

Informazioni su questo libro

Si tratta della copia digitale di un libro che per generazioni è stato conservata negli scaffali di una biblioteca prima di essere digitalizzato da Google nell'ambito del progetto volto a rendere disponibili online i libri di tutto il mondo.

Ha sopravvissuto abbastanza per non essere più protetto dai diritti di copyright e diventare di pubblico dominio. Un libro di pubblico dominio è un libro che non è mai stato protetto dal copyright o i cui termini legali di copyright sono scaduti. La classificazione di un libro come di pubblico dominio può variare da paese a paese. I libri di pubblico dominio sono l'anello di congiunzione con il passato, rappresentano un patrimonio storico, culturale e di conoscenza spesso difficile da scoprire.

Commenti, note e altre annotazioni a margine presenti nel volume originale compariranno in questo file, come testimonianza del lungo viaggio percorso dal libro, dall'editore originale alla biblioteca, per giungere fino a te.

Linee guide per l'utilizzo

Google è orgoglioso di essere il partner delle biblioteche per digitalizzare i materiali di pubblico dominio e renderli universalmente disponibili. I libri di pubblico dominio appartengono al pubblico e noi ne siamo solamente i custodi. Tuttavia questo lavoro è oneroso, pertanto, per poter continuare ad offrire questo servizio abbiamo preso alcune iniziative per impedire l'utilizzo illecito da parte di soggetti commerciali, compresa l'imposizione di restrizioni sull'invio di query automatizzate.

Inoltre ti chiediamo di:

- + *Non fare un uso commerciale di questi file* Abbiamo concepito Google Ricerca Libri per l'uso da parte dei singoli utenti privati e ti chiediamo di utilizzare questi file per uso personale e non a fini commerciali.
- + *Non inviare query automatizzate* Non inviare a Google query automatizzate di alcun tipo. Se stai effettuando delle ricerche nel campo della traduzione automatica, del riconoscimento ottico dei caratteri (OCR) o in altri campi dove necessiti di utilizzare grandi quantità di testo, ti invitiamo a contattarci. Incoraggiamo l'uso dei materiali di pubblico dominio per questi scopi e potremmo esserti di aiuto.
- + *Conserva la filigrana* La "filigrana" (watermark) di Google che compare in ciascun file è essenziale per informare gli utenti su questo progetto e aiutarli a trovare materiali aggiuntivi tramite Google Ricerca Libri. Non rimuoverla.
- + *Fanne un uso legale* Indipendentemente dall'utilizzo che ne farai, ricordati che è tua responsabilità accertarti di farne un uso legale. Non dare per scontato che, poiché un libro è di pubblico dominio per gli utenti degli Stati Uniti, sia di pubblico dominio anche per gli utenti di altri paesi. I criteri che stabiliscono se un libro è protetto da copyright variano da Paese a Paese e non possiamo offrire indicazioni se un determinato uso del libro è consentito. Non dare per scontato che poiché un libro compare in Google Ricerca Libri ciò significhi che può essere utilizzato in qualsiasi modo e in qualsiasi Paese del mondo. Le sanzioni per le violazioni del copyright possono essere molto severe.

Informazioni su Google Ricerca Libri

La missione di Google è organizzare le informazioni a livello mondiale e renderle universalmente accessibili e fruibili. Google Ricerca Libri aiuta i lettori a scoprire i libri di tutto il mondo e consente ad autori ed editori di raggiungere un pubblico più ampio. Puoi effettuare una ricerca sul Web nell'intero testo di questo libro da <http://books.google.com>

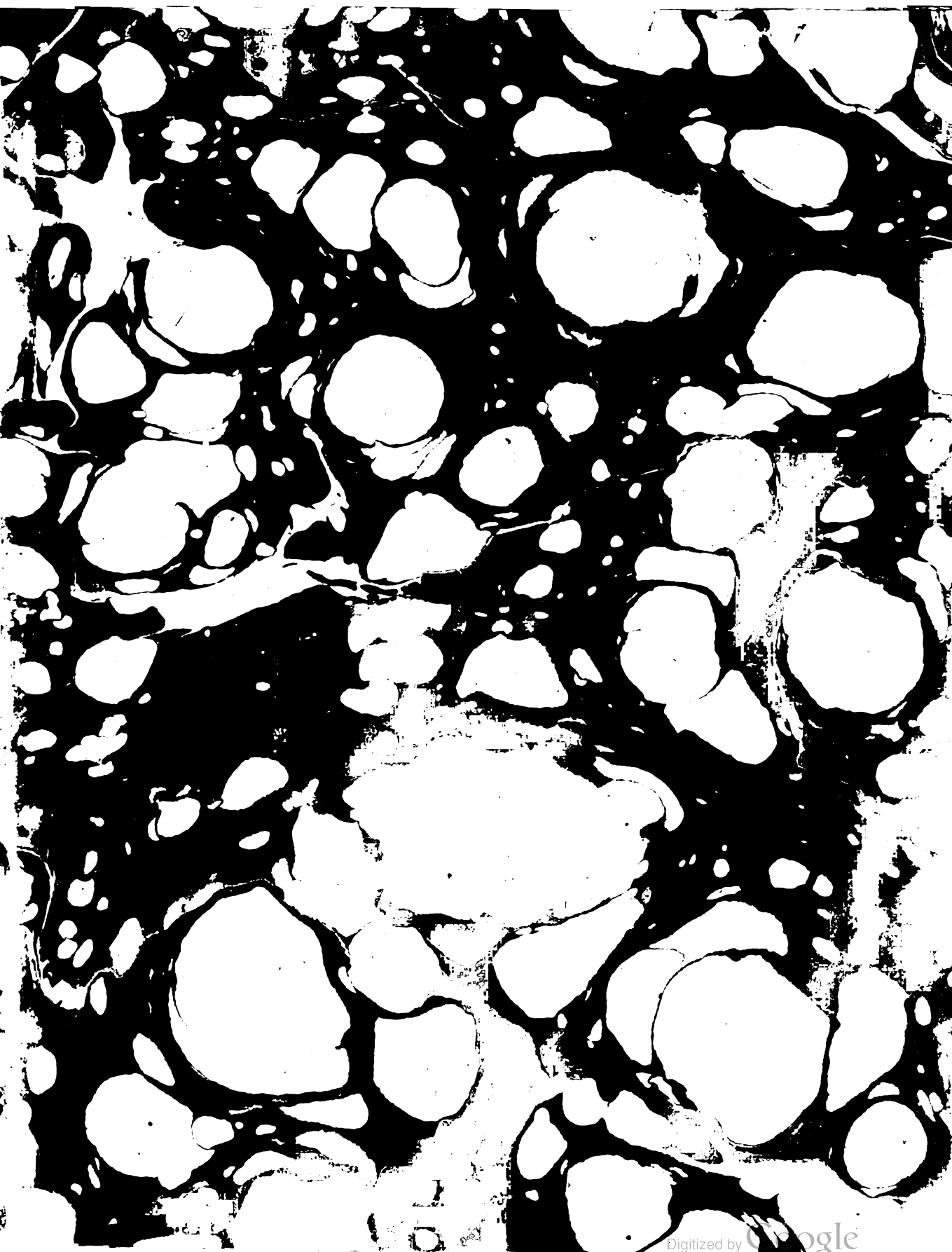
Bibliotheca S. J.

Les Fontaines

CHANTILLY

V578/

103

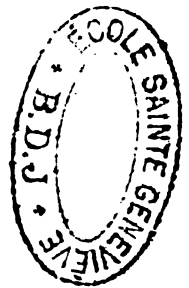
G. 2.

GF.

V577/103

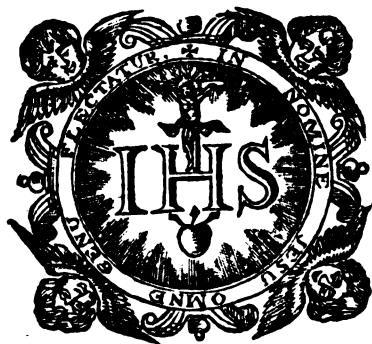
A C T A
S. ROSALIÆ

VIRGINIS SOLITARÆ.

A C T A
S. ROSALIÆ
VIRGINIS SOLITARIÆ,
EXIMIÆ CONTRA PESTEM PATRONÆ,
Commentario & notationibus illustrata

A
JOANNE STILTINGO,
E SOCIETATE JESU PRESBYTERO THEOLOGO.

ANTVERPIÆ,
APUD BERNARDUM ALBERTUM VANDER PLASSCHE.
M D C C X L V I I I.

Cum privilegio & approbatione.

EXCELLENTISSIMIS DOMINIS
BERNARDO
MONTAPERTO

PRINCIPI RAFFADALIS &c.

JOSEPHO EMMANUELI
DE VIGINTIMILIIS

PRINCIPI PULCHRIMONTIS &c.

*Panormitane urbis Præto-
ribus ann. 1743 & 1748,*

A C

TOTI EXCELLENTISSIMO
SENATUI
PANORMITANO

*Ex Hispaniæ magnatibus
primæ Classis*

JOANNES STILTINGUS
FELICITATEM.

Acta S. Rosaliæ Virginis , Pa-
tronæ Vestræ celeberrimæ ,
cum aliis Sanctorum Actis
inter armorum strepitus di-
gesta & illustrata , indeque nonnihil mo-
ræ passa , armis tandem quiescentibus ,
separato volumine ad Vos properare ge-
stiunt ,

stiunt, VIRI EXCELLENTISSIMI, aut potius redire festinant. Equidem Vestra me magis reddere existimo, quàm mea offerre. Si enim animum advertam ad monumenta, quibus ad Acta Sanctæ illustranda usus sum; Vestra ea sunt. Si cogitem scribendi materiam; eam Vestra pietate mirificè auctam perspicio. Si considerem, cur Acta hæc seorsum fuerint edita; id totum Vobis debetur. Singula paucis elucidare placet. Præ ceteris in Actis S. Rosaliæ mihi præluxit Jordanus Cascinus, vir Societatis nostræ doctrinâ ac virtute præstantissimus, à Vobis Pater patriæ dictus, & statuâ marmoreâ in prætoriano palatio nuperrimè honoratus. Hic Majorum Vestrorum consilio & hortatu excitatus est atque impulsus, ut gesta Thaumaturgæ Vestræ densis abdita tenebris, perplexisque involuta difficultatibus, diligenter investigaret, evolveret, elucidaret. Hunc autem scriptorem Vestrum in cultu Sanctæ anti-
quo

quo ostendendo , in corporis inventio-
ne , in miraculis , in tota denique glo-
ria posthuma tam feliciter versatum in-
veni , ut asserere non dubitem , erudi-
tissimum Cascinum de Actis S. Rosaliæ
optimè meritum esse , ceterisque scri-
ptoribus in hisce facem prætulisse. Hu-
jus igitur Cascini Vestri lucubrations ,
Majorum Vestrorum pietati debitas , u-
bique diligenter consulendas , itaque
prævio examine plerumque sequendas
credidi , ut nec cæco quodam modo
ductoris , quantumvis præclari , vestigiis
ubique insistere voluerim , nec cum Vi-
ro erudito sine ratione contendere. Hac
via ut faciliùs possem tutiùsque proce-
dere , fecit Sicularum eruditorum be-
nevola diligentia , Vestris excitata stu-
diis , Vestra liberalitate ad sumptus fe-
rendos adjuta. Hinc tanta nobis libera-
liter submissa est documentorum , cum
vetustorum tum recentium copia , tot
libri foliaque impressa , tot scriptæ differ-
tationes ,

tationes ; tot alia cujuslibet generis monumenta , ut existimem nos vix umquam de uno Sancto tantam habuisse diversorum instrumentorum abundantiam ; quantam ad illustranda S. Rosaliæ Acta Panormo accepimus. Meritò igitur, VIRI EXCELLENTISSIMI , Vobis accepta refero ; quæ in digerendis elucidandisque Thaumaturgæ Vestræ gestis subsidia habui. Facile quoque ostendam , Vestra pietate mirum in modum auctam fuisse scribendi materiam. Quis à tempore inventi corporis ad nostra usque tempora præ ceteris allaboravit , ut cultus S. Rosaliæ semper cresceret , magisque ac magis extenderetur ? Senatus Panormitanus. Quis apud summos Pontifices frequenter institit , & instare necdum desinit , ut Officium de Sancta toti Ecclesiæ præscribatur ? Senatus Panormitanus. Quis loca eidem Sanctæ dicata , aliaque ad eam spectantia splendidissime exornanda , aut ad augendam populi devotionem ex-

struenda vel accommodanda curavit ?
Senatus Panormitanus. Testis piæ hujus-
ce in Sanctam munificentiaë , est spelun-
ca montis Peregrini , viventis Rosaliaë
domicilium ac sepulcrum defunctæ :
hanc enim cum adhærente templo post
corporis inventionem ampliavit splendi-
déque exornavit Senatus , nec umquam
exornare destitit. Testis est Sacellum S.
Rosaliaë Panormi in æde maxima sum-
ptibus Senatûs exstructum , tantaque o-
peris & materiaë præstantiâ conspicuum ,
ut cum præcipuis Italiaë facellis de pul-
chritudinis palma certare olim posse quo-
rumdam judicio videretur. Testis est ar-
ca præciosissima elegantissimaque , im-
mensis excellentissimi Senatus impensis
composita , quâ sacra sanctæ Patronæ
Vestraë pignora continentur. Testis de-
mum est via illa ; inter prærupta montis
faxa ingenti ac diuturno labore excisa
complanataque , quam in commodum
peregrinantium ad speluncam S. Rosaliaë,
solidis

solidis circumductam muris , arcubusque
firmis sustentatam Senatus Panormita-
nus construxit. In finitus sim , si omnia
enumerare velim , quæ Vos singuli aut
communi consilio aut privato studio
præstitistis ad cultum Patronæ Vestræ au-
gendum , ad exornanda loca eidem di-
cata , ad festivitates ejusdem celeberrimè
peragendas , ad populi pietatem in San-
ctam ardentius inflammandam. Hæc mo-
lem Actorum auxerunt , hæc non mo-
dicam mihi voluptatem creârunt , hæc
in scribente sexcenta excitârunt deside-
ria , ut Catholici omnes tanta Patronos
suos pietate venerarentur , quantâ Vos
in Thaumaturgam Vestram incensos per-
spicio. Tam singularis Vestra totiusque
populi Panormitani erga S. Rosaliam pie-
tas omnino mihi persuasit ; morem ge-
rendum esse Amicis & adjutoribus meis
diligentissimis , qui studiosè postulârunt,
ut separata editione hæc Acta multipli-
carentur : neque enim obsistere velim
ingenti

ingenti ardori , quo flagratis ad gloriam
Patronæ Vestræ quibuscumque modis
extollendam. Videtis , opinor , VIRI EX-
CELLENTISSIMI, quot nominibus hæc Ve-
stra sint Acta , quot rationibus tota hæc
mea lucubratio ad Vos pertineat , quam
verè dixerim me Vestra potius reddere ,
quàm mea offerre. Vestram igitur reddo
Virginem , veris suis titulis exornatam ,
veris prærogativis distinctam , veris a-
dumbratam coloribus , quantum in re-
bus obscuris per me fieri potuit. Vestram
reddo Patronam , quam non Panormo
solum totique Siciliae venerabilem repe-
ri , sed in plerisque etiam Europæ & A-
mericæ provinciis celebratam , nec in
Asia nec in Africa omnino ignotam. Ve-
stram reddo Thaumaturgam , Vobis pri-
mùm innumeris favoribus clarissimisque
miraculis beneficam ; deinde verò & in
Italia , Germania , Gallia , Hispania , Bel-
gio , aliisque Europæ provinciis , quin &
in America & Africa multorum clien-
tium

tium sospitam benignissimam. Nunc ad
Vos nominatim sermonem convertere
liceat, EXCELLENTISSIMI PRINCIPES, qui
maxima cum laude præturam gessistis diffi-
cillimis contagii Messanensis temporibus,
singulique suo anno ita gessistis, ut urbs
Vestra patrocínio S. Rosaliæ à pestilen-
tia fuerit immunis. Vos, quibus singula-
riter obstrictum me agnosco, Vos, in-
quam, rogo, ut mihi pro eximia Ve-
stra humanitate ignoscatis, si totus S.
Rosaliæ intentus, eximia decora titulos-
que plurimos, quibus fulgetis, longa
oratione non recensuerim aut recenseam,
si generis Vestri nobilitatem antiquita-
temque accuratè non exponam, si Ma-
jorum Vestrorum præclara facinora aliis
prædicanda præteream. Novi quidem
Vos ambos & singulos ea ortos esse stir-
pe, quæ inter nobilissimas ac vetustissi-
mas Siciliae numeratur, iis natos esse pro-
genitoribus, qui Vobis non solum illu-
stres honorum titulos & Principatus Ve-
stros,

stros , sed præclaras quoque virtutes reliquerunt hæreditarias. Compertum habeo , Vos ambos non singulis modò principatibus , quos suprà memoravi , sed singulos & aliis pluribus gaudere dominiis ; ambos quoque Majestati Regiæ à cubiculo esse & à consiliis , ambos in publicis regni comitiis inter duodecim-viros Siciliae curatores esse adscriptos. Hæc , inquam , aliaque plura cùm Majorum Vestrorum tum propria Vobis decora fidelissimis testimoniis cognita perspectaque habeo. At benignè ignoscite , iterum quæso , si oratio mea , honorum titulis describendis minùs assueta , splendori Vestro non immoretur. Etenim si vel unico obtutu ad antra S. Rosaliæ inflectam oculos , mox animo occurrit , quo peritura omnia mundi bona apud prudentissimam Virginem fuerint loco , pudetque ea verbis extollere , quæ fortissima Virgo ingenti animo contempsit ac dereliquit. Fidenter ad antra S. Rosaliæ

liæ recurro, ejusque de temporariis mundi bonis allego judicium , VIRI EXCELLENTISSIMI , non ut obliqua oratione palatia Vestra accusem : (neque enim is mihi est animus , ut integerrimos principes velim carpere) sed quia existimo hunc Vobis sermonem de antris Sanctæ , quam ardentè amatis, non injucundum accidere, neque Vos in splendidis palatiis aliter judicare de opibus & honoribus hujus mundi , quàm ipsa in antris suis judicavit Rosalia. Non enim dereliquit S. Rosalia divitias , honores , omniaque mundi commoda , quòd mala hæc esse crederet: nec vos ea omnia, quibus divinâ providentiâ cumulati estis , retinere voluistis , quòd veram hominis felicitatem in divitiis , honoribus aut voluptatibus consistere existimetis : nam Sanctam ob harum rerum contemptum laudatis atque extollitis. Quapropter Vos consentitis Patronæ Vestræ , mundana illa omnia non esse vera bona , sicut illa Vobis consentit

sentit mala non esse. Vos igitur cum Rosalia; & Rosalia vobiscum, amico consensu judicatis, indifferentia propriè vocanda, bonaque fieri benè utentibus, malè abutentibus mala. Itaque, etsi sapienter mundana deseruit Rosalia, ne contententi ad Deum Deique amorem ardentissimum nocerent, aut certè qualicumque forent impedimento; Vos etiam prudenter data Vobis à Deo conservâstis, ut pio honestoque illorum usu perennes divitias, honores numquam perituros, voluptates perpetuas acquiratis, dum pauperum sublevatis inopiam, dum cultum Dei ac Sanctorum promovetis, dum patriæ præclara administratione religionem defenditis, impietatem cohibetis, scelera extirpatis, & miseros aliaque ope destitutos contra improborum molitiones protegitis, quemadmodum fecerunt sancti Principes, Reges, Imperatores plurimi, quos æquè ac sanctos anachoretas celebrat & veneratur Ecclesia.

Ecclesia. Vereor, EXCELLENTISSIMI PRIN-
CIPES, ne justo fiam prolixior, si hisce
diutius velim insistere. Vos igitur pre-
cor, elucidata more nostro S. Rosaliæ
Acta, Vobisq̄ue reyerenter oblata, eo ac-
cipite animo, quo omnia ad sanctam Pa-
tronam Vestram spectantia soletis am-
plecti. Lætus ego illa offero, quia exi-
miis cultoribus Sanctæ, eujus gloriam
pro tenuitate mea illustrare studui. Læ-
tus illa offero, quia amatoribus verita-
tis, cujus ubique ratio diligenter habi-
ta. Lætus illa offero, quia desideranti-
bus, ut cultus Sanctæ ad totam exten-
datur Ecclesiam, quod ipse inter scri-
bendum sæpè repetitis expetii desideriiis.
Hinc gaudens intellexi Vos cam gra-
tiam ab annis aliquot flagitasse apud San-
ctissimum Dominum Nostrum Benedi-
ctum XIV, Maximum non minùs exi-
mia eruditione quàm suprema dignita-
te Pontificem; nec dubitare possum,
quin benè coepta diligenter sitis prose-
cuturi.

cuturi. Si quid de cultu vetustissimo & latissimè propagato aut de præclarissimis Sanctæ miraculis ita deduxi, ut in rem Vestram prodesse possit apud æquissimum Judicem, solidè gaudebo me ad extendendum Sanctæ cultum symbolam contulisse. Interim vota mea cum Vestris conjungo, precorque Omnipotentem Dominum & Sanctos omnes, ut laudatissimos conatus Vestros desiderato dignetur exitu coronare.

INDEX

INDEX

Paragraphorum & Capitum.

- § i. S Criptores præcipui , qui de S. Rosalia egerunt. 1
- § ii. Ex quibus præcipuè monumentis gesta S. Rosaliæ petenda sint : inscriptio Quisquinen- sis : Græca alia præterito seculo inventa. 11
- § iii. Quæritur , utrùm probabiliter credi pos- sit , scriptum istud Græcum , de quo mox actum est , à S. Rosalia fuisse exaratum. 23
- § iv. Multæ tabulæ pictæ de S. Rosalia : exa- minatur , an Sancta tempore vitæ solitariæ profus latuerit incognita , eaque opinio o- stenditur improbabilis & antiquæ traditioni contraria : hinc statuitur de auctoritate pictu- rarum. 31
- § v. Disceptatur inter Siculos , an Sancta pro- fessa sit vitam monasticam , priusquam exor- sa est vitam anachoreticam. 45
- § vi. Rationes , quæ contra monasticam vitam S. Rosaliæ afferuntur. 53
- § vii. Rationes pro vita monastica S. Rosaliæ , quæ ab imaginibus ipsius peti possunt. 65
- § viii. Rationes aliæ pro vita monastica San- ctæ. 80
- § ix. Tempus , quo Sancta floruit : nomen , pa- tria , familia. 97
- § x. Sanctæ natales , ætas puellaris , aliaque us- que ad discessum ad solitudinem. 108
- § xi. Incertum an Sancta , antequam venit ad speluncam Quisquinensem , in alia vixerit so- litaria : describitur Quisquinen- sis specus , quam Sancta

- Sancta incoluit. 120
- § xii. Sancta ex antro Quisquinenfi egreditur, atque intrat antrum Montis Peregrini prope Paormum. 126
- § xiii. Conjecturæ de gestis Sanctæ in utraque spelunca. 134
- § xiv. Mors Sanctæ & sepultura. 141
- § xv. Antiquissimus Sanctæ cultus ex antiquis ecclesiis, facellis, & altaribus. 153
- § xvi. Antiquissima veneratio ex imaginibus vestustis, aliisque ulterius probata: ea deinde, postquam nonnihil elanguerat, instaurata initio seculi xvii. 162
- § xvii. Beneficia aliaque corporis inventioni prævia: corpus variis vicibus frustra quæsitum 169
- § xviii. Apparens S. Rosalia fanat ægram; eadem rursus deinde apparens, docet ubi corpus suum sit quærendum: corporis investigatio: orta interim peste Panormi, in supplicatione miro modo invocatur Sancta. 179
- § xix. Corporis inventio, quâ nuntiata Cardinali archiepiscopo, hic illud occultè ad palatium suum deferri jubet: lætitia populi Rosaliam patronam cupientis: beneficia multa mox impetrata. 190
- § xx. Cura archiepiscopi de examinandis reliquiis: pestis nonnihil mitigata: consultatio theologorum & medicorum irrita: dilata approbatione, pestis recrudescit: altera medicorum consultatio. 196
- § xxi. Congregatio theologorum simul & medicorum ad approbandas reliquias instituta: mira apparitio, quâ veritas ossium S. Rosaliæ firmatur. 209
- § xxii. Corpus S. Rosaliæ solemnî pompa per urbem circumlatum: finis pestilentiæ ejus beneficio

- neficio impetratus. 219
- § xxiii. Pests post quinque menses iterum Panormitanos corripit : at ope S. Rosaliæ , ut creditur , paulatim exstinguitur : inventio corporis & pestilentie depulsio ex Pirro. 226
- § xxiv. Enumeratio ossium inventorum S. Rosaliæ : alia sicut intra eundem lapidem re-
perta. 237
- § xxv. Antrum montis Peregrini , quod exactè describitur , ad honorem S. Rosaliæ exornatum. 247
- § xxvi. Vetus S. Rosaliæ inscriptio in antro Quisquinensi inventa : miracula varia relata ex testimoniis juratis. 252
- § xxvii. Descriptio spelunçæ , prout in varias partes dividitur , ex Cascino cum tabula adjuncta : loci ejusdem veneratio usque ad hæc tempora. 261
- § xxviii. Graphis antri S. Rosaliæ in monte Peregrino ac templi , quod antro adhæret , nuper delineata : cultus Sanctæ ibidem celeberrimus. 271
- § xxix. Sacellum Sanctæ in ecclesia metropolitana structum : in hoc servatur arca pretiosa , in qua ejusdem Sanctæ corpus. 277
- § xxx. Honor S. Rosaliæ habitus , cultusque ejusdem extensus à summis Pontificibus ad regnum Siciliæ , & ditiones Romani Imperatoris ac regis Hispaniarum. 285
- § xxxi. Missa propria pro regno Siciliæ impetrata , & Officium novum : preces Senatus Panormitani apud summum Pontificem , ut Officium extendatur ad Ecclesiam universalem. 294
- § xxxii. Occasione terræ motus nova Panormi instituta festivitas S. Rosaliæ : beneficia ejusdem Sanctæ in alio terræ motu. 300
- § xxxiii.

§ xxxiii. Cultus Sanctæ , ejusque reliquiæ & beneficia per diocesim Panormitanam.	308
§ xxxiv. Cultus , reliquiæ & miracula in diocesisibus Montere galensi , & Cephaleditana.	317
§ xxxv. Cultus , reliquiæ , & beneficia Sanctæ in diocesi Mazarenfi.	325
§ xxxvi. Cultus , reliquiæ & miracula in diocesi Agrigentina.	334
§ xxxvii. Cultus , reliquiæ & miracula in diocesisibus Catanensi & Syracufana.	341
§ xxxviii. Cultus , reliquiæ & beneficia in diocesi Messanenfi & in Paetensi.	350
§ xxxix. Cultus , reliquiæ & beneficia S. Rosaliæ in Italia.	354
§ xl. Cultus , reliquiæ & beneficia in Gallia , Hispania , Germania & Hungaria.	366
§ xli. Cultus , reliquiæ & beneficia S. Rosaliæ in Belgio & præsertim Antverpiæ : item in Polonia & in insula Melitenfi.	378
§ xlii. Sanatus evidenti miraculo Franciscus Castiglia , cultum Sanctæ promovet in Lusitania : sanatus item Indiæ prorex , eundem in India inchoat.	390
§ xliii. Reliqua de cultu , reliquiis & beneficiis S. Rosaliæ in America & Africa.	402
Vita brevis Auctore Octavio Caietano S. J. Ex volumine Ms. in bibliotheca collegii Panormitani Societatis Jesu.	410
Vita altera Auctore Jordano Cascini S. J. Ex editione impressa anni 1631. Præfatio seu dedicatio.	414
Caput I. Sanctæ natales , gesta , mors , sepultura , ac corporis diu absconditi mira inventio.	417
Caput II. Miracula post corpus inventum : ejus approbatio ; Panormus peste liberata : cultus Sanctæ multum propagatus , & reliquiæ ad varias	

rias provincias missæ	426
Miracula Auctore Petro Salerno S. J. Ex Vitis Sanctorum Siculorum Octavii Caietani. Cap.	
1. Variæ sanationes, factæ pleræque post sum- ptam aquam, Sanctæ reliquiis aut lapide se- pulcri consecratam.	438
Caput II. Aliæ sanationes, variis modis impe- tratæ post S. Rosaliam invocatam	448
Caput III. Miracula facta in publico peste infe- torum valetudinario.	458
Appendix Miraculorum ac beneficiorum. Ca- put I. Reliqua miracula seu beneficia, quæ præter prædicta Cascinus retulit lib. I cap. XII.	468
Caput II. Prosecutio eorundem miraculorum ex Cascino cap. XII.	477
Caput III. Alia miracula & beneficia, relata à Cascino cap. XV. in confirmationem reliquia- rum S. Rosaliæ.	485
Caput IV. Alia beneficia & miracula, à Casci- no relata cap. XVI.	493
Caput V. Recentiora quædam beneficia compen- dio data ex Historia Mancusi part. V.	504
Caput VI. Prosecutio recentiorum miraculorum ex Mancuso.	514
Caput VII. Collectio beneficiorum & miraculo- rum ex documentis recentioribus, partim im- pressis, partim manuscriptis.	521
Caput VIII. Prosecutio eorundem miraculorum aut beneficiorum.	528
Caput IX. Panormus variis vicibus servata à pe- riculo pestilentiæ.	533
Caput X. Præter Panormitanos alii quoque Si- culi ipsique Messanenses tempore pestis, an- no 1743 Messanæ vigentis, Sanctæ patro- cinium implorârunt; nec frustra.	540

ERRATA

ERRATA SIC CORRIGENDA:

*Paginâ 33, num. 33, lin. 7 & 8, tabulatorum
-l- tabulariorum.*

Pag. 409, lin. 12, Michæalis -l- Michaëlis.

Pag. 414, lin. 6, anno 1338 -l- 1348.

Pag. 446, lin. 23 & 24, videtur -l- videretur.

APPROBATIO

Acta S. Rosalia Virginis, qua diligenter ac eruditè per R. P. Joannem Stiltinum, Hagiographum Antverpiensem, Societatis Jesu Presbyterum, illustrata sunt in Tomo 2 Septembris de Actis Sanctorum, usui & utilitati plurimorum seorsum quoque imprimi poterunt. Datum Antverpia IV Maii MDCCXLVIII.

G. A. J. DE BEZERRA

ecclesiæ cathed. Antverp. Presbyt. Can.
Grad., Sede vacante Vicarius generalis,
Scholast., ejusdem diœcesis Officialis,
Judex Synodalis, Decanus Christianita-
tis, Librorum Censor.

PRIVILEGIUM REGIUM, uti & FACULTAS R. P.
PROVINCIALIS, ac demum PROTESTATIO auc-
TORIS, quâ in hac lucubratione servatas vult
Urbani PP. VIII Constitutiones, pro inseris
hic habenda sunt, legique possunt ante eorum
2. de Actis Sanctorum mensis Septembris, cu-
jus hæc S. Rosalia Actis partem constituunt.

ACTA

A C T A
S. R O S A L I Æ

VIRGINIS SOLITARIÆ,
EXIMIÆ CONTRA PES-
TEM PATRONÆ

COMMENTARIUS PRÆVIUS.

§ I. Scriptores præcipui, qui
de S. Rosalia egerunt.

Uamquam S. Rosalia vitam SEC. XII
duxit absconditam, & ab ho- POST ME-
minum commercio maximè se- DIUM.
gregatam, plurimos tamen na- Nullus an-
ta est virtutum suarum præ- riquus de S.
cones, sed recentiores dumta- Rosalia e-
gat, & multis seculis morte sua posteriores: gisse scitur:
aut certe, si coævus quispiam de gestis Sancta nonnulli
hujus nonnulla enarravit, ejus scripta ad poste- tamen ante
riorum notitiam non pervenerunt. Gesta igitur inventionem
Sancta haurienda fuerunt ex traditione, inscri- corporis,
ptionibus & pictis tabulis, quæ sola supererant
monumenta: ideoque diligenter examinandum,
quàm accuratè quàmque solidè ex dubiis illis;
errorisque periculo maximè obnoxiiis instrumen-
tis,

A

is,

2 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

tis , gesta sancta Virginis collecta fuerint & enarrata : nam precipuus Sancta laudator monumenta omnia , quibus usus est , posteris communicavit. Antonius Ignatius Mancusi Societatis Jesu in Historia S. Rosaliæ Italico idiomate scripta , editaque duobus tomis in 4°. anno 1721 typis Panormitanis , recenset scriptores precipuos , qui cum ante inventum S. Rosaliæ corpus , tum post illius inventionem , de gestis Sancta differuerunt. Quinque autem enumerat auctores , qui ante corporis inventionem , id est ante annum 1624 , breviter aliqua de Sancta scripserunt ; atque inter illos antiquissimum assignat Valerium Rossi , quem ait scripssisse anno 1590. Hujus verò scripturam esse visam à Vincentio Auria , de cujus scriptis agam inferius. Alter est Philippus Paruta , Senatus Panormitani scriba , qui anno 1609 nonnulla memoravit de S. Rosalia. Tertium recenset Simonem Parisium , baronem Milocha , qui in Descriptione Sicilia , anno 1610 edita , de eadem Sancta meminit. Quartus numeratur Vincentius la Farina , baro Asperimontis , qui epistolam de S. Rosalia scripsit anno 1620 , ut vult ante laudatus Auria in Rosa celesti pag. 21 , ubi illam recitat.

inter quos precipuus est Octavius Caietanus Societatis Jesu in *Vitis Sanctorum Siculorum* , ubi brevem S. Rosaliæ vitam concinnavit pro monumentorum , quâ laborabat , penuria. Habebat litteras anno 1607 , die III Julii Bivonâ ad Caietanum datas à P. Barnaba la Vecchia Societatis Jesu , quæ illam antiquorum monumentorum penuriam abundè ostendunt. Verumtamen , ubi nonnulla dixerat de festiuitate & ecclesia Bivonensi suo loco referenda , mentionem facit de *Vitis*

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 3

na aliqua antiqua ; quam forsitan inveniendam sperabat . ita Italico scribens , prout verba ipsius reddo Latine : Ajunt Panormi esse nescio quem , qui invenit Vitam hujus Sanctæ in monte Peregrino , ubi spelunca est cum imagine supra portam S. Rosaliæ . Addit modum , quo credebat hominem illum inveniri posse ; eumque asserit nominatum fuisse Vincentium Traina . At frustra quaesivit Caietanus , ut colligitur ex altera epistola nobis item communicata , quæ post mortem Octavii Caietani ad fratrem ipsius Alphonsum Caietanum data est ultimo die Julii anni 1624 . In hac Bernardinus Lanfranchi inter alia ita scribit : In rem inquisivi , quodque potui intelligere , id est . Ille Vincentius Traina , qui habebat Vitam , erat miles ; nec scitur , ubi sit mortuus , nec habebat domum permanentem . Utramque epistolam nobis exscripsit Hieronymus Fusiniani Societatis Jesu in collectione Ms. de S. Rosalia nobis anno 1727 transmissa . Ex utraque antiquus illius Sanctæ cultus clarè colligitur , ut suo loco videbimus ; verùm ex utraque item intelligitur , Caietanum frustra laborasse , ut scriptum aliquod antiquum de S. Rosalia nancisceretur .

3 Porro monendus est studiosus lector , Opus Caietani de Vitis Sanctorum Siculorum editum esse anno 1657 , seu annis triginta & septem post mortem auctoris ; nec impressum esse eodem planè modo , quo fuerat ab Octavio Caietano conscriptum . Res clara est ex ipsa præfatione Petri Salerni , qui Opus Caietani edidit : nam ibidem , ubi narraverat Octavianum Caietanum defunctum esse , Opere ferè absoluto , ita prosequitur : Traditum veluti per manum tunc fuit Opus istud nostræ Societatis sacerdotibus , & religiosis vitis

verùm cum
Opus ipsius
correctum
& editum
sit post in-
ventionem ,

4 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS.

Augustino Caietano Octavii consanguineo, & deinceps Alphonso Caietano auctoris fratri; sed cum vellent ipsi multa perficere & immutare, præsertim verò ad unicum, ut aiebant, stylum omnia conformare, præferunt istud usque ad annum MDCXL. Tum mihi demandatum, ut perspicerem, quid fieri oporteret, ne diutius intra scrinia nostra delitesceret liber tam pius, tamque avidè ac diu expetitus. *Hac aliæque ibidem sequentia satis indicant, editionem istius Operis sic esse factam, ut sciri nequeat, quid Octavii Caietani sit, quid verò aliorum. Porro, etsi pro aliorum Sanctorum Actis parùm referas, à quo illa fuerint conscripta, cum correctores ipsius pro iis parem cum eo habere possint auctoritatem; pro Actis tamen S. Rosaliæ non eadem est ratio, cum Octavius Caietanus scripserit ante inventionem corporis; correctores verò ipsius post corpus inventum. Hac de causa opera pretium fore existimavimus, si impetrare possemus relationem manuscriptam ipsius Octavii Caietani, prout servatur in bibliotheca collegii Panormitani Societatis Jesu; atque illius relationis Ms. sic geminum obtinuimus exemplar.*

4 Ex obtento autem manuscripto intelligere licet, quid Caietanus ante inventum corpus de S. Rosalia potuerit invenire; atque idcirco solam relationem Ms. deinceps nomine Caietani laudabo. Primo unde ipse sua hauserit, hisce indicat verbis: Quæ de diva Rosalea scribimus; ex fama & seniorum traditione accepimus. Opere maximo dolemus, nullum de ea monumentum, à majoribus nostris conscriptum, nos comperisse, cum omnem operam & studium hanc in rem collocaverimus. Ita Caietanus in animadversione ad *Vitam*, quam cum ipsius animadversionibus

ex Ms. ejus
edetur *Vita*
brevis S.
Rosalia, ex
solis tradi-
tionibus
scripta.

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 5

versionibus primo loco edam, quia non exigua laude dignus est scriptor ille, etiamsi pauca solùm colligere potuerit, quòd cogeretur quasi in tenebris palpate, quando nomen S. Rosaliæ minùs erat celebre, & Sancta ipsa parùm cognita. Facem enim prætulit ad inveniendum corpus, cujus inventionem non pauca sunt detecta, qua antiè latuerant. Præterea proderit scriptura Caietani ad distinguendum inter antiquas traditiones Sæculorum de S. Rosalia & opiniones quorundam post inventionem corporis exortas, quas nonnulli pro antiquis traditionibus habendas contendunt. Hactenus de scriptoribus, qui inventionem corporis præcesserunt: nunc similiter recensendi præcipui ex illis, qui post corpus inventum plura ad scribendum habuerunt subsidia.

5 Inter hosce primo loco recensendus est *For-* *Post corpus*
dannus Cascini Societatis Jesu, vir vita integri- inventum
tate ac morum sanctitate celebrandus non minùs præcipuus
quàm doctrinâ & solertiâ, gestisque præcipuis in scriptor
Societate muneribus, prout latius videri potest Jordanus
in Bibliotheca Scriptorum Societatis Jesu apud Cascini,
Alegambe & Sotuelum, ubi hæc etiam ad pro-
positum nostrum leguntur: In inventionem cor-
poris S. Rosaliæ tempore pestilentie illius potif-
simùm emicuit sagacitas & industria, ut propter-
ea pater patriæ quodammodo fuerit habitus.
Cascinum non minori elogio celebrat Antoninus
Mongitore, doctor & canonicus Panormitanus
in Bibliotheca Sicula, ubi posteriora sic exponit:
 Anno MDCXXIV, invento divinitus corpore divæ
 Rosaliæ virginis Panormitanæ, ab eodem Joan-
 nettino Doria archiepiscopo (Cardinali, cui
 Cascinum gratum dixerat) tamquam præcipuus
 theologus fuit electus, ut consultationibus con-
 sultutis interesset, ob examen reliquiarum ejus-
 dem

6 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

dem Virginis : ac præ ceteris defudavit , ut rei veritas eluceret ; & summo ejus studio , sapientia , ac singulari prudentia curavit , ut Virginis reliquiæ publicæ adorationi exponerentur : eaque Virginis ope Panormus , ac Sicilia ferè tota à peste liberata est : & Jordanus velut pater patriæ veneratus enituit. *Addit defunctum esse XXI Decembris anni 1635 ; jussaque funebria eidem perfoluta à Senatu Panormitano.*

edidit varia de Sancta , ex quibus recudenda Vita Latina :

6 Edidit Cascinus anno 1627 Vitam S. Rosaliæ virginis Panormitanæ è tabulis & parietinis, situ ac vetustate obsitis , è faxis , ex antris , è ruderibus cæca olim oblivione confepultis , & nuper in lucem evocatis , ait laudatus Mongitorius , exscribens primam partem tituli longioris , quem Opusculo suo indidit auctor. Curaverat nimirum Cascinus antiquas Sanctæ imagines ari incidendas , & novas quasdam ex antris corporeque invento addiderat , singulas brevi inscriptione explicans , atque ita Vitam Sanctæ imaginibus adumbratam edidit. Idem scriptor deinde anno 1631 Vitam & inventionem corporis S. Rosaliæ , continua oratione enarratam , in lucem dedit , ac eminentissimo Joannettino Doria Cardinali & archiepiscopo Panormitano dedicavit. Hanc Vitam , cum quia Latine scripta , tum quia ab ipso auctore edita , præ ceteris recudendam censui loco secundo. Demum Opus molis majoris aggressus est Cascinus sermone Italico conscribere , illudque in tres partes dividere voluit. Liber primus continet inventionem corporis , cultum Sanctæ antiquum , miracula multa , aliaque predictis annexa. Liber secundus constat è multis dissertationibus , quibus gesta S. Rosaliæ exponuntur ope editarum antè imaginum , quas in hoc libro recudit. Liber tertius

totus

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 7

totus est de honoribus, qui S. Rosaliæ tribuuntur in variis mundi partibus, additis tamen nonnullis miraculis. Tribus hisce libris seu partibus subjunguntur totidem digressiones, quarum prima est de loco emortuali, altera de stirpe Sancta, ac tertia demum de variis in laudem ipsius compositis. Hac omnia simul implent volumen in folio, quod editum est diu post mortem Cascini, videlicet anno 1651, operâ Petri Salerni, quem & Operis Caietani editorem monui.

7 Jam verò au Cascinus laudatum Opus plane majus perfecit, merito dubitari potest, quia tanto tempore latuit post mortem ipsius. Verum, siue auctor Opus suum ad calcem perduxerit, siue imperfectum reliquerit, certum est, nos illud non habere eo planè modo, quo à Cascino fuit scriptum, cum interpolationis manifesta habeamus indicia. Accipe nonnulla, lector studiose. Obiit, ut dixi, Cascinus anno 1635. At in Opere laudato lib. 1 cap. 7 pag. 48 adducitur decretum sacre Rituum congregationis anno 1641 datum. Id certè sexto post obitum suum anno Cascinus Operi suo non inseruit; sed hand dubiè ab editore additum. Rursum lib. 2 cap. 6 pag. 184 narratur, quòd sententia illa, qua stirpem S. Rosaliæ à Carolo Magno repetit, inserta sit Breviario Romano; cùmque ageretur de illa Breviario eximenda, sic defensa sit, ut in Breviario manserit: at posterius id contigit anno 1642, id est, diu post mortem Cascini, quemadmodum narrat Vincentius Auria in Rosa caelesti pag. 36. Plura adduci possunt, que non videntur scripta à Cascino. At allata sufficiunt, ut intelligamus non omnia Cascini esse, que in Opere ipsius nomen prefarentis impressa leguntur. Hac de causa vehementer suspicor,

Opus

8 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

Opus istud non fuisse perfectum à Cascino, aut certe non ita fuisse correctum & emaculatum ab auctore, ut editor Salernus non habuerit plenam facultatem addendi, demendi, mutandi, corrigendique omnia, qua pro sua prudentia vellet addita, subtracta, aut mutata, quemadmodum fieri solet in Operibus posthumis, qua ab auctoribus suis perducta non sunt ad eam perfectionem, ut sine ulla mutatione mereantur lucem aspicere.

& fortasse
non parva
ab eodem
composita.

8 Ex dictis sequitur primò, Vitam Latinam, quam ipse edidit Cascinus, utiliore esse ad sententiam illius intelligendam, quam sit majus Opus ipsius Italicum, cui opiniones suas inserere potuit Salernus. Sequitur secundò, non omnia, qua in laudato Opere Italico leguntur, necessariò admittenda esse, uti à Cascino scripta; sed dubitari posse, an ea, qua in Vita Latina non leguntur, at solùm in Opere Italico, Cascini sint, an Salerni. Imò digressiones tres historicas, in fine Operis positas, Cascini non esse, sed Salerni, docet Bibliotheca scriptorum Societatis Fesu, & Bibliotheca Sicula Mongitorii in elogio Petri Salerni, licèt hic nullibi id indicaverit, desiderans totam Operis laudem Cascino relinquere. Quis non videat, quantam hæc suspicionem ingerant, non exiguam Operis istius partem Salerni potiùs esse quam Cascini? Fateor quidem, nihil interesse, hujusne sit major pars Operis, an alterius, cum uterque egregia pietate & doctrinâ fuerit ornatus, & uterque scripserit post corporis inventionem. At cum ex variis litteris, ad nos è Sicilia datis, clarè videam, omnem ferè istius Operis laudem ani Cascino attribui à Siculis; nolui ego Salernum parte sua
fran-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 9

fraudare, sed singulis, quantum fieri potest, sua attribuere.

9 Porro Petrus Salernus, de cujus pietate & eruditione preclara videri possunt elogia in Bibliothecis jam laudatis, ex Opere Italico, de quo egimus, Latine conscripsit Vitam S. Rosaliæ, eamque inseruit Operi Caietani à se edito de Vitis Sanctorum Siculorum tom. 2 pag. 147, xii & Inventionem corporis & miracula aliquot, partim ex eodem Opere translata, partim aliunde addita. Cùm autem omnia uberius enarrata sint à Salerno, quàm in Vita Latina, compendiosè scripta à Cascino; totum ferè illud Opus Salerni huic Commentario per partes inseram, prout singula ad propositum nostrum conducent. Miracula utrò post secundam Vitam recudam debitis annotationibus illustrata. Porro ex omnibus scriptoribus de S. Rosalia, tres modò recensiti, Caietanus nempe, Cascinus & Salernus, precipuo loco habentur apud eruditos Siculos. Illos ego etiam præ reliquis sequendos existimo; ac nequaquam in dicta eorum jurandum; sed singula maturo examine discutienda.

10 Vitam S. Rosaliæ multi alii scripserunt Alii scriptores, qui neoterici, ex quibus precipuos solum commemorabo. Vincentius Auria, Panormitanus juris fecuti sunt utriusque doctor, ac multis aliis scriptis illustratis; Italicè composuit Rosam celestem, in qua de inventione, vita & miraculis S. Rosaliæ diligenter differit. Hoc Opusculum anno 1668 Panormi impressum est; ac mox anno sequenti aliud ejusdem scriptoris Opusculum prodiit, inscriptum Vita S. Rosaliæ, quod precedentis est quasi compendium. Utrumque Opusculum habeo & laudabo, ubi videbitur opera pretium. Anthonius Ignatius Mancusi Societatis Jesu primò edidit

10 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

edidit *Vitam compendiosam*, deinde verò uberiorem sub nomine *Historia*, quæ anno 1721 impressa est, & suis locis adducetur, præsertim pro recentioribus miraculis; quæ hic auctor post alios colligere potuit. Relati hæcenus scriptores, pluresque alii, quos necesse non est commemorare, iisdem ferè insistens vestigiis. Verùm alia quoque prodiit *Vita S. Rosaliæ* à precedentibus multùm diversa, quæ & laudatores & sectatores suos habuit, etiamsi alii eam *Vitam* prorsus negligendam existiment.

Vita alia ex revelationibus, ut fertur, scripta, quæ passim improbat.

11 Soror Maria Roccaforte terti Ordinis S. Benedicti dictavit P. Francisco Sparacino Societatis Jesu confessorio suo *Vitam* quamdam S. Rosaliæ ex iis, quæ sibi revelata asserebat. Hanc *Vitam* Sparacinus ipse non edidit; at ea anno 1650 prelo subjecta est curâ Francisci Forte sub titulo Italico, quem Latino sic exprimo: *Vita gloriosæ S. Rosaliæ virginis Panormitanæ. Vitam mirabilem Maria Roccaforte scripsit Josephus Romanus Bisnonensis doctor*, uti in *Bibliotheca Sicula* habet Mongitorius; atque ex illa *Vita Mariam* à sanctitate morum & mirabilibus post mortem patris laudat Mancusus pag. 22 & 23; sed idcirca majorem auctoritatem isti *Vita* non attribuit. Cascinus quoque aliique scriptores Siculi jam pridem fidem laudata *Vita* abrogarunt; & licet nonnullos habuerit sectatores, ut dixi; reliqui passim Siculi illam constanter rejecerunt, ut traditionibus suis contrariam. Et sane quæ ita dicuntur revelata, non satis firmum videntur habere fundamentum, ut pro veritate historica, aut pro factis indubitatis habeantur, cum quia de revelatione non satis constat, tum quia dubitari potest, an omnia, quæ revelatione didicit, post revelationem satis exactè sint expressa.

CONTRA PESTEM FATRONÆ. 11

fitia, & quia non minus est incertum, an nonnullis, qua per revelationem cognosci poterunt, plura alia ex conjecturis non sint adjecta. Quapropter non magnopere deploro jacturam hujus Vita, quam Siculi alias officiosissimi numquam nobis transmiserunt. Verumtamen satis ex aliis scriptoribus cognoscere potero, in quibus præcipue capitibus hæc ab aliis dissentiat, præsertim cum Augustinus Inveges pleraque Annalibus suis Panormitanis inseruerit.

§ II. Ex quibus præcipue monumentis gesta S. Rosaliæ petenda sint: inscriptio Quisquinenfis: Græca alia præterito seculo inventa.

Quandoquidem nullum exstat monumentum conscriptum de S. Rosaliæ gestis, nisi quadringentis aut pluribus annis post mortem Sanctæ, merito quæret aliquis, unde gesta ipsius hauriri & cognosci potuerint, præsertim cum obscura admodum de eadem fuerit traditio tempore Octavii Casertani, ut supra ostendi. Cascinus in Opere majore Italico, (quod ejus semper nomine laudabo, licet à Salerno correctum dixerim) lib. 2 cap. 1 fatetur, non multa cognosci posse de hac sancta Anachoretide, rectèque adjungit, melius esse pauca de S. Rosalia scire, & ignorantiam plerorumque gestorum ipsius pati, quàm fabulas sequi, aut vera commentitiis depravare.

Gesta Sanctæ colligenda ex traditionibus, & inscriptionibus.

12 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

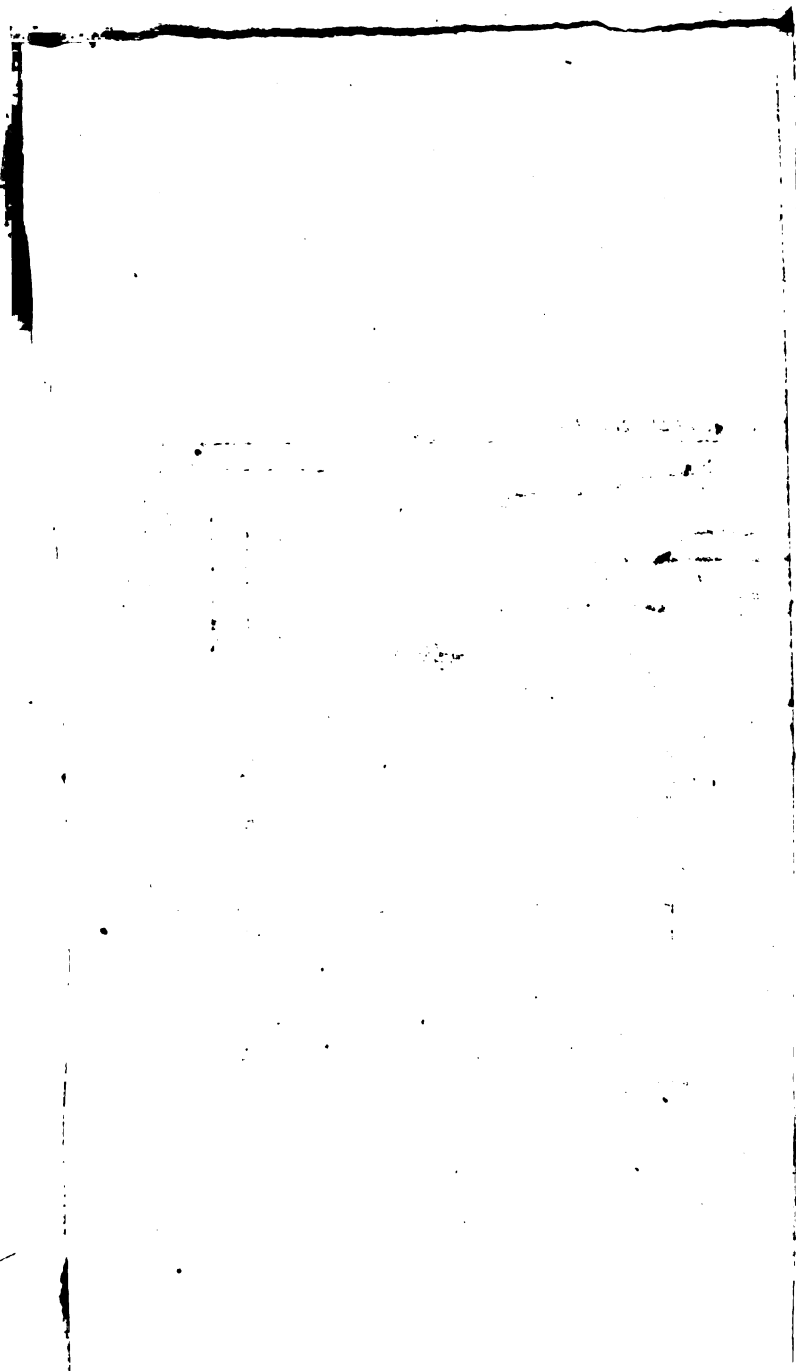
*Fundamenta verò Historia sua, qua probata & solida existimat, recenset sequentia. Primo loco statuit antiquas & solidas traditiones, secundo scripturas, & præsertim inscriptionem in specu Quisquinensi repertam, qua ab ipsa Rosalia creditur facta, & his verbis est concepta: Ego Rosalia Sinibaldi Quisquine & Rosarum Domini filia amore Domini mei Jesu Christi ini * hoc antro habitari * decrevi. Hujus inscriptionis, prout reperta est in antro Quisquinensi, duplicem delineationem, alteram antiquam, alteram recentiore, æri incidendam curavi, & lectorum oculis subjicio, ut melius intelligantur argumenta, qua suadent eam Sancta omnino attribuentiam.*

* pro in
* i. e. habitare

quarum
precipua
hic datur
æri incisa,

13 *Utramque delineationem nobis anno 1744 transmisit R. P. Ignatius Stanislaus Castiglia, Sicula provincia Societatis Jesu tunc provincialis præpositus. & diligentissimus atque officiosissimus adjutor noster in colligendis S. Rosaliæ actis, uti per decursum frequenter declarabitur. Hasce verò inscriptioni delineate addidit observationes, sive per se, sive per P. Caietanum Mariam Noto, quem sibi ad plura nobis subministranda & observationibus illustranda elegit laboris socium: Duplex hujus inscriptionis exemplum mittimus. Alterum minùs accuratè delineatum, quod multis abhinc annis æri incisum fuerat: alterum, quod excellentissimus dominus Joseph Emmanuel Ventimiglia, princeps Pulchri montis & Quisquinæ dominus, à PP. Societatis Jesu proximis diebus rogatus, summa cum diligentia transcribi jussit. . . Harum litterarum forma consonat litteris veterum comitis Rugerii & regis Rugerii numismatum, quæ à Paruta referuntur, ab Agostini, atque Havercampo, in*

Opere

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 13

Opere nimirum, quod nuper Lugduni Batavorum impressum est hoc titulo: Thesaurus antiquitatum & Historiarum Siciliæ tom. 8, in quo nonnulla exhibentur utriusque Rogerii numismata cum litteris ejusdem formæ. Observo insuper in iisdem nummis vocem Domini ita contractam esse, sicuti hic contracta Dñi legitur, & signum crucis eadem formâ, quâ hic, in variis nummis conspici. De duabus litteris, quæ diu post reliquas inventa sunt, quæque non ubi similes sunt cyris Arabicis, hac deinde subdit laudatus Castiglia: Post notas inscriptionis litteras hæ duæ aliæ . . . diligenter rupem inspicientibus, paucis abhinc annis deprehensæ sunt. An autem illæ initium fuerint alterius verbi, quod imperfectum S. Rosalia reliquerit, an notæ Arabicæ sint, numerum duodecimum vel decimum quintum exprimentes, quibus aut Virginis ætas, aut quidquam aliud indicetur, divinare non ausim. Hactenus observationes memorate.

14 Datam autem inscriptionem ab ipsa Rosalia sculptam sine ulla ambiguitate credunt Siculi. Et sanè nec pauca nec leves adduci possunt rationes, quæ hanc veritatem confirmant. Prima ratio esse potest figura ipsa litterarum jam dicta, cui & signum crucis & contractio vocis Dni jungi potest. Si autem littera minus exactè videantur formata, ideoque non sint omninò similes litteris Rogeriorum numismatum, id nequaquam mirari possumus; quin potius mirari debemus, tam bene duro lapidi insculptas fuisse. Alterum argumentum proferri Cascinus pag. 173 ex solæcismis, quibus inscriptio laborat, in qua pro in legitur ini, & pro habitare habetur habitari. Quippe asserti Sicula terminationis esse voces istas, ideoque metris observat, nulli in mentem

& variis
rationibus
ostenditur.

14 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

mentem venire potuisse impostori voces ita terminare. Hac de causa de hisce Solæcismis ita loquitur Salernus in Visa: Si non errasset, minus muliebrem manum, Siculæque terminationis idiotissimum prodidisset. Quare hæc menda crediderim Puellaris manûs non satis Latinam linguam edoctæ sigilla. Mancusus verò in Historiâ § XI nititur ostendere, in fuisse scriptum, non ini, eamque observationem sua inventioni attribuit, uti & plura alia, qua pia potius meditatione, quam accurata crisi de hac inscriptione ratiocinatur. Verum poterat Cascini observationibus potius acquiescere, & vocis errorem cum eruditioribus agnoscere, quam ubique mysteria & miracula quarere sine verisimilitudine: neque enim prudentis historici est miraculo attribuere, qua naturali modo fieri potuerunt. Tertium argumentum pro veritate inscriptionis laudatus Cascinus exprimit his verbis: Scriptura hæc non est neoterica, ac ne quidem vocabula hodierna. Nullus hoc tempore scivisset nomen istud SINIBALDUS, nomen externum, nec horum temporum aut locorum, nec umquam ia hisce partibus auditum, sed personæ prorsus incognitæ, quam hujus solùm lapidis indicio quærere hoc tempore cœpimus, & magna difficultate invenimus.

15 Præterea modus, quo inscriptionem illam inventam suo loco narrabimus, & testes legitime examinati omnem suppositionis aut imposturæ suspicionem tollere videntur. Nam primò dum inventa est inscriptio, foramen spelunca tam erat angustum, ut nulli homini preberet ingressum, atque instrumentis idoneis fuerit ampliandum, ut quis posset ingredi in speluncam, quemadmodum narrat Cascinus lib. 2 cap. 2. Hæc de causa

illam ipsi S. Rosaliæ attribuentiam esse.

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 15

sa dubitat, an ullus umquam hominum præter Rosaliam in illa spelunca pedem posuisset. Secundò inscriptio tota erat contecta crustâ quâdam ex humiditate saxorum natâ, & sola crux primâs oculis patuit, donec occasione crucis visa crusta illa saxis innata diligenter abrasa est, & sic detecta inscriptio integra. Signum id erat evidens, inscriptionem non fuisse factam recenter; atque id à duodecim juratis testibus fuit confirmatum, ut videbimus suo loco. Tertio qui detexerant inscriptionem, nullo modo suspecti esse possunt impostura, tum quia ne legere quidem illam poterunt, nec certò intelligere, utpote ignari lingua Latina, tum quia multi alii adfuerunt, quando angustum spelunca foramen aperuerunt, & relictam crustâ humidâ invenerunt inscriptionem. Hæc omnia fusius explicabuntur, ubi agemus de inventione spelunca Quisquinensis, quæ contigit quadraginta diebus post corpus inventum. Rationes etiam allegabimus, quibus moveri potuit Rosalia ad similia scribenda, dum agemus de ingressu ipsius in antrum Quisquinense:

16 Alia scriptura S. Rosaliæ à quibusdam attributa, sed ab aliis eidem abjudicata, reperita est præterito seculo in monasterio Panormitano S. Salvatoris, quod virginum est Ordinis S. Basilii. Scriptura hæc Græca est, seu Barbaro-Græca, ut ferebant tempora S. Rosaliæ; totaque sine interpunctionibus aut accentibus hoc modo: Εγω αδελφη Ροσολια Σινβαλδη βανω ετουτο το ξυλον του εδουκουμου αφεντος εις το μοναστηριον το οπιον παρτωπινα το ακολουθησα : & Latine sic exprimitur : Ego soror Rosolia Sinibalda pono hoc lignum Domini mei in hoc monasterio, quod semper fecuta sum. Hujus scriptura cum cruce lignea inventio, alienatio & restitutio refertur in instrumento

Alia scriptura Græca, præterito seculo inventa cum cruce lignea,

16 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

mento restitutionis, quod anno 1699 factum est coram illustrissimo domino Philippo Ignatio de Truxillo y Guerrero, iudice tribunalis regia monarchia in Sicilia, multisque testibus, per notarium Panormitanum Antonium Terranova, & cujus exemplar alterum Ms., alterum impressum ad manum est. Facti relationem ex eo accipe. Die quinto mensis Maii, septima Indictione, MDCXCIX: Cùm anno Domini MDCXLIV in venerabili monasterio sanctissimi Salvatoris hujus urbis ædificaretur altare patriarchæ S. Basilii in ecclesia, vetere dicta, ob ipsius novæ erectionem, inventa fuit in maragmatibus sive fabricis ejusdem altaris à fabro murario . . . pyxidicula quædam (vulgo dicitur bossioletta) quam illico ablatam abscondit, & inde à monasterio profectus, atque curiositate ductus aperuit. In ea invenit crucem ligneam, & quandam paginam inclusam, litteris & dictionibus Græcis scriptam, prout ad præsens, & de præsentem apparet. Sequitur scriptura Græca cum interpretatione jam data.

qua diu
alienata in-
ventoris
culpâ,

17 Deinde sic pergitur: Quod quidem manuscriptum cum prædicta cruce faber murarius, nullâ datâ notitiâ eidem monasterio, ex causis sibi visis tradidit & consignavit RR. Patribus Ven. conventûs S. Nicolai de Tolentino; qui audientes crucem cum prædicto manuscripto repertam esse in sacrosancto altari, summâ diligentiam ac veneratione conservârunt &c. Et quamvis, dum in humanis existeret, faber murarius nemini rem manifestaverit; instante verò tempore, quo animam suam summo & immortalis Deo reddere debebat, accersito confessario præmissa omnia narravit; & de peccatis suis veniam petendo, in conscientiam ei commisit, totum supe-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 17

superius enarratum revelari debere abbatissæ & ministris dicti monasterii ; ut supradicta crux cum pagina restitueretur monasterio , ejus erat , & in quo repertæ sunt : prout , mortuo deinde dicto fabro murario , dictus ejus confessarius per litteras missivas præmissa narrando manifestavit Rev. sacerdoti D. Joseph Bonfiglio tunc confessario ordinario & cappellano dicti monasterii ad effectum , ut prædictus Bonfiglio de toto hoc facto notitiam daret , prout data fuit , abbatissæ tunc temporis dicti monasterii. Quæ abbatissa huic manifestationi anuens , per Joseph Ciraulo tunc agentem dicti monasterii tentata fuit recuperatio dictæ pixidiculæ cum cruce & manuscripto intus , ut supra , servatis. Sed , factis multis instantiis , quibus insistentes , & nolentes Patres S. Nicolai de Tolentino illam restituere ; tandem annuebant velle restituere solummodò dictam pixidiculam sine cruce & absque manuscripto intus reperis : & stante morte dicti de Ciraulo agentis prædicti , dicta abbatissa , aliæque pariter abbatissæ eam subsequentes ob difficultates repertas in prædictis recuperandis ab incepto negotio desisterunt &c.

18 Et cum fuerit temporibus præteritis per Rev. Patrem Vincentium à Sanctissimo Sacramento , Ordinis & Regulæ dicti conventus sancti Nicolai de Tolentino hujus urbis , Patrem tam maximæ venerationis & auctoritatis ac exemplaritatis vitæ , ore proprio confessum & dictum D. Annæ lo Porto ad præsens moniali , intus dictum monasterium viventi , nominatæ Sor. Aloysiæ lo Porto , quæ tunc temporis ingrediendæ * erat in dictum monasterium , & reperiebatur in seculo intus ecclesiam dicti conventus tempore , quo dicta sacrosancta reliquia ligni S. Cru-

post multas difficultates ,

* ingressura

C

cis

18 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

eis exposita erat pro adoratione populorum fidelium, per hæc verba videlicet (*Italica erant, quæ Latine reddo.*) "Hoc lignum, quod vides, est monasterii sanctissimi Salvatoris, quod debes ingredi." Et præmissa omnia superius expressata ei narravit, prout de hujusmodi dictæ & confessione per Rev. Patrem Vincentium dictæ lo Porto, ut suprâ, facta, satis plenè constitit atque constat ex relatione dictæ Sororis Annæ Aloysiæ lo Porto, monialis in dicto venerabili monasterio, mihi notoriò cognitæ, existentis cum autoritate infra-scriptæ matris abbatissæ, Hippolytæ Lancellottæ Castelli, ejusdem monasterii abbatissæ m. n. &c. præsentis, & eam authorizantis &c.; eadem ipsa de lo Porto vigore præsentis cum auctoritate prædicta sponte cum duplici juramento dixit & declaravit, ac dicit & declarat, præmissa vera fuisse & esse, ut dixit renuntians &c. *Mox additur pro hisce omnibus testimonium quatuor aliarum monialium, duplici juramento præmissa confirmatum.*

*præsente judice tribu-
nalis R.
M., mul-
tisque testi-
bus,*

19 *Tum verò:* Hinc igitur Rev. mater soror Hippolyta Lancellotta Castelli, ad præsens abbatissa dicti venerabilis monasterii, divino spiritu ducta, semper maxima cum diligentia curavit, atque curat bona dicti monasterii, cupiens illud, quod ab ejus prædecessoribus quavis ex causa minimè curatum fuit, potuisset divina favente clementia consequi & habere. Qua de causa recursum habuit ad illustrissimum ac reverendissimum dominum de Truxillo, judicem R. M., præmissa humiliter exponendo. Qui dominus judex, attenta tanta bona fide dictæ reverendæ matris abbatissæ in recuperando bona dicti monasterii, & præcipuè reliquiam tam insignem eum
authen.

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 19

authentica nostræ protectricis virginis Rosaliæ ,
suisque manibus propriis positam & characteri-
bus authenticatam , motus rogaminibus prædi-
ctis , se diligenter ad hoc tantum bonum opus
applicavit. Tandem facta diligenti indagine , il-
lam in posse * dicti conventus invenit. Et facta * i. e. pote-
state
verbo pro ejus relatione cum R. Patre Priore
ejusdem conventus , idem ipse P. Prior eo quia
plenam scientiam habebat de toto facto , & ple-
nè ei dicto nomine constabat ex relationibus Pa-
trum & Superiorum antiquorum sui conventus :
quapropter pleno animo volens præceptis su-
periorum obedire , quàm primùm de præmissis
scientiam habuit , dicto venerabili monasterio
reliquiam prædictam cum dicto manuscripto , in-
vento à Rev. sacerdote D. Antonio Bruno in
manuscriptis & authenticis reliquiarum dicti con-
ventus cum præsentia dicti P. Prioris , restitue-
re & consignare : & ob id ad infra scriptum a-
ctum consignationis prædictæ devenire , ut in fu-
turum præmissa perpetuò elucescant &c.

20 Ideo hodie præsentis die prætitulato præ-
fata Rev. mater Soror Hippolyta Lancellotta *monasterio*
Castelli , abbatisa dicti venerabilis monasterii *SS. Salva-*
toris ,
sanctissimi Salvatoris hujus urbis m. n. c. n. ex-
istens tamen priùs in præsentis cum autoritate
& interventu Rev. abbatis D. Hieronymi Filin-
geri , & illustrissimi domini Balthassaris Castelli ,
ejusdem monasterii deputati & protectoris m. n.
& c. c. præsentium , dictis nominibus interve-
nientium , dictamque reverendam matrem abba-
tissam in his authenticantium &c. , nec non cum
autoritate , interventu & consensu , & expres-
sa voluntate infra scriptarum monialium dicti mo-
nasterii , ad sonum campanellæ vocatarum , &
capitulariter congregatarum in loco solito &

20 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

consueto, ut moris, videlicet sororis Josephæ Drago (*& aliarum quadraginta & octo, quarum nomina recensentur*) præsentium, intervenientium, nemine earum discrepante, sed unanimiter consentientium, necnon cum præsentia præfati illustrissimi & reverendissimi domini de Truxillo, judicis dicti tribunalis R. M., ut infra, præsentis; dicto nomine cum auctoritate & interventu prædictis ac præsentia infra scripta vigore præsentis dixit & fatetur habuisse & recepisse, sibi que dicto nomine traditam & consignatam fuisse ab admodum Rev. Patre Benedicto à Conceptione Deiparæ, Priore dicti venerabilis conventus S. Nicolai Tolentini hujus urbis m. n. & c. c. præsentis, & dicto nomine stipulante, ac restituisse & consignasse asserente dictam sacrosanctam reliquiam ligni sanctæ Crucis Domini nostri Jesu Christi, scilicet illammet in dicto anno MDCLIV per dictum fabrum murarium inventam in fabricis altaris dicti patriarchæ sancti Basilii in ecclesia supradicti monasterii (quæ ad præsens vetera * ob ipsius novæ ædificationem) quæ fuit tunc temporis consignata dicto conventui, ut dixerunt renuntiantes &c.

* vetus

ubi fuerat inventa sub veteri altari ecclesie,

21 *Hic additur, particulam exiguam ligni sanctæ Crucis relictam fuisse Priori, consentiente abbatissa, ac deinde sic pergitur: Nec non dicta reverenda mater abbatissa dicto nomine cum auctoritate & interventu prædictis, ac præsentia infra scripta, dixit & fatetur habuisse & recepisse, sibi que dicto nomine consignatam fuisse à dicto reverendo P. Priore, stipulante & restituisse asserente, dictum manuscriptum, in dicta pagina scriptum, Græcè tamen & non Latinè, scilicet illudmet manuscriptum, ut dicto reverendo patri Priori dicto nomine constat ex relatione*

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 21

relationibus Patrum & Superiorum antiquorum dicti conventus , olim insimul cum dicta reliquia , superius consignata , in dicta pixidicula inventum in dicto monasterio sanctissimi Salvatoris , & traditam dicto conventui ; verba cujus scripti sunt infrascripta , videlicet : *Εγω αδελφη Ροσολια Σινηβαλδη θανω επουτο το ξυλον του εδοκουμου αφεντος εις το μοναστηρι το σπειν παντοπινα ακουλουθησα.* Quibus ad Latinorum sensum hæc significantibus verba , videlicet : " Ego soror , Rosolia Sinibalda pono hoc lignum Domini , mei in monasterio , quod semper secuta sum , Quod quidem scriptum fuit per dictam abbatissam , ad hoc ut perpetuò conservetur , positum in quodam quadretto intus bina crystalla , & sic eodem modo , ut supra , dictum manuscriptum existens , cum dictis binis crystallis consignatum & restitutum fuit dictæ abbatissæ dicto nomine stipulanti , & hoc in ejus posse , ut dixit renuntians &c. : præfente ad hæc omnia & singula dicto illustrissimo & reverendissimo domino D. Philippo Ignatio de Truxillo iudice R. M. m. n. c. , & præfente actui , omnibusque & singulis in præfenti contentis suam , seu veriùs dicti tribunalis , judicariam auctoritatem pariter & decretum præstante & tribuente omni meliori modo &c. : & similiter præfentibus ad hæc omnia & singula reverendo patre Petro Justiniano Soc. Jesu , & admodum reverendo patre D. Nuncio Schirò Ordinis S. Basilii Magni m. n. & c. c. , præfentibus & cum juramento , tacto pectore more sacerdotali , asserentibus dictum manuscriptum vidisse , revidisse , legisse , & bene considerasse , & translatum de idiomate Græco ad Latinum supradictum sensum , prout superius scriptum fuit , & non aliter &c. Juraverunt tactis pectoribus

22 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS
ribus dicti reverendi sacerdotēs , &c. Item dictæ
mulieres &c. Unde &c.

*22 Sequuntur subscriptiones , quas exprimam
fuit legitimè eo idiomate , quo singula fuerunt expressa.
restituata.*

D. Felipe Ignatio de Truxillo y Guerrero &c.
D. Geronimo Filingeri deputato &c.
Soro Ippolita Lancellotta Castelli abbatissa &c.
D. Baldassare Castelli , e Lercaro protettore
&c.

Pater Petrus Justinianus Soc. Jesu &c.
Pater D. Nuncius Schirò Ordinis S. Basilii
Magni &c.

Pater Benedictus à Conceptione Virginis Prior
conventus S. Nicolai &c.

Sacerdote Don Antonio Brnno &c.

Madre foro Giovanna Caruso &c.

Soro Gioseppa Geronima Sammanjati &c.

Soro Nuncia Percolla &c.

Soro Macrina Maria Restivo &c.

Soro Anna Aloysia lo Porto &c.

Testes Rev. Sacerdos D. Ignatius de Palermo ,
Rev. Sacerdos D. Franciscus Bilà , & Thomas
Magliarditi , & quamplures alii &c.

Ex Actis notarii Antonii Terranova Panormi-
tani &c.

Collatione salva &c.

*Quid in hoc instrumento reprehendi possit , ex-
ceptis nonnullis solæcismis , qui non obstant va-
lori , sanè non video. At lubens agnosco , ex eo
non posse certò deduci , istud scriptum esse S. Ro-
saliæ. Quapropter examinandum , quàm istud
sit probabile aut improbabile.*

§ III.

§ III. Quæritur , utrùm probabiliter credi possit , scriptum istud Græcum , de quo mox actum est , à S. Rosalia fuisse exaratum.

Controversia non levis ex scriptura Græca mox memorata apud Siculos enata est, magnisque animis agitata : nimirum quia brevia illa verba , si constiterit per Sanctam esse exarata , clarè decidunt litem aliam , certòque evincunt Rosaliam in monasterio sanctissimi Salvatoris monialem fuisse , priusquam solitariam vitam fuit amplexa. Mancusus jam frequenter laudatus in Historia S. Rosaliæ , & anonymus quidam in variis Dissertationibus contra monasticam Sancta professionem editis , contentiosè pugnant , scripturam illam Rosaliæ non esse attribuendam , aliamque clamant , aut esse suppositivam , aut alterius esse Rosalia , que præter nomen cum Sancta nostra nihil habeat commune. Contra Hieronymus Justinianus Societatis Jesu geminam ad majores nostros transmisit Dissertationem manuscriptam , quâ operosè conatur ostendere , laudatam scripturam S. Rosaliæ probabiliter attribui posse & debere , nisi exorbitante crisi nodum velimus querere in scirpo. Uterque scriptor Italico usus est idiomate , uti & fecerunt anonymi , qui hanc controversiam attigerunt. Præterea pluraque nisi sunt verbis , argumentisque sapièter re-

Disceptatum est, an scriptura mox data sit S. Rosaliæ:

petitis ,

24 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

petitis , quàm ut omnia huc transferri possint. Quapropter seligam præcipua solùm utriusque partis argumenta , eaque ad rei elucidationem sine ullo partium studio , proponam erudito lectori , ut mecum statuere possit , quid de re tota videatur censendum.

24 Scripturam sic describit claritatis gratiâ Justinianus in Examine suo historico (ita Dissertationem illam inscripsit) § 3 num. 10 : Charta est octava pars folii , undique in extremitatibus trita , & partim etiam in medio à tineis corrosa , composita ex vulgari materia , non ex papyro aut membrano , quantum apparet , crassâ potiùs quàm tenuis , coloris flavi aut utcumque fulci ob vetustatem. Conscripta est ab utraque parte sermone Græco , sed barbarè , sive sonus consideretur , sive orthographia. Litteræ æquè ac lineæ inæquales sunt ac distortæ , ita ut ex ductu calami manus muliebris agnosci valeat. Tota hac descriptio favet iis , qui scripturam credunt S. Rosaliæ. Verumtamen eorum adversarii ex eodem etiam loco argumentum sibi sumere voluerunt ; & contenderunt scripturam non esse Rosaliæ , quia vulgaris charta , ut volunt , ipsius tempore necdum erat usitata. Quin imò Mancusus in Vita pag. 4 adducit auctoritatem Papebrochii & Fanningi , ut id probet. Verba illorum in Epistola anno 1701. scripta sunt ista : Nihilò faciliùs definietur , quando præcisè fieri cœperit charta , quâ modò utimur passim ad scribendum. Certum tamen est ab annis 500 ejus usum fuisse &c. Epistola hac edita est in Discursu historico scriptoris Siculi , qui se Jacobum Calafatum nominavit , pag. 122 , ubi etiam occasio illius Epistola exponitur. Laudatus autem Mancusus ait , usum chartæ non cœpisse , nisi
sub

forma illius
scripti :
prima con-
tra illud ob-
jectio ex
charta vul-
gari

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 25

sub finem seculi XII, idque infert ex verbis recitatis, ab annis quingentis. Verum dum Janninus scripsit, certum esse, ab annis quingentis fuisse usum chartæ, & initium illius usus difficulter assignari posse; adeo non negavit chartam tempore S. Rosaliæ seu seculo XII usitatam fuisse, ut merito conqueri possimus, auctoritatem Majorum nostrorum perperam adhiberi ad eliciendas conclusiones tam frivolas.

25 *Multis quidem eam objectionem egregie inepta est, refellit Justinianus; at mihi pauca sufficient a- cum charta liunde petita. Audiamus Mabillonium lib. 1 de vulgari Re diplomatica cap. 8 num. 16: De charta nostra seu papyro vulgari, quæ ex veterum lintheorum reliquiis contritis ac maceratis conficitur, non est quodd longum sermonem instituamus: . . . tametsi ejus usus ab annis amplius quingentis invaluit, ut ex Petri Venerabilis loco superius relato observavit eruditissimus vir Hadrianus Valesius, in notis ad Panegyricum Berengarii augusti. Quo verò tempore inceperit, nemo hæcenus definire ausus est. Deinde interjectis quibusdam, qua brevitatis causâ præmitto, dicta sua sic probat: Nam Petrus Venerabilis in tractatu contra Judæos memorat libros suo tempore lectos, qui EX RASURIS VETERUM PANNORUM COMPACTI erant. Quod sine dubio de linea charta intelligendum est. Etsi porrò diplomata & instrumenta ferè nulla, quæ quantumque momenti essent, scripta sint in charta nostra vulgari, ejus tamen usus in epistolis aliquando adhibitus est, ut docet Joinvillei epistola ad sanctum Ludovicum in ejusmodi charta exarata, quam Antonius Herovallius mihi cum multis aliis communicavit. Allatum argumentum probat, vulgarem chartam saltem usitatam fuisse*

D

26 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

se circa initium seculi XII, id est, quando aut nondum nata, aut puella erat S. Rosalia.

26 Quippe Petrus Venerabilis anno 1121 electus est abbas Cluniacensis, & anno 1158 vitam cum morte commutavit, ita ut libri illi haud dubie conscripti sint circa initium seculi XII & verisimiliter multo citius, cum de iis non loquatur Petrus, ut de re nova, sed ut de re usitata. Verba ipsius accipe ex Bibliotheca Cluniacensi col. 1069 & 1070, ubi Judæos ita ridet: Legit, inquit, Deus in cælis librum Talmuth. Sed cujusmodi librum? Si talem, quales quotidie in usu legendi habemus, utique ex pellibus arietum, hircorum, vel vitulorum, sive ex biblis vel juncis Orientalium paludum, aut ex rasuris veterum pannorum, seu ex qualibet alia fortè viliori materia compactos &c. Clarum quoque est, chartam ex gossipio vel cottone confectam, qua à linea parùm differre potest, usitatum fuisse ante seculum XII, seu ante natam S. Rosaliam. Audi rursus laudatum Mabillonium: Potior est in diplomatibus usus chartæ ex gossipio seu cottone, ut fidem facit CHARTA CUTTUNEA in pergamenum à Rogerio Siciliae rege renovata, quam fecerat Simon frater ejus & mater ejus, apud Rochum Pirrum in Sicilia sacra. Diploma Rogerii regis, quod hic laudatur, existat apud Pirrum lib. 4 Sicilia sacra à pag. 91, datumque est anno 1145; & in eo confirmantur varia diplomata, in carta cuttunea scripta partim sub finem seculi XI, partim sub initium seculi XII, eaque renovantur in pergamenum. Erat igitur charta illa cuttunea seculo XI usitata apud Siculos; nec dubitari potest, quin illà seculo XII ad scribendum uti potuerit S. Rosalia. Quapropter primum istud Mancusi argumentum.

jam usitata fuerit tempore S. Rosalia:

ita.

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 27

ita dissolutum est, ut recurri ad illud deinceps non possit ab eis, qui veritati agnita manus dare non recusant.

27 Contra inventam scripturam secundò obicitur idioma Græcum, quia inscriptio Quisquiniensis non Græcè, sed Latine scripta est. Addunt barbariem idiomatis Græci, quòque scriptura sit sine ulla accentibus & interpunctionibus. Verùm tota hac objectio parùm aut nihil difficultatis habet, cùm utraque lingua esset usitata in Sicilia, atque utraque nota esse potuerit Sanctæ. Cascinus lib. 2 cap. 5 scribit tres linguas, nimirum Græcam, Latinam & Arabicam, usitatas fuisse in Sicilia tempore S. Rosalix, atque id probat ex illius temporis diplomaticis, nummis & inscriptionibus, quæ partim Græcè, partim Latine, & subinde etiam Arabicè leguntur exarata. Itaque nequaquam mirum videri potest, quòd Virgo nobilis, qualis erat Rosalia, cùm Latina lingua Græcam istius temporis utcumque noverit. Nihil magis mirandum, scripturam illam Græcè potius quàm Latine fuisse exaratam, cùm exarata sit in monasterio Græcarum monialium, ubi sermo Græcus hand dubiè erat usitatus præ Latino. Quod verò spectat ad barbarismos dicta scriptura, ad omissos accentus, aliasque notas & interpunctiones; omnia illa temporis, quo vivebat Sancta, aptè congruunt, præsertim si consideremus scriptum esse Virginis, qua verisimiliter parùm curavit sermonis elegantiam, & interpunctiones aliasque notas vocibus appingi solitas.

28 Porro dubitare vix possumus, quin S. Rosalia fuerit usa Græcorum lingua vulgari, non lingua doctorum. De duplici hac lingua recentiorum Græcorum Leo Allatius in Opere de Ecclesia

altera objectio, ex lingua Græca petita, præcedenti non est melior,

cùm Sancta verisimiliter usa fuerit lingua Græca vulgari :

clesia Occidentalis & Orientalis perpetua confessione lib. 3 cap. 8 num. 7 ita loquitur : Lingua apud eos duplex in usu est ; altera antiqua , quam veteres Græci in conscribendis libris usurpârunt ; altera recentior & communior & usitator. Priore in facris celebrandis utuntur ; . . . altera in familiaribus colloquiis , concionibus & epistolis. Et nunc demum hâc eâdem historiolas , tractatus , & varii generis carmina pangunt. Quam tamen , qui sapientiores & eruditiores haberi cupiunt , in Operibus edendis , antiquam sectantes , refugiunt. Notas quoque illas , qua Græcis litteris adscribi solent , non semper usitatas fuisse , idem auctor tradit in Animadversionibus in antiquitatum Etruscarum fragmenta num. 47 ita scribens : Guilielmus interim Canterus Syntag. de rat. emend. Græcos auctores cap. 6 probat , tum ex vetustis codicibus , tum ex scholiastis , veteres Græcos nudas litteras absque apicibus ullis pingere solitos fuisse ; quod etiam sæpius asserit Politianus , sed potissimum Miscellan. cap. 58 & 80 , ubi carmina sine ullis accentuunculis scripta veteri more , affirmat. Plura deinde de interpunctionibus , quas recentiores antiquis scriptoribus addiderunt , ibidem disputat. Verùm hæc sufficiunt , ut facile possimus credere , totam illam scripturam exarari potuisse à S. Rosalia , sicuti inventa est.

29. *Objicitur tertio vox αδελφη seu soror , qua in hac scriptura occurrit , presertim quia in Quisquinenſi inscriptione se sororem non nominavit Rosalia. Additur altera differentia illarum scripturarum , nimirum quòd in specu Quisquinenſi legatur Rosalia Sinibaldi filia , in charta vero Ροσολια Σινιβαλδη. Utraque observatio eò dirigitur , ut existimemus scripturam inventam ,*

tertia ob-
jectio priori-
bus melior
facit ,

fs

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 29

si supposititia non est, attribuendam esse cuidam moniali, à S. Rosalia distincta, qua geminum habuerit nomen proprium, & vocata fuerit Rosalia Sinibalda. Quin & tertiam differentiam eodem trahit Mancusus, qui illa objicit in Historia § 12 pag. 109 & 110: nam magis reverenter de Christo dicitur in Latino scripto, pro amore Domini mei Jesu Christi, quam in Græco, lignum Domini mei, aut Heri mei, ut ille vult. Verùm vox ἀφέντος pro Domino usurpata dudum fuit à Græcis, ita ut hac ultima observatio nullius sit momenti. Dua verò priores ceteris objectionibus mihi apparent meliores, cum revera scriptum possit esse alterius. Attamen alterius esse Rosalia scripturam illam, ex objectionibus ipsis certò inferri nequit; præsertim cum nulla assignetur Rosalia Sinibalda, qua in monasterio sanctissimi Salvatoris vitam traduxerit, cumque conjunctio duorum nominum illo tempore non videatur fuisse tam usitata, quam facta est nostris temporibus. Præterea, etsi nomen Sinibaldus usitatum fuerit eo tempore, nondum inveni nomen Sinibalda datum tunc fuisse mulieribus. Imò ipsam nomen Rosalia tunc rarum erat, ita ut difficulter credi possit, duo illa nomina Rosalia Sinibalda eidem puella, ut propria, fuisse imposta.

30 Quapropter non satis video litem de illa ut nihil certi statuatur. scriptura satis decidi posse sine altera, qua huic occasionem præbuit. Nec dubito, quin illi ipsi, qui Græcum id scriptum acriter impugnarunt, quia vitam monasticam S. Rosaliæ nullo modo admittere voluerunt, non minori studio pugnasent pro Græca illa scriptura Sancta attribuenda, si hac sententia de monastica S. Rosaliæ professione tantum repugnaret; quantum eidem favet. Sanè quantum ex modo scribendi illorum colligere

30 ACTA S. ROSALIE VIRGINIS

gere possum, facile admitterent Sinibaldam idem esse ac Sinibaldi filiam in laudata scriptura Græca: facile quoque intelligerent, vocem soror omitteri potuisse in spelunca à Rosalia, quod statuisset ibidem vitam ducere solitariam, & ab omni monialium societate separatam. Verùm præcipua ratio scripturam illam impugnandi & ferè unica est, quod vita monastica S. Rosaliæ, quam improbabilem esse contendunt, negari non possit, si scheda illa Sanctæ attribuat. Itaque, si professio monastica hujusce Sanctæ aliunde probabiliter asserti & defendi possit, scriptura quoque hæc probabilis ratione Rosaliæ attribui poterit; quin & augetur probabilitatem prædictæ opinionis, uti argumentum probabile ceteris adjunctum. Si vero prorsus improbabile est, Sanctam aliquando in monasterio vixisse; neque hæc charta probabiliter S. Rosaliæ adscribi poterit. Mito igitur objectiones alias, quæ ex dato instrumento satis refutata sunt: & progredior ad alia gestorum monumenta.

§ IV.

§ IV. Multæ tabulæ pictæ de S. Rosalia : examinatur , an Sancta tempore vitæ solitariæ prorsus latuerit incognita , ea- que opinio ostenditur impro- babilis & antiquæ traditioni contraria : hinc statuitur de auctoritate picturarum.

C Ascinius lib. 2 cap. 1 monumenta , quibus *Antiquas*
 usus est , enumerare pergit , & pictas ta- *imagines*
 bulas recensens , de iis sic loquitur : Demum *Commenta-*
 (Vitam colligemus) ex picturis & memoriis , *rio huius in-*
 quæ erant antiquæ , partim jam cognitæ , partim *serendæ.*
 recenter inventæ. Hæ , quantum hæcenus sci-
 mus , desumptæ non sunt ex aliqua Vita S. Ro-
 salia antiquitus scripta : sunt nihilominus funda-
 menta Vitæ , quam nunc scribimus ; quandoqui-
 dam saltem ex parte conservant , quæ de vita
 hujus Sanctæ præteritis temporibus in hominum
 memoria remanserant. Præterea ad consolatio-
 nem illorum , qui legere non nõrunt , curatum
 est , ut tabulæ septemdecim Romæ æri incideren-
 tur cum approbatione illorum , quorum erat fa-
 cultatem illam concedere. *Harum tabularum ,*
uti & inscriptionis Quisquiniensis explicationem
se pro Vita daturum promittit , idque diligenter
prestavit. Cum autem hæc sint præcipua gestorum
S. Rosaliae monumenta , illas ipsas tabulas lecto-
rum

32. ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

rum oculis exhibebo. Quod ut facere possem , multum me iuvit R. P. Ignatius Stanislaus Castiglia jam supra laudatus , qui mira humanitate & liberalitate omnes laminas areas , quibus usus est Cascinus , huc direxit : quin & pecuniam in hunc usum apud Siculos collegit , ut modicis aut ferè nullis sumptibus nostris omnes istæ Cascini imagines cum aliis adjectis Operi nostro inferi possent.

quæ aucto-
ritatem non
haberent,

32 Quæret nunc studiosus lector , quantam illis imaginibus auctoritatem attribuere possimus aut debeamus ? Lubens respondeo , hic mihi aquam harere , præsertim si sequenda sit Cascini aliorumque ipsum secutorum opinio , quâ contenditur , S. Rosaliam in antris suis ita latuisse absconditam , ut nulli umquam homini nota fuerit , ne moriens quidem. Etenim non satis capio , quo modo aliquid innotescere poterit de gestis Sanctæ in speluncis & montibus , si nullus umquam Anachoretidem viderit , nullus de ea vivente aliquid sciverit , nemo cognoverit , viveretne an defuncta foret. Scio quidem recurri posse ad revelationes , quibus Virgo ipsa post mortem docere potuit nonnulla , qua egerat in vita. Verum nullum habemus talium revelationum idoneum testimonium ; nullus umquam antiquus scriptor de similibus Rosaliæ apparitionibus vel verbo meminit. Hac de causa Salernus in Vita sic de Sancta nostra loquitur : Sed quænam fuerit Rosaliæ vivendi ratio in utroque antro , siquis exquirat , usurpare planè licebit Hieronymi verba de suo Paulo eremitarum principe : " Quo-
modo in media ætate vixerit , aut quas sata-
næ pertulerit insidias , nulli compertum habet-
tur " Verumtamen idem scriptor postmodum , ubi agit de culis S. Rosaliæ , nonnihil a prioribus

bus istis verbis recedere videtur, ita scribens: Non adeo tamen vitam, mortem, & sepulcrum Rosaliæ occlusit Deus, ut ejus sanctitatis radii non emicârint identidem. Qua ratione id factum in Virgine, quæ ab hominum se consortio vivens sejunxerat, nos latet; sed planè factum scimus, nec miramur, cùm ab admirabilis Dei consilio id profectum esse intelligamus. Hac ille, quia antiquum Sancta cultum, qui indubitatus est, negare non potest. Verùm querere liceat, quomodo cultus ille fuerit inchoatus, si nec vita solitaria Rosaliæ, nec mors illius ulli innotuerit? Tacet ad hanc interrogationem Salernus, nec audet ad apparitionem recurrere, quòd nullum apud veteres talis apparitionis sit fundamentum.

33 *Cascinus loco assignato credidit, aut certe si sancta suspicatus est, aliquid olim de S. Rosalia fuisse Solitaria litteris consignatum: ait enim sibi ad manus non prorsus esse pauca illa, quæ subinde de Sancta fuere scrippta. De antiquis scriptis haud dubiè loquitur, cum paulo inferius innuat, jaéluram illam contingere potuisse incendiis & conflagrationibus tabulatorum. At, si quid olim de S. Rosalia scriptum fuit, redit quæstio jam proposita de picturis, nimirum unde habuerint antiqui illi, quæ enarrarent de gestis S. Rosaliæ, si hæc prorsus incognita usque ad obitum permanserit? Idem scriptor varim narrat de S. Rosalia, qua hausta affirmat ex traditione. Quæro rursum, unde oriri potuerit traditio de gestis illis, si nemo mortaliùm Rosaliam noverit, aut unquam viderit, post assumptam vitam solitariam? Imò ne parentes quidem aut consanguinei Virginis eo casu unquam scire potuerunt, quam vitam amplexa esset: ignorare etiam ipsos necesse fuit, fugisset*

E

ne

34 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

ne Rosalia, an infortunio quodam periisset, aut furto aut rapto esset ablata. Unde igitur enata est traditio, ex qua utcumque didicit Caietanum tempus, quo vixit Sancta, & alia plura? Tacet etiam Cascinus ad omnes hasce interrogaciones, contentus suis traditionibus, picturis, gestis forsam enarratis, & demum cultu indubitato: nam religiosior suis, quàm ut sine fundamento auderet asserere, hæc omnia ex solis revelationibus ortum habuisse; quamvis ignorare non debuerit aut potuerit, nec traditiones de Sancta prorsus ignota oriri, nec cultum illius inchoari posse. Hæc difficultates tam naturales sunt, ut sponte se offerant, modò quis opinionem illam de ignota prorsus Rosalia solùm auribus percipiat.

verùm ea opinio nata est post corporis inuentionem,

34 Qua de causa, ne in tenebris ambulare cogamur, quarere ulterius libet, unde Siculi cognoverint, S. Rosaliam prorsus tam in-vita solitaria, quàm in morte fuisse ignotam? An fortasse id Sancta ipsa cuiquam post mortem revelavit? At id nullo fundamento dici potest, & nemo, quod sciam, id asserere sustinuit hætenus. An quisquam in Virginis vita, aut post ipsius mortem, scire potuit Rosaliam, sibi ignotam aequè ac ceteris, vitam duxisse soli Deo & angelis cognitam? Ridiculum esset id affirmare, cum contradictionem involvat. Unde igitur, obstro, nata est illa opinio apud eruditos quosdam? Dicam candidè, oriri non potuisse, nisi defectu rei satis considerata. Quippe asseverant aliqui, hanc esse traditionem Panormitana ecclesia; nec explicant, quàm antiqua sit illa traditio; nec unde ortum habuerit, aut habere potuerit. Verùm prorsus existimo illam traditionem non esse antiquiorem corporis inuentione; & faciliè probabo opinionem Cascini, quam alii adoptarunt, specioso

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 35

cioso illo traditionis nomine vestiri. Traditiones suo tempore de S. Rosalia vigentes collegit Caietanus. At ille nullibi asseruit, Rosaliam in solitudine sua ita vixisse incognitam, ut nullus de ea quidquam sciverit. Verba ipsa ex manuscripto Caietani accipe: Rosalia virgo Panormi nata traditur, unaque fuisse ancillarum Margaritæ reginæ, quæ Willelmi Siciliæ regis conjux fuit, à qua proximum urbi Panormo montem, cui Peregrino nomen, dono habens, eò secessit, vitamque ab omni consortio remotam in spelunca transegit: ibi piè sanctèque obiit humataque est.

35 *Asserit quidem Caietanus sanctam Rosalia in spelunca sua vitam duxisse ab omni consortio remotam; sed non dicit omnibus hominibus fuisse incognitam. Vitam autem ab omni consortio remotam ducere poterat; etiamsi Panormitani omnes novissent, eam ibidem habitare, eamque novissent, & subinde etiam ad speluncam Sancta accessissent, ut eidem necessaria ad victum procurarent, aut pia ipsius audirent monita. Neque hac tantum consistere possunt cum vita ab omni consortio remota, sed alia etiam plura. Si S. Rosalia diebus Dominicis & festis speluncâ suâ fuerit egressa, ut in monasterio aut ecclesia proxima sacrosancto Missa Sacrificio interesset, ut leviusculus noxas sacra confessione expiaret, ut Pane eucharistico reficeretur: aut si pius presbyter stans temporibus ad speluncam ipsius venisset, ut ei memorata prestaret officia; posset nihilominus dici vitam transegisse in spelunca sua ab omni consortio remotam: neque enim perfectioni vita solitaria obistere possunt pia illa exercitia; neque impediunt, quo minùs vita talis rectè dici possit ab omni consortio remota.*

mota. Quare, sicut pro certo affirmare nolim; Rosaliam subinde egressam fuisse speluncâ suâ, aut aliquem in speluncam admisisse, ut sacrosanctorum mysteriorum fieret participans; quia idonea ad id affirmandum monumenta non habeo; ita candidè profiteor, me fidem non habiturum illis, qui pia illa exercitia ceriò Sanctæ Anachoretidi abjudicare contendunt, nisi meliora adducant documenta, quàm hætenus allata vidi, ut opinionem illam stabiliant: nam relatio Caietani satis ostendit, ex antiquis traditionibus nihil haberi, quo probetur, S. Rosaliam magis fuisse solitariam, quàm fuerunt multi sancti anachoreta, qui stans temporibus ad divina mysteria accedebant.

36 Jam verò, quidquid sit de exercitiis illis, de quibus nihil statui potest, nisi ex meris conjecturis, opinio illa de Rosalia prorsus incognita, quam præterito seculo natam, traditionibusque antiquis destitutam jam ostendi, omni etiam caret verisimilitudine. Quippe tam multa persuadent, Rosaliam antiquis Siculis fuisse cognitam, ut ea de re prudenter nequeat dubitari. Antiqua traditio habet, Rosaliam habitasse in specu montis Peregrini, atque idcirco ibidem ante plura secula, ut suo loco videbimus, ades sacra fuit erecta cum effigie Sanctæ. Unde, quæso, nata est illa traditio, de cujus veritate nullus dubitat? Non aliunde, opinor, quàm quòd Rosalia saltè uni aut pluribus esset cognita, qui eam post mortem omnibus notam facere potuerunt. Antiqua item traditio erat de habitatione S. Rosaliæ in antro Quisquinensi, quæ similem quoque originem habere debuit. Præterea cultus Sanctæ tam antiquus est in Sicilia, ut Cascinus lib. 2. cap. 19 voluerit, jam cultam fuisse.

quin et monumentis certis, præsertim antiquissimo cultui,

fe tempore Guilielmi regis, & Alexandri Papa III, id est, uno aut altero anno post mortem Sanctæ, sicut illam figit Cascinus. Non quidem certa est illa opinio Cascini, ut suo loco videbimus: at certus saltem est cultus valde antiquus, ac eodem seculo cœptus. Intelligere igitur nequeo, quâ consequentiâ Cascinus, aliique ipsum secuti voluerint, Sanctam tam incognitam fuisse tempore vite solitaria, ut ne in supremo quidem agone ullus ei adfuerit, & cultum tamen cœptum non diu post mortem. An igitur cœperunt Siculi Sanctam colere, quam nec mortuam sciebant, nec viventem noverant? Sanè explicandum imprimis fuerat, quo id demum facto contingere potuerit, aut verisimiliter contigerit. Quæ de causa longè magis credibilia dicemus, si asseramus Sanctam aliquibus saltem notam fuisse, & verisimiliter etiam plerisque Panormitanis, qui, ut minimùm, scire poterant Rosaliam in spelunca montis Peregrini degere, & deinde ibidem obiisse, licet vultum ipsius fortasse nunquam viderent.

37 Cascinus imaginibus antiquis S. Rosaliæ tantum tribuit, ut non modò gesta sancta Virginis ex earum auctoritate enarret, sed etiam ex iis de externa specie & vestitu sancta nostra Anachoretidis differat lib. 2 cap. 21. Modum illum disputandi non improbo, si supponere velimus Sanctam tempore anachoreticos suæ cognitam & subinde visam fuisse, saltem ab aliquibus, qui de vestibus, statura & vultu ipsius pictorem utcumque potuerint instruere. Verum rursus non capio, quo demum modo Cascinus scribere potuerit, tabulam Marturanensem, quia ceteris antiquior est, existimandam esse omnium maxime similem Sanctæ, si existimaverit Anachoretidem

imaginibus
ac verisimi-
litudini est
contraria:

38 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

videm nostram à nullo umquam homine fuisse visam aut cognitam, postquam in puellari etate domum paternam deseruerat. Credit tabulam illam ab anno 1257 fuisse pictam. Supponamus etiam, per me licet, statim fuisse pictam, ubi mors Sancta innotuerat. An idcirco pictor vestes numquam visas rectè potuit exprimere? An vultum numquam ab aliquo visum (nisi forsan in puellari etate, quod ne quidem dici potest satis certò) aptè delineare poterat, aut staturam numquam oculis subjectam exactè representare? Vides, opinor, lector, quàm malè cohareant collectiones & asserta multa eruditi Cascini cum opinione illa de Rosalia prorsus ignota, qua in Opere ipsius sic legitur, ut meritò dubitare possimus, an illam ipse asseruerit, aut saltem an firmus in ea opinione persisterit. At, quidquid sit de mente Cascini, magna copia antiquarum imaginum, plures ecclesia per Siciliam sparsa, cultusque tam antiquus & latè propagatus, qualem infra videbimus, luculenter insinuanti, Sanctam tam in vita, quàm brevè post mortem, satis notam fuisse & celebrem. Plura adduci possunt argumenta, quibus dicta confirmentur. At satis erit unam adjicere observationem. Panormo, inquit Salernus in Inventione corporis, duobus vix passuum millibus distitus mons Peregrinus, in cuius spelunca vixit & defuncta est S. Rosalia. Quis igitur sine idoneis antiquorum testimoniis credat, aut prudenter credere possit, in tanta propinquitate urbis celeberrima sic latuisse Rosaliam, ut à nemine fuerit deprehensa agnitaque?

38 Gravia ad credendam rem tam insolitam rationes pro & insitatam requiruntur argumenta, & mani- illa opinione festa indicia. At nihil afferetur à Cascino & Sa- allate lerno

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 39

lerno præter leves quasdam conjecturas. Audiamus Salernum in Vita : Fuerunt anachoretæ , inquit , qui aliquem agendi modum cum hominibus admitterent ; sed alii arctius vitæ genus sequuti , ita ab humana se societate secreverunt , ut soli viverent Deo , in specus vel semper , vel ut plurimum in clasi. Ad hunc verò perfectionis apicem , qui humanæ mentis obtutum fugit , Rosaliam conscendisse necesse fuit : neque enim nobilis Puella in paternis , vel patriæ urbi proximis agris versari potuisset , quin agnosceretur : nec semel agnitæ licuisset vitam ibi agrestem ducere , temporum injuriis , bestiarum ferocitati , latronum nequissimorumque hominum insidiis expositam. Quare prudenter factum arbitror , ut in sua illa epigraphe non scripserit Rosalia , IN HAC BREMO , aut , IN HOC MONTE ; sed IN HOC ANTRO se habitaturam insculpserit. Hællenus Salernus , qui hoc argumentum mutatus est ex Cascino lib. 2 cap. 12. Verùm non tam graviter urget hæc ratio , ut in comparationem adduci possit cum rationibus pro sententia opposita jam allatis ; & si quid omnino probaret , solam evinceret , Rosaliam verisimiliter fuisse incognitam initio vitæ solitaria , quamdiu periculum erat , ne retraheretur à parentibus. At cum illa ratio multa incerta tamquam certa supponat ; ne quidem evincit , primam Virginis fugam tam clandestinam fuisse , ut nulli innotuerit : imò ex illo argumentò nequit certò inferri , Rosaliam clanculam & invidis consanguineis ad vitam solitariam abivisse.

39 *Quàm multa sint incerta , quæ tamquam multa incerta in objectione supponuntur , primum accerta supponit. Supponitur in tenella ætate fuisse Rosalia , ponuntur , dam aggressa est vitam anachoreticam. At tene-*

40 ACTA S. ROSALIE VIRGINIS

ra illa Virginis etas nullo instrumento antiquo, aut argumento idoneo probari poterit, ideoque planè est incerta. Secundo supponitur, Virginem, rectà ex paterna domo aut palatio regio se in desertum contulisse, priusquam exercitata esset in vita monastica. At id rursus incertum est, ut patebit, ubi hac controversia examinabitur inferius. Tertio supponitur, vixisse parentes Virginis, aut saltem alios, qui idem jus haberent in Virginem, quando hac elegit vitam solitariam. Id aequè est incertum, cum Rosalia eo tempore potuerit esse orbata parentibus, eaque esse etate, ut tutorum juri non subesset, aut potius tutores non haberet. Quarto supponitur, Rosaliam in speluncis suis fuisse obnoxiam multis periculis, tam à bestiarum ferocitate, quàm malorum hominum insidiis. At ne illa quidem pericula satis sunt certa; præsertim si notam fuisse Virginis speluncam existimemus: nam hac ita potius occludi, ut bestiis nullus pateret accessus. Cum autem prior spelunca esset in agro paterno, altera non longè Panormo dissita; satis item occludi poterat contra perversos homines, à quibus minus erat timendum; quia pauper Anachoretis nihil in antro suo habebat, quod cupiditatem latronum excitare poterat. Itaque omnia ferè, quæ Salernus ut certa assumit, prorsus sunt incerta. Si tamen certa existimarentur; ne sic quidem evincerent aliud, quàm Rosaliam fuisse ignorantam consanguineis suis, & aliis omnibus, à quibus prodi potuisset; non verò probarent, nullis prorsus mortalium fuisse cognitam.

40 Supponamus tantisper certum esse (licet ne vel. sic quidem evincunt, quod queritur, non modo incertum, sed minus quoque probabile appareat) fugisse Rosaliam invidis ac ignorantibus parentibus, consanguineis, omnibusque de-

mm

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 41

num hominibus , per quos Virginis consilium erumpere poterat , ne agnita domum retraheretur. Cur Virgo nobilis non poterat habere fidam ancillulam , cui consilium suum probaverat , quàmque beneficiis suis ad silendum obstrinxerat , ut hac in antro latenti necessaria ad tenuem victum afferret clanculum? Sanè , si credamus Rosaliam in agro paterno latuisse , ejusmodi servitium videtur fuisse utcumque necessarium : neque enim in spelunca invenit , quibus vitam sustentaret ; nec speluncâ egredi poterat sine periculo , ne brevi agnosceretur. Deinde , licet quoque credere vellemus incognitam prorsus fuisse initio vita solitaria , cur latebra illa tandem erumpere non poterant , sanctaque Anachoretis casu quodam vicinis hominibus innotescere ? Profectò si consideremus , Virginem sanctam , qua in antro Quisquinensi vitam traducere proposuerat , ex hoc deinde in aliud migrasse ; non invenimus rationem aliam probabiliorem , quàm quòd Sancta magis , quàm vellet , innotuisset in specu priore ; ideoque aliam quaesiverit , ubi magis late-ret , & securius divina contemplaretur. Itaque ex clandestina Rosaliæ fuga , licet certa esset , primò nequit probari , omnino incognitam fuisse , aut nullius admisisse servitium. Secundo , etsi initio fuga planè fuisset ignota omnibus , necdum sequeretur , semper incognitam mansisse. Contra verò , antri mutatio insinuat , non mansisse incognitam in priore antro : & traditio antiqua de ipsius habitatione in isto antro planè ostendit , non fuisse ibidem omnino incognitam. De antro montis Peregrini res non minus videtur clara , cum antiquorum traditio de habitatione Rosaliæ in illo antro ad posteros pervenerit , & Caietanus scripserit , montem Peregrinum

F

num

42 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

num à Margarita regina donatum fuisse Rosaliæ, ut eò secederet.

41 Fateor quidem equè incertum, ac multa ac Caietano alia incerta sunt, videri posse, an Rosalia montem Peregrinum acceperit à Margarita regina. & antiqua tem Peregrinum accepit à Margarita regina. traditioni At non video, cur eruditi Siculi, qui Caietani repugnant. auctoritatem maximi facere solent, id rejecturi sint tamquam certò falsum. Verùm, etsi id quoque ipsis liberaliter dare vellem, certè agnoscere debebunt, Caietanum id scribere non potuisse, si credidisset Rosaliam clandestinà fugà anlam deferuisse, & semper latuisse incognitam: neque enim regina locum donare poterat Rosaliæ, si ignorabat, ubi lateret: si no quidem sciebat, viveretne, an mortua esset. Itaque Caietanus existimavit, consilium Rosaliæ fuisse notum saltem regina. Imò ex ejusdem sententia nec Panormitanis erat ignotum: nam donatio talis loci, qualis est mons Peregrinus, latère non poterat, praesertim si fieret per reginam. Qua de causa, cum dicat Caietanus, Quæ de diva Rosalea scribimus, ex fama & seniorum traditione accepimus; idque de Caietano profiteamur & saepe inculcent Cascinus, Salernus aliique sententia nostra oppositi: necesse est, ut etiam fateantur patroni clandestinæ fuga S. Rosaliæ, non modò auctoritatem Caietani, sed & antiquam traditionem novella opinioni sua esse contrariam; eamque non modò destitutam esse omni testimonio antiquorum; sed omnibus monumentis antiquis, videlicet traditionibus, picturis, & cultu antiquo prorsus reddi improbabilem. Quin imò, si utriusque auctori fiam maturè expendamus, non improbabile videbitur, sacellum aliquod prope Virginis specum fuisse, in quo divina mysteria in gratiam ipsius celebrarentur, ne egredi speluncâ suâ cogerentur.

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 43

geretur. Poterat id fieri in paterno agro Quisquinensi; poterat etiam in monte Peregrino, si hic Virgini donatus est à regina. Quod autem Sancta sculpsit, In hoc antro, non verò in hac creta aut in hoc monte, se habitare decrevisse; nullo modo faveat clandestina fuga; at vicumque insinuat, non fuisse solitam antro suo egredi, sed ibi constanter in vita solitaria permanere.

42 Hac, erudite lector, diligenter disputanda censui, nihil de ceteris omnibus certi statuere intendens, nisi illud unicum, quòd sancta Anathoretis non sic omnibus hominibus incognita in specu sua vixerit, ut nullus eam sciret vivere. Verisimile quoque apparet, nomen ipsius, famam, & habitationem in specu passim fuisse nota vicinis, & maximè Panormitanis; at non aequè id certum. Sacrosanctis Ecclesia Sacramentis usam fuisse Sanctam, & sacro Missa sacrificio assistere solitam tempore vita solitaria, mihi prorsus persuadeo; at omnino incertum, an speluncâ suâ in hunc finem soleret egredi; an verò hac officia ante speluncam in sacello aliquo, aut in parte speluncæ ad eum usum destinata peragerentur. Equè incertum, an accedentibus pia monita dederit; an verò neminem alloqui voluerit, ut sola caelestia meditaretur. De hisce, qua incerta dixi, nihil ex antiquis monumentis probari potest, aut improbari. Scriptores non pauci aliter de iis locuti sunt, & contenderunt varia esse certa, qua ego inter incerta reposui. Non pauci item prioribus scripserunt contraria; eaque similiter pro certis tradiderunt. At nostri instituti est, nihil pro certo habere, nisi idoneis probari possit documentis; nihil item ut certò falsum rejicere, nisi certa appareant falsitatis indicia: atque ab hoc instituto recedere non licet.

Incertum est, an subinde hominibus se ostenderit Virgo:

44 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

ex dictis
statuitur de
auctoritate
imaginum
Sanctæ.

43 Porro ex dictis statuendum est de auctoritate imaginibus S. Rosaliæ tribuenda. Nullam illis auctoritatem attribuere possem, si assentiret illis, qui volunt S. Rosaliam prorsus fuisse incognitam, quia secundum illam opinionem pictores nihil scivissent de Sancta gestis, & consequenter pinxissent meditationes suas, seu ea solam penicillo expressissent, qua ipsi fuissent commenti ut sancta Anachoretidi congrua. Verum cum illa sententia mihi improbabilis appareat, atque omnino existimem nonnulla Sancta gesta innotescere potuisse, eam picturis S. Rosaliæ negare nolim auctoritatem, quam picturis aliorum Sanctorum attribuimus. Tanta autem auctoritas non solet dari picturis, quanta Vita conscripta à coauctore aut suppare, cum pictores nimiam sumant licentiam, & sæpè, ubi nihil habent certi, incerta audacter penicillo exprimant. Ceterum tanto major fides imaginibus debetur, quanto vetustiores sunt, & etati Sancta propinquiores, præsertim si representent facta historica. Si verò ea represententur, qua non solent hominum oculis patère, qualia sunt officia angelorum & Sanctorum; non satis firmum illa imagines præbent fundamentum, quo credamus, omnia peracta esse, sicuti oculis objiciuntur; sed plerumque pro allegoriis haberi debent. Ex antris demum & situ corporis inventi nonnulla collegit Cascinus, eaque suis locis examinabimus. Hactenus de monumentis valde ambiguis, ex quibus gesta S. Rosaliæ utcumque colligi possunt.

§ V.

§ V. Disceptatur inter Siculos ,
an Sancta professa sit vitam
monasticam , priusquam
exorsa est vitam ana-
choreticam.

Vitam eremiticam seu anachoreticam duxit *Alii volunt*
S. Rosalia , uti habet antiqua traditio , at- *Sanctam*
que omnes omnino scriptores sine controversia ad- *clandestinâ*
mittunt. Verùm , cùm prorsus obscurum sit & *fugâ ad ere-*
incertum , quo tempore , quoto atatis anno , qua *rum dela-*
occasione ac quo demum modo vitam solitariam *tam , ibique*
amplexa sit Virgo : cùmque de gestis ipsius ante *mansisse*
rioribus nihil satis exploratum habeamus aut *ignotam ;*
certum ; de hisce omnibus in varias conjecturas
abierunt auctores. Multi contendunt , Rosaliam
fugâ clandestinâ ex adibus paternis vel ex aula
regia se proripuisse , nullo mortalium conscio ,
atque ita ad speluncam primam , in qua vitam
solitariam ordiretur , fuisse delatam. Volunt ii-
dem Sanctam toto solitaria vita tempore latuisse
incognitam , & ductu solius angeli à prima spe-
lunca ad alteram fuisse translata ; ac ne mor-
tis quidem tempore ulli innotuisse. Primus hujus-
ce opinionis auctor videtur esse Cascinus ante lau-
datus , qui eam ex antiquis picturis hausit per
conjecturas varias. Cascini auctoritatem secuti
sunt alii scriptores multi , ita ut hæc opinio plu-
res aliis omnibus patronos habere videatur , &
passim magis invaluerit. Verùm jam examinavi
ex

46 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

ex parte opinionem illam § precedenti, ac refutavi eatenus saltem, quod ostenderit Sanctam in solitudine sua non fuisse prorsus incognitam.

45 Altera sententia est, Rosaliam quidem duxisse vitam solitariam in antris & speluncis; at non ita absconditam omnibus, ut nemini prorsus esset cognita. Dubitare nequeo, quin hæc sententia fuerit Octavii Caietani, qui gesta S. Rosaliæ ex traditionibus breviter enarravit, quantum pro documentorum penuria potuit. Verba ipsius ex Ms. exemplari dedi num. 34. Pro eadem sententia citari potest Officium proprium S. Rosaliæ, à summo Pontifice Benedicto XIII pro toto Sicilia regno approbatum. Nam licet in illo Officio clandestina fuga è domo paterna asseri videatur: nullibi tamen in eo asseritur, fugisse Virginem, nemine conscio; ac deinde semper omnibus incognitam in ipsa etiam morte mansisse. Quin potius insinuat, non fuisse omnino ignotam, cum ita habeat: Callidas dæmonum infidias... acriter sæviendo in se ferreâ catenâ, vigiliis & humi cubatione forti animo superâsse, antiquæ icones significant. Nam auctor Officii antiquis iconibus auctoritatem tribuere non poterat aut debebat, nisi credidisset pictoribus illarum iconum de gestis S. Rosaliæ nonnulla innotuisse. Plures alios patronos habuit hæc sententia jam à tempore Cascini & Caietani, tantoque videtur priori opinione probabilior, quanto est antiquior, & cultui antiquo conformior, ut antea fusius probavi.

alii credunt in spelunca sua non fuisse omnino incognitam;

46 Tertia sententia, qua etiam videtur Cascino antiquior, est eorum, qui existimant S. Rosaliam per vitam monasticam cœpisse, atque ex monastica vita ad anachoreticam esse progressam, sicut fecerunt alii Sancti Sanctaque complures,

alii existimant prius monasticam fuisse, deinde solitariam:

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 47

plures, qui legitima superiorum suorum auctoritate è monasterio ad eremum, aut ad cellam aliquam discedebant, ut ibidem vitam ducerent solitariam, & caelestia contemplarentur. Sententiam hanc ipso Cascino antiquiorem esse, probant verba ipsius lib. 2 cap. 7, ubi Italicè scribit, qua reddo Latine: Unde magis miror aliquem credidisse de nobilissima virgine Rosalia, eam nimirum bonâ suorum veniâ ad solitudinem abiisse, & ita depictam fuisse, ac si suis valedixisset, præsentibus rege, regina & archiepiscopo Panormitano, subditque: Et, quod pejus est, dictum est, sed sine auctoritate aut probabilitate, eam reliquisse monasterium, & in solitudinem abivisse. Reprobat quidem Cascinus, si hoc loco interpolatus non est, opinionem de monastica Sancta vita, uti eadem improbat alii locis ejusdem Operis; atque assertam esse sine auctoritate aut probabilitate: at vel sic ostendit, eam suo tempore jam fuisse, imò & opinione sua de Rosalia planè ignota antiquiorem esse, præsertim si addamus verba ipsius de opinione incolarum Montis Regalis cap. 9 pag. 206, ubi agnoscit, argumentum aliquod iis suppetere, quo credunt S. Rosaliam etiam habitâsse prope Montem Regalem, quoniam ostendunt vicinam plagam à S. Rosalia nomen antiquitus habere, & inferius esse aquam copiosam, qua nomen habet à monacha. Addit deinde, illos existimare monacham illam & Rosaliam esse eandem Sanctam. Hi certe existimârunt, monacham fuisse S. Rosaliam, priusquam Cascinus ex meris conjecturis illam opinionem assereret, quòd Rosaliâ planè fuisset incognita. Quin eodem rursus teste lib. 2 cap. 1 pag. 163, nonnulli affirmârunt S. Rosaliam non esse distinctam à Rosalia abbatisa,

qua

48 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

quæ floruit initio seculi XIII, seu tempore Frederici II. imperatoris. Rejicit opinionem virorumque Cascinus sine multa disputatione; at ideo negare non potuit opinionem de vita monastica S. Rosaliæ antiquam esse. Hac autem illius opinionis antiquitas magis patebit ex picturis antiquis, de quibus infra agemus.

47 Porò S. Rosaliam scriptis Opusculis Ordini suo Benedictino asserere conatus est Petrus Antonius Tornamira, Siculus Congregationis Casinensis. Edidit is anno 1668 Opusculum Italico sermone scriptum, cui titulus est: Idea conjecturalis de vita S. Rosaliæ virginis Panormitanæ, monachæ & anachoretidis Ordinis patriarchæ S. Benedicti. Non videtur opinio in illo libello asserita multos invenisse patronos, sed potius neglecta fuisse. Idem tamen auctor anno 1670 alium edidit libellum, in quo prædictam sententiam novis aliquot argumentis probare conatus est; at ne vel sic quidem multos invenit sibi consentientes. Et sanè scriptor ille multo plura intrepidè affirmat, quàm probat aut probare potuit. Nonnulla tamen adduxit argumenta, quæ de vita monastica S. Rosaliæ suspicionem movent, etsi clarè non evincant monacham fuisse, nedum Benedictini Ordinis. Nullus eo tempore memoratos libellos conatus est refutare, quod sciam: at constat, Rosaliam passim non fuisse agnitam pro Benedictina. Verùm circa initium hujus seculi conscriptus est libellus sub fictitio nomine Demetrii Roscovizzi, quo S. Rosalia asseritur Ordini S. Basilii. Titulus Opusculi Italici est: Breves rationes, quibus datur notitia de habitu S. Rosaliæ virginis anachoretidis Panormitanæ. Opusculum hoc vehementem excitavit emulationem quorundam, qui existimârunt aliquid detractum

ex his alius
Benedictino,
alius Basili-
ano Ordini
Sanctam
attribuit:

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 49

tractum iri gloria S. Rosaliæ, si crederetur per vitam monasticam gradum fecisse ad anachoreticam.

48 Hac de causa anno 1701 prædiit alius libellus sub nomine Andrea Perrucci, qui oppositam sententiam inicitur, & refutare conatur rationes pro vita monastica Basiliana S. Rosaliæ in dicto Opusculo allegatas. Dissimulare nequeo scriptorem hunc non eadem uti moderatione in disputando, quâ usus fuerat prior; majorique acrimonia quàm rationum pondere contra adversarium suum agere. Respondit huic Opusculo auctor prioris aut ipsius vindex sub nomine Cornelii Dextri; at istud Opusculum ad manus meas non pervenit. Porro anno 1703 alter contra monasticam S. Rosaliæ professionem libellus fictitio Jacobi Calafati nomine est editus, sive ab eodem, sive ab alio auctore, quod scire nihil attinet. Certè in toto illo libello, studiosè cum aliis perlecto, plus acerbitalis quàm solida rationis inveni. Hac utriusque Opusculi acrimonia excitasse videtur auctorem primi libelli, seu vindicem professionis monasticæ S. Rosaliæ, ut acrius item responderet adversario, ejusque jactantiam salibus quibusdam aspergeret. Itaque eodem anno 1703 edidit libellum nomine rursus fictitio Joannis Rossi, eique Italicè titulum fecit, Cerotto Specifico &c. Ad hunc demum libellum responsum est ab anonymo, qui idem verisimiliter est cum fictitio Calafato. Titulus Italicè hujus libelli est Responsio generica &c. Auctor autem in præfatione conqueritur de acrimonia sui adversarii, suamque commendat in scribendo modestiam. Verùm si quis sine præjudicio, ac sine amore aut odio, libellos utrimque scriptos diligenter perolverit, sicuti mihi fuerunt perlegendi, facile

hinc acris
controversa
nata, varis-
que libelli
scripti.

50 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

videbit, utrimque nimis acriter disputatum esse. Controversia tamen longius progressa non videtur, silente utraque parte, nisi quod Mancusus anno 1721 in Historia S. Rosaliæ asserere conatur monacham non fuisse.

*Edictum
antistitis
Panormita-
ni*

49 Anno 1701, die x Januarii, illustrissimus dominus Ferdinandus de Bazan edictum edidit, quod deinde impressum, & variis libellis insertum est, ut fidem detraberet fabulis, quæ de S. Rosalia spargebantur. Mens hujusce antistitis non omnino clarè exposita est, nec satis liquet, quid edicto suo prohibitum voluerit, ideoque verba ipsa juvabit subjungere: Quia apud nonnullos præsertim Ordinum Regularium, eò devotionis fervor erga D. Rosaliam Virginem Panormitanam devenit, ut etiam asseruerint, nunc D. Rosaliam S. Basilii magni Ordinem professam, monasteriumque sanctissimi Salvatoris hujus Urbis Panormi incoluisse, ibique multagellisse; nunc Ordinem S. Benedicti, ac etiam D. Augustini: & ex vita cœnobitica in eremum secessisse; præterquàm quod alii etiam Ordines habitu suæ Religionis, præsertim in processionibus, & altaribus eam insigniverint, multaque alia apochrypha, & vana effutiunt, & disseminant, quæ omnia tum antiquæ traditioni non consonant, tum Officio ejusdem Divæ, & Missæ à sacra Congregatione approbatis, Romanoque Martyrologio adversantur, ac vitæ eremiticæ splendorem, & præstantiam, quam scriptores extollunt, contemplativique suspiciunt demiranturque, obnubilant.

*de spectan-
ribus ad S.
Rosaliam,*

50 Ideo illustrissimus, & reverendissimus dominus meus D. Ferdinandus de Bazan archiepiscopus Panormitanus, ne quid admirabilis vitæ divæ Rosaliæ gestis, quæ juxta communem sensum

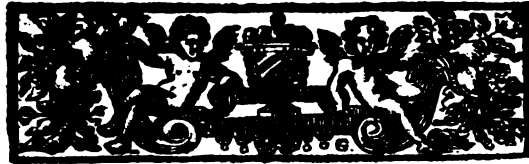
CONTRA PESTEM PATRONÆ. 51

senſum ſunt recepta , detrahatur , vel temerè ad-
jiciatur , neve in futurum aliquid ponderis ha-
beant ; vigore præſentis actus ordinat , providet,
& mandat , ut omnia geſta , acta , & inventa
(præter ea , quæ ex Officio , & Martyrologio
nobis innotèſcunt) eorumque relationes , hi-
ſtoriæ , & quæcumque ſcripta typis data , vel e-
denda , aut calamo exarata , vel deſcribenda ,
nec non & imagines ab anno MDCXXV impreſſæ ,
vel quovis modo depictæ , aut fabrefactæ in tem-
plis , aliisve in locis expoſitæ , & in poſterum
exponendæ , quæ ſupradicta reſpectivè affirmant
& exprimunt , ſint nullius roboris & firmitatis ;
nullumque effectum in veritatis , & antiquæ tra-
ditionis præjudicium parere debeant & poſſint :
ſed , (donec aliter ritè , & jure declaretur ,)
divam Roſaliam eremiticam tantùm vitam du-
xiſſe , ac paternæ domus opes , delicias , ac ſpem
majoris amplitudinis , ob propinquitatem , &
benevolentiam regum Siciliæ , contemptas cùm
tetricæ rupis horrore , & aſperitate commutâſſe ,
& pro Chriſti amore paternum principatum , au-
lamque profugientem in montibus , ac ſpeluncis
ſolitariam , cœleſtem vitam duxiſſe , è regalibus
ſcilicet mundi deliciis in Quiſquinæ & Pere-
grini montium ſolitudinem ſe tranſtulſiſſe , pro-
ut ex Officio & Miſſa , ut ſuprà , approbatis , &
Martyrologio Romano conſtat , omnino exiſti-
mandum , & in poſterum aſſerendum , ſub pœ-
nis arbitrio Dom. ſuæ illuſtriſſimæ & reveren-
diſſimæ inſtigendis ; quod , ut apud omnes in-
notèſcat , dictus illuſtriſſimus & reverendiſſi-
mus dominus ediſtum etiam fieri mandavit. Un-
de &c.

51 *Ordinat illuſtriſſimus dominus , ut omnia , quod eſt ob-
qua de S. Roſalia ſcripta vel impreſſa ſunt (præ. ſcurius.*

52 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

ter ea , quæ ex Officio & Martyrologio nobis innotescunt) . . . sint nullius roboris & firmitatis &c. Itaque , si hac verba in rigore exponenda sunt , quæcumque Caietanus , Cascinus , Auria , aliique scriptores edicto antiquiores , de S. Rosalia scripserunt , nisi adoptata fuerint in Officio aut Martyrologio , tamquam nullius roboris sunt rejicienda. Secundo cum omnia etiam edenda . . . vel describenda declarentur nullius roboris , fides detraheretur plurimis miraculis , quæ de S. Rosalia narrantur à Mancuso aliisque , quia Martyrologio Romano aut Officio non sunt inserta. Verum (etsi verba talem sensum insinuant , si rigide sumantur) nequaquam probabile est aut credibile , illam fuisse mentem antistitis , cum scripta Caietani & Cascini semper magni fecerint Siculi ; cumque Mancusus , licet partem edicti proferat in præfatione sua , plurima scripserit de S. Rosalia , nec Officio nec Martyrologio inserta. Quapropter verisimile est , antistitem tantum voluisse monere subditos suos , ne faciles præberent aures iis omnibus , quæ eo tempore de S. Rosalia scribebantur , & solum incertam crederent vitam illius eremiticam , ceteraque in lectionibus Officii aut in Martyrologio asserta. Verum quidquid sit de mente antistitis Panormitani , controversia , quæ de agimus , magis agitata fuit post istud edictum , quam unquam antea.

§ VI.

§ VI. Rationes, quæ contra
monasticam vitam S. Ro-
faliæ afferuntur.

QUANTO diutius & studiosius examinavi li-
bellos pro vita monastica S. Rosaliæ asse-
renda exaratos, aut scriptos ad illam oppugnan-
dam, tanto magis de illa re dubitare cœpi,
tantoque clariùs perspexi, de incerta illa contro-
versa nihil certi posse statui. Rationes quidem
varia ab utraque litigantium parte afferuntur;
sed nulla tam efficaces sunt, ut omnem eximant
dubitationem. Præter libellos impressos accesserunt
dissertationes manuscripta, à viris eruditis
composita nobisque transmissa. Pro monastica pro-
fessione disseruit P. Hieronymus Justiniani Socie-
tatis Jesu pari eruditione & modestiâ, senten-
tiam suam nostro judicio submittebat. Scripta Ju-
stiniani ad nos missa vidit in Sicilia eruditus ca-
nonicus Panormitanus, Antoninus Mongitorius,
libris editis notissimus, qui miram eruditionem
& magnam in colligendis monumentis de S. Ro-
salia industriam P. Justiniani agnoscit & prædi-
cat: at sententiam illius improbat & refutare
conatur missa ad nos dissertatione Ms., cui &
alteram adjunxit ad refutandam sententiam Tor-
namira, qui Rosaliam Benedictinis attribuit,
cum Justinianus pugnet pro Basilianis. Porro
cum Mongitorius & Justinianus quæstionem lon-
gè rectius multoque modestius tractaverint, quàm
præcedentes, quorum Opuscula sunt impressa:
horum.

Disputatio
de vita San-
ctæ monasti-
cæ admodum
est ambi-
gua:

54 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

horum præcipuè rationes allegabo, quanta possum brevitate ; addam tamen, quæ apud alios occurrent notatu digna, quæque ipse pro alterutra parte invenire potuero.

53 *Primum argumentum Mongitorii desumitur à traditione ecclesie Panormitana, cui repugnare contendit opinionem de monastica vita S. Rosaliæ, uti etiam voluerunt omnes alii ejusdem cum eo sententia patroni. Probationem sumit ex Cascino., qui lib. 2 cap. 21 pag. 299 ita habet : Quemadmodum constantissima fuit traditio de S. Rosalia, quòd fuerit solitaria ; sic nulla umquam fuit traditio, nec ullum umquam verbum auditum est de ipsius habitu, vel quòd fuerit monacha alicujus religionis. Idem lib. 2 cap. 1 pag. 164 sic loquitur : Quia illa non fuit monacha, sed solitaria, & (sicut dicemus) una ex anachoretidibus illis maximè abditis, de quarum personis pauca possunt innotescere, nisi per aliquam dispositionem divinam ; quòd si monacha fuisset, religiosi illius Ordinis, cui fuerat adscripta, ipsius rationem habuissent ; & tamen in nullo Ordine ipsius habetur memoria. Hæc ultima verba novum suggerunt argumentum. Addit hisce Mongitorius auctoritatem Vincentii Auria, qui in Vita S. Rosaliæ pag. 54 affirmat, constantissimam esse traditionem, nihil sciri de Sanctæ habitus aut vita monastica, sed solùm de vita eremitica. Ad hoc argumentum tam Basiliani quàm Benedictini instituti defensores respondent, in Ordinibus istis antiquam esse traditionem de S. Rosalia, olim sui Ordinis alumna. Proferunt etiam inscriptiones aliaque, quibus eam traditionem probare nituntur. Verùm nihil hætenus vidi prolatum, quod corporis inventionem sit antiquius, aut certe nihil, quo probare*

primum argumentum contra vitam monasticam ex traditione petitur :

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 55

bare possunt, traditionem de S. Rosalia in suo Ordine fuisse ante corporis inventionem. Alio igitur modo ad istud argumentum respondendum est.

54. Supponamus tantisper initio seculi xvii ante quid primò
 te corpus inventum, seu quando scribebat Octa- ad illud re-
 vius Caietanus, nullam viguisse traditionem de sponderi
 monastica vita S. Rosaliæ, quemadmodum Caie- possit,
 rianus de illa traditione nihil memoravit. Nonne
 responderi potest, nullam quoque eo tempore su-
 persuisse traditionem de regia stirpe S. Rosaliæ,
 quam solùm ex inventa inscriptione Quisquinensi
 collegerunt eruditi Siculi? Nam quod in Opere
 Caietani impresso legitur de nobili genere, quod
 regiam familiam propinquitate attingeret, in Caie-
 tani Ms. non habetur, sed de familia S. Rosa-
 liæ ibidem dicit: Plerisque ROSA LEA creditur
 dicta, quòd ex LEA familia fuerit. Si igitur eru-
 diti Siculi familiam regiam S. Rosaliæ, etiamsi
 nulla tempore Caietani de ea vigeret traditio,
 certam tamen credunt ex inscriptione Quisqui-
 nensi; cur vitam monasticam, si certò aut pro-
 babiliter hauriri possit ex monumentis inventis,
 defectu traditionis tempore Caietani vigentis o-
 mnino negandam existimant? Potuine stirps re-
 gia sine ope traditionis antiqua certò probari:
 vita verò monastica ne probabiliter quidem, nisi
 illa traditio accesserit? Id sanè non existimabit,
 qui omnia sine præiudicio & pari crisi examinare
 voluerit. Itaque non esset omnino negandu pro-
 fessio monastica S. Rosaliæ, etiamsi ita prorsus
 destituta esset antiqua traditione, quemadmodum
 destitutum fuit genus regium. At magna etiam
 hic est disparitas: nam vita monastica nec est con-
 tra antiquam traditionem, nec omnino antiqua
 traditione destituitur, ut facillè probari potest;
 si

si consideremus , non quid in hominum memoriæ conservatum esset tempore Caietani , sed quid insinuetur antiquis monumentis , ex quibus antiquam traditionem maxime discimus.

quid rectius
secundò,
exponitur.

55 Nullam fuisse traditionem contra monasticum institutum S. Rosaliæ , satis patet , quia vigeat solùm traditio de solitaria Sancta vita , qua frequenter inchoatur post monasticam. Negat quidem Cascinus vitam monasticam , sed nullum pro opinione sua laudat auctorem : asserit traditionem non haberi de vita monastica ; at nullibi quoque affirmat , nec verè affirmare potuit , traditionem haberi de inchoata vita solitaria per fugam clandestinam , aut sine previa vita monastica. Clandestinam illam fugam ex levibus conjecturis asseruit Cascinus sine traditione , sine ullo auctore previo ; nec tamen conquesti sunt Siculi , factum tam extraordinarium sine traditione affirmari. Cur itaque conqueri magis possunt , alios assignare viam magis ordinariam , magisque probatam , quàm vita eremitica solet inchoari ? Porro , ut jam monni , vita monastica S. Rosaliæ non videtur antiqua traditione carere : nam illius defensores meritò dicere possunt , traditionem illam insinuari per plures imagines , partim à Cascino memoratas , partim à Tornamira , in quibus Sancta expressa cernitur , monastico habitu induta. Etenim , cùm gesta S. Rosaliæ maximè fuerint colligenda ex antiquis imaginibus , uti Cascinus fatetur ; imagines seculi XIII , & seculorum sequentium ante inventionem corporis , magis ostendunt , qualis sit antiqua traditio de Rosalia , quàm illam nobis docere possint varia Siculorum opiniones , qua demum seculo XVII nata sunt ex conjecturis Cascini. Conjectura enim Cascini ob eruditionem & auctoritatem

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 57

tatem viri preclari placere quidem potuerunt Siculis, uti revera plerisque placuerunt; ac idcirco necdum vim habere possunt antiqua traditionis, nisi quatenus antiqua traditioni conformes reperiantur. Imagines verò antiqua, quia veterum scriptorum defectum utcumque suppleant, antiquam de S. Rosalia traditionem maximè docent. Liceat igitur concludere, vitam monasticam non repugnare antiqua traditioni ecclesia Panormitana, sed solùm opinioni Cascini à multis approbata, & communiori apud Siculos.

56 Jam verò si quis mentem Cascini accuratius investigare voluerit, facile deprehendet, ipsum de vita monastica S. Rosaliæ saltem dubitasse, & forsitan editori Operis potius quam Cascino attribuendos esse locos istos, in quibus vita Sancta monastica durius negatur. Quippe lib. 2. cap. 21, ubi agit de externa effigie & habitu S. Rosaliæ, omnibus aliis picturis præfert imaginem Martiranensem ad formam Sancta utcumque investigandam: & mox pag. 311 vestes religiosas eidem imagini attribuit, uti & aliis duabus. Deinde pag. 312 querere incipit, utrum vestitus, illa imagine expressus, magis faveat Benedictinis, an Basilianis, totque accumulat rationes pro utroque Ordine, ut credi possit, Cascinum suspicatum esse S. Rosaliam ex alterutro Ordine ad eremum se contulisse, præsertim cum non ignoraverit institutum illud anachoreticum, ad quod pervenitur post vitam monasticam; sed de illis anachoretis scribat cap. 10 pag. 211. Pro Benedictinis autem allegat benevolentiam comitum Marforum & regum Sicilia erga Benedictinos, conditaque hisce cœnobis. Tum loquens de monasterio Panormitano, de Eremitis dicto, ita concludit: Omni modo erat monasterium, ut

Cascinus
opinionem
de vita mo-
nastica

H

credo,

58 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

credo , Benedictinum , & fundatum à tempore S. Gregorii , sanctorum virorum schola , ac eodem tempore à rege Rogerio instauratum ; ac viciniâ suâ apud aulam , exemploque istorum Patrum poterat virginem Rosaliam ad illam professionem invitare , maximè eremitarum nomine , cujus erat tam studiosa. *Hac verba non videntur esse viri eruditi , qui sententiam de vita monastica S. Rosaliæ repudiat ut prorsus improbabilem ; ideoque credi potest , absolute repudiatam non esse à Cascino.*

57 *Hanc suspicionem auget disputatio ipsius , qua pro Basilianis mox sequitur. Observat primò non videtur repudiâsse ut certò falsum , Basilianos item habuisse monasterium regio palatio vicinum , aliâque multa in Sicilia tam virorum quam mulierum : atque ex ea observatione rectè infert , perperam differuisse eos , qui negaverant tempore S. Rosaliæ Basiliana fuisse monasteria in Sicilia , ut dicerent habitum Benedictinum gestatum fuisse à Sancta. Observat secundò prope Basilianum monasterium , quod dicebatur S. Maria la Grotta , multas fuisse speluncas , in quibus habitaverant antiqui Christiani tempore persecutionis. Deinde ita pergit : Hac de causa poterat memoratum monasterium esse gratum S. Rosaliæ , priusquam ad eremum abiret , cum ob venerabilem memoriam antiquorum Christianorum , tum ob virtutem religiosorum Basilianorum , qui illud incolebant , eique esse poterant vitæ spiritualis magistri. Adducit quoque apparitionem S. Rosaliæ in istius monasterii ecclesia ; atque ideo verisimiliter in illa potius ecclesia quam in alia apparuisse , quòd ibidem primò jecisset spiritualis vitæ fundamenta , quòdque vellet ostendere se amantem esse instituti eremitici , quod illic olim vigerat. Post quadam tertio observat .*

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 59

servat, tam habitum Benedictinum quàm Basilianum potuisse gratum esse S. Rosaliæ ob asperitatem suam; rursusque rejicit opinionem illorum, qui negaverant Basilianos gestasse capitium, ut habitum Benedictinum S. Rosaliæ attribuerent, non Basilianum. Similiter rejicit argumentum, quod pro Basilianis contra Benedictinos assumi poterat ex forma habitus Græci, quæ cernitur in tabula Marturanensi; quia omnes illius ecclesie imagines pictæ formam Græci vestitus representant.

58. Disputat quidem hæc solùm Cascinus, nisi hic quoque sit interpolatus, ut inquirat in habitum, non verò in professionem S. Rosaliæ, acsi voluisset dumtaxat vestitum alicujus Ordinis religiosi assumere, non tamen institutum. Verùm nonnulla rationes allegata ostendunt, Cascinum verisimiliter non caruisse suspitione aliqua aut dubitatione de professione Virginis religiosa, sed non invenisse rationes satis convincentes ad eam professionem omnino affirmandam. Quin imò, etiamsi initio sæpe dixerat, vestem tabula Marturanensis esse Religiosam, ideoque tam multa de Benedictinis & Basilianis ratiocinatus fuerat; postea pag. 316 aut ipse, aut ipsius interpolator, sic loquitur: Ad affirmandum, habitum fuisse religiosum (quem gestavit Sancta) firmiter fundamentum; & multo magis ad dicendum, monacham revera fuisse alicujus Ordinis Religiosi. Ultima hæc verba mihi videntur rectè exprimere mentem Cascini, qui solùm non admisit vitam monasticam S. Rosaliæ, quantum colligi potest ex omnibus simul sumptis, quæ de hac questione disseruit, quòd fundamenta non inveniret satis solida ad Sanctam alicui monasterio attribuendam.

sed potius affirmare noluisse, quia non satis poterat probari.

Secundum
argumen-
tum præce-
denti ur-
genius :

59 Restat solvendum argumentum Cascini , qui allegatus num 53 ait , memoriam S. Rosaliæ in nullo Ordine haberi , indeque colligit monacham non fuisse . Hoc argumentum minimè contemnendum est , sed ceteris omnibus fortius militat contra professionem monasticam S. Rosaliæ , si rectè deducatur . Quippe si monacha fuit , mirum est , corpus ipsius post mortem mansisse in monte Peregrino , & translatum non esse à monachis ad aliquam ecclesiam ; mirum est , non plura de vita & gestis ipsius innotuisse per Ordinis ejusdem Religiosos ; ac denique mirum est , memoriam Sanctæ non fuisse magis conservatam majorique veneratione cultam in Ordine , quem fuerat professa . Solent enim Ordines monastici memoriam Sanctorum suorum magis conservare magisque venerari , quàm serventur subinde memoria eorum , qui ad neminem singulari titulo pertinent , ideoque faciliùs oblivioni dantur . Negari non potest , hac mira esse & non admodum apparere verisimilia . Certum tamen ex hisce observationibus fieri nequit , Rosaliam non fuisse monacham , quia variis casibus ignotis corpus in monte , seu in spelunca , manere potuit sepultum , & memoria Sanctæ obsolescere etiam apud monachos ejusdem Ordinis . Potuit corpus sepeliri in eadem spelunca , in qua vixerat Sancta , quia non statim post mortem constabat de sanctitate , etiamsi vita eremitica , austera ac pia sanctis esset nota ; & quia locus ipse aptior erat ad sepulcrum defunctæ præbendum , quàm habitationem viventis . Potuit Deus ipse singulari providentia prohibere , ne corpus inde amoveretur , seu illud reddendo immobile , uti non raro factum est de aliis Sanctis , seu voluntatem suam alio quopiam modo nobis incognito declarando .

Potuit :

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 61

Potuit demum multis aliis modis contingere, ut corpus sepeliretur & maneret in spelunca, in qua solitariam vitam duxerat Sancta: at lubens fateor veram causam ignorari.

60 Quòd vero Ordo ille monasticus, quem ante vitam eremiticam professa fuisset S. Rosalia, hujusce Sancta memoriam non conservaverit, mirum esse fateor, at nec incredibile nec sine exemplo. Nolim hic multa accumulare ejusdem oblivionis specimina; at unum non minus mirabile, & tamen indubitatum, non pratermittam. Ad diem 2 Septembris egi de S. Nonno proposito monasterii montis Soractis, cujus memoria in proprio ipsius monasterio ita prorsus perierat, ut non solum ibidem omni veneratione & cultu ecclesiastico careret; sed ut monachi Soractis etiam ignorarent Sanctum Frisinga in Bavaria, quò corpus fuerat translatum, solenniter celebrari. Quin imò, ut legi potest tom. 1 Septembris ex propria Soractensium clericorum & monachorum confessione, dum singulis annis audiebant prelegi elogium S. Nonno ex Martyrologio Romano, admirabantur, & sæpe colloquebantur suspirantes & dolentes, quò de hujusmodi Sancto in dicto monte, ubi vitam degit, nullum festum ageretur, nec ejus sacrum corpus, ejusque sanctæ reliquæ, ubi extarent, sciretur, & in hoc statu tot annorum secula præterierunt. Hac oblivio est tanto magis miranda, quòd S. Gregorius Magnus gesta nonnulla celebriora S. Nonno narrasset in suis Dialogis, ita ut hujus memoria minùs facilè excidere posse videretur. Jam verò si memoria S. Nonno, non obstantibus S. Gregorii scriptis, excidere potuit apud monachos Soractenses; cur idem fieri non potuit de S. Rosalia apud monachos Siculos, etsi cerò

ad quod tamen utcumque responderi potest.

62 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

certò constaret monacham fuisse, quemadmodam constat de S. Nonnofo? Sanè faciliùs memoria S. Rosaliæ apud suos perire potuit quàm S. Nonnofi; quia nullum de illa exstat scriptum antiquum, de Nonnofo verò elegium habemus ex S. Gregorio. Itaque rationes ejusmodi non everant fundamenta, quibus nititur vita monastica S. Rosaliæ, modò hæc satis sint solida; præsertim cum eadem ferè difficultates sint in contraria opinione. Nam æquè quari potest, cur cultum olim latè sparsum refrigescere fuerint Panormitani, cur corpus in spelunca manere permiserint, si locus sepultura olim fuit cognitus, ut verisimile est ex sacello ibidem constructo.

61 Aliud argumentum contra monasticam professionem S. Rosaliæ aliqui objiciunt, illudque magni facere videntur. Verisimile non est, inquit, S. Rosaliam, si monacha fuisset, obtinere potuisse licentiam deferendi monasterium, & includendi se solam in spelunca tam horrida, tamque procul Panormo diffusa, qualis est Quisquinensis. Calafatus, qui ita ratiocinatur pag. 73, adjungit, nullum adduci posse exemplum, quo doceamur, aliquam seculo XII talis instituti fuisse anachoretidem prope Panormum aut in reliqua Sicilia. Verùm faciliè respondebunt contraria sententia patroni, verisimilius & credibilius esse, virginem aliquam, postquam rigori monastica disciplina se assuefecit, licentiam includendi se horrida spelunca obtinuisse à suis superioribus; quàm virginem se proripuisse ex adibus paternis, nemine conscio, ut in speluncam se abderet, & deinceps toto vita tempore nemini innotesceret. Stirps nobilis & regia, quâ S. Rosalia creditur nata, æquè repugnat verisimilitudini fuga clandestina quàm vita solitaria superiorum

Tertium argumentum nullius ponderis.

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 63

xiorum licentiâ suscepta. Si verò consideremus, uter ex duobus vitam anachoreticam exordiendi modus humana & divina prudentia legibus magis sit consentaneus; omnes fateri cogentur, talem fugam omnibus prudentia regulis esse contrariam, nec posse à temeritate excusari, nisi solo instinctu Spiritus sancti. At idem non pronuntiabunt de vita anachoretica, si inchoetur à monacha diu exercitata, superioribus consentientibus, licet vel sic quoque suscipiatur Spiritu Sancto impellente. Itaque non video, quam vim habeat istud argumentum, cum mirabilia mutua necessariò admittenda sint in vita S. Rosaliæ, sive hoc modo sive alio ad solitudinem se contulerit; cumque longè magis miranda sint, quæ propugnantur ab adversariis vita ipsius monastica, quam quæ afferuntur à patronis opposita sententiâ. Quod additur de seculo XII, frivolum est: nam eo seculo mulierum reclusarum aut solitariarum exempla facile adduci possent, si exemplis controversia esset dirimenda.

62 *Mitto alia argumenta contra monasticam Sanctæ vitam allata, quia prorsus mihi inutilia videntur ad propositum, atque unam solam adjungo observationem. Monastica vita S. Rosaliæ cerio affirmanda non est, nisi ostendatur rationibus certis, aut probetur iis monumentis, de quibus dubitare non licet. Atqui nulla potest afferri auctoritas tanta, nulla ratio tam certa, nullum monumentum tam evidens, ut vix auctoritate, vel ratione, vel ullo monumento antiquo certum fiat, S. Rosaliam in ullo unquam vixisse monasterio. Itaque qui vitam Sanctæ monasticam tanquam certam asserere voluerunt, plus affirmarunt, quam probare poterunt aut possunt. Nullum autem afferri argumentum certum & evidens,*

Observatio auctoris, quæ utriusque sententiæ certitudo abjudicatur.

64 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

dens, quo vita monastica certò ostendatur, clarè patebit inferiùs, ubi contraria partis argumenta elucidabo. Ad hanc observationem responderi poterit, subinde multitudine argumentorum probabilium aliquid satis videri certum, etsi argumenta singula non sint talia, ut rem possint facere certam: atque id locum habere in hac controversia. Fateor id aliquando contingere in rebus historicis, multaque haberi pro certis aut quasi certis, etsi uno aliquo argumento evidenti nequeant probari. Verùm id solùm fieri solet, quando multitudo illa argumentorum probabilium vim suam non amittit argumentis contrariis: at cùm argumentis probabilibus aequè ferè probabilia opponuntur, uti fit in hac controversia, nimis contentiosè agit, qui sententiam suam pro certa haberi desiderat: nam, rebus ita se habentibus, major solùm probabilitas pro alterutra parte haberi potest; qua autem apparent tantùm magis probabilia, nec certa sunt, nec semper vera. Hisce observationibus premiffis, qua ad utriusque sententia patronos equaliter spectant, subjungam argumenta, qua pro vita monastica allegantur, ut ex iis eruditus lector judicet, non quid certum fit, sed quid magis appareat probabile aut verisimile.

§ VII.

§ VII. Rationes pro vita monastica S. Rosaliæ, quæ ab imaginibus ipsius peti possunt.

Prima ratio, quæ facit pro monastica professione S. Rosaliæ, petitur ex imaginibus, in quibus representatur monastico habitu induta. Cascinus hoc argumentum suggerit, aliud quidem agens; multa tamen ad propositum nostrum scribens. Verba ipsius lib. 2 cap. 21 Latine reddita subjungo: Minus forsitan difficile fuit de interna imagine S. Rosaliæ dicere, quàm futurum sit loqui de externa; quandoquidem certò affirmare non possumus, quænam inter omnes antiquas imagines vultu & habitu ei sit maximè similis. Unde, quemadmodum deficientibus scripturis in aliis rebus vitæ ipsius, ad picturas conversi sumus, ita & hic faciemus; & quidem majori ratione, quia quanto viciniore fuerunt ætati, in qua floruit, tanto magis debebant tunc sciri, non quidem gesta ipsius, quæ tempore deinde oblivioni data sunt, sed præcipuè figura corporis & vestitus. Deinde, ubi observâras, argumenta semper peti solere ex picturis, dum scriptura deficiunt, sic prosequitur: Porro effigies omnium aliarum antiquissima, aut saltem inter vetustissimas numeranda, maximèque honorabilis venustate sua, non levi, sed gravi, non artificiosa, sed simplicitate augusta, de qua diximus & dicemus iterum, est in tabula monasterii Marturanensis. Quapropter, quia illam meritò

Imago S.
Rosaliæ,
quam ceteris
præfere
Cascinus,

I

habe-

66 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

habere possumus pro maximè simili ipsius (*Sanelæ* ,) istam primam inter imagines nostras æri incidendam curavimus , ut ex ea capiatur bona aliqua conjectura. *Hæc verba satis indicant , quanto in pretio Cascinus habeat effigiem illam , & quidem præcipuè , ut externa Virginis figura & vestitus ex ea probabili conjectura cognoscatur.*

64 *Imaginem verò illam pag. 311 & 312 ita describit : Religiosus vestitus S. Rosaliæ est in tabula vetustissima monasterii supradicti Marturanensis , quæ non minùs debet esse antiqua quàm trecentis & septuaginta annis , cùm simul eò perlata credatur cum testamento & hereditate Theophaniæ supradictæ , quæ est anni mcccivii , & forsan citiùs. Hujus exemplar fidelissimè exprimendum curavi. Vide , studiose lector , effigiem ipsam hic junctam. Cascinus deinde de ea sic pergit : Nigrum habet caputium & velum capitis , præterquam quòd nonnihil albesiat ex bombycino crispo , quo duplicatur , candido aut lineato. In pectore habet vestem satis angustam , quam vocant patientiam * , opere Phrygio distinctam ; pallium verò gestat rubrum , & globulis aureis ornatum. Sinistra manu tenet crucem auream , transtro gemino affectam , quali utuntur patriarchæ ; dexteram verò aliquantulùm attollens , palmam nobis obvertit tamquam in signum protectionis. Hæc data descriptione , asserit Cascinus aliam similem imaginem , sed minùs vetustam , penes se esse , ubi S. Rosalia conjuncta est cum S. Roccha tamquam patrona contra pestem. Hæc verò utriusque differentias assignat. In secunda scapulare non est acu phrygia pictum , ut in prima , sed quasi lineatum. Crux autem , quam similiter tenet manu sinistra , non habet geminum stipitem transversarium , sed unum dumtaxat.*

ex opinione
ipsius vesti-
tionem habet
monasticum,

* al. scapu-
lare

Præ-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 67

Præterea dua rose habentur ad extremitates crucis, & tertia supra velum in medio frontis. Hisce jungit duas alias, in quibus etiam apparet habitus monasticus: Verum, inquit, in nulla cernitur perfectus habitus religiosus. Hæc ultima verba adiecisse videtur Cascinus, quia purpuram, aurum, & opus phrygionicum non existimavit convenire vesti religiose, prout certum est de auro & opere phrygio; at non aequè certum de colore purpureo seu rubro, ut videbimus.

65 Laudatus jam Justinianus cum aliis existimat, descriptum modò prædictæ imaginis habitum exactè convenire cum habitu antiquo monacharum Græcarum Ordinis S. Basilii. Ipsius autem opinio tanto mihi probabilior apparet & verisimilior, quanto clariùs perspicio, habitum antiquum monialium Ordinis Basiliani eodem ferè modo exprimi in Catalogo Ordinum Religiosorum Philippi Bonanni Societatis Jesu part. 2. figurâ 13; uti & in Historia Ordinum monasticorum Hippolyti Helyot tom. 1 pag. 231. Certum quidem est globulos aureos, & ornatum ac pictum non esse vestium religiosarum. At illa ornamenta esse adjunctitia, quibus verisimiliter Sanctæ gloria significatur, omnino dicendum videtur; quia & in aliis multis picturis videmus, vestes Sanctorum, quos constat Religiosos fuisse, segmentis aureis esse distinctas ad ornatam, quo gloria eorum indicari potest. Purpureum seu rubrum pallium Religiosis item abjudicavit Cascinus pag. 312, crediditque colorem illum item esse adscititium ob nobilitatem seu stirpem regiam, seu ad gloriam designandam. Si hæc conjectura esset vera, nihil evinceret contra vestes monasticas, quas in dicta pictura gestat S. Rosalixæ imago, cum colorem suâ libertate mutare

qui valde similis est vestitui monialium S. Basilii alibi expresso.

potuerit pictor, quemadmodum scapulare opere phrygio exornavit, ut ornamentis gloriam Sanctæ designaret, & formâ vestium statum monasticum. At mox videbimus colorem rubeum non videri prorsus inusitatum fuisse monialibus.

66 Nunc verò accipe, studiose lector, quàm *Describe* exactè vestimenta omnia, in effigie & descriptione Cascini assignata, congruant monialibus profectis Gracis, quæ vocantur magni & angelici habitus, eo quòd ceteris majorem perfectionem prosteantur. Si inspiciamus Euchologium seu Rituale Gracum, quod edidit notisque illustravit Jacobus Goar Ordinis Prædicatorum, videmus monachos Gracos in tres ordines distingui, in novitios videlicet, in proficientes, qui vocantur μικρὸν σχῆμα[⊕] vel μικροσχῆμοι id est, parvi habitus, & in magis perfectos seu ad majorem perfectionem aspirantes, qui μεγὰλς καὶ ἀγγελικὸν σχῆμα[⊕], id est, magni & angelici habitus. Eadem est distinctio monialium; & pro diversis istis gradibus vestimenta quoque sunt diversa, prout etiam videri potest apud Helyotum supra laudatum tom. 1 cap. 19, ubi tria illa vestimentorum genera pro viris per totidem figuras exprimit. Porro vestimenta eorum, qui sunt parvi habitus, sunt tunica, cingulum, pileus, pallium & sandalia. Qui verò magni habitus sunt, pro pileo habent cucullum, & insuper induuntur analabo, ut ibi vocatur, seu scapulari aut patientiâ, ut aliàs dicitur. Videri hæc possunt apud Goarum in Officio parvi habitus pag. 478, & in Officio magni habitus pag. 510. Observat autem laudatus Goar pag. 498 eadem fieri in consecratione monachorum & monacharum, exceptis paucissimis, quæ non spectant ad propositum nostrum.

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 69

67 *Hiscæ observatis, facile probari potest, in* *cujus sinu*
memorata S. Rosaliæ effigie conspici vestimenta gule partes,
omnia, quæ dabantur perfectioribus, excepto cin- *quæ cerni*
gulo, quod pallio tegitur, ideoque cerni nequit. *possunt, ap-*
Conspiciuntur enim tunica, pallium, scapulare *parent in*
& cucullus muliebris, seu caputium, quo caput *dicta imagi-*
tegitur: nam per cucullum in prædicto Officio
intelligi caputium seu capitis tegmen, patet ex
verbis, quæ leguntur in Officio, dum cucullus
imponitur: Frater noster N. induitur cucullo
simplicitatis, in galeam sive pileum spei saluta-
ris. Cassianus lib. 1 de Habitu monachi cap. 4
de cucullo ita habet: Cucullis namque perparvis
usque ad cervicis humerorumque demissis confi-
bia, quibus tantum capita contegant, indefinenter
diebus utuntur ac noctibus. Figura quidem
cuculli vel caputii muliebris, quod potest etiam
velum vocari, differt à cucullo virili; at id non
repugnat proposito nostro. Quod verò spectat ad
cingulum & sandalia; primum in effigie conspici
nequit, cum pallio obtegatur: sandalia verò qua-
lia sint in eadem effigie, non satis distinguitur,
nec magis certò scitur, qualia in usu fuerint
antiquis monialibus tempore S. Rosaliæ, ita ut
hac nec obesse possint nec prodesse. Verùm cucul-
lus, seu caputis velum, & scapulare, præsertim
cum tunica jungantur & pallio, manifestè evin-
cunt, vestes prædictæ imaginis esse monasticas,
prout indubitanter pronuntiavit Cascinus, &
quidem esse habitum monialium Grecarum ma-
gni & angelici habitus, uti partim asseruit lau-
datus Cascinus, & ulterius evincit scapulare &
cucullus.

68 *Quin & crux, quam manibus tenet, et-* *ita ut videa-*
iam insinuat, Rosaliam hic representari in habi- *tur habitus*
tu Basiliano: effigies enim antiqua monialis Ba- *Basilianus,*
siliana *adscitio*
zamen orna-
ta auctus:

siliana num. 65 assignata apud Bonanuum & Helyotum similiter crucem manu tenet, sicut & reliqua vestimenta ejusdem sunt forma. Nec obstat, quod ibidem sit crux communis, in effigie verò Rosaliæ crux sit gemino transtro affecta: ipse enim Cascinus pag. 319 dubitat, an revera sit crux gemini transtri, cum superior stipes transversus possit titulum crucis designare; aut, si ille stipes revera sit ipsum crucis transtrum, inferior stipes transversus designare possit locum, in quo pedes cruci affigebantur. Deinde Cascinus pag. 312 memorat aliam effigiem S. Rosaliæ, qua iisdem vestimentis insignita crucem habet simplicem. Rectè igitur affirmavit Cascinus, habitum prædicta imaginis esse Græcum & monasticum. Verùm contraria sententia patroni, qui aliàs auctoritatem Cascini plurimi faciunt, hinc eam libenter vellent infringere: negant enim habitum illum S. Rosaliæ esse monasticum, & volunt omnino esse symbolicum. Ne autem Cascinum prorsus videantur deserere, licet id re ipsa faciant, observant eum pag. 312 dixisse, in nulla imagine cerni habitum perfectum monasticum. At verisimiliter ita loquitur, quia habitus monasticus aliis ornamentis adscititiis auctus est; sed ea de causa habitus ille non desinit esse monasticus, cum aliunde certò sciamus Sanctam Virginem, postquam mundum reliquit, nec auro nec opere phrygio nec purpurâ pretiosâ ornata fuisse. Ea igitur ornamenta solum adjecta à pictore videntur, ut gloriam aut nobilitatem Sancta iis indicaret & honoraret.

rubeus aut
subrufus color,
cum
non prorsus
fuerit mona-
chis

69 Restat ut examinemus, an color rubeus aut purpureus, qui in pallio S. Rosaliæ conspicitur, haberi etiam debeat inter ornamenta illa adscititia, uti credidit Cascinus. Laudatus ante

Torna-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 71

Tornamira in Responsis ad octo interrogationes pag. 85 & seq. ostendit, colorem rubrum seu roseum, aut potius subrubrum, non fuisse prorsus inusitatum in vestimentis sui Ordinis Benedictini. Allegat ad id probandum antiquas picturas, in quibus eo colore vestium expressi cernuntur Benedictini. Scribit ex Benedictino Esteno rusis olim vestimentis usos fuisse Benedictinos monasterii Reömensis in Gallia; atque ex Silvestro Maurolyco in *Mari Oceano Religionum* pag. 150 eundem colorem antiquis Cisterciensibus attribuit. Quin & testatur in suo monasterio Gregoriano Panormi olim Fratres quosdam roseo colore fuisse vestitos, atque ex iis senem quemdam decrepitem circa annum 1642 sibi fuisse notum, qui eodem pergebat uti colore. Concilium Tolitanum x etiam ostendit, colorem rutilum non fuisse inusitatum monachis: nam viduas religiosam vitam professuras capit. 4 jubet religiosa veste indui, atque eam ita describit: Ut autem deinceps nihil devocetur in dubium, pallio purpurei vel nigri coloris caput contegat ab initio susceptæ religionis.

70 Audiamus, quo modo ante disceptationes & monialibus Sicularum hunc locum scriptores præclari intel- bus inusita-
lexerint. Goar locum citans pag. 498 intelligit tus,
subrufum pallium, addisque verba S. Athanasii
lib. de Virgin. , qui Gracè sic habet: Ο ἱερ-
δότης σε μέλας, μὴ βεβαμμένον ἐν βαφῇ, αἰὲν
κύπριος, ιδίωχρον, ἢ ὀνυχίζων. Hac verba
Goar ita Latine exprimit: Indumentum tuum
(id est tunica, ait) fuscum sit, non tinctum,
sed nativi coloris, aut saltem subrufum sive pur-
purascens. Ita vocem ambiguum ὀνυχίζων subru-
sum sive purpurascens in textu Athanasii expo-
nit, at. infra magis literaliter ait, qualis est co-
lor

72 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

lor unguium. *In postrema editone Operum S. Athanasii tom. 3 pag. 116 locus ita redditur Latine* : Ependytes tuus niger , neque tinctus , sed nativi coloris , aut onychinus. *Monendus quidem est lector librum illum de Virginitate inter dubia Athanasii Opera solum numerari : ac id non obest proposito nostro , cum saltem sit antiqui auctoris , si non sit Athanasii. Ambrosius Morales Chron. Hisp. lib. 12 cap. 32 de concilio Toletano x sic loquitur* : In isto concilio mentio habetur de devotis (*viduis* ,) quas in nonnullis distinguit à monialibus. Datur illis præter alia vestimenta pro habitu , ut in capite gerant velum nigrum aut rubrum. Ambo colores videntur ipsis dari in memoriam passionis Redemptoris nostri ; unus in memoriam sanguinis ab ipso effusi , & alter in luctum tormentorum tam crudelium. Aliquo etiam modo insinuat , idem velum gestatum fuisse à monialibus. *Mariana item lib. 6 Histor. de rebus Hispania cap. 9 pallium illud purpurei vel nigri coloris , quod viduis prescribit concilium , vocat flammeum nigrum aut rubrum.*

non obstat opinioni jam dictæ :

71 *Quare non omnes Religiosos , etiam si virgines quærent vestimenta , & plerumque coloris nativi , adeo abharruisse à colore rubro , quam aliqui existimare videntur , concilium allegatum evincit. Idem probari potest ex S. Dorotheo abbate , qui , prout editus est à Corderio , Institutione 1 pag. 45 de colobio , seu tunica monachorum manicis destituta , sic ratiocinatur* : Habet autem colobium nostrum etiam signum aliquod purpureum. Quid sibi vult signum purpureum ? Quisquis Regi militat , purpuram in penula sua gestat. Cùm enim rex pupuram gestet , omnes , qui illi militant , purpuram apponunt sagis suis ,
hoc

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 73

hoc est regium indumentum , ut per hoc ostendant se esse regios , regique militare. Ita & nos signum purpureum assumimus in colobium nostrum , inuuentes nos in Christi militiam adscriptos esse &c. Si monachi illi Orientales , licet vestem totam non haberent rubram , signum tamen aliquod rubrum in vestibus suis gestarent , quo se Christi milites ostenderent ; non video , cur mirandum sit , si alii eadem vel alia consideratione ducti , pallium totum gestauerint rubrum , aut rubro propinquum. Omnino igitur existimo rubrum colorem non obstare , quo minus vestimenta S. Rosaliæ in tabula Marturanensi pro monasticis probabilius haberi possint. Si verò posset cerio probari , colorem rubrum Siculis monialibus nullo modo usitatum fuisse seculo S. Rosaliæ ; item cum Cascino dici posset , colorem illum ob causas jam dictas pallio S. Rosaliæ esse additum.

72 Quapropter , cum vita huiusce Sanctæ maxime colligi debeat ex antiquis picturis & sculpturis , cumque nulla sit pictura melioris nota , teste Cascino , quam Marturanensis , in qua probabilius monasticus habitus exhibetur , negari nequit , quin ex illa aliisque picturis similia vestimenta exhibentibus , oriatur suspicio non levis & probabilis conjectura de monastica Sanctæ disciplina. Quippe si propter picturas , quibus indicantur demonum insidia , & quibus varia penitentiarum instrumenta representantur , Officio ecclesiastico inserta sit hæc periodus , Callidas demonum infidias , quæ asperæ vitæ tædium , & solitudinis horrorem animo ingerebant , acriter sæviendo in se ferreâ catenâ , vigiliis , & humi cubatione , forti animo superâsse , antiquæ icones significant : si , inquam , hæc probabilia rectè

ex vestite
autem illo
probabilius
monastico

K

judi-

74 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

judicata sunt ob icones minùs antiquas, quàm illa sit, de qua agimus; cur similiter dici nequit, vitam monasticam, qua via est optima ad anachoreticam, habitu antiquissima pictura infinuari, & non certò quidem, sed probabiliter ex ea colligi?

73 Scio quidem Cascinum solidiora requisivisse fundamenta, ut monacham fuisse S. Rosaliam assereret; eiq̃uo lubens assentior, me item certiora desiderare documenta, ut affirmem vitam Sancta monasticam esse omnino certam. Verùm si etiam negare voluerit Cascinus, probabilem ex ea pictura conjecturam haberi pro vita monastica, candidè profiteor me ab ipsius sententia recedere: nam, sicut nulla hæctenus allata est ratio, qua certò evincit Sanctam fuisse monacham; sic nulla quoque producta est, qua conjecturam de vita monastica evertit. Quod autem observat Cascinus Anachoretidem potuisse vestes sumere cujusdam Religionis, etsi illam non fuerit professus, absolutè verum est; ideoque ex veste Religiosa nequit professio monastica certò inferri. At aequè verum est, ex veste monastica probabiliter inferri professionem monasticam; præsertim cum non potuerit sciri, qua veste usa sit Sancta, s; illa, ut voluit Cascinus, non modò monasticam disciplinam amplexa non sit, sed in spelunca sua prorsus manserit incognita. Possèt demum contra hoc argumentum ex conjectura dici, curâsse forsam monachos aut moniales Ordinis S. Basilii, ut Sancta depingeretur in habitu suo, licèt Ordinem illum numquam fuisset professus. At nec illa objectio probabilem de professione Ordinis suspicionem tollit, sed solam rei certitudinem. Hæctenus ex picturis per Cascinum in lucem datis.

*probabilis
s; conjectura
de monastica profes-
sione.*

74 Ter-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 75

74. Tornamira in *Idea conjecturali disc. 6* *Sancta variis locis picta ut Benedictina,* contendit, plerasque antiquas picturas S. Rosaliæ representare habitum Benedictinum Congregationis Montis Virginis, quasdam reducens ad habitum conventualem, alias ad habitum eremiticum ejusdem Ordinis, nonnullas quoque ad habitum Casinensem vel Cluniacensem. Tabula verò Marturanensis, de qua disputavimus, exprimit habitum Anachoretidis Benedictina iter agentis, si laudato credimus auctori, qui id variis locis asserit, maximè disc. 4 num. 20; quique id latius conatur probare in Responsis ad octo interrogationes resp. 7. Verùm rectè quidem ostendit, colorem rubrum seu roseum non fuisse prorsus inusitatum in Ordine suo: at nullibi evincit, talem fuisse habitum iter agentium Anachoretidum Benedictinarum, qualis cernitur in tabula Marturanensi. Deinde illa ipsa tabula istam opinionem prorsus evertit, cum vel solus illius aspectus clarè ostendat, Rosaliam ibi pictam non esse tamquam in itinere constitutam: nullum enim progredientis aut iter agentis ullibi apparet indicium. Conferat studiosus lector tabulam Marturanensem, quæ supra à nobis exhibetur, cum sculptura Bivonensi, quæ Cascini est figura sexia; & facile videbit in posteriori proficiscentem exhiberi Rosaliam, non item in priori. Quapropter opus non est disputationem illam Tornamira (qui solet plura asserere quàm probare) latius hic discatere, cum hac una observatione totum ipsius fundamentum prorsus corruat. Nihil magis probata sunt, quæ asserit de tabulis aliis per Cascinum editis, & per nos recusis, neque opus est nis diutius inherere.

75. Atiamen idem scriptor resp. 8 aliam adducit picturam, quæ magis favere potest Congre-

76 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

Et quidem in tabula, que dicitur anni 1255, gationi Benedictina Montis Virginis, modò omnia, qua asserit de ista pictura, vera sint aut satis certa. Quippe asserit primò, picturam istam esse anni 1255, & consequenter non integro seculo posteriorem morse S. Rosaliæ. Secundo asserit, supra caput in diademate legi has voces, SANCTA MATER ROSALIA, antiquo characterè exaratas. Tertio probat picturam illam esse inventam in ecclesia antiqua laudata Congregationis Montis Virginis; & vestimenta omnia non modò monastica esse, quod patet ad oculum; sed exactè convenire cum habitu Montis Virginis ostendere satagit. Hac sanè insinuant, distam Congregationem jam seculo XIII. credidisse S. Rosaliam ejusdem fuisse instituti, ideoque istud Tornamira argumentum præcipuum est ex omnibus, qua attulit, modò satis sint certa, qua de ista pictura dicuntur. Hoc igitur præ ceteris venis discutiendum. Exemplar illius pictura exhibit Tornamira ari incisum pag. 114 cum hac subscriptione: Ex pictura in pariete monasterii S. Joannis Capuæ Congregationis Montis Virginis Ord. S. Benedicti anni MCLV.

76 Porro ut illius pictura antiquitatem probet, pag. 107 litteras adducit Amati Mustulli abbatis monasterii Sancta Maria Montis Virginis Capua. Littera hæc Italico idiomate ad ipsum Tornamiram scripta asserunt, prædictam ecclesiam S. Joannis, in qua pictura invenita est, à monachis Montis Virginis constructam esse anno 1255, idque colligi posse ex litteris Alexandri Papa IV & Cardinalis Ubaldini, quas ait se transmissurum. Recitat revera Tornamira pag. 102 litteras Alexandri IV cum inclusis litteris Cardinalis Octaviani Ubaldini datas anno 1255 Abbati & conventui Sanctæ Mariæ Montis Virginis, Ordinis.

ut probare conatur Tornamira ex tempore structa ecclesie,

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 77

Ordinis sancti Benedicti Avillinensis diocesis, in quibus facultas ipsis conceditur construendi duo oratoria, alterum intra urbem Capuanam, alterum extra urbem. Admitti igitur potest, ecclesiam illam S. Joannis, qua deinde diruta est, constructam fuisse anno 1255, licet ex litteris Pontificiis non liqueat, de eadem agi ecclesia. Verum ex tempore, quo structa est ecclesia, certè inferri non potest, imaginem S. Rosaliæ eodem tempore in illius pariete fuisse pictam, cum pictura postmodum adjungi potuerint. Itaque antiquitas istius pictura ex sola hac observatione non est satis certa.

77 In litteris laudati abbatis Mastrulli ad in cujus
Tornamiram hac leguntur: Nomen Sanctæ no- nunc dirute
stræ Rosaliæ ibi (in dicta pictura) fuisse, tra- parietinis
ditio est; quemadmodum è regione in altero pa- imago ex-
riete, ubi alius Sanctus depictus est, nomen stas
istius rectè cermitur, uti & nomen monachi aut
superioris illius, qui picturam fieri curavit, lit-
æris antiquis expressum. Ita etiam S. Rosaliæ
nomen illic fuisse crediderim, sicut hodie habet
traditio: attamen præfenti tempore nec istud
nec aliud nomen istic legitur, quia abrasa est
muri superficies, in qua erat pictum vel scul-
ptum nomen S. Rosaliæ infra picturam. Hisce
congruit testimonium Vincentii Abbate, pictoris
Capuani, datum & per publicum notarium ex-
ceptum die xxv Novembris anni 1657, quod
ibidem pag. 110 de eadem pictura sic habet: Pi-
ctor ... asseruit se intus illam ecclesiam dirutam
in pariete à parte dextera invenisse depictam ima-
ginem sanctæ Rosaliæ, monialis M. V. * Con- * j. e. Mon-
gregationis, cum vestibus albis, scilicet cum tu- tis Virginis
nica, scapulari, cum cappa seu mantello usque
ad talos pedum, cum fuscanno, & velis albis,
ia

78 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

in cujus manibus in dextera habet liliū , & in sinistra breviarium , & ad ejus pedes , ut audivit à multis senibus hujus civitatis , & præsertim pictoribus , erat subscriptio nominis dictæ sanctæ Rosaliæ , quæ ad præsens non videtur ob vetustatem picturæ &c.

78 Nominis defectus dubitationem ingerere poterat. At nomen deinde detectum fuisse mirabili modo narrat Tornamira pag. 113. Rem explicat in hunc ferè modum. Anno 1668 , cum devotio populi Capuani erga S. Rosaliam incensa magis esset per editam eodem anno Ideam conjecturalem , multi diligenter perscrutati sunt murum circa imaginem prædictam , quam esse S. Rosaliæ credebant. Ab altero , non sine impulsu cælesti , inquit , illa pars muri , quæ vetustate erat consumpta , ubi depicta erat virgo Rosalia , lota fuit , uti & ipsa sacra imago. Ecce autem improvisò & derepentè cum applausu universali prodigiosè apparet pretiosissimum ipsius nomen , in ejus diademate collocatum , (& non infra , ut hodierni falsò crediderant & aliis persuaserant) scriptum litteris vetustis , sicuti scripta sunt nomina aliorum Sanctorum & monachorum , qui in illo muro sunt depicti. Addit rem mox fuisse confirmatam gemino testimonio per notarios scripto , petente domino Silvestro Ajossa , rectore ecclesie parœcialis SS. Cosma & Damiani de Quadropanis , & consentiente magistratu Capuano. Utrumque testimonium idiomate Italico exprimitur.

79 Primum est trium notariorum , qui testantur se vocatos ad domum R. D. Julii Minnetolo , in qua erat dirutum istud sacellum , sibi que invenisse murum & imaginem S. Rosaliæ , quam describunt , prout jam supra descripta legitur.

*cum nomine
mirabiliter
dein inven-
so ,*

*ut varii te-
stantur :*

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 79

gitur. Et mox addunt: Supra caput ipsius est diadema, in quo per circuitum leguntur hæ voces, SANCTA MATER ROSALIA, exaratae litteris vetustis istius formæ, quâ scriptæ apparent in picturis dicti muri. Deinde propriis manibus subnotârunt testimonium die v Octobris anni MDCLXVIII hoc modo, sed Italicè.

Ego not. Angelus Ollettino, natus in dicta civitate fidem facio, ut supra.

Ego notar. Joannes Angelus Rossi, Capuanus, fidem facio, ut supra.

Ego notar. Joannes Leonardus Pizzo fidem facio, ut supra.

Fides verò notariorum roboratur subjuncto hoc testimonio Latine scripto: Nos electi ad regimen, & gubernationem fidelissimæ civitatis Capuæ, fidem facimus atque testamur, supradictos, qui præsentem fidem subscripserunt, esse publicos regia auth. notarios hujus fidelissimæ civitatis Capuæ, eorumque scripturis publicis atque privatis ab omnibus adhibitam fuisse & adhiberi plenam & indubiam fidem &c. Subscripsit Notar. Cæsar Saeconius secretarius. Alterum testimonium est Hieronymi Paccone, rectoris ecclesiæ paræcialis S. Michaelis, juramento item firmatum & præcedenti conforme.

80 Negari non potest, quin hac pictura fa- ex hac ima-
veat causa Benedictina Congregationis Montis gine suspi-
Virginis, & suspicionem moveat de Sancta vita cio oritur de
monastica & professione illius Ordinis. Attamen professione
nec tam antiqua est pictura ista, ut rem possit Benedicti-
facere certam. Præterea mirum apparet, pictu- na: at nihil
nam illam Capua fuisse inventam, cum nullus certi posse
affirmet Rosaliam Capua antiquis temporibus fuisse statui.
cultam, & ne quidem constet, an ullibi olim
cultâ fuerit ab Ordine Montis Virginis: nam
addu-

adducit Tornamira nonnullorum dicta, assertivum traditionem vigere in illo Ordine, Rosaliam ejus fuisse alumnam; ac cultum antiquum Sanctæ in eodem viguisse non ostendit. Demum authenticam hujus picturæ fidem minuit, quòd: anno 1655 & 1657 nomen S. Rosaliæ non appareret, uti patet ex allegatis num. 77; anno autem 1668 nomen tam facili negotio fuerit inventum, idque tandem apparuerit non sub picturæ, ubi nomen fuisse asserbatur ex traditione, sed suprâ in diademate. Hæc omnia, quæ miranda dixi, efficiunt ut nequeam pro certis habere, quæ de imagine illa S. Rosaliæ asseruntur. Quid verò ad argumentum Tornamira, ex dicta imagine petatum, respondeant ipsius adversarii, necdum ullibi reperire potui. Verùm responderi potest, supposita veritate ac antiquitate imaginis, necdum aliquid certi posse concludi, cum potuerit Sancta sic pingi jussu Benedictinorum, etiamsi non constitisset de professione istius Ordinis.

§ VIII. Rationes aliæ pro vita monastica Sanctæ.

Antiquæ traditio allegata pro monastica vita Sanctæ.

TAm Benedictinæ quàm Basiliana causa defensores contendunt, traditionem in Ordine suo diu fuisse de S. Rosalia ejusdem aliquando alumna: ac neutri poterunt ullum allegare auctorem, qui eam traditionem scriptis consignavit, ante annum 1624, seu ante corporis inventionem. Hæc autem observatio facit, ut facile suspicari quis possit, conjecturas nonnullorum, qui post

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 81

post corpus inventum crediderunt S. Rosaliam hujus aut illius esse Ordinis, paulatim invaluisse, & post annos aliquot ornari cœpisse honorifico traditionis nomine. Hæc, inquam, suspicio non immeritò oriri potest, cùm nullus Ordo Religiosus legatur sibi S. Rosaliam attribuisse ante corpus inventum, nec ullus ipsius memoriam singulari præ ceteris veneratione prosequeretur. Facendum tamen est, Benedictinos Siculos non diu post corporis inventionem sibi attribuere cœpisse S. Rosaliam, eique illorum opinioni favere Urbanum VIII in bulla anni 1634, quâ voluit ut monasterium S. Rosaliæ, Panormi erigendum sub regula S. Dominici ex testamento dominæ Margarita del Carretto, potius fundaretur sub regula S. Benedicti, quia S. Rosalia hujus habitum gestasse credebatur. Bulla illius Tornamira ex archivo dicti monasterii partem allegat in Idea conjecturali disc. 7 num. 34, & partem aliam in Epistola dedicatoria ad senatum Panormitanum pag. 16. Priori loco hæc recitat verba: Omnesque in dicto monasterio receptæ & admittæ habitum per moniales aliorum monasteriorum monialium observantium, seu reformatarum Ordinis S. Benedicti, gestari solitum deferant, cum signo sanctæ crucis ex tela alba in eo confuto, prout eadem sancta Rosalia ab antiquis temporibus depingi solet, fuscipere, ac professionem per eandem emitti consuetam expressè emittere &c. Hic asserit Pontifex S. Rosaliam ab antiquis temporibus solitam depingi habitu Benedictino; quod sanè causæ Benedictinorum favet.

82 *Aliero loco rationem reddit, cur velit re-*
stitutio
Benedicti-
no, nec sine
aliquo fun-
damento ex
pieturis.
van-
tium

L

82 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

vantium seu reformatarum sancti Benedicti, cuius habitum dicta sancta Rosalia gestasse creditur, instituat; cum verisimile omnino existat, quod si dicta Margarita sanctam Rosaliam præfatam, erga quam, dum vixit, maximum gessit devotionis affectum, sancti Benedicti potius quam sancti Dominici habitum gestasse scivisset, monasterium huiusmodi sub regula, quam dicta Sancta professa fuit, erigi mandasset. *Verba hæc summi Pontificis consideratione sunt digna: nam licet Urbanus per allegata verba non declaret, nedum definiat, S. Rosaliam fuisse Ordinis Benedictini, saltem affirmat id suo tempore creditum fuisse; & allegando eam rationem ostendit, eam sententiam non displicuisse, sed verisimilem sibi apparuisse, præsertim cum dicat Sanctam ab antiquis temporibus in habitu Benedictinæ pingi solitam, atque ita insinuet, quibus maxime fundamentis illa nitatur sententia. Quapropter vehementer miror, nonnullos contraria sententia patronos impotenter clamitasse, sententiam de vita monastica S. Rosaliæ contrariam esse traditioni Panormitanorum; & numquam, quantum sciam, aliquid reposuisse ad hæc Urbani VIII asserta, que clarè ostendunt sententiam illam post corporis inventionem statim invaluisse, & ex antiquis imaginibus habere fundamentum traditionis antiquæ. Quod enim spectat ad traditionem in hominum memoria conservatam, si nulla ante corpus inventum erat de monastica Sanctæ visa, nulla quoque erat contraria, quia omnis ferè S. Rosaliæ memoria exciderat. Rocchus Pirrus Sicilia sacra lib. 4. notitiâ 1. pag. 165 item asserit, Rosaliam suo tempore creditam fuisse Benedictinam; idque latinis probat Tornamira in laudata max. epistola ad senatum Panormitanum.*

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 83

mitanum. Ex hisce omnibus concludere liceat, non aliam quidem allegari posse traditionem de monachatu S. Rosaliæ, quam que ex antiquis picturis colligitur: hunc tamen fama popularis defectum exigui esse momenti, cum gesta serè omnia Sancta similiter ex hominum memoria excidissent ante corpus inventum.

83 Aliud pro vita monastica argumentum profertur ex modica cruce argentea, que anno 1625 una cum corpore inventa est. Crucem hanc apud corpus inventam Cascinus lib. 2 cap. 21 pag. 31 testatur, eamque sic describit: Exigua crux argentea (inventa est apud corpus & eodem lapide tecta) levissimi ponderis, quoniam tenuis est instar folii chartæ, & tam modicæ extensionis, ut nequeat divitias sapere in paupere Anachoretide Crucis hujus figuram eri incisam dabo infra § 24, ubi videri potest. Tornamira in Idea disc. 7 num. 13 & seqq. asserit, Benedictinos sepeliri solitos cum exigua cruce supra pectus posita, atque hanc crucem supra S. Rosaliæ pectus positam esse, dum sepulta est. Verùm id satis ostendit de cruce cerea, non verò de argentea: atque in eo labat ipsius ratio. Nam ait quidem crucem esse potuisse ex quacumque materia: at id non probat. Justinianus autem de dicta cruce fusiùs disputans, primò ostendit, inventam esse, & nunc servari Panormi in monasterio S. Rosaliæ; qua confirmat instrumento authentico è curia archiepiscopali accepto. Deinde ita ratiocinatur Latine: Porrò crucem argenteam Basilianarum sanctimonialium esse habitum, quo in Occidente à Benedictinis unicè distinguuntur, apud omnes reipsa compertum est: nam in reliquis idem vestitus, idem color utrisque. Idque constantissima & pervetusta consuetudo

Ex modica cruce argentea simul cum corpore inventa,

84 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

apponendæ gestandæque crucis argenteæ asse-
verat, dum in hoc sanctissimi Salvatoris mona-
sterio religiosa & solemnia vota virgines profi-
tentur. Itaque Rosalia, etsi anachoretis pauper-
rima, suæ nihilominus professionis tenacissima,
Basiliani Ordinis tesseram, crucem nempe ar-
genteam, ad finem usque mortalis vitæ suæ ge-
stare ac portare voluit. Extat de crucis hujus-
modi usu eruditi viri lucubratio, sub nomine
Hellenii Agricolæ edita. *Hactenus Justinianus.*

84 *Opusculum autem sub fictitio nomine Hel-
lenii Agricola editum, de quo meministi, est Apo-
logia pro monialibus sanctissimi Salvatoris, Ita-
licè scripta, quâ defenditur usus ejusmodi crucis
argentea palàm in pectore gerenda, quem vetu-
stum esse ostendere conatur auctor. Dubitari quo-
que non potest ex testimoniis per laudatum scri-
ptorem allatis, quin moniales Basiliana in reli-
giosa professione crucem acceperint ab abbatisa:
at non aequè videtur constare, utrùm crux illa
semper fuerit argentea, an ex alia materia. Nec
omnino certum apparet, crucem illam semper à
monialibus Basilianis sanctissimi Salvatoris ge-
stam fuisse palàm in pectore. Bonannus in Ca-
talogo Ordinum part. 2. art. 15. rationem affi-
gnans, cur moniales Basilianas exhibuerit cum
cruce in manu, ita scribit: Imago à nobis ex-
posita crucem manibus præfert, ut ex ea ritus
innotescat, quo Basilianæ sanctimoniales Deo
consecrantur. Illis enim abbatisa crucem porri-
git vel argenteam vel æream, quâ significatur,
ab eis Christi crucem libenter amplecti, ut cum
Sponso cruci affixæ usque ad mortem S. Basilii
leges profiteantur. Crux hic dicitur argentea vel
ærea, nec dicitur, an appensa fuerit ante pe-
ctus, an manu accepta: neque id colligi potest*
ax.

qualem ge-
stare solent
moniales
Basiliana.

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 85

ex verbis abbatissa crucem porrigentis. Verba illa ex regula monialium recitat laudatus supra scriptor, nomine Agricola usus, pag. 64: Accipis crucem Domini, eumque sequeris juxta sanctam ipsius vocem? inquit abbatissa. Novitia verò respondet: Ita, mater, cum Dei auxilio. Addit auctor, ex perpetuo usu constare, crucem illam semper fuisse argenteam, & è collo novitia ante pectus suspensam fuisse per abbatissam.

85 Favet generalis abbas Ordinis Basiliensis probabilis huic sententia. Quippe postquam moniales sanctissimi Salvatoris impetrassent, ut à Clemente Papa XI multa ejusmodi cruces benedicerentur ad usum jam dictum, tale dedit testimonium ibidem pag. ultimâ relatum: Ego infrascriptus præsentibus inspecturis fidem facio atque obtestor, qualiter in virtute præfati rescripti, transmissis ad Urbem in quadam capsula à monialibus SS. Salvatoris civitatis Panormi Ordinis S. P. N. Basilii Magni nonaginta septem parvis crucibus, quas juxta regulam ejusdem S. P. N. tamquam Basiliensis habitus insignem tesseram apparenter gestare solent in pectore ex pervetusta nostri Ordinis consuetudine immemorabili, fuerint jam à SS. Domino nostro Clemente PP. XI de more benedictæ ad effectum lucrandi indulgentias in earum transumpto concessas. In cujus rei testimonium me subscripsi Romæ in collegio S. P. N. Basilii Magni, Religionisque sigillo munivi, die xxii Junii mdcxv. *Subscriptio erat: Mag. D. Petrus Menniti abbas generalis Ordinis S. Basilii Magni. Et infra: S. Theol. Mag. abbas D. Basilius de Laurentio secretarius, & vicegerens Hispaniarum. Ex dictis concludo, crucem illam argenteam favere opinioni de monachatu.*

chatu Basiliano S. Rosaliæ, sive quis velit Basilianâ crucem jam tempore ipsius gestâsse in pectore, sive solum manu accepisse in professione. Quin & observo, in pictura Marinuranensi hac etiam de causa S. Rosaliam cum cruce exprimi potuisse, sicut factum à se dicit Bonannus in imagine monialis Basiliana.

Ex scriptura quoque Græca pro monasterio SS. Salvatoris Ordinis Basiliani

86 Aliud rursus argumentum pro vita monastica S. Rosaliæ habetur ex inscriptione illa Græca, de qua egi § 3. Quippe si certò constaret, scripturam illam esse S. Rosaliæ, certa quoque esset vita ipsius monastica. Cùm autem oppugnetur & contrâ defendatur fides illius inscriptionis; nec certò ostendatur supposititiam esse, aut alteri Rosalia attribuendam; argumentum ex illa scriptura petiitum ad alia accedit tamquam probabile, non verò tamquam certum. Porro scriptura illa assignat etiam monasterium sanctissimi Salvatoris Panormi, in quo Sancta vitam monasticam fuisset professa, sicuti contendunt Basiliana cause patroni, licet velint in alio prius monasterio monacham factam, & postea ad illud translata. Monasterium autem istud semper fuisse sub regula S. Basilii scriptores Siculi passim consentiunt. Rocchus Pirrus tom. 1 Sicilia sacra in Notitia ecclesie Panormitana pag. 220 de eo monasterio sic habet: S. Salvatoris (monasterium) cœptum à Roberto Guiscardo ædificari, atque anno mclxviii à Rogerio rege bonis auctum est: ideo REGIUM appellat rex Martinus; tria huic adjuncta cœnobia dixi fol. 114. Vixit olim in eo Constantia Rogerii R. filia, quæ nupsit deinde Henrico imperatori. Sub disciplina est Basiliana: haud diu est, cùm adhuc Græcè psallebant. Pag. 113 & 114 hac dixerat: Anno mclxviii regium cœnobium, cui

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 87

à Salvatore nomen est, Ordinis S. Basillii, ducis olim Roberti, ac inde Rogerii regis operâ extructum, (*Hugo archiepiscopus Panormitanus*) monialibus ad incolendum tradidit; quæ à S. Matthæi de Caffaro, S. Theodori, & S. Mariæ de Oreto vetustis ædibus emigrârunt.

87 *In hoc ultimo monasterio monacham esse sanctam S. Rosaliam, indeque cum aliis anno 1148 ad monasterium SS. Salvatoris emigrâsse vult Justinianus, & pro opinione sua allegat traditionem, & inscriptionem Italicam in pariete monasterii positam, quâ indicatur, habitâsse ibidem S. Rosaliam. Verùm nec traditio illa nec inscriptio videtur antiqua: nam antiquitas istius traditionis nullibi probatur, & inscriptionem esse neotericam, testatur Mongitorius in Dissertatione Ms. nobis transmissa, asserens se locum curiosè perlustrâsse & inscriptionem vidisse. Quapropter non tantum pro hoc monasterio habetur fundamentum, quantum pro monasterio SS. Salvatoris, licet revera potuerit in hoc commigrare ab uno è tribus recensitis, si in monasterio sanctissimi Salvatoris vixerit, uti habet Græca inscriptio. Moniales SS. Salvatoris anno 1699 post restitutam sibi prædictam scripturam unâ cum cruce lignea, ut relatum est § 2 à num. 16, non videntur dubitâsse, quin S. Rosalia in suo olim monasterio habitâset tamquam monialis ejusdem Ordinis & monasterii, atque idcirco altare ipsi crexerunt. Verùm cum & scriptura fides oppugnetur, ac scriptura alterius esse possit Rosalia; probabilis quidem suspicio & conjectura oritur ex laudato scripto: ac dici nequit, rem ea de causa satis esse certam.*

non levis colligitur conjectura.

88 *Argumentum quoque desumunt patroni vite monastica ex variis apparitionibus, in quibus*

*Monastica
professioni
etiam fa-
vent appa-
ritionses va-
riæ,*

*bus S. Rosalia ut monacha dicitur visa. Utun-
tur ea ratione tam Benedictina quàm Basiliana
causa defensores. Justinianus in Annotatis Vita
Ms. ita scribit : Cùm primum sese videndam ob-
jecisset Rosalia (ut apud Cascinum pag. 25 le-
gitur , & Vincentius Gariglianus narrat) anno
MDCXXIII , mense Octobri , Hieronymæ Gatto,
seu lo Gattoru , ex processu autentico Cardina-
lis Dorix jussu efformato , sub Religioso habitu,
specieque sanctimonialis apparuit. *Videri potest
Cascinus loco assignato. Apparitionem infra da-
bo ex Salerno , qui de specie apparentis Rosaliæ
ita loquitur : Adolescentulam videt (dicta Hie-
ronyma Gatto) sanctimonialis specie & habitu.
Subjungit Justinianus post varios scriptorum tex-
tus sequentem apparitionem : Eodem ipso habi-
tu apparuit Franciscæ dell' Arco Panormitanæ ,
in valetudinario sanctæ Lucix pestilentia gravif-
simè laboranti , mense Octobri , anno MDCXXIV,
ut ex processu jussu Cardinalis Dorix facto re-
fert Gariglianus : Verba Garigliani Italica mox
subdit , quæ sic Latinè reddo : Apparuit illi mu-
lier quasi monacha , quæ ipsi dixit &c.**

*in quibus
ut monacha
visa est.*

89 *Mox Justinianus sic pergit : Idem ferè
contigit XII Septembris eodem anno Vincentiæ
de Bongiorno extremum vitæ spiritum agentis ,
& à Rosalia sanitate donatæ. Textus Italici ,
quem recitat , hoc est initium : Quadam nocte
apparuit ipsi aliqua habitu monacha , vestita si-
cut Patres S. Lucix &c. Monasterium S. Lucia
Panormi est Franciscanorum reformatorum , ut
habet Pirrus tom. 1 Sicilia sacra pag. 218. Pro-
sequitur rursus Justinianus : Testatur id ipsum
Nympha Scarfillotta , cui pristina valetudo à S.
Rosalia restituta est , ut quinque medicorum ,
Jacobi Anastasi , Jacobi Vitrani , Antonini Fau-
funi ,*

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 89

luni, Francisci Cupacchi, & Jacobi Cajolæ juramento constat. *Subdit textum Garigliani, quo dicitur apparuisse ut monacha; & mox duas apparitiones, oblatas Philippo Salonia sacerdoti, & Francisco Facciolo Panormitano, quas suis locis inferemus. Hic solum concludere liceat, tot apparitiones, juramentis firmatas & episcopali iudicio probatas, in quibus monacha habitu visa est Rosalia, non parùm favere defensoribus instituti ipsius monastici. Cùm tamen non eodem semper habitu visa sit; nihil quoque certi ex hoc argumento colligi potest.*

90 *Postremum argumentum, quod pro vita monastica S. Rosaliæ profertur, omittis aliis minoris momenti ratiocinulis, petitur ab usu & consuetudine frequentiore & probatiore vitam anachoreticam vel eremiticam ordiendi. Certum est & indubitatum, Sanctos nonnullos à vita seculari statim progressos esse ad vitam solitariam vel eremiticam, sine ulla exercitatione in cœnobio. Ita S. Paulus eremita, & alii nonnulli antiqui ad solitudinem se contulerunt, nullâ prævia exercitatione monastica: idque maximè contigit primis Ecclesiæ seculis, quibus rarior erat vita cœnobiica, & monasteria minus frequentia minúsque nota. Postquam verò crebra per totam Ecclesiam condita sunt monasteria, plures se ex cœnobiis ad solitudinem receperunt, ut ibidem contemplationi perfectiùs vacarent: atque is modus inchoandi vitam anachoreticam Sanctorum Patrum consiliis & Ecclesiæ legibus est conformior, & præcedente longè usitator. Suarez tom. 4 de Religione lib. 1 cap. 2 num. 4 ad propositam nostram ita scribit: Supposita verò illius vitæ (eremiticæ) sanctitate, ostendere oportet, fuisse verè statum Religiosum. Circa quod sciendum*

Ratio ultima petitur ex consuetudine magis usitata ordiendi anachoreticæ sine:

90 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

dum est , vitam illam solitariam dupliciter assumi posse ; primò , statim à principio conversionis ab illa inchoando ; secundò , ad illam à cœnobitica vita transeundo. Hoc posteriori modo consulunt Patres vitam illam esse assumendam , postquam scilicet aliquis in cœnobio per multos annos se exercuerit , & magnos progressus in perfectione fecerit.

nam SS.
Patres pas-
sim sua-
dent ,

91 *Audiamus , quid S. Hieronymus , cui op-
pidum carcer , & solitudo paradisi erat , de hi-
sce scribat ad Rusticum Monachum epist. 95 .
olim 4 : Nunc , inquit , monachi incunabula ,
moresque discutimus : & ejus monachi , qui li-
beralibus studiis eruditus in adolescentia , jugum
Christi collo suo imposuit. Primumque tractan-
dum est , utrùm solus , an cum aliis in mona-
sterio vivere debeas. Mihi quidem placet , ut
habeas Sanctorum contubernium , nec ipse te
doceas , & absque doctore ingrediaris viam ,
quam numquam ingressus es , statimque tibi in-
partem alteram declinandum sit , & errori par-
teas : plusque aut minùs ambules , quàm neces-
se est ; ne aut currens lassaris , aut moram fa-
ciens obdormiscas. In solitudine citò subrepat
superbia. *Quod ubi latè probaverat , ita pergit :*
Quid igitur ? Solitariam vitam reprehendimus ?
Minimè : quippe quam sæpè laudavimus. Sed de
ludo monasteriorum hujuscemodi volumus egre-
di milites , quos eremi dura rudimenta non ter-
reant ; qui specimina conversationis suæ multo
tempore dederint ; qui omnium fuerint minimi ,
ut primi omnium fierent ; quos nec esuries ali-
quando , nec saturitas superavit ; qui paupertate
lætantur ; quorum habitus , sermo , vultus , in-
cessus , doctrina virtutum est &c. *Idem sanctus
Doctor epist. 97 ad Demetriadem. vitam solita-
riam.**

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 91

viam sic laudat, ut simul ostendat, quàm sit periculosa maximè in feminis: Solet inter plerisque, inquit, esse certamen, utrùm solitaria, an cum multis vita melior sit: quarum prior præfertur quidem secundæ: sed si in viris periculosa est, . . . quanto magis in feminis, quarum mutabilis fluctuansque sententia, si suo arbitrio relinquatur, citò ad deteriora delabitur? &c.

92 *Consentii hisce S. Benedictus cap. 1 Regula, quoad probationem in cœnobio vite solitaria præmittendam, secundùm monachorum genus ita describens: Deinde secundum genus est anachoretarum, id est, eremitarum; horum, qui non conversionis fervore novitio, sed monasterii probatione diuturna didicerunt contra diabolum, multorum solatio jam docti, pugnare: & bene instructi fraterna ex acie ad singularem pugnam eremi, securi jam sine consolatione alterius, sola manu vel brachio contra vitia carnis, vel cogitationum, Deo auxiliante pugnare sufficiunt. Quin imò hic Sanctus videtur improbare vitam eremiticam eorum, qui illam sic non ordiuntur. Audiamus sequentia: Tertium verò monachorum teterrimum genus est Sarabaitarum, qui nullâ Regulâ approbati, vel experienciâ magistrâ, sicut aurum fornacis: sed in plumbi natura molliti, adhuc operibus fervantes seculo fidem, mentiri Deo per tonsuram noscuntur. Qui bini, aut terni, aut certè singuli sine pastore, non Dominicis, sed suis inclusi ovilibus: pro lege eis est desideriorum voluptas; cùm quidquid putaverint, vel elegerint, hoc dicunt sanctum, & quod noluerint, hoc putant non licere. Videtur revera S. Benedictus his verbis comprehendere omnes illos, qui in solitudinem pro arbitrio suo secedunt, nulla prævia probatione*

ut vite anachoretica præmittatur monastica;

92 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

in cœnobiis, cùm illi nec Regula subsint, nec vita monastica experientiam habeant. Verumtamen S. Isidorus de Officiis eccles. cap. 16 eremitas distinguit à Sarabaitis, & priores laudat, alios verò vituperat. Id certum est, eremitas quosdam sanctissimos fuisse in initio Ecclesia, sed illum vivendi modum deinde minùs probatum, nisi assumeretur legitima auctoritate, seu superiorum licentiâ.

Et vita anachoretica sic assumpta perfectior est.

93 Porro sicut Patres suadent, ut vita solitaria non inchoetur nisi post monasticam; ita facile probari potest, vitam solitariam sic assumptam esse perfectiorem vitâ solùm eremiticâ, quam monastica non præcessit. S. Thomas 2, 2. q. 188 art. 8 querit, utra vita sit perfectior, cœnobiticane an eremitica. Respondet autem, varia distinguendo, solitariam vitam perfectiorem dici posse, quia hæc est vita perfectiorum: Sicut ergo, inquit, id, quod perfectum est, præminet ei, quod ad perfectionem exercetur, ita vita solitariorum, si debite assumatur, præminet vitæ sociali. Si autem absque præcedenti exercitio talis vita assumatur, est periculosissima, nisi per divinam gratiam suppleatur, quod in aliis per exercitium acquiritur, sicut patet de beatis Antonio & Benedicto. Suarez antè laudatus lib. 1 cap. 2 num. 14 explicans S. Thomam, ad propositum nostrum ita loquitur: Ultimò constat ex dictis, quid dicendum sit de comparatione inter hos duos status, solitariũ & cœnobiticum. Nam D. Thomas . . . videtur simpliciter solitariam vitam præferre, quando debito ordine ac modo assumitur; quia comparatur ad aliam, sicut terminus ad viam; terminus autem ex suo genere perfectior est viâ. Et in præsentî cœnobia ad hoc sunt, ut homines tendant ad perfe-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 93

perfectionem; vita autem solitaria supponit perfectionem acquisitam: unde solum est ad exercendam perfectionem. Sed in primis D. Thomas loquitur de vita solitaria, quando ad illam per vitam Religiosam in cœnobio seu conventu transitur. Quo modo vita hæc solitaria jam supponit verum statum Religiosum, & ita non præfertur status statui, sed in eodem statu præfertur gradus perfectorum gradui proficientium. Unde etiam supponitur diligens exercitatio in vita communi Religiosa, ita ut perfectio jam comparata sit, & ad illam exercendam solitudo eligatur, non proprio iudicio, sed superioris arbitrio: nam talis solitaria vita non caret obedientiæ subordinatione, cum non destruat Religiosum statum, sed perficiat. *Ex hisce certum est, meliori ordine procedi ad vitam eremiticam per cœnobicam, quàm sine illa; quia perfectio, ad vitam eremiticam necessaria, magis potest acquiri in monasterio, quàm in eremo, ut egregie ostendit S. Basilus in Regulis suis tractatis cap. 7.*

94 Sequitur secundo, vitam eremiticam, quæ quàm se assumitur post monasticam, perfectiorem esse ere- eadem, si miticam aliter inchoatam, non solum quia supponit inchoetur perfectionem jam acquisitam, sed etiam quia con- sine mona- tinet excellentiam vita monastica simul & solita- stica.
ria, uti ex allatis verbis constat. Illa verò locum non habent, si quis rectè ex seculo ad solitudinem se conferat, cum nec perfectionem acquisiverit, nec Religiosis votis sit adstrictus. Audiamus rursus Suarezium, qui num. 16 de hisce sic loquitur: At verò quando hic status vitæ solitariæ non supponit statum Religiosum, licet possit fortasse dici modus vivendi perfectior quoad actionem, vel quoad usum, non potest dici status perfectior, quia status non est: & ex ea parte:

parte imperfectus modus vitæ est , quia potest propria voluntate mutari. Quomodo dixit Glossa in dict. c. QUI VERE , eremitam transeundo ad monachum , transire ad vitam arctiorem , quia jam non potest habere propria : adde , & quia jam est sub obedientia , quod est omnium optimum , quantum ad statum spectat. *Prefert hic Suarez vitam monasticam eremitica illi , qua monasticam non habuit præviã , cum tamen eremiticã assumptã post monasticas exercitationes agnoscat excellentiorem esse monasticã. Quanto igitur magis illa est excellentior aliã eremiticã ? Dein ita pergit laudatus scriptor : Quin potius , licet supponatur Religiosus status , si non supponitur exercitatio Religiosa in congregatione Fratrum , & magna virtus & perfectio acquisita ; illud vitæ genus regulariter loquendo eligibile non est , quia non est via secunda ad perfectionem , sed periculis plena : Nisi divina gratia (ait D. Thomas) suppleat , quod in aliis per exercitationem acquiritur , ut in S. Benedicto & aliis. Quamobrem absolutè & humano modo loquendo , ille vivendi modus omnino solitarius , illo modo assumptus , non cadit sub humanum consilium , nec potest dici simpliciter melior , sed solùm cum hoc addito , Nisi specialis Spiritus sancti instinctus interveniat , ita ut homo interiùs ab Spiritu sancto certitudinem accipiat , quòd sub protectione & directione sua illum suscipiat. Hactenus Suarez , ex cujus posterioribus verbis argumentum sibi sumunt contraria opinionis patroni.*

Volunt aliqui honorificentius esse Sanctæ , si credatur clanculùm fugisse :

95 *Contendunt illi , honorificentius esse S. Rosaliæ , si viã extraordinariã ad sanctitatis culmen pervenerit , quàm si viã ordinariã Sanctorum ad perfectam vitam ascenderit ; ideoque volunt ,*

lunt, Sanctam non per vitam monasticam progressum fecisse ad solitariam, sed clandestinâ fugâ ad eremum se contulisse, ut speciali instinctui Spiritus sancti omnia attribuantur. Sanè negari non potest, quin sanctus Spiritus facile possit supplere, quod deest humana industria; & hominem à vita mundana ad eremiticam ducere, atque in illa sic protegere tantâque gratiâ fovere, ut omnia vite solitaria pericula superet, & brevi ad perfectionem perveniat. Imò prorsus credendum esset, ita contigisse S. Rosaliæ, si aliunde satis constaret de fuga ipsius occulta, & de vita tam solitaria, ut nulli umquam mortalium innotuisset vivens in spelunca sua Rosalia. Verum jam ostendi, fugam illam clandestinam nullo nisi monumento antiquo; vitam verò omnino hominibus absconditam, non solum carere solido fundamento, sed esse conjecturam neotericorum non satis probabilem. Quapropter precipuum illius argumenti fundamentum jam sublatum est. At, etiamsi tantisper supponamus, planè esse dubium, utrum S. Rosalia clanculum in eremum fugerit, an alio modo vitam eremiticam exorsa sit; facile erit ostendere, quam multis labores vitæ ratiocinatio illorum, qui vultunt S. Rosaliam extraordinario modo ad Sanctitatem pervenisse, idque ei honorificentius credunt.

96 Primò igitur, dum in gesta alicujus Sancti inquirimus, examinamus, quid sit verius, at neque id
 non quid Sancto honorificentius. Sequendò, non quæritur,
 satis capio, cur S. Rosaliæ magis esset gloriosius, neque satis
 sum, si diceremus ipsam clanculum ad solitudinem fugisse, quam si dicamus eam post vitam probatur,
 monasticam perrexisse ad eremum, ut ibi vitam duceret austriorem. Dicunt adversarii, primum fuisse factum aut fieri debuisse, ex speciali instinctu

96 ACTA S. ROSALIE VIRGINIS

Et in Spiritus sancti, quod facile admifero, si de facto constet. Verum dico, transitum ex vita monastica ad vitam solitariam & tam austeram, qualem duxit S. Rosalia, etiam non esse factum sine speciali Spiritus sancti instinctu. Nulla hic est differentia, nisi quod in primo casu Spiritus sanctus Virginem ad vitam solitariam duxerit per viam extraordinariam; in altero per viam ordinariam ad eandem vitam pertraxerit. Cur autem gloriosius sit via extraordinaria ad perfectam vitam duci, quam via ordinaria, sane necdum perspicio. Si quis velit, majorem esse differentiam inter vitam mundanam & solitariam, quam sit inter hanc & monasticam; ideoque transitum a vita mundana ad solitariam esse gloriosorem, quam sit transitus a monastica ad solitariam; ne hanc quidem consecrationem legitimam esse video: nam monialis melius potest spectatas habere difficultates, tedia & pericula vita solitaria, quam puella mundana, & non minus ab illa abhorreere: atque ea de causa, licet ab illa vita minus distet, non minus gloriosum est ipsi talem vitam, Deo vocante, amplecti; quam sit puella seculari, qua quanto longius distat a vita solitaria, tanto minus cognita habet illius vita difficultates.

cum non omnia perfectiora sint, que magis sunt miranda.

97 Cascinus lib. 2 cap. 10 mirè extollit excellentiam S. Rosalie, quod in solitudine vixerit sine ductore & magistro spiritali, ac ductum solius Spiritus sancti & angelorum sit secuta. At non video, quid sanctitati ipsius & excellentiæ obesse possit, si dicamus eam ab hominibus quæque instructam fuisse: neque enim S. Paulam eremitam, quia diutissime vixit sine ulla aliorum hominum societate, sanctiorem dicimus aut excellentiorem Antonio, Benedicto, aliisque simili-
bus

*bus Sanctis , sed iudicium de illorum præminen-
tia Deo relinquimus. Mirandam quidem magis
fatemur vitam sine hominum societate & subsi-
dio ; at qua magis miranda , non sunt semper
perfectiora aut excellentiora. Et cerè perfectius
non est , venisse ex mundana vita ad solitudinem,
quàm ex vita monastica , quod hic solum quari-
tur. Ac demum , quidquid sit de majore vel mi-
nore perfectione , creditibilis est , S. Rosaliam viâ
ordinariâ & probatâ ad solitariam vitam venisse,
quàm modo tam extraordinario , ut à temeritate
excusari non possit , nisi per specialem Spiritus
sancti instinctum. Ceterum ex dictis hætenus ni-
hil certi concludere præsumo ; sed iudicium de
argumentis relatis & disputatis permittere statui
erudito lectori. Habent rationes suas Benedictini,
suas Basiliiani , suas quoque eorum adversarii ,
utriusque Ordinis prætensionem repugnantem. Id
certum est , S. Rosaliam ad excelsum sanctitatis
culmen vitâ solitariâ & austerâ ascendisse ; atque
hoc confirmatur miraculorum gloriâ , exortoque
inde celebri cultu per totam Ecclesiam. Itaque
Sanctam celeberrimam debita pietate & venera-
tione omnes prosequantur , præsertim Siculi : nec
contendere pergant , certa esse , qua cerè non
probari , satis ostendi.*

§ IX. Tempus , quo Sancta
floruit : nomen , patria ,
familia.

C Ascinus lib. 2 Operis sui Italici de gestis S.
Rotaliæ disputaturus , fatetur se inopiâ ve-
N terum

98 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

Creditur
passim Ro-
salia vixisse
seculo
XII, &
mortua cir-
ca annum
1160 :

rerum scriptorum eò redigi, ut ratiocinando & conjecturando in gesta Sancta sit inquirendum, atque idcirco ait se partem illam vocare, Discursum historicum de vita S. Rosaliæ. Quare viri religiosi & eruditi conjecturas sic breviter expendam, ut imagines etiam ari incisæ, quibus illa nituntur, lectorum oculis sim objecturus. Addam quoque aliorum conjecturas, ubi videbitur opera pretium, ut discuti possit, quanam magis sint probabiles vel improbabiles; atque ita ordine temporum pergam usque ad obitum Sancta. Primò igitur inquirendum, quo ferè tempore S. Rosalia vixerit. Scriptores Siculi passim illigant aetatem S. Rosaliæ seculo XII, cum plerique velint eam esse defunctam circa annum 1160, nec credant aetatis fuisse admodum proventa. Magis tamen invicem consentiunt de anno emortuali necumque assignando, quàm de natali. Octavius Caietanus in *Vitis Sanctorum Siculorum*, prout relatio ejus *Ms.* nobis communicata est, ita habet: Rosalea virgo Panhormi nata creditur, unaque fuisse ancillarum Margaritæ reginæ, quæ Willelmi Siciliæ regis conjux fuit, à qua proximum urbi Panhormo montem, cui Peregrino nomen est, dono habens, eò secessit. *Hæc verba faciunt S. Rosaliam in aula Sicula degentem post medium seculi XII: nam Pirrus in Chronologia regum Sicilia in Wilhelmo I nuptias hujus cum Margarita Navarra regis filia illigat anno 1150, & eodem anno ad regni administrationem admatum dicit à patre Rogerio, ut simul cum eo regnaret. Patre autem defuncto anno 1154, solus regni gubernacula tenere cæpit, eaque cum vita deposuit anno 1166, ut cum Pirra etiam ostendit Pagius. ad illum annum num. 9.*

29 De.

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 99

99 De testamento autem Willelmi I ita ad
 propositum nostrum cum aliis Pirrus ibidem :
 Testamento Willelmum filium superstitem post
 se regem edixit, ... Margaritam verò uxorem
 totius regni administratricem, quousque Willel-
 mus per ætatem aptus esset imperio, constituit.
 Superfuit Margarita multis deinde annis, &
 epitaphium à Pirro editum mortuam statuit an-
 no 1183, Kalendis Augusti. At Pagius ad eum-
 dem annum num. 3 adfert diploma Lucii Pape
 III, in quo de Margarita ut defuncta loquitur
 Pontifex. Cum autem diploma sit datum anno
 1183, Nonis Februarii, licet notetur anno mc-
 lxxxii pro more illius temporis, quo annum à
 xxv Martii inchoabant; citius obiit Margarita,
 quam asseratur in epitaphio, quod verisimiliter
 diu post mortem regina positum est. Porro cum
 Margarita regnum administrare cœperit anno
 1166; Si Rosalia montem Peregrinum dono
 Margarita habuit, ut vult Caietanus, dubitan-
 dum non videtur, quin vitam produxerit diu
 post annum 1160. Etenim non faciliè alia assi-
 gnabitur ratio, cur montem potius accepisse di-
 catur dono Margarita regine, quam Willelmi
 regis, nisi quòd donatio illa facta sit post mortem
 Willelmi I, quando Margarita regnum admini-
 strabat, id est, ipso anno 1166 aut paulò serius,
 antequam Willelmus II per se regere cœpit.

veram, si
 montem Pe-
 regrinum
 accepit dono
 Margaritæ
 regina,

100 Tornamira in Responsis ad octo interro-
 gationes resp. 5 pag. 55 & 56 pro illa donatione scriptores
 Margarita adducit etiam verba Philippi Paru-
 ta, & aliorum quorundam, qui constantissimam
 traditionem allegant. Inter alios autem laudat
 Valerium Rossium, qui ante inventionem corpo-
 ris anno 1590 de conventu Minorum Montis
 Peregrini Italicè scripsit, qua reddo Latine:

100 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

Ecclesia hujus conventûs ædificata est à duce Medinæ . . . Prope hanc ecclesiam conspicitur antrum, in quo habitavit S. Rosalia virgo Panormitana, domina dicti montis, qui ei fuit concessus à quodam Siciliæ rege. Postea urbs Panormitana illius accepit dominium. *Hic scriptor ipso Caietano antiquior, & diu ante inventionem corporis defunctus, antiquam narrat traditionem, sicuti ex traditione scripsit Caietanus. Facile autem alter alteri potest conciliari: nam si montem donavit Margarita; non nisi regis filii sui nomine id facere potuit. Multos alios scriptores pro illa donatione adfert Justinianus in vita Ms., sed eos brevitatis causâ mitto. Cascinus ipse hanc veterum opinionem non ignoravit; sed pag. 164. eandem refert ut scriptam à Caietano; quamvis eam lib. 1 cap. 1 pag. 9 jam improbasset, nisi id postea sit additum.*

101 Porro laudatus Cascinus cap. 19 disputat de tempore, quo obiit S. Rosalia, atque traditionem esse, eam obiisse circa annum 1160, ac pro ea opinione citat Ferrarium, qui in Catalogo generali ad IV Septembris scribit: Obit circa annum Domini MCLX. Laudat pro eadem epocha Caietannum. Verum si verbis Caietani, qui haud dubiè preferendus hic est Ferrario, pressè inbarere velimus, potiùs obitus Sancta circa annum 1170 vel 1180 collocari debebat. Nam, etsi ex verbis ipsius certò nequeat deduci, Rosaliam tam serò obiisse; id tamen ex iis probabiliter sequitur; cum donatio montis Peregrini verisimiliter facta sit anno 1166 aut serius; cumque in illius montis antro Sancta ad aliquot annos vixisse credatur: ita ut, supposita veritate illius donationis, non videatur certè obiisse an-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 101

te annum 1170, & facile vivere potuerit usque ad 1180 & diutius. Qua de causa dubito, an epocha per Cascinum ex Ferrario statuta, & ab omnibus passim scriptoribus Siculis adoptata, pro satis certa haberi possit. Quid verò Siculos scriptores permoverit, ut epocha prædicta firmiter inhaerent, Cascinus pag. 280, aliique satis indicârunt. Timuerunt nimirum ne immemorabili Virginis cultui obesset, si crederetur vixisse & defuncta esse tempore Alexandri Papa III. At clarum est, inanem fuisse formidinem illam, cum multi alii Sancti cultum immemorabilem habeant, etsi Alexandro III sint posteriores. Verumtamen cum nec Casietani opinio de donatione montis Peregrini, quæ sola traditione nititur, omnino certa sit; cumque etiam incertius sit, an donatio facta sit post mortem Willelmi I; nihil certi de tempore vita & obitus S. Rosaliæ statuendum existimo, nisi eam vixisse seculo XII, & obiisse post medium istius seculi cum maxima latitudine.

102 De nomine S. Rosaliæ lib. 2 cap. 4 fusè *Nomen* disputat Cascinus, quia nonnulli olim non Rosaliam, sed Rosoleam, alii Rosaleam, alii Rosam Leam scripserunt. Salernus autem cogitationes Cascini compendio sic exposuit: Fuere, non tamen ante annum, quod sciam, MDCXII, qui degenerem, & malè corruptam à vulgo vocem, Rosaliæ nomen credidère: quare jam tum à plebisque coeptum, ROSOLEAM dici; quæ vox ad Italicam politiolem nomenclaturam aptius conformata, libentiùs ab eruditis auribus excipiebatur. Manavit error è tecto ædis Olivellensis sanctarum virginum picturis variegato, ubi in erratica sceda à pictore scriptum S. ROSOLEA. (*Cascinus ibi scriptum dicit Rosa Lea duplici voce.*)

Sed

102 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

Sed hominis in immutando nomine nuperam negligentiam vel audaciam arguunt veteres omnes tabulæ Rosaliæ nomen præferentes, inter quas una in Marturanensi templo ab anno MCLLVII descripta est. Iis adde sacrarum precum brevitaria volumina, & Sanctorum nomina in ferie ad litanias in libello ecclesiæ Panormitanæ olim digesta. Quæstioni demum finem imposuit Quinquinensis epigraphe, ubi his prolatis vocibus, EGO ROSALIA, Diva ipsa suum sanxit nomen. *Hactenus Salernus, cuius dicta egent nonnulla correctione aut potius explicazione: neque enim omnibus locis assignatis legitur Rosalia, ut asserit, sed quibusdam Rufalia; at idem nomen est Rosalia & Rufalia, sed posteriori hoc modo effertur & subinde scribitur pro consuetudine Siculorum, litteram o in u mutantium.*

103 *Sæpe laudatus Castiglia nobis transmisit figuram vetusta imaginis ad minorem formam contracta, sub hoc titulo: Vetusta imago S. Rosaliæ, quæ Bisbonæ in sacrario templi S. Antonii nunc diruti colebatur inter duodecim Sanctas virgines. Figuram hanc ari incisam huc transfero cum adjuncta inscriptione, ubi exprimitur Rufalia, prout videri potest pagina sequenti. Interim addo observationes, quas adjunxit jam antè laudatus P. Caietanus Maria Noto: Hic notatu dignum est, inquit, in prima nominis syllaba litteram o in u mutatam, pro consueto Siculorum idiomate: quibus in usu est, o litteram Italis in vocibus in u Siculo vocabulo immutare: itaque RUSSU aiunt pro ROSSO, RUVETTU pro ROVETO &c. Legatur Cascini lib. 2 cap. IV pag. CLXXVI. Testatur ibi Cascinus eam consuetudinem esse antiquam, & pro exemplo dat*

ratio diversitatis assignatur.

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 107
*dat nomen Georgius, quod in libro quodam ebo-
ni scriptum est Geurgius.*

*Fergit P. Nota in hunc modum: In quodam
Breviario metropolitanae ecclesiae Panormitanae
Gothi-*

104 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

Gothicis litteris inscripto, quod Simon Boronia archiepiscopus Panormitanus anno MCDLII ex antiquiori (cujus adhuc in prædicta ecclesia extat lectionarium, seculo, ut antiquarii putant, XIII iidem litteris scriptum) transcribendum curavit, in litanis nomen S. Rosaliæ inter S. Margaritam & Anastasiam sic scriptum legitur: S. ROSALIA. Sic denique nomen S. Rosaliæ inscriptum habet tabula omnium antiquissima, quæ in Panormitano monasterio Marturanensi servatur.

104 Cascinus loco mox assignato satis probat, *et probatur* Rosoleam numquam fuisse scriptum Sancta nomen ante tabulam Olivellensem, qua picta fuit *verum nomen esse Rosalia.* non diu ante annum 1498. Postea verò ante corporis inventionem usus ille invaluit magis. Inter illos, qui scripsere Rosalea, fuit ipse Octavianus Caietanus, nomen ubique sic efformans in Ms. suo, ubi & addit: Plerisque ROSA LEA creditur dicta, quòd ex Lea familia fuerit. At ista sunt ab editore Operis recisa, quia credidit falsam eam opinionem, quantum existimo. Et revera ex omnibus aliis tabulis, una excepta Olivellensi, aliisque adductis monumentis abundè evincitur, verum nomen esse Rosalia, licet tempore inventi corporis plerique scriberent Rosolea vel Rosalea, donec inventa sit Quisquinensis inscriptio. Fortè nomen scriptum fuit a Latinis Rotalia, à Græcis verò Ροσάλια, indeque enata scribendi varietas. Ceterum de origine istius nominis multa cap. 5 disputat Cascinus, qua missa facio. Solùm observo malè ibidem ab eo adduci supposititia chronica Dexterii & aliorum, ut aliquod istius nominis antiquum ostendat exemplum: nam Chronica illa fictitia sunt; at id necesse innotuerat, dum scribebat Cascinus.

105 Salernus à nomine pergit ad patriam & fami-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 105

familiam Sancta, ita scribens: Panormi natam Rosaliam è nobilissimo genere, quod regiam familiam propinquitate contingeret, vetus, ut dixi, fama à majoribus deducta confirmat. Quare in aula regia natam eductamque refert: cujus rei testis in primis locuples est, quem laudavi, Octavius Caietanus. At non omnia illa testatur in Ms. Caietanus. De patria tamen Panormo tam Caietanus, quam reliqui passim scriptores Siculi in unam consenserunt sententiam. De stirpe vero S. Rosaliæ major est dissensio. Nam omnes quidem neoterici scriptores, quos mihi videre licuit, agnoscunt nobilissimum Sancta genus, voluntque eam à Carolo Magno descendere; & vel consanguineam vel affinem quoque fuisse regum Sicilia plerique existimant. At lineam genealogicam variis modis formant, nec ulli eorum tam clarè opinionem suam probant, ut veritas pateat. Id cerium est, sententiam de Rosalia è stirpe Caroli Magni orta, Roma visam esse tam probabilem, ut non solum Officio ecclesiastico, sed etiam Martyrologio Romano fuerit inserta. Constat insuper, sententiam illam deinde Roma oppugnatam fuisse, ut deleteretur ex Officio & Martyrologio: at tam acriter fuisse defensam à R. P. Josepho Spucces Societatis Jesu, ut nihil fuerit intmutatum. Habeo ante me Discursum Latinum Ms., quem laudatus Spucces in hunc finem composuit. Verum litteras aliaque monumenta Ms., qua in laudata dissertatione allegantur, videre non licuit: atque idcirco de re tota minus accuratè judicare possum.

106 *Qua de causa à tricis istis genealogicis quod ad abstinere statui. At solum verba Salerni, qui memoratam modo dissertationem Latinam, atque Italicum discursum huic conformem, editum in*

Panormi passim creditur nata è nobili & regio genere,

Carolus Magnum referunt Siculi:

appen-

appendice Operis Cascini à pag. 31, summam exhibet, huc transferam sine ulteriori discussione. Sinibaldo, ait, fuisse parenti nomen, eumque Quisquinæ ac Rosarum, ampli sanè terrarum tractus, dominum ab eadem Quisquinenſi epigraphe primùm nobis innotuit. Cùmque diligentius de veteri fama generis Cardinalis Auria archiepiscopus Panormitanus quæſivisset, ab imperatore Carolo Magno genus D. Rosaliam duxisse tam multorum optimatum doctorumque virorum consensu firmavit, ut in re antiquissima, tot sæculis à nobis diſſita, nulla nec major, nec melior suffragatio desiderari queat. Quare Urbano VIII. Pontifici Maximo non modò, ut id in Sanctorum Martyrologio ad nostræ Virginis laudationem adjiceretur, sed cùm eadem res iterum in examen venisset, nihil loco movendum esse perſuaſit. Impulit verò tantæ Virginis amor, ut eruditissimi quique perveſtigare pergerent, qui tandem Sinibaldus pater ad Carolum Magnum referret genus; cur item, aut ipse aut ejus parentes in Siciliam venerint, sedemque Panormi fixerint. Qua in re in hanc tandem ſententiam Jordanus Cascini è Societate Jeſu, primus hujus hiftoriæ ſcriptor venit, adduxitque facillè reliquos hac plurimarum rerum, quas affert, summâ. Constantia noſtri Rogerii regis filia poſthuma, ut Henrico V imperatori nuberet, Panormo Reatem honorificè deducta eſt à plerisque magnatibus: hos inter Matthæus recenſetur è comitum Marſorum familia ejuſdem Conſtantiaë confanguineus, & Sinibaldi aut filius aut nepos. Sed hæc Matthæi cognatio ab illa Beatrice pendet, quæ Oderiſii, ultimi Marſorum comitis filia, Rogerio Siciliaë regi olim nupſit, genuitque Conſtantiam. In hunc ergo Sinibaldum, qui, Matthæi

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 107

thæi cùm pater aut avus esset, Rogerio regi affinis fuit, eæ incidunt notæ, quæ D. Rosaliæ parentem fuisse indicent. Genus ille quidem repetit suum à Carolo imperatore, cui Magni nomen adjunctum; de universa quippe Marforum comitum familia id certis æquè ac antiquis scriptorum monumentis comprobatur: in ea etiam tempora incidit, quibus D. Rosaliæ parentem, ob ætatem Filiæ mox statuendam, vixisse oportuit. Panormum Rogerii sedem regiam incoluisse, Matthæi, quam dicebam, profectio argumento est; Rogerio autem adhæsisse Sinibaldum, cùm ex Italia, aliisque regionibus præclarissimos ille duces, sui que adolescentis regni ministros accuratè, ut narrant, eligebat, verosimile est, bonisque Siculis ibi auctum à munifico rege facile crediderim.

107 Quòd si traditæ à majoribus famæ de Rosaliæ cognatione cum nostratibus Nortmannis regibus, hæc, quam modò explicavi, affinitas non faciat satis, conjectare per me licebit, duxisse fortè Sinibaldum Rogerii regis consanguineam (quod aliis etiam præclaris viris tunc accidisse scimus) à qua & Rosaliam, & amplissimam dotis nomine ditionem sit consequutus: unde majorem etiam hauriet veri similitudinem, quod fama jam diu vulgavit, Rosaliam in aula regis natam educatamque. Id tandem certum fixumque esse volo, Sinibaldum Rosaliæ parentem Quisquinæ & Rosarum dominum fuisse; id enim eadem suo inscripsit antro Rosalia; quod factum puto, ut de more ejus temporis, Sinibaldo parenti cognomen faceret, aut usurparet, quo ab aliis fecerneretur. Est verò Quisquina mons ille, quem nunc Coschinam dicimus, ubi oppidum est, cui nomen à sancto Stephano; Rosas hodie

Rogeri regis cognata dicitur: pater ipse Sinibaldus Quisquina & Rosarum dominus.

108 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

die Rosarum montem appellitant, ubi ducatus Bi-
bonensis. Nec adeo angusta hæc omnis ditio fuit,
ut ad eam despiciendam opus non fuerit excel-
lenti animi magnitudine fluxas res dedignante :
& planè huc tendere volumus, quæ modò enar-
ravimus, generis claritudinem, aulæ fastum,
divitiarum ex ditioe copiam, ampliorum hono-
rum spem his nixam radicibus, & ob cognatio-
nem regis sultam præsidio; isthæc enim omnia,
Rosaliæ eorum contemptricem, atque adeo iis
sublimiorem extollunt magis, quàm si ea tueri
adamâsset, illisque inhians, ut sæpè fit, propè
servivisset.

§ X. Sanctæ natales, ætas puel-
laris, aliaque usque ad disces-
sum ad solitudinem.

*Dicitur
Sancta vi-
xisse in au-
la, & cha-
ra fuisse re-
gina Mar-
garita,*

Verba Salerni mox data insnuant, S. Ro-
saliæ non modò vixisse in aula regis Sici-
lia, sed in eadem quoque natam educatamque.
Idem asserit magis Cascinus in *Vita Latina in-
ferius edenda num. 1*, ubi addit: Margaritæ
certè, quæ Garziæ Navarræ regis filia Willelmo
Rogerii filio (anno 1150) nupsit, chara in pri-
mis fuit. *Quod chara fuerit regina Margarita,*
collectum est ex Caietano, qui dixit ancillam fuisse
*Margarita, & ab ea dono accepisse montem Pe-
regrinum; ex quo rectè colligitur, charam eidem*
fuisse in vita. Verumtamen Cascinus deinde in
Opere Italico pag. 185 in alium sensum verba
illa pertrahere conatus est, quòd videret ea non
satis.

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 109

fasis congruere cum epocha mortis à se statuta. Mentem Cascini exposuit Salernus in Opere Caietani tom. 2 pag. 151, ubi sic loquitur: Quo salutis humanæ anno integerrimus Rosaliæ animus in cælum evolârit, incertum nobis est. Id solum fama ad nos deveniens edicit, anno circiter sexagesimo supra undecim secula hæc contigisse. Quare quod de Margaritæ reginæ benevolentia erga Rosaliam retulere majores, id de pietate reginæ erga Puellam jam sanctitatis famâ illustrem pertinere potuit. Nam Margarita annum octogesium tertium duodecimi seculi saltem attingit. Quamvis si paucos admodum annos eremiticæ Rosaliæ vitæ quis tribuat, potuisset illa inter honorarias puellas Margaritæ in aula degens obsequi, & redamari: nam quinquagesimo anno ejus duodecimi seculi nupsit Margarita Guillelmo Siciliæ regi. Hællenus Salernus, qui maluit dubitare, an Margarita convixerit in aula, quàm ambigere, an circa annum 1160 obierit Rosalia. Attamen primum ex traditione scripsit Caietanus. Pro anno verò emortuali circa 1160 statuendo nullam, opinor, traditionem umquam allegare poterunt Siculi. Quare malim primum credere saltem ut probabile; & epocham mortis qualicumque isti traditioni accommodare.

109. Porro natam eductamque in aula regia idque com-
 S. Rosaliam, legitur quidem in Opere Caietani forme est
 impresso; at non in Ms., ex quo contrarium traditioni:
 potius colligitur, cum Panormi natam dicat, & at nata in
 de aula taceat. Unde igitur Cascinus & Salernus aula non
 eam opinionem haurire potuerint, prorsus videtur:
 ignoro. Certè nullum pro ea allegant monumen-
 tum antiquum, nullam inscriptionem aut pictu-
 ram. Imo parum verisimile est, natam fuisse in
 aula regia Rosaliam, cum nec regis nec alicu-
 jus,

110 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

jus, quæ in aula regia videtur habitasse, fuerit filia: nam, etsi certa esset propinquitas aut affinitas patris ejus Sinibaldi cum Rogerio rege; tam propinqua non poterat esse cognatio Sinibaldi cum Rogerio, ut verisimile sit, eum in aula regia cum conjugè habitasse, ibique liberos genuisse. Natam igitur in aula regia Rosaliam nequaquam existimo. Verum eandem deinde in aula vixisse, sive ibi vixerit tempore Rogerii regis, sive sub Willelmo & Margarita, ut habet Caietanus, nequaquam est improbabile.

110 Opinio hæc inserra videtur Martyrologio Romano, non tamen tam clarè, ut aliter explicari nequeat elogium, quod hisce conceptum est verbis: Panormi natalis sanctæ Rosaliæ virginis Panormitanæ, ex regio Caroli Magni sanguine ortæ, quæ pro Christi amore paternum principatum aulamque profugiens, in montibus ac speluncis solitaria, cælestem vitam duxit. Voces aulam profugiens sic exponi possunt, ut vel credatur in aula vixisse; aut solam aulam frequentasse. In Officio lect. 4 de aula non fit mentio, sed primordia Virginis ibidem sic exponuntur: Rosalia virgo orta Panormi, à nobili genere suam originem trahens à Carolo Magno, in Quisquinæ montem, quadraginta circiter mille passibus distantem sola secedens, paternæ domus opes, delicias, ac spem majoris amplitudinis, ob propinquitatem & benevolentiam regum Siciliae, contemptas, cum tetricæ rupis horrore & asperitate commutavit. Hæc de vita puellari, sive ea tota in domo paterna, sive partim in aula fuerit tradacta. Ex domo autem paterna vel aula regia ad vitam duriorè transiit Virgo. Quo vero atatis anno mundum deseruerit, nullo monumento idoneo habetur compertum. Si imagini Olivet-

aulam deseruit aut domum paternam in juvenute, ut creditur.

CONTRA PESTEM PATRONÆ. III

Olivellensi, qua secunda est Cascini, & mox dabitur, iusta habetur fides; puella vix nubilior erat Rosalia, dum mundum reliquit; eaque est communis persuasio satis verisimilis. An vero tunc tredecim solum annos esset nata, ut aliqui volunt, dici nequit, cum probationem non afferant idoneam.

III Locus hic esset inquirendi, utrum S. Rosalia, quando domum paternam aulamve deseruit, monasticam primum vitam sit amplexa in aliquo cenobio, an vero statim abierit in desertum ad vitam solitariam. Verum de lite illa satis disputatum est supra. Qua de causa solum hic commemorabo, quibus modis singularum sententiarum patroni sanctæ Virginis discessum ad solitudinem narrent. Cascinus clanculum fugisse Rosaliam, à solis angelis comitam existimat, idque significari putat tabulâ Panormitanâ ecclesiæ S. Rosaliæ Olivellensis, quam ex ipso exhibeo. De hac imagine Cascinus cap. 7 pag. 189 sic ratiocinatur: Ceratur hic S. Rosalia, non in publico, non coram rege aut patre, sed sola in oratorio abscondita in gestu corporis admodum pio, genibus flexis, capiteque singulari gratia inclinato, quasi abeundi licentiam & benedictionem petens à puero Jesu, qui stat in sinu sanctissimæ Matris. Ille autem conversus ad Rosaliam, & duos attollens digitos, in habitu est benedictis; dum etiam Mater, placidè ipsam aspiciens, manumque pectori admovens, eidem quasi pignus dat suæ protectionis. Stant interim hinc & inde duo angeli, quasi ipsam expectantes instar comitum itineris. Retrò verò ad dexteram ex legibus optices repræsentatur antiqua Panormi figura cum monte suo Peregrino. Per montem ad sinistram positum designatur forsan Quisquina.

Inde ad solitudinem, ut ex tabula Olivellensi

112 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

*colligit Cascinus, ab-
sisse à mal-
is creditur:*

112 Unus ex istis angelis, qui stat ante ipsam, ad dexteram Virginis Mariæ & Infantis, manu tenet baculum viatorium longiorem, quasi alter Raphaël antiquus ad ducendum juvenem Tobiam: non enim hic angelus est S. Michaël, ut quis fortè existimare posset, quia non lancea, sed baculus viatorius est, quem manu tenet. Armis quidem indutus est: at hæc significant bellum, ad quod ipsam ducebat, & defensionem, quam eidem promittebat. Alter angelus, qui ipsi est à dextra, & à sinistra beatæ Virginis, cum unâ manu teneat librum, & alterâ corollam precatoriam, verum exhibet specimen angeli precatoris, utpote qui ostendere volebat, in quem finem ipsam, Deo volente, ad solitudinem duceret. *Hactenus Cascinus, qui mox iterum repetit totâ hac picturâ nihil significari, nisi Rosaliam à Deo per ministerium angelorum ductam fuisse ad locum incognitum. Verùm, quantum opinor, pictor variis istis symbolis solum significare voluit vocationem divinam, quâ Sancta internè permota est ad vitam meliorem amplectendam, sive illa vocatio fuerit ad vitam monasticam, sive ad solitariam: nam representatur secularibus vestimentis induta, ita ut non videatur exhiberi ut mox discessura. Dubitari etiam potest, an potius sit baculus viatorius, ut vult Cascinus, quam lancea, quam angelus ille armatus dextrâ tenet. Arma enim alia insinuant magis esse lanceam: at de eo rectius iudicium formari potest ab iis, qui ipsam picturam, quam vetustissimam dicit, & partim vetustate consumptam testatur pag. 190, coràm intueri potuerunt. Rosaliam ut mox iter acturam longè alio modo exhibet figura alia inferiùs danda.*

113 Porro quidquid sit de ambigua imaginis signifi-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 113

significatione, nolim, sibi persuadeat lector, *ta-* *magnus Ro-*
tem visionem S. Rosaliæ objectam esse, quales salis ani-
species exhibet pictura; quod ne Cascinus qui- *mus,*
dem contendit. Quippe pia est meditatio cujus-
dam, qui internam vocationem S. Rosaliæ per
signa externa repræsentare voluit, aut clandesti-
nam Virginis fugam ad solitudinem, ut credidit
Cascinus, de præstantia istius vocationis fusè dis-
ferens cap. 7. Cascini ratiocinium compendio de-
dit Salernus, cujus verba subjungo: Cælesti
mota impetu ab aula regia, patria domo, atque
à parentibus ingenua Virgo pietati excolendæ in
montis antra secessit: sed quæ fuerint sanctioris
vitæ initia explicandum, aut parumper potius
admirandum nobis est. Quis planè non perspiciat
rem esse sexcentis implicitam difficultatum nodis,
ubi omnia ex animo procedunt prospera, muni-
di gloriam abjicere, certa fultam majoris ampli-
tudinis spe, benevolentia regis animatam, præ-
teritis amplam ornamentis, & futuris amplifican-
dam decorum incrementis? Hæc qui conetur,
alto enimvero oportet sit animo, ut divinæ gra-
tiaë efficaciore vegetatus motu, ex altiore fasti-
gio terrenarum rerum tenuitate perspecta, de-
spicere discat universa, cum præsertim speciosa
isthæc non despui modò, sed commutari oport-
teat cum tetricæ rupis horrore, scabrarum aspe-
ritate cautium, ferarumque consuetudine. Qua-
re cum D. Rosaliam cogitamus, sublime quid-
piam, & vulgari existimatione majus suspicien-
dum nobis est, quod primis ac celeberrimis eremi
cultoribus conferri queat.

114 Sunt qui iis, quæ sensibus sunt obnoxia, *by divinæ*
adeo capiantur, ut sine illis vix præclarum quid- *vis gratiæ*
piam mente concipiant. Quare cum divinum il-
lum animi motum, unde Rosaliæ recessum in sol-

P

litudi-

114 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

itudinem, abdicationemque rerum ortam intelligunt, explicare conantur, non aliter ejus impetûs magnitudinem vel sibi, vel vulgo persuadeant, quàm si objectam oculis nostræ Virginis speciem vel patientis Jesu, vel aliam quampiam inusitatam enarrent. Sed profectò nihil hîc certum adhuc, firmumque reperi: neque tantum vulgi auribus dandum, ut hæc comminiscamur. Docendus potius est rudis populus, quanto Deus illapsu cor hominis subeat, atque pervadat; quantoque agat impetu, & vertat, quò velit. Discat ille sanctissimis allicientis Dei illecebris facillè trahi hominum mentem, horrore percelli ejusdem minis, & omnipotenti manu id fieri, ut quidquid durum in corde, leniter mollescat; quidquid asperum, mitescat; ut blandè captus animus dolores amplectatur, suavissimèque à deliciarum sensu abalienetur. Si hæc desint, sensibus objectas piarum rerum species, nil afferre emolumenti; si verò adsint, æquè sine sensibilibus prodesse imaginibus. Quapropter ex difficultate potius operis, quod generosè aggressa ad finem usque felicissimè perduxit, quantos animi motus, sapientiæque cælestis radios Rosaliæ cordi Deus immiserit, conjiciamus, & nostro bono augendo perpendamus.

ex difficultate hujus propositi

115 Facilius profectò erit vites hederasve nullo pedamento ac fulcro assurgere, quàm feminas sese sine aliorum consuetudine sustinere. Quare perbellè Aristoteles materiæ comparavit, quæ formis destitui suis nequit. Neque naturæ, corporisve imbecillitatem hîc tantùm inspicio, sed mentis etiam & consilii; non enim fert muliebris animus in arduis rebus, eoque minùs in cælesti capeffendo itinere gressum urgere ullum, nisi auctoris & magistri ope, consilioque fulciatur.

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 115

tur. At non modò fæminam , sed puellam , Vir-
ginem locupletem , assuetam aulæ , dynaste pro-
genitam , & in amplissimo honorum fastigio posi-
tam in latebras montium se abdidisse , fuit longè
difficilius. Cùm ergo hæc ignorari non possent ,
virili Puellæ animo fuerunt superanda , nec sine
singulari cælestis gratiæ beneficio ; quamobrem
recessus ille Rosaliæ , eò fuit admiratione ac lau-
de dignior , quò natura erat imbecillior. Eorum
præterea , qui in deserta hominibus loca se con-
tulère , consilium fuit ut plurimùm , vel tyran-
norum rabiem quàm terriculis , quàm illecebris ad
exitium armatam declinare ; vel ut sua diluerent
scelera suavibus pœnitentiæ lacrymis. At Rosalia
neque à tyrannis pulsa , neque ethnicorum furo-
re agitata , nullis irritata conviciis , nec pœniten-
tiæ acta stimulo , in summa rerum omnium co-
pia & felicitate securè residens , ob unius Jesu
Christi amorem , quod ipsa testatur , horrentem
speluncarum sedem pro regia Panormitana opta-
vit sibi. Adjunctus certè est plurimorum fugæ ab
hominum consortio , sui , suæque tranquillitatis
amor , quamvis non contemnendus : nostræ ta-
men Virginis fuga uno Christi amore suscepta
non umbram pacis , sed vehementioris arenam
certaminis cum humani generis hostibus ineundi
respexit.

116 Demum adeo feliciter cessit sub Eccle- *late ostendi-*
siæ nascentis initia primis eremi incolis recessus, *tur :*
ut florente jam pace , ad aliquot sæcula divinio-
ris auræ impulsu , innumera hominum vis , imi-
tandi studio , solitudinis finibus se contineret :
tunc verò propositum exemplar rei difficultatem
imminuebat ; præsertim cùm eò vix unquam pe-
netravit quispiam , ut ex aliorum omnium me-
moria excidisse videretur ; eum longè saltem Pa-

216 ACTA S. ROSALIE VIRGINIS

trum in monasteriis præsentium cura respiciebat. Sed nostra hæc Rosa duodecimo floruit sæculo, cum pro temporum ratione exempla illa in solitudinem à mundo pœnè dixerim fugientium elanguerant; nec ullius sæminæ, quæ in nostra te Sicilia tunc eremum incoleret, imitatio Rosaliam propelleret; & omnium planè oculos ibi fallere necesse habebat, quæ fugam inconsultis omnibus, ne retardaretur, inivit; quare cibariis, vestibus, lecto, domo se mox destituendam sentiens, suimet aut oblita, aut negligens, quod supra hominum morem, & vires est, in vocantis Dei amplexus ruit.

*diæ nequis.
Sanctam
fuisse exci-
tatam exier-
nis signis.*

** i. e. fle-
genti*

117 Hæc sunt, quæ fugam Rosaliæ sanctif-
simis Dei amantis illecebris initam fatis commen-
dant. Ceterum quam rerum occasionem arripue-
rit, vel immiserit Dei consilium, & ane sensi-
bilibus divinarum rerum objectis impulerit, in-
certa occultaque sunt, & nos hæcenus latent.
Antiqua sanè tabula Divam in eremum jamjam itu-
ram ita exhibet. Rosaliæ genu minori * Jesus in-
fanselatis duobus dextræ manus digitis, quasi cru-
cis signo mox benedicturus, abeundi facultatem
facere videtur. Puellum sustinet fortunata Prens,
& coniectis in nostram Virginem oculis, apposi-
taque ad pectus manu, patrociniis suis sponsonem
præferet. Adstant hinc & inde angeli duo habi-
tu ad iter conformato, bacillo sultus alter & ar-
mis, librum alter & precarios globulos, sacram
hujus peregrinationis supellectilem defert. Nec
ibi prætermiffæ, opinor, fuissent, si quæ sensi-
biles rerum species Rosaliam ad fugam hanc ca-
pessendam impulissent. Ita Salernus satis restè pro
opinione, quam sequitur. At nunc etiam viden-
dum, quo demum modo alii S. Rosaliam ad so-
litudin

litudinem perducant : neque in eorum opinione Rosalia carebit laudibus jam recensitis.

118 Tornamira in *Idea conjecturali disc. 2* Per quor
 vocationem Rosaliæ ad Ordinem Montis Virgi- gradus Sam-
 nis ex conjecturis narrat ; sed revera non pro- clam ad so-
 bat , qua refert. Quapropter brevissimè solùm litudinem
 indicabo præcipua rerum capita. Pag. 13 ait , perducas
 Sanctam per parentes suos ad nuptias fuisse de- Tornamira.
 stinatham , nec eorum voluntati primùm obstitisse ; sed in speculo suo vidisse Christi Crucifixi
 vultum , eaque visione sic mutatham , ut seculo renuntiare statuerit. Hac deprompta sunt ex re-
 velatione Maria Roccaforte , cui plerique eru- diti Siculi fidem habendam negant. Ait secundò
 Tornamira pag. 23 Rosaliam ita affectam sibi elegisse conscientia moderatorem S. Guilielmum
 Kercellensem , institutorem Ordinis Montis Vir- ginis , quem in Siciliam eo tempore venisse as-
 seruerat. Ait tertio pag. 25 Rosaliam consilio & subsidio S. Guilielmi clanculùm fugisse à paren-
 tibus , ac venisse ad monasterium S. Maria de Buffiniana , ibique tyrocinium posuisse vita mo-
 nastica. At breviter notandum , pterosque scri- ptores Siculos contendere , numquam in Sicilia
 fuisse monasterium istius nominis ; nec satis pro- bari à Tornamira istud ibidem fuisse. Pag. 37
 ait , petiisse Rosaliam , ut sibi liceret à monaste- rio transire ad vitam anachoreticam , idque ei
 concessum asserit pag. 45 , postquam viginti cir- citer annis in monasterio vixerat , & de more
 Ordinis Benedictini ab Hagone archiepiscopo Pa- normitano examinata fuerat , & consensum et-
 iam regis Guilielmi & regina Margarita obti- nuerat. Verùm hac sufficiant de Tornamira con-
 jecturis , quæ vestiuntur non paucis adjunctis a- peritè falsis.

118 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

119 *Justinianus in Vita Ms. nobis missa Sanctæ primordia & vocationem exponit his verbis :*
quæque de- Rosalia virgo, duodecimo seculo nobilibus pa-
rum modo rentibus, originem à Carolo Magno trahenti-
Justinia- bus, nata, & in aula regia educata, cælesti
mus : mota instinctu in eremum secessit solitariae vitæ
 studio : quam apud ingenuas præstantesque ge-
 nere virgines in cœnobio S. Mariæ, in crepidi-
 ne ad ripam Oreti fluminis sito, duo millia pas-
 suum distante ab urbe Panormo, religiosè sub
 divi Basilii Magni Regula professa exercuit. Du-
 rant adhuc mansionis hujusce vestigia è tabulatis
 angustæ virginum cellulæ, quas ostendunt ; at-
 que in pariete grandioribus exarata litteris in-
 scriptio, quæ Rosaliam in eo loco fuisse com-
 memorat. Aliquot post annos mutatis antiquis
 sedibus, ac relicto asceterio (cujus etiam nunc
 jus patronatûs sanctimoniales Basilianæ obtinent)
 in hoc sanctissimi Salvatoris commigrarunt, in-
 tra mœnia in ædibus Roberti Guiscardi extru-
 ctum, & à Rogerio rege bonis auctum anno
 MCLVIII. Rosalia verò anachoreticæ vitæ amans,
 & virtutibus ad eam capeffendam necessariis in-
 structa juxta divi Basilii Magni regulas & sacros
 canones, in oppidum Bivonam * profecta est.
 Antequam Panormo proficisceretur, testifican-
 dæ suæ fidei benevolentiaque erga sorores gra-
 tiâ, reliquiam sanctæ crucis cum Græca pagina
 in altari sancti patriarchæ Basilii deposuit ; quam
 à majoribus suisque consanguineis, Hierosoly-
 mitano bello redeuntibus, Rosaliam habuisse,
 verisimile est P. Jordano Calcino scriptori de vi-
 ta Rosaliæ præcipuo.

* *al.* Bisbo-
nam

120 Servatur eadem in præsentî reliquia dili-
 gentissimè cum ipsa scriptura Græca Panormi à
 sanctimonialibus Basilianis in templo sanctissimi
 Salva-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 119

Salvatoris , cujus hæc sunt verba Latinè reddita : " Ego foror Rosalia Sinibalda pono lignum , hoc Domini mei in monasterio , quod semper , secuta sum ,,". *Hactenus Justinianus , in cuius conjecturis multa quoque incerta sunt , & non admodum probabilia , licet nihil aperta falsitatis convinci possit. Videri potest § 6 , 7 & 8 , ubi de his in utramque partem disputatum est. Attamen præcipua huc spectantia , qua incerta dixi , breviter accipe. Incertum est primò , an Sancta umquam fuerit monialis. Incertum secundò , cujus fuerit Ordinis & monasterii , si revera monialis fuit. Incertum tertio , an jam ab anno 1148 seculari vita valedixisset , & quarto an Bivonam fuerit profecta , priusquam ingrederetur speluncam Quisquinensem. Incertum est quinto an particula illa Sancta crucis , & scriptura in monasterio SS. Salvatoris inventa , sit hujus Rosaliæ , & sexto incertum est , unde particula illa fuerit accepta : nam Cascinus laudatus lib. 2 cap. 21 pag. 319 de cruce hac non agit , & idcirco adduci non debuerat. Demum vestigia illa mansionis S. Rosaliæ in monasterio ad ripam Oreti sito non videntur durasse à tempore , quo ibi habitasset Virgo , sed recentia esse , ut observavi num. 87. Quapropter tota congeries Tornamira aequè ac Justiniani nec verisimilis est nec probabilis. Verùm ex eo nequit rectè inferri , vitam monasticam Sanctæ esse aequè improbabilem : nam pro hac haberi possunt rationes probabiles , licet defectu monumentorum adjuncta omnia nequeant explicari.*

at in utriusque sententia non pauca sunt incerta.

§ XI. Incertum an Sancta, antequam venit ad speluncam Quisquinensem, in alia vixerit solitaria: describitur Quisquinensis specus, quam Sancta incoluit.

Volucrum Bivonenses Sanctam habitasse in vicinia sua; at id non probatur: **T**Ornamira in *Idea disc.* 4 num. 20 pag. 47 scribit, S. Rosaliam tyrociniam vita solitaria habuisse in spelunca prope Montem Regalem, atque ex ea deinde translatam fuisse ad Quisquinensem. Loca etiam varia enumerat, per qua sanctam Virginem iter instituisse scribit, sed ex meris conjecturis & sine ullo fundamento idoneo tam loca illa memorat, quam alia multa, qua idcirco ne quidem attingere statui. Quod verò spectat ad habitationem in territorio Montis Regalis, illam non omni destitutam esse fundamento agnoscit Cascinus, qui lib. 2 cap. 9 pag. 205 sic differit de variis locis, in quibus S. Rosaliam habitasse incolæ existimabant: Non præmittam hîc monere, nonnullos cogitare in aliis quoque antris habitasse (S. Rosaliam, præterquam in Quisquinensi & Montis Peregrini, de quibus postea.) Primò examinat conjecturam Bivonensium, qui ex apparitione S. Rosaliæ, juben-
 tis sibi ibidem ad eam sacram construi, ut refert Caietanus infra in *Vita prima*, existimabant Sanctam ibi aliquando habitasse. Verùm Cascinus opinionem illorum ut minùs probabilem re-
 futat

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 121

fatat his verbis : Quippe huc usque Bivonenses, quantumvis multum foderint sub ecclesia, nullum speluncæ cujusdam indicium potuerunt reperire. Verum istud saxum, super quod dixi apparentem S. Rosaliam sibi ecclesiam construi voluisse, & ex quo conjiciebant eam illic degisse, ubi terra per circuitum effossa fuit, inventum est sine ullo alio fundamento incumbere terræ mobili, donec demum, fodientes sub ecclesia, sacellulum ibi ædificarint, quemadmodum propriis oculis vidi. *Ex dictis hoc concludit* : Conjectura non est sufficiens ad ostendendum, fuisse istuc speluncam, in qua habitaverit, cum illius nullum habeatur vestigium. Fieri quidem potest, ut sancta Virgo aliquoties transiverit per silvam, quæ tunc erat in illo loco : & ut quid certi dicam, constat locum fuisse domini ipsius, quem idcirco singulari protectione cælesti dignata est.

122 *Deinde ad Montereagalensium conjecturam ita progreditur* : Montereagalenses aliquod habent (*habitationis* S. Rosaliæ) argumentum; quandoquidem ostendunt vicinum littus antiquitus & huc usque nomen habere à S. Rosalia, & infra aquam copiosam, quam vocant MONACHÆ (*della Monaca*) quæ secundum ipsos est eadem Sancta. Hisce adjungunt quinque speluncas, vel antra, ex quibus hodieque existit medium, ceteris destructis : & credunt eam ibi habitavisse : unde ipsam ibi invocant, & gratias impetrant. At isto argumento habitatio non probatur. *Ita Cascinus, qui mox addit probabilius inferri posse, aliquam cryptam ibidem fuisse dedicatam S. Rosaliæ pro ecclesia, sicuti aliis locis factum est, ut deinde discetur. Nam congruum erat, ut ei, qua in cryptis vitam traduxerat, ecclesia in*

plus rationis pro tali suspitione habent Montereagalenses; sed res est incerta.

Q

cryptis

122 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

cryptis dedicarentur. Verumtamen argumenta Monteregelesium nata sunt suspicionem ingerere de antro quodam istuc per Sanctam inhabitato, præsertim quia constat semel ab uno ad aliud antrum transivisse Sanctam, ita ut nulla habeatur ratio, cur id sæpius facere non potuerit. Præterea locus ille non distat nimium Panormo, & aptus erat vita anachoretica. Rem tamen esse incertam lubens fateor cum Cascino, qui sufficiens non invenit fundamentum ad aliquid certi statuendum. Ceterum sive ibi aliquando habitaverit S. Rosalia, sive illa Monteregelesium persuasio aliunde nata sit; locus hic favet patronis vita ejus monastica, ut suo loco dixi.

Tornamira
inanes con-
jectura: in-
gressus San-
ctæ in spe-
luncam
Quisqui-
nensem,

123. Tornamira in Idea conjecturali disc. 5. post annum vite anachoretica tyrociniæ, in antro circa Montem Regalem, ut vult, obitum, S. Rosaliam deducit ad speluncam Quisquinensem, conjecturisque suis nimis liberè indulgens, iter etiam describit. Verum, licet observaverim habitationem antri Monteregelesis non destitit omni probabilitate; certum est conjecturas illas de tyrocinio ibidem habito & annua commoratione, uti & de itinere instituto, inanes esse & idoneis rationibus destitutas. Justinianus verò à specu Quisquinensi vitam Sanctæ anachoreticam exordiens, ejus initium narrat his verbis: Itaque Rosalia anachoretarum institutam rationem inchoatura, ad specum Quisquinensem in agro paterno, duo millia passuum à pago S. Stephani, quatuor ab oppido Bivona distantem, concessit eo animo, quo insculptis in saxo litteris declaravit: "Ego Rosalia, Sinibaldi Quisquina, & Rosarum domini filia, amore Domini mei Jesu Christi in hoc antro habitare decrevi," Descriptionem accuratorem antri Quisquinensis dat:

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 123

dicit Cascinus lib. 2 oap. 8 cum adjuncta figura, quam dabo, ubi agetur de inventione istius speluncae, anno 1624 reperta. Hic vero adnello tertiam Cascini figuram, quâ Sanctam representat dicta mox verba saxi insculpentem.

124 Addo etiam descriptionem antri Quisquinenfis, quam ex Cascino brevius concinnavit Salernus, cum hac sufficiat, ut intelligamus, quam duram habitationem sibi in eo antro elegerit Virgo: Sed quò, inquit, tandem secesserit Rosalia, duce Jesu Christi amore, enucleatius, ejus laudibus exaggerandis, enarrandum est. Distant Panormo quadraginta ferè passuum millibus Quisquinæ mons, & nemus. Antrum hæc oblongum & duplex, non sine peculiari Numinis consilio, in montis latus excurrit: prima ejus pars sex septemve ulnis protenditur vario laterum flexu, quæ quatuor modò, modò sex palmis, utrimque distant; in medio ejus cavernæ quasi antrum in antro excavatur ad lævam. Hic integrum lapidem oblongum in lectuli pœnæ figuram efformatum, & è solo sublatum aliquantulum reperias. In proclivi leviter situs ille est, ut dormienti cervical appositum videatur. Sensim ad latera hinc illinc rupes assurgit, & altiore fastigio conopæum imitatur. Accedit quiescenti opportunitas, cum hyberno tempore perpluit usquequaque antrum, huic uni parcitur loco. Illud admiratione dignius, lapidem illum non videri indigenam, sed aliunde comportatum, non hominum tamen industriâ per eas aditus angustias, quæ capere illum non possent.

125 Sed priusquam ultimam antri metam attingas, sinistrorsum retroactus secundæ antri partis aditum reperies, eâ angustia & humilitate, ut horrorem incutiat ingressuro: neque enim

quæ describitur: pars ejus prima, in qua esse creditur lectulus Sanctæ:

pars secundæ, in qua plurimum residisse videtur:

Q 2

illuc

124 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

illuc penetrabit quispiam , nisi inter rigentia saxa , exporrecto primùm brachio & humero , ad duos tresve palmos prorepat. Secunda hæc antri pars ad quinque ulnas in longum protrahitur , in cujus interiore & postrema cellula , cæteris ampliore , resedisse ut plurimùm Virginem arbitramur : usui enim aptior , & sedile habet manu , ut videtur , efformatum. Per aliquot rimas malignam lucem antrum excipit. Nullus tunc ibi portæ ritu hiatus , sed è superiore loco angustus aditus Virginem obliquâ viâ descendentem admittebat ; non secus acsi ipsa in puteum dimitteretur. *Sententia hæc est Cascini , quod crederes foramen istud , per quod hodie in speluncam intratur , angustius fuisse , quam ut transitum præberet : sed res incerta est & examinanda § 26.* Hæc sunt , *inquit pergens Salernus* , sepulcralis ergastuli angustię , quibuscum amplissimos Panormitanę regię splendores Rosalia commutavit. Excelso Virgo nobilitata animo ad asperri- ma hæc contendit , quia novit amorem asperis nutrirı , & quæ Jesum ardebat , huc vocantem secuta venit , sedemque ibi fixit imperterrita.

*inscriptio
ab ea saxo
infulpta ,*

126 Quà descendendum in hanc caveam erat , parte lævâ rupes aliquanto latior & lævior adsurgebat , saxi genio virgata , & liris distincta compluribus. Hic à Virginis manu characteres , qui duos transversos digitos sunt alti , profundè insculpti , & in novem inæquales digesti lineas , altissimæ mentis sensum expressere : factumque est , volente Deo , ut hæc epigraphe saxo intculpta , quæ omnium , opinor , hominum oculos ante hæc incognita effugerat , intra paucos dies postquam in Peregrino monte Panormitano inventum est S. Rosalię corpus , in Quinquinensi antro reperiretur. Ei quidem antro exterius

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 125.

terius ara D. Rosaliæ sacra adiacebat, ad quam olim supplicatione extra ordinem plures placando Numini itare, & sacra tunc peragi consueverant; sed nulla ejus inscriptionis fama aderat; ea verò saxo manu Virginis insculpta, ita concepta erat. EGO ROSALIA SINIBALDI QUISQUINÆ, ET ROSARUM DOMINI FILIA AMORE DOMINI MEI JESU CHRISTI INI HOC ANTRO HABITARI DECREVI. *Qua occasione quoque modo inventa sit illa inscriptio, explicabitur § 26, & § 27 accuratior dabitur totius loci descriptio, quam consule.*

127 *Officium S. Rosaliæ lect. 4 prædicta memorans, rectè videtur explicare intentionem, cuius red-morans, rectè videtur explicare intentionem, dicitur ratio. quâ Sancta datam inscriptionem in saxo sculpsit, videlicet ut verba illa propositi sui perpetuò memorem redderent. Inque antrum, inquit, cui tunc unicus, & quidem angustus è superiori loco aditus patebat, intrepidè descendit ea mente, quam characteribus saxo insculptis adhuc patentibus expressit: Ego Rosalia &c. Qua inscriptione oculis obversante, susceptæ vitæ propositum altius cordi infigere, ac divinæ benevolentiae signa ad castissimæ mentis blandimenta vicissim provocare consuevit. Has sanè honestissima & optima erat ratio sculpendi talem inscriptionem: atque hac ratione evanescit obiectio quorundam apud Cascinum lib. 2 cap. 3 pag. 171, qui suspicabantur vanam gloriam accusari posse Sanctam, si crederetur scripsisse ea, qua ad laudem ac gloriam suam conducere possent. Verum (ut omittam sibi soli illa sculpare potuisse Virginem, non ut ab aliis legerentur) vanus hic scrupulus plurimos Sanctos inanis gloria facile condemnaret, cum plerique multa fecerint, dixerint aut scripserint, ob qua laudem merebantur*

bantur apud homines. At vana gloria semper non est laudabilia agere coram hominibus, sed ea palam facere tali intentione, ut humanam laudem quis inaniter aucupetur; quod longè abfuit à Sancta nostra. Cur verò hac antro illo deinde egressa videatur, non obstante sculpro hoc proposito, mox dicetur.

§ XII. Sancta ex antro Quisquinenfi egreditur, atque intrat antrum Montis Peregrini prope Panormum.

Sancta ex antro Quisquinenfi egressa est,

N Equaquam esse dubitandum, quin S. Rosalia habitaverit in antro Quisquinenfi atque etiam in antro montis Peregrini, ostendit Cascinus lib. 2 cap. 9. De Quisquinenfi id probat ex locis vicinis, qua nomen à S. Rosalia acceperunt, ac ex inventa inscriptione mox data. De antro montis Peregrini ex corpore ibidem invento, atque ex perpetua ecclesia Panormitana atque aliarum quoque ecclesiarum traditione. Hac cum satis videantur certa, magis inquiris, quid Sanctam permovere potuerit ad discedendum ex priori antro ad secundum. Primò quidem observat, eam mutationem non esse attribuendam levitati aut inconstantia Virginis, cum locorum mutatio usitata fuerit celeberrimis & sanctissimis anachoretis, uti variis exemplis ostendit. Exempla illa, quibus alia multa adjungi possunt, huc non transfero, quia res certior est, quam ut ulla de ea oriri possit dubitatio. Secundò

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 127

cundo rectè advertit, fieri potuisse, ut habitatio Virginis in spelunca Quisquinensi innotuerit, atque ea de causa à Virgine solitudinis amantissima desereretur, ne visitationes admittere cogeretur. Ad hanc mutationis rationem se multùm inclinatum fateatur, addit tamen & aliam, de qua mox agam.

129 Tornamira in Idea disc. 6 ait, S. Rosalia à regina Margarita invitata ad habitandum in monte Peregrino, quem in hunc finem ab ea donatum contendit, idque non improbabiler, ut antè vidimus. Idem scriptor in Responsis pag. 56 & 57 varia adducit ex Philippo Paruta, quibus utraque ratio videtur conjungi. Nam laudatus Paruta ibidem pag. 57, ubi dixerat electum fuisse à S. Rosalia horridum antrum, duobus miliaribus distans à pago S. Stephani, ubi revera situm est Quisquinense, ita progreditur: Cum postea vulgatum effet, illustrem Virginem in solitudine ducere vitam angelicam, non pauci accurrebant ipsam visitaturi, seque ipsius precibus commendaturi in infirmitatibus & afflictionibus suis. Hæc ille Italicè, atque eadem ferè mutatis nonnihil verbis repetit, addens sequentia: Coacta fuit (hanc ob causam) Panormum redire. Idem rursus ibidem pag. 56: Quapropter deinde reversa est Panormum, & accepto à regina Margareta, conjugè Guilielmi I regis Siciliæ, monte Peregrino, ubi densa erat silva, inventam ibi speluncam suo proposito congruam inhabitavit. Hoc affirmat antiquissima traditio majorum nostrorum: id manifestat spelunca, & exigua ecclesia ab ea denominata: idemque scribit P. Octavius Caietanus. Demum idem Paruta ibidem: A sancti Stephani pago (id est, ex antro Quisquinensi) virgo Rosalia

fortasse
quia ibidem
nimis inno-
tuerat.

128 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

Rosalia inimica visitationum regressa est Panormum ad habitandum in monte Peregrino. *Factum id iterum probat ex antiquissima traditione, fama, spelunca, exiguaque Rosaliæ ecclesia, ac demum auctoritate Caietani, quem item citat pro donatione montis Peregrini. Hælonus Philippus Paruta in Vita Ms., cujus meminit Montgitorius in Bibliotheca Sicula, auctorem ab eruditione celebrans, docensque defunctum anno 1629. Vixit igitur Paruta ante inventionem corporis, & scripsit ante editam Vitam Cascini, ita ut traditionem aq̄e scire potuerit ac Cascinus ipse.*

que ratio
fatis appa-
ret probabi-
lis;

130 *Franciscus Baronius in Opere metrico de S. Rosalia, quod impressum est anno 1630, epigrammate 10, 11 & 12 eandem planè mutati antri dat rationem. Audiamus decimum, sub titulo, è specu Bisboneasi fugit, editum.*
Fama ubi finitimas Divæ se fudit in urbes,
Sensit & enatum Trinacris ora Decus:
Antra petit, fugit illa, remotaque saxa reposcit,
Exigat humanos quò sine honore dies.
Hæc animum, Rosalia, tuum sententia fallit,
Grande tuum nutriunt hæc cava saxa decus.
Subsequitur undecimum ejusdem planè sententia.
Vix aliquot Rosalia specu traduxerat annos,
Et vix prædura è caute pedem extulerat.
Cùm Divæ se fudit odor, gens excita præsto est:
Maturatque gradu præpete Diva fugam.
Onine fausto abeas, tibi gloria magna resurget,
Hæc fuga, Diva, tibi mater honoris erit.
Duodecimum sub titulo, Rimatur specum, idem rursus insinuat: Sanctam enim sic secum loquentem inducit poeta:
Quæram aliud Rosalia nemo, quæram ultima
regni

Obsita

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 129

Obstita lucifugis ocyor antra feris.
 Hisce mihi obscuris adeundum rupibus antrum
 Tutius, ut fugiam tutior ipsa decus.
 Sic erebum eludam, sic vis ruet improba hono-
 ris ;

Pes ubi nullus adest, gloria nulla nitet.
*Haftenus Franciscus Baronius, cum Paruta con-
 sentiens in assignanda ratione mutati antri, quam
 Cascinus probabilem agnoscit. Et sanè nulla alia
 probabilior assignari poterit conjectura, cum a-
 nachoreta & eremita ea maxime de causa habi-
 tationes suas mutaverint. Attamen conjectura so-
 lum est, ideoque minime certa.*

131 *Justinianus in Vita Ms. aliam omnino alia hujus
 allegat mutata spelunca rationem, qua proba- mutationis
 bilis admodum videretur, si omnia, qua ut cer- ratio assi-
 ta supponuntur, certa prorsus essent. Quæ ve- gnata,
 rò, inquit, causa fuerit propositi mutandi con-
 filii, veniendique ad Peregrini montis specum,
 Quisquinensi posthabito, conjectura nos maxime
 probabilis edocet. Cum enim à defuncti sui pa-
 rentis potestate in alienam transferit Quisquinæ
 & Rosarum ager ac principatus, (quod ex do-
 natione monachis Cisterciensibus à comite Mat-
 thæo Bonello facta, & à Willelmo I rege con-
 firmata anno mclxi, perspicue liquet) haud am-
 plius Virgini opportunum erat ibidem permane-
 re, sed aliò secedere oportuit, ut commodum
 nancisceretur, quo inceptam anachoresim æqua
 ratione proficeretur, Eo proinde consilio Pa-
 normum remeans, in Peregrinum montem non
 longè ab urbe Panormo distantem, à Margari-
 ta regina sibi donatum abiit &c. Donationem
 memoratam Matthæi Bonelli variis confirmat ex
 Cascino Ms., ex Pirro, & ex instrumento Gra-
 co, seu ex litteris Græcis Rogerii regis, qua da-*

130 ACTA S. ROSALIE VIRGINIS

ta sunt anno 1136. Atque ex eo infert, mutationem illam dominii, seu translationem principatus Quisquina & Rosarum factam esse ante eundem annum 1136.

132 Verùm multa in hisce incerta, atque idcirco necesse non est in omnia donationis adjuncta accuratius inquirere. Primò incertum, utrum Rosalia vitam anachoreticam inchoaverit, vivente patre Sinibaldo, an eo defuncto. Citat quidem Justinianus varios scriptores, qui credunt Rosaliam in solitudinem abiisse, dum vivebat Sinibaldus, cùm asserant, Sanctam, audita patris morte, ex specu Quisquineni venisse ad montem Peregrinum. At id depromptum videtur ex revelatione sororis Maria Roccaforte, cùm plerique scriptores, quos citat pro ea opinione Justinianus, illam revelationem sint secuti. Secundò incertum est, an Sancta ante annum 1136 anachoreticam vitam sit amplexa; quin & parum probabile id apparet, si fuerit chara Margarita regina. Tertiò ea conjectura Justiniani aperta involvit contradictionem: nam si jam ante annum 1136 Mattheus Bonellus Sinibaldi ditionem acceperat, ideoque Rosalia à Quisquina discedebat ad montem Peregrinum; quomodo Sancta montem Peregrinum accipere poterat à Margarita regina, qua non nisi anno 1150 regi Wilhelmo fuit nupta? Quapropter si Bonellus jam anno 1136 Quisquina & Rosarum erat dominus, non poterat Rosalia propter mutatum dominium post annum 1150 ad montem Peregrinum ex specu Quisquineni secedere; totumque fundamentum habitationis ea de causa mutata sponte corruit, nisi quis maluerit dicere, recessisse Virginem, ubi Bonellus erat defunctus, locusque ad alterius dominium translatus: at id est digni-

qua minùs
est probabili:

divinare sine fundamento. Equè incertum & improbabile apparet, quod aiunt nonnulli, Sanctam ob audiam patris mortem ab una specu ad aliam transivisse: nam pater forsan abierat ante inchoatam vitam solitariam.

133 *Cascinus præter rationem supra datam, quam probabilior dixi, alteram adjungit, eamque sculpturis Bivonensibus probare conatur; videlicet signum aliquod divina voluntatis à Virgine acceptum. Sic autem serè ratiocinatur. Non nisi divino instinctu prima vice ad solitudinem abiit, dum patriam & parentes deseruit. Credibile igitur non est, eam ab una specu ad alteram transivisse sine eodem Spiritus sancti motu, præsertim cum illo transitu patriæ suæ, quam semel deseruerat, rursus appropinquaverit. Deinde ex figura sua quarta & quinta, quas hic exhibeo, ita differit: Hoc insuper nobis confirmant picturæ, quæ subinde scripturis prævalent: & quantumvis antiquissimæ non sint; sufficit hic quòd multorum annorum habeant antiquitatem, quando secundum antiquas traditiones ea sic retulerunt Bivonæ. Quippe sub eleganti ipsius statua, ubi vita ejus pluribus imaginibus repræsentatur, ipsam etiam sculpturam exhibuerunt in duabus speluncis. Unius exitus tam est depressus, ut eam oportuerit se inclinare, dum egrederetur foras. Ibi autem duo ipsam expectant angeli, quorum alter eam quasi manuprehendit, alter verò ad aliam invitat speluncam, & comitatum auget. Jam verò quis non statim agnoscat duas istas speluncas, Quisquinesem esse & montis Peregrini: quisque non videat, designatum & sculptum fuisse transitum ab una spelunca ad alteram sub ductu angelico. Hactenus Cascinus, cui facillè assensior, cum non aliud videatur velle, nisi per*

132 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

angelos significari internum Dei instinctum, quo permota Virgo ab una spelunca transiit ad aliam. At cum illo instinctu recte consistit ratio ante data, ut etiam admittit Cascinus, qui hunc instinctum eidem non opponit, sed adjungit.

nec id pugnat cum ratione ante data: nam posuit divina inspiratione

134 Franciscus Baronius supra laudatus epigrammate 13, cui titulus, Deducitur ab angelis, plus exprimere videtur, dum ita canit: Vix duræ se tuta viæ commiserat, & vix.

Extulerat primo è limine Diva pedes.

Cùm globus aligerum cælo delapsus euntem

Excipit, & lætis cantibus altra ferit.

En coeptis cœlum omne tuis, Rosalia, secundat,

Gestit & aligeros exhibuisse suos.

Verùm hæc licentia pœtica attribuere possumus; neque ex datis picturis statim inferendum est, S. Rosaliam ductam esse ab angelis visibili specie apparentibus, ut nonnulli nimis liberè scripserunt, non satis considerantes, tam inusitados calè favores non temerè asserendos. Officium lect. 6 de hoc transitu ita habet: Cælesti deinde consilio ex antro Quisquinesi in horridiorem speluncam Peregrini montis, tribus ferè mille passibus procul Panormo, Rosalia se transtulit, ut quò difficiliorem pugnam secum ipsa committeret è conspectu paternæ domus, eò laudabiliùs de contemptis mundi illecebris triumpharet. Latebat ibi ad lævam angustus cavus, quem eadem post reptas ejus reliquias illuc venanti, cui se videntam præbuit, dixit esse suam cellam peregrinam, ubi multum ætatis exegisset. *Salernus mentem suam sic exprimit*: Post aliquod tempus, incertum qua de causa, sed non sine Numinis nutu, ex hoc Quisquinesi antro migravit Rosalia, cælitibus viæ fociis ac ducibus, ut veteres prædunt depictæ tabulæ: nec antra deferuit; sed

con.

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 133

commutavit. Venit in Peregrini montis, Panormo propinqui, speluncam, de qua dicam, cum de ejus corporis inventione agendum est. Id solum hic moneo, segetem hic ampliore afflictationum à Virgine demessam. Rigidissimis hoc antrum penitioribusque montis visceribus abditur, Boreæ flatibus obvium obrigescit crudeliùs, & perenni majorique stillicidio lutescit. Quare non alius ibi locus humano usui accommodatus esse potuit, quàm tuguriolum, ac veluti nidulus faxo excavatus, post aditum speluncæ tunc augustissimum lævâ delitescens, qui vix Puellam caperet per foramen reptando ingressam.

135 Cascinus cap. 9 comparat antrum montis Peregrini cum Quisquinensi, & ostendit hoc illo fuisse tolerabilius, & consequenter Sanctam transivisse ad habitationem durioris & difficilioris, tum propter solis splendorem magis subtractum, majusque frigus inde enatum, uti etiam ob ventos, quibus magis expositum ait antrum montis Peregrini; tum quia hoc præcedente angustius, humidius, & demum omni aspectus amœnitate magis orbatum. Descriptio illius accuratior unâ cum figura dabitur § 25, ubi agetur de spelunca illa ad honorem Virginis exornata post inventionem corporis. Nunc verò inquirendum, quam vivendi rationem in antris illis tenuerit Virgo. At nihil hic habemus, nisi picturas varias, quibus plus tribuit Cascinus; quàm mihi videntur mereri, quia potiùs crediderim ex conjecturis depictas fuisse quàm ex cognitione gestorum sanctæ Anachoretidis, qua magnopere sollicita fuisse videtur, ut gesta sua homines laterent, & Deo innotescerent. Dabo tamen omnes Cascini figuras, ut prudens lector oculis

locum quaerere magis horridum, quale est antrum montis Peregrini.

§ XIII. Conjecturæ de gestis Sanctæ in utraque spelunca.

An ullum Sancta fuerit cum hominibus commercium :

C Ascinus lib. 2. cap. 10 conatur ostendere tantam fuisse solitudinem Rosaliæ, ut nulli mortalium unquam innotuerit, & vixerit sine moderatore conscientia & vita spiritualis, sine usu Sacramentorum, sine ullo demum hominum auxilio, soli Deo & angelis nota. At hanc opinionem, quantumvis multis placuerit, ante Cascinum ignotam fuisse, ideoque neotericam dici posse, nec satis probabilem videri, jam dictum est § 4. Tornamira adeo absconditam fuisse Rosaliam negat, uti & Justinianus. Prior varios ei dat vita spiritualis directores, quos nominare non lubet, quia non colliguntur ex ullo monumento antiquo, sed potius sine ulla ratione probabili videntur conficti. Justinianus verò directores S. Rosaliæ nominare non sustinuit: at Sancta plusculum commercii cum hominibus attribuit, quam vellem. Verba tamen ejus accipe: Eo, inquit, consilio Panormum remeans in Peregrinum montem . . . abiit, ubi semotam ab aliorum consuetudine Vitam ageret, & secundum anachoretarum institutum ad celebrandos festos solemniores dies in urbem descenderet, ad victum necessariis provideret; reginam, à qua mirificè celebratur, grati animi obsequio inviseret; civibusque pietatis ac religionis exempla, & aliarum virtutum documenta exhiberet. *Non crediderim*
San-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 135

Sanctam speluncâ suâ egredi consuevisse ; sed verisimile est , non defuisse eidem magistrum vita spiritualis , à quo Sacrosancta mysteria ipsi in spelunca administrari potuerunt. Atamen nihil certi statuendum de re incerta.

137 *Figura sexta Cascini , quam hîc represento , varia exhibet instrumenta , quibus pro more anachoretico corpus suum affixisse creditur Sancta. Cascinus de hisce differens cap. 12 prudenter ait pag. 226 , se divinare non posse , quàm variis modis , & quibus nominatim in corpus suum piè savierit Rosalia. De victu parco & duro , de crebris & rigidis jejuniis , de aspero vestitu , de verberibus incussis innocenti corpusculo flagellis variis , verisimillimas fieri posse conjecturas , rectè observat. Verùm prudenter adjungit hæc verba : At non aulim venire ad modos particulares (affigendi corpus ,) qui familiares fuere S. Rosaliæ , ne piam meditationem texam pro fundata historia ; etiamsi relatio illius in antiquis picturis exposita videatur per varia pœnitentiæ instrumenta : malim enim credere , illa ibidem depicta esse tamquam consueta trophæa solitariorum , & tamquam horum exercitia , de quibus nullus dubitat. Rectè , opinor , Cascinus conjicit , consuetas solitariorum pœnitentiæ potius exprimi laudatis imaginibus , quàm particulares Rosaliæ , licèt alioquin vix possit dubitari , quin similes ipsa adhiberit corporis castigationes. Officium & Salernus plusculum videntur imagini tribuere : ad illorum verba commodiùs dabo infrà , cùm de pluribus picturis simul agant.*

quales ejus corporis afflictiones :

138 *Figura septima Cascini , quam subjungo , figuratè videtur exponenda. Cascinus de ea disputat cap. 17 , ubi suspicatur pag. 260 , Rosaliam vîo ;*

an figura septima videatur explicanda sensu ob-

136 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

faliam foriisse, dum speluncâ suâ subinde egrediebatur, rosas aliosque flores in vicinia positos legisse, atque ex iis texuisse coronas, quas pio affectu Deo offerret, quemadmodum imago exprimit, si explicetur sensu proprio. Verba ipsa Cascini Latine reddo: Huic cogitationi favent antiquæ picturæ, & præsertim illa, quæ est in tecto ecclesiæ Olivellensis, ubi Sancta genibus nixa, sed supra nubem à terra aliquantulum elevatam, offert exiguum calathum floribus plenum. Angelus verò, submissis item genibus, utraque manu sublevantem adjuvat, ut ei, opinor, ostenderet, quàm gratæ cælo fuerint rosæ illæ, floresque tanto reverentiæ affectu oblatis: Quòd si qui velint figuratè per flores istos intelligere ardentes preces, quæ non minùs erant acceptæ quàm corona quæcumque è floribus; non difficulter tamen credi poterit, ipsam è veris quoque & naturalibus floribus dona beatæ Mariæ Virgini obtulisse, quia amor ingeniosus est, ad industriam laboremque suum omni occasione adhibendum, ut placeat &c. *Non admodum verisimilis mihi apparet illa cogitatio Cascini de floribus in vicinia spelunca collectis, & oblatis modo prædicto; quia probabilius mihi videtur, Rosaliam speluncâ suâ sic reclusam fuisse, ut illâ numquam egrederetur: nam id magis congruit instituto reclusarum, & magis colligi potest ex ipsis Sanctæ verbis: In hoc antro habitare decrevi. Quapropter existimo per flores intelligendas esse pias preces, aut varias virtutes, quæ floribus etiam significari possunt.*

an item
oſtava, un-
decima,
duodecima,
& decima
tertia:

139 Oſtava Cascini figura, quæ sequitur, significat divinos favores, quibus Numinis benignitate cumulata fuit Virgo solitaria. Porro Cascinus cap. 15, cui titulus est, Conversatio S. Rosa-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 137

S. Rosaliæ cum angelis , plurima disputat de officiis angelorum in homines , & præsertim in S. Rosaliæ , quam ubique ferè cum angelis depictam , ideoque Virginem angelicam asserit nominatam. De hac autem pictura sic loquitur pag. 248 : Pictura , quæ non solum exprimit dona florum terrenorum & cælestium , sed repræsentat insuper florentia desideria contemplantis virginis Rosaliæ , & augmentum ejusdem contemplationis , quod inde nascebatur : uti & alia dona cælestis ipsius Sponsi , cum totum istud sacrum negotium manibus peragatur angelorum. *Hac paulò magis explens , & confirmat his S. Bonaventura verbis de angelis : Sunt enim delatores luminum , & elevatores intellectuum ad suscipiendas illuminationes. Hisce aliisque pluribus , qua fuse disputat , satis videtur declarare figuram non intelligendam de visibili ministerio angelorum , sed de invisibili ; idque longè mihi apparet probabilius , cum sit inventio pictoris , qui hisce figuris varias Rosaliæ gratias , virtutes , donaque cælestia exprimere voluit ; non verò historica representatio , quantum apparet ; sicuti etiam dicendum videtur de figura undecima , duodecima & decima quarta , quibus varia gratia per figuras representantur. Verumtamen Cascinus in eodem capite alios etiam favores S. Rosaliæ ab angelis præstitos opinatur : nam pag. 247 ita loquitur , acsi credidisset flores & fructus S. Rosaliæ revera ab angelis oblatos , & similiter concentu angelico eandem recreatam dicit pag. 251 , quia angelos cum instrumentis muscis exhibet figura duodecima. Quin & vitæ angelorum operâ eidem aliquo tempore administratum suspicatur pag. 251 , remittens ad dicta sua pag. 224. At similia egent solidiore*

S

funda-

138 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

fundamento, quàm sint imagines non admodum antiqua, aut conjectura ab aliorum Sanctorum exemplis deducta.

*tentationes
demonum
superata,*

140 De tentationibus S. Rosaliæ & pugna cum demone fusè agit Cascinus cap. 20, ubi exhibet figuram nonam hic insertam. Verùm ratiocinatur solum ex instituto vita, loco habitationis, aliisque jam relatis aut huc non spectantibus, nec adfert monumenta antiqua, solàm allegans duas imagines, in quibus nonnulla reperuntur diabolica tentationis indicia. Quapropter satis erit dissertationem ipsius compendio huc transferre ex Salerno, qui simul de imaginibus quibusdam mox datis sententiam suam exprimit, ita scribens: Oportuit fanè (S. Rosaliam) cum lemuribus sui impotentibus, callidarum machinationum auctoribus strenuè depugnare, dum generis majestatem, regiæ domus blandimenta, nubilium annorum opportunitatem in ejus memoriam revocarent; dum simul asperitatem antri, loci solitudinem, vitæ pericula objicerent: & mox molestiam animi, vitæ tædium, mœrorem, iramve inducerent, & in Puellæ perniciem urgerent. Quare veteres tabulæ tartarea monstra per horrorem in fugam lapsa monstrant ad conspectum Virginis in se acriter ferreâ catenâ desævientis. Necesse enimvero illi fuit perpetuis se jejuniis, vigiliis, ceterisque ejusmodi corporis conflictationibus macerare; animus enim non meliùs alitur, quàm tenuitate & asperitate victus, nec aliunde annona, & bellica instrumenta sustinendis dæmonum præliis feliciùs comparantur. Hic Rosalia nullo humanarum rerum usu vixit ad amoris Divini modum, quo duce illuc appulerat, & volens detinebatur.

141. Quamobrem cum pictæ ab antiquo icones.

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 139

nes non aliud frequentius exprimunt, quàm beata cum cælestibus, Deiparâ, & Servatore Jesu Rosaliæ commercia, florum calathos, & capitis coronamenta ad blanditias; innuunt planè, quibus illa curis & oblectamentis in tanta loci, rerumque omnium asperitate detineretur. Floreæ enim corollæ virtutes divitiarumque in animo florentes arguunt, quàm suavis ab illo castissimo peccatore cælestis contemplationis odor exhalaret ad superos. *Hactenus Salernus, cujus verba etiam respiciunt figuram decimam, undecimam & duodecimam, quas huc transfero. De hisce verò in Officio hac leguntur: Callidas dæmonum insidias, quæ asperæ vitæ tædium & solitudinis horrorem animo ingerebant, acriter sæviendo in se ferreâ catenâ, vigiliis, & humi cubatione, fortî animo superâsse, antiquæ icones significant. Cùmque humanis destituta præsiidiis, nihil solatii aliunde hauriret quàm è cælo; Dominus, qui consolatur & coronat Sanctos suos, angelicis deliciis eam sæpius recreabat. Hactenus de illis Officium ex iconibus datis, qua non eandem omnes habent antiquitatem; & sic antiquæ vocari possunt, ut tamen pleraque aliquot seculis ætate S. Rosaliæ sint posteriores. Hac de causa, opinor, nihil particulare asseritur pro certo; sed solum dicitur, relatæ vitæ asperitates in iconibus exprimi; angelicis verò deliciis recreatam, generatim affirmatur; idque omnino verisimile esset, etsi deessent imagines, quia Divina benignitas pro derelictis terrenis solatiis cælestia largiter Sanctis suis impertiri solet.*

ac divina
percepta so-
laria :

142 Cascinus cap. 16 multa disputat occasio-
ne figura decima, in qua Sanctam exhibuit cum
corolla Mariana, quia globuli precatorii cum
corpore ipsius fuerunt inventi. Non audet affir-

an corona
Mariana
Sanctæ in
usu fuerit :

mare, coronam Marianam aut rosarium à Sancta recitatum fuisse, quia existimat tam rosarii quàm corona institutionem recentiore esse, & S. Dominico attribuendam. Non ignoro institutionem rosarii revera S. Dominico à pluribus adscribi. At eam sententiam non omnino certam esse, & initium rosarii ab aliis attribui Petro Eremita, qui floruit circa finem seculi xi; aliis usum rosarii adhuc antiquiorem videri, fusè ostenditur apud nos in Commentario prævio ad Acta S. Dominici § 19, 20 & 21, seu tom. I Augusti pag. 422 & sequentibus. Forsan Cascinus, si scivisset rosarii usum à quibusdam statui S. Rosaliæ vetustiore, eamque sententiam sua non carere probabilitate, existimasset inventos cum S. Rosalia globulos fuisse ferti ipsius Mariani, cum pag. 259 velit coronam Rosaliæ aliam quamdam fuisse ad orationes Dominicæ & salutationes angelicas recitandas. Fateor rem totam mihi videri incertam, cum globulos illos habere poterit ad alium usum, aut ad alias preces multiplicandas: at, si constaret Orationes Dominicæ & salutationes angelicas globulis istis numeratas fuisse à Sancta, posset etiam probabiliter dici, coronam fuisse Marianam, eamque à Rosalia usitatam.

quibus redimta fuerit coronis.

143 Quæ ad figuram undecimam & duodecimam disserit Cascinus cap. 17 à pag. 264 pluribus excutere non lubet. Difficiliter enim mihi persuadere possum, aliud quidpiam significari coronis illis, quæ capiti S. Rosaliæ imponuntur à Jesu puerulo, quàm coronam gratiarum & virtutum, quâ eandem insignivit in terra, & sempiternæ gloriæ, quâ eandem coronavit in celo. Auctor Officii lect. 6 hisce consentientia scribit hoc modo: Hic tamquam columba in foraminibus

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 141

minibus petrae gemens, in caelestium rerum contemplatione defixa, ad perfectissimam divini amoris normam in solitudine vitam traduxit, & sanctissime perennibus charitatis rosis, & virginitatis liliis coronata deposuit. Demum quanto tempore Sancta austeram illam & anachoreticam vitam in montibus & speluncis duxerit, me prorsus ignorare profiteor, cum monumentorum defectu ne probabilis quidem conjectura de eo formari possit. Quae de causa ad beatam Sanctae mortem progredior.

§ XIV. Mors Sanctae & sepultura.

Disputaturus cap. 18 de morte S. Rosaliae Cascinus, fatetur inter plurimas imagines antiquas nullam reperiri, ex qua de genere obitus illius fieri possit certior. Existimat tamen, se ex situ corporis inventi docere posse, qua morte ad vitam beatiorum transiverit sancta Anachoretis. Quapropter imaginem placide morientis, ex corporis inventi situ collectam, exhibere voluit figuram decimam tertiam, quam hic represento. Quibus vero conjecturis aut rationibus figuram illam sic efformaverit, mox patebit. Salernus Cascini mentem sic breviter exponit: Vitam sanctissime actam mors excepit ad immortalitatem traductura. Ubi ergo Rosalia sibi demigrandum esse intellexit, ut soli Deo in solitudinis horrore vixerat, ita propositi tenax nullius tunc hominis officiosam societatem, ut videtur, admisit: quod à magnis item anachoretis factitatum legimus.

Nuda

Mors Sanctae quo modo à Cascino & Salerno relatata:

Nuda ergo in humo suæ peregrinæ speluncæ sese illa componit : dexteram pulvilli more languenti supponit capiti ; sinistrâ sacrum Jesu Christi crucifixi simulacrum in sinu detinet cum precariis globulis per digitos innexis ac pendulis : nec alio quàm amoris telo confossa Rosalia pridie Nonas Septembris roseam efflavit animam , æternùm in cælo revirescentem. Hoc planè situ ac habitu post quinque ferè secula repertum Virginis cadaver : atque inde primùm conjectare licuit , nullo tabifici morbi labore afflictam fuisse , cum dormientis potiùs quàm cum morte luctantis speciem referat. *Hactenus Salernus ex mente Cascini , cujus ratiocinatio diligenter excutienda est.*

precipua
relationis
capita assi-
gnantur , ut
examinan-
da.

145 *Primò asseritur , neminem mortalium Rosaliæ morienti adfuisse , addito tamen nonnullo dubitationis indicio per voces , ut videtur. Secundò explicatur , quo corporis situ Sancta mortem obierit : atque ex eo situ colligitur tertio , non morbo aut infirmitate aliqua , sed solâ divini amoris violentiâ obiisse Rosaliam. Quarto pro die emortuali assignatur dies quarta Septembris , quâ colitur Sancta. Magnus sanè & mirabilis S. Rosaliæ favor attribuitur , dum asseritur sine morbo obiisse , quemadmodum de beatissima Virgine Maria creditur. Verùm quantò excellentior & inusitatior est illa gratia , tantò certiora & solidiora requiruntur argumenta , ad eam affirmandam. Quapropter non est , cur offendantur amatissimi S. Rosaliæ Siculi , ubi viderint me auctoritati Cascini non statim acquiescere , sed severo examine in singulas ipsius rationes inquirere ; nec pro certo quidpiam admittere , nisi certis rationibus probetur , præsertim ubi agitur de rebus summi momenti , qualis est mors ex solo amore obita.*

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 147.

obita. Videamus igitur, quo fundamento singula nitantur allegata. Et primò quidem ordiendum à corporis inventi situ, quia ex eo omnia Cascini argumenta hauriantur.

146 Corpus S. Rosaliæ, quando inventum est in monte Peregrino, ut suo loco narrabitur, erat in saxo concavo, cujus longitudo ad sex & amplius palmos producta, latitudo & altitudo ferè tribus continebatur, inquit Salernus. In parte autem illius saxi calvariam primò reppererunt, atque eo indicio reliquum deinde corpus. At integrum corpus numquam viderunt; sed fracto in multas partes lapide, ossa omnia tandem in variis istis saxi fragmentis reppererunt. Quæro igitur, quàm rectè de situ corporis judicare poterit Cascinus, aut alius quisquam, si situm illum nullus umquam observaverit? Certum apparet, totius corporis situm accuratè representari non potuisse, quia in plurimis fragmentis ossa nonnulla fuerunt inventa; nec ullibi asserit ossa illa deinde reducta fuisse ad pristinum situm, quem in lapide habuerant, aut id revera fieri potuisse. Unicum, quod observavit de situ corporis Cascinus, & ex quo situm reliqui corporis per conjecturam dedit, id est, quod narrat pag. 271. Dum singula contriti saxi fragmenta diligenter cum sociis perlustrat, pervenit ad fragmen satis grande, & omnium maximum, ut postea credidit. In eo autem fragmine erat pars inferior capitis cum nonnullis officulis capiti annexis, quæ à tribus anatomicis presentibus dicta sunt esse digiti, & quidem manûs dextere, quia, inquit, ibi erant annexi, ubi caput à parte dextera collo conjungitur. Hac est ratio, cur Cascinus representet Rosaliam, manu dextera capiti supposita. Inventi verò globuli preceptorii, quorum unus e-

Ostenditur,
non satis
cognosci po-
tuisse situm
corporis in-
venti,

ras:

rat inter digitos manus sinistra, ipsum moverunt, ut eidem manui coronam Marianam attribueret. Quid pro vestimento & pro reliquo situ corporis habuerit præter conjecturas, ignoro. Crucifixum sinistra verisimiliter indidit, quia crux exigua cum corpore inventa, uti & imago Crucifixi confracta, qua etiam decebat Sanctam.

147 Jam verò ex digitis cum parte capitis simul inventis non sequitur, Sanctam morituram se eo situ corporis composuisse, cum multis aliis modis contingere poterit, ut digiti postmodum capiti jungerentur. Quippe difficulter credi potest, Sancta corpus quinto post mortem seculo inventum esse eodem planè situ, quo se composuerat moriens Rosalia; præsertim cum quindecim pedibus sub terra inventum sit Sancta corpus; nec illa sub terra ad mortem se componere poterit, ita ut locus, in quo corpus inventum, sepultura fuerit locus, non habitationis, nisi quis dicere velit eodem illo loco angustum fuisse antrum subterraneum, in quo habitaverat, illudque deinde per terram montis decidentem oppletum fuisse. Verum nec Cascinus nec Salernus id contendunt, cum Sanctam per angelos verisimiliter sepultam velint: & si revera eo loco obiisset Sancta, ac postmodum tanta decidentis terra mole fuisset contexta, situs corporis notabiliter mutari potuisset. Non video igitur, qua ratione ex situ inventi corporis rectè colligi possit situs morientis, sive supponamus, sine sepultura mansisse Sancta corpus eodem loco, quo obierat; sive suspicemur ab angelis sepultum sacrum corpus: nam si angeli honorem sepultura exhibuissent Sancta, cur eque mutare non potuissent corporis situm, ut fieri solet in sepultura. At infra probabo, Sanctam verisimiliter hominum manibus fuisse sepultam; atque

nec ex eo
situ quid-
quam posse
inferri pro
situ morien-
tis:

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 145

que ita prorsus corrumpunt, qua de situ morientis differunt, & in figura representavit Cascinus.

148 Attamen supponamus tantisper, eo situ nec ex situ mortuam fuisse S. Rosaliam, quo Cascinus morientem representavit; & videamus, an inde legitime sequantur reliqua, ex eo situ collecta. Ex manu capiti supposita primò colligit, Sanctam solâ amoris vehementiâ debilitatam obiisse, ita ratiocinatus: Cùm videamus Deum nobis detegisse sanctam illam manum, tam placidè ad caput mortuæ virginis Rosaliæ positam, quis simul non videat, abesse hîc omnia indicia gravioris morbi, aut molestiæ mortis, in quibus occasionibus decidunt brachia & caput, ac membra in-compositè locantur. Verùm hîc contrâ videmus sola placidæ debilitatis indicia in habitu suavi, quia & brachium elevat Rosaliâ, & manum adhibet pro cervicali ad caput sustentandum; & similior se locanti ad dormiendum quàm luctanti cum morte, ita se sustinet usque ad extremum spiritum. Itaque spiritus ille non vi febris, sed amoris, à spelunca ad cælum discessit ad suavissimum Dominum suum & Sponsum Jesum Christum, ut spiritus illius, quæ ex eodem ipse (Domini) amore in spelunca se recluserat. Ita ratiocinatur Cascinus, aut ejus interpolator, piè magis quàm solidè, ita ut rectè hisce premiserit hac verba: Nisi devotio faciat, ut unum pro alio videam.

149 Quis enim, nisi pietate sua nescio quas quidquam meditationes & imaginationes sibi formaverit, ex pro morte officulis digitorum cum ossibus capitis inventis sine morbo statim inferat: Hic homo sine morbo obiit: obita: aut: Hic homo similior est dormienti quàm cum morte luctanti? Quis ex ossibus aridis sibi dormientis speciem fingat, modò partem exsiccati capi-

T

capitis cum ossiculis digitorum conjunctam intueatur? Talis tamen est Cascini ratiocinatio, quam tam serio non refutarem, nisi viderem aliis placuisse. Cascini ratiocinium dico, quia in libro ipsius posthumo exprimitur. At merito dubito, an ipsius sit Cascini: nam, cum constet Opus ipsius interpolatum esse, cumque in Vita Latina non dicat Cascinus Rosaliam solius amoris telo confossam esse; vehementissime suspicor, opinionem illam ipsius Operi infarcinatam esse cum aliis pluribus. Verum, siue Cascini sit, quod non credo, siue alterius illa opinio; liberè edico non ita de gestis Sanctorum ratiocinandum esse, nec tanta eorum privilegia è conjecturis tam levibus esse colligenda. Sanè ejusmodi ratiocinia Sanctis ipsis placere nequaquam possunt, cum non minus humiles sint in calo quam fuerant in vita, nec minus à fœlitiis abhorreant laudibus jam gloriosi, quam ab inani gloria abhorruerunt, dum ad caelestem & veram aspirabant in terra.

150 Alterum, quod ex situ corporis colligi volunt aliqui (quodque Cascinus ipse in vita Latina asseruit, licet ex situ corporis ibidem non intulerit) est mors solitaria, nullo mortalium presente. Audiamus Salernum pro illa opinione ex prædicto corporis situ differentem. Siquis præterea, inquit, ex mortalibus eo loci (morsenti Rosaliæ) adfuisset; sanè composuisset ille ad pectus, ut solet, ambas Puellæ manus: feretro de more sacras exuvias extulisset ad sacra cœmeteria haud longè remota, nec sub humo eas defodisset, quæ aquis guttatim deciduis in illarum perniciem lutescebat. Quare ut solitariam illa vitam duxerat, ita volens libensque solitariam, ut reor, sustinuit mortem. Hæc ratiocinatio minus absurda est quam præcedens, nec tamen certò evincit.

nec mors solitaria ex eo aut aliunde factis probatur.

vincit, quod pretenditur. Quippe Sanctam sine humano auxilio obiisse non existimo, nisi subitanea morte sit oppressa, aut infirmitate tam brevi defuncta, ut toto morbi tempore nullus eam accesserit, quod nullus agrotantem sciret. Verum id prasumendum non est; nec sic sustinuisset volens libensque solitariam mortem; sed necessitate potius quam propria voluntate ab extremis Sacramentis abstinuisset. Quod verò argumentum ex loco sepulcri desumitur, tanti momenti non est, ut credi possit, Sanctam mortalibus omnibus incognitam in monte Peregrino vixisse, & mortem ibidem aequè incognitam obiisse, cum ex cultu antiquissimo longè certius colligatur, ignotam omnibus non fuisse Rosaliam, uti antea ostensum est. Cur in monte potius, quam in vicino aliquo cæmeterio, sepulta sit, ignoramus: at id variis de causis fieri potuit, ut mox dicemus.

151 Tornamira in Idea conjecturali disc. 6 num. 25 asserit, suprema morientium subsidia, seu sacramenta Pœnitentiæ, Eucharistiæ & extrema Unctionis sanctæ Anachoretidi administrata fuisse à S. Elia Aquileiensi, patre suo spiritali, prasente S. Joanne de Nusco abbate Montis Virginis in Sicilia. Versum ostendi non potest, sanctum illum Eliam Aquileiensem umquam in Sicilia fuisse, cum omnibus Martyrologiis Siculis sit incognitus, & nulla de eo notitia habeatur ex nullis documentis antiquis, uti observavit Mongitorius in dissertatione Ms. nobis transmissa, in qua refutat plurima Tornamira asserta. Joannem de Nusco, quem multa monasteria Ordinis Montis Virginis in Sicilia fundantem facit Tornamira, aequè incognitum esse in Sicilia testatur laudatus Mongitorius; pluribusque probat. Verum ad institutum meum non est necesse hæc fuscè

Tornamira asserit, extrema morientium subsidia sanctæ administrata,

148 ACTA S. ROSALÆ VIRGINIS

probare : quare dixisse sufficiat , nullo antiquo monumento , nulla ratione idonea probari Eliam illum aut Joannem de Nusco umquam fuisse cum S. Rosalia , aut ulla eidem prestivisse officia ; omniaque de iis apud Tornamiram asserta ne quidem digna esse seriâ refutatione.

ut & Justinianus , qui vult eam peste obiisse , sed sine idonea ratione :

152 Justinianus de morte S. Rosaliæ ita loquitur in *Vita Ms.* : Cum itaque in spelunca Peregrini montis vitam piè sanctæque transegiſſet, pestilentia , quâ Panormus graviter conflictabatur , infecta Rosalia , accersito sacerdote , ab eoque cælesti epulo recreata , & oleo sacro delibuta , ad Sponsum suum Jesum Anachoretis virgo migravit quarto Septembris circa annum mclx , ibique humata est. *Varia in hisce quoque incerta. Primò incertum est , an pestilentia obiit S. Rosalia. Pro hac sua conjectura in annotatis fol. 31 varios citat auctores , qui asserunt circa annum 1160 , quando Panormum dicitur translatum corpus S. Christina virginis & martyris , urbem illam gravi pestilentia laborasse. De illa translatione consuli potest tomus v Jutii pag. 498 & 499. Interim observa , neminem ex laudatis per Justinianum scriptoribus dicere , Rosaliam illa peste fuisse defunctam : cumque de anno mortuali Sancta nihil certi possit statui , ut antea probavi ; ex pestilentia illius temporis , licet hac certa esset , colligi nequit peste obiisse Rosaliam. Imò etiamsi constaret , Sanctam esse mortuam tempore pestis ; ex eo non sequeretur certò , ipsam pestilentia obiisse , cum pestis tempore aliis quoque morbis nonnulli occumbere soleant. Præterea pestis illa anni 1160 caret auctoritate antiquorum , ideoque admodum incerta est. Alii scriptores eam asseruerunt ex *Vita S. Rosaliæ per Mariam Raccasorte scriptam , cui fidem non habemus.**

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 149

bemus. Alii eandem colligunt ex levissima conjectura, quia in porta sacelli cujusdam S. Christina olim sculpta fuere hac verba, Adest pestis vestrae liberatrix, qua nunc legi in porta sacrorii testatur Mongitorius in dissertatione Ms, contra Justinianum. Ex hisce verbis Cascinus lib. 1 cap. 6 colligit, Panormum peste liberatam à S. Christina in ipso corporis adventu, seu anno 1160. At observat laudatus Mongitorius, fallere conjecturam Cascini, ac verisimiliter agi de peste anni MCDXCII, quando, inquit, porta fuit extructa. Quapropter illa opinio Justiniani non habet idoneum fundamentum; nec nisi levis conjectura pro ea adferri potest, nimirum quia S. Rosalia patrona est contra pestem: sed plures sunt contra pestem patroni, licet pestilentiâ non fuerint correpti.

153 Secundo, quod dicitur de vocato sacerdote ad egrotantem Rosaliam, verisimile est; at defectu monumentorum incertum. Afferit quidem sacerdotem, Cyrillum nomine, ab angelo ad Rosaliam egrotantem vocatum, Maria Roccaforte, ex qua id alii ipsius sequaces sumpserunt: at Vitam illam fide indignam, jam subinde monui. Qua de causa probabile & verisimile est à consuetudine Christianorum, & anachoretarum etiam, suprema Ecclesia Sacramenta moritura Rosalia à quodam sacerdote administrata esse; nec tamen omnino certum; prout planè incerta & incognita est mortis causa. Imò & annus & dies æmortalis æquè incertus. De anno id jam antea ostensum. Dies verò Siculis plerisque satis videtur certus, cum afferant constanter & indubitanter Rosaliam obiisse die 14 Septembris, quod Officio etiam legitur insertum. Verùm si probatio quaritur, unicam hanc allegabunt, quòd illo die

verisimile est, Sanctam extrema suscepisse Sacramenta; sed incertum, ut alia multa.

150 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS.

die semper culta sit Rosalia. Hac autem probatio diu emortualis nonnullam quidem habet probabilitatem & verisimilitudinem; at nequaquam est certa, cum Sancti non pauci alio die colantur, quam quo sint defuncti. Hoc verò præcipuè contingit, dum dies emortualis ignoratur. Verùm quidquid sit de dubiis istis mortis circumstantiis, Sanctam illà ad meliorem vitam transivisse, certum est: atque id significat decima quarta Cascini figura, quam huic loco infero.

Sepulta est
Sancta in
monte Peregrino: quod
factum ab
angelis,

154 Sepultam fuisse Sanctam in monte Peregrino, omnes unanimi voce tradiderunt scriptores, tam ante inventionem corporis quam post corpus ibidem inventum. Angelos Sancta id officium præstitisse cum Cascino aliisque recentioribus contendit Salernus, ita scribens: Sepulcrum Rosaliæ ibidem in Peregrino monte repositum est; sed mirifico angelorum ministerio extructum fuisse, inde persuasum plerisque est, quòd novam sepulcri formam, quæ supra hominum industriam sit, intueamur. Saxum undique ossibus circumductum, sine compage aut rima, non secus ac globus ex ære fusus, sua cavitate corpus Virginis complectebatur, ac temporis aut loci violaretur injuriis. Haud abnuerim, alicubi deciduas aquæ guttas lapidescere: sed nostrum hunc lapidem ex eo pereanni fluxu coaluisse non credam. In alta ille humo quindecim ferè pedes defossus jacebat, ut undique à solida montis rupè remotus, fossili tantùm terra circumvolveretur. Cur verò eam tantummodo humum, quæ proxima beato corpori erat, adeo felicem existimem, ut ipsa dumtaxat aquarum ope in lapidem concretoeret; reliqua verò infra & supra saxum nihil soliditatis conciperet? Non ea tantùm antri pars, sed totum undique frequentibus Sillicidiis

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 157

diis antrum perpluit. Nec tamen alibi viva humus lapidescere.

155 In remota antri parte pauca defunctorum ossa fuere defossa, sed non involuta lapide ex humo compacto; imò hæc aliorum ossa nigra ex aquarum stillicidio, exesa, cariota, horrida videbantur. Contrà verò mirum est, quantum nostræ Virginis reliquæ ingenuo candore, eboris instar, niterent: quantum medulla; in ossibus jam arida, tenuissimis intertexta fibris sine carie, hæc aurea flavesceret, ibi argenteo, aut cristallo purior candesceret. Lapis præterea iste intra ossium meatus, ipsum capitis cranium, oris intercapedinem ita permeabat, ut nativam ossibus soliditatem atque pulchritudinem servaverit, non secus ac opobalsami, aut alterius, contra temporis edacitatem, amulei vices subiret. Demum nemo umquam eo loci tractu videat, quam in lapide isto colorum varietatem & pulchritudinem sub aspero cortice admiramur; multicolor ille est, alicubi cristallum nitore simulat in multos angulos refracto lumine; in hiacynthum abit aliquando cæruleo colore præfulgidus; partim berylli glaucinum fulgorem imitatus, partim in alias gemmas admirabili planè specie degenerat. Atque hæc omnia non immeritò adeo excelsam hujus sepulcri structuram, non naturæ viribus; sed singulari Dei opificis providentiæ tribuendam esse persuadent, ut quo honore aliorum aliquando Sanctorum corpora prosequutus est Deus, cum thecas illis angelorum manibus præparavit, eundem Kosaliæ impenderit, divini sui amoris monumentum; ac simul dum *mortali* ac viliori Virginis parti sepulcrum ad custodiam curavit extruendum, quantas ille delicias immortali ejus animo sua spontè sibi caritatis nexu

confe-

*Casinius &
Salernus
probare*

152 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

consecrato contulerit, manifestò prodidit. Quod si tot annos & sæcula occultum, ignotumque id corpus in alta defossum humo latere voluit; id majore patriæ servandæ beneficio, & celebrioribus Virginei cultus incrementis benignè rependendum sanxit. *Hactenus Salernus, cujus ratiocinium tanti non videtur roboris, ut omnes ad assensum pertrahere possit, ut magis patebit, ubi de lapideo loculo illo agatur num. 263. Sanè sepultura angelorum manibus procurata non est res tam usitata, ut ex conjecturis quibusdam facile asseri debeat, præsertim cùm tantum S. Rosaliæ privilegium antiquitas prorsus ignoraverit: nulla enim pictura antiqua talem Sanctæ sepulturam representat: nullus scriptor ante Cascinum de ea vel per conjecturam meminit.*

nituntur:
sed probabilius est,

156 *Firmissimum sepultura angelica argumentum esse ait Cascinus pag. 274, quòd Sancta sic vixerit solitaria, ut prorsus esset incognita: nec diffiteor id fore præcipuum talis sepultura argumentum, modò suppositio illa satis esset probata: ab homine enim sepeliri non poterat Sancta, si vita ejus & mors solitaria omnibus haminibus erat ignota. Verùm, uti ex antiquo cultu aliisque rationibus antè ostendi, Sanctam verisimiliter non fuisse incognitam; ita ex antiqua notitia de sepultura Sancta in monte Peregrino rectè videtur inferri, hominum operâ ibidem sepultam fuisse. Vixisse in monte Peregrino Rosaliam, ibique mortuam & sepultam, scivit ex antiqua traditione & asseruit Caietanus ante inventionem corporis; ac tacuit de angelico in Sancta sepelienda ministerio. Jam verò, si Sancta usque ad mortem fuisset incognita & sepulta per angelos, quo modo vita, mors & sepultura ejusdem ad hominum notitiam pervenisset?*

157 No.

157. Nodum hunc qui scindere voluerit, necessariò dicit omnia illa innotescere potuisse per revelationem. Fateor, posse Deum sic occulta omnia hominibus manifestare. At nullum talis revelationis habemus fundamentum; cum eam nullus scriptor antiquus asserat, nulla pictura antiqua insinuet. Nodus hic rursus est difficilis: nam si revelatione constisset de sepultura Rosaliæ in monte Peregrino, cognitiò revelationis æque ad posteros paruenisset, quam notitià loci sepulture; & revelatio illa non esset minus scripto consignata, quam ipse sepulcri locus. Quocumque igitur modo rem considerem, mihi longè apparet probabilius, S. Rosaliam hominum manibus in monte Peregrino sepultam. Fieri tamen potest, ut Deus singulari providentiâ Sancta esset conservaverit; sicut ea deinde plurimis miraculis honoravit.

§ XV. Antiquissimus Sanctæ cultus ex antiquis ecclesiis, sacellis, & altaribus.

Antiquus S. Rosaliæ cultus ex hæcenus dictis abunde colligi potest, & magis assertum apud Caietanum in Vita, apud Cascinum lib. 1 cap. 2, & apud Salernum sæpè jam laudatum. Illud verò omnium luculentissimè ostendit Josephus Spucces Societatis Jesu dissertatione Ms., quâ anno 1642. Roma antiquitatem cultus S. Rosaliæ defendit. Dissertationem hanc Ms. cum altera ejusdem auctoris de stirpe S. Rosaliæ nobis-

Antiquus Sanctæ cultus à variis probatus:

154 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS
nobiscum anno 1744 communicavit R. P. Stanislaus Ignatius Castiglia Societatis Jesu, tunc provincia Sicula præpositus, qui & hæc observationes in indice monumentorum ad nos missorum adjungit: Authentica omnia monumenta, quæ P. Josephus Spucces in hæc dissertationibus citat, ex ejusdem mandato ritè conquisivit, atque in duos tomos distribuit, P. Hieronymus la Chiana Panormitanus Societatis Jesu, eaque omnia, publicâ auctoritate firmata, in capsula quadam fuere inclusa, atque in recondito Panormitanæ urbis thesauro, in quo publica civitatis pecunia servatur, reposita. Ea omnia quidam è nostris, cujus operâ in his S. Rosaliæ monumentis colligendis usus sum, senatui annuente, vidit & pervolvit. Sed quoniam nimis longum erat, omnia transcribere; indicem tantum eorum monumentorum transcriptum mittimus, unâ cum epistola nuncupatoria ad senatum Panormitanum, quam idem P. Hieronymus la Chiana Operi præfigit, additis uno vel altero ex iisdem monumentis, quæ apud nos erant. Hactenus diligentissimus atque humanissimus Castiglia, aut ipse adjutor P. Nota.

*cultus ille
 primò ostenditur ex
 perpetua
 traditione,*

159 *Quod spectat ad monumenta citata in Dissertatione, iis non magnopere indigemus, tum quòd antiquitas cultus clarior sit, quàm ut dubitationi possit esse obnoxia; tum quòd pleraque auctoritas asserta confirmari possint ex Cascino aut Salerno. Qua de causa totam ferè laudatam Spucces Dissertationem subjiciam, omissis allegationibus, qua nimia frequentia sermonem ipsius minus expeditum reddunt, & adjuncta illorum loco auctoritate Cascini vel Salerni. Auctor oritur ab anno Sanctæ emortuali, non omnino certo, ut antè ostendi; ac ita scribit: Sanctam Rosaliam*

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 155

filiam virginem Panormitanam sub annum MCLX diem suum obiisse in spelunca montis Peregrini, prætorquam quodd Siciliensis ecclesiæ constantissima traditio testatur, ut videtur est in secundo volumine à scriptura prima & sequentibus usque ad septimam; scripserunt & Pirrus in Notitia Panormitanæ ecclesiæ ad annum prædictum, & Ferrarius in Catalogo ad diem pridie Nonas Septembris in notis . . . Eandem porro à primis illis annis, qui ejus mortem sunt consecuti, summo honore cultam, atque eo loco habitam, quo Sancti haberi solent in Ecclesia Dei, eadem docet traditio in scripturis supra laudatis. *Hoc primum est auctoris argumentum à perpetua traditione desumptum. Scriptura verò, quas laudat, sunt septem epistola, eodem anno 1642 exarata, & P. Spucces ut procuratori tradita. Ea sic recensentur in catalogo antè memorato :*

1. Litteræ senatus Panormitani ad SS. D. N. de antiqua traditione sanctitatis ac generis S. Rosaliæ.
2. Eiusdem de eadem litteræ ad alios.
3. Eminentissimi Cardinalis Doria archiepiscopi Panormitani de eadem litteræ.
4. Capituli & cleri Panormitani de eadem litteræ.
5. Beneficiorum ac parochorum de eadem litteræ.
6. Principum virorum de eadem re litteræ.
7. Populi Panormitani de eadem re litteræ.

160 *Ha porro littera cum subscriptionibus omnibus ad manum mihi sunt. Verùm cùm omnes in eandem planè sententiam conspirent, satis erit huc spectantia è litteris Cardinalis archiepiscopi exscribere, prout facio : Nos D. Joannettinus Doria S. R. E. presbyter Cardinalis tituli S. Petri in Monte Aureo, archiepiscopus Panormitanus, omnibus & singulis, quibus præsens fuerit exhibita vel ostensa, fidem facimus & attestamus*

256. ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

testatur, antiquissima & constante & invariata populi & ecclesiæ Panormitanæ, aliarumque Siciliensium ecclesiarum traditione acceptum & creditum, & in omnium mentibus insitum, & ore versatum; perpetua etiam consuetudine confirmatum & approbatum, sanctam Rosaliam virginem Panormi natam, & ex regio Caroli Magni sanguine progeneratam, abdicatis amore Christi paternis divitiis & honoribus, & aulæ regię, in qua educata fuerat, omnibusque sæculi pompis proculcatis, in montis Quisquinensis primùm, deinde Peregrini speluncas fugisse, ibique solitariam vitam egisse, ac mortem sanctissimè obiisse; statim verò post mortem communi omnium opinione ac fide Sanctam fuisse appellatam, & sanctarum virginum ritu dicatis illi templis, propositis imaginibus cultam, invocantem in litanis, Officio ecclesiastico, ac Missæ celebratione honoratam &c. *Ad hæc solùm pauca observa. Primò voces illa, statim post mortem, non nimis rigidè sunt explicanda; cum incertum sit quoto post mortem anno cultus sit inchoatus; certum tamen videatur, Sanctam coli cœptam sæculo duodotimo, quo obiit. Secundo cultum illum hæud dubiè paulatim crevisse, & verisimiliter non eodem anno, quo obiit, Sanctam vocari cœptam, & cultam Officio ecclesiastico; neque eam opinor esse mensent Eminentissimi Cardinalis. Tertio traditio de cultu hæud dubiè antiquissima & invariata est: at id non æquè convenit anno æmortalis, neque omnibus, quæ de Sancta vivante asseruntur, prout colligi potest ex iis, quæ de singulis suo loco sunt disputata.*

161. *Hiscè breviter observatis, redeo ad laudatam Dissertationem, cujus multo post superiora sic proseguitur: Ego verò jam luculentis demon-*

secundo ex plurimis

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 157

demonstrabo ex scripturis in hoc primo volumi-
ne contentis. Certè in Ecclesia cultus, qui San-
ctis adhiberi solet, hic est, templorum & alta-
rium dedicatio, imagines titulo sanctitatis in-
scriptæ, beneficia ipsorum nomine instituta, pu-
blica invocatio, solemnitas ac festa natalis cele-
bratio. Singula ostendam antiquitus S. Rosaliæ
ab ecclesia Siciliensi attributa; &, quod caput
est, confectio & approbante summo Pontifice. *De-
inde de ecclesiis & altaribus ita differit: Primò*
Racalmuti*, quod est oppidum in diœcesi Agri-
gentina, templum habetur antiquissimum S. Ro-
saliæ; cujus antiquitas refertur ad annum MCC-
VIII, ut conjicere licet ex notis repertis in areo
quodam ejusdem ecclesiæ, quæ hujusmodi erant
MCCVIII: quinque enim postremæ jam media sui
parte cœrolæ, hanc tantum speciem ostende-
bant. *Hanc S. Rosaliæ ecclesiam memorat etiam
brevissimè Salernus pag. 152, & Cascinus pag.
14 & 15. At hic unò seculo ecclesiam postero-
rem facere videtur, cum narret adificatam in-
ter annum 1320 & 1330, uti ibidem videre
licet. Verùm sive seculo XIII sive XIV condita sit
illa ecclesia S. Rosaliæ, certum est antiquissimi-
culens argumentum.*

* Rahal-
muto

162. Secundò Panormi anno MCCVII celebre jam inde à
jam erat templum S. Rosaliæ, ut patet è legato *seculo XII*
Theophaniæ nobilis matronæ, quod testamento
reliquit ecclesiæ S. Rosaliæ... De eadem eccle-
sia fit mentio in testamento nobilis viri Joannis
de Calavallis anno MCCXXXVII. Tertio de ea-
dem ecclesia, & simul de alia capella ejusdem
Sanctæ in ecclesia S. Catharinæ de Olivella fit
mentio in quodam catalogo, confectio anno MCD-
XXXIX jussu archiepiscopi Panormitani, qui tunc
temporis erat vix ille celeberrimus Nicolaus Tu-
discus,

158 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

discus , qui per antonomasiam dicitur PANORMITANUS. De utraque hac aede sacra Salernus ita loquitur pag. 152 : Celebritatem ergo nominis, Divæ titulum cum religioso cultu , ab ecclesia Sicula jam diu usurpato , hæc planè contestantur : antrum Peregrini montis jam dudum ante plura sæcula religiosè cultum , ædis sacræ titulus cum virginis Rosaliæ effigie ; cujus aræ adnexum olim ecclesiasticum beneficium de jure patronatûs Panormitani senatus : alterum item templum eidem Virgini ibi ante annum salutis MCDXIV excitatum , ubi proximè deinde exstructa est D. Catharinæ ædes , cui nomen Olivellæ fecit olea ex propinqua area. Atque ædis utriusque meminit eruditissimus juris canonici doctor Nicolaus Tudiscus archiepiscopus Panormitanus , qui sub nomine Abbatis Panormitani inclaruit & celebratur : is enim anno MCDXXXIX in catalogum ducentarum ferè sacrarum ædium, quibus thynnariæ piscationes aliquot pisces quotannis pendunt , regessit duplex hoc S. Rosaliæ templum.

Sancta divinitatis

163 Eidem elemosynas erogatas legimus : qua in re numquam excidere è memoria debet antiquissima cujusdam Theophaniæ testamentaria dispositio , in pergamena carta scripta die XVIII Aprilis , anno MCLVII , quam autographam sæpe legimus , & custodiri diligentur curavimus : ibi enim inter alia Sanctis legata , tarenum aureum S. Rosaliæ templo solvi imperavit ; ostenditque aperitissimè intra centum annos à Rosaliæ obitu sacram illi ædem publico cultu exstructam. Cascinus pag. 6 agit de ecclesia montis Peregrini , & pag. 9 idem adducit testamentum Theophania , dubitans tamen , an hac legatum fecerit in favorem ecclesie S. Rosaliæ montis Peregrini .

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 159

grini, an in favorem alterius ecclesie S. Rosalix, quam tunc etiam Panormi fuisse affirmat. De ecclesia montis Peregrini certo agitur apud Amatum in litteris Panormitanorum anni 1421, ubi festivitas S. Rosalix in monte Peregrino celebrari dicitur in die Ascensionis. At nihil refert ad antiquitatem cultus demonstrandam, utri S. Rosalix ecclesia gratia illa sit praestita.

164 Quarto, ut *prosequitur Spucces, Rivel-* *ecclesiis,*
 li, quod oppidum est in diocesi Polycastrensi *facellis, al-*
 provinciae Basilicatae, anno MCDLXXVIII condi- *taribus,*
 tum est templum S. Rosalix. *Salernus scribit,*
 Rovelli in Lucania, *sed idem oppidum designat.*
 Quinto Julianæ, quod oppidum est in Sicilia
 diocesis Agrigentinae, ab immemorabili excita-
 tum fuit in templo maximo altare S. Rosalix,
 cujus mentio habetur in quadam scriptura jam
 inde ab anno MDXXII. . . De eodem altari sit
 mentio in quadam nota Agrigentinae ecclesiae,
 edita anno MDXL. Sexto Politii, quæ civitas est
 in Sicilia diocesis Cephalæditanae, antiquissimum
 fuit templum S. Rosalix, cujus adhuc ruinae,
 solumque ipsum habetur in honore. *Consentis*
Cascinus pag. 14, meminitque de eodem brevif-
sime Salernus. Septimo. Anno MDXCIV confratres
 S. Catharinae de Olivella concedunt RR.
 Patribus Oratorii capellam S. Rosalix antiquissi-
 mam, cum onere aliam fabricandi in nova ec-
 clesia S. Ignatii martyris: quod & factum est.
Idem Cascinus pag. 10 & 11 asserit. Octavo:
 Bibonæ, quod oppidum est in Sicilia diocesis
 Agrigentinae de dominio S. Rosalix, ejus tem-
 plum exstat longè antiquissimum, quod tradunt
 ante trecentos, vel & quadringentos annos con-
 ditum fuisse . . . Templo adjuncta confraternitas,
 cujus initia referunt ad annum MCL hoc argu-
 mento,

160 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

mento, quod cum lis esset de præcedentia in processionibus, quæ ibi sequitur antiquitatem, inter confratres S. Antonii, S. Bartholomæi, & S. Rosaliæ; confratres autem S. Bartholomæi de scripturis antiquitatem probarent jam ab anno prædicto; ea lis jure terminari non potuit: sed composita est hæc pacto, ut vicissim præcederent. Unde colligitur, tunc temporis à confratribus S. Rosaliæ exhibitas fuisse scripturas saltem paris antiquitatis... Ad ejus templi antiquitatem pertinet, quod tertio collapsum, reparatum est ter... Rursus quod æs campanarum ejusdem ecclesiæ jam ab anno MCDLXXVII non conditum, sed resectum est. *De ecclesia Bivonensi admodum antiqua agit etiam Caietanus in Vita eadenda, Cascinus pag. 15 & seq., & breviter Salernus.*

165 Nond. In antro Quisquinesi jam inde à primis sæculis post mortem S. Rosaliæ excitatum fuisse altare eidem Sanctæ, testantur tabulæ Stephanenses. *Institui solitas supplicantiarum processiones ad eum locum, testatur Cascinus pag. 17, & latius ex authentico Ms. probabo inferius § 26, ubi narrabitur istius antri inventio.* Decimo. Troina * oppidum est diocesis Messanenensis: ibi templum antiquissimum S. Rosaliæ (fuisse,) testantur ruinæ, quæ adhuc ejus nomen retinent. *Consonat Cascinus pag. 20, addens Sanctam suo etiam tempore particulariter ibidem invocari solitam, licet ecclesia ipsius foret destructa. Mentio ejusdem ecclesiæ est apud Salernum.* Undecimo. Ragusa, oppidum Syracusanæ diocesis, templum habet S. Rosaliæ longè vetustissimum. *De hoc, uti & de pluribus venerationis argumentis in diocesi Syracusana, Cascinus pag. 20 & 21.* Duodecimo. Siciliæ, diocesis Syracusanæ oppi-

que per 10-
tam ferè

* Traina

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 161

oppidum aliud, templum habuit ejusdem Sanctæ ab immemorabili, cujus ruinæ adhuc in honore sunt . . . Decimo tertio. Maurus, oppidum diœcesis Messanensis, ecclesiam habuit S. Rosaliæ ab immemorabili . . . Decimo quarto. Aliud templum ejus exstat ab immemorabili in oppido Tostoreti, (*Salernus* Tortoricii) diœcesis Messanensis. Decimo quinto. Aliud item antiquissimum in oppido Faticarra (*Salernus scribit* Ficaræ) diœcesis Messanensis, post ruinas reparatum anno MDCV, hoc est XIX annis ante inventionem corporis. *De omnibus consentiunt Salernus breviter, & fusiùs Cascinus cap. 2.*

166 Decimo sexto. Templum Olivellense, *Siciliam as-*
(de quo jam supra actum) S. Rosaliæ dicatum *signantur.*
 Panormi ab immemorabili . . . Decimo septimo.
 Templum aliud ejusdem Calascibettæ*, diœce- * Calata-
 sis Catinentis, vetustate collapsum . . . Decimo scibet
 octavo. Ruinæ templi antiquissimi S. Rosaliæ,
 quæ nomen ac venerationem retinent, in ora
 Cephalæditana. Hæc sunt templa antiquitus in
 honorem S. Rosaliæ dicata, & omni cultu ac
 veneratione à fidelibus frequentata: recentiora
 enim, quæ nostra ætas condidit, missa facimus:
 inter quæ unum habetur Panormi constructum
 auctoritate sanctissimi Domini nostri Urbani VIII,
 Pontificis maximi, quem Deus servet in multos
 annos. *Hætenus Spucces de ecclesiis, sacellis &*
altaribus Sancta. Unum alteramve adjungit Sa-
lernus, ita brevissimè de hisce scribens: Aliorum
 etiam quatuordecim delubrorum per universam
 Siciliam, repertis eorundem vestigiis, renovata
 modò memoria est, Caccabi in hospitio, seu,
 ut vocant, grancia monasterii S. Nicolai de Ne-
 more; Cephalædi ad littus Orienti adversum du-
 plici ab oppido lapide: Politii, Rahalmuti, Bis-
 X bonæ,

* Agousta
* Paola

bonæ , Calascibettæ , Troinæ , Ficarræ , Sancto-Mauri , Tortoricii , Sicli , Augustæ * , Paulæ * in Calabria , Rovelli in Lucania. Altaria recensentur multo plura. *Hæc de ecclesiis , sacellis & altaribus sufficiant , ut ad alia antiqui cultus argumenta progrediamur.*

§ XVI. Antiquissima veneratio ex imaginibus vetustis , aliisque ulterius probata : ea deinde , postquam nonnihil e-languerat , instaurata initio seculi XVII.

*Imagines
Sanctæ*

AB ecclesiis & altaribus ad vetustas S. Rosaliæ imagines transit Spucces , atque ita ratiocinatur : Inter imagines S. Rosaliæ omnium antiquissima videtur , quæ jam inde ab anno MCLXXIV , hoc est anno decimo quarto post obitum ejusdem (*secundum ipsius de anno emortuali sententiam*) creditur fuisse depicta in trabe summæ contignationis templi regii Montere-galensis. Eandem enim ætatem videntur habere picturæ illæ , quam habet prima ipsa templi contignatio , quæ facta fuit anno MCLXXIV , ut patet ex Pirro in notitia Montere-galensis ecclesiæ : (*tom. 1 Italia sacra pag. 397 & seq.*) & Lello part. 2 ; nec umquam reparata ante annum MDCCXXIX. Si satis certa sit assignata pictura antiquitas , culta fuit Sancta paucissimis post mortem annis :

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 163

*annis : nam suo loco ostendi , eam verisimiliter
serius obiisse , quàm anno 1160.*

168 *Verùm quidquid sit de tanta hujus pi- ad seculum
Etura vetustate , qua non satis clarè ostenditur , XII relate :*
*aliam ejusdem ferè ætatis memorat Salernus his
verbis : Imagines verò cum sanctitatis titulo pu-
blici cultus teste innumeræ , æque antiquissimæ :
inter quas post plures ab inventione reliquiarum
annos ea innotuit , quæ in cathedrali Panormi-
tano templo depicta olim fuit ; trabibus enim
majoribus sustinendis , seu potiùs ornandis ad
parietes lignea fulera aptè conformata subdun-
tur : in iis verò depictæ sunt plures Sanctorum
effigies , quæ tamen eorum , qui in solo ejusdem
templi degunt , ob altitudinem oculorum aciem
adeo fugiunt , ut inde dignosci nequeant : dum
autem idem templum magnificentissimè , ut mo-
ris est , celebrando S. Rosaliæ festo holosericis
auro intertextis aulæis , & divite gaza exornaretur ,
sub nona trabe agnitus in imagine S. Ro-
saliæ eremiticus vestis modus , nam cinericii co-
loris sacco vestitur , cui circumjectum ad hume-
ros , peregrinorum ritu breve palliolum cæru-
leo , sed jam languido , colore imbutum ; binis
rosis hinc & inde , quæ brachia pallio teguntur ,
& characteribus S. R. nomen S. Rosaliæ innui-
tur. Trabs autem illa cum ornamentis præferet
æqualem templo antiquitatem , quod dedicatum
fuisse constat à Gualterio archiepiscopo , ejus au-
ctore anno MCLXXXV. De Gualterio II archiepi-
scopo Panormitano agit Pirrus tom. 1 à pag.
121 , ubi etiam pag. 127 de constructa ecclesia
hac cathedrali.*

169 *Spucces porrò præcedentibus hac subdit : alia item
Proximè (vetustate) accedit tabula Martura- vetusta,
nensis Panormi. Hanc , quam omnium vetustissi-*

164 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

nam suspicabatur Cascinus, ari incisam dedi ad § 7. Panormi etiam duæ aliæ habentur tabulæ Olivellensis (ecclesiæ) miræ antiquitatis. Utramque dedi ex Cascino, cujus altera est secunda, altera septima. Ibidem alia convilitur imago S. Rosaliæ vetustissima in hospitali, quod vocant Magnum. Dabitur infra ex Cascino, cujus est decima quinta. Ibidem alia ejusdem imago perantiqua habetur in parochiali templo S. Nicolai ab Albergaria. Bibonæ, quæ civitas fuit de dominio S. Rosaliæ, exstant antiquissimæ imagines S. Rosaliæ octo: prima in ecclesia ejusdem S. Rosaliæ, depicta anno MCDXCIV. Secunda ad postes cujusdam tabernaculi in eadem ecclesia, facta anno MCDXLIX. Tertia, quæ videtur omnium antiquissima, in medio gonfalonii ejusdem ecclesiæ. Quarta est lignea statua inaurata, quæ, cum vetustate jam penè confecta esset, instaurata est anno MDXXXII. Unde colligitur, ejus ætatem longè antiquiorem fuisse. Quinta altera statua ejusdem, hac etiam vetustior, & omnino corrosa, quæ servatur in sacello ejusdem ecclesiæ. Sexta in ecclesia parochiali S. Agathæ, cujus antiquitatem testantur Gothici characteres. Septima in ecclesia S. Antonii, facta anno MDVIII. Octava in exteriori fronte cujusdam domus. Ex hisce varias ex Cascino dedi, suis locis videndus.

170 S. Stephanus oppidum est prope Bibonam de ditione ejusdem S. Rosaliæ. Ibi imago est S. Rosaliæ perantiqua ab anno MCDLXVIII in maxima ecclesia. Alia ejusdem imago habetur in gonfalonio S. Mariæ Magdalene ejusdem oppidi. . . Ragusæ præter templum S. Rosaliæ dictum, alia exstat pervetusta ejusdem imago in ecclesia S. Theodori, summa cum veneratione habitata . . .

*ex quibus
varie nomen
Sanctæ ha-
bent inscri-
ptum:*

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 165

bita, . . Calascibettæ præter templum proprium S. Rosaliæ, alia ejusdem imago ab immemorabili cõlitur in ecclesia S. Mariæ à monte Carmelo. . . Jam verò pleræque istarum imaginum inscriptum gerunt nomen S. Rosaliæ, ut imago Marturanensis, . . . imago prima Bibonensis, . . . itidem octava Bibonensis, . . . & aliæ complures. Jam ergo ab imaginibus ad beneficia transeamus. *Qui verò de istis imaginibus plura enucleatius disputata desiderat, adeat Opus Italicum Cascini, qui de illis maxime agit lib. 1 cap. 2, licet aliis quoque locis de eisdem non pauca differat. Ego interim, cum dicta ad propositum nostrum sufficiant, progredior cum auctore Dissertationis, ad beneficia antiquitus constituta sub titulo ac nomine S. Rosaliæ.*

171 Omnium, *inquit*, antiquissimum est Panormitanum, erectum in monte Peregrino, qui antiquitus ERCTA dicebatur. Hujus prima institutio immemorabilis est: tamen habentur antiquissima testimonia jam inde ab anno MCCCXCIII, . . . rursus ab anno MCCCXCIX, script. 7 fol. 41. Qua in scriptura illud est notabile, quòd hoc beneficium prædictis illis annis conferebatur à summo Pontifice Romano: unde patet, cultum S. Rosaliæ notum ac probatum fuisse Pontifici. Præterea ejusdem beneficii mentio habetur anno MCDVIII, . . . MCDXVIII &c. *Pergit auctor ex scripturis plurimis, qua mihi ad manum non sunt, mentionem hujus beneficii ostendere per totum seculum xv, xvi & initium xvii, seu usque ad annum 1611; de quo varia etiam adduxit Cascinus pag. 6. Deinde sic prosequitur Spucces ad alia: Alterum est beneficium Julianense, de quo fit mentio anno MDXXII, . . & anno MDXXI . . . Ad beneficia revocari potest feudorum*

varia quoque beneficia antiquitus instituta titulo S. Rosaliæ:

insti-

166 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

institutio. Anno igitur MCDLXVIII in agro Calascibettensi feudum institutum auctoritate regia sub titulo S. Rosaliæ. *Hisce expeditis, ad publicam Sancta invocationem cum eodem auctore pergo.*

172 Panormi, *inquit*, in metropolitana ecclesia publicè invocari solitam S. Rosaliam, testantur memoriæ veterum librorum, quibus illa ecclesia utitur in publica officia... Idem testatur liber precum, quo antiquitus utebatur ecclesia S. Michaëlis in eadem urbe, conscriptus anno MCCCXLIII, ubi inter alias virgines proponitur etiam invocanda S. Rosalia... Bibonæ publicam & antiquissimam fuisse invocationem S. Rosaliæ, testantur tabulæ Bibonenses, ... & specialius ad amoliendam pestem... Idem de oppido S. Stephani testantur tabulæ Stephanenses... Idem de monasterio Bibonensi S. Pauli testantur tabulæ Bibonenses... Idem de oppido Racalmutensi testantur ejus tabulæ... Idem de civitate Mazariensi testantur tabulæ Mazarienses. *Hac breviter Spucces. Salernus verò ad propositum nostrum habet sequentia: In antiquas etiam litanias, quæ inter supplicationes Panormi olim recitabantur, S. Rosaliæ nomen in aliarum virginum chorum relatum esse, ex codicibus, ante plura secula manu descriptis, liquet. Similia narrat Cascinus pag. XI, observans etiam nomen S. Rosaliæ reperiri in hymnis antiquis, in quibus multa antiquorum Sanctorum sunt nomina, ita tamen ut nomina SS. Bernardi, Francisci & Dominici necdum in iis occurrerent. Ex quo colligit, Rosaliam ante laudatos Sanctos Panormi fuisse cultam.*

173 *Ad celebratam Sancta festivitatem demum procedit Spucces, atque id breviter ostendit*

CONTRA PESTEM PATRONE. 167

dit his verbis : Festum celebratum antiquitus die 14 Septembris Panormi, testantur tabulæ Panormitanæ . . . Racalmuti idem testantur tabulæ Racalmutenfes . . . Bibonæ idem testantur tabulæ Biboneasfes . . . Idem testantur S. Stephani tabulæ Stephanenses . . . Ragulæ idem testantur tabulæ Ragusanæ. *Ex dictis verò omnibus ita concludit* : Jam igitur hæc omnia satis luculenter ostendunt, sanctam Rosaliam jam iade ante quadringentos annos (*id est, ab anno circiter 1242*) habitam eo loco, quo cæteri Sancti haberi solerent. *Legitima est conclusio, si auctor solùm velit insinuare*, S. Rosaliam cultu ecclesiastico ab eo tempore honoratum fuisse in Sicilia, & à fidelibus invocatam. Si verò inferre volueris, Sancta festivitatem tam diu celebratam fuisse Officio ecclesiastico, uti fit de præcipuis Sanctis, & quidem per totam Ecclesiam, ut verba sonant, id sanè non satis probaverat; cum nullibi ostendat, à quo tempore coepit celebrari Sancta festivitas annua; cumque certum sit, eam non fuisse celebratam per totam Ecclesiam. Verùm id necessarium non erat, ad immemorabilem & legitimum S. Rosaliæ cultum demonstrandum: atque is tam luculenter ostensus est, ut nullus relinquatur dubitationi locus.

*festivitas
item celebrata.*

174 *Cascinus lib. 2 cap. 19 pag. 281 asserit*, S. Rosaliam jam fuisse cultam tempore *Willemi I Sicilia regis*, qui obiit anno 1166, cultumque ejus ab *Alexandro Papa III approbatum suspicatur*. *Mancusius verò in Vita part. 1 § 21 pag. 165 confidentius affirmat antiquam de S. Rosalia orationem compositam aut confirmatam ab Alexandro III. Verùm non ter allegat auctoritatem antiquorum, aut rationes idoneas, quibus tanta cultus antiquitas ostendatur: imò ne satis*

Non videtur Sancta culta tempore Willemi I, sed ante finem seculi XII:

satis quidem probari potest, S. Rosaliam esse de-
 functam ante Willelmum I. Oratio autem, de qua
 Mancusus loquitur, hæc est: Deus corona glo-
 riæ, qui beatam Rosaliam virginem de regia ad
 desertum educatam, & gloriosis floribus corona-
 tam, ad paradisi delicias assumpsisti, da, quæsu-
 mus, ejus auxiliis, ut à malis omnibus eruamur,
 & perseverantiæ coronis potiamur optatis. Per
 Dominum &c. Recitatur eadem oratio in fine
 Operis Cascini pag. 320; at non additur, à quo
 tempore usitata aut composita fuerit. Quapropter
 tanta illius orationis antiquitas non fuerat affir-
 manda, sed probanda: & forsitan multùm labo-
 rasset Mancusus, si voluisset ostendere, oratio-
 nem illam ante seculum XVII fuisse compositam.
 Vincentius Auria in Rosa celesti pag. 28 & 29
 affirmat ex Philippo Paruta, ecclesiam Sancta in
 monte Peregrino fundatam ab anno 1180: quod
 an satis certum sit, ignoro. Verumtamen ex ha-
 elenus dictis colligitur, S. Rosaliam aliquo sal-
 tem cultu honoratam fuisse ante finem seculi XII,
 eumque magis dilatatum seculo XIII, & sequen-
 tibus, donec paulatim cæperit languescere, ut
 gloriosius instauraretur seculo XVII.

175 Salernus de languescente primùm, ac
 deinde instaurato sancta Solitaria cultu hæc scri-
 bit: Sed, quod mireris, cultus tantus, ac tam
 latè sparsus, obtorpescentibus Sicularum ani-
 mis, & decedente sanctitatis fama, sensim refri-
 xerat: quod non aliunde manasse credam, quàm
 quòd laterent sacrosanctæ ejus Virginis reliquiæ,
 quæ mortalium animos cælesti igne succende-
 rent, & amorem beneficiis foverent. Ita cum
 olim latuere apostolorum Petri & Pauli corpora,
 desierant, uti scribunt Platina & Ciacconius,
 rerum Pontificiarum scriptores, in honore esse
 propter

cultus ille
 postea non-
 nihil clan-
 guerat.

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 169

propter desuetudinem & ignorantiam hominum ,
 quousque sub Urbano V innotuere. Quare exci-
 disse Rosaliæ cultum permisit Deus in alicujus
 oblivionis tenebras , ut felicius & ampliori cele-
 britate resurgeret. Numquam tamen deleta pror-
 sus S. Rosaliæ memoria , (*ut abunde colligi po-
 test ex supra dictis*) sed retenta sunt semina ,
 unde ad gloriam pullularet. In cathedrali enim
 æde Panormitana die 14 Septembris ritu semidu-
 plici recitari jam cœperant , renovato cultus stu-
 dio ad anniversarium festum , divinæ preces ab
 anno MDCIX : & futuræ inventionis spem de-
 ruendâ ab impendentibus periculis patriâ fama ,
 divino confirmata oraculo , sustinebat. Qua ve-
 rò ratione celebritas nominis , hominum obse-
 quia & plausus in divam Rosaliam resfloruerint
 per ejus reliquiarum inventionem , mox , cùm
 de ea agemus , differendum erit. *Cascinus hisce
 omnibus lib. 1 cap. 2 satis consonat ; certumque
 est , venerationem S. Rosaliæ per corporis inven-
 tionem iia revixisse , ut longè facta sit celebrior,
 quàm antè unquam fuerat.*

§ XVII. Beneficia aliaque cor-
 poris inventioni prævia : cor-
 pus variis vicibus frustra
 quæsitum.

QUamquam pleraque beneficia S. Rosaliæ , *Bivonenses,*
 qua ad posterorum memoriam pervenerunt , *jussi Sanctæ*
 facta sunt circa tempus inventi corporis aut tem- *ecclesiam*
 pore posteriore , nonnulla tamen narrantur , qua *struere , &*
peste per
eam libera-
 Y *ti :*

170 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

diu præcesserunt. Cascinus Bivonam à S. Rosaliæ jam anno 1348 peste liberatam scribit, rem narans hoc modo pag. 16: Protectionem istam & amorem Sanctæ experta est Bivona magno beneficio & gloriâ ipsius occasione universalis pestilentiæ, quæ totam afflixit Siciliam, & memoratur à Fazello ad annum mcccxlvii. Quippe celebris fuit apparitio S. Rosaliæ, in ejus vicinia extra oppidum supra magnum saxum oblata puellæ, quæ in propinquo torrente panniculos lavabat lineos: hæc monebatur, Bivonenses peste liberandos, si eo in loco ecclesiam S. Rosaliæ exstruerent: Fides tunc temporis relationi revelationis non est habita. Verùm durante semper malo, reversa anno sequente Sancta, apparuit homini fide digno, cui cum credidissent, fabricata est ecclesia in illo loco, qui paucis passibus distat ab oppido: secutaque inde est mali cessatio. Hinc eam particulari oratione invocant tamquam patronam. Afferunt abhiac tempore non multo trabem fuisse in illa ecclesia, in eaque notatum fuisse annum mcccxlviij, qui optimè cohæret cum tempore prædictæ pestilentiæ. Hactenus Cascinus, plura subnectens de ecclesia illa Bivonensi: anon indicat, ex quo scriptore vel monumento antiquo factum istud didicerit. Idem tamen paucioribus verbis deinde retulit Vincentius Auria in Rosa cælesti pag. 45. Suspiciari quis posset, apparitionem illam haustam esse ex Caietano, qui narrat S. Rosaliam pestis tempore apparuisse, monuisseque ut sibi ecclesia Bivona exstrueretur; aut, quia nonnulla addit, ex iisdem cum illo haussisse monumentis; annumque, qui prætermisus est à Caietano, ex solis adjectum conjectaris; ac præsertim ex trabe memorata:

177 Cascinus lib. 2 cap. 21 pag. 318 ex imagine

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 171

gine vetusta, qua S. Rosaliam exhibet mediam inter quatuor sanctas Virgines, conjecturam format de alio quodam beneficio, ipsius patrocinio à Panormitanis impetrato. Imaginem illam laudatus scriptor refert ad annum ferè MCD, eamque edidit loco decimo quinto, quemadmodum eandem hic exhibet. Observat verò Cascinus imaginem fuisse instauratam suo tempore, aut non diu antè, quia humiditate parietis multum erat corrupta; partem tamen superiorem, qua quinque representat virgines, magis tum fuisse integram. Deinde totam figuram exponit hoc modo: Quæ inter has (virgines) media est, Rosalia est rosis coronata, junctis manibus in modum patrocinantis. Ad dexteram ejus stat S. Agatha, quæ pro signo manus habet mamillis appositas. Huic altera adstat, funem manu tenens, quæ videtur S. Christina, cum hæc fune alligata fuerit saxo, & in lacu submersa. Ad partem sinistram est S. Oliva, tenens ramum oleæ, insigne suum consuetum; & S. Nympha cum vase, quod significat vas olei ferventis, cui fuit injecta, & cum corona liliorum & rosarum in capite, quia sic coronata fuit ab angelo, simulac per manus S. Maximiliani archiepiscopi Panormitani sacrum suscepit baptismum. *Hactenus Cascinus. Porro de S. Agatha apud nos actum est ad diem v Februarii, de S. Christina ad xxiv Julii, de S. Oliva ad iii Junii, & de S. Nympha agitur cum Martyrologio Romano ad x Novembris, aut ad xii cum Siculis, ubi discuti poterunt facta hic asserta.*

178 *Exposita imagine, conjecturam suam subdit Cascinus his verbis: Verùm hic progredi nequeo, nisi pedem figam, animoque perpendiculari, qua de causa à ducentis, ut minimùm, &*

suspiciatur Panormum ab ea olim peste liberatum: quod est incertum.

172 ACTA S. ROSALIE VIRGINIS

pluribus annis medius locus cum tanto honore virgini Rosaliæ datus sit inter quatuor virgines & martyres, quæ antiquiores sunt Panormi patronæ; cum hæc sine dubio in ecclesia præcedere soleant cum martyrio tum antiquitate. Quæ de causa animum induco ad dicendam conjecturam meam, nimirum quod depictæ fuerint tempore alterius cujusdam liberationis à pestilentia, obtentæ ab eadem virgine Rosalia, quæ contra tale malum antiqua est patrona. Id tam locus, nimirum valetudinarium, confirmat quàm tempus, quo scitur pestilentia ibidem fuisse. Ita ratiocinatur Cascinus, cujus rationes quidem evincunt, S. Rosaliam à multis seculis in magna veneratione fuisse apud Siculos, tamquam patronam singularem contra pestem. Verumtamen certo dici nequit, an occasione novi beneficii inter quatuor virgines media picta sit S. Rosalia; an verò ob memoriam prætorum, vel alia de causa, præsertim cum tempus facta pictura exactè notum non sit.

179 Laudatus supra Anria pag. 28 narrat. anno 1474 pestilentiam gravem fuisse Panormi, cumque ecclesia S. Rosaliæ in monte Peregrino ruinam minaretur præ vetustate, instantiam fuisse eo tempore à senatu Panormitano, cuiusque sublata esse pestilentiam; senatum verò in grati animi tesseram restituisse beneficium, quod eadem ecclesia olim fuerat annexum. Joannes Maria Amatius Societatis Jesu in Opere de Principe templo Panormitano lib. 9 cap. 2 pag. 225 ex Camizzario Ms. lib. 1 de eodem beneficio inscribit: Pius senatus, cum gravis lues anno MCDLXXIV, VIII.* Indictione, Siciliam & Panormum premeret, prætor Antonio de Mastro Antonio, decrevit SS. concivi Rosaliæ templum diru-

* erat eo anno VII

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 173.

dirutum ob vetustatem in monte Peregrino de-
novo construere : oh res mira ! statim intermis-
sa epidemia illa. *Hæc illi.*

180 *Cascinus lib. 1 cap. 2 pag. 17* *insigne* *Oppidum S.*
refert beneficium S. Rosaliæ , quæ oppidum S. Stephani ab
Stephani immune servavit à peste , tum latè per apparen-
Siciliam grassante. Verba ipsius Italica fideliter cuidam S.
reddam Latinè. Ubi observaverat , in vicinia S. Rosalia,
Stephani esse speluncam Quisquinensem , ibique
sanctam annua supplicatione & festivitate coli :
terram quoque ex spelunca loco ab incolis & ex-
ternis religiosè sumi contra morbos varios , &
præsertim contra quartanam ; ad eundem quo-
que locum non frustra recurri in malis publicis
morborum , siccitatis aut pluvia nimia ; sed illa
beneficia memoria mandata non esse ; subdit se-
quentia : Unum (beneficium) idque maximum
refert oppidum S. Stephani , obtentum tempore
alterius pestilentiæ , quæ ante hanc (anni 1624)
ætate nostra fuit gravissima anno MDLXXV. Ab
hac intactum fuit oppidum istud beneficio S. Ro-
saliæ , quæ apparuit viro probo , cui nomen e-
rat Paschalis Barbera , eique hæc dixit verba :
” Uxor tua utero gestat filiolarum , quam natam
„ vocabis Rosaliam : & eritis liberi à peste : re-
„ ser id conterraneis tuis „. Ita omnino evenit,
quantumvis à violentia morbi contagiosi , quæ
varia loca vicina occupaverat , multum essent
circumdati.

181 *Neque solum circumeirca , sed intus quo-*
que fuit pestis sine detrimento : cura enim eò
Bivonâ se contulisset Philippus dñs Alfieri cum
familia sua infecta ; ipse illic mortuus est , &
serie non interrupta ipsius uxor , filii , & soror.
Et quia suspecti non erant , dum advenerant ,
multi cum eis intima erant familiaritate conjun-
cti ,

à manifesto
pestis peri-
culo serva-
tum :

ſi, ſeu conſanguinitatis ſeu amicitiaꝝ cauſa, & variis pietatis officiis ſe ipsis jungebant, ita ut manibus etiam contrectarent & veſtirent cada- vera infecta, ex quo oriri potuerat oppidi per- nicies. Verumtamen infectio non adhæſit ne uni quidem, uti viventes etiamnum teſtes oculati certiffimo teſtimonio confirmant. Hi item nar- rant, famam tunc fuiſſe, quod eadem virgo Roſalia diverſis apparendo eos animaverit & con- firmaverit in temporibus occaſionibusque tam periculofis. *Multa hujus relationis adjuncta con- firmantur jurato teſtimonio Franciſci la Barbera ſacerdotis, qui anno 1642 teſtatus eſt ſe audi- viſſe ea à parentibus; videlicet apparitio S. Ro- ſaliæ, omniaque de immunitate à peſtilentia hic relata: prædictio etiam de natiuitate puella; ac prædictio de immunitate incolarum S. Stephani à peſte in ejus teſtimonio non legitur.*

*puella mu-
ta loquela
apud ſpe-
luncam
Quisqui-
nenſem con-
ceſſa.*

182. *Hiſce aliud beneficium adjungit ab iis- dem teſtibus acceptum, ita proſequens: Præter- ea referunt aliud beneficium iisdem temporibus particulari perſonæ conceſſum extraordinario & grandi miraculo, quod non eſt prætermitten- dum. Accidit hoc virgini, quæ nominabatur Dominica di Palermo, filia Antonini, quæ ad annum ætatis decimum ſeptimum pervenerat ſi- ne loquela, & prorfus muta. Hæc à matre ſua, comitantibus non paucis familiaribus, ducta fuit ad ſanctam illam ſpeluncam (*Quisquinenſem*,) & poſt multas preces, abeuntibus omnibus aliis & per ſilvam illam vagantibus, ſola ibi relicta. Hæc verò in genua provoluta ſtudebat desidera- tam gratiam à potente virgine Roſalia impetra- re, donec illam gratioſè obtinuerit. Unde reverſi poſt horam comites, lætam ſupra modum & lo- quentem invenerunt; rectèque admodum expli- cantem,*

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 175

eantem, quid sibi cum Benefactrice sua contigisset; licet impetratum beneficium apud omnes, qui mutam puellam audiebant loquentem, non alia indigeret explicatione; omnesque cogentur in p̄ssimas effundī lacrymas, & in gratiarum actionem prorumpere; quemadmodum hodieque magno cum fervore gratissimam beneficii servant memoriam & fidem faciunt. Affirmant quoque puellam, animā item meliorem effectam, reliquum vitæ multis virtutibus & bono exemplo traduxisse. *Hactenus Cascinus, ex cuius relatione patet, non in sola pestilentia, sed in quibusvis necessitatibus, imploratam fuisse opem S. Rosaliæ jam ante inventionem corporis. Hac autem muta sanatio confirmatur jurato testimonio Joannis Gerardi sacerdotis, qui illam anno 1642 restatus est ex relatione parentum suorum, addens tamen filiam non nihil deinde balbutisse.*

183 Porro corpus Sanctæ à variis frustra *quisitum fuisse, cum aliis narrat Cascinus lib. 1 cap. 1 pag. 6 & 7, ubi etiam testatur fuisse prædictionem quamdam de corpore S. Rosaliæ non inveniendū, nisi tempore gravissimæ necessitatis. Observat primò semper satis constiisse de corpore Sanctæ in monte Peregrino sepulto, non autem de certa aliqua montis spelunca, eaque de causa variis vicibus fossū esse in monte. Deinde ita pergit: Multi cōse labore fatigârunt, sed frustra, quia Deo non placebat (ut tunc inveniretur.) Et verè innotuit non solūm famā, sed certā scientiā, gravium personarum testimonio, multis annis (ante inventionem) existiisse istud oraculum, numquam reperiendum (Sanctæ corpus,) nisi tempore gravissimæ necessitatis. Ad hōrdm confirmationem, omissis aliis multis, narrabo duās aut tres brevissimas historias,*

*Corpus Sanctæ sæpe *quisitum*: pia mulier solitaria,*

NON

176 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

non admodum vetustas, sed veras & sufficientes ad claritatem dictorum. Primò mulier quædam aulica anno MDLXXXV, quæ relicta aulâ mundoque pio affectu erga hanc Virginem, eam imitari cupiebat, habitavit ibidem cum simplicitate & puritate animi magni, veste induta virili. Angelum se nominandum curavit, & talis esse studebat vitâ & contemplatione. Vixit ibi aanis xxv, & sanctè obiit, sed alio loco.

quæ veste virili ignota viris præcitat, prodigiis à quaerendo deterritur,

184 Hæc autem ardens desiderio reperiendi sacrum corpus Rosaliæ, quæ suis apparitionibus eam frequenter recreabat, coepit magno studio terram fodere. Ecce autem in terra quasi sudor quidam olei apparuit. Hoc prodigio non desistens à coeptis pia anachoretis, sed majori animo & conatu prosequens, tam repentinum sensit ejusdem terræ, deindeque & speluncæ & montis motum, ut ab opere inchoato cessaverit, intelligens ex indiciis talibus necdum venisse tempus, quo detegeretur thesaurus iste, qui divino consilio ibidem erat absconditus. *De hisce Caietanus quoque egit in annotationibus ad vitam. Verba ipsius ex Ms. subjungo:* Ante annos fermè viginti, dum hæc scriberem, fœmina, virili veste ac nomine sumpto, Angelum se dixit, habituque eremitarum in antrum divæ Rosaliæ se abdidit, ubi solitariam vitam per aliquot annos duxit. Dein proximi cœnobii præfecturam suscepit. In ea administratione cupido incessit defodiendi corporis sanctæ Rosaliæ. Postea verò quàm rem ligone exequi coepit; visa exsudare oleo defossa humus, contremuisse antrum: quibus exterrita prodigiis à facinore destitit. *Haltanus Caietanus, qui hæc scripsit ante corpus inventum, & ante annum 1620, quo obiit.*

185 *De eadem muliere agitur in monumento Ms.*

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 177

*Ms. ejusdem ferè temporis , quod nobis ex domo professa Panormitana Societatis Jesu communi-
cavit Hieronymus Jusitinianns. Dicitur ibidem illa inter fratres istos eremitas habitasse annis vi-
ginti quinque incognita , ac præfuisse institutio-
ni tironum ; postea verò Romam abivisse , quòd
intellexisset vetitum esse mulieribus degere in vi-
rorum monasteriis sub pœna excommunicationis ;
Romaque tandem obiisse & miraculis claruisse.
Hæc incredibilia non sunt , cùm constet priori-
bus Ecclesia seculis similia factitata esse à piis
mulieribus. Poterat mulier illa vestem viridem
sumere , quòd speraret se ita minus cognoscen-
dam , quòdque ignoraret habitationem talem in-
ter viros tam severè prohibitam. Numquam fuisse
pro muliere agnitam , nisi post discessum , ad-
ditur in eodem instrumento , quòd scriptum est
Italicè à superiore quodam ejusdem loci , cujus
nomen in Ms. non additur , sed Benedictum no-
minat Cascinus , de eodem historiam sequentem
ex eodem narrans manuscripto.*

*& melius
edocta Ro-
mam profi-
ciscitur :*

186 Secunda (*historia , inquit Cascinus*) est
de quodam fratre loci istius præfecto , cui nomen
erat Benedictus. Hic ipse testatus est , se multùm
& seridè insudâsse investigationi corporis , seque
tribus mensibus fatigâsse circumeundo montem,
& quærendo in variis specubus ; nimirum quia ,
videns labores suos irritos , suspicabatur corpus
S. Rosaliæ à propria spelunca ad aliam quamdam
fuisse transportatum. Verùm interventu ipsius se
demum ad quietem reducendum ipse testatur , cùm
ejus revelatione sibi mandatum esset , ne fodere
pergeret , nec alios ampliùs fodere sineret in il-
la specu , in qua corpus ipsius jacebat , hæcque
Sanctæ subjunxit verba : " Quantumcumque
quæsierint , non poterunt me reperire , quam-

*loci superior
à Sancta
apparente
docetur ,
corpus non
reperiend-
um ,*

* Italicè
diastro.

* nimirum
diastro

nisi tempore
gravis cala-
mitatis :
quod &
alteri insi-
muatur :

„ diu civitas mea Panormus non affligetur gra-
„ di calamitate * „. *Hæc ipsa quoque verba Ita-
lica sunt in Ms. , ubi additur : Et tunc me in-
venient , quod prætermisit Cascinus , qui ita per-
git : Hac usus est voce * , quæ apud nos fre-
quenter fuit usitata , & significat calamitatem gra-
vissimam. Pro majori porrò certitudine , hoc ab
eo affirmatum fuit multis annis ante inventionem
sacrarum reliquiarum. Hællenus Cascinus ex di-
cta Ms. relatione , in qua additur , multos se-
culares , monasteriique superiores & fratres fru-
stra quæsvisse ; monitosque à superiore illo fuisse
varios , ne inutili labore se fatigare pergerent.*

187 Tertiã historiam narrat Cascinus hoc
modo : Tertia est de bono sene , pio devotoque
S. Rosaliæ , qui sacri ipsius corporis reperiendi
desiderio cœpit fodere. Ecce autem , sensit ictum
capiti suo impactum , vocemque audivit inter-
nam , istud non esse tempus iaveniendi corpus ;
sed quando Panormus manus capillis suis impo-
sisset , quod fit in summa afflictione , ob ma-
gnitudinem calamitatis. *Fransit post hæc Cascinus
ad enarrandam aliorum cupiditatem , qui multi-
tudo quæsvenerunt Sancta corpus , quod sibi persua-
derent thesaurum quemdam simul cum eo repe-
riendum. Hos ait deceptos fuisse instrumento quo-
dam Græco saxis antiquo , in quo descriptus erat
locus sepulcri S. Rosaliæ , & in quo dicebantur
duo ibidem esse arca , in quarum altera erat S.
Rosaliæ corpus , altera plena erat moneta. Ob-
servat quidem Cascinus avidos istos nummorum
investigatores fuisse deceptos ; cetera tamen sic fe-
re inventa , prout fuerant descripta.*

188 Ex hac loci descriptione , quam nobis et-
iam communicavit Justinianus , non modica mi-
hi suspicio oritur . non prorsus incognitum anti-
quis

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 179

quis temporibus fuisse S. Rosaliæ sepulcrum; sed tractu temporis ignorari cœpisse, sive quòd locus paucis solùm fuerit notus, quòdque illi obierint, scientiâ suâ aliis non communicatâ, sive alia quapiam occasione. Certè non pauca alia Sanctorum sepulcra sic oblivioni data sunt, quòd nimium absconderentur. Ceterùm qua ex Cascino dedi de corpore S. Rosaliæ in monte Peregrino frequenter quæsto, ac de oraculo non reperiendi corporis, nisi tempore gravissima calamitatis, etiam referuntur in relatione Ms., qua nobis communicata est, quaque desumpta dicitur ex processu authentico, quod eo tempore institutum est coram Cardinali Doria.

verisimiliter
locus sepul-
cri olim
fuerat mi-
nus ignotus.

§ XVIII. Apparens S. Rosalia sanat ægram; eidem rursus deinde apparens, docet ubi corpus suum sit quærendum; corporis investigatio: orta interim peste Panormi, in supplicatione miro modo invocatur Sancta.

Cascinus lib. 1 cap. 3 docet, qua occasione factum sit, ut anno 1624 corpus S. Rosaliæ diligentius, quàm umquam antea, & perferentius quæreretur, donec tandem feliciter fuerit inventum. Salernus verò apud Caietanum tom. 2 pag. 154 Cascini narrationem Latine sic

Mulier ægra, vovens
invisere
montem Pe-
regrinum,
ab apparen-
te Sancta
sanatur:

180 ACTA S. ROSALIE VIRGINIS

contraxit : ANNO MDCXXXIII, mense Octobri, mulier, cui Hieronyma Gatto nomen erat, in publico Panormi nosocomio jacebat ægra, nec longè à morte aberat, cui sustinendæ Sacramentis Ecclesiæ ritè munita, se comparaverat. Interim cùm noctu vigilaret, vehementique flagraret siti, adolescentulam videt, sanctimonialis speciei & habitus, quæ ad pensiles lychnos flammam concinnaret : ne nomine quidem cognita ea tunc erat Hieronymæ ; sed quæ tandem esset, eventus edocuit, suisque illa verbis subindicavit. Ab hac igitur puella ad se evocata, progressaque, admotæ labris arentibus manus tactu sedari primùm sibi sitim, ac deinde his benignè verbis compelli sese sensit : Excute animo metum ; propediem convalesces, modò votum montis Peregrini suscipias. Concepto itaque voto post biduum valens è lecto defiliit Hieronyma.

*ac deinde
in monte do-
cetur, ubi
querendum
sit corpus :*

190 Sed quoniam secundæ persæpe res negligentiam creant, peregrinationem moras necitando ad insequentis anni mensem Maium, ac sacros Pentecostes dies distulit ; non tamen interim deerat religionis vel oblitæ incitamentum, vel neglectæ supplicium, quartana febris, quæ hoc temporis spatio afflicteretur. Sub finem ergo Maii (*scilicet die xxvi, ut notat in margine*) alias quasdam mulieres sui consilii & iuneris nacta socias ad specum venit Peregrini montis divæ Rosaliæ sacram. Hic persolutis unà precibus, dum comites aliæ aliò non longè secederent, sola Hieronyma moram in antro trahens somno correpta Deiparam Virginem videre sibi visa est cæruleo amictam pallio, ac Jesum puellum ulnis complexam, seseque his alloquentem. Exsolutum venisti quod promiseras ; jam igitur vales.

Oblata

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 181

Oblata simul eadem Sanctimonialis species, quam in nosocomio viderat eodem ornata ritu; locumque digito designans, ubi suum jacebat corpus, hortatur ut fodiendum curet; ac certius se quoque signum daturam pollicetur, ut ipsum perspectum habeat magis.

191 Ubi evanuit visus, Hieronyma rem aperit religiosi viri in proximo cœnobio degentibus, aliisque. Intererat ibi Vitus Amodæus unâ cum uxore sua Hieronymæ socia; is, licet olim reperiundo huic sacro corpori inanem posuisset operam, modò mulieris dicto, à cujus ingenio & moribus longè abhorrere videbat, ut id mendacii strueret, spem sibi, atque animos refectos sensit, eoque magis quoddam locum à Hieronyma indicatum nemo hæctenus, ut cœnobitæ illi asseriebant, & ex fama ipse nôrat, scrutatus esset. Eò progressa mulier, ut propius defodiendum locum præscriberet, vidisse se veluti dissidente solo saxum in altum tolli sanctè testata est: quare intelligens id esse, quoddam paulo ante promissum sibi fuerat signum, ipsa manum tunc operi alacris adnovet, & leviter tentare aggreditur. *In relatione Ms., de qua mox, non dicitur Hieronyma ipsa fodisse; sed instituisse, ut id fieret, & facultatem impetrâsse à superiore conventus Franciscanorum, ut fodere liceret loco assignato.*

192 Amodæus verò assumptis aliis operæ suæ sociis (ex quibus duo nominantur in relatione Ms., videlicet Jacobus Genuensis & Joannes Trintianus, ut videtur: nam ultima vox ambigua est scripta) ad montem quarto Kalendas Junii regressus rem sedulò inceptat (juvantibus etiam quatuor Franciscanis vicini monasterii.) Ubi mukum fossæ telluris egressissent, pluresque inter exercendum intermittendumque opus extraxif-

*edolus ab hac muliere
Virus Amodæus, obtemaque fodiendi facultate,*

cum aliis corpus querere incipit, multisque diebus pergit:

182 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

traxissent dies , nec ullum adhuc sacri corporis appareret vestigium , ejus reperiundi spem pœne abjecerant ; abjecissentque etiam animos , ni aliorum interventus , qui quid rei ibi ab aliis gereretur nesciebant , alia quadam spe renovâset. Hi thesaurum eo in loco abstrusum , nescio quâ famâ scriptoque proditum dicantabant. Quoniam igitur in humano pectore plurimum auri sacra fames valet , & plerique mortalium vel levissimâ suspicionis aurâ ad abstrusarum divitiarum investigationem impelluntur ; hi omnes communicato consilio , vel spe sacrarum reliquiarum in spem potiundi thesauri versa , vel altera potiùs ab altera aucta , alterutram in irritum minimè casuram rati , quod reliquum erat laboris , exhaurire pergunt. Sed lentè procedebat opus : nam remotus ab urbe locus , eorum hominum mens , ad se suamque familiam alendam , aliis intenta curis , & elanguescens spes moram non rarè injiciebant. Sed hac profectò mora usus est Deus , ut interim sanctæ virgini Rosaliæ maxima gloriæ pararetur seges.

193 *Hæc omnia etiam narrantur ex processu coram Cardinali Doria instituto in relatione mox memorata , ex qua lubet observare aliqua. Primò mulier , cui apparuit S. Rosalia , erat uxor Benedicti lo Gastuto , & annorum quadraginta & septem. Hæc noctu circa horam septimam , prout hora numerantur in Sicilia , vidit monialem albis vestibus indutam , quæ concinnabat & accendebat lampadem coram altari. Credidit haud dubiè agræ monialem revera esse , cùm aquam ab ea petiisse dicatur. Postquam verò sanata erat eo , quo relatum est , modo , Monacha disparuit , nec Benefactricem suam noverat Hieronyma : sed maniales valetudinarii , quando mane*
audie-

quædam de
prædicto fa-
cto observa-
to

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 183

audiebant visionem, & sanam videbant Hieronymam, suspicata sunt fuisse beatissimam Virginem Mariam. Sanata autem fuit mulier, non post biduum, ut habet Saternus; at eadem nocte, ut Cascinus etiam scripsit; sed post biduum ex nosocomio domum reversa est. Ubi verò domi erat, & voto necdum satisfaciebat, correpta est febris quartana, qua à mense Octobri anni 1623 usque ad finem ferè Maii anni sequentis duravit. Occasio tunc implendi votum nimis dilatum hac fuit. Jacoba, uxor Viti Amodai, obstricta voto visitandi ecclesiam S. Rosaliæ in monte Peregrino, quia opo ipsius è gravi infirmitate convalescerat, sociam sibi adscrivit Franciscam Amphusa cognatam suam: hac verò Hieronymam ad comitandum induxit. Ita tres illa mulieres ad montem Peregrinum se contulerunt, ducente Vito Amodeo Jacoba marito, in ipsa festivitate Pentecostes, seu die xxvi Maii anni 1624; ibidemque in ecclesia S. Rosaliæ non modò sacro Missæ sacrificio interfuerunt; sed instituta confessione de peccatis, sacro etiam epulo refecta sunt.

194 Peractis hisce pietatis exercitiis, Hieronyma bibit de aqua, qua stillando labitur in speluncam S. Rosaliæ, atque ita liberata est febris sua quartana, uti ipsa & maritus ipsius, quorum testimonia laudantur in Ms., sibi persuaferunt. Alii videntur credidisse sanam esse, quia voto suo jam satisfecerat; atque ita sonant verba eidem dicta in visione mox referenda. Verùm parùm refert, utrì causa sanitas obtenta adscribatur, cum de ea impetrata constet, & fortè utraque causa concurrerit. Porrò visio post aquam ebibitam talis ferè fuisse dicitur in hac Ms. relatione, qualis à Salerno describitur: vide

ex processu
coram Car-
dinali Do-
ria instituto.

disse enim se in somno mulierem pulchrè ornata cum puerulo afferebat Hieronyma, credebaturque esse beatissimam Virginem Mariam. Hoc autem eidem videtur dicere: Filia, venisti votum tuum exsolutura, & impletura: esto sana. Deinde, eodem durante somno, visa est videre Monialem albis vestibus indutam, quæ docuit, ubi quarendam esset corpus S. Rosaliæ. De hac moniali apparente auctor scripti existimat, fuisse item beatissimam Dei Genitricem; sed Casci-nus & Salernus rectius hic intelligunt S. Rosaliam, quæ locum sepulcri sui indicavit. Alia insuper quadam leguntur in Ms. de prædicta visione, quâ captum est quæri corpus Sanctæ: at ea ut minoris momenti prætermitto: & regredior ad Salernum.

195 Hic pestilentiam interim Panormo invectam, quæ videtur fuisse calamitas illa gravissima, cujus tempore corpus suum reperiendum præmonnerat Rosalia, referre incipit post Cascinum hoc modo: Ineunte enim Junio ejus anni exitialem luem Panormum invexit barbara suppellex tabe imbuta, eo navigio per imprudentiam importata, quo Christiani de Maurorum servitute redempti domum postliminio reducebantur. Id veneni in paucos initio transfusum, mox in alios atque alios serpens miserum in modum pervadere urbem œccepit: trepidatum itaque Panormi est tum insolentiâ, tum atrocitate morbi, qui florentissimis etiam populis vastitatem intentat. Nihil interim à magistratibus prætermisum, quod humano consilio effici potuit, ut sub ipsum initium reprimeretur lues. Feriatum à publicis scholis, compulsæ mulieres ac puerilis ætas, ut sese domi continerent, nec templa adirent, nisi quæ proxima essent cujusque domui, &

Dum queritur corpus, seu pestis Panormum invadit;

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 185

& festis dumtaxat diebus ad rem divinam : transmissæ egentibus eleemosynæ , ne prodire cogentur : edictum , ut quidquid barbaræ mercis apud cives esset , proderetur , & ære publico ad avertendam avaritiam pretio perfoluto , in ignem conjectum arderet. Quibus suppetebant opes , ii si fortè vel morbus , vel morbi suspicio domum invasisset , positis custodiis , & capitis pœnâ intentatâ , ab aliorum consuetudine domo conclusi sua segregabantur : sed pro aliis , quibus angusta domi res erat , nosocomium in suburbio primò constitutum , atque aliud deinde brevi exædificatum ; attributæ ibi domus tum pestilentia tabidis , tum seorsim iis , quos consuetudo cum his suspectos fecerat ; curata omnium funera publico sumptu , ut quos pestis absumperat , efferrentur. Demum nihil sumptui parsum , sed abundè suppeditata omnia cum ministris , medicis , confessariis. Mœror tamen , pavor , ac trepidatio adeo pervaserant singulos , ut faciem urbis paulo ante florentissimam repentinus morbus immutaverit. Id angebat magis quoddam capta consilia non procederent , nec restingeretur incendium , sed sicuti flamma in sylvam incidens urgente vento latius grassaretur. Igitur ubi humana ope vis morbi , quæ in dies recrudescere videbatur , levare non poterat , ad divinam promptiori animo confugiendum erat.

196 Qua in re maxime enituit eminentissimi *qua de causa*
 Cardinalis Joannettini Aurizæ * archiepiscopi Pa- *sa , cum*
 normitani paterna in gregem suam caritas , & *præter alia*
 insignis in rebus omnibus celsitudo animi , & *pictatis*
 supra casus omnes invicta constantia. Is cum æ- *exercitia ,*
 statem illam Thermis Himerensibus ageret , le- ** vulgo*
 vandæ ægritudinis gratiâ , accepto novæ calamitatis nuncio , statim moras omnes rupit ; nec tan-

ti fecit vel Thermitani aëris clementiam sibi propitiā, vel valetudinis suæ parū firmæ discrimen, quin illico laboranti populo opem, quæ posset, laturus, Panormum accederet. Vix eam attigerat, cū maxima fortis ac suorum amantis animi documenta dedit: obvios quosque mœrore ac metu consternatos erigere, confirmare gravitate verborum, comitate consolari, pauperum inopiæ, quorum cessantibus ex parte opificiis, advenarumque commerciis, crescebat indies multitudo, largā stipē fuscurre; aliaque omnia, quæ sui juris ac muneris erant, maturè curare. Dispositis verò per urbis regiones sacerdotibus, qui ex religiosis familiis & clero animorum salutem suam devoverant caput, ut Sacramentorum ope juvandis ægris præsto essent; eò intendit mentem, ut universus populus ad Deum supplex animum precesque converteret, & quod caput est, rectè factis ad misericordiam inflecteret.

pia ac solemnis supplicatio habebatur;

197 Nec satis habuit perpetuam illam precem, quæ secundis etiam rebus Panormo solemnis, publico cultu ad venerandum proposito augustissimo Eucharistiæ Sacramento quadragenis horis, singula urbis templa obeundo, peragitur; sed hunc precandī ritum uno tempore in omnibus simul sacris ædibus celebrari iussit: singulis etiam Religiosorum Ordinibus, quibus id moris est, suam condixit diem, quā ad ædem maximam supplicatum procederent; quod pietatis officium nudis incedentes pedibus, flebilibus vocis modis, aliisque corporis afflictationibus, offensi Numinis metum spectanti populo incurtientes; religiosissimè obvivere: post singulas earum familiarum supplicationes, solemnem aliam totius Religiosi cœtus & cleri indixit, in qua per urbem.

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 187

urbem sacræ reliquiæ sanctarum virginum ac martyrum Christianæ ac Nymphæ, quarum in tutela civitas est, ducerentur; & ipse antistes pontificis ritu ornatus, ac supplex etiam senatus huic postremæ supplicationi interfuit, prosequente sacrum agmen populo, lacrymis perfuso, & clamoribus divinam opem implorantibus identidem sublatis: habita verò est supplicatio Idibus Julii matutinis horis. Sed insperatò edocere nos voluit Deus, quòd potissimum calamitatis periculum Panormo daret, & cogitationem implorandæ opis à diva Rosalia injecit, ut invocata illico adesset singulari beneficentiæ exemplo. Sed operæ pretium est rem tantam accuratiùs scribere, eadem omnino fide, quâ eam sacerdotes quatuor pietate non minùs quàm ætate graves, seorsim ac legitimè rogati, jurejurando confirmatam explicavère. Qui illud primum sacramento dicto testati sunt, se nihil eorum, quæ in Peregrino monte agerentur, usquam accepisse, nec antè cogitasse, aut convenisse inter se, ut id facerent, quod divino solùm impellente spiritu factum esse narrabimus.

198 Duo ergo sacerdotum paria, inter utrumque frequentissimi cleri versum, sacris vestibus muneri ac tempori congruis ornati incedebant; horum erat Sanctorum nomina in litanias digesta invocando cæteris præcinere; nec unum cantorum par ab altero pendebat, sed cum utrumquodque suum duceret chorum, unius fermè stadii intervallo disjungebantur invicem, quod spatii cleri ordines occupabant, sacra etiam pegmata sanctorum Rocchi, Sebastiani, & aliorum interposita inter utrosque cantores, atque his circumfusa hominum multitudo mutuum eripiebant aspectum, ut ne annuere quidem u-

*cantores S.
Rosaliæ in
litanis in-
vocant*

188 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

num par alteri, nedum alloqui, nec distinctè audiri invicem possent. Jam ubi ad sanctarum virginum chorum in ea litaniarum invocatione processum est, additæque post alias extra ordinem fuissent virgines, ut moris est, Panormitanæ urbis patronæ, Christina, Nympha, & Oliva. (nam D. Agatha jam suo præcesserat loco) D. Petrus Garofalus, cujus ad quintum & sexagesimum annum proventa ætas, circumstantium id sibi nemine suggerente, interno quodam ac divino actus impetu collegam sibi D. Franciscum Moscarellum rogat submissa voce, placeretne invocari insuper S. virginem Rosaliam? Hæc, hoc ipsum, inquit ille, agitabam animo. Itaque hac subita conspiratione animorum, sublata demore voce, S. Rosaliam invocant.

miro consensu, licèt sic invocari tunc non soleret:

199 Alterum verò cantorum collegium, licèt quid ab altero fieret minimè conscium esset, eodem penè tempore, eodemque virginum loco, eandem divinitus injectam protulit vocem. Hoc tantum interfuit, quòd alterè cantoribus D. Joseph Pate S. Anastasiam, quam prætermiserant, invocare cogitabat, & collegæ id faciendum proposuit; is verò, cui D. Vincentii de Amato nomen erat, S. Anastasiæ S. Rosaliam præponendam censuit: nec mora uno consensu ejus opem implorârunt. Enimvero quamquam aliquot antè sæculis ex veteribus codicibus contemptum deinde fuerit inter sanctarum virginum numerum in litanis invocari solitam S. Rosaliam, antiquato tamen decretis pontificum veterum litaniarum ritu, retentis dumtaxat trium patronarum, quas modo recensui, nominibus, mos invocandæ nostræ virginis Rosaliæ in desuetudinem jam diu abierat: & sanè cùm eo præcinenti munere hi sacerdotes plures annos functi essent,

sent, numquam tamen aut S. Rosaliæ nomen
licaniis inferuerant, aut de eo advocando cogi-
taverant, nec si cogitassent, ausissent umquam
id præstare, cum ecclesiasticæ disciplinæ ac ri-
tuum ab Ecclesia præscriptorum retinentissimus
esset archiepiscopus Auria, novarum simul rerum
ofor ac severissimus vindex, si quid contra il-
los, aut præter moribus admissam consuetudi-
nem peccaretur.

200 Quare credidère ii sacerdotēs, recenti ad-
huc factō, (quod postea sanctè jurârunt) eam sibi
à Deo cogitationem immissam : ubi verò occi-
dente sole alterum par de alterius impulsu & factō
(*audiit*), multò verò magis, postquam postero
die de sacri corporis S. Rosaliæ inventionē fama
percrebuit, dubitare se non posse confirmârunt,
quin diviso afflati spiritu id effecissent. *Haellenus
Salernus, qui Cascini relationem compendiosè
Latinam fecit. Sanè pra ceteris in hisce miran-
dus est consensus ille quatuor sacerdotum in no-
minanda S. Rosalia, eaque præter consuetudinem
invocanda. Res tamen illa sic firmatur à Casci-
no, ut prorsus indubia videatur. Alios scripto-
res eandem historiam narrantes non adduco,
quòd Cascini tanta sit integritas, ut in hisce, qua
videre potuit, & juratis multorum testimoniis
exactè cognoscere, ejus testimonium omni exce-
ptione sit majus. Quapropter ad corporis inven-
tionem, qua eodem die xv Julii, quo prædicta
supplicatio instituta est in urbe Panormitana,
extra urbem in monte Bevegrino contigit, accedo.*

*quod divino
instinctu
factum cre-
diderunt.*

§ XIX. Corporis inventio , quâ nuntiata Cardinali archiepiscopo , hic illud occultè ad palatium suum deferri jubet : lætitia populi Rosaliam patronam cupientis : beneficia multa mox impetrata.

*Quærentes
Sanctæ cor-
pus, post
laborem
subinde in-
terruptum*

C Ascinus lib. 1 cap. 5 refert corporis inventionem , observatque quinquaginta circiter dies effluxisse à cæpto opere usque ad inventionem , non ita tamen , ut singulis diebus foderint , sed subinde laborem illum ad dies aliquot intermitterent , ac deinde resumerent. Aderat semper Hieronyma , qua locum in visione didicerat , & maritus ipsius Benedictus lo Gattuto etiam adsuit , dum corpus inventum est , ut disco ex sæpiùs laudata relatione Ms. , in qua alii non pauci enumerantur , qui subinde accedebant , ac iterum discedebant , quòd de corpore inveniendò desperarent. Nonnulli etiam foderunt nescientes , quid ageretur , credentesque profanum queri thesaurum. Verùm hæc aliæque nonnulla ibidem relata parùm conducunt ad propositum nostrum ; & Ascinus , quem sequitur Salernus , selegit ex processu ferè omnia , quæ ad exactam inventionis notitiam sunt necessaria. Quapropter ad Salernum regredior , pauca subinde

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 191

inde ex Ms. illius relationi breviter inserturus, ubi opera pretium videbitur.

202 Sed, inquit, ut quoniam modo compellata virgo Rosalia, supplicantis populi preces & vestigio exaudierit, & ad opem ferendam accurrerit, posterorum memoriæ tradamus: ad fossos, (*quorum antesignanus semper erat Vitis Amodæus,*) revertatur oratio. Repetierant illi eruendæ telluris laborem, (*captum xxix Maii, sed*) sæpe intermissum. Imò alacriùs aggressi sex ipsos dies modò consumpserant, eùm Idibus Julii præcipiti jam die inter fodiendum, egesta jam humo quindocim pedes alta, in magnum vivumque incidunt saxum, cujus longitudo ad sex & ampliùs palmos producta, latitudo & altitudo ferè tribus continebatur. *Ex Ms. id saxum jam invenerant die precedenti, sed in ejus circuitu pergebant fodere, quòd minimè suspicarentur in eo absconditas esse reliquias, donec saxum istud fregerint, ut mox sequitur. Pergit Salernus:* Integrum id erat & solidum (*saxum*) videbatur: de illo tamen extrahendo deliberârunt; eùm enim reliquis montis rupibus non hæreret, sed telluri undique esset infossum, impedimento iis erat, quo minùs ulteriùs pergerent. Funibus verò & machinarum ingenio destituti, ferreâ clavâ diffringere aggrediuntur; & primò fragmen molis non sanè magnæ diseindunt. Tum socium (*Beneditum lo Gattuso*) hortatur Amodæus, ut id sustollat eruatque.

203 Rem ille tentat, sed aliquantulùm luctans causabatur maximum exiguæ molis pondus. Irridet hominem Amodæus, viriumque imbecillitatem socio exprobans, in caveam desilit, ratus se rem facili negotio posse conficere: Sed mox imparè se etiam sensit, imò ambobus omni

*dique cor-
tinuatum,
invenimus
grande sa-
xum,*

*quod cum
non possem
sustollere,
disrum-
pimus:*

192 ACTA S. ROSALÆ VIRGINIS

maï conatu simul molientibus, sustolli nequit. Nihil dum divinum suspicientes, ut incepta perficerent, in alia frustra fragmen illud clavæ ictu dirumpunt, & vacuum esse animadvertunt. Majori inde suæ imbecillitatis admiratione perculsi, contemplantur attentius nativam arrepti fragminis conditionem; cùm ecce insertam saxo, quæ cavum erat, calvariam vident. Exclamant illico læti se S. Rosalæ corpus reperisse; monachos è propinquo cœnobio accersunt; cùmque omnes admiratione defixi nitorem in ossibus singularem intuerentur, sensere aliqui odoris suavitatem eis mirandam magis, quòd non omnibus eam percipere cœlitus daretur. Atque hic ossium decor, & suavissimi odoris afflatus cœlestem Rosam prodere occœpit. *Secundùm relationem Ms. jam inter sodiendum, postquam saxum prædictum fuerat repertum, suavis odor perceptus est mane die xv Julii, & iterum vesperi, dum primum frustum à saxo decussum est; at tunc intenti labori, non adverterunt animum ad odorem illum. Deinde verò varii eundem odorem percepisse dicuntur, idque de se juramento firmavit Franciscus de Fiume Franciscanus.*

atque in eo
deprehendunt Sanctæ
corpus,

204 *Redeamus ad Salernum, qui sic profertur*: Reputabant illi animo non sine singulari Dei providentia præter communem naturæ morem eo lapide, æquè ac in marmoreo tumulo, facta tecta illa ossa habita; intelligebant jam non à nativo saxi pondere suas vires fuisse superatas; sed divinitus ipsis non opinantibus datum indicium, quod mentem aliò distractam & jacentem excitaret. Alacriores ergo ad extrahendam reliquam lapidis molem se accingunt. Sed Virgo, quæ se difficiliorem in exiguo fragmento solum cranium contiacate præbuit, ut semet eo prodigio

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 193

digio proderet, jam agnita leviolem effecit molem, quæ reliquum incluserat corpus. Quare duorum hominum manibus nullo fultis adminiculo educata tam facillè est, ut levare semet illam dixisses potuiss, quàm elevari. Propius verò objectus oculis ille saxeus integerrimi corporis tumultus admirationem excivit, quippe nec compagibus cohærens, neque rimulis fatiscens, neque lateribus prominens, nec ullo tectus operculo nullum dedisse aditum, quæ corpus inferretur, aperitissimè demonstrabat.

205 Postquam persuasum est omnibus, qui in antrum convenerant, S. Rosaliæ corpus inventum, advolat continuò nuncius ad senatum unus ex religiosis viris: senatus rem defert ad principem Filibertum, Sabaudia ducis filium, vices regis in administranda Sicilia obeuntem. Ille ejus rei cognitionem, ut jus fasque erat, integram Cardinali Auria archiepiscopo reliquit: sed hic suam illico desiderari diligentiam, aut æqualem tantæ rei prudentiam non est passus. Quare eodem temporis puncto certos destinavit viros, quibus fidei plurimum inerat, suo & senatus satellitio munitos, ut quidquid inventum esset, à cujusvis arrogantia ac fraude præstarent integrum. Ubi illuxit, alios submisit majoris auctoritatis viros inquisitum, ut quàm maximâ fide gesta eventaque omnia in tabulas referrentur. Jussitque inventum corpus nocte insequenti, quàm occultè poterat, in suum domicilium transvehi, atque in sacrario decenter asservari; in re tanti momenti consulto magis quàm properato opus esse ratus, expectandumque esse, dum Deus certiora sanctitatis documenta daret. Sed inter alia in investigandis, tum etiam in traducendis iis reliquiis, præclarissimum dedit tota illa saxea mo-

quod ad palatium archiepiscopi transferretur.

194 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

les, tot partibus major eo fragmento, quod fustilli unius hominis conatu non potuit, quot à reliquo corpore superatur caput; sicuti enim, cum efferretur è cavea, levis; ita cum Panormum transferretur, levissima effecta est. Arcæ inclusa lignæ unius hominis humero per salebras ardui montis longo viarum tractu, nullo tamen negotio, vecta est. *Saxum, in quo erat pars capitis, allatum est Panormum nocte ante xvi Julii, & sequenti nocte reliquum corpus, ut legitur tam in Ms. relatione quàm in oratione archiepiscopi Cardinalis apud Cascinum pag. 60.*

Pulgatâ invenitionis famâ, miro omnium ardore patrona eligitur Sancta,

206 Sed incredibile memoratu est, ait Salernus, quàm citissimè inventi corporis fama pervagata sit urbem; quàm grata acciderit civibus, & quàm ingenti pietatis ac lætitiæ sensu in orantium animos penitus illapsa sit. Una vox omnium erat, mox urbem à pestilentia novo Alumnæ suæ patrocinio liberandam. Quid aliud esse, quod malis Panormi rebus tantum boni reservasset Deus? Nimirum non irasci ad internecionem hominibus Deum: eundem & bellum inferre, & pacis interpretes dare: infligere vulnera, & suppeditare remedia: ejus providentiæ esse, ut cum inde venefici generis herbæ existunt, hinc alexipharmaca exoriantur; & ubi pungunt spinæ, recreent rosæ. Difficile dictu est, quantum ardere populus in Virginem cœperit, ut facilè divino impulsus Spiritu credi posset: S. Rosaliæ nomen, quod antea maxima pars ignorabat, celebrare: erbris coronis de ea miscere sermonem; sua studia promere; alius alium hortari, & in spem salutis adducere: montem Peregrinum frequentes subire, specum invisere, dissecti lapidis fragmenta in pretio habere, & quasi gemmas excerpere; ex humo pulverem, è stillicidio aquam petere: mox

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 195

mox expressas typis imagines S. Virginis parare sibi quisque, venerari, ac postibus domus, quasi pestis amuletum affigere. Quare vix duodecim dies effluxerant, cum senatus populusque indito concilio omnium suffragiis patronam sibi sanctam Rosaliam expetiit, delegitque; tum ejus reliquiis, quando ipsas publicè colendi potestas fieret, arcam ex solido argento, solemnique quotannis pompa per urbis vias circumferendam, ac delubrum in æde maxima ornatissimum publico ære construenda sanxerunt.

207 Sed quis innumera sanctæ Virginis beneficia ac miracula in maxima varietate locorum ac temporum per urbem supra omnem naturæ vim patrata enumeret? Initium quidem factum ab eo, qui peste correptus in lazareto (ita ab ulceroso Lazaro Itali vocant hoc nosocomii genus, quod pestilentiam attractis usui est) cum nihil de translatione sacri corporis pensasset, divinitus solum admonitus, Nunc, inquit, ex monte corpus S. Rosaliæ deportatur: dictisque supplicantis fidem extemplo fecit recepta ex insperato valetudo. Mox dum ægris corporibus vel aliquid ex antro collectum piè applicaretur, vel modicum aquæ sive de specu exstillantis, sive cui frustum sacri illius aut ossis fuisset infusum, ebiberetur, tot tantaque prodigia, contra pestilentes præcipuè exitialesque morbos, consequuta sunt, ut eorum numerus, non secus ac admirandus modus, fidem superent. Ne quid tamen piis populi motibus, vulgique admurmurationibus daretur, optimum factu, ac necessarium Cardinali archiepiscopo visum est, de iis cognosci, & in publicas tabulas singillatim referri, rogatis legitime juratisque testibus. Sed eadem, quæ à plerisque depellebatur pestilentia, maximo

*que continet
incipit
miraculis
claresecere.*

impedimento erat ; cum enim ægrotis , eorumque familiaribus pedem domo non liceret efferre , longumque dierum intervallum intercurreret , quousque suspicionem ritè deponerent , ne quid mali in alios manare posset , latè item serpens in alios & alios morbus , aliæque plurimæ curæ celeritatem probationum retardabant. De multis vero liquidò brevi constitit , quæ ne hujusce narrationis seriem intercidere cogamur , satius visum est hîc non referre ; sed ex eo miraculorum numero pauca sub finem attexemus. *Hæclenus Salernus , cujus collectionem miraculorum dabo post Vitam infra edendam : plura quoque ex Cascino deinde Latina faciam ac subjungam.*

§ XX. Cura archiepiscopi de examinandis reliquiis : pestis non-nihil mitigata : consultatio theologorum & medicorum irrita : dilata approbatione , pestis recrudescit : altera medicorum consultatio.

Nota Panormi contra pestem facta.

Distraxit interim aliquantulùm Cardinalis ænim adversa principis Filiberti proregis valetudo , tum mors nî Nonas Augusti , ac demum eidem Cardinali tum ipsius principis suffragio , tum totius regii consilii consensione , demandata Siciliæ administratio. Novum ergo magistrat-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 197

gŕistratum cùm iniisset Cardinalis Auria poſtridie Nonas Auguſti, novas animo curas agitans, licet nihil eorum, quæ ad humanam induſtriam vigilantiamque ſpectarent, prætermitti pateretur, totius tamen urbis ac regni ſalutem (nam & alias urbes peſtis invaſerat, & reliquis è propinquo periculum imminebat) in divinis remediis potiſſimum niti ſentiebat. Quare nova etiam iræ divinæ placamina excogitari cœpta, & novis ingruentibus malis nova ſubinde patrocinia adſciſcere decrevit. Prima in Virginis Deiparæ obſequiis cura fuit, in qua plurimum ſpei ſitum. Aſſumptæ igitur in cælum Virginis die, dum ſacerum operaretur antiſtes, ſenatus ac reliquis magiſtratus, & per ſuum ſyndicum populus jurârunt, voverunt publicè, ſe ad pedes ſummæ hominum ſuperùmque Reginæ procumbentes ex animi ſui ſententia fateri Deiparam Virginem ſingulari ejus, quem paritura erat, beneficio, ejus labis exortem in ipſo ſui conceptu extiſſe, quæ jam ab ultima origine genus humanum pervafiſſe; nec umquam eam ſententiam extorqueri ſibi paſſuros, dum per Pontificis Romani ſcita liceret eam tueri. Tum pervigilium diei, qui conceptæ Deiparæ ſacer eſt, menſe Decembri, jejunio, ipſumque diem peculiari ſolemnique præter ſolitum honore publico celebraturos ſponſponderunt.

209 Adjecta deinde vota de colenda D. Roſalia in patronarum numero, & de arca argentea ejus reliquiis conſtruenda, cùm publicè ad cultum propoſitæ erunt: deinde intra breve temporis intervallum alii & plures Sancti in patronos urbis à ſenatu adlecti, ut privato aliquorum id piè petentium ſenſui fieret ſatis; ſed nihil interim remittebat peſtis; ad D. Roſaliæ nimirum patrocinium nos rejiciebat Deipara, cui Deus nomi-

etiam de colenda S. Roſalia ut patrona.

nominis tunc non adeo clari celebritatem comparare per ejus beneficia sanxerat. Atque, ut id semel dicam, quod sæpius experientiâ comprobante compertum est, recrudescens pestilentiæ vis debacchabatur vehementiùs, quoties à sacrarum Rosaliæ reliquiarum declaratione urgenda antistitiis animus, sive ministrorum negligentia, sive rei difficultate, sive aliis curis præpeditus retardabatur; mitescebat verò, cùm ad eam redibat; restincta demum est, ut dicemus, cùm eæ solenni pompa circumductæ, agnitæque publicum ac celebrem cultum sunt consequutæ. *Hac urbis Panormitana vota, miro consensu facta, latius explicat Cascinus libro 1 cap. 6 & 7; ubi & plures recenset Sanctos, quos sibi tunc patronos elegerunt Panormitani. Deinde cap. 8 recenset humanas industrias; quas contra pestem frustra multiplicârunt.*

*cujus festi-
vitas tunc
solemnius
solito cele-
brata.*

210 Ventum interea est, ut pergit Salernus, ad Septembris initium, in cuius quartum diem incidit S. Rosaliæ in cælum abitus, festusque ejus cultus. Et mirandum fuit quantum exarsere & magistratus, & populi studia in eo tum primum solemniori ritu celebrando; nam hæctenus in sacrarum precum officio & re divina ejus mentio inter secundarum partium virgines nulla amplioris venerationis significatione continebatur. Indictum ergo est in pervigilio jejunium, & religiosè feriari; supplicatio quoque, sed ut res & tempus ferebat, moderatiore pompæ apparatu, habita est, deductamque S. virginis Rosaliæ depictam imaginem eximie pietatis sensu venerata est effusa populi multitudo, mulierum maxime, quæ nullo edicti jam antea propositi metu retineri potuit, quin domo erumperent, nimid fortasse, plusquam humano consilio par erat,

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 199

rat , S. Virginis ope fretæ , quòd nihil ex eo discursu , colendæ illius causâ factò , accipiendum detrimenti foret. Nec spes fefellit. Ab hac supplicatione remittere vis morbi adeo visa est , ut , cum pauci admodum duos ipsos menses vel novo contagio inficerentur , vel ex eo interirent , laxata tandem fuerint per urbem populi commercia.

211 Interim cum sedata aliquantum peste , & *Peste non- nihil sedata , Cardinalis theologos consulit de approbandis reliquiis ;* civitas tolerando & Cardinalis archiepiscopus idemque proreæ consulendo respiraret , videretque miracula non temerè in vulgus jactari , sed relatum brevi fuisse trecentorum circiter testimonium ; senatus etiam populusque prodigiis & beneficiis excitus efflagitare non desisteret , ut inventum corpus per ipsum , cui legitima id discernendi potestas à sacrosancto Tridentino concilio permissa erat , venerari liceret publicè ; ex ejusdem concilii præscripto theologiæ doctores , aliosque virtute doctrinâque insignes viros , atque ex religiosis familiis earum moderatores in consilium Cardinalis vocat. Rei gravitate proposita , ac rerum gestarum miraculorumque serie ex tabulis explicata , mandat singulis , ut mox sibi afferendas tabulas per otium domi diligenter egnoscant. *Ipsam orationem Cardinalis , quâ congregatos theologos allocutus est , recitat Cascinus cap. 9. Fuisse autem advocatos die ultima Novembris ibidem asserit. Communicata tunc istis theologis fuerunt triplicia rerum gestarum acta , teste ibidem Cascino pag. 60 , prima nimirum de inventione corporis & traditione , secunda de miraculis Panormi factis , & tertia de miraculis , quæ contigerant in domo vel valetudinario peste infectorum. Horum actorum proli-*
xitas

200 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

xitas effecit , ut mensis totus efflueret , priusquam responsuri convenerint.

cùm autem aliqui dubitarent , scripserunt per singulorum sententias :

212 Ubi iterum convenere , ait *pergens Salernus* , in majoris partis inclinatione pauci se adhuc hærere dixerunt , nulla præsertim inscriptione ad tumulum reperta , quæ corpus illud esse D. Rosaliæ testaretur ; miraculis verò adjectis , quod fidei , invocationique sanctæ Virginis tribui possent ; neque aliter ex iis liquere posse rebantur reliquiarum veritatem , nisi protestatione præmissa ad eam confirmandam edi constitisset. Urgebant alii longè majus momentum facere traditionem de S. Rosaliæ corpore hîc abstruso , quàm inscriptiones ; has nimirum privatæ auctorum fidei niti , multas rebus antiquis novas apponi , vel loco motas trahere in diversum res & sententias ; in traditiones verò nihil fermè ejuscemodi vitii cadere , quæ non unò auctore , sed multorum ac fermè omnium consensu , multorumque memoriâ sæculorum , sine fraudis suspitione commendantur. De miraculorum vi re-proposita , tunc multis , sed in alia deinde sessione , ut dicemus , uberiùs disceptatum est. *Cascinus* , qui rei gesta adsuit inter præcipuos , cap. 9 pag. 61 testatur , convenisse theologos consultos coram vicario generali Francisco della Riva , ubi singuli sententiam suam sic dixerunt , ut pars major judicaret , affirmari posse inventas reliquias esse S. Rosaliæ ; nonnulli tamen dubitarent. Archiepiscopus verò , audita quorundam dubitatione , jussit scribi rationes , quæ pro alterutra parte allegarentur , ut sic accuratius examinari possent ; atque interim medicorum quoque opem adhibuit.

213. De hisce *Salernus* ita prosequitur : Hæt paucorum hæsitatio aliquantum moræ Cardinali archi-

archiepiscopo objecit, quominus rem mature decerneret, quam omnium volebat consensu contestatam; quare dimisso concilio accuratius iussit inquiri tum de miraculis, tum de sepulcro S. Rosaliæ, omnemque persequens viam, quâ ad rem secure statuendam adduci posset, sex viris medicæ artis, eidemque anatomix peritissimis negotium dedit, ut ea ossa lapidi inserta diligenter inspicerent; fortè enim subiecta oculis aliquid certioris consilii datura esse pensavit. Sed res primùm tentata parùm processit, & in alios labyrinthos Cardinalem coniecit; nam cum post solis occasum, obscuro jam celo, ad inspiciendum ea convenissent, domesticarum facularum lux non satis rem aperiebat; non solum enim circumjecta insertis ossibus saxa fallebant oculorum aciem, ut nihil de eorumdem ossium magnitudine atque natura conjectare facile possent: sed cum ad justam schelidis quantitatem concreti lapidis moles superinducta esset, nec unam ab altera statim dijudicandi per malignam illam lucem umbras etiam offundentem copia esset, monstri potius cujusdam corporis speciem ea moles præbuit, longè solitam virilis nedum fœminei corporis magnitudinem excedentis.

214 Accessit etiam ea dubitatio, ne confusa cum aliis in eodem humatis antro ea ossa jam fuissent; tria enim ibi saxa ex mole, & modo tria videbantur esse, capita, gigantæum, puerile alterum, mediocre, tertium. Objecta ergo primo ferè aspectu ea specie, nihil diligentius scrutandum rati, ad Cardinalem decepti retulère, quid vidissent. Perculit ea vox Cardinalis animum, hominis alioqui pro iusta ingenio prudentia minimè proni ad fidem incertis rebus adhibendam. Ergo medicis severissimè interdixit, ne

medici, ad corporis recognitionem vocati, cum maligna luce,

tum negligentia inspectione decepti, dubitum redunt Cardinalem:

quid non modò in vulgus spargerent , sed ne cuiquam communicarent. Ingentes ille secum curas agitabat , Deum , qui tot miraculis illuxisset , adfuturum sperans. Non parùm interim tacitus æstuantem animum avertit. Hæc ita moderabatur omnium consiliorum auctor Deus , ut per morbi incrementa totius populi peccata feveriori mulctarentur supplicio , & cumulator inde gloria S. Rosaliæ suo veniret tempore.

*intermissâ
hinc appro-
bationis cu-
râ , recru-
descit pestis,
licet*

215 Ergo per occasionem tum coëuntis populi ob laxata commercia , tum intermissæ de sacris reliquiis colendis curæ , ut diximus , inter Nonas Idusque Novembres , quæ paulo antè pestilentiæ flamma extincta propemodùm videbatur , tacitis primùm incrementis , mox magis magisque debacchari per urbem , & veluti si ex multis simul locis magna vis globulorum esset è bellicis tormentis explosa , ita ex omnibus urbis vicis novi contagionum nuncii obstrepebant auribus ; multis passim pestem incidere , plerosque iaterire ; vix spatium curandæ superesse , ita simul peste & morte opprimi ; deferri colonis domos , deleri familias ; oppleta defunctorum aggestis corporibus trahi feretra ; centena quotidie coque amplius exanima corpora , totidemque morbo metuque propemodùm exanimata ad certam fermè perniciem extra urbem ad lazaretum effèri. Cùmque noctu & interdium comploratio amicorum , filiorum orbitates , parentum & conjugum dólora in squallore vultûs , ac pullis vestibus , & ejulatu objicerentur oculis atque auribus , tantum terroris injectum est , ut , qui antea impavidi steterant , conciderent animis. Interim cùm adfuisset conceptæ Deiparæ dies , qui octavus est Decembris , non is modò , ut ex voto constitutum erat , solemnissimus fuit , sed per:

CONTRA PESTEM PATRONE. 203

per septem etiam insequentibus dies, ingenti populorum concursu in S. Francisci, privilegium illud Virginis magnifico apparatu, quotidianis sacris concionibus, celebratum est. Virus tamen morbi tam latè serpens in omnes sese angulos, ac veluti urbis viscera insinuabat, ut nihil jam in humanis opibus relictum præsidii esse videretur.

216 Sed quoniam Dei Filii Mater Patris misericordiam non exorasset, nihil jam, præter sacram anchoram, movendum restabat. Ea erat Christi patibulo affixi simulacrum in æde maxima religiosissimè asservatum, quod non nisi accisis domi rebus loco moveri, perque urbem ostentari solet. Quare novo ineunte anno indictum est triduanum de more jejunium, sacra scelerum exomologesis ad expiandum animum cum sanctissimæ Eucharistiæ epulo, ut Parenti Deo Optimo Maximo unicus Filii mors pro mortalibus obita, circumacta Christi Crucifixi effigie, cum maxima ejus leniendæ iracundiæ spe, proponeretur. Idque factum est religiosissime (*die v Januarii anni 1625, ut notat in margine cum Cascino, eadem referente fusiùs cap. 10*) præcedentibus sodalitatibus plurimis, religiosis omnibus familiis cum Sanctorum reliquiis, & frequentissimo clero, subsecutis senatu, reliqua nobilitate, & plebe innumera nullo discrimine. Qui numeravêre, intra tredecim & quatuordecim millia concludi ardentium cereorum numerum tradidêre. Sed quod mirandum magis, alii nudis & catenatis pedibus, alii funibus collo injectis, pars spineis sertis redimiti cinereque conspersi, pars variis afflictationibus aut aculeatis flagellis se macerantes, omnes lacrymis perfusi, sublatis per intervalla clamoribus misericordiam implorantibus, profundum doloris sensum squalo-

*adhibeantur
plurima
pietatis ac
pœnitentiæ
exercitia.*

204 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

re & suspiriis præ se ferentes processere : eodemque ordine , & majori adhuc comitatu die insequenti reductum est sacrum simulacrum è S. Mariæ de Catenis : tum per octo proximos dies in medio templo maximo stetit alto in pegmate, instauratis supplicationibus , & perpetuis ad Deum fufis precibus tanto populi concursu , tantoque animorum motu , ut gemitibus , suspiriis , & flebilibus acclamationibus ædes maxima continuo personaret.

Rogante senatu & populo, ut approbentur reliquie,

217 Nulla quemquam cavendi contagii cura tangebatur ; id enim omnibus persuasum , è caelo mali remedium precibus veluti extorquendum esse. Vidisses Niniven suimet poenitentem ; nec tamen , sicut illius , ita & Panormitanæ civitatis delendæ sententiam mutare videbatur Deus , nulla per id tempus diminutione pestilentia facta. Id unum mercedis ac beneficii ex tot antebitis supplicationibus , afflictorum corporum hostiis , tantaque lacrymarum & sanguinis profusione retulisse civitas omnium opinione visa est , ut reservescerent hominum studia in D. Rosaliæ reliquias , unde omnis Deo volente pendebat salus. Fremebat dolenter populus , quod tantum sibi præsidii divinitus transmissi poenè ademptum esset : senatus reflagitare non desistebat : referebantur quædam quasi divinæ hominum spectatæ virtutis voces , nisi inventis reliquiis debitus decernatur honos , ad unum omnes peste interituros : accendebantur demum gravissimorum hominum studia ad id negotii sedulo promovendum.

hæ, permittente Cardinali, clara luce primum à theologis,

218 Rogatus interim antistes ab insignis pietatis viro Jordano Cascini è Societate Jesu , cuius in primis prudentiâ hac in re utebatur , ut liceret sibi tandem saxa illa , in quibus sacra delitesce-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 205

litescebant ossa , inspicere , antequam finem scribendi faceret pro D. Rosaliæ corpore agnoscendo , dubitationesque à nonnullis allatas refelleret. Tunc demum ille , quæ curæ ab medicis injectæ tacitum ipsius pectus urerent , aperuit ; permisitque Jordano , ut adscitis duobus ex eadem Societate theologis (imò tribus , nimirum Hieronymo Tagliava , Josepho Agostini , & Mario Domenichi , ut habet Cascinus cap. XI) cum D. Francisco Riba vicario generali , & D. Vincentio Domenico ad eam rem convenirent. Hi cum grandiore saxi molem , quæ gygantæum caput medicis visa est , arripuissent , distinguere oculis luce meridiana clariùs saxum adhærens ab inclusis ossibus capitis , quod non nisi justam præ se ferebat magnitudinem : quod puerile cranium medici dixerant , testaceum vas erat : quod verò mediocrè , verumque crediderant caput , saxum erat rotundum , quod vertebræ in modum fuerat alteri grandiori insertum. Possè denique ossa meliùs dignosci animadvertunt , si saxo sensim cortice disrupto paterent , quæ saltem id fieri poterat absque periculo , ne illa in schedas abirent. Dissipavit hæc lux mortuæ tenebras à Cardinalis pectore , offusasque simul dubitationum discussit umbras. *Quippe tanta erat Cardinali dubitatio & formido injecta à medicis post primam illam perfunctoriamque ossium inspectionem , ut , teste Cascino pag. 67 , examen potiùs abruptisset quam distinxisset. Verùm , resumpto animo per relationem Cascini & aliorum , qui cum ipso ossa lustraverant , ad alteram inspectionem medicos vocari jussit , eique adesse voluit theologos suprâ dictos.*

219 De hac ossium inspectione pergens Salernus ita habet : De die etgo iterata inspectio est

deinde rursum à medicis inspicuntur ,

206 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

ab iisdem anatomicæ artis doctoribus, præclaris sanè ac doctissimis viris, liquida jam solis luce omnia collustrante. Tum omnes sese admiratione defixos circumspicere; dubitare num hæc eadem essent saxa antea à se visa, an alia fuissent ad fallendum illudendumque objecta. Demum omnes ingenuè falsi sunt, non fuisse sibi integrum, cum primùm noctu coacti sunt, per incertam facularum lucem, certam de iis sententiam ferre. Eorum verò, quæ tum dixere, ac postea, volente antistite, scriptis syngraphis singuli prodidère, hæc fuit summa. Quæ ossa uno, denso, pretiosoque comprehensa lapide, in propria servata arca, jam ab initio S. Rosaliæ esse dicebantur, unius formæ uniusque habitudinis, atque adeo unius esse corporis, longè diversa ab iis, quæ in aliis antè locis defossa & in aliam post arcam comportata, nigra, cariota, cadaver olentia, ita malè deformata, ut loci temporumque ludibriis communi naturæ lege objecta, vel primo aspectu videbantur. Hæc verò omnia candida, decora, & quasi ex industria expolita nitescere, nullo corruptionis vestigio deturpata; quidquid in ossibus jam antea fractis spongiosum appareret, admirandam sanè præ se ferre pulcritudinem, & instar auri flavescere.

*ac melius
jam referunt
testimonium,*

220 Etsi verò ex maxima parte tam intimè saxo cohæreant, ut separari omnia salva integritate nequeant, nusquam tamen in lapidis naturam esse conversa, formamque esse manifestè discretam, quod experimento etiam factò certissimè constitit, nam aliquot ossa integra ac nitidissima, veluti ex folliculo grana, extrahi poterunt: præsertim capitis partes agnitæ sunt, quarum duæ summum cranium, imum tertia componebat: omnia inter se, & cum ipso capite

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 207

pite magnitudinis aliarumque affectionum proportione convenire : nec plura aut pauciora esse , quàm unum requirat corpus ; imò singula jam suis ex arte anatomica nominibus compellabant ; quòd longè accuratius in tertia inspectione , cùm in arcà ad publicam venerationem recondenda fuerunt , præstitere. Odorem non exhalare ingratum , sed suavem : nonnulli etiam , dum hæc scrutarentur , quiddam divinum fragrare persensere , sed ad brevem temporis moram , nam paulò post , quod rei non naturalis argumentum est , ad pristinum redibant. Minimum illud , quod inter muliebrem virilemque officium structuram interest , non facillè , in hoc tamen corpore ob saxea velamina nullatenus deprehendi potuisse ; mulieris vero esse , non viri , corpus , ex indiciis sensere ; minora quippe erant ossa , candidiora , ac minutioribus quasi gravis compacta , quàm in virorum corporibus contingat. Demum adnati lapidis sepimentum rem miraculi plenam esse asserabant , suprâ quàm natura præstare posse videretur , atque adeo singulare hinc Dei beneficium in protegendis iis ossibus agnoscendum. Res certè erat miræ elegantiz ac venustatis non antehac visæ , quæque intuentium non solum teneret oculos , sed animos etiam caperet , ut nemo ab inspiciendo , amandoque temperare posset.

221 *Cassius lib. 1 cap. xi ipsa medicorum quod com-
verba ex parte recitat. Integra quinque testimo- pendio
nia juramento firmata nobis quoque scripto sunt
communicata. Medici autem hi fuerunt , Josephus
Pizzuto generalis Sicilia protomedicus , Joannes
Franciscus Fiocchetti generalis protomedicus re-
giae classis irremium , Franciscus Guerreri pro-
tomedicus civitatis Panormitanae , Hieronymus
Spuc-*

Spucces & Erasmus Salati, artium & medicina doctores, quorum testimonia habeo. Laudat insuper Caspinus pag. 5. Laurentium di. Natali, & quaedam ipsius verba recitat. Porro omnium testimonia in his consentiunt, primò quòd judicarent ossa mulieris potius esse quàm viri, idque ex variis sic colligebant, ut tamen faterentur, ceriò ostendi non posse, quia ossa illa, ex quibus id ceriò didicissent, lapidi inhærebant: secundo quòd essent ordinaria magnitudinis, miri candoris, & sine ullo odore malo; quòdque multum distarent ab aliis ossibus in monte Peregrino reperitis quidem, sed alio loco & extra saxum istud, cui ossa S. Rosaliæ erant inclusu.

hic recitatur.

2.2. Hisce verò addit primus; Dum confidero hoc opus tam mirabile, primò mihi videtur, habere aliquid divini, id est, Deum Dominum nostrum fecisse tumulum mirabilem ad conservandum hæc ossa, quia revera non apparet opus omnino naturale. Secundus ad prædicta addidit suavem ossium odorem; dixitque se indutum, ut crederet, hæc ossa esse alicujus corporis sancti. Tertius præ ceteris extulit ossium candorem, & pulcritudinem tam saxi quàm ossium, dixitque hæc, sive quantitas, sive proportio spectetur, non excedere quantitatem ossium corporis humani media statura. Quin & adjunxit omnia sibi tam mirabilia apparere, ut firmiter judicaret, in iis aliquid esse naturali potentia superius, dictaque ossa conservata esse virtute divina, non causâ ordinariâ & naturali. Quartus ceteris firmitus asserit, esse ossa mulieris, additque judicio suo habere aliquid odoris placidi & suavis. Quintus demum, laudato ossium candore & pulcritudine, sine ulla corruptione, judicare se dixit, conservacionem pulcritudineque

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 209

que dictam non posse esse naturalem, sed provenire à causa quadam supernaturali & occulta. *Hactenus de inspectione medicorum, post quam Cardinalis archiepiscopus indixit congregationem, in qua omnes theologi antea consulti simul cum medicis convenirent.*

§ XXI. Congregatio theologorum simul & medicorum ad approbandas reliquias instituta: mira apparitio, quâ veritas ossium S. Rosaliæ firmatur.

T Andem Idibus Februarii (*imò die xi ex Casino pag. 71*) præsul eos omnes, qui secundæ huic inspectioni adfuere, tum alios, qui primò acciti fuerant, in consilium tertio advocavit. Luclulenta primùm oratione pietatis prudentiæque plena, res ad eam diem gestas explicavit; tum quid de inventis reliquiis statuendum proposuit, appositis iis doctrinæ luminibus, quæ cæteris facem præferrent ad rem tanti momenti decernendam. *Casino partem istius orationis recitat. pag. 71 & 72, ibique asserit, max. lecta esse miracula ex Aëlis triplicibus. De hisce Cardinalis ipse assererat, multo rigore & accuratone examinata fuisse & probata, tam recentiora, quam prima illa jam antè probata, qua novo examini fuerunt subjecta. Miracula hæc suo loco dabuntur. Interim observo, ordi-*

Alia rursus instituta congregatio theologorum & medicorum,

210 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

nem rerum perturbatum esse à Salerno, qui contra Castinam, rei gesta presentem, medicorum sententiam ante miraculorum lectionem auditam esse asserit. Ita enim pergit: Medicos suam de cognitis ossibus sententiam in medium proferre iussit; tum de distinctione horum ossium ab aliis in eodem antro, sed alio in loco, non longè post repertis, tum de eorum conservatione & pulcritudine, & prout cuique naturæ terminos res transfuisse videbatur, differerent. Novissima ac prima miracula legitime juratis testibus accuratius comprobata recitari voluit, prætermittis innumerabilibus signis quotidie ac passim editis, quorum ratio haberi non potuit.

in qua, ubi res erat disputata, pro approbatione reliquiarum consensus omnium,

224 Perpensum hic etiam, quantum momenti habeant miracula, quæ Dei loquentis sunt: verba, & divinum veritatis confirmatæ sigillum, ad vindicandas alicui Sancto suas reliquias, cum de iis dignoscendis agitur, & ad ejus invocationem nominis applicationemque ossium sunt; tacite quippe tunc ea adjicitur conditio petitioni miraculi, si ejus Sancti sint reliquiae; imò in re nostra, fuit etiam aliquando expressis verbis adjectum, ut miraculo, quod expetebatur, vellet Deus prodere, an eæ reliquiae essent nostratis Rosaliæ: collatum discussumque diligenter est, quid in celebrioribus factorum corporum inventionibus, ac præsertim sanctorum Placidi & sociorum haud dudum in Sicilia evenisse, quibusque indiciis ad rei caput devenitum esse, prodant historiae. Rogati demum singula religiosorum Ordinum capita, alique theologorum culmina, in hanc omnes ivere sententiam, evidenter videri credibile, atque adeo piè prudenterque existimandum, placere Deo miraculorum auctori, ea ossa, ut par est, honorificè haberi, atque

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 211

atque ut sacras reliquias sanctæ Rosaliæ publico ritu coli & adorari ; idque rei veritati , Christianæ religioni , traditæ sanctorum Patrum doctrinæ , factorum canonum institutis , Ecclesiæ consuetudini consentaneum esse. *Hisce rationibus pro approbatione reliquiarum insistebat Cascinus, qui dissertationem suam ipse recitat cap. xi à pag. 73. Verùm & alia argumenta non pauca adjungebat, ut ibidem videri potest.*

225 Fuit tamen unus ex hoc consilio , qui proditum abunde miraculis aiebat eas reliquias esse sanctas ; sed ipsissimas sanctæ Rosaliæ esse cælesti aliquo viso magis ac magis exploratum vellet : rejectum quidem à reliquis est id deliderium , quod Deo præscriberet rationem detegendæ veritatis , quam satis declaraverat. Sed humanis hisce votis facilis obsecundavit Deus hoc ipso die tertiodecimo Februarii , ne quid levissimæ dubitationis reliquum esset , quod sanctæ Virginis gloriæ obesse videretur. Sed cælestis is visus , qui eadem consultationis die , ut dixi , accidit , aliquot post dies relatus est ad Cardinalem , eum jam certum haberet sacras reliquias proponere populo adorandas ; eaque horâ relatus est , cum de die & apparatu antistes & pauci ex familiaribus consulereat ; quod factum crediderim eo consilio , ut minimè necessarium fuisse ostenderet Deus ad rem satis superque contestatam. Hoc tamen miraculum quod reliquiarum testificationem , & liberandæ per eas urbis exhibuit prædictionem , æquum est , ut integrum , uti evenit , perscribam. *Videtur Salernus duas confundere congregationes, quas Cascinus distinxit, de priore agens cap. xi, de altera cap. 13. In priore, teste Cascino pag. 73, duo utcumque manserunt dubii; in altera vero, ut habet pag.*

exceptis uno alterove, qui revelationum initio desiderabant: decreta deini approbata.

212 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

100, omnes consenserunt, excepto uno, qui ab-
erat, & tunc sacri corporis expositio decreta est.
necdum audito miraculo & visione sequente,
quam post Cascinum ita refert Salernus.

*Eodem die
Vincentio
Bonello ap-
parens Ro-
salia.*

226 Puellam Vincentii Bonelli conjugem ad-
orta pestis absumperat. Sed is, qui viventis u-
xoris morbum dissimulârat, defunctam in æde-
sâcra intra urbem humandam esse contendebat,
dictitans eam non peste corruptam, sed insolita
vi morbi subito è vivis excessisse. Dolo etiam
suo mendacium adstruebat, quòd ejus domus
nemini medicorum patuisset; nam ipse, ne cor-
pori conjugis, quam propter ætatis florem &
elegantes mores unicè deperibat, medicæ ad-
moverentur manus, addiscendo à peritis, adhi-
bendoque morbi remedia, medicum egerat. Sed
non sefellit eorum, qui publicæ valetudini præ-
erant, diligentiam aut fidem. Ubi ergo in cada-
vere pestilentis signa comperta sunt, iussum ut
illa extra urbem efferretur, & ipse intra domum
se contineret. Hic ille morore angustus neque con-
jugem defunctam dolebat magis, quàm inspe-
ctam pudebat. Igitur doloris impatiens proximo
die, qui pridie Idus Februarias fuit, sub primam
noctem publicam legem, & domus claustra per-
fringens, urbe egreditur, & in domuncula ad
crepidines montis Peregrini ista noctem illam tra-
duxit; postera deinde luce, ut animum ab æ-
gritudine avocaret, venaticos præ se agens ca-
nes, quos domo secum eduxerat, solus montis
illius salebras, sclopum gestans, peragraræ cœpita

*decet corpus
suum esse
invenitum.*

227 Ubi eò loci progressus est, quas vulgo
Stalas appellant, obviam sese tulit mulier ere-
mitico quidem vestium cultu, sed decora facie,
atque homineto primo ac improvise aspectu ex-
horrescentem, & vix oculos præ veneratione at-
tollens.

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 213

tollentem , sic blandè alloquitur : Solve animum metu : mecum unâ ad ardua montis succede : specum tibi & penetrabile comonstrabo meum. His dictis prævit illa , ac taciti utrique ad antrum , ubi sacrum sanctæ Rosaliæ corpus inventum diximus , perrexere. Hic illa ad Vincentium os simul vocemque convertens , Ecce me , inquit , antrum , ubi meum jacens corpus tot transogit annos. Diu quæsitum olim est , sed jam hinc modò longè abest. Dignoque exsignans saxum omnium maximè excavatum , quod corpus humanum per foramen adrepens angustè caperet , Et hæc , inquit , mea est peregrina cella , ubi multum itidem ætatis exegi. Sed nunc jam Panormum versus descendamus ; nam quæ tibi agenda sunt , inter descendendum edisseram. Non longè ab antro decesserant , & Vincentius , qui adhuc incertus animi attonitoque similis pœnè obriguerat , nunc tandem , cùm sibimet ipse animi aliquantum fecisset , sic eam affatur. Equam te dicam esse , mulier ? O quantus inest decor ! Næ tu angeli vultum , non hominis , refers. Ad hæc illa subridens : Non me agnoscis ? Cùm negasset homo : Ego , inquit , Rosalia sum.

228 Tunc illa , Vincentius excipit , diva Rosalia ? ac detecto capite venerabundus ad ejus accidit pedes. Quid igitur , subdit , incluta Virgo , pacem Panormo non expolcis ? Quidni à patria prohibes grassantem luem , quæ quod roboris , quod floris est civium , malè depascitur ; atque hos inter uxor etiam mea sublata est. Tum Virgo : Ita usque adhuc Deo libitum fuit. (*Ad- dit Casseinus* : Et gratia illi-obtenta non est propter incredulitatem aliquorum. Nimis disputârunt & ratiocinati sunt de corpore meo. Verùm dum in processione supplicantium per urbem fuerit.

*Panormum
peste libe-
randam suo
patrocinio ;
ipsum verb
post quatri-
duum mori-
turum :*

rit circumlatum , cantatumque TE DEUM LAD-
DAMUS , tunc urbs mea gratiam impetrabit , ut
mibi jam promissit gloriosa Virgo Dei Mater , cæ-
lique & terræ regina. *Posteriora utrumque ex-
pressit Salernus , ad quem regredior , nonnihil
tamen mutata hoc modo :*) Sed jam ab eo ve-
niam meæ civitati obtinui , interpositâ maximè
Virginis Deiparæ totiusque orbis Reginæ gratiâ.
Ubi corporis mei reliquiæ circumlatæ per urbem
fuerint , actæque celebri hymno Deo gratiæ ,
tum salutis beneficio civitas affecta erit. Inter-
rim tibi per me mandat Deus , ut Panormum
regressus criminum exhomologesi sacrâque Eu-
charistiâ animum lustres : tum per eum sacerdo-
tem , qui tibi aures confitenti dederit (tibi e-
nim adire non licebit) Cardinali Auræ nuncios,
non longiori disceptatione opus esse : certò sciat
ipsummet meum corpus apud se in sacrario ser-
vari. Rectene rem tenes ? facturum te recipis ,
necne ? Ego verò , inquit is , recipio , atque
id tibi polliceor. Ubi progredientes ad eam val-
lem , quam vulgo Suis appellant , tum Virgo ,
Tibi , inquit , præcipio , ut dicto audieas manda-
ta perficias : atque hoc tibi esto signum , ne va-
na hæc existimes visa auditaque : peste corripie-
ris , & post quatuor dies decedes. Ne time. Ani-
mum sacramentis purga , & per confessarium ,
quæ dixi , nuncios volo. His dictis evanuit.

*Vincencius
verò corre-
ptus morbo ,
advocato
confessario*

229 Jam Vincentium pergentem in urbem ire
febris adoritur , atque anceps illa cogitatio stan-
dumne sibi promissis esset : hinc enim hominem
impellebat fides ac religio , ut ea præstaret : at
inde absterrebat metus , ne , si se violatorem le-
gis , ac delusæ custodiæ reum proderet , capite
plecteretur. Subegit tandem hominem humani
periculi metus , mutatoque consilio domum pri-
ma

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 215

ma nocte repetit. Quatuor ipsos dies in lecto jacuerat, omnia pertinaci silentio suppressens, ac ne domesticis quidem aliquid communicando, post exactam mediam noctem, quæ anteit duodevigesimalum Februarii diem mater filio assidens per increscentem pestilentia vim animum à sensibus avocari advertens, nec multum abesse, ut à corpore dirimatur, sacerdotem accersiri jubet. Curandis agrorum animis in ea regione, quam sanctæ Agathæ Villam incolæ appellant, præerat spectatæ virtutis sacerdos domnus Petrus Monachus, qui sæviante Panormi lue, cum vacuus periculo in patria sua ageret Thermis, caritate in Deum hominesque succensus, ab archiepiscopo Panormitano flagitavit, atque alteris litteris impetravit id munus sibi demandari, ut Sacramenta ministraret peste correptis. Hic ergo Vincentio opitulatum veniens, cum ab alienatam à sensibus mentem offendisset, precibus, & si quo alio modo per id tempus licuit, hominem juvit, abiensque præcepit, ut se revocarent, si fortè integri redirent sensus. Id post aliquot horas factum.

230 At Vincentius jam sui compos primo cum sacerdote congressu, Multa, inquit, ea-
que maxima, prius quàm peccata, expromenda
mibi sunt, pater. Negare hic contrà, quidquam
Confessioni prævertendum: quis enim animum
à suo statu post paulo non dimovendum præstet?
Quamobrem Vincentius peccata ante omnia aperire induxit animum; sed fide ab ipso sacerdote accepta, iis auditis, ad cætera vacuas præbiturum aures. Igitur ubi absoluto criminibus animo, ac cælesti pane refecto, rei narrandæ tempus adfuit, variè affectis commotisque præcordiis, hinc dolore tam diu dilatæ narrationis, hinc gaudio, quòd

totam visionem enarrat primum,

216 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

quòd jam retegendæ rei tam gravis copia esset, cum prorumpere vellet in verba, magnam primum lacrymarum vim effudit. Tum collectis viribus vigescente satis animo, in medio confidens lecto, Ades, inquit, animo, pater; magnum enim rei pretium est. Atque hæc præfatus, oblatam sibi speciem, habitos sermones eo, quo dixi, ordine exposuit. Sciscitanti deinde multa sacerdoti aptè respondit; ac demum obtestatus eum est, uti maturaret rem ad Cardinalem perferre. Eo dimisso, nihil cunctatur sacerdos.

231 At Cardinalis, nuncio audito, duos è vestigio ex Capuccinorum familia, juvandis etiam ægrorum animis destinatos, cum eodem sacerdote ad Vincentium ire iussit, ut rursus omnia accuratè audirent, & scripto exciperent; ita enim fieret, ut exploratum magis ratumque miraculum, si tribus eadem testibus dicerentur, sibi que constaret in narrando æger. Nec verò quidquam discrepavit, sed omnia alacriter uno eodemque tenore repetita, & præscripta. Perfecto virginis Rosaliæ imperio lætus Vincentius, animam mox agere occæpit, emisitque in cælum, ut fas est credere, duodecimo Kalendas Martii. *Hæc omnia ex Cascino deprompta. Addè ex eo potest, totam infirmi narrationem secunda vice, dum aderant duo Capucini, scripto fuisse exceptam, prælectamque aegroto, qui omnia rata habuit. Viso autem hæc Cardinali archiepiscopo nuntiata est, dum sacra S. Rosaliæ ossa discernebantur ab anatomicis, presente ipso Cascino.*

pestis estam eodem die imminuta. Ossa Sanctæ per anatomicos

232 Igitur quo die de S. Rosaliæ reliquiis inita consultatio sacros honores iis decrevit, duobus Deus prodigiis rem confirmare visus; altero, missa de cælo eadem Virginis specie, cujus ageba-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 217

agebatur gloria, ad rem decretam novo cælestique calculo stabiliendam; altero in ipsa urbe pestilentiam compescendo; nam è tabulis præfectorum valetudinis publicæ, in quas peste contactorum ac pereuntium numerus referebatur, ab eo die insigni decremento diminutum eum numerum, qui centenos antea singulis ferè diebus continebat, licet animadvertere; nec multum effluxit temporis, cum ad denos, aut etiam quinque redactus est. Adeo non alium iracundiæ suæ modum, quàm S. Rosaliæ gloriam statuisse videbatur Deus; ejusque habenas huic Virgini tradidisse in manus, ut quo magis minùve sua procederet gloria, eò illas vel adduceret, vel remitteret. Tum brevi ad levandum onus, & ut omnium ossium apertius constaret numerus, & suo inscripta nomine condi possent, scalpro excisorio resecta magnam partem est crassities sili-cis, qui ea tot sæculis ab injuriis temporum defenderat. Ac ne longius civitatis salus protraheretur, octavo Kalendas Martias anno jubilæi & salutis millesimo sexcentesimo vigesimo quinto, coacto cum prætore frequenti senatu, selectisque aliis viris, singillatim ossa, suo appellata per anatomistas ac notata nomine, & lapide adhuc non admodum alto circumtectâ, in capsulam, quæ pro temporis angustiis parari potuit, locuplete ornamento elegantem, ab Cardinale archiepiscopo senatui tradita, fuere immissa.

233. Cascinus cap. 13 pag. 101 & sequenti- enumerata,
bus de anatomica illa ossium enumeratione latius arque ele-
agit, testaturque ad eam delegatos fuisse tres a- gantii impo-
natomia peritos medicos cum quatuor theologis. sita theca.

Hi fuerunt Franciscus Riba vicarius generalis,
Vincentius Domenichi protonotarius Apostolicus,
& Cascinus ipse cum alio quodam è Societate Je-

E c

su.

su. Medici erant Hieronymus Spucces , Erasmus Salati & Franciscus Guerreri. Hi porro , ut ex Cascini verbis colligitur , singulos lapides , prout confracti erant cum inclisus reliquiis , accuratè lustrare cœperunt à die XIII vel XIV Februarii , idque continuârunt usque ad diem XXII ejusdem mensis , quo sacra reliquia primùm in theca reclusa , & ad ecclesiam cathedralem fuisse delata. Omnium autem ossium inventorum ; qua partim lapidi inharere sinebant , ne frangerentur magis , partim è lapide erant ablata , accuratus confectus est catalogus , isque satis prolixus , quem recitat Cascinus pag. 105 & 106 quemque Latine dabo § 24. Deinde subdit laudatus scriptor , partes omnes enumeratas per Cardinalem archiepiscopum panno serico , & theca eleganti fuisse inclusas ; particulas tamen varias senatoribus aliisque personis fuisse concessas , sibi-que inter alios datam fuisse particulam brachii , ubi manui conjungitur.

234 Hisce verò peractis , postquam clausa erat theca , clavesque datæ senatoribus & canonicis , nobili supplicantium agmine comitante , theca ad ecclesiam cathedralem rellâ viâ fuit delata , prout narrat Salernus , qui ita prosequitur : Præcipiti verò ad vesperam die , omnibus urbis primoribus , & candidato clericorum ordine cereis facibus præeunte , subvectum humeris ecclesiastica dignitate fungentium sacrum illud onus , ex ædibus archiepiscopi elatum est in proximum templum cathedrale. Ibi sublimi in solio collocata sacra lipsana Cardinalis Auria archiepiscopus , regius magistratus omnis , senatus urbis , & immensa adcurrentis populi multitudo piissimè adorârunt ; & præcimente antistite plenis musicis choris Deo ac Virgini decantatæ laudes , effusæ-

qua honori-
ficè ad ec-
clesiam
principem
transfertur.

effusæque preces. Ubi verò satis concessum temporis satiandis oculis animisque populi, ab iisdem sacerdotibus transvecta in sacram cellam, ubi vetus reliquiarum thesaurus SS. Christinæ & Nymphæ argenteis arcis honorificè asservatur. Festivus tunc, perque triduum æris campani pulsus, æneorum tormentorum fragor, accensæ sub noctem faculæ, non virorum modò, sed & mulierum, quibus, sublato interim edicto, facta est potestas accedendi ad templum, sexcentaque alia lætitiâ ac pietatē prodebant simul ac fovebant. Sed hæc præludia fuere honorum & gaudii Panormitani. *Quippe, teste Cascino pag. 107, senatores, antequam discederent; statuerunt sacrum corpus includere theca à solido argento, eidemque exstruendum curare sacellum magnificentius, splendide quoque exornare sacellum montis Peregrini, è quo tantum acceptant thesaurum, & præ ceteris curare, ut pompa pararetur honorificentissima ad sacras reliquias per urbem circumferendas.*

S. XXII. Corpus S. Rosaliæ solemni pompa per urbem circumlatum: finis pestilentiae ejus beneficio impetratus.

Disceptabatur interim, inter doctos etiam, de caelestium oraculorum tum veteri traditione, tum nuper à Bonello acceptorum sententia, *Ingens Panormitanorum apparatus*

220 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

tentia, an habitis primis sacro corpori honoribus extirpanda penitus foret pestilentia, an expectandum beneficium, donec solemnī pompa per urbem circumferretur. Id tutissimum plerique sentiebant, ut quā citissimē, non expectato anniversario inventionis die, nec magnifico ullo apparatu, qualis jam animo concipiebatur, per urbem reliquæ ducerentur; nemo enim ultra hoc tempus incolumitatis spem rejiciebat. Sed neque id divino consilio, nec magistratui placuit. Cū ergo jam doceret eventus, non statim cultis reliquiis stirpitus lūem omnem Panormo evulsam esse, in dies tamen magis magisque languescere, decretum est, ut post unum aut alterum mensem, adactō quā maxime posset operarum numero, ad solemniorē pompam atque apparatus celeritū concinnandum, urbem obirent; is enim cultus gloriæ Virginis, quā promovebat Deus, eiq̄ pietati, quā fovēre in populo par erat, consentaneus videbatur. Quatuor sublicios triumphales arcus Catalaunia, Florentina, Genuensis, & Neapolitana gens, quæ negotiandi causā Panormi degit, poetarum pictorumque industriā, sc̄is, epigrammatis, aliisque maximo sumptu eleganter exornatos statuerunt. Quintum ære publico senatus in mediantullo urbis construxit amplissimum, ubi & architecti ingenium & ars, fabrorum industria, & dives urbis pietas cum liberalitate eluxit; ad quindecim aureorum millia impensum est: nam septicis pannis acu pictis, argento auroque intertextis, quadraginta & octo columnarum ordines, fornicesque erant convestiti; simulacris triginta sex, innumerisque aliis ornamentis moles altissima admirationem excivit: ædes maxima peripetrenatis quanta quanta est, pretiosis ornata & imperatū

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 221

raturum civibus, ut longissimo viarum tractu, quæ eundum erat, domorum parietes à calce ad summum usque verticem, quibus quisque posset elegantioribus ornamentis convestirent: altaria per aliquot intervalla viarum triginta tria, signis, vasisque argenteis atque aureis affabrè cælatis referta erigerent, ut tota urbs unius templi D. Rosaliæ sacri speciem præ se ferret.

236 Strepebat tota fere civitas apparatu ingentium machinarum, fabrisque omnium generum per amplissima atria domosque dispersis. Certatim res agebatur summa opum vi, nec quisquam à cæli inclementia, vel quod præsentissimum erat periculi, à contagio rei suæ familiari metuebat, vel sibi. Quidquid ingruente peste abstrusum fuerat in penetralibus ædium, obstructo etiam muris portarum aditu, id, quamvis pretiosissimum esset, eductum nunc est: qui urgente metu sese domi continuerant, veluti carceri sponte mancipati, prædiere omnes; ea nimirum omnium animos spes ac religio invaserat, se jam periculis defunctos D. Rosaliæ patrocinio. Nec id sanè sefellit quempiam. Cæterum cum temporis plusquam constituerat magistratus, absumptum esset in tanto rerum apparatu, quod tamen vix satis esse potuisset tot tantisque operibus perficiendis, nisi moræ impatiens alacritas, veluti fugientem pestilentiam infecuta, sibi stimulos admovisset; indicta tandem est solemnis supplicatio triumphi in morem v Idus Junii. *Consonat cum hisce Cascinus cap. 14, nonnulla tamen addens. Nam primò observat, tantam quoque magistratum fuisse fiduciam, ut omnibus, exceptis infectis, facultatem fecerint liberè agendi & commeandi per urbem, ac si nullo superfuisset contagionis formido. Secundo jussurunt,*

ad circumferendas per urbem Sanctæ Rosaliæ reliquias:

222 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

ferunt , deponi ab omnibus lugubres vestes in honorem S. Rosaliæ. Tertio testatur , ignes festivos ceptos à die vi Junii ; die vero vxi corpus arca magis pretiosa impostum ; indistinctumque eodem die Sabbati solemne jejunium. Redeamus ad Salernum.

*nobile
agmess ac
copiosum eas
comitantium
per urbem :*

237 Pompam , *inquit* , ducebant ex quatuor præcipuis urbis regionibus longa serie cives genere ac fortunâ honesti , nobilesque in quatuor distincti classes , tum sodalitates tres & nonaginta cum Sanctorum simulacris : additus ducentarum virginum impuberum chorus , qui floreis fertis redimitus , palmarum ramos manibus præferens , Io triumphæ , si non voce , virginitatis certè insignibus , S. Rosaliæ decantabat ; & frequentissimus clericorum ordo subsequuti sunt. Arcam cristallinis compactam tabulis , & argenteis distinctam laminis , sacra Rosaliæ ossa coccineo serico involuta concludentem ex primo equestris ordinis flore triginta duo , vestium splendore gemmisque clari , humeris vectabant suis. His reliqua agglomerata nobilitas , tum Cardinalis Auria urbis archiepiscopus idemque prorox , stipante senatu & consilio regio , prosequabatur. Quanto populi vias ac fenestras omnes occupantis plausu , quot lætitiæ signis , piisque lacrymis continenter sacrum corpus exciperetur ; quo pacto novemdiale reductis in ædem maximam reliquis , atque in altissimo folio positis , solemnî ritu celebratum sit , cum explicari facillè nequeat , ne longum faciam , libens prætereo ; impensa fuisse in omnem apparatus , quâ publicum , quâ privatam , centum aureorum millia , harum rerum peritiores credidère. *Hactenus Salernus. Si quis verò prolixiorẽ celeberrimã hujus pompa*
rela-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 223

relationem desideret, adire poterit Cascinum, qui eam lib. 1 cap. 14 fuse enarrat.

218 *Finem pestilentia, quem Panormitani circumlatis non frustra sperabant, Salernus ita refert: Sed reliquiis, finem pestilentia finis narrationis tandem excipiat. Experta non exiguo suo damno saepius fuerat hoc anno civitas, quantum obfuisent festorum dierum celebritas, & conventus omnes per occasionem supplicationum facti: quare una vox omnium erat, ex tanto apparatu, usuque suppellectilis, quæ famulis, operis, omnique infimæ plôbi ultrò citroque contrectanda tradebatur, atque ex tanto tamque diuturno populi conventu, universam omnino civitatem pestilentia conflagraturam, nisi divina virtute ab eo periculo evasisset: spes tamen in virginem Rosaliam divinitus concepta incolumitatis pignus fuit ad hæc peragenda: nec sefellit. Recisa sunt hydræ huic teterrimæ capita omnia: restinctus est ignis ille noxius urbem depopulatus. Quare gaudium & admiratio omnium animos occupavit, ac poenè obstupescerat miraculi magnitudo. Illud tamen plerosque perculit, quod, cum per proximos festos dies in tanta hominum frequentia contactuque suppellectilis nemo à pestilentia tentatus fuisset, elapsis diebus circiter decem, scintillæ aliquot iterum emicarent: & licet paucos admòdum corripere, injecere tamen metum, ne maxima inde flamma excitaretur incendiū. Comperta quidem fuit aliquot hominum temeritas, qui, dum intra lazareti fines, tum morbo implici, tum ægrorum ministri supplicationem D. Rosaliæ peragerent, & reliquiarum particulam pompâ circumductâ venerarentur, per summam dicentiam ex urbe illuc penetrarunt, amicos ibi commorantes non revifugi modò, sed in ample-*

xus

224 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS.

xus etiam , & carorum oscula ruentes ; quare spe optimè in D. Rosaliæ patrociniò posita in temeritatem ab iis adducta , restitutam rem pœnè ex integro everterunt.

atque omnino exstinguitur die 15 Julii :

239 Consternavit civium animos novus is pestilentiz rumor ; sed omnino lentè serpebat morbus , intra exiguum retentus numerum ; & cùm antea , ubi semel domum quampiam invasisset lues , vix paucis ex ea familia pepercisset , nunc uno ægro , cæteri ut plurimum immunes erant. Matres liberorum amore victæ , eos peste fortè affectos modò amplecti , fovere , contrectare impunè potuerunt. Ut jam evulsos ferocissimæ bestię dentes D. Rosaliæ manu sibi ipsi gratulantes intuerentur omnes ; sed adhuc eam vivere ægrè ferrent. Senatui interim mens injecta est de exornando montis Peregrini antro , quod antea S. Virgini promiserat , nec hætenus graviosibus distentus curis perficere quiverat. Illuc ergo ascendit prætor , loci conditionem contemplaturus , jussitque ornamenta. Incidit illud iter in diem decimam quintam Julii , quâ primus ab inventione sacri corporis annus claudebatur : faustèque id accidit ; cùm enim regrederetur , nunciatum illi est , neminem ea die tota urbe vel peste correptum , vel in ejus suspicionem venisse , neque ullam ex veteri morbo mortem accidisse. Discussâ ergo nubeculâ , cælestis beneficii clarior lætiorque lux splendescere occæpit , atque iniri jam tum quadraginta dierum numerus , ex veteri instituto veluti jure gentium præscriptus perfectæ incolumitati explorandæ. Eâque dierum periochâ felicissimè præterlapsâ , ac decem aliis diebus de more ad purgandam civitatem exactis , in diem tertium Septembris , qui natalem S. Rosaliæ diem præcedit , incidit perfe-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 225

perfectæ redintegratæ valetudinis documentum :
quare laudibus Deo O. M. , ac S. Rosaliæ civi
& patronæ ritè perfolutis , licuit Panormo com-
mercia jam diu intermissa jungere cum omnibus
Siciliæ & orbis urbibus , eademque fuit & nata-
lis S. Virginis & Panormi renascentis lux.

240 *Hiscæ consona habet Cascinus lib. 1 cap. 17, sed pluribus rationibus ostendit, beneficium depulsa pestilentia attribuendum esse patrocinio S. Rosaliæ. Libet ipsius rationes breviter recensere. Prima ratio solum probabilis est, quod S. Rosalia variis prædixisset, corpus suum reperien-* *argumenta attribuendæ hoc benefi-*
cinio.

rum tempore gravissima calamitatis. Hac ratio per se non probat beneficium obientum, sed aliis rationibus verisimilitudinem addit. Secunda ratio est mirabilis illa S. Rosaliæ invocatio, quæ relata est num. 198; cum videatur divino instinctu facta: huic verò addi potest mira Panormitanorum de ope S. Rosaliæ fiducia. Tertium obienti à S. Rosalia beneficii indicium est, quod observatum sit, pestilentia vim decrevisse, quoties strenuè laborabatur pro approbando corpore, aut Sanctæ gloria promovenda; contra crevisse, cum mora injiciebantur approbationi reliquiarum. Quartum idque clarius argumentum est apparitio Virginis Vincentio Bonello oblata, certis ea testimoniis & secuta Vincentii morte confirmata; cum ipsa Sancta ibidem prædixerit cessaturam pestem, post corpus suum honorificè per urbem circumlatum, sicut revera evenit. Scrupuli quidem hic nonnihil esse potest, quia non eodem die, quo circumlata sunt sacra reliquia, pestilentia penitus cessavit. Verùm non promiserat Sancta pestem eodem die omnino cessaturam, licet Panormitani fortasse verba ipsius eo sensu intellexissent; sed gratiam præstandam dixerat. Magna autem

226 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

eodem die gratia urbi præstita est, quòd pestis tota ferè fuerit sublata, perfectumque fuit beneficium, quando illi post aliquot hebdomadas curârunt in monte Peregrino exornari Sanctæ sacellum, uti antea promiserant. Præterea hanc pestis depulsionem varia faciunt illustriorem, primo tempus, cùm pestis cessaverit media æstate, quando id naturaliter minùs sperari poterat: secundò quia ob supplicationem tanta erat libertas eundi & quibuslibet vestimentis utendi, ut malum ea libertate longius serpere debuisset: tertio simul cum peste ita sublatis sunt morbi similes, aliique omnes, ut Cascinus pag. 148 testetur. valetudinaria Panormi ea æstate & secuto autumno vacua fuisse: quartò quia ne unus quidem eorum, qui domos infectas iussi sunt purgare, peste infectus fuit. Hæc aliæque plura ibidem Cascinus.

§ XXIII. Pestis post quinque menses iterum Panormitanos corripit: at ope S. Rosaliæ, ut creditur, paulatim extinguitur: inventio corporis & pestilentia depulsio ex Pirro.

Ostenditur, integrè Panormi.

Cascinus cap. 15 & 16 varia recenset signa beneficiaque, quibus probatur magis, inventas in monte Peregrino reliquias esse S. Rosaliæ. Verùm cùm id jam satis videatur firmatum, benefi-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 227

beneficia illa recensere post *Vitas*, ubi legi poterunt. Idem cap. 17 ostendit, depulsionem pestilentie beneficio S. Rosaliæ attribuendam, ut mox memoravi. Ibidem etiam demonstrat, pestilentiam integre fuisse sublatam, quod huc proprie spectat: nam suspicio oriri posset, sedatam potius & septimam fuisse, quam penitus extinctam, quia post quinque menses rursus Panormi. faviit. Singula autem sublata penitus pestilentie hæc recensentur. Primò numerati sunt dies quadraginta, quibus nullus peste correptus asseritur. Postea vno octo diebus exspatiatum est, ut loca alim infecta & suspecta purgarentur. Purgata sunt duo millia domuum, uti & merces in iis servata; purgata & valetudinaria infectorum; nec tamen ullus ex iis etiam, qui opere tam periculoso occupabantur, malo correptus fuit. Secundò nec glandula, nec papula, nec purpurea macula, nec vari, imò nec febres, nec alii morbi quemquam eo tempore affligebant, teste Cascino, ne ulla pestilentia suspicio superesse posset.

242 Tertio, elapsis primò quadraginta, dein-
 do & octo diebus, die III Septembris liberum Pa-
 normitanis datum est commercium, nec ullum
 inde ortum est damnum. De hisce Cascinus ita
 habet pag. 148: Tertia circumstantia est, quòd
 perfectio sanitatis miraculosè obtentæ exactè pro-
 bata fuerit: nam cum portæ essent apertæ ter-
 ram mareque versus ducentes, liberumque com-
 mercium per totum regnum & foris, ita ut à tri-
 bus solùm locis etiam tum arcerentur; cumque
 merces portarentur per nundinas regni, homines-
 que & merces navibus imponerentur, ac regia
 erikemis cum aliis, quæ in portu erant, disceder-
 ret; nullus fuit locus, in quo tali commercio
 ullum deprehenderetur contagii indicium; atque

sublatam
 fuisse pesti-
 lentiam:

ita perfecta sanitas quinque mensibus perseveravit, ita ut apud omnes solidè confirmata & omnino esset certa. Quarto recitat ibidem Cascinus pag. 149 diploma Cardinalis archiepiscopi, qui eodem tempore totam Siciliam pro rege Catholico administrabat, promulgatum ritu solemniori die III Septembris. Hoc diplomate Cardinalis regni gubernator commercium Panormitanorum cum toto Sicilia regno plenissimè restituit, depulsionem pestilentia patracinio S. Rosaliæ attribuit, omniaque ferè, quæ jam dicta sunt, auctoritate publica confirmat. Quapropter dubitandum non est, quin pestilentia omnino cessaverit Panormi.

243 Verumtamen necdum finito illo anno, lues ibidem revixit, ut post Cascinum narrat Salernus his verbis: Sed quinque circitèr menses effluerant à pestilentia, ut ita dicam, conspuita, cum revixit Panormi, quod aliquid infectarum olim vestium, sive hominum avaritiâ ibi absconditum, & modò depromptum, sive ex aliis oppidis importatum fuerit: sæpè enim mortalium genus divinis beneficiis aut uti nescium, aut etiam abusum, ea per sôcordiam corrumpit. Fuit verò longè mitior hæc posterior lues. Quare, licèt ad tuendam publicam fidem, aliarum urbium gentiumque commercio abdicârît se Panormus; haud tamen necesse habuit civium concursus interdicerè, aut fæminis puerisque edicere, ne pro majori ipsorum contrahendæ pestis periculo, domo pedem efferrent. Idque etiam S. Rosaliæ precibus à Deo datum esse credidèrè prudentiores, qui naturæ lege in eo veneno, quod clausum in absconditis vestibus per æstatem & autumnum recruduissè oportuit, satis virium esse cogitârunt ad civitatem denuò corrumpendam, ac etiam devastandam, cum præsertim humana præli-

aa. tamen
post quin-
que circitèr
menses ibi-
dem mitius
revixit,

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 229.

præsidia non multum obfisterent. Hisce consensu-
*riens Cascinus, addit pag. 155, nonnullos credidisse, iuratum fuisse istud pestilentia flagellum ob qualemcumque negligentiam Panormitanorum in colenda S. Rosalia. Certè refert pag. 157 exor-
 nationem nobilissimi sacelli ceptam esse xx Januarii anni 1626, postquam mense Decembri lues iterum faviro ceperat. Itaque si consideramus pestem cessasse eodem die, quo mandatum erat, ut sacellum id exornaretur, sicne relatum est num. 239; non prorsus vana videbitur illa piorum virorum suspicio; nec tamen illa pugnet cum causa reviviscentis pestilentia ante data: in pœnam enim negligentia permittere potuit Deus, ut per causam naturalem pestis rursus Panormi accenderetur.*

244. *Insinuat idem scriptor, dissidentiam quorundam secunda hac pestilentia fortasse punitam esse. Exemplum quoque refert mirabile, quod refatur tempore secunda pestis accidisse viro Religioso Ordinis Augustinianorum reformatorem, cuiusdam Religiosi diffidentia conventus sui peste puni-
 tita: cuius erat prepositus provincialis. Invaserat pestis conventum S. Nicolai Tolentini, eaque duo ibidem occubuerunt. Unus ex illis, cui nomen Joannes Maria, quique, utpote vir valde religiosus, diem & horam mortis sua predixit, monuit P. Provinciale, factum esse culpam ipsius, ut pestis in conventu faviret, quod, cum Superior esset, non satis haberet fiducia de patrocínio S. Rosaliæ, dicens omnes morituros, nisi penitentiam culpam emendaret. Cum autem vera esse intelligeret P. Provincialis, que dicebantur de defectu fiducia sua, statuit nudis pedibus speluncam Sancta adire, licet agrè id prestare posset ob dolores arthriticos, quibus affligebatur. Ceptum incedere. Deinde cum nimium affligeretur, solet*

soleas induit, ut sic incederet. At vix ad passus ducentos processerat, quando una è soleis excidit: atque hoc signo monitus, alteram quoque abiecit. Deinceps nudis pedibus ad speluncam pervenit, Sanctamque piè invocavit tanto fructu, ut ipse sanus dammum redierit, omnesque infirmi sanarentur, nec ullus deinceps ibidem peste corripereatur. Ita refert Casimirus, sed paulo prolixius.

245 Idem scriptor iteratam Panormitanorum liberationem patrocinio S. Rosalix cum aliis passim attribuit, quamvis fateatur malum non cessasse subito, quemadmodum prima vice, sed paulatim diminutum esse, & demum prorsus ablatum. Ratio precipua est, quòd S. Rosalia præ ceteris invocata fuerit, magnaque de ope ipsius fuerit fiducia Panormitanorum, quòdque in prima pestilentia opem ipsius fuissent experis. Adde possunt beneficia particularibus personis præstata, ex iisque probabiliter colligi, annes demum ejusdem Sanctæ patrocinio servatos esse. Salernus de eo beneficio mentem suam sic exprimit: Ut majorem verò iterato S. Rosalix beneficio lucem affunderet Deus, finem secundæ huic pestilentix statuit Deus mense Junio anni mdcxxvi, cum recurrebat dies triumphus ab eadem Virgine proximo anno peracti. Nec multo post idem incolumitatis beneficium in omne Siciliæ corpus, quæ fuerat eo morbo correptum, supra spem & humanas vires à capite promanavit. Hic omnium sensus atque confessio fuit, exactum pestilentix morbum tum ab iis urbibus, quas occupaverat, tum ab illis, quibus imminabat, D. Rosalix patrocinio. Quare & omnium ore id celebrabatur, & in proregum edictis, ubi de facultate jungendi commercii, & transvehendæ rei familiaria agebatur,

pestis hæc
ejusdem
Sanctæ pa-
trrocinio
sublata cre-
ditur, uti
& per reli-
quam Sici-
liam.

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 231

batur, explicatum est luculenter; & quod præclarius est, anno MDCXXIX Urbanus VIII Pontifex maximus, singulari erga hanc Virginem pietate incensus, ejus nomen bis in Ecclesiæ Fastos retulit, diem natalem pridie Nonas Septembres, & reliquiarum inventionem Idibus Julii, adjecto etiam honorificentissimo elogio, Siciliæ liberationem D. Rosaliæ beneficiis acceptam referente. *Hactenus Salernus ex Casino, cujus relationem testimoniis scriptorum posteriorum interpolare nolui, quia solus Casinus omnia abundè explicavit, & scriptores alii ex ipso ferè hausserunt.*

246 *Ne quis tamen existimet, solius Casini auctoritate nisi omnia, alterum adjungam testem, cuius Opus impressum est anno 1630, ita ut scripserit ante visam Casini lucubrationem, & omnia ipse videre poteris, aquè ac Casinus. Rucclus Pirrus tom. 1. Sicilia sacra in Notitia ecclesiarum Panormitana pag. 198 capitula præcipua corporis inventi & pestilentia depulsa breviter narrat his verbis: Anno MDCXXIV Panormum lues invasit ex Africæ oris inveccta cum iis, qui inde è servitute pretio redempti huc appulère. Ut ergo funesta pestis flamma se prodidit, tristi accepto nuncio præfuloptimus, qui tum Panormo aberat, Thermis degens, sui immemor, sed suorum memor, ac vitæ prodigus, in medios se conjecit ignes. Quod ille non ausus, quod non tentavit, ut serpens pedetentim malum restingueret? Nutrius primò iram in scelera ulciscentem deprecari institit; supplices vidimus hominum classes eo auctore vilibus indutas sacco, cinere consperfas, funibus & ferrois circumdatas catenis, flagellis in se acriter delevientes, spinis dilacerantes*

Relatio Pirri de pestilentia Panormitana.

tes

232 ACTA S. ROSALIAE VIRGINIS

tes caput, & pectora ex animo tundentes, pro-
sterni templis, aris adgeniculari, lacrymarum vi-
se perfundere, divinæ largitionis beneficia im-
plorare, ac suorum scelerum noxas odisse, ac-
cusare, detestari.

*de mirabili
S. Rosaliae
invocatione,*

247 Quantum præstantissimæ urbis facies tunc
immutata! quàm citò, qui in corporis cultu re-
nidebat, fulgor in squallorem abiit! quàm citò
ejecto gaudio triumphavit in urbe mœror, ut
pientissimum Servatoris pectus ad commiseratio-
nem inflecteret! circumductæ sunt per urbem
SS. Christinæ patronæ, atque Nymphæ Panor.
sacræ reliquiæ die xv Julii: cùm illud accidit
admirabile, atque salutis initium, vel index po-
tius. Incedebat ordine clerus omnis in pompa,
Sanctorum (ut solet) in litaniiis digestorum im-
plorans auxilia: præcinebant quatuor, duo ia-
ter primos, inter postremos alii. Postquam ergo
Panormitanarum virginum nomina de more edi-
dissent; divinitus ecce injecta mente proclamant
omnes SANCTA ROSALIA ORA PRO NOBIS, cùm
ea tamen res numquam fieri consueverit, nec
de illa convenisse aut cogitasse cum jurisjuran-
di religione affirmaverint sacerdotes illi, proba-
tæ satis perspectæque virtutis. Erexit eorum, qui
aderant, animos inopinum Virginis nomen, quod
hactenus Panormitanis è mente excidisse videba-
tur; tunc verò præter morem non sine quodam
liquescentis voluptatis sensu usurpabatur.

*de corpore
eodem die
invento,*

248 Adfuit suorum civium amantissima Ro-
salia supplicationibus: eodem ecce die Joannet-
tino præfuli nuncius præfertur lætissimus, in Er-
cta Monte, quem Peregrinum vulgò dicimus,
mille ab urbe passibus sejuncto, D. Rosaliæ cor-
pus in antro inventum, ubi hactenus constans
civium traditio delitescere, ac ad reparandam
patriæ

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 233

patriæ felicitatem detineri renarraverat. Virginis nimirum monitu quidam terram egerere tentarunt, qui cum in prægrande saxum incidissent, quod sæpe alii effodientes eadem de causa pervenerunt, haud consternati animo; sed, Age, inquit, quidam, infringe sodes rupem, progreditor ulterius, quam alii fecerint. Ictum vibrat alter ferreâ clavâ, exilit frustum: atque inde saxo divinitus circumjecto inclusum vident Rosaliæ virginis corpus. Procumbunt illi in genua, venerantur sacras exuvias, atque quo possunt honore tractant amabilem rupem, cælestem thesaurum, Panormitanas divitias. Adest illico, qui rem Joannettino præfuli renuntiat; ille ad se afferri divinum illud adversus ingruentem luem amuletum iussit.

249 Intellexit scilicet divinitus id suæ urbi munimentum dari; sed, ut est prudentiæ laude insignis, nec in iis, quæ ad religionem spectant, præceps amet consilium, ratus fieri nequaquam posse, quin suis Virgo beneficiis in tanto malorum cumulo se proderet, eoque ea sacra Rosaliæ ossa omnibus colenda proponere distulit, donec quæ de illa Panormitana Virgine vetera monumenta loquuntur, fama inter Panormitanos de sua cive serpens ac vigen olim, theologorum sententiæ de miraculis, aliisque indiciis in unam omnia sententiam convenissent. Rejectâ ergo omni præceptis consilii suspicione integrum suum Panormitanis stetit decus; atque ea ossa D. Rosaliæ esse reliquias mense Januario (*imò Februario*) decretum est, quas ille è suis ædibus primorum humeris in templum invehit iussit, ut tamquam vexillum quoddam ad bene sperandum sustolleretur.

250 *Deinde interjectis aliis de Cardinale De-*

G g

ria,

274 ACTA S. ROSALIE VIRGINIS

*de reliquiis
per urbem
magnificè
circumlatis,
indeque
cessante
peste,*

ria, ad S. Rosaliam regreditur his verbis: Mem-
se verò Junio an. MDCXXV, cùm (Cardinalis)
edixisset omnibus, ut circumvehendis Rosaliæ
reliquiis frequentes adessent, atque civi cælitæ,
& sospitatrici Virgini honores, quos maximos
possent, ultro offerrent, excitato media in urbe
arcu è lignis quidem texto, sed fericis aureisque
pannis elegantissimè convestito (supra XII aureo-
rum millia Sen. Pan. in eo construendo insum-
psit) per urbem Virginis corpus circumlatum est:
sed tanto civium plausu, ac gestientis lætitiæ
significationibus ea gesta sunt, ut animo jam tum
cives singulare Virginis beneficium, quod ab illa
paulo pòst ad nos defluxit, præcepisse viderentur;
neque enim Panormus modò, sed Sicilia univer-
sa à peste, quà debacchantis incendiis, quà im-
minentis periculo, D. Rosaliæ patrociniò erepta
est; adeo omnium oculis hæc patuerunt, ut ea
neget nemo, nisi qui pervicaci mente desipiat;
affixa tunc ad cathedralis templi valvas tabula è
marmore sic inscripta.

Urbano VIII Pont. Max., Philippo IV rege,
Joannettino Doria S. R. E. card. archiep. re-
giam personam in Sicilia tertium tenente, cor-
pus S. Rosaliæ virginis ad Patriæ per fugium,
& pestis expulsionem divinâ providentiâ refer-
vatum, pro antistitis religionissimi pietate, ac
senatus populique votis, nuper in Monte Pe-
regrino repertum, multitudine miraculorum
coruscaas, templi viarumque apparatu pòst
homines natos ornatissimo, atque arcu trium-
phali molis immensæ præter alios exceptum,
triumpho per urbem splendidissimo vectum
receptumque v Idus Junii MDCXXV.

251 Elegantissimum præterea Joannettinus fa-
cellum Rosaliæ virgini construendum curavit,
quod:

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 235

quod quamquam numeris absolutum suis adhuc non sit, rapit tamen plurimorum animos suis divitiis atque elegantia. Ei sacello à tergo, quæ viam respicit, hæc adjecta inscriptio.

*ac delivum
de pretioso
sacello in
gratiarum
actionem
structo:*

Urbano VIII Pont. Max., Philippo IV rege nostro Catholico, Joannettinus Doria S. R. E. presbyter Cardinalis archiepiscopus Panor., Siciliæ pro rege tertio moderator, sanctæ Rosaliæ virginis Paormitanæ corpus, lapide non humana arte elaborato conclusum, ad Erctæ specus invenit, doctis urbis consiliaribus, senatoribus exposcentibus, omnibus exoptantibus, rerum supra omnem naturæ ordinem gestarum gloriâ cognitum ritè approbavit, S. P. Q. P. reddidit, publicè colendum exposuit indito triumpho, supplicatione instituta, celebri pompa, apparatu celebratum omnibus retro sæculis nobilissimæ magnificentæ exemplo longè superatis, inter cæteras urbis titulares Divas collocavit, anno jubilei MDCXXV. Divæ ter maximæ, civi optimæ, Patronæ benemerentissimæ extincto pestilentia morbo ingentium meritorum exiguum indicem sacellum voto publico nuncupato dicavit, lapidem infundamenta primum jecit. An. sal. MDCXXVI, VIII Kal. Feb.

Demum non omiserim adeo Joannettini pietate, atque industriâ D. Rosaliæ religionem in civium, & Siculorum omnium pectoribus adolevisse, ut ex animo illam omnes ament, venerentur, implerent: atque hinc ne angustis finibus contineretur, ejus Virginis fama evolavit, & Etropam penè dixerim universam pervagata est. *De magnifico hoc sacello redibit sermo, ubi ari incisum dabo.*

252 Demum Pirrus, post alia quadam de
G g 2 Urbani

expenditur
in hisce
Pirri &
Cascini au-
thoritatis.

*Urbani VIII in S. Rosaliæ studio, narratio-
nem suam ita concludit: Hæc, quæ de D. Ro-
saliæ Panormitanæ virginis invento corpore, ut
aliquid meo in Virginem amori darem, ruditer
sum persequutus, P. Jordanus Cascini, è So-
cietate Jesu vir præclarissimus quàm primùm lu-
culentissimè typis dabit; nec rem illi præripere
in animo fuit: novi enim quantum acri ille ju-
dicio, quo pollet egregiè, quantum de rebus
Siculis eruditione, quantum veritate, cum ad
consilia ejus rei, omniaque, quæ gesta sunt, il-
lum præ ceteris Joannettinus adhibuerit, quan-
tum denique amore, pietate, religioneque in
cælitem Rosaliæ, cæteros, qui hæc tractare
velint, præstare queat. Doleo potius ex animo,
quod adversa valetudine, ac provinciæ Siculæ
Societatis suæ secundùm præfectus, ac deinde
collegii Panormitani tertium rector, immensa
curarum mole pressus, Historiam adhuc cuncto-
rum votis expetitam non dederit. Hæc scripsit
Pirrus eodem hand dubiè tempore, quo Vitam
Latinam, anno sequenti impressam, exaravit
Cascinus, ita ut verisimile sit, ne Cascinum qui-
dem aliquid mutuatum esse ex Pirro. Quapropter
duobus hisce testibus firmiter stabit historia
veritas, cum egregiè consonent in præcipuis re-
rum capitibus, nec dissentiant nisi in punctis le-
vissimis, in quibus faciliè errare potuit Pirrus,
cum hic rebus gestis non interfuerit.*

§ XXIV.

§ XXIV. Enumeratio ossium inventorum S. Rosaliæ : alia simul intra eundem lapidem reperta.

Dixi num. 233 ossa S. Rosaliæ anatomicè recognita esse, enumerata, elegantique ibi ca imposta; at ossium enumeratione filam narrationis ibidem interrumpere nolui. Cùm tamen illa enumeratio clarè ostendat, unius esse corporis ossa, quæ in lapide illo quasi marmoreo inventa sunt, cùmque hæc unitas aliis rationibus juncta faciat, ut prudenter dubitare nequeamus, quin illa ossa sint S. Rosaliæ, catalogum ossium unneratorum ex Cascino cap. 13 pag. 105 hæc transfero, & Latinum reddo. Partes capitis, quantum disceri potuerunt propter lapidem adhaerentem, sic enumerat.

Ossa S. Rosaliæ, quæ disceri potuerunt: partes capitis,

Major pars cranii superioris.

Alia ejusdem pars.

Pars ejusdem inferior, quæ nominatur bāsis, cum foramine: huic insuper adhæret pars superioris cum digitis manus dextræ ei annexis.

Maxilla dextera inferior cum quinque dentibus apparentibus & aliis saxo coopertis.

Pars maxillæ superioris cum uno dente tantum apparente. *Hæc de capite.*

254 *Corporis autem partes usque ad cingulum ita recenset:*

corporis usque ad cingulum,

Pars humeri cum aliò osse in eodem lapide.

Pars scapulæ cum duobus frustis humerj & qua-

138 ACTA S. ROSALIE VIRGINIS

quatuor aliis ossibus in eodem lapide.

Alia pars similis cum aliis ossibus.

Pars scapulæ.

Pars scapulæ & brachii.

Frustrum modicum scapulæ & alterum brachii, & frustrum ossis palmæ, aliaque ossa simul in eodem lapide.

Pars brachii & alia ossa in lapide: multa ossium frustra, & nonnulla ulnæ & radii, ac duæ partes ossis extuberantis simul in uno lapide.

Pars ulnæ brachii cum frusto radii: insigne frustrum spongiosum, & alia frustra in eadem lapidis mole.

Pars ulnæ brachii, digitorum, costarum, & os manus, cui annexa erat corolla precatoria, simul in uno lapide: at singula deinde involuta sunt chartis separatis, & ablati globuli precatorii.

Multa alia ossa eorundem partium in uno lapide, in quo cernuntur quinque globuli corollæ precatoriæ, aliaque lapide sunt tecti.

Multæ partes costarum in uno lapide.

Pars costarum cum osse extuberante.

Multæ partes costarum omnes in uno lapide.

Costa insignis sola.

Pars costæ simul cum alio osse.

Undecim frustra costarum, singula in suo lapide separato, omnia in uno chartæ involucro.

Alia decem frustra costarum, eodem modo involuta.

Ex spina dorsi seu vertebra cum partibus costarum in duobus lapidibus. *Hallennus de partibus corporis usque ad cingulum, ut loquitur Cascinus, seu usque ad lumbos.*

255 Deinde verò à lumbis usque ad crura sic progreditur:

Major

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 239

Major pars coxendicis, in duas divisa. *corporis in*
Pars ossis femoris, aut coxæ cum suo osse *fra cingulo*
extuberante. *lum,*

Alia eorundem pars ossium cum aliis ossibus in eodem lapide.

Alia pars eorundem.

Quatuor eorundem partes in uno lapide.

Postrema pars eorundem ossium cum multis frustis radiorum.

De osse sacro cum nonnullis vertebribus.

Aliud os præcipuum ejusdem partis. *Hac de illa corporis parte.*

256 *Demum crurum & pedum ossa inventa crurum &*
hoc modo enumerat: pedum.

Pars ossis cruris sine lapide.

Tres partes ossis crurum.

Os extuberans ossis crurum, & os aliud.

Insigne frustum ossis crurum.

Duo frusta tali.

Ossa digitorum pedum.

Multæ particule ossium digitorum.

Pars ossis extuberantis.

Pars ossis extuberantis, & alia ossa in tribus lapidibus.

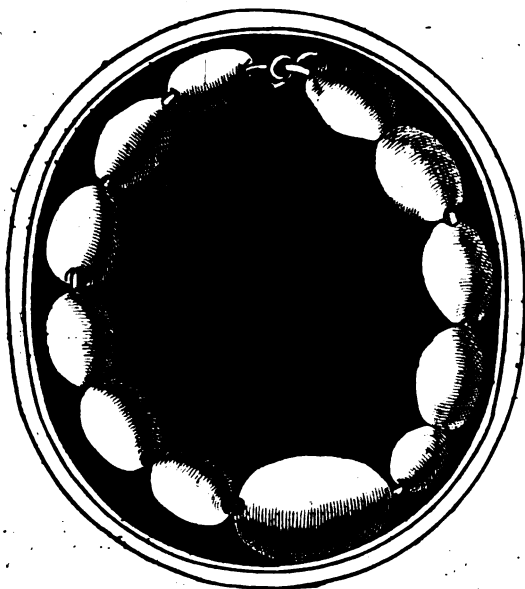
Varia ossa invicem annexa in uno lapide.

Multæ ossium particule similiter in uno lapide conjunctæ.

Multa frusta ossium minorum in aliis chartis. *Ita ossa inventa Italicè recenset Cascinus, qui testatur nominata sic fuisse ab anatomia peritis medicis, quos laudavi num. 233. Facile autem videbit studiosus lector præcipua ossa humani corporis pro parte majori hic recensita esse, non tamen omnia, tum quia multa erant confracta, tum quia nonnulla abscondita erant lapide, aut aliis ossibus eidem lapidi inhaerentibus. Præterea*
testa-

240 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

refertur Cascinus cap. 12 pag. 79, nonnullas particulas ossium fuisse collectas ab iis qui corporis inventioni adcrant, quòd ossa aliqua dispergerentur, quando disruptus est lapis, in quo thesaurus ille jacebat absconditus.

Inveni cum
ossibus glo-
buli preca-
torii,

257 Porro in eodem lapideo tumulo inventos esse globulos corolla precatória, jam supra est dictum. De hiscè latè disputavit Cascinus lib. 2 cap. 16, ubi pag. 253 refert, quo globuli illi modo inventi sunt in recognitione ossium, agnitique pro globulis precatóriis, quia in medio ita erant perforati, ut filam per eos duci possit, quemadmodum fit, quando componitur corona Mariana. Quin & asserit multos esse inventos quasi filo contextos, unum quoque inventum aliis paulo majorem inter digitos & palmam manús, omnes verò

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 241

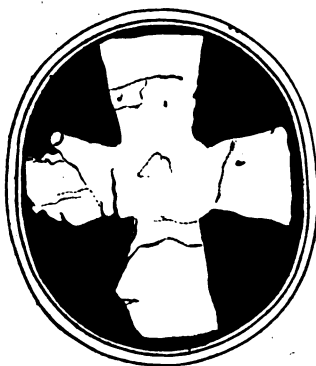
ro studiosè collectos tamquam pretiosa S. Rosaliæ pignora, exceptis quinque, quos apparentes inter costas pectoris & manûs digitos lapidi inherere siverant, existimantes eodem lapide, quem magis frangere volebant, plures quoque herere obvolutos. Duodecim ex hisce globulis varia magnitudinis obtigerant ipsi Cascino, qui eos deinde donavit domui Panormitana tertia probationis Societatis Jesu, ubi custodiuntur in theca argentea. Earum delineationem nobis transmisit sepe laudatus Castiglia, testatus ea singulos esse mole, quâ eri incisos exhibeo.

258 Porro Cascinus cap. 16 pietatem S. Rosaliæ in Sanctissimam Dei Genitricem ex hisce globulis probare nititur; nec tamen audent asserere globulos esse talis corona Mariana, quali hodieque utimur, quod Rosarium aut psalterium dicimus; quia omnino existimat hodiernam coronam, seu rosarium à S. Dominico primùm fuisse institutum, adeoque S. Rosaliâ esse posterius. Existimavit Cascinus eam sententiam esse certam, quod multum tribueret auctoritati Alani de Rupe, qui de institutione rosarii per S. Dominicum multa scripsit, sed mirabilia magis quàm credibilia. Verùm jam monui num. 142 varios esse scriptores, qui institutionem illam S. Dominico, imò & S. Rosaliâ antiquiorem esse contendunt. Nolim quidem controversiam illam rursus ad examen revocare: at solum observo, incertam esse opinionem Cascini, existimantis globulos illos non esse rosarii: nam si institutio illa revera tam sit antiqua, quam volunt aliqui, admodum verisimile erit, rosarii usum non ignotam fuisse S. Rosaliæ, sed valde familiarem, cum de ipsius pietate erga beatissimam Virginem nequeamus merito dubitare.

qui aut rosarium constituerint, incertum est:

242 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

259 Cascinus lib. 2 cap. 21 pag. 317 & rursum pag. 319 testatur inventam quoque fuisse cum corpore S. Rosaliæ exigentem crucem argenteam levissimi ponderis. Hac crux item obligeat Cascino, & religiosè hactenus servatur, ut mox videbimus. Delineationem illius nobis communicavit diligentissimus Castiglia, ex qua ari incisionem exhibeo.

Laudatus autem Operis nostri adjutor cum crucis delineatione nonnullas de ea observationes humaniter transmisit sub hoc crucis titulo : Argentea crux octogona , quæ cum D. Rosaliæ corpore inventa est. Ubi sacrum istud pignus modò servetur , primò sic edisserit : Diligenti asservatur eura pretiosum adeo signum , et si temporis diuturnitate aliquantulum exesum , ut ex apposita
hic

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 245

hæc figura ejusdem omnino magnitudinis videre licet, in quodam sacrarum virginum gynæceo, quod à S. Rosalia nuncupatur, argentea in theca, crystallo munita. Unde verò crux illa ad dilectas virgines pervenerit, inferius docet his verbis: Argenteam hanc D. Rosaliæ crucem reliquit moriens P. Cascinus P. Francisco Laliotta Societatis Jesu ea lege, ut D. Jacobo Bonfanti protonotario apostolico traderetur; habuitque VIII Kal. Octobres anni MDCXXXVI, ut patet ex ipso traditionis actu, quem hæc transcribimus. Ab eo exceperunt sacræ illæ virgines, quibus indulget Urbanus VIII anno MDCXXXIV, ut prædictæ crucis signum in cucullo & veste scapulari gestarent.

260 Actus traditionis mox memoratus xxv de qua ob-
Septembris scriptus est per Jacobum Camati no-
tarium. Afferitur in eo inventio corporis divini-
tus facta, urbs Panormitana, multis ac variis
gratiis & miraculis præfactis, à contagio libera-
ta: de prædicta verò cruce hæc habentur: Et in-
ter cetera, quæ in dicto sancto corpore fuerunt,
inventæ quædam crux parva, landeâ * argenteâ * i. e. lami-
nâ
confecta, à religiosissimo patre Jordano Cascini,
tunc temporis religionis Societatis Jesu provin-
ciale, cum aliis diversisque religiosis viris assi-
stentibus, præsentate dicto eminentissimo domino
Cardinale: quæ crux argentea fuit propriis ma-
nibus ab eodem P. Cascini capta &c. Additur,
prædictam crucem à moribundo Cascino fuisse
traditam P. Francisco Laliotta, ut eam daret
suprà dicto domino Bonfanti, idque factum esse
coram testibus. Observat præterea laudatus Cas-
siglia quadam de illo S. Rosaliæ monasterio, de
cujus fundatione videri potest Cascinus lib. 3 cap.
3 pag. 342. Demum notat, talem crucis for-
mam

244. **ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS**
nam Normannis principibus, tempore S. Rosaliæ & paulo antè in Sicilia regnantibus, fuisse usitatam & satis familiarem, uti colligitur ex numismatibus Rogerii comitis, Rogerii regis Sicilia, Boëmundi principis, & Guilielmi I regis, qua edita sunt in Thesauro antiquitatum & historiæ Sicilia apud Grevium & Burmannum tom. 8 fig. 186, 187 & 188. Qua autem occasione videatur Rogerius crucis signum in nummis usurpare cepisse, explicat Sigiberus Havercampus in Commentario ad prædicta numismata tom. 7 col. 1258 & sequentibus.

*& demum
 figura Do-
 mini Crucis
 sui.*

261. Asserit etiam Caschius lib. 2 cap. 18 pag. 273, & lib. 3 cap. 1 pag. 330 cum corpore S. Rosaliæ inventam fuisse exiguam imaginem sanctissimi.

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 245

Ætissimi Crucifixi. Mancusus in Vita S. Rosaliæ tom. 1 pag. 134 de eadem agit imagine, atque caput à reliquo corpore in inventione fuisse separatum: quæ conjectura valde est verisimilis ex figura nobis transmissa, quæ solum caput repræsentat. Delineationem nobis procuravit sæpè laudatus Castiglia, atque hunc figuræ fecit titulum: Christi cruci affixi vultus ex argilla, unâ cum D. Rosaliæ corpore inventi. Hæc verò subdidit annotationes: Hujus magnitudo in figura exprimitur. Colitur argentæ thecæ inclusus in collegio S. Xaverii PP. Societatis Jesu Panormi. Observat insuper falli Mancusum mox laudatum, qui vultus hujus figuram ex alabastrite confectam scribit, cum sit ex argilla. Utrum P. Cascino sacrum istud pignus primò obtigerit, & post mortem ipsius in collegio S. Francisci Xaverii manserit, uti etiam asserit Mancusus, non annotavit Castiglia. Hactenus de inventis cum sacro corpore.

262 *Perrò de lapide ipso, in quo sacrum inventum est corpus, observat Cascinus lib. 2 cap. 18 pag. 274, non eâ fuisse formâ, ut censeret possit localis, cui demortua Virginis cadaver fuerit impositum ad sepulturam, præsertim cum nulla esset lapidis apertura, per quam imponi potuisset. Fuit igitur massa lapidea circum corpus nata, nec circum dumtaxat, sed intra ossa etiam, & in ipsis ossium cavis, ut asserit, addens ossa sic miro modo conservata fuisse; nullo tamen modo in formam aut naturam lapidis conversa. Ex hisce autem à Cascino aliisque colligi, corpus S. Rosaliæ angelorum manibus sepultum esse, jam dictum est num. 154, ubi de sepultura agitur; nec admissa est ista consecutio, saltem ut certa. Facitur ipse Cascinus pag. 275 se existimare,*

quale fuerit saxum, in quo corpus inventum,

246 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

stimare , per guttas aquarum à rupe defluentes massam istam lapideam coaluisse ; at non casu fortuito , sed altiori potestate guttas istas dirigente.

Et unde scixi istius origo.

263 *At Joannes Maria Rosciolus in Oratione panegyrica de S. Rosalia , edita post Cascini Opus in appendice pag. 51 , quantumcumque S. Rosaliam pro meritis extollat , neque admirabilem hunc loculum silens prætermittat , mentem tamen suam de ejus origine satis exponit his verbis : Augustum planè sepulcrum , quicum neque pyramides Ægypti , neque Carizæ mausolæa possint de majestate contendere. Quippe quantacumque illa fuerint antiquæ magnificentiz monumenta ; fragmenta montium , imò ruinæ fuerunt. Integer verò mons atque intactus in tumultum debebatur integerrimæ Virgini. Quodque aspicientium & miraculo fuit oculis , & animis venerationi ; non modò rupes univèrsa , quasi naturæ pyramis , in extimam sepulcri molem assurgebat : sed humor quoque frigidi loci nativus depositum Rosaliæ corpus circumfluens , ac temporis diurnitate congelatus , crystallinam velut arculam , perlucidumque sarcophagum eidem conformaverat. Perinde quasi satis patrio monti non fuerit , se totum ad Civem atque Alumnam suam tumultandam addicere ; nisi suas etiam lacrymas é supercilio jugi guttatim expressas , ac rigido penè dolore gemmantes , instillâisset ad eandem tumulo illustriore condendam. Hac oratoriè dicta sunt , ita tamen , ut sententia oratoris satis sit manifesta.*

§ XXV. Antrum montis Peregrini, quod exactè describitur, ad honorem S. Rosaliæ exornatum.

DE antro montis Peregrini pauca dixi § 12, *Brevis & accuratior totius loci delineationem ad hunc locum distuli. Salernus corporis inventionem relaturus, montem & speluncam S. Rosaliæ ita memorat: Panormo, quæ Septemtrionibus est opposita, duobus vix passuum millibus distitus mons Peregrinus altè affurgit. Ejus crepidines ex duplici cœli plaga, quæ Boreas, & quæ Eurus Tyrrhenas impellunt undas, mari alluuntur; reliquæ per agrum Panormitanum porrectæ Occidentem Meridieque respiciunt, septæque sunt circum amœnis collibus, & viridantibus pratis: postquam duo passuum millia à subiecta planitie ascendendo emensa sunt, haud longè à culmine ingens panditur specus centum palmorum longitudine excurrens; primi aditus latitudo viginti & octo palmos patet, tum magis magisque pergente Orientem versus sinistro latere, eadem latitudo ad quadraginta & ampliùs palmos relaxatur ad eum usque locum, unde sacrum Rosaliæ corpus erutum (*narravimus.*) Inde angulum constringentes redeunt rupes, & sensim coeunt antri latera in trium serè palmorum angustias ostio opposita. Altitudo varians, ut in exesibus pendentibusque temerè rupibus, quæ octo, quæ tredecim palmis continebatur, at in medio antri immani.*

248 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

mani hiatu recedit. Ottium paucis ab hinc annis apertum patuit : nam antea angustum potiùs foramen erat , ut nemini , nisi obverso latere is pergeret , ingressum præberet : nec statim ingresso latior patebat via ; sed ad decem ferè palmos intra rupis crassitiem per eandem ferè angustias persumpendum erat. Hæc tamen saxea moles , quæ aditum pœnè obstruebat antri , ad lævam in eodem antro aliam quasi caveam , duodecim palmis in longum latumque porrectam , sinu continebat suo , atque hic dumtaxat angulus fuisse videtur ad habitandum aptus ; solus quippe stillicidii immunis. *Hæc Salerni montis & antri descriptioni satis consonat Cascinus lib. 1 cap. 1 ; at enucleatius nonnulla exponit.*

accuratior
exposio

265 *Ad clariorem verò expositionem , ari incidendum curavi conspectum spelunca , prout ornata est post inventionem corporis ; & ejusdem spelunca ichnographiam in una tabula , quam hic exhibeo , sic tamen , ut ichnographia , per Cascinum sine litteris data , ad commodiorem partium singularum explicationem littera apud nos sint adjuncta , uti videbit studiosus lector. Hæc autem litteras addendas curavi sæpè laudatus Castiglia , vel adjutor ipsius P. Noto , qui & annotationes subjunxit , singulis litteris respondentibus , quas ad perfectam antri intelligentiam lectori communico.*

A. Primus cryptæ aditus , decem palmis Siculis excurrens , ita angustus , ut justam non exciperet humerorum latitudinem : extrema verò ingressûs paulò laxiora sunt.

B. Antri cavum & profunditas longitudine palmarum centum , latitudine ab ingressu medio tenus viginti & octo ; antri medium ipsum quadraginta ,

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 249

draginta : in fine tandem , coëuntibus paulatim saxis , in acutum angulum desinit.

C. Hemicyclus contra Orientem situs , ubi sanctam animam Deo tradidit D. Rosalia. Ibi inventum est sacrum ejus corpus , lapidi sex palmorum ex stillicidiis bene concreto annexum ac prope conglutinatum , dextrâ caput sustentans , lævâ coronam precariam gerens , & Christi à cruce pendentis simulacrum. Ibiq; de industria similis morienti Virgini marmorea effigies est collocata. *Ita quidem auctor harum annotationum. At observandum est , pleraque hac meris nisi conjecturis , nec prorsus esse certas. Incertum est primo , an eodem prorsus loco , seu in eadem parte spelunca , ubi sacrum corpus inventum est , obicitur Sancta. Credunt id plerique Siculi , quia contendunt S. Rosaliam obiisse , nemine presente , & ab hominibus sepulturam non accepisse , sed potius angelorum ministerio. At eam opinionem , ut minimum , incertam esse , suo loco dixi. Secundo situs corporis hic descriptus etiam conjecturalis est , certè ex parte : nullibi enim exposuit Cascinus , an in sinistra Virginis manu , an alio loco inventa sit imago Crucifixi. Cascinus lib. 2 cap. 18 pag. 273 asserit , effigiem morientis Virginis in loco inventi corporis collocatam , illique additam Crucifixi imaginem , quia talis imago inventa erat cum corpore in eodem saxo ; sed non indicat , utrum in manu , an alibi. Id non magis indicat lib. 3 cap. 1 pag. 330 , ubi eadem ferè repetit , & dat inscriptionem eo loco positam.*

266 Redeamus ad laudatas annotationes , quæ *singularium* locum exactè explicant. *partium ,*

D. Tuguriolum ad antri sinistram palmorum duodecim , formæ quasi quadratæ , quod pariete claudet-

250 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

claudebatur. Hic deinde dirutus est, avulsam-
que ingens illud ac rude saxum, quod ampliori
obstaret ingressui. Ep in loco S. Rosaliæ imago
adjuncta est cum inscriptione marmorea, perenne
scilicet monumentum, quod locum hunc humo-
re expectem Rosalia ad contemplandum sibi de-
legerit. *Inscriptionem ex conjecturis ibi positam
dat Cascinus pag. 332. Hanc, licet alias ferè
omnes brevitatis causâ sine prætermissurus, pro
specimine huc transfero.*

In angulum lutulentæ specus

Siccum D. Rosaliæ recessum.

Undique inaccessum riget, horret, perpluit
antrum :

Hæc tamen infesto marcuit imbre Rosa.

Angulus hic illi vernans, hic hortulus halans,
Rore novo, lacrymis, sanguine sæpe mar-
dens.

Hic Christi nam sole calet, mulcetur & aurâ,
Et floret roseo terra subacta genu.

E. Ara D. Rosaliæ sacra usque à prima illa
antri ampliatione, cum templi figuram induit.
Hoc super altari effigies cernitur D. Rosaliæ in
quadrato pariete depicta. In ejus dextra Franci-
scani Patres, qui locum hunc antea habebant,
S. Franciscum expresserunt. *De ecclesia illa jam
actum est § 15, ubi num. 163 observatum est
festivitatem Sanctæ ibi olim celebratam in die
Ascensionis Domini.*

Ornatus
postea adje-
ctus :

267 E. Cryptæ alterius minoris foramen bi-
nis palmis latum. Crypta hæc, quæ D. Rosa-
liæ fuit domicilium, septem palmos circiter alti-
tudine & septem longitudine præcurrit. Capax
proinde est humanæ staturæ. In parte interiori
S. Rosaliæ simulacrum collocatum est, addita-
que hujus rei marmorea inscriptio. Foramen hæc
prius.

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 257

prius è pavimento palmos octo distabat, nunc verò quatuordecim circiter recedit, ac nullum, nisi scalis admotis, accessum habet: solo enim complanando circumjecti lapides exsecti sunt & telluris acervi subducti.

G. Tugurium intra montis viscera, longum palmis sexdecim, latum ita, ut unum hominem capiat. Dextrâ sacri antri jacet, atque in extrema sui parte excavatam ipso in saxo concham exhibet.

H. Concha, seu lapideum stillantium aquarum labrum, unde aquam Virgo exhauriebat ad potum. Rem hanc refert D. Rosaliæ effigies cavo cum poculo, ac Latina etiam carmina marmori inscripta, ibidem constituta.

I. Hic ædes erat concamerata, quæ D. Rosaliæ aram excipiebat cum ejus imagine. Diruta deinde est in extruendo novo antri ingressu.

K. Ara intemerato Virginis (*Dei Genitricis*) conceptui dicata à Patribus iisdem Franciscanis. *Hactenus laudata annotationes, quarum subsidio totum antrum abundè expositum existimo. Magnificum singularum partium ornatum, additasque inscriptiones Latinas curiosus lector inveniet apud Cascinum lib. 3 cap. 1.*

268 Porro si conjecturis, quibus partium usus conjectura probabiliter expositus est, aliam quoque superaddere liceat conjecturam; dicam suspicionem meam de antiquo illo sacello, quod constat fuisse in antro montis Peregrini non diu post tempora S. Rosaliæ, & cujus initium ignoratur. Vehementer suspicor sacellum istud ibidem fuisse à tempore ipsius Sancta, atque in eo sacrum Missæ Sacrificium ei non raro celebratum, ac sacrosancta Ecclesia Sacramenta eidem administrata. Magis enim me terret illa Christi sententia

de antiquo antri sacello.

252 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

Joan. 6. v. 54: Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus Sanguinem, non habebitis vitam in vobis; quàm ut facîle crediturus sim S. Rosaliam iis carere voluisse; præsertim cum id afferatur sine ullo antiquorum testimonio. Hæc de spelunca montis Peregrini sufficiant, ut priorem Sancta habitationem similiter invisamus.

§ XXVI. Vetus S. Rosaliæ inscriptio in antro Quisquinensi inventa: miracula varia relata ex testimoniis juratis.

Ubi sita spelunca Quisquinensis:

Inventio corporis S. Rosaliæ occasione præbuit quærendi eodem anno & perscrutandi primam ipsius speluncam in monte Quisquinensi sitam. De illa jam egi ex Salerno §. 21, quando narraui S. Rosaliam sè se recepisse. De inscriptione quoque ibidem inventa disputatum est §. 2. Accuratiorem verò loci totius descriptionem hic me daturum monui, ubi enarrabo, quo modo in speluncam ipsam penetraverint aliqui, & laudatam inscriptionem ibidem detexerint. Quisquina mans & nemus quadraginta ferè passuum millibus Panormo distat, & pars est montium latè patentium, qui ab antiquis Græcis Nebrodes dicebantur, ut existimat Castinus lib. 2. cap. 2. Verùm fatetur montem illum ab aliis minùs longè extendi, & eundem fieri cum monte illa, qui Madonia vocatur à Siculis. Quidquid autem verius sit de Nebrodis extensione majore aut minore

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 257

nore , inter duos montes aequali ferè altitudine surgentes , quorum alter ad Occidentem situs mons Rosarum , alter ad Orientem mons Camerata nominatur , testatur reperiri minora duo juga , quæ ab obscuritate vulgò Coschina , & levi mutatione Quisquina , saltè pro parte fuerunt dicta. Ex hisce Vincentius Auria in Vita S. Rosalix situm spelunca Quisquinensis sic breviter describit : Sita est spelunca Quisquinensis , quadraginta milliaribus distans Panormo versus Meridicm , inter duo juga , quæ dependent à monte Rosarum ad Occidentem , & à monte Camerata ad Orientem. Distat ab oppido S. Stephani (in cuius territorio est) duobus milliaribus , quatuor Bivonà. Utrumque oppidum ad Occidentem spelunca est , ad Orientem verò est fluvius , Platani vulgò dictus , & oppidum Camerata , quinque aut sex milliaribus distitum. Loca autem hæc spectant ad diœcesim Agrigentinsensem.

270 Hisce de externo spelunca situm præmissis , quo modo in quo modo inventa sit breviter subjungo. Dno factam pene-
bri Panormitani Simon Tropiano & Franciscus iratum sit :
Bongiorno , erant in oppido S. Stephani ad edificandum ibidem conventum S. Dominici , quando vulgabatur fama de invento corpore S. Rosalix in monte Peregrino. Hi tacti cupiditate videndi speluncam Quisquinensem , cuius locus non erat ignotus incolis S. Stephani , cum quibusdam eo tendunt , ut speluncam perlustrarent. Verùm , si credimus Cascino rem enarranti pag. 168 , prima vice non potuerunt , nisi viam difficilem per nemus aperire , & locum designare , ubi altaris antiqui invenerunt reliquias , ut deinde cæpta profecerentur. Locum iterum accesserunt cum facili serè viginti in festivitate S. Bar-
tholo-

254 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

tholomai, sen die xxiv Augusti, quando repererunt exiguum foramen. At illud tantum non erat, ut homini ingressum daret ad speluncam; nec erant ad manum idonea instrumenta, quibus possent foramen istud dilatare. Qua de causa rursum redierunt domum, ut sequenti die, qua Dominica erat, ad eundem locum cum instrumentis suis regrederentur. Itaque regressi xxv Augusti, comitantibus quadraginta circiter hominibus, angustum istud foramen ferreis instrumentis ita dilatârunt, ut tandem in speluncam potuerint penetrare.

271 *Hac paulò fusiùs Cascinus, cui in hisce jurata testimonia de spectantibus ad speluncam,* satis consonant. jurata testimonia, qua anno 1642 in oppido S. Stephani excepta sunt, mihiq; communicata, hoc præfixo titulo: Testes recepti & examinati per curiam spiritualem terræ S. Stephani, & de mandato reverendi vicarii dictæ curiæ, ad petitionem & instantiam procuratoris fiscalis dictæ terræ, & cum præsentia & intervento dicti reverendi vicarii, super verificatione antiquissimi antri, seu gruttæ vocatæ DI SANTA ROSALIA, in monte nemoris exstantis in territorio hujus terræ, & in feudo Castaniæ, prope montem vocatum DELLA QUISQUINA, & miraculorum habitorum in dicto antro pro intercessione sanctæ Rosaliæ. Mancusus in *Historia* part. 1 pag. 102 asserit, hosce testes, qui duodecim fuerunt, examinatos esse, quia veritas spelunca Quisquinensis à nonnullis invidis in dubium vocata erat apud Congregationem sacrae Rotæ. Omnium autem testium relationes, Italico sermone scriptas, penes me habeo; at prolixiores sunt, quam ut integras huc traducere lubeat. Quapropter, cum in plerisque eadem dicant mutatis verbis, aliqui tamen subinde quadam addant ab aliis

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 255

liis pratermissa, ea solum excerpam, qua ad pleniorẽ cognitionem spelunca videbuntur conducere, aut ad corrigendos Cascini errores.

272. Primò consentiunt testes Cascino, asserenti ingressum spelunca fuisse dilatatum per duos Panormitanos ante dictos, quos plerique vocant cæmentarios, testanturque occupatos ibidem fuisse construendo monasterio S. Dominici. Verùm non explicant, quoties cæmentarii illi, quibus alios etiam jungunt, locum accesserint: varii- que testes insinuant, ingressum spelunca non semper tam angustum fuisse, sed paulatim fuisse obturatum per lapides decedentes. Secundo ait Cascinus pag. 167, quòd notitia spelunca Quisquiuensis ita excidisset eo tempore, ut nihil ferè superesset nisi solum nomen. At testes miro consensu asserunt, venerationem S. Rosaliæ ab immemorabili tempore viguisse apud dictam speluncam, ubi altare erat constructum, ita ut singulis annis in hebdomada Paschali agmen supplicantium ad locum procederet, & sacrum Missæ sacrificium in altari ante ingressum spelunca constituto celebraretur. Ita à se semper facilitatum testis primus asserit cum juramento, tacto pectore more sacerdotali. Erat autem ille magnificus & reverendus dominus Nicolaus Perrello S. T. D. & archipresbyter terræ S. Stephani, jam per annos circiter novemdecim, ut ipse rursus asserit, ita ut archipresbyter fuerit, & supplicantium agmen cum omni clero comitantibus PP. Prædicatoribus & Carmelitis, ad speluncam S. Rosaliæ duxerit ante hujus inventionem. Verumtamen à nullo teste assertum invenio, quòd ullus unquam speluncam ipsam sit ingressus.

ex quibus varia elucidamur de aperto antri ingressu,

de inventio-
ne inscri-
ptionis

273. Tertio testes consentiunt, inscriptionem S. Rosaliæ inventam esse hoc modo per cæmentarios

rios

rios Panormitanos prædictos , præsentibus alijs multis. Ubi ingressi erant , ad partem sinistram in saxo invenerant crucis figuram insculptam. Cùm autem spelunca intus crustam ex humiditate contraxisset , excinati inventa cruce , ceperunt crustam illam in vicinia crucis decerere , atque ita , abrasâ crustâ , quam antiquissimam fuisse testes asserunt , littera saxi insculpta patescere ceperunt , atque eo modo paulatim invenerunt inscriptionem , qua data est § 2 , Ego Rosalia &c. Adjungunt testes primò , non potuisse inscriptionem esse recenter sculptam , quia tam crustâ & antiquâ crustâ erat obiecta. Secundò advertunt , vocem hoc sculptam esse in silice igniario , seu in pyrite , quod existimant fieri non potuisse humanâ industriâ , vel arte naturali. Afferit quoque archipresbyter , se nullam unquam de dicta inscriptione habuisse notitiam. Secundus testis , Franciscus la Barbera , sacerdos ætatis sexaginta circièr annorum , addit festivitatem S. Rosaliæ cum magno populi concursu celebratam fuisse in altari , ante introitum spelunca postio , die xv Septembris jam antè inventionem corporis ab immemorabili tempore , & præter supplicationem , qua instituebatur tempore Paschali. De hisce quoque multi è sequentibus consentiunt. Addit etiam beneficia quadam suo loco relata aut referenda ; variaque de imaginibus S. Rosaliæ ibidem servatis , qua prætermitto.

274 Tertius verò testis , Franciscus Pollara ,
 ejusque antiquitate, sacerdos item sexagenarius , utramque Sanctæ festivitatem , populi concursum , beneficia generatim , aliaque jam dicta repetit. Idem præterea adjungit , ope luminis , quocum intrârunt speluncam , crucem fuisse conspectam , ac deinde inscri-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 257

inscriptionem post crustam abrasam : inscriptionis autem litteras per cementarios istos , qui legere nesciebant , statim nigro carbone utcumque fuisse expressas : quod & alii testes sequentes affirmant. Aliud factum mox dabo , ubi agitur de teste sexto. Quartus testis , Petrus Ficarrotta , sacerdos annorum quinquaginta & quinque , pleraque jam dicta confirmat ; additque se aliquando interrogatum fuisse à viro nobili in urbe Sacca , an nosset speluncam S. Rosaliæ. Quod cum affirmaret , reposuisse nobilem illum , sibi esse notitiam , quod in illa spelunca prope introitum magnus esset thesaurus. Similiter medicus quidam Agrigentinus eidem dixerat , quod haberet notitiam , in dicta spelunca magnum esse thesaurum. Similiter testis octavus infra memorandum asseruit , sibi Sacca dictum fuisse à quodam sacerdote thesaurum esse in spelunca Quisquinhensi in quadam inscriptione & adjuncta cruce , ut narrat etiam Mancusus pag. 103. Quintus testis Joannes Gerardi in omnibus ferè aliis consentit , narratque cum duobus aut tribus aliis , oppidum S. Stephani preservatum fuisse ope S. Rosaliæ à pestilentia , sicut expositum est num. 181.

275 Testis sextus fuit Sigismundus de Gerardo , notarius septuaginta quatuor annorum , qui in plerisque consonat aliis testibus , sed adjicit factum valde singulare , quod ferè propriis scripti verbis subjungam. Affirmat Sigismundus se post inventionem inscriptionis cum familia sua venisse ad speluncam ex devotione ac pietate in S. Rosaliam , quemadmodum eò concurrebant alii multi ; secum autem fuisse aliam familiam , in qua erat mulier energumena , nomine Sigismunda Spinelli. Cumque isti testi & alteri familiæ ad-

K k

esset

258 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

esset P. Joannes Baptista di Lingua Grossa, pater multum venerandus & sanctæ vitæ, ex Ordine S. Dominici, qui tunc erat vicarius conventus S. Dominici hujus oppidi (*S. Stephani*) quique ibat cum dicto teste ad locum memoratum, ut sacrum Missæ Sacrificium offerret; cepit dictus pater exorcizare & opem S. Rosaliæ implorare. Liberata fuit dicta di Spinelli, atque ex corpore ipsius exiverunt diversi spiritus maligni, egredientes sicut guttæ sanguinis, quas emittebat in terram, quæque momento evanescebant. Ipsa demum se humi projecit, ac si fuisset mortua: & reversa ad se, genua flexit coram altari dictæ sanctæ speluncæ, gratias agens Deo Domino nostro, quod per patrocinium gloriosæ sanctæ Rosaliæ esset liberata cruciatibus, quibus torquebatur à spiritibus istis malignis. Vixit deinde multis annis, & dies suos sanctè finivit. *Idem de Sigismunda Spinelli liberatione testatus est brevius Franciscus Pollara sacerdos, & tertius testis: & uterque generatim testatur, multos infirmos tunc in eodem loco fuisse sanatos, seque ibidem fuisse.*

à visitanti-
bus

276 Testis septimus erat Antoninus Maniscalca, filius Baptista Maniscalco, & incola S. Stephani. His generatim testatur, multa beneficia sanationum obtenta esse in spelunca S. Rosaliæ; qua vidit presens. Nominatim verò de se juratus affirmat, quod, dum parvulus erat, gravi laboraret hernia, intelletisque S. Rosaliæ beneficiis, votum fecerit eidem Sanctæ, ac inviserit speluncam Quisquinesem, comitante Francisco la Barbera sacerdote, ut gravibus hernia cruciatibus liberaretur S. Rosaliæ patrocinio. Cum autem eo pervenisset, ut speluncam videre posset, calcos deposuit, & nudis pedibus ad speluncam
perre-

perrexit. Verùm priusquam ad locum pervenisset, sanum se sensit omnique prorsus liberatum, prout sanus erat, dum ista testatus est. Sannus igitur ad altare S. Rosaliæ pervenit, eique de obtento beneficio gratias egit, ac deinde sanus domum est regressus. Memoratus autem Franciscus la Barbera sacerdos, qui est testis secundus, idem beneficium cum omnibus adjunctis affirmavit, seque illud vidisse testatus est. Tempus obtenti beneficii non expressit Antoninus ipse: at laudatus la Barbera asseruit istud contigisse septemdecim circiter annis ante testimonium suum, datum anno 1642, mense Februario, ita ut verisimiliter contigerit anno 1625, aut sub finem anni præcedentis, certè post inventionem inscriptionis. Porrò laudatus sacerdos la Barbera testatus est, se eo tempore post votum S. Rosaliæ nuncupatum gravi morbo fuisse liberatum; atque eam fuisse causam, cur tunc adiret speluncam S. Rosaliæ, Missam ibidem celebraturus.

277 Octavus testis, Nicolaus Comparetto, speluncam, civis S. Stephani natus annos septuaginta quinque, asseruit pleraque jam dicta ab aliis, & nominatim relata de eo num. 274, uti & mox dicenda à socio sequente. Præterea testatus est, dum dilatabat cum aliis introitum spelunca, lapidem dilapsum in coxam suam incidisse sine lesione, quod attribuit patrocinio S. Rosaliæ, quam invocaverat. Nonus testis fuit Franciscus Cattano, qui adfuit inventioni inscriptionis, & omnia enarrat, sicuti jam exposita sunt. At unum adjungit, quod aliis rectius scire potuit, nimirum operarios, qui ingressum spelunca dilatârunt, eò fuisse missos mandato magistratuum S. Stephani, qui jurati dicuntur. Missi autem fuerunt ipse Franciscus Cattano & Nicolaus Comparetto, e-

260 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

iusdem oppidi incola, cum duobus Panormitanis ante nominatis. Testis decimus erat unus ex juratis S. Stephani, ætatis annorum ferè septuaginta duorum, cui nomen Dominicus di Minardo. Hic testatur, se tempore inventionis delegatum fuisse ob pestilentiam tunc in vicinia regnantem, atque ea de causa misisse quatuor mox dictos operarios, quos nominat, ut dilatarent ingressum spelunca S. Rosaliæ. Addit se post inventionem inscriptionem in spelunca fuisse, eandem exscripsisse, ac misisse ad dominum Joannem Venimiglia, tunc terra S. Stephani gubernatorem. Idem, ut omnes ferè alii, locupletissimè testatur de perpetua traditione habitationis S. Rosaliæ, de devotione populi erga Sanctam, multisque beneficiis ejus patrocinio: & nominatim de matre sua Cecilia affirmat, eam solitam fuisse singulis diebus Mercurii nudis pedibus speluncam invisere ob beneficium per S. Rosaliam impetratum. Undecimus testis, Vincentius di Giorgenti, pleraque jam dicta confirmat, exceptis factis particularibus.

278 Duodecimo demum loco simul testantur jurati oppidi S. Stephani, confirmantque inventionem inscriptionem modo jam exposito, quem miracula attribuant ob crustam antiquissimam & durissimam, quæ saxum simul cum inscriptione erat contactum. Eadem de causa affirmant, inscriptionem non potuisse recentem esse, sed fuisse antiquissimam. Confirmant etiam cum omnibus ferè predictis testibus, speluncam istam & nemus ab immemorabili tempore fuisse nominata, nemus & speluncam S. Rosaliæ (vulgo il bosco e grotta di S. Rotalia.) Præterea asserunt, oppidum S. Stephani numquam peste infectum fuisse, quamvis illa in Sicilia, & in vicinis etiam oppidis.

Et ab incolis S. Stephani: breviter observato de ingressu.

oppidis frequenter saevierit. Hanc autem gratiam merito attribuunt patrocinio S. Rosaliæ, præsertim si perpendamus factum num. 181 relatam, quod à variis ex hisce testibus confirmatum est. Demum ex hisce testibus observo, verissimiliter errare Cascinum, dum lib. 2 cap. 8 existimat ingressum spelunca, de quo dilatato egimus, nunquam fuisse usitatum à S. Rosalia, quod foramen istud esset nimis angustum. Nam omnes ferè asserunt, foramen tractu temporis & decidibus lapidibus obturatum esse, ita ut antea potuerit esse majus. Qua de causa, cum altare eo loco fuerit constructum, cujus ignoratur initium, magis credo S. Rosaliam per eandem partem ingressam esse & egressam.

§ XXVII. Descriptio speluncæ, prout in varias partes dividitur, ex Cascino cum tabula adjuncta: loci ejusdem veneratio usque ad hæc tempora.

Cascinus lib. 2 cap. 8 accuratam dat descriptionem antri Quisquiniensis, in varias partes divisi, unà cum situ, & ichnographia dictæ spelunca in eadem tabula representatis. Tabulam huic loco infero, distinctam cyfris Arabicis & litteris. Cyfra hæc designant cellulas varias totius spelunca; littera verò portas seu transitus angustos, quibus ab una cellula ad aliam transitur. Primò autem observat Cascinus, spelunca

Spelunca
Quisqui-
nensis in
decem cellu-
las divisa:

cama:

262 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

cam non extendi rectâ versus profundum montis ; sed statim ab ingressu deflectere ad dexteram versus Occidentem. Secundo totam dividit in duas partes primarias , quarum prima in septem cellulas , seu potius cavernas , dispescitur : secundam verò partem , ad quam deflectendo ad sinistram per sextam cellulam pervenitur , in tres cellulas distinguit , ita ut decem omnino cellulas tota spelunca contineat , prout in figura videre licet. Hisce universim observatis , singulas spelunca partes cum Cascino perlustrabimus.

280 A. Prima est apertura , quæ hodie sicut porta æqualis est solo : verùm quando inventa est xxviii (imò xxv) Augusti anni mdc-xxiv erat instar fissuræ , quæ tamen saxum non dividebat usque ad terram , quia duobus palmis à superficie terræ finem habebat ; eratque tam angusta , ut nonnihil quidem luminis admitteret , sed corpus humanum non caperet. *Hac Cascinus , plura adjungens pro opinione sua , quâ existimabat S. Rosaliam per illam partem nec ingredi potuisse nec egredi. At jam observavi , portam illam paulatim obturatam & angustioreni factam ; ideoque sententiam illam Cascini minus videri probabilem. Quidquid porrò sit verius de parte , per quam olim ingressa est S. Rosalia ; portam rectè descripsit Cascinus , prout inventa est , & sicut fuit dilatata , addens nunc per portam illam in speluncam intrari duorum graduum descensu.*

281. 1. Prima est cellula , quæ , reflecta aliquantisper rupe , quando aperta est antiqua fissura , & sic dilatata , ut fieret porta , sicuti dictum est , nunc duplo est major. Prima ejus longitudo erat quinque palmorum & medii , latitudo quatuor : atque ita ad inferiora descendebatur ,

prima illius
porta :

prima cellu-
la , in qua
inventâ in-
scriptio :

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 263

batūr , ut quis supernè regredi posset sine gradibus , saxum aliquod solummodo aut surculum apprehendendo. Nunc autem duplo majus est spatium , quia instar cubiti incurvata est. Inter utrumque foramen ejusdem cellulæ descenditur per duos alios gradus , & sic proceditur , stante ad sinistram rupe utcumque alta , lævi , & lineis variata , seu à natura in plures lineas distincta , in qua inventa est nobilis illa inscriptio , . . . quæ novem est versuum inæqualium , prout lævitas rupis admittebat litteras ferreo quodam instrumento insculpendas. Litteræ sunt altæ duobus digitis , beneque cavatæ & profundæ. Verùm cava illa tractu temporis impleta sunt saxo adnascente , sic tamen , ut materia cavis innata distinguatur. Ita *Cascinus de cellula prima. Inscriptionem autem duplici modo ari incisam dedi ad § 2.*

282 B. Secundum est foramen , seu portà ad transeundum ad secundam cellulam , relicta ad sinistram inscriptione. Foramen hoc est solo propinquum , humile & angustum : ac illud ingrediens inclinare se debet , nec obeso sit corpore oportet , cùm illi etiam , qui mediocri sunt corporis mole , difficulter intrare valeant.

*transitus
alter : cellula
secunda & tertia
quasi una :*

2. 3. Hi numeri secundam & tertiam designant cellulas , simul descriptas , quia ambæ quasi unam exiguam formant , aut porticum modicam , ad palmos sexdecim & medium extensam : quam tamen in duas divido partes , quarum minor uno solum passu est longa ; & deinde in parte majore dilatatur , (*post litteram C scilicet.*) Altitudo exactè mensurari nequit. Verùm quoniam prima est quindecim palmis elevata , aliæ duæ plusquam viginti palmis sunt altæ : superiùs conjunguntur duo parietes , & se incurvando formant angu-

264 ACTA S. ROSALIE VIRGINIS

angulum acutum , aut subinde quasi forfices. Atque id fit per totam speluncam , præterquam ubi aliud quid particulariter notabo.

*transitus
versius : cel-
lula quarta,
in qua le-
ctulus*

283 C. Tertium est foramen , per quod ad quartam cellulam ascenditur : atque illac etiam difficulter transitur.

4. Sequitur quarta cellula , quæ à recta linea parumper vergit ad sinistram. Hic solum est altius quàm in præcedente atque etiam in sequente. Ipsa quoque est angustior , lata duobus palmis , longa quinque & medio ; & iusta ratione videtur esse in spelunca quasi exiguum cubiculum cum lectulo suo , quia intra terram & tectum habetur ibi quasi aliquod tabulatum , quod nonnihil à solo elevatum cellulam dividit. Habet ferè figuram pedis aut trianguli , factum ex integra tabula lapidea in modum lectuli , in quo videtur Virgo solitaria dormivisse. Porrò observandum est , quòd quamvis alia omnia speluncæ saxa sint similia exiguis tabulis , hæc petra commodæ ad talem usum sit magnitudinis , cum latus sinistrum sit longitudine quinque palmorum , bases sex palmorum , latus dexterum sex & medii , & ad caput finiatur , ac latitudine sit palmi unius & medii. Ad hunc lectulum ascenditur ex prædicta cellula infernè introëundo per modicum foramen , quod simile est foramini felibus composito , apprehendendò lectulum & in illum ascendendo. Deinde foramine obturato , uti facilè obturari potest , persona manet supra lectulum inclusa secreto mirabili , ibique commodè dormire potest , si id dici possit de jacente supra nudam petram.

*Sancta fuisse
se creditur :*

284 Quod verò præcipuè mirandum : non videtur petra illa ibidem nata , uti aliæ ejusdem speluncæ ; sed portata aliunde (dicamus ibi ad prædictum usum à Deo collocatam) bene inser-

ta ,

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 265

ta, & pendens aliquantulum eo modo, ut persona ibi cubans habeat quasi cervical ad caput imponendum: ad latera verò assurgit rupes in circuitu clausa, & modicè aperta versus cellulam jam dictam, acsi cortinæ essent appensæ; concurratque in fastigio per modum tentorii. Notandum insuper est, hanc solam partem manere siccam, quando hiberno tempore per totam pluit speluncam. O benevolum Dei affectum in adamatis fervorum suorum asperitatibus! Cùmque tota specus obscura sit & tenebrosa, hoc solo loco modicum luminis est, quod per aliquod spiraculum à parte dextera supernè penetrat. *Hætenus Cascinus, cui varii è sessibus anti memoratis catenus saltem consentiunt, quòd reserentur quasi lectulum in spelunca esse inventum, ubi existimabant S. Rosaliam dormire solitam, licèt locum iam fuscè & exactè non describant. Redeamus ad Cascinum.*

285 D. Est transitus, qualis est ad litteram C. *reliqua cellule partis*

5. Hæc cellula est similis præcedenti. Per eam si quis transit ad latus sinistrum, in sublimi relinquit loculamentum, quod undique est quinque palmorum: at illud commodè ascendere quis nequit. *prima cum portis suis:*

E. Sexta est porta, quâ ad sextam transitur cellulam.

6. Sequitur sexta cellula, sex palmis lata, longa novem. In duobus hujus lateribus duæ sunt fissuræ tenebrosæ, quæ vix hominem capiunt.

G. Septima est apertura ad ultimam cellam, quæ ad dexteram est sita.

7. Hæc pars est ultima & extrema, latitudine quatuor palmorum, longitudine quinque & medii. Non habet tectum sublime, & in modum forficum acuminatum, sed humile & cameræ si-

L I

mile.

* nicchia

mile. Videtur quasi scaphus *, & quasi fons à lateribus conclusus cum canali in medio, aut quasi os. Cur hanc latiore fecerint, ruptis ad latera petris, quibus ibi magis coarctabatur, profus ignoro, nisi ex pietate lapides auferre voluerint. Cellula tota obiecta est quâdam quasi crustâ candidâ, ortâ ex aqua, quæ ibidem stillat; licet ego locum invenerim siccum, quia ingressus sum mense Octobri, quando aquæ defecerant...

transitus ad partem secundam: cellula octava & nona:

286 H. Tandem est foramen, per quod, ut dixi, si quis regrediatur, penetrat in secundam ex duabus præcipuis speluncæ partem, quæ sita est ad sinistram. Depressius hic est solum, tantique horroris est locus, ut me retrò præ horrore reciperem. Verùm invocans Sanctam, me intrò traxi summa difficultate, humi stratus inter saxa, præmittens brachium unum & humerum, repensque serpentis instar per totum istud primum spatium, ad quatuor palmos extensum, angustum, & tam depressum, ut illac penetrari nequeat, nisi eo modo. De tribus autem cellulis, quibus secundam hanc partem constare dixi,

8. Hæc prima est, quæ octo ferè palmis est longa, minùs quàm tribus (*lata, opinor;*) alta duobus, & deprimitur sub fissura sinistra, quæ una est ex duabus sextæ cellulæ fissuris, de quibus suprà est dictum.

I. Est transitus.

9. Secunda est cella ejusdem longitudinis, & latitudinis quinque palmorum & medii.

transitus & ultima cellula ceteris major, in qua sedila:

287 L. Est transitus duobus palmis largus, tamquam ultima arca, ex qua intratur in tertiam cellulam, quæ est arx postrema & sancta cella sacræ hujus eremi.

10. Hic est sancta cella, reliquis omnibus major, quia in regressu excurrit usque ad primam cellu-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 267

cellulam, habens ad latus sinistrum secundam & tertiam (*prima partis*) jam descriptas. Ab hac eadem parte habet collem seu sedile, quod non ortu naturali, sed arte ibidem est constitutum, & quidem sanctis illis manibus elaboratum credimus. Aptum est ad sedendum aut cubandum. Cella est quasi triangularis, sed concava ad latus dexterum, longa sexdecim palmis, alta duodecim, larga circa introitum sex palmis & dimidio, ac in medio ferè sexdecim, ac tandem in angulum quasi acutum in fine coarctatur, circa quem latitudine est trium palmorum. *Hactenus Cascinus, ex cujus verbis aperte colligitur, ultimam cellam in figura minorem representari, quam debuit, si justa proportio omnium esset servata. Nolui tamen ob modicum hunc defectum figuram immutare, ne deteriores facerem.*

288 *Laudatus verò auctor descriptionem spe-* *brevis in lunca concludit his verbis: Hæc est rupes, & speluncam* *observatio.*
 abdutum maximè latibulum habitationis tam asperæ, rigidum naturæ claustrum, factumque à Deo ad Sponsam tam charam illic recludendam; ab ipsa autem electum, ut sola cum ipso habitaret, non alia de causa, quàm quæ manu ipsius scripta nunc melius intelligitur: "Amore Domini, mei Jesu Christi"; tam bene verò custoditum, ut unico arboris ramo ad primum os putei*, aut faxo, ubi est lectulus, aut demum ** i. e. speluncæ*
 exigua terræ quantitate, aut etiam sine ulla instauratione, in hac ultima caverna maneret reclusa, ita toti mundo sepulta, & cognita vivaque soli Deo. *Sic ratiocinatur Cascinus, insistens semper opinioni sua, quâ existimavit habitationem S. Rosaliæ nulli omnino mortali fuisse cognitam. Verùm suo loco ostendi, opinionem illam minùs esse probabilem; neque tamen idcirco negare volui,*

268 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

lui, Sanctam maximè solitariam fuisse, & vitam duxisse valde austeram in hac spelunca. Quippe, etsi certum foret, cibum modicum sustentando corpori Sancta à persona fidei allatum fuisse; animaque cibum eidem per sacerdotem fidelem fuisse administratum: non ideo vita S. Rosaliæ desineret solitudine & habitations videri austerissima & vehementer miranda; sed solummodo magis imitanda videri posset illis, quibus divina gratia animum inspirares tanto rigore parem.

289 Porro; descripta priore illa S. Rosaliæ habitatione, lubet etiam adjungere breviter, qua in veneratione locus ille habitus fuerit usque ad tempora nostra. Documenta de iis, qua hic narabo, Patribus nostris Panormitanis humanissimè communicavit excellentissimus dominus Josephus Emmanuel Ventimiglia, princeps Pulchri montis & Quisquina dominus, eademque Italico sermone conscripta nobis transmisit saepe laudatus Castiglia noster. Horum fide nituntur facta posteriora, de prioribus verò egit etiam Cascinus lib. 3 cap. 8. Hic testatur, anno 1625 Joanni de Ventimiglia, S. Stephani domino per Cardinalem archiepiscopum ex reliquiis S. Rosaliæ datus esse duas particulas, quas theca, seu dimidiata statua argentea includendas curavit, & per clerum honorificè transferendas ad oppidum S. Stephani die xxv Septembris anni 1625. Theca ibidem duplici clavi reclusa interim deposita fuit in ecclesia majore, donec adificatum esset sacellum Sancta proprium, in quod reliquia illa deinde fuerunt ibata. Verumtamen hoc non est sacellum istud, quod ante speluncam adificatum jam dicemus.

290. Eodem anno 1625 à magistrato & populo.

Reliquia S. Rosalia in oppido S. Stephani, ubi & sacellum ei structum,

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 269

pulo S. Stephani edificata est parva ecclesia, ante ostium spelunca sic locata, ut pars altaris sit in ipso spelunca ostio. Hac de causa, teste Cascino ibidem pag. 373, multum accrevit concursus populi, magna cum pietate & nudis pedibus eo properantis, tum à S. Stephani oppido, tum ab aliis locis vicinis. Supplicatio etiam, qua ad eum locum instituebatur jam ante inventionem inscriptionis die Martis in hebdomada Paschali, majori solemnitate & frequentioris populi concursu peragi tunc cepit, quia dimidiata statua, cui inclusas mox dixi Sanctæ reliquias, à supplicantiibus eò deferebatur. Hec Cascinus. Addunt monumenta mox dicta, festivitatem precipuam illic celebratam fuisse die IV Septembris, quod item factum erat ante inventionem ab immemorabili tempore: deinde, nundinas quoque ibidem institutas fuisse eo tempore, eas permittentibus principibus, oppidi S. Stephani dominis ac demum, quemdam eremitam Romanum, qui nomen erat Sanctus de Sanctis, sacelli diu fuisse custodem. Anno 1630, approbante duce Albuquerque tunc prorege Sicilia, & curante principe S. Stephani domino, tot redditus assignari fuerunt memorato sacello S. Rosaliæ ante speluncam, ut capellanus fuerit institutus, qui singulis diebus festis Missam ibi celebraret.

item parva ecclesia ante ostium spelunca erecta, ad quam instituitur supplicatio annua:

291 Ab hisce deinde collector illorum monumentorum transit ad facta recentiora, quæ ex Italico Latini reddo: Anno MDCXC Franciscus Scaffo, mereator Genuens, impulsus divina inspiratione, relicta mercatura, statuit cum tribus ejusdem nationis fociis se recipere in speluncam Quisquinensem, & vitam ducere solitariam. Hoc suum propositum declarat comiti & principi domino Caietano Ventimiglia, Quisquinæ baroni.

cepta ibidem anno 1693 congregatio eremitarum,

270 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

baroni & domino , qui prope suprâ dictam ecclesiam aliquot cellulas curat exstruendas. Anno MDCXCIII frater Franciscus Sasso cum sociis se recipit ad habitationem illam eremiticam : & collectis fidelium eleemosynis , servatâque ab ipso ad hunc usum quâdam pecuniæ summâ , & præsertim majori pecuniæ vi , à prædicto principe domino Caietano Ventimiglia liberaliter data , anno MDCXCVIII nova ædificata est ecclesia formâ ampliori , quali hodieque cernitur ; & cellæ eremiticæ mutantur in monasterium rectè ordinatum. Eo tempore numerus eremitarum multum accrevit , aggregantibus se hominibus variæ conditionis , mercatoribus , militibus , professoribus.

*que multum
deinde cre-
vit.*

292 Omnes tamen erant laici , & omnino dependebant à prædicto principe loci domino , qui regulas , secundum quas vitam instituerent , ipsis præscribendas curavit per Religiosum summæ pietatis , & directorem spirituales eidem elegit P. Ludovicum Conti Societatis Jesu , habitantem in collegio Bivonensi , qui locus ipsorum eremo est vicinus. Hoc vivendi institutum longo tempore observârunt magna cum devotione : atque ita eremus eorum brevi tempore evasit ex celeberrimis Siciliae sanctuariis. Comes & princeps dominus Josephus Emmanuël Ventimiglia , qui in ditiones illas successit , omnesque consanguinei inclytæ hujus ac regiæ familiæ , non solum opibus suis promoverunt fabricationem ecclesiæ & eremi , quæ in fundis ipsorum sunt constitutæ ; sed ecclesiam semper magis ditârunt ornamentis sacris , omnique suppellectile necessaria. Census præterea assignârunt pro quotidiano Missæ sacrificio ; ac demum continuas quotidie tribuunt eleemosynas ad sustentationem eremi-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 271

eremitarum, qui magno sunt numero, & perfectâ vivunt observantiâ. Ita de hisce eremitis S. Rosaliam *utcumque imitantibus habent observationes, quas nobis transmisit humanissimus ac diligentissimus Castiglia, qui & humanitatem principis Josephi Emmanuelis Ventimiglia & pietatem ejusdem erga S. Rosaliam multam commendat. Verùm ab hoc diverticulo Panormum redeamus.*

§ XXVIII. Graphis antri S. Rosaliæ in monte Peregrino ac templi, quod antro adhæret, nuper delineata: cultus Sanctæ ibidem celeberrimus.

Accuratam satis spelunca S. Rosaliæ descriptionem dedi § 25, cum adjuncta Castigiani tri & templi S. Rosaliæ, *Verùm summa Panormitanorum erga sanctam hanc suam Patronam pietas me ad alia properare non sinit, priusquam novam loci ac templi præsertim delineationem lectorum oculis exhibeam. Quippe non litteris solùm indicârunt Siculi se desiderare, ut Acta S. Rosaliæ multis illustrarentur figuris, sed etiam varias delineationes diligenter collegit, ac humaniter transmisit sæpè laudatus Castiglia. Ex hisce verò præcipuas elegi suis locis Commentario inferendas. Quapropter delineationem antri & templi, cui hunc titulum præfixum invenio, Graphis antri S. Rosaliæ in monte Ercta, ac templi, quod antro conti-*

272 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

continenter adhæret, *incisam hic exhibeo eadem omnino magnitudine, quâ fuit transmissa.*

cum annotationibus figuram explicantibus: 294 *Annotationes verò figuram explicantes huc similiter transfero.* Templi sanctæ Rosaliæ in Erctensi monte, post sacri corporis inventionem à Panormitano senatu amplificati, ac magnificè ornati, unà cum antro, cui continenter adhæret, exactam graphidem in hac figura exhibemus, atque his litteris illustramus.

A. Arcus, qui sacram cryptam ab intecta templi parte dividit.

B. Sacræ cryptæ profunditas.

C. Altare eo in loco exstructum, in quo S. Rosalia animam Deo reddidit.

F. Cryptæ alterius foramen, intimum sanctæ Virginis domicilium.

L. Templi pars intecta.

M. Foramina ad colligendas aquas pluvias, quæ deinde per subterraneos meatus in cisternam se recipiunt.

N. Pars montis in dextera templi parte.

O. Puteus ad peregrinorum commodum excavatus.

P. Arcus, qui tectam templi partem ab intecta dividit.

Q. Templi tecti navis. *Hactenus annotationes Latine scripta iisdem omnino verbis. Solum in hisce observari potest, litteras eodem etiam modo fuisse postas, ne quas omissas credat lector, quia ex ordine alphabetico nonnulla desiderantur.*

cura Panormitani senatus de hac ecclesia: 295 *Porro annotationes quoque aliquot subsequuntur, ad cultum S. Rosaliæ spectantes. Ex hisce, ne sim justo proluxior, precipuas solùm huc transfero.* Anno MDCXXVII delecti sunt à senatu nobiles aliquot, ut unà cum Societatis Jesu sacerdote omnimodo sacri antri cultui, ornamentif.

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 273

mentisque invigilarent. De hoc nobilium conventu, quem Siculo sermone DEPUTATIONEM dicimus, loquitur P. Amato de Principe templo pag. 247 : P. Mancusi Istoria di S. Rosalia tom. 1 pag. 306. Nostra hac tempestate prædicti nobiles septem sunt, ex quibus unus exprætor, quatuor exsenatores, unus è Societate Jesu theologus, & è mercatorum numero alter. *Videri de his ulterius possunt laudati Amatus & Mancusus, ex quorum verbis facile colliget lector; pietatem Panormitanorum adeo non decrevisse, ut etiam incrementum ceperit: initio enim quatuor solum fuere deputati; nunc vero septem sunt; nec modicam illi habent pecunia summam ad locum ornandum.*

296 Sub ara antri maxima, eo ipso in loco, *pretiosa illius supellex:* ubi sacræ inventæ sunt reliquiæ, pulcherrimum ex marmore D. Rosaliæ simulacrum collocatum est, opus Francisci Tudisco Florentini (Amato de Principe templo pag. 471) eo situ, ut morientem Virgineam repræsentet. . . Huic simulacro nobilissimam ex argento vestem sacravit magnus Hierosolymitani * Ordinis magister, Gregorius Caraffa Neapolitanus, quod D. Rosaliæ beneficio terribile pestis incendium, Melitam anno MDCCLXXVI devastantis, conquieverit. (** nunc Melitensis vulgo dicti* Amato de Principe templo pag. 244.) In præsentia verò prædicti nobiles huic antro addicti vestem curant ex auro solido gemmis distinctam, cujus pretium, addito etiam pretio coronæ ex auro, ejus capiti impostæ die xx Aprilis an. MDCCLXXVII; nec non Christi è cruce pendentis simulacri, & Ihsii, quod utrumque ex auro solido præ manibus habet, quinque aureorum millibus penditur. Sunt & alia inibi ex argento pretiosa ornamenta, quæ summam colligunt trium millium aureorum.

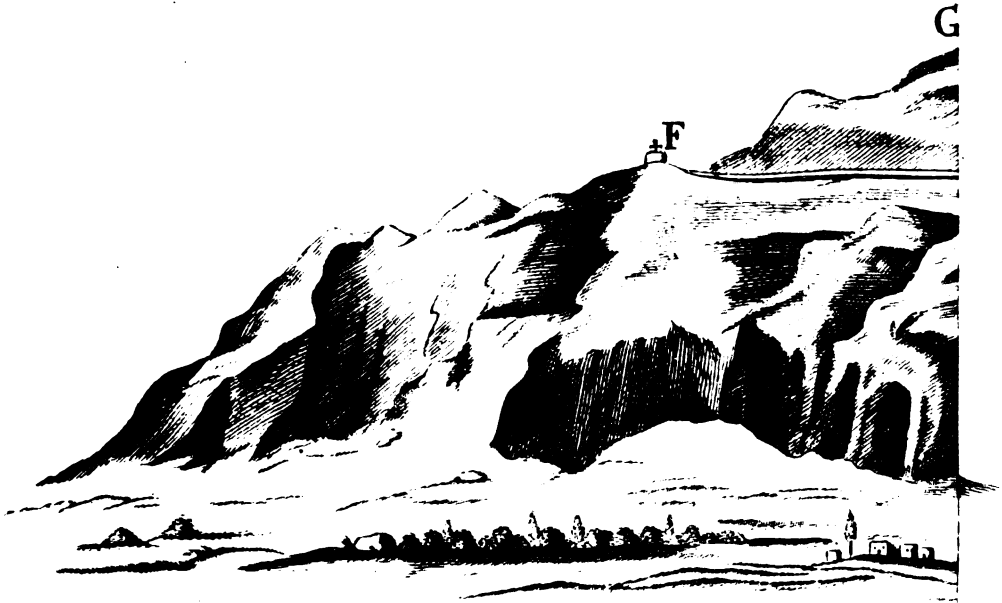
274 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

297 Ter in anno D. Rosaliæ festum inibi non sine pompa celebratur, die scilicet Dominica, quam IN ALBIS dicimus: quo die plenariam criminum indulgentiam Romanus Pontifex anno MDCLII largitus est. (Auria Rosa celeste pag. 108, ubi bullam Innocentii X edidit.) Pridie Nonas Septembres, & octavo Kal. Augusti. Verùm tertio quoque anno singulari celebritate ac populi concursu, senatusque Panormitani inter-ventu, sacratissima Eucharistia ibi publicæ omnium adorationi proponitur quatuor continen-ter diebus. De populi verò frequentia id scitu dignum est, nullum fermè diem præterire, vel nubilum, vel pluvialem, vel æstuante sole fer-vidissimum, quin civium aliquem vel advenarum, peregrinantium ritu eò se conferentem aspiciat. Nonnulli etiam feruntur ad antrum pedites in dies singulos accedere (distat porrò antrum qua-tuor milliaria ab urbe.) Morem hunc religiosè servavit viginti propè annos frater Joseph Glo-rioso, laicus Dominicanus ex oppido Montis majoris in Sicilia, qui, cùm in Panormitano san-ctæ Zitæ cœnobio ædituum ageret, singulis die-bus post Vesperas ad sacrum D. Rosaliæ antrum accedens, ad Completorii signum ex munere suo edendum numquam non est reversus. *Ha-tenus Castiglia, qui & alia quadam memorat, nimia prolixitatis causâ omittenda.*

298 *Verùm cùm relatum sit, quàm crebra peregrinationes fiant ad sacram S. Rosaliæ spe-luncam; cùmque olim ad illam via non pateret nisi difficillima per montis prærupta, juvabit le-ctorem etiam docere, quo studio quibusque im-pensis Senatus Panormitanus via difficultates im-minuerit. De monte Peregrino, olim Erecta dicto, agit Cascini Opus in Appendice seu Digressione 1 cap. 2.*

*varie festi-
vitates ac
frequens
populi con-
cursus:*

*delineatio
via per mon-
tem Pere-
grinum sa-
ctæ,*

Scal

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 275

1 cap. 2. Satis erit hic præmonere, speluncam S. Rosaliæ sitam esse in parte montis Septemtrionali, non versus Panormum, sed versus mare. Hac de causa, cum Panormus Meridiem versus sit sita, prospectum montis Meridionalem cum viis per montem complanatis delineatum accepi sub hoc titulo: *Erctæ montis prospectus Meridionalis ex collegio maximo Societatis Jesu, eundemque ari incidendum curavi, qualem hic exhibeo.*

299 *Hæc verò annotationes figura delineata addidit Castiglia: Consueverunt Panormitani, etiam ante effossum D. Rosaliæ corpus, Erctam religionis causâ accedere. Nullum tamen, nisi præruptum ac præceps, dabatur in monte iter: atque etiam illa, quæ civibus frequentabatur, semita, quàmque vulgo SCALAM dicebant, (ubi S. Rosalia Vincentio Bonelli se videndam exhibuit, ut relatum est num. 227) ardua nimis & acclivis, ac non nisi ingenti cum difficultate prætereuntium vestigia excipiebat. Hæc ad duo milliaria protendebatur ad montis antrum, quod Aquilonem prospectat. Jam, inventis tandem Dei beneficio D. Rosaliæ reliquiis, ac sedulo recognitis, Panormitanus senatus civium pietati consulens & commodo, æquissimam prærupta inter saxa viam, solidissimis circumductam muris, arcubusque firmissimis sustentatam instruxit: quam non pedites tantum levissimo labore, sed equites etiam, ac vecti gestatoriâ sella, vel curru equis juncto, facillimè percurrant. Viam hanc complanate cœpit senatus proximis ab inventionone sacrati corporis temporibus. Auctorem habemus P. Cascini lib. 3 cap. 1 pag. 335: qui etiam docet in perrumpenda dumtaxat ac rescindenda immanium saxorum mole, multa aureó-*

M m 2 rum

276 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

rum millia senatum consumpſiſſe. Deinde in nova via ſtruenda ab anno MDCCLXXIV, quo cœpta eſt, ad MDCCXXV, quo perfectam abſolutamque III Idus Maias refert Amatus de Principe templo pag. 237, aureorum propè duodecim millia idem ſenatus Panormitanus impendit.

quibus explicatur ſigura.

300 Ut lectoribus aliquo modo conſulere-
tur, has addidimus litteras cum adnotationibus. Adjecimus item ſcalam palmorum, ad quam dirigi poteſt, quidquid in appoſita figura minùs exactè delineatum eſt.

A. Caput viæ, ab imis montis radicibus uſque ad ſacrum antrum lapidibus ſtratæ. Primus hic viæ ductus longitudinem habet ulnarum ſive cannarum Sicularum CCXLV, latitudinem cannarum duarum, & palmorum ſex.

B. Initium arcuum ad ſuſtentandos quatuor viæ flexus in præruptiſſima montis parte. Tres primi hujus viæ arcus latitudinem habent cannarum duarum, altitudinem cannarum duarum, palmorum ſex.

C. Octo alii ejuſdem viæ flexus in eadem prærupta montis parte.

D. Ædes prima cum D. Roſaliæ imagine, ad fornicis formam exarcuato opere, extructa in faciliori præcipitis viæ loco. Altera ejuſdem formæ ædicula ex hac parte intuentibus non ſubjacet: averſis ineſt montis rupibus: hanc littera E præſignat.

F. Specula inteſta, in qua D. Roſaliæ eſt ſimulacrum intra ædiculam, cui crux ſuperimpoſita eſt: quæ conſtratam viam elaudit, & Meridionalem terminat proſpectum.

G. Turris ſpeculatoria in editiori montis faſtigio ſita, quæ Æolias uſque inſulas proſpectat, ac cives monet. . .

Inter

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 277

Inter F & G in Boreali montis parte , post brevem viæ descensum , cannarum videlicet CLXXX, sacrum D. Rosaliæ antrum jacet.

In eo montis loco , qui Tyrrheno imminet mari , surgit ampla porticus , XII arcubus & columnis XVI clausa , in cuius vertice marmoreum D. Rosaliæ insidet simulacrum , altitudinis palmorum XXIV. Hanc statuam , anno MDCLXIII impositam , iteratis tormenti ictibus prætereuntes naves , ne Turcarum quidem demptis , & apposita prece consalutant. Vide P. Amato pag. 237, P. Mancuso tom. I pag. 303 , Auria Rosa celeste pag. 131. *Hactenus diligentissimus Castiglia , cuius observationibus nihil necesse est adde-
dere.*

§ XXIX. Sacellum Sanctæ in
ecclesia metropolitana stru-
ctum : in hoc servatur
arca pretiosa , in qua
eiusdem Sanctæ
corpus.

DE sacello , quod S. Rosaliæ exstructum est *Sacellum S. Rosalia in*
in ade principe Panormitana , seu in me- *ade maxima*
tropolitana ecclesia , jam aliquid alia occasione *structum*
dictum est § 23 num. 251. Plura de eodem nar-
rat Cascinus lib. 3 cap. 3 ; & Amatus jam sæpè
laudatus pag. 247 & sequentibus. Brevius verò
de illo agunt Auria in Rosa caelesti pag. 95 , &
Mancusus in Historia tom. I pag. 304. Tabu-
lam ●

278 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

lam, qua exteriorem hujus sacelli & interiorem prospectum exhibet, unà cum dextero ejusdem latere, delineatam ceteris addidit Castiglia, hoc adjecto titulo: Scenographia sacelli marmorei, in Panormitano principe templo à senatu erecti, in quo arca reliquiarum D. Rosaliæ servatur. Hanc eadem formà & extensione incisam hic represento.

302 *Annotationes Castiglia subdit sequentes:*

*sumptibus
maximis &
mirà ele-
gantia:*

Marmoribus versicolores lapides inserendi artem invenerunt primùm Panormitani sculptores, eaque primùm usi sunt in sacelli hujus parietibus contexendis. *Franciscus Baronius in Opere de Majestate Panormitana lib. 3 cap. 1 de illo sacello sic loquitur apud Amatium pag. 250: Sileo sacellum in æde maxima D. Rosaliæ à fundamentis excitatum, quod operis elegantia, ac pretiosorum lapidum vel pulchritudine vel dispositione, non regium modò est, sed etiam par illi alterum in Sicilia tota non agnoscitur: à quibusdam Italis equitibus accepi, cum fortè primam hujus sacelli frontem contemplarentur admirabundi, Italiam universam simili opere gloriari non posse. Idem lib. 1 cap. 3, si locus rellè assignetur apud Amatium: Arcus quidem totus eorum lapidum generibus convestitur, qui auri argentique pretium exæquant. Sunt, qui asserunt senatum Panormitanum minus quidem insumpisse (seu insumpturum fuisse,) si id ex argento struxisset. Architectura singularis, lapidum dispositio mirabilis: ita enim alter alteri cohæret, ut ex unius pulchritudine alterius pulchritudo commendetur: nonnulli sic micant ex intervallo calculi, ut structuram omnem vel animare vel illustrare mirum in modum videantur. Hac ille, qui si fortè cum nonnulla exaggeratione loquatur de sumptibus sacelli; dubiam tamen*

non

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 279

non relinquit, quin fuerint maximi. De hisce laudatus Castiglia notat sequentia : Sanè ex publicis senatus Panormitani tabulis cognovimus, eundem senatum aureorum, sive scutorum Siculorum tredecim millia ad id perfolvisse anno MDCXXV: deinde anno MDCXXXIV, quo sacellum perfectum est, summam aliam scutorum trium millium quingentorum solutam esse: quæ si primæ addatur, ad scuta Sicula 16500 totius sacelli pretium pertingit.

303 *Idem deinde alia subjungit his verbis* : *cura Panormitanorum de illo sacello* :
 Ut hujus sacelli sedula habeatur cura, excellentissimus senatus Panormitanus duos canonicos elegit deputatos ex capitulo ejusdem templi. Nunc eorum unus est illustrissimus dominus Alfonso Fernandez de Medrano Panormitanus cantor (prima dignitas post pontificalem) & judex tribunalis regis monarchiæ in Sicilia, qui ob egregium, quo æstuat, amorem erga D. Rosaliam, summo studio multis argenteis candelabris, vasis, aliisque hujusmodi ornamentis sacellum mirificè illustravit. Alter est canonicus Antoninus Mongitorius Panormitanus, qui inter alia D. Rosaliæ Vitam compendiosè edidit, & Opus scripsit nondum editum, quo enarrat cultum D. Rosaliæ per universum orbem diffusum. *His recensiori manu de Mongitorio addit* : Obiit tantus vir maximo civium mœnore Panormi die XXIX Maii MDCCLXIII. *Mox verò ita profequitur* : Benedictus XIII P. M. indulgentiam elargitus est omnibus Christi fidelibus hoc sacellum visitantibus, ut etiam cryptam ejusdem virginis Rosaliæ in monte Peregrino. Insuper ut pro qualibet Missa, in utroque loco à quocumque sacerdote celebrata, à purgatorii igne liberaretur anima, pro qua Missa celebratur, ut (*habetur*) ex concessione

280 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

cessione data Romæ xxvi Junii an. MDCCXXVIII.

*dona pretio-
sa eadem
oblata,*

304 Pendent ante facellum nonnulli argentei lychni, qui perpetuò ante Virginis reliquias ardent: inter quos unus affabrè elaboratus, dono missus à civitate Neapolitana anno MDCLVII, ob liberationem à peste, eodem anno ope nostræ Virginis (*obstantiam, teste Auria in Rosa cælesti pag. 119.*) Alter oblatus ab Hierosolymitano equitum Ordine, ob Melitam insulam anno MDCLXXVI à peste liberatam. Binus etiam lychnos crystallinos egregiè fabricatos anno MDCCXXII archiepiscopus Panormitanus, Fr. D. Joseph Gassch S. Rosaliæ virgini obtulit in sui erga Virginem obsequium. Alium denique argenteum ingentis molis ac mirifici artificii dedit Victor Amedeus, Sabaudix dux, tunc Siciliæ rex (*postea rex Sardinia, ac hodierni Sardinia regis pater.*) Libras pendet 399, aureis stetit 5000. Frequentissimus est quotidie populi Panormitani aliorumque concursus, ut D. Rosaliam veneretur.

*varia ibi-
dem Sanctæ
festivitates.*

305 Quanto autem splendore ac dignitate in hoc principe templo celebretur anniversarius dies festus D. Rosaliæ Idibus Juliis, refert P. Amato pag. 252, & P. Mancusi tom. I Hist. pag. 310. In eo festo quotannis quatuor millia aureorum collocantur à senatu Panormitano. *Festivitas ea est inventionis reliquiarum. Addit demum Castiglia: Panormi ac per totum Panormitanæ civitatis territorium dies quartus Septembris singulis annis ex præcepto colitur, jussu eminentissimi Cardinalis Dorix. Inibi etiam idem fit Idibus Juliis ex edicto ejusdem. Prima festivitas celebratur ritu duplici prima classis cum Octava; altera ritu duplici secunda classis; sed utraque*

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 281

que est de precepto, ut habet *Amatus pag. 251*
& 252, ubi plura videri possunt.

306 *Cascinus lib. 3 cap. 2* & *Amatus pag. 250* late agunt de arca pretiosa, cui inclusa servantur S. Rosaliæ ossa sacra. Dnas hujus arce partes accuratè delineatas cum annotationibus suis nobis transmissit *Castiglia*. Priorem, quam hic exhibeo, designat is titulus: Facies anterior arcæ argenteæ, in qua D. Rosaliæ reliquiæ servantur. Titulo autem hæc observationes adjunxit diligentissimus adjutor: Ut facilius, quæ in hac arcæ facie descripta sunt, intelligantur; literas addidimus, quarum hîc explicationem subnectimus.

A. Inscriptionem continet, quam refert *Cascinus pag. 338*, & *Amatus pag. 251*. Ea autem fideliter ex ipsâ arcâ descripta sic habet: " Philippo IV rege nostro felicissimo, D. Francisco Fernandez de la Cueva duce Albuquerque, qui prorege humanissimo, S. Rosaliæ patriæ, servatrici D. Franciscus Valguarneræ princeps, Affori comes, prætor. Cap. D. Petrus Palatio, Horatius Lomellino, D. Carolus del Voglia Campixiano, Andreas Vespasiani Agliata, Franciscus del Colle, Simon Bonaccolti, senatores arcam hanc quinquemestri properato, absolutoque opere perfectam ære publico ex voto D. D. anno MDCXXXI. In ejusdem arcæ parte postica hæc alia leguntur: " Urbanus VIII. P. O. M., Panormitanæ pietatis, felicitatis amplificator, S. Rosaliæ virginis solemnes, quâ nata quâque inventa in terris, dies Ecclesiæ fastis adscripsit, A. D. MDCXXXIX, Pont. VI. Joannettinus Doria S. R. E. C. Archiep. Panorm. corpus divinitus repertum, probatum, colendum exposuit, anno jubilæi MDCXXV. Sen. Pan. ar-

N a

geato

282 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

gento inclusit MDCXXXI. D. Franc. Valguerneræ princeps Præt. Cap. D. Petrus Palacio, Horatius Lomellino, D. Carolus del Voglia Campixiano, Andreas Vespasiani Agliata, Franciscus del Colle, Simon Bonaccolti PP. CC.

307. B. Orationem S. Rosaliæ exprimit. Ibi ea inscripta sunt, quæ refert Cascinus pag. 336.
variis observationibus illustrata: Verba sunt:

Preces Deo rosarum instar in calathis mittit: Angelorum obsequia, & munera florum refert.
C. Contemplationem ejusdem Virginis cœlatura exprimit in arcæ operculo. Verba apud Cascinum assignata hæc sunt:

In Erctensi foramine abdita liberiùs cœlo fruitur.

D. In arcæ item operculo S. Rosalia coronam precum sanctissimæ Dei Genitricis offert. Verba insculpta ex Cascino accipe:

Coronam laudum Deiparæ profert,
Solemne posteris orandi ritum.

Hujus arcæ argentum (auctor est P. Cascini & P. Amato locis citatis) est pondo librarum 1750. Verùm canonicus Antoninus Mongitore in libro Ms. de Templis Panormitanis pag. 311, postquam solertissimè consulisset publicum accepti & expensi codicem, comperisse se testatur, hujusmodi argentum libras circiter 1300 complere. Ex eodem Antonini Mongitore libro Ms. cognovimus, prædictæ arcæ artificium & argentum 18460 aureis stetisse; nec multùm distare videtur à P. Joannis Amato sententia, qui totius arcæ materiam & opus ipsum ad aureorum 20000 summam pertingere contestatur. Sed publicæ senatus tabulæ novissimè consultæ summam scutorum Siculorum 21000 ostendunt.

308 Amatus de Principe templo pag. 106
6

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 283.

307 docet, quo apparatu singulis annis Pa- ca ter quot-
normi in ecclesia metropolitana exponantur san- annis ex-
ctorum patronorum arca reliquiaria, & quibus ponitur, &
diebus ter quotannis S. Rosaliæ arca exponatur subinde in
in medio templo pridie festivitatis, videlicet x publicis ne-
cessitatibus,
Januarii ob terra motus, de quibus postea; XIV
Julii ob inventionem sequenti die celebrandam;
& III Septembris, quia postera die præcipua ce-
lebratur Sancta festivitas. Præterea quando peri-
culum aliquod pestilentia ingruit, aliis quoque
diebus subinde exponitur. Labet referre, quid
actum sit nuperrimè, dum anno 1743 gravissi-
ma pestis Messanam afflixit: nam cum non du-
bitarem, quin Siculi in tam manifesto periculo
opem S. Rosaliæ implorassent, rogavi, ut mihi
perscriberetur, si quid factum esset notatu di-
gnum. Plura collegit humanissimus Castiglia, suo
locò observanda; at unum huc maxime spectat,
quod, servatis verbis ipsius, huc transfero.

309 Ut Panormi, inquit, cognitum est de prout sa-
navi, quæ ad Mamertinum portum elapso anno Elum anno
MDCCXLIII appulerat, & contagionem cum mer- 1743 ob pe-
cibus ex Missolongio vehebat; expeditæ sunt stem
confestim ad illius urbis senatum litteræ ab ex-
cellentissimo prorege Bartholomæo Corsini, &
excellentissimo Panormitano senata, in quibus
necessariæ accensebantur cautiones de navi lon-
giùs à littore comburenda; utque sedulò cura-
ret, ne quid intra urbem inferretur, quod luem
civibus afflaret. Interea verò publico Panormi-
tanorum cultui proposuit idem Exc. senatus D.
Rosaliæ reliquias novem continenter diebus v
Kal. Junias.

310 Ubi verò certum allatum est nuntium de Messana
peste inter Messanenses cives grassante, rursus lavientem
civium obsequiis & precibus exhibita est S. Ro-

284 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

faliæ reliquiarum arca Idibus Junii ad x Kal. Augusti. Eodemque tempore solemnes fiebant cujuscumque civium cœtus supplicationes, in quibus omnes fermè religiosi Ordines processerunt, clerus cum ipso Panormitano archiepiscopo, qui primitus prodiit canonicorum collegio stipatus. Alii etiam interfuerunt episcopi, qui Panormi versabantur, singulari omnes modestia, sine per collum dependente, ac spinis redimiti, ferreâ etiam aliqui se cædentes catenâ, plerique etiam nudo pede. Eadem ratione sodalitates, quæ Panormi excoluntur propè innumeræ, supplicationem quoque inierunt, ut D. Rosaliæ operam tantas inter angustias pro Sicilia ac patria efflagitarent. *Ita Castiglia: nec irrita fuere vota Panormitanorum, cum magnopere mirandum sit, pestem, qua vehementer saevit Messana, non extendisse se longius per Siciliam.*

311 *Hisce dictis occasione arca ob periculum pestis exposita, alterum illius latus represento in hac tabula, qua transmissa est hoc titulo: Facies lateris sinistri ejusdem arcæ. Nota addita sunt sequentes:*

A. Exprimit S. Rosaliæ in eremum secessum. Inscriptionem habes apud Calcium pag. 336; *ubi sic exprimitur:*

Solitariæ vitæ consilium Dei Parens ac Puel-
lulus

Volentes, propitii, cælesti sospitant comitatu.

B. Exprimitur in arcæ operculo S. Rosalia ab angelo è Quisquinenti specu ad Erctensem evocata. *Verba inscripta sunt:*

E Quisquinenti spelunca ad Erctensem ab angelis evocatur.

Notandum hic, quòd in scutis argenteis, quæ manu ferunt angeli, in quatuor arcæ angulis siti,
ia-

inſculptæ non fuerunt hiftoriæ ac carmina , ad ſacri corporis inventionem ſpectantia , quæ refert Caſcinus citatus pag. 337 ; ſed tantum roſæ , ut hic delineatæ conſpiciuntur. *Haftenus Caſtiglia , qui aliorum laterum faciem delineatam non miſit , quòd ex datis figuris de tota arca facilis ſit conjectura.*

§ XXX. Honor S. Roſaliæ habitus , cultusque ejuſdem extenſus à ſummis Pontificibus ad regnum Siciliae , & ditio- nès Romani Imperatoris ac regis Hispaniarum.

Non Panormi ſolum , nec in ſola Sicilia , *Quo modo*
 celebris eſt S. Roſaliæ veneratio , ſed ea *Santa cul-*
 brevi tempore in plerisque Europa provinciis ma- *tus Roma*
 ximè increbuit , uti latè oſtendit Caſcinus lib. 3 *inchoatus ;*
Operis ſui Italici. Ibidem cap. 13 refert , quo
modo Roma inchoata ſit Sancta veneratio , & per
Urbanum VIII ſummum Pontificem promotâ.
Primò teſtatur , Cardinalem Doria perſcripſiſ-
ſe ad Urbanum VIII omnia , qua Panormi geſta
erant poſt inventas S. Roſaliæ reliquias ; Urba-
num verò non ſolum ea omnia approbâſſe & lau-
dâſſe , ſed miro etiam Sancta amore inflamma-
um eſſe. Secundò narrat , primam S. Roſaliæ
feſtivitatem celebratam eſſe Roma anno 1627 ,
die inventi corporis , aut xv Julii , curante P.
Hieronymo Petrucci Societatis Jeſu , qui Panormi
me

mo Romam venerat. Hic enim effecerat, ut in collegio Romano ejusdem Societatis in prædicto inventionis festo oratio haberetur de laudibus S. Rosaliæ, & die Dominica sequenti poëma elegans de eadem Virgine recitaretur. Devotionem populi valdè auxit sanitas subito obienta ab uno ex discipulis collegii, simulacris S. Rosaliam invocaverat: nam ille imagini ejusdem Sanctæ, qua in ecclesia erat exposita, donum argenteum gratis appendit, eaque occasione viri quoque primarii eò cæperunt concurrere, & Sacrificia quoque curârunt celebranda. Addit hisce Cascinus, Siculos quoque in ecclesia sibi propria S. Rosaliam publico cultui exposuisse.

313 Audierat summus Pontifex prædicta festivitatis celebrationem, & verbis benevolis indicabat, se odam aut hymnum velle componere ad honorem S. Rosaliæ. Cùm autem eodem tempore degeret Roma Antonius de Moncada & Aragona, dux Montis alii & princeps Paterni, tunc presbyter, ac postea in Societate Jesu defunctus, cùmque intelligeret Pontificem libenter audire de S. Rosalia, credidit commodam sibi dari occasionem promovendi cultum Sanctæ, cujus erat amantissimus. Quapropter dentem S. Rosaliæ, quem acceperat occasione distributarum à Cardinale Doria reliquiarum, auro & margaritis ornatum Urbano VIII obtulit. Accepit sacrum pignus summus Pontifex, tantoque in pretio habuit, ut dentem illum gestaverit in pectore. Quin imò non contentus litteris Cardinalis Doria de veritate dentis fidem facientibus; testimonium ipsius quoque ducis habere voluit, teste Cascino, qui omnia hæc enarrat latius. Porro hæc Urbani VIII in S. Rosaliam pietus alteri festivitati celebrandæ occasionem præbere potuit. Certè festivitas ista in eodem

favente Urbano VIII, cui Sanctæ dens offertur:

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 287

eadem collegio Romano fuit habita die vi Aprilis sequentis anni 1628, favente Pontifice: orationem enim Latinam, quam in laudem S. Rosaliæ dixit nobilis juvenis Joannes Maria Roscioli, canonicus Lateranensis, imprimi sibi que dicari voluit, curavitque ut non solum magnifico cum apparatu declamaretur, sed presentiam quoque Eminentissimi nepotis sui Antonii Barberini, aliorumque Cardinalium & principum honoraretur. Exstat hac Oratio apud Cascinum in Appendice pag. 51 & seq.: compositaque est à P. Angelo Galluccio Societatis Jesu, teste Auria in Rosa caelesti pag. 15.

314 Interim Cardinalis archiepiscopus ac senatus Panormitanus instabant apud Urbanum VIII, causam promovente laudato supra Petruccio, ut nomen S. Rosaliæ infereretur Martyrologio Romano, quod recudebatur. Urbanus verò, quantocumque in sanctam Virginem ferretur affectu, rem tamen remisit ad sacram Rituum Congregationem, ut rigorofo examine discuteretur: ac impressionem Martyrologii cessare jussit, donec, allatis è Sicilia monumentis scripturisque necessariis, examen perficeretur. Absoluto tandem feliciter examine, Urbanus die xxvi Januarii anni 1630 ad senatum & populum Panormitanum ita scripsit: Scriptam in caelesti viventium libro Rosaliam Panormitanam, virginitatis liliis coronatam, carere diutiùs nolumus triumphali Martyrologii Romani testimonio. . . . In salute istius urbis agnitum esse beneficium Civis vestræ patrociniū, non mediocriter gaudemus, qui vota pontificiæ charitatis ad optatos exitus duci fatemur felicitate virtutum vestrarum. E sacro corpore, quod anteaetis ætatibus ignotum lux cæli planè visa est patefecisse in tempore opportuno,

ab eodem
nomen Ro-
saliæ Mar-
tyrologio
Romano ad-
ditum,

288 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

tuno , cupimus ad populum istum depluere im-
brem , quamvis serotinum , & pluviam volunta-
riam cælestium beneficiorum , quam illa segre-
gasse credenda est patriæ & hereditati suæ , tam
grato religiosi obsequii cultu laudes & reliquias
ejus veneranti &c.

O gratia
altæ pro ac-
ceptis aliis
Sanctæ reli-
quiis :

315 *Ad Cardinalem Doria idem Pontifex*
scripsit die XVI Martii anni 1630 , illius chari-
tatem tempore pestis exhibitam mirè commen-
dans , atque hæc ad propositum nostrum litteris
inserens : Quæ cæleste patrociniû Panormitanæ
patriæ magnitudine beneficiorum declaravit bea-
tissima virgo Rosalia , digna planè erat , cujus
nomen in sacris Romani Martyrologii fastis in-
ter Catholicæ Ecclesiæ plausus triumpharet. Por-
rò , cùm interim laudatus Cardinalis archiepi-
scopus reliquiis quasdam Sanctæ destinasset ad
Urbanum ; hic ejusdem mensis Martii die XXIII
per litteras de accepto pignore sacro gratias egit
his verbis : Accepimus gemmas paradisi , deside-
rabiliores super aurum & lapidem pretiosum , re-
liquias beatissimæ virginis Rosaliæ , selectas è cæ-
lesti Panormitanæ ecclesiæ thesauro. Sacræ con-
solationis rore floruit statim cor pontificiæ chari-
tatis. Porrò autem oramus eam Virginem cum
Omnipotente regnantem , ut quæ à patrio cælo
pestilentiam nuper depulisse piè creditur , nunc
brachio virtutis suæ , facta terribilis ut castrorum
acies ordinata , discordiam ex Italia proffiget. Te
verò , qui munus , angelis gratissimum , homini-
bus salutare , ad nos misisti , paternæ benevo-
lentix brachiis complectimur &c. Laudata litte-
ra integra habentur apud Cascinum pag. 390
& seqq.

316 *Absoluta non multo post fuit impressio*
Martyrologii Romani cum duplici S: Rosaliæ elo-
gio.

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 289

gio. Quapropter illud Petruccius cum litteris, geminum
 datis die IV Aprilis, misit ad senatam Panormi-
 tanam, uti ipse cupiebat Pontifex. Elogium au-
 tem ad diem IV Septembris, qui emortalis cre-
 ditur, tale est: Panormi natalis sanctæ Rosaliæ
 virginis Panormitanæ, ex regio Caroli Magni
 sanguine ortæ, quæ pro Christi amore paternum
 principatum, aulamque profugiens, in montibus
 æc speluncis solitaria cælestem vitam duxit. In-
 ventio verò corporis ad xv Julii his celebratur
 verbis: Panormi inventio corporis sanctæ Rosa-
 liæ virginis Panormitanæ, quod Urbano octavo
 Pontifice maximo repertum divinitus, anno ju-
 bilæi Siciliam à peste liberavit. Non potuerunt
 non placere hæc elogia tam Cardinali archiepi-
 scopo quàm senatui populoque Panormitano. Ve-
 rumtamen, teste Cascino pag. 393, non desue-
 runt, qui de loco emortalis Sanctæ, & de libe-
 ratione Sicilia à pestilentia, nonnihil dubitatio-
 nis insusurrare voluerunt apud Cardinalem Bar-
 berinum. At, cum duo illa capita solidè sint pro-
 bata præ ceteris, difficile non fuit senatui & ar-
 chiepiscopo motam dubitationem dissipare per lit-
 teras ad Eminentissimum Barberinum datas. Hic
 verò Cardinali archiepiscopo respondit, decretum
 sacra Congregationis Rituum tam maturo judi-
 cio latum fuisse, ut nimium animositatis osten-
 deret, quiscumque eidem se opponeret, aut de
 eo minus reverenter differere sustineret. Adde-
 bat, nihil ultrà requirendum esse, cum vel so-
 lum istud decretum cum approbatione Pontificis
 sufficeret ad obturandum os obloquentium.

317 Panormitani igitur lati promotione cul-
 tûs S. Rosaliæ, gratos se præbere voluerunt iis, quæ Ro-
 quorum operâ rem captam intelligebant & per-
 sectam. Prima festivitas Roma fuerat in collegio
 Romæ.

○ ○

Romæ.

290 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

Romano Societatis Jesu. Missæ fuerunt anno 1630 S. Rosaliæ reliquiæ ad prædictum collegium, teste Cascino pag. 393, qui ipse curam habuit eas transmittendi. Hinc eodem anno, die 14 Septembris rursus ibi celebrata festiuitas Sancta. Eodem etiam die festum Sancta celebratum Roma in ecclesia nationis Sicula, ubi concessæ fuerunt à Pontifice plenaria indulgentia ob dedicationem noui altaris & imaginis S. Rosaliæ. Reliquias quoque eiusdem Sancta petiit per Cascinum Ioannes Maria Roscioli, qui primam de eius laudibus orationem dixerat, ut eas theca argentea inclusas in ecclesia Lateranensi collocaret, teste rursus Cascino pag. 396. Senatus uero Panormitanus imaginem S. Rosaliæ pretiosissimis decoratam ornamentis transmisiit ad Urbanum VIII. His autem litteris ad senatum, datis III Ianuarii anni 1632, declarauit munus sibi gratum fuisse. Litteras hæc dat Cascinus pag. 395, ex quibus nonnulla ad propositum nostrum huc transfero: Dignam, Apostolica pietate curam existimauimus, Rosaliam insigni sanctimonia claram beatarum virginum catalogo adscribere: quod uobis totique Panormitanæ civitati iucundum accidisse lætamur. Hactenus de cultu Sancta per Urbanum VIII extenso & promoto.

318. Quibus modis per Alexandrum VII depicta ibidem latatus sit cultus S. Rosaliæ, refert Vincentius Sancta iussu Auria, qui eodem tempore florebat, in Rosa caestri pag. 124 & sequentibus. Pestilentia, qua in variis Italia partibus seuerat, Roma quoque affligebatur. Qua de causa Alexander Papa anno 1656 talem S. Rosaliæ imaginem curauit excudendam, ut in ea representetur tamquam patrona contra pestem: exhibebatur enim sancta Anache-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 291

nachoretis , genibus flexis super cadavera oran-
 pro Urbe ; ex duobus verò angelis adjunctis al-
 ter Sanctam rosis coronat , alter nudum gladium
 vaginâ recondit in signum cessantis pestilentia.
 Inscriptio quoque addita erat cum oratione se-
 quente in hunc modum : S. Rosaliæ virgini Pa-
 normitanæ supplicat Christiana respublica , ut si-
 cut anno Domini MDCXXV patriam suam à peste
 liberavit , ita hoc anno MDCLVI & perpetuò ab
 eadem servet Romam communem patriam &
 mundi caput. ORATIO. Deus , qui non mortem,
 sed pœnitentiam desideras peccatorum , nos ad
 te revertentes propitius respice , atque per me-
 rita B. Rosaliæ virginis à peste defende , ut dum
 tibi devoti existimus , iracundiæ tuæ flagella à
 nobis amoveas. Per Dominum &c.

319 Cùm verò anno sequente 1657 reveren-
 tissimus dominus Antonius Getofus , vicarius ge-
 neralis sedis Panormitana vacantis , nonnullas
 S. Rosaliæ reliquias ad prædictum Pontificem mi-
 sisset , Alexander eidem gratias agendas curavit
 per illustrissimum dominum Natalem Rondoni-
 num , qui Pontifici erat à secretis. Epistolam to-
 tam recitat Auria pag. 125. Ex ea huc transfe-
 ro sequentia : Reliquiæ S. Rosaliæ , quas ad San-
 ctissimum Dominum nostrum misisti , non leve
 ipsi gaudium attulerunt , cùm in clyta ista urbs *
 pari olim , quâ nunc Roma , quin immò longè
 acerbiori pestilentia implicata , documentum præ-
 buerit , quantum in iis ad teterrimum morbum
 profligandum momenti sit. Auxit egregii mune-
 ris laudes vir excellentissimus , omni que virtute
 cumulatissimus , Terrænovæ dux , qui illud unâ
 cum tuis litteris religiosè pièque tradidit Sancti-
 tati suæ &c. Deinde anno 1666 insisterunt ar-
 chiepiscopus ac senatus Panormitanus , ut Offi-

reliquia A-
 lexandro
 missa : ab
 eodem Offi-
 cium ad to-
 tam Sici-
 liam exten-
 sum :

* Panor-
 mus

292 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

aium S. Rosaliæ extenderetur ad totum Sicilia regnum, atque istud obtinuerunt, ut patet ex approbatione Sacra Rituum Congregationis, data xxvii Novembris anni 1666, ac deinde confirmata ab Alexandro VII. Itaque Officium novem lectionum, ex quibus tres sunt de vita Sancta, & oratio particularis, anno 1667 Romae impressum ac Panormi recusum est, totique Sicilia regno prescriptum. Videri illud potest apud Auriam ad calcem Rosa caelestis.

320 Porro, sicut beneficia S. Rosaliæ se ad plerasque Europa provincias extenderunt, ita ab Innocen- no XI ad plura paulatim regna Officio proprio ejus festi- amnes ditio- vitatem celebrare desiderarunt. Anno 1689 gra- ncs Leopoldi- tiam illam petiit & obtinuit augustissimus aquò- di imperato- ac piissimus imperator Leopoldus, concedente ris, Innocentio XI, uti discimus ex decreto Sacra Rituum Congregationis, quod edidit Mancusus in Historia tom. 1 pag. 258 sub hoc titulo: Decretum S. R. C. de festo sanctæ Rosaliæ virginis Panormitanæ cum Officio & Missa in regnis & provinciis cæsareæ majestati imperatoris Leopoldi I subjectis tanquam de patrona, annuente S. P. Innocentio XI. Decretum ipsum ibidem sic legitur: Pius ac enixis precibus augustissimi imperatoris Leopoldi, per suas litteras SS. Domino nostro à R. P. D. Emerix sacrae rotæ auditore oblatas, institutum fuit, ut Sanctitas sua facultatem tribuere dignaretur, ut die 14 Septembris festum sanctæ Rosaliæ virginis Panormitanæ, cujus patrocinio & intercessione, ut in iisdem litteris addebatur, plura in dies ei augentur beneficia, cum Officio & Missa sub ritu duplici majori, tanquam de patrona, in regnis & provinciis cæsareæ majestati subjectis licite & liberè quotannis recolatur & celebretur; & hujusmodi

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 297

jusmodi instantiâ à Sanctitate sua ad sacram Rituum Congregationem remissâ , Eminentissimi Patres eidem sacræ Congregationi præpositi ob singularia ejusdem cæsareæ majestatis erga Sedem apostolicam promerita , petitam gratiam concedendam esse censuerunt ; & sic , ut præfertur , opportunum decretum expediri mandarunt. Die xxx Julii MDCLXXXIX. A. Card. Cybo. . . Bernardinus Casalius S. R. C. secretarius.

321 *Pietatem Leopoldi imitatus est Carolus II Hispaniarum rex , qui anno 1693 ab Innocentio XII impetravit , ut festum & Officium S. Rosaliæ ad omnia regna diuisionesque sibi subiectas extenderetur. Decretum Sacra Rituum Congregationis sic edidit Mancusus pag. 259 : Relatis in S. R. C. ab eminentissimo & reverendissimo domino Cardinali Albano precibus excellentissimi ducis de Medina Cæli , serenissimi Catholici regis apud sanctam Sedem oratoris , nomine ejusdem majestatis porrectis pro extensione Officii sanctæ Rosaliæ virginis , aliàs pro regno Siciliæ (&) nonnullis mundi partibus concessi , eadem sacra Congregatio censuit , esse concedendum , ut in posterum singulis annis die xv Septembris ejusdem Sanctæ festo recitari possit in omnibus regnis & dominiis præfato Hispaniarum regi subiectis sub ritu semiduplici , & juxta rubricas Breviarii Romani , firmis in reliquis remanentibus indultis sub ritu duplici jam concessis ; si SS. Domino nostro placuerit. Die xv Martii MDCXCIII. Facta igitur deinde SS. Domino nostro per me secretarium relatione , Sanctitas sua annuit. Die xviii ejusdem mensis Martii , anno MDCXCIII. A. Card. Cybo. . . D. Inghirami S. R. C. Secretarius. Addit hisce Mancusus , Sancta Officium in quibusdam Hispania diuisionibus*

& demum ab Innocentio XII ad diuisiones regis Hispaniæ.

294 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

cesibus recitari ritum duplici, videlicet in Hispalensi & Toletana, quia facultatem illam illarum antistites jam antea obtinuerant, Toletanus nempe anno 1679, Hispalensis anno 1685. Diœcesique Mutinensi in Italia eandem gratiam concessam à Clemente XI, testatur. Eadem verisimiliter & aliis quibusdam deinde concessa.

§ XXXI. Missa propria pro regno Siciliae impetrata, & Officium novum: preces Senatus Panormitani apud summum Pontificem, ut Officium extendatur ad Ecclesiam universalem.

Missa propria approbata pro utroque Sanctæ festo,

A Nno 1695 à sacra Rituum Congregatione pro toto regno Sicilia approbata est Missa propria S. Rosaliæ, eaque eodem anno Roma & Panormi impressa cum hoc decreto: Suprascriptam Missam propriam sanctæ Rosaliæ virginis ab eminentissimo & reverendissimo domino Cardinali Colloredo revisam, correctam & relatam, sacrorum Rituum Congregatio ad enixas preces excellentissimi ducis de Medina Cæli, serenissimi regis Catholici apud sanctam Sedem oratoris, nomine ejusdem majestatis porrectas, pro regno Siciliae approbavit, & in festo ejusdem Sanctæ, servatis in reliquis rubricis Missalis Romani, celebrari posse benigniter concessit. Die

XVIII

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 295

XVIII Junii MDCXCV. A. Card. Cybo B. Inghiramus Sac. Rit. Congr. Secr. *Concessa est hæc Missa tam pro festo inventionis die xv Julii celebrari solito, quam pro festo præcipuo, quod iv Septembris agitur; ut colligi potest ex diverso Evangelio: nam id solum mutatur. Die iv Septembris præscribitur legenda parabola de decem Virginibus ex Matthæo cap. 25; pro die Inventionis ex Matthæo cap. 13 à v̄ 44: Simile est regnum cælorum thesauro abscondito in agro &c. Verum, ut me monuit Castiglia, novissimè decretum fuit, ut posterius istud Evangelium in utraque legeretur festivitate, atque eodem tempore in prima Oratione etiam aliquid est mutatum.*

323 *Missa autem hæc sic composita est, ut ex qua pauca contemptus rerum mundanarum, vita solitaria ca dantur, & virginitas maximè commendentur. Introitus hic est: Regnum mundi & omnem ornatum seculi contempsi propter amorem Domini mei Jesu Christi, quem vidi, quem amavi, in quem credidi, quem dilexi. Levavi oculos meos in montes, unde veniet auxilium mihi &c. Oratio hæc erat prima: Deus, qui beatam Rosaliam virginem è regalibus mundi deliciis in montium solitudinem transtulisti, concede propitius, ut ejus meritis & patrocinio à seculi voluptatibus in cælestium amorem transferamur, & ab iracundiæ tuæ flagellis misericorditer liberemur. Per &c. Eadem deinde sic correctæ: Deus, qui beatam Rosaliam virginem è regalibus deliciis in montium solitudinem transtulisti; concede propitius, ut ejus meritis & intercessione, à mundi voluptatibus in cælestium amorem erigamur, & ab iracundiæ tuæ flagellis misericorditer liberemur. Per &c. Oratio hæc ita impressa legitur in*

novo.

296 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

novo Officio, de quo jam agam: nam dicta de Missa sufficiunt ad propositum nostrum.

Officium
novum pro
regno Sici-
lia approba-
tum:

324 Officium novum de S. Rosalia impetra-
vit anno 1713 civitas Panormitana, idemque
anno 1729 approbavit Congregatio sacrorum Ri-
tuum pro toto regno Sicilia; uti discimus ex de-
creto laudate Congregationis, quod post Officium,
anno 1730 Panormi impressum, ita sonat: Ad
supplices enixasque preces nomine senatus civi-
tatis Panormitanæ pro extensione Officii sanctæ
Rosaliæ virginis Panormitanæ ad Ecclesiam uni-
versalem SS. Domino nostro porrectas, illasque
à Sanctitate sua ad Sac. Rituum Congregationem
remissas, atque relatas, Sac. eadem Rituum Con-
gregatio benignè indulgit, ut singulis annis die IV
Septembris in festo sanctæ Rosaliæ virginis Of-
ficium ipsius proprium, sub die XXIX Augusti M-
DCCXIII pro civitate Panormi approbatum, ab
omnibus ecclesiæ secularibus & regularibus utri-
usque sexus, qui ad Horas Canonicas tenentur,
in toto regno Siciliæ tantùm recitari possit & va-
leat. Die decimo Decembris MDCCLXXIX. N. Car-
dinalis Coscia Prop. . . N. M. Tedeschi archiep.
Apomenus Sac. Rit. Congr. Secret. Facile vi-
debit studiosus lector, plus petitum fuisse à sena-
tu Panormitano, quàm fuerit concessum à Con-
gregatione sacrorum Rituum. Causam repulsa
tanto minùs divinare possumus, quanto latius
per varias Europe provincias Sancta cultus legi-
timè est propagatus, nisi fortasse Officium visum
fuerit nimis singulare, quàm ut videtur præ-
scribendum toti Ecclesiæ Catholica. Sanè hymni,
antiphona, aliaque ferè omnia moribus & gestis
S. Rosaliæ sunt adaptata, quod rarò fit in Offi-
ciis toti Ecclesiæ præscriptis.

325 Quidquid autem sit de causa repulsa,
excel-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 297

excellentissimus senatus necdum spe excidit im-
petrandi aliquando , ut sancta urbis sue Patro-
na , toto ferè orbe celebrata , sem dicto jam Offi-
cio , sem alio minus singulari , à tota Ecclesia
honoretur. Sanè savissima illa pestilentia , qua
ante paucos annos urbem Messanensem sic deva-
stavit , ut reliqua tamen pepercerit Sicilia , quod
S. Rosaliæ patrocínio attribuunt Panormitani ,
occasionem & stimulum ipsis admovit preces ite-
randi apud summum Pontificem. De hisce anno
1744 ita ad me scripsit P. Noto : Senatus Panor-
mitanus à Benedicto XIV P. M. enixè petiit , ut
Missam & Officium proprium S. Rosaliæ die 14
Septembris sub ritu duplici ad universam Eccle-
siam extenderet. Idem rogârunt & metropolitanæ
ecclesiæ capitulum , & archiepiscopus Panormi-
tanus , & duodecim nobilium virorum cœtus ,
quem vulgò regni Siciliæ deputationem appella-
mus. Curavit etiam senatus , ut nonnulli Euro-
pæ principes à sancta Sede idem flagitarent , &
quemdam è nostra Societate Romæ commoran-
tem per litteras rogavit , ut id ipsum apud Ro-
manam curiam Panormitani senatus nomine age-
re pergat. Idem nobis transmisit exemplar episto-
la Italica , qua data notatur xxx Octobris anni
1743 , & cujus titulus Latinè redditus hic est :
Epistola excellentissimi senatus , directa ad pedes
Sanctitatis suæ , ut Officium S. Rosaliæ commu-
ne faciat orbi Catholico. Labet eam huc trans-
ferre , tum quia de dilatato S. Rosaliæ cultu bre-
viter multa complectitur , tum ut sic vota nostra
pro extensione cultûs S. Rosaliæ modeste conjun-
gamus. Quapropter Epistolam totam ex Italica
Latinam facio.

petita ex-
senfio Offi-
cii per epi-
stolam ,

326 SANCTISSIME PATER. Tantis beneficiis
 & continuæ protectioni S. Rosaliæ virginis, ci-

P p

vis

*in qua
ostenditur,
quàm mul-
tis locis
Sancta ha-
beatur ut
patrona,*

vis suæ, se ingratham exhiberet Panormus, si ex parte sua non procuraret majorem ipsius exaltationem & cultus extensionem. Quòd si antiqua beneficiorum acceptorum memoria prorsus excidisset; recentius, quàm ut id fieri possit, est beneficium servatæ hujus metropolis, felicissimæ patriæ suæ, & reliquæ regni partis à funestissimo infortunio contagii Messanensis, Deo volente per patrocinium sanctæ Thaumaturgæ, constructi in solo territorio prædictæ civitatis Messanæ, & in paucis proximæ Calabriæ habitationibus. Non hanc solam metropolim peste liberat; sed Deus eam prodigiis manifestare dignatur in toto mundo. Thaumaturgam pro beneficiis obtentis celebrant Ancona, Mediolanum, Genua, Nicæa*, Sardinia, Cremona, Melita, Barcino, Colonia, Vienna, Antverpia, Ipra, Praga, Græcium*, Cilleia*, Cracovia, Thigernum*, Molinæ*, California in America, & usque ad regiones Turcicas Africæ & Orientis. Hac de causa meritò eandem Patronam elegerunt Italia, Hispania, Germania, Gallia, Polonia, Belgium & Lusitania, præter alias non paucas regiones & civitates, quæ eandem & affectu & obligatione impulsæ venerantur; quales sunt Venetia, Sabaudia, Bavaria, Lotharingia, Mutina, Mantua, Bononia, Hispalis, Toletum, Matritum, Duacum, Recinetum, Interamna, Luca, Florentia, Forum Livii, Neapolis, Rivellum, Trevicum, Luceranna* & Manfredonia cum aliis Europæ locis.

* Nizza in
Provincia
* Gratz
* in Syria
* Thiers
* Moulins

* Luceran-
ne

*quibus gra-
dibus pro-
motus sit
ejus cultus,*

327 Si autem ob prodigiosam Panormi liberationem à peste, anno MDCXXIV orta, obtentam per preces beatæ Civis, quæ effecit, ut tunc invenirentur sacræ suæ reliquæ, in visceribus terræ montis Peregrini per quinque secula late-
tes,

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 299

tes, dignatus est Sanctissimus Dominus Urbanus VIII non solum eandem Martyrologio Romano cum honorifico elogio inferere ad iv Septembris, diem ipsius emortualem; sed etiam ad xv Julii, diem felicitis reliquiarum ejus inventionis; rationi videtur consentaneum, ut hæc ipsa metropolis à Sanctitate vestra expectet gratiam & solatium cultus ejusdem Sanctæ per totum orbem Catholicum propagati, recitatione Officii proprii, & celebratione Missæ, ritu duplici, die iv Septembris, qui necdum alio Officio occupatus est in Breviario Romano. Ita semper jure merito per multos gradus processit cultus hujus gloriosissimæ Virginis Panormitanæ, gratia sit benignis concessionibus Sedis apostolicæ.

328 Anno MDCLXVI ab Alexandro VII urbi Panormitanæ ejusque diœcesi concessum fuit Officium particulare de Sancta. *Et quàm laicè extensum* Istud anno MDCLXXIII à Clemente X extensum fuit pro civitate Atrano: anno MDCLXXIX ab Innocentio XI pro diœcesi Toletana: deinde anno MDCLXXXIII pro toto hoc Siciliae regno; anno MDCLXXXV pro diœcesi Hispalensi: anno MDCLXXXIX ab eodem Pontifice pro toto imperio ritu duplici. Anno MDCCIII ab Innocentio XII dilatatum fuit ad omnia regna regi Hispaniarum subdita. Anno MDCCXV pro hoc ipso regno approbata est Missa nova propria hujus Sanctæ. Anno MDCCXIII à Clemente XI concessum est Officium proprium pro hac civitate, & pro tota diœcesi Mutinensi in Longobardia, illudque deinde anno MDCCXXIX à Benedicto XIII extensum.

329 Patrona igitur & protectrix quasi generalis S. Rosalia quàm maximè mereri videtur alium istum gradum, ut celebretur per universalem Ecclesiam ritu duplici Officium & Missa ipsius præ-

ut tandem communis fiat toti Ecclesie.

300 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

dicto beatæ mortis suæ die. Res porrò hæc tum summam creabit lætitiã ferventissimæ huic civitati, tum grata erit mundo universo, qui Sanctam devotè veneratur. Hic itaque senatus gratiam hanc maximè insignem à Sanctitate vestra humiliter flagitat, illamque à Paterna pietate vestra se obtenturum sperat; ac se prosternens ad sacros pedes exosculandum, Pastoralem benedictionem petit &c. *Multa ex factis in hac epistola contentis jam suis locis relata sunt, alia verò quedam referentur inferiùs, ubi agitur de reliquiis Sanctæ ad varias provincias transmissis, & de cultu ibidem inchoato.*

§ XXXII. Occasione terræ motus nova Panormi instituta festivitas S. Rosaliæ: beneficia ejusdem Sanctæ in alio terræ motu.

Feroces **A** Nno 1693 nova Panormi instituta est festivitas S. Rosaliæ, eaque singulis annis celebratur die xi Januarii. Nominatur passim festum terræ motus, quia horrenda concussiones, quibus prædicto anno pars magna Sicilia afflictæ est, eidem festivitati occasionem præbuerant, quòd Panormitani se à ruina servatos crederent patrocinio S. Rosaliæ. P. Dominicus Stanislaus Alberti anno 1724 libellum edidit Italicum & perbreve, in quo narrat damna terra concussionibus tunc Sicilia illata, & periculum Panormi, unâ

terra concussiones in Sicilia,

cuus.

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 308

eam institutione festivitatis memorata. Divisa est hoc tempore Sicilia tota in tres provincias precipuas, quas valles vocant; nimirum in vallem Nemorensem seu Demona, vulgo il val di Demoni, in vallem Netinam, Siculis, il val di Noto, & in vallem Mazara, iisdem il val di Mazara: in hac postrema sita est Panormus, in priori est Messana, & in secunda Syracusa. Omnes ha valles multum passæ sunt terra succussionibus, qua summâ vehementiâ inchoata sunt duabus ferè horis ante mediam noctem, die Veneris ix Januarii anni 1693. Cùm autem post primam succussionem alia subinde leviores sequerentur, homines ex urbibus passim se proripiebant in campos apertos, ne ruinis adificiorum cadentium opprimerentur.

331 Verumtamen die Dominica xi Januarii quibus Catana aliqua-
 in urbes redibant plerique, ut sacrosancto Missa tana alia-
 sacrificio adessent, & multi eodem tempore de que urbes
 peccatis confitebantur, præsertim Catana, ut ad- subversa:
 vertit laudatus scriptor pag. xi, ubi id maximè
 erat necessarium. Quippe duabus ferè horis post
 Meridiem, & circitèr quadraginta horis à pri-
 ma succussione, tam gravi iterum succussu terra
 est mota, ut Catana ferè tota perierit. Miserrimi
 infortunii spectator attonitus fuit P. Antonino
 Serrovira ex Ordine Minorum Conventualium,
 qui Catanam proficiscebatur, & paucis milliari-
 bus Italis ab ea aberat; Quando improvise,
 inquit scriptor, vidit nubem caliginosam supra
 civitatem se extendentem, quæ noctem secum
 portabat funestam. Vidit eodem tempore ex ore
 montis Ætnæ nonnullas emitti flammæ, quæ per
 tractum vicinum se dilatabant. Eodem temporis
 momento mare sine modo intumescere cœpit &
 inflari; & terra cum mugitu horribilis sonitûs to-

ta tremere cernitur. *Plura addit de effectu terra motus in avibus, jumentis & equis. De Catana verò asserit, urbem non amplius apparuisse P. Antonio: neque id mirum, cum testetur totam corruisse, exceptis tribus aut quatuor adificiis, urbisque muris. Alias quoque urbes similia passas scribit, ita ut sexaginta hominum millia sub ruinis perierint.*

332 *Quod spectat ad Panormum, tot quoque ibidem adificia corruerunt, ut instaurari non poterint triginta millibus scutorum, eodem scriptore testante: & quidem nonnulla ceciderunt in locis maximè frequentatis à populo. Quorumdam etiam domus collapsæ sunt, postquam earum incolæ paulo antè exiverant, non metu succussionis, quam necdum erant experti, sed alia occasione; quod maximè notandum de egroto aliquo, cujus domus collapsæ est, postquam exiverat. Qua de causa magnopere erat mirandum, nullum hominem periisse Panormi, nisi accidisse testatur laudatus scriptor, idque divine protektioni planè attribuendum. Cur autem acceptum beneficium S. Rosaliæ patrocínio adscripserint Panormitani, edisserit idem scriptor, varias allegans rationes, inter quas illa etiam est, quòd in ecclesia Sancta in monte Peregrino nulla fuerit terra succussio, quemadmodum sacellani istius ecclesie, aliique testes fide digni asseruerunt; quòdque antiqua S. Rosaliæ ecclesia inter Ragusam & Claromontem illesa steterit, licet urbs utraque gravissimè fuerit afflictæ. Alias ipsius rationes non repeto, cum iudicium archiepiscopi Panormitani, gubernatoris Sicilia, totiusque senatus & populi Panormitani sufficere possit ad beneficium istud S. Rosaliæ piè attribuendum, sicut illi unanimiter fecerunt.*

Panormi
multa qui-
dem collapsæ
adificia; at
nemo sub
ruinis pe-
riit,

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 303

333 *Prorex ipse, dux Uzeda, ter invisit ecclesiam Sancta in monte Peregrino, ut cum populo undique accurrente gratias ageret de beneficio accepto. Archiepiscopus Ferdinandus de Bazan solemnem instituit festivitatem, in qua propriis manibus sacrosanctum Domini Corpus distribuit communicantibus, qui asseruntur fuisse numero septemdecim millia: vesperi verò hymnum Te Deum laudamus cecinit, presentibus prorege, consilio regio, senatu Panormitano, atque omnibus ferè nobilibus. Deinde verò senatus Panormitanus cogitavit de celebranda festivitate annua in die anniversario terra motus, seu xi Januarii. Primo anno festum istud celebratum est die xi Februarii hoc modo. Triduo antè mandatum est populo, ut signa publica lætitiæ ederet prædicto festivitatis die. Dein pridie festi ad vesperam archiepiscopus inchoavit hymnum, Te Deum; qui dum canebatur à musicis, sanctissimum Sacramentum circumferebatur in agmine supplicantium per ecclesiam. Data verò benedictione & hymno finito, omnes processerunt ad sacellum S. Rosaliæ, ubi prætor nomine totius senatus & populi talia verbum nuncupavit.*

quod beneficium ab omnibus S. Rosaliæ est attributum,

334 *Ad tuæ magnitudinis pedes, O sacra & excelsa virgo & concivis Rosalia, provoluti, nos senatus populisque Panormitanus, tuarum intercessionum efficaciam in terræ motuum ærumnis, in quibus tot civitates & oppida hujus regni corruerunt, tantusque gentium numerus periit, divinitus hanc urbem, patriam tuam, præservatam fuisse. piè credimus, senimus & profitemur. Quam ob causam, tam hujus, quàm aliorum beneficiorum impulsu, in gratitudinis signum corda senatus populique Panormitani tibi addicissimum iterum dicamus; & omni undecima Januarii*

instituto in gratiarum actionem festo annuo.

404 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

uarii die , in qua terræ motus & liberatio evenerunt , in perpetuum , ad specialem nominis tui exaltationem , solemnitate quotannis celebraturos cum sacrosanctæ Eucharistiæ sumptione , spondemus , juramus ac vovemus ante sanctissimæ individuæque Trinitatis tribunal , coram illibata Dei Genitrice Maria , & omnibus curiæ cælestis magnatibus , tactis Jesu Christi Domini nostri Euangelis. *Hoc votum illustre est argumentum religiose pietatis Panormitanorum erga S. Rosaliam , cujus festivitas sequenti die , sequentibus verò annis xi Januarii , solemniter est celebrata cum expositione arce , in qua sacrum ejus corpus servatur , uti jam dictum est num. 308. Festivitas quoque ab archiepiscopo ad totam diœcesim eodem anno fuit extensa.*

Alius terra motus Panormi anno 1726 ,

335 Anno 1726 , die 1 Septembris , alius terra motus graviter afflixit civitatem Panormitanam , & non sine hominum interitum. Neque tamen in tristi illo infortunio S. Rosaliam sibi defuisse crediderunt Panormitani , licet beneficium non soli Rosaliæ , sed etiam Virgini Immaculatae & S. Josepho attribuerint. Totam istius terre motus historiam fusè enarravit Antoninus Mongitorius , vir eruditus , & scriptis Operibus notissimus , edito libello Italico , cujus titulus Latine redditus hic est : Panormus admonita , pœnitens & grata in horribili terræ motu primi Septembris anni MDCCXXVI. Dnas alias ejusdem terre motus relationes anno 1726 Panormi impressas pra manibus habeo. Verum cum illas Mongitorius viderit , uti & tertiam aliam , ac multa ab iis omissa in præfatione sua restetur , cumque hic scriptor ceteris notior sit & auctoritate præstantior ; unus hic sufficiet ad propositum nostrum , ut breviter nonnulla dicamus , cur S. Rosaliam Panor-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 305

Panormitani hîc benefactricem agnoscant. Part. 1 cap. 1 exponit varia prodigia, quibus cladem quamdam Panormitanis prænuntiatam existimat. Cap. 2 ipsam terra succussionem describit. Sequentibus capitibus narrat damna adificiis illata, qua non pauca fuerunt; ac deinde homines sub ruinis mortuos aut lesos: mortuos autem asserit ducentos circitè & quinquaginta; lesos fere quinquaginta supra centum.

336 *Part. 2 Opusculi describit varia pœni- in quo varii
tentium opera; supplicationesque multiplices, experti sunt
quibus divinam iracundiam placare conabantur beneficia S.
Panormitani post terra succussionem, ne novis Rosaliæ,
succussionibus damna adificiorum & hominum
augerentur. Varios quidem patronos invocabant
varii; plerique tamen Immaculatam Dei Geni-
tricem, S. Josephum, & S. Rosaliam, ad cu-
jus ecclesiam in monte Peregrino immensus erat
populi concursus. Et sanè post damnum primis
succussionibus illatum, teste Mongitorio, nova
non accesserunt, licet concussiones quadam levio-
res postea fuerint secuta. Porrò in enarratione
damnorum tria aut quatuor miscet exempla, ubi
invocata S. Rosalia clientes suos divinitus ser-
vâsse videtur. Ita pag. 20 puellas in domo ho-
spitali maxima dormientes sub tecto, in quod
murus, sex palmos largus, erat precipitatus,
conservatas miraculo credit auctor, quòd ad pri-
mum strepitum Immaculatam cali Reginam &
S. Rosaliam invocâssent.*

337 *Pag. 24 refert, quomodo Antonia, uxor aliorumque
D. Antonii Paternò, è ruinis domus suæ colla- Sanctorum:
psa fuerit extracta, & integrè postmodum sana-
ta. Commendaverat illa se SS. Trinitati, S. Vin-
centio Ferrerio & S. Rosaliæ; & miraculo attri-
butum fuit, quòd viva evasisset, teste Mongito-
rio.*

306 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

rio. Pag. 25 exponit damna ecclesie S. Vincentii Ferrerii, testaturque in sacello S. Rosaliæ varia mansisse immota, quæ naturaliter labi debuerant; idque etiam miraculo adscriptum. Pag. 41 narrat, mulierem quamdam sic inter ruinas fuisse collocatam cum duobus filiis, altero quinquenni, altero lactente, ut sibi filiisque suis fame perendum crederet. Verum, cum magnâ fiducia opem sanctissimæ Dei Genitricis implorasset & S. Rosaliæ, ut sufficienti lacte filios nutrire posset, id revera prestitit, toto triduo abundans lacte, donec post triduum cum filiis viva ruinis est exempta. Pag. 47 D. Joannem Maraffa cum tota sua familia mortis periculo divinitus liberatum existimat, postquam invocaverant Virginem sine labe conceptam, S. Rosaliam & S. Caietanum.

338. Part. 3 cap. 1 idem auctor exponit rationes, ob quas Panormitani plurimas Sanctissimæ Dei Genitrici, S. Josepho & S. Rosaliæ gratias agere deberent, quod tota civitas Panormitana non esset penitus excisa. Primam rationem repetit à revelatione monialis cujusdam, quam fuisse asserti probatæ perfectionis, & vixisse Panormi in monasterio observantissimo. Visionem exponit hoc modo: Paucis diebus post terræ motum vidit divinam Majestatem adhuc iratam civitati Panormitanæ. Ad hanc visionem cœpit Dominum ferventer rogare, ut deponeret indignationem, & ampliùs tam vehementer ne castigaret civitatem piam. Tunc intellexit à Deo, quod propter enormia peccata decrevisset exterminare terræ motu omnes cujusvis ætatis & conditionis incolas; quodque rogatus fuisset à S. Rosalia, ut meritam castigationem differret, sed quod precibus ipsius se inflexibilem exhibuisset. Deinde
novis.

quibus panormi-
troni attri-
buerint Pa-
normitani;

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 307

nōvis precibus rogatus fuit à Sanctissima Virgine Maria, & à sancto ejus sponso Josepho. Verùm cùm semper manerēt inflexibilis, ab ipsis propositum fuit ut tali modo castigaret, ut omnes incolæ discerent, Deum graviter esse indignatum, seque emendare proponerent: si verò hi peccatis pertinaciter inhærerent, justam vindictam executioni mandaret. Annuit huic conditioni Dominus: immisit terræ motum, qui modicum crearet damnum, paucisque mortem, omnibus terrorem inferret. *Addit, Deum lacrymis pœnitentium fuisse flexum: voluisse tamen, quò indignationem prorsus deponeret, ut varia instituerentur supplicationes. Illa omnia Deus communicavit prædictæ moniali; hac superiori suo, iste verò archiepiscopo. Atque ita, ait auctor, innouit, precibus Immaculatæ Reginæ, S. Josephi & S. Rosaliæ retentum esse divinæ justitiæ brachium, ne plenam civitati inferret castigationem.*

339 *Non dubito, quin varia futura sint de hac visione judicia, cùm homines vario modo sint affecti. Quod subdit Mongitorius, non eandem etiam ubique fidem inveniet. At energumeno cuidam post terra motum sacros adhibitos fuisse exorcismos, demonemque de clade Panormitanorum gavisum fuisse ac gloriatum, quòd hac vice S. Rosalia cladem auertere non potuisset; quòdque ne ruinam quidem omnimodam deprecata fuisset, nisi preces suas conjunxissent beatissima Dei Genitrix & S. Josephus. His tribus aiebat debere Panormitanos salutem suam. Historiis istis, de quibus judicium meum non interpono, addit prodigia, quæ visa fuerant cladem annunciare. Beneficia quoque servatorum in ipso terra motu hominum non paucorum, qui non videbantur mortem effugere potuisse modo*

quod urbs non periisset penitus, & quare.

308 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS
*naturali, antea narraverat, eaque huc potuisset
 ad propositum suum transferre. Demum ex omni-
 bus concludit, justum fuisse, ut Panormus. se
 gratam exhiberet, quod penitus non esset sub rui-
 nis sepulta. Festa varia ad honorem Immacula-
 te Virginis, S. Josephi, & S. Rosaliæ diversis
 diebus pie celebrata deinde cap. 2 & seqq. expo-
 nit. Ratio autem gratias S. Rosaliæ, de qua so-
 la hic ago, plurimas agendi vel sola hac sufficere
 poterat, quod statim à prima concussione fuisset
 ferventer & constanter à pluribus invocata; quòd-
 que constaret, prima illa damna novis deinde
 non fuisse auclta, uti alias in terra concussioni-
 bus frequenter contingit.*

§ XXXIII. Cultus Sanctæ, ejus- que reliquiæ & beneficia per diœcesim Panormitanam.

*Reliquie
 missæ Cac-
 camum, ubi
 Sancta cle-
 sta est patro-
 na :*

DE cultu antiquo S. Rosaliæ, qui corporis
 inventionem præcessit, quique viguit in va-
 riis Sicilia provinciis, satis disputatum est § 15.
 Officium verò ejusdem Sanctæ ad totum Sicilia
 regnum auctoritate summi Pontificis extensum
 fuisse, vidimus § 30. Hic verò breviter agen-
 dum censeo de cultu S. Rosaliæ per varias Sici-
 lia diœceses, qui cœpit aut promotus est post cor-
 poris inventionem, præsertim quia multis locis
 inchoatus est ob reliquias acceptas, & quia non
 pauca diversis locis obtenta sunt beneficia, qua
 populi pietatem auxerunt. Casvinum hic ducem
 habeo,

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 309

babeo , reliquis S. Rosaliæ scriptoribus diligentiorem , eumque fideliter sequar , sed quanta possum brevitate. Lib. 3 cap. 4 diœcesim Panormitanam percurrit auctor , & à Caccamo , ubi antiqua fuit S. Rosaliæ ecclesia , ducit exordium. Hoc oppidum anno 1625 , die VIII Aprilis , S. Rosaliam elegit patronam , & aliquid reliquiarum impetravit à Cardinali Doria. Ha reliquia ibidem magnifico apparatu excepta fuère , thecaque argentea , qua dimidiatum exhibet corpus , inclusa ; ac quatuor clavibus obserata est theca.

341 Non pauca in oppido isto narrantur S. Rosaliæ beneficia , quorum primum , quòd in receptione reliquiarum nullus esset latus , licet varius in manifesto fuissent periculo , præsertim unus , qui equo delapsus , harenteque pede in scandula ephippiaria , per equum ad aliquod spatium attractus fuit sine læsione. Clarius tamen & certius miraculum est , quod subdit. Filiolus Hippolyta Rossa , jam trienni major , tam erat mutus , ut ne balbusiendo quidem ullum unquam verbum protulisset. Hic cum matre sua videbat apparatus ignesque festivos , dum afferebantur prædicta reliquia , manibusque lætitiâ indicabat , cum ore non posset. Mater hæc videns , cum lacrymis puerulum S. Rosaliæ commendat. Paulo post hæc clamantem audit. Dubitans tamen , an alterius non esset clamor iste , filium accedit & interrogat ; hic verò matri rectè respondet. Rogatus postea puer , à quo gratiam illam obtinisset , liberè & constanter respondit , loquelam sibi datam esse à S. Rosalia , quamvis id à nullo audivisset.

342 Non minus est mirabile , quod subjungit. puer mortuus virg. Catharina Gaita infantem utero gerebat mortuum , & triduo medicamenta sumpserat , quibus infans donatus , expelleretur , sicut demum est factum. Dum au- donec baptizaretur ,
tem

310 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

sem saluti matris à medicis prospiciebatur , infans non modo mortuus , sed etiam niger , postquam erat in scamno alterius cubiculi. Accessit eò mulier quadam infantem visura , & mota commiserationis affectu , S. Rosaliam invocat his verbis : Ah ! S. Rosalia , quin miseram istam matrem baptismo saltem consolaris ? imponensque manum suam corpori , invocato S. Rosaliæ nomine ; mox spirantem vidit. Itaque baptismus ploranti fuit datus ; portatusque ad ecclesiam , obiit rursum , priusquam domum referretur.

343 *Vulnera sanata,* Josephus Ciaccio pessimè vulneratus erat à biennio , tam in corpore quàm in ore , totque erat doloribus plenus , ut cibum vix capere aut se movere posset. Hujus soror Margarita devota admodum erat nova patrona S. Rosaliæ. Per filiam igitur Vincentiam , undecim annorum puellam , oleum Sancta obiulit , eademque puella , invocata prius coram imagine S. Rosaliæ ope , nonnihil olei ex lampade illius ab ecclesia domum retulit. Hoc oleo Margarita os vulneratum fratris sui unxit ; eique bibendam dedit aquam , cui aliquid imposuerat de lapide sepulcri S. Rosaliæ. Hisce factis , ager dormire primùm , deinde manducare cepit sine dolore ; & sex diebus omnino convaleuit.

344 *pueri quatuor sanati.* Infans decem mensium , cui nomen erat Simon Sedeli , tortis erat oculis , incurvato corpore , tamque debilis , ut nec brachia nec caput posset elevare : nec se movere poterat , sed prorsus erat inutilis , cum totum corpus esset instar pulmonis. Die III Septembris in pervigilio S. Rosaliæ ante pectus hujus infantis ligaverunt gossypium , quod reliquias S. Rosaliæ attigerat , cum exiguo frusto lapidis sepulcri ejusdem ; & sic infantem cunis imposuerunt , Mox infans manus eleva-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 311

deceperunt, qua semper fuerant immobiles, oculi etiam ad rectum statum conversi sunt, omniaque membra vigorem acceperunt. Hac in pervigilio. In ipsa vero festiuitate, qua tunc prima vice celebrabatur miro cum apparatu & deuotione magna, tres pueros herniâ laborantes sanitati restitutos testatur Cascinus, addens reliquias Sanctæ per totum octiduum uenerationi fidelium mansisse expositas.

345 Ciminna, aliud diœcesis Panormitana oppidum, reliquias S. Rosaliæ accepit die III Septembris anni 1625 in ipso Sanctæ pervigilio; eaque sequenti die festo, reclusa thecâ inauratâ, longo supplicantium agmine comitante, ad sacellum novum, in ecclesia principe constructum, fuerunt delata. Festiuitas quoque ad octo dies continuata est. Signa ibidem non desuisse testatur Cascinus; quin imò omnes sanatos asserit, atque inter illos hominem quinquagenarium, cui nomen erat Paulinus Santoro, è gravi hernia sanum factum. Tres alios occasione festiui apparatus periclitatos, & illatos fuisse testatur, videlicet Franciscum Cagnera, lapsum sub equum; Nuncium Scimecca, gravi pondere ex alto in dorsum ipsius ruenie; & Leonardum Paulici, qui lapides pro sacello cadens, cum tota rupe, cui insidebat, in aliam rupem sic precipitatus est, ut conterendus videretur. Omnes hi occupabantur ad honorem S. Rosaliæ; atque hac ipsos illatos seruasse creditur.

346 Misilmerium, in eadem diœcesi situm, mense Martio anni 1625 pestilentia laborabat, quando statuerunt incola ad S. Rosaliam recurrere, & ejus imaginem Panormi pingendam curare, atque ecclesiam adificare S. Rosaliæ dedicandam. Hunc in finem die XIII Aprilis stipem cogere.

312 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

cogere cœperunt : atque eodem die cessavit pestilentia. Tam subitâ gratiâ attoniti incola , latique & grati , ubi post quindecim dies imaginem S. Rosaliæ absolutam Panormi intellexerunt , festivo cum apparatu eam per plurimos delegatos afferendam curârunt , quando nova gratia obtingit Antonio Corso , qui auctor fuerat implorandi opem S. Rosaliæ. Venerat is eques cum aliis , ut S. Rosaliam veneraretur : verùm dum parat descendere , equus explosionum strepitu territus , in pedes se erigit , & super excussum equitem collabitur , tantumque ei vulnus infligit , ut duabus horis instar mortui esset , & aut mortuus crederetur , aut brevi moriturus.

347 Verùm , lugentibus eo casu sociis , frater Leo guardianus vicini cuiusdam Conventus beata Maria , recordatur se habere aliquid reliquiarum S. Rosaliæ , idque jacenti applicat. Ille verò mox respirat , sanctam Patronam suam invocat , & resurgit. Vulnus quoque deinde sanatum est solo oleo S. Rosaliæ. Ubi prædictus Antonius Corso è lapsu recreatus erat , omnes deputati iter prosequuntur usque ad ecclesiam beata Maria in monte Gebel Ros , ubi guardianus erat mox memoratus frater Leo , atque istic imaginem deponunt , ut post aliquot dies eandem solemniter Misilmerium deferrent. Dies solemnitati assignatus erat primus Maii : deinde verò rem differre voluerunt usque ad sequentem Dominicam , ut parandis omnibus plus esset temporis. Verùm Deus aliter ordinâsse videtur : nam pestis , qua septemdecim diebus cessârat , rursus se manifestavit nocte primum Maii præcedente , infectis tribus personis. Qua de causa sine dilatione imago Sanctæ ad oppidum perlata est die 1 Maii , sicut primò fuerat decretum. Totum supplican-

aliud beneficium dum
desertur
Sancta imago,

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 313

plicantium agmen, mulieres aquè ac viri, nudis pedibus incedebat per montem asperum, & sic pari pietate & apparatu imago ad ecclesiam principem delata est, ibique relicta, donec propria ipsius ecclesia esset perfecta.

348 *Festivitas per octo dies continuata est multiplica impetra-
ra populi devotione; nec desiderata sunt Sancta trata in fo-
beneficia. Mulier, cui nomen Francisca Bella, stivitate,
duobus mensibus continuis sic laboraverat brachio, latere & femore arido, ut se movere non
posset. Cum autem sciret S. Rosaliæ imaginem
per plateam transferri, ad januam domus suæ
per terram se attraxit; piæque pro impetranda
sanitate precatæ est. Lapsa est primum sensibus
desinita exiguo tempore. Deinde surrexit sana,
& sacram imaginem secuta est, mirantibus omni-
bus, qui ejus infirmitatem noverant. In alia pla-
tea Josephæ Compagno obviam imagini se stitit
ad januam, portans infantem suum, qui semper
erat inclinato capite, & clausis oculis, quod
nec caput elevare nec oculos posset aperire. Ac-
cepit ibi frustum lapidis sepulcralis S. Rosaliæ;
idque filioli sui oculis applicuit. Ille verò mox
oculos aperiens vidit, caputque elevavit, omni
malo liberatus.*

349 *Post hæc Cascinus, cujus verba Latina ac demum,
faciam, ita prosequitur: Verùm pauca hæ sunt accepta ima-
gratiæ, si eas conferre velimus cum gratia uni- gine, pestis
versali perfectæ liberationis à peste, quæ tam omnino de-
subitò concessa est, ut post introductam imagi- pulsa.
nem nullum ampliùs secutum sit malum. Non-
nulli verò, quorum malum glandularum indicio
erat detectum, nempe Petrus Vita, Marius Da-
miano, & Joanna Constantina, atque hæc qui-
dem pro mortua habita, subitò sanati sunt. Qua-
propter, finitis quadraginta purgationis diebus,*

R r

&

314 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS:

& pro majori cautela aliis quindecim ; in altera supplicatione , qualis prior fuerat , circumlata est sacra imago , cantatusque hymnus TE DEUM , ut Sanctæ & Deo ipsi gratiæ agerentur de perfecta liberatione. Tertia supplicatio instituta est die v. Octobris , exstructis arcubus triumphalibus , majorique solemnitate adhibita ; quia imago ferebatur primùm ad ecclesiam propriam , unâque reliquiæ Sanctæ. Cantata ibidem est Missa , & post Vesperas translata reliquiæ ad ecclesiam majorem : ac demum Sancta fuit electa Patrona , comitante festivitate & plausu universali. *Hactenus Cascinus.*

Reliquiæ
Thermas
missæ.

350 *Pergit ille mox ad aliam ejusdem diocesis civitatem , maritimam & splendidam , quæ Latinis Thermæ , Siculis Termine dicitur. Civitas hac , ut notat , jam manifesto miraculo infra referendo beneficam S. Rosaliæ opem experta erat , quando Cardinalem archiepiscopum Pannonitanum humiliter rogavit , ut aliquid sibi communicare dignaretur ex Sancta reliquiis. Annuente Cardinali , ad recipiendas reliquias deputatus est unus è magistratibus D. Michaël Angelus Anuso cum rectore collegii Societatis Jesu , P. Jacobo Domenichi ; quibus die vii Junii anni 1625 reliquia data sunt cum instrumento donationis authentico. Translatio hac facta est viâ maritimâ , sacraque reliquia , thecâ argenteâ reclusa , altari , quod in puppi navis exstructam erat , per archidiaconum Thermensem reverenter sunt impositæ. Magnificum duodecim navium comitantium aliarumque rerum apparatus dubio Cascinus desideranti : nam similia plerumque omissenda censui , ne justo sim longior.*

351 *Illud unum cum ipso , qui adsuit , observo ventum fuisse contrarium & vehementem , ita ut*
mare.

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 315

mare intumesceret, quando redeundum erat Ther-
 mas, postquam donata erant sacra reliquia. Ve-
 rum hisce navi impositis, ventum mox muta-
 tum mareque placatum testatur, ita ut, miran-
 tibus omnibus, qui aderant, secundo vento feli-
 citer proveherentur, & ne candela quidem, co-
 ram reliquiis accensa, in puppi exstinguerentur.
 Postquam felici navigatione Thermus delata e-
 rant reliquia, imposita sunt statua eleganti, ma-
 gnificoque cum apparatu à supplicantibus cir-
 cumlata, super altare principis ecclesia sunt de-
 posita, ibique Sancta civitatis electa est patrona,
 continuata per triduum solemnitate; ac eidem
 Sancta novum sacellum in ecclesia jam dicta fa-
 bricari ceptum. Praterea anno 1629 nova ec-
 clesia ibidem Sancta dedicata, & instituta con-
 fraternitas sub ejus nomine, ipso Cardinali Do-
 ria primam Missam istic celebrante in festo in-
 ventionis die xv Julii.

ibique Ro-
 salia solem-
 niter electa
 patrona:

352 Duo miracula valde authentica Thermis puella ibi-
 contigisse testatur Cascinus. Prioris, quod præ-
 cessit, supra mentionem feci; idque ex Cascino
 sic contraho. Filiola Josephi & Elisabetha Aido-
 ne, diebus tantum quadraginta nata, graviter
 agrotare cepit febribus, vomitu, inflatione hor-
 renda partis capitis, frontis, ventris, pectoris,
 humerorum. Accedebat debilitas crurum, qua
 movere nequibat; hernia, & difficultas respiran-
 di, ita ut non modo insanabilis, sed moribunda
 crederetur; uti juramento confirmarunt medici.
 Medicamina quidem illi dederunt aliqua, sed
 sine ulla spe sanationis. Ubi verò miracula S.
 Rosaliæ innotescere ceperunt; mater infantis co-
 nata est obtinere particulam ex lapide sepulcri S.
 Rosaliæ. Acceptam particulam aqua imposuit;
 idque solum medicamentum infanti adhibuit,

R 2 curans

316 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

curans interim aliquot Misse sacrificia ad honorem Sanctæ celebranda , & ejusdem imaginem frequenter invisens. Bibeat puellula quotidie de predicta aqua , atque ita octo diebus perfectè sanata est. Qua de causa mater filiam suam , quæ Paula nominata fuerat in baptismo , deinde Rosaliam vocavit ad honorem Sanctæ.

353 Alterum ita ferè exponit Cascinus. Ther-
ly S. Rosa- mis degebat Sicilia prorex , ut balneis uteretur :
lia imago in quando in cubiculo , ubi dormiebat nobilis domi-
incendio il- nus Franciscus Zuniga , ortum est repentinum
lesa. & grande incendium. Habebat ille imaginem papyraceam S. Rosaliæ muro affixam , atque ea de causa mortem evasisse creditur. Certè opportunum habuit subsidium se eripiendi incendio , & periculum evasisit. Postquam autem flamma erat exstincta , repererunt lectum aliamque suppellectilem combustam , totum verò cubiculum undique ambustum ; donec venerunt ad imaginem , quam non combustam , sed à flammis allambentibus intactam viderunt , & aliquid solùm ex limbo combustum. Multi viri nobiles id testati sunt , & miraculum crediderunt , ideoque hæc imago diligenter servata , quæ hodie , inquit Cascinus , conservatur in collegio Panormitano Societatis Jesu cum scriptura de facto miraculo. Scripturam hanc mihi communicavit P. Noto , atque eam ea huc transfero pauca. Res contigit anno 1626. Franciscus Zuniga erat ephebus anticus D. Antonii Pignatelli Tavaræ marchionis. Factum verò , eodem modo ibi relatam , sic confirmatur : Exstant hæc de re conscriptæ litteræ à Benedicto de la Costa , per id tempus urbis Thermitanæ duce , ad Joannem Alarcón proregis æcomomum , regis arcis præfectum , qui de omni hæc re ad nos ipse retulit , & apud nos hanc eandem.

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 317

dem imaginem ad perpetuam miraculi memoriam
fervari voluit &c. *Scriptu hac sub imagine, etiamnum servata, P. Joannes Scorsus Societatis
Jesu. Hac de diœcesi Panormitana, a qua cum
Cascino ad vicinam diœcesim Montis regalis gra-
dum facimus.*

§ XXXIV. Cultus, reliquiæ &
miracula in diœcesibus Mon-
teregalensi, & Cephaledi-
tana.

Mons regalis, Siculis Monreale, licet urbs *Reliquia*
modica, & quatuor solum miliaribus Pa- *Monie re-*
normo diffusa, archiepiscopali tamen dignitate *gali accepta,*
jam à seculo XII ornata fuit. Urbs hac aequè ac *& Sancta*
vicina Panormus peste laborabat anno 1625, *electa patro-*
quando reliquias S. Rosaliæ studiosè flagitavit & *na, dein-*
obtinuit. Data ha fuerunt à D. Vincentio Dome- *cessat pestis:*
nichi, cujus operâ multum utebatur Cardinalis
Doria; & prope Montem regalem excepta sunt
ab ipso urbis archiepiscopo, Hieronymo Venero,
à quo statim fidelium venerationi ibidem sunt
porrecta, electaque S. Rosalia Montis regalis pa-
trona. Deinde reliquia magnificâ pompâ, quâ i-
tem præcedentia erant peracta, in urbem delata
ad ecclesiam metropolitanam, comitante longo
supplicantium agmine, ibique decantatus hym-
nus, TE DEUM. Facta hac sunt xx Maii anni
1625: sequenti verò die Missa solemniter decan-
tata, ac confirmata Patrona electio. Decreta quo-
que solemniter supplicatio in diem tertium Pente-
costes

318 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

costes, & altera in iv Septembris. Neque, inquit Cascinus, irrita fuit devotio & fides istius urbis, quia intra dies quadraginta pestilentia malum cessavit.

355 *alia ibidem impetrata beneficia.* Duas gratias particularibus personis divinitus factas, quas multis testimoniis probatas ait, subjungit hoc ferè modo. Elisabetha Laïs, Religiosa monasterii S. Castrensis, manum tumore non magno affectam habuerat ab annis quindecim. Verùm tumor ille triduo ante translationem reliquiarum S. Rosaliæ tantum ei creabat dolorem, ut opem divinam implorandam crederet, manumque argenteam S. Rosaliæ voverit, si dolore illo liberaretur. Nuncupato voto, ubi applicuerat aliquid de lapide sepulchrali S. Rosaliæ, dolor illicò recessit, & post tres horas ipse etiam tumor evanuit. Secundum sic ferè narrat. Petrus Sgroi, duorum annorum puer, jam sexdecim mensibus hernia tam gravi laborabat, ut viscera quotidie sapius effluerent, nec statui suo restitui possent sine magno ipsius dolore. Id accidit demum tanto cum periculo, ut jam lividus esset & moribundus; quando mater opem S. Rosaliæ imploravit his verbis: Ah! S. Rosalia, sana mihi hunc filium, aut ipsum accipe: nam talem non desidero. Res mira! Mox viscera sine ope alicujus naturalem situm tam bene repetierunt, ut deinceps semper manserit sanus.

356 *Sancta patrona electa Corleone,* Ex precipuis diœcesis Montereagalensis oppidis est Corleonis, Cascino Corleone, in mappis Coriglione dictum. Oppidum est mediterraneum & unius ferè dici itinere Panormo distitum, quod gravi pestilentia laborare cœperat. mense Decembri anni 1624, & postmodum varia nequidquam adhibuerat remedia tam naturalia, quam divinam Sanctorum opem implorando.

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 319

do. Demum incola prædicti oppidi, exemplo Panormitanorum excitati, die XIX Martii anni 1625 S. Rosaliam elegerunt patronam, eique ecclesiam erigere, ac ejusdem reliquias Panormi flagitare decreverunt. Verùm, postquam audiverunt reliquias Panormi obtentas, cùm ecclesia tam citò adificari non posset, sacellum interim in loco ecclesia deputato mira alacritate erexerunt, ibique imaginem Sanctæ deposuerunt. Porro dies statutus pro translatione reliquiarum erat XVI Junii, & præcedenti die deputati Corleoneses Panormum discesserant, quando nocte diebus interposita jam se benignam Corleonesibus ostendere cœpit Rosalia.

357 Factum ex Cascino tradam compendio. Decumbebat illa nocte multùm afflicta Francisca Palumbo, quia maritus ipsius peste infectus erat ac delatus ad publicum infectorum valetudinarium, ipsaque domi segregata cum tribus filiabus, quas jam infectas deprehenderat. Somnum præ nimio dolore capere non potuerat, quando lumen vidit, aut certè se videre credidit, ita ut existimaret jam diem esse. Cùm tamen caput fatigatum utcumque recreare vellet, & decumbere pergeret; vocem audit, seque vocari credit. Audiens verò esse S. Rosaliam, à qua vocabatur, orat pro marito & pro tribus filiabus, ac demum pro se, ut capitis dolore liberaretur. Rosalia autem omnes sanandos, ac urbem quoque malo liberandam in adventu reliquiarum suarum promittit; ipsamque Franciscam visa est ter attingere. Demum simulac visio, que ipsi videbatur diu durasse, evanuerat; lecto exsilit, & cùm jam dies esset, totam visionem vicinis enarrat: ad filias quoque suas accedit, ac omnes reperit sanas; sic tamen, ut in locis corporum,

ubi mulier cum tribus filiabus per apparentem Sanctam sanata:

ubi.

320 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

ubi infecta fuerant, relicta essent vestigia. Ea de causa natu minimam, qua sex solum mensium habebat etatem, & Nuntia fuerat appellata, Rosaliam nominavit. Mariti etiam & totius civitatis sanitas postmodum est secuta, ut dicitur.

delatis ed
Sanctæ reli-
quiis,

358 Jam verò prædicto die xvi Junii legatis Corleonensibus reliquia Panormi tradita sunt cum litteris fidem earum attestantibus, adjunctaque & alia particula ejusdem Sanctæ à P. Vincentio Galetti Societatis Jesu, qui eam antea acceperat. Legati è magistratu Corleonensi erant Franciscus di Plata & Octavius Farzano: reliquias vero portabat Marcus Rizzi, vices gerens archipresbyteri Corleonensis. Caremonias tam Panormi quàm in itinere servatas, qua magnifica erant, refert Cascinus. Beneficia verò à Corleonensibus impetrata huc breviter transfero. Quando reliquia oppido inferebantur, quinquaginta erant in valetudinario pestilentiosorum, qui adeo erant infecti, ut mortem magis quàm sanitatem exspectarent. Verumtamen cum reliquia ferrentur per loca vicina, exhortantibus Capucinis, qui illis assistebant, se transtulerunt, quoque poterant modo, ad locum, unde transeuntes videre poterant reliquias, ibique ad earum conspectum alta voce misericordiam implorârunt, nec frustra: nam omnes ad lectos suos redierunt pedites, & tam fortes, acsi nullum paterentur malum: omnes quoque brevi convalescerunt, & primus omnium liber egressus est maritus Franciscæ Palumbo, ut huic antea prædixerat S. Rosalia, in somnio aut visione supra relata.

359 Reliquia autem eo die extra civitatem deposita sunt in ecclesia nobilis monasterii S. Mariæ

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 321

ria Magdalena virginum, ibique per octiduum cessat pesti-
 veneranter servata sunt à monialibus, & popu-
 li concursu honorata. Postea verò, quia absolu-
 tus necdum erat apparatus, qui pro solemnita-
 te parabatur, & quia, non amplius se dilatan-
 te peste, Sancta favor jam percipiebatur; ad
 Capucinos delata sunt, ut ibidem manerent, &
 interim colerentur à populo, donec plena salus
 esset obtenta & civitas expurgata. Hac mora
 erat prolixior, quia post sanatos egros quadra-
 ginta dies purgationi erant deputati, ita ut in-
 terim non modo instrui posset splendidus appara-
 tus, sed nova etiam Sancta ecclesia perficeretur,
 ut insinuat Cascinus, asserens multa oblata esse
 Sancta munera in nova ecclesia. Itaque die xxx
 Augusti, ubi constabat de plena liberatione &
 purgatione totius civitatis, hymnus TE DEUM
 fuit decantatus, & die 2 Septembris publica-
 ta est sollemnis festivitas pro die sequenti III Se-
 ptembris, post quam & alia quadam festivitates
 magnifico apparatu celebratae sunt, ut fu-
 sis narrat Cascinus; longè verò plura oblata
 sunt dona votiva pro gratiis à particularibus
 personis obtentis, quas innumeras fuisse ait, re-
 ferens è multis aliquot, quas huc transfero.

360 Petrus Nicolosi, viginti annorum juve- plurima a-
 nis, corpore erat tam debili & dissoluto, ut lia beneficia
 ad omnia ferè esset inutilis. Verùm, quando re-
 liquia S. Rosaliæ transibant, à suis ad januam
 fuit positus; invocataque ibidem Sancta, mox
 corporis sanitate & vigore donatus est. Andreas
 di Giovanni & Catharina di Nino gutturis ma-
 lo liberati sunt. Helena Perricone & Margarita
 Patella visum, quem omnino aut ferè omnino ami-
 serant, receperunt. Tres mulieres partus malo li-
 beratae sunt, nimirum Margarita Catalanotto &

322 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

Vincentia Nasello, qua solebant semper abortum pati, & Catharina Mangiardo pariendi impotentiâ. Tres è gravi lapsus malo convaluerunt, videlicet soror Perla Bracco, qua præ nimia corporis gravitate è lapsu periclitabatur; Joannes Antonius Catalanotto puer, cui brachium erat confractum; & Mattheus Rombardo, puer item sexennis ferè aut septennis, qui femur habebat ruptum. Evidentius fuit periculum Francisci lo Cascio, qui pro ecclesia S. Rosaliæ constructa saxum gerebat ponderis justo majoris, atque ea occasione sic labeatur, ut vultus ipsius effes medius inter saxum istud dilabens & aliud. Accurrentes caput ejus comminutum credebant hominemque mortuum: at eundem repererunt sine ulla mali vestigio, & intellexerunt S. Rosaliam ab eo fuisse invocatam. Præterea tres pueri è gravissima percussione, qua mortem illatam videbatur, Sanctæ patrocínio convaluerunt. Primus est Vincentius Romano septennis, tam gravi pondere percussus, ut mortui instar laberetur. Duò alii Antoninus & Dominicus Licata, prior novennis, alter anniculus, mola iclu ambo contriti, & pro mortuis habiti, invocatione & oleo S. Rosaliæ subito sani fuerunt & incolumes.

361 *Adjungit multos, variis infirmitatibus morti vicinos fuisse sanatos votis S. Rosaliæ nuncupatis. Tales sunt Paulus Butera, Philippus Mangano, & duo infantes biennes circiter anniennes, nimirum Josephus Besso & Isidora Misfretta. Vincentius Mantalbono à medicis promoribundo habebatur, atque ut talem sequenti die eum relinquere volebant. Verùm ille S. Rosaliæ opem imploravit, & sequenti die tamquam sanus revera à medicis fuit derelictus. Demum multi,*

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 323

multi, qui in variis corporis partibus jam peste infecti erant, inter quos tredecim infantes, convalescerunt. Hac de Corleone Casseinus, beneficia S. Rosaliæ ob multitudinem mira brevitate recensens; observans tamen in fine, Sanctam erga infantilem ætatem præcipuè se benignam præbuisse. Nunc cum eodem ad diocesim Cephale-
ditanam progredimur.

362 Cephaledis, vulgo Cefalu, urbs est ma-
ritima, nonnihil procurrens in mare Tyrrhenum,
& episcopalis sub archiepiscopo Messanensi. Cul-
ta jam fuerat S. Rosalia in hac diœcesi ante in-
ventionem corporis. At, corpore invento, vul-
gatoque Sancta patrocinio contra pestem, Cepha-
leditani primùm sibi procurârunt terram è San-
cta spelunca acceptam, tamquam amuletum con-
tra pestilentiam. Deinde verò conati sunt Pa-
normi aliquid reliquiarum impetrare, idque haud
difficiliter obtinuerunt. Ubi verò intellexerant re-
liquias sibi concedendas, honorificam legationem
viâ marinâ miserunt Panormum, ubi die xxvi
Maii anni 1625 extra urbem desideratas reli-
quias accepit D. Joannes Sanfilippo, vicarius
generalis episcopi Cephaleditani, qui easdem na-
vi super erectum altare impostas perduxit Ce-
phaledem. Excepta verò hic fuerunt magno o-
mnium gaudio multisque caremoniis, & à sup-
plicantium agmine circumlata per urbem, ipso
assistente episcopo. Deposita primùm sunt in loco
ad id eleganter parato in sacello sanctissimi Cru-
cifixi, donec paratum esset proprium Sancta sa-
cellum, quod adificabatur.

363 Deinde verò illata sunt sacello proprio, qua civitas
ibique mira populi devotione, donisque votivis à peste man-
honorata. Mansit hac urbs intacta à peste, id-
que S. Rosaliæ patrocinio à civibus attributum
sui libera:

324 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

fuisse iestatur Cascinus. Hinc, inquit, populus se gratissimum & devotissimum exhibuit, non aliud nomen in ore habens quàm S. Rosaliæ, invocans illam magnâ reverentiâ in omni necessitate. Sancta verò votis eorum non defuit, quamvis tot gratiarum notitiâ mihi hætenus communicata non sit, nisi unius sanationis subitæ à malo calculi, quæ facta est oleo lampadis. Festivitas Sancta celebrata est 14 Septembris, decretumque ut id fieret singulis annis.

*reliquiæ i-
zem Politii
& Sclafani*

364 In diœcesi Cephaleditana est Politium oppidum non ignobile & mediterraneum, vulgo Polizzi dictum. Tres particulas reliquiarum S. Rosaliæ ad eam civitatem anno 1625 portatas. asserit Cascinus, dicens duas priores advenisse mense Junio: unam ex iis depositam esse in ecclesia Fratrum Minorum de Observantia; alteram in monasterio monialium S. Benedicti, quod vocatur Abbatia nova: tertiam verò particulam advenisse mense Augusto, & depositam esse in principe civitatis ecclesia. Festivitatem quoque Sanctæ magna populi pietate eodem anno celebrari cœptam die 14 Septembris, idque ex decreto factò continuandum quotannis. Sclafanus in eadem diœcesi patrociniùm S. Rosaliæ promoveri studuit: nam anno 1625 primùm elegantem Sanctæ imaginem sibi pingendam curârunt, & coram ea, super altare positâ, lampadem perpetuò ardere voluerunt. Mense verò Decembri reliquias impetrârunt, easque honorificè exceperunt, concurrentibus ad solemnem supplicationem etiam vicinorum locorum incolis. Plura de hisce non tradit Cascinus, quocum diœcesim Mazarensem invisemus.

§ XXXV. Cultus, reliquiæ, &
beneficia Sanctæ in dice-
cesi Mazarenfi.

Hætenus cum Cascino perlustravimus dice-
ceses Sicilia in ora Boreali sitas; nunc *Reliquie*
verò pergimus ad partem Australem, ubi Mazara *translata*
est, urbs episcopalis sub archiepiscopo Panormi-
tano. Non tamen ab ipsa Mazara exordie-
mur, sed præ tempore acceptarum ab ipsis reli-
quiarum varias illius diœcesis civitates adhibimus,
ducem sequentes Cascinum. Primum hoc ordine
est Drepanum, incolis Trapani, urbs maritima
in ora Occidentali & emporium celebre. Dre-
panum autem, teste Cascino, ante Panormum
peste laborare cepit, & primum ex omnibus Si-
ciliae urbibus infectum est. Primum quoque hoc
malo liberatum scribit patrocinio S. Alberti, an-
ticipi urbis patroni, sed ad tempus dumtaxat,
ita ut pestis deinde iterum recrudesceret. Flagi-
târunt igitur Drepanenses S. Rosaliæ reliquias,
casque consecuti sunt. Attamen ne pestilentia pe-
riculum auferetur, si multos ad eas transfe-
rendas ablegarent Panormum, curârunt reliquias
Drepanum cum litteris authenticis deferendas si-
ne solemnitate; at non ignorante populo, cujus
in earum adventu ingens erat concursus Drepa-
ni, Translatio illa facta est 1 Maii anni 1625:
ac deinde festivitas translationis summa solemnitàs
est celebrata die Dominica xi ejusdem men-
sis, reliquiasque per octiduum venerationi fide-
lium exposita in ecclesia S. Rocchi, ibique donis
votivis miraque populi devotione honorata.

ubi cisd sub-
lata pesti-
lencia.

366 Porro beneficam fuisse S. Rosaliã, evi-
dentiãque fuisse ipsius beneficia, testatur Casci-
nus. Nam primò asserit, nullam domum à tem-
pore acceptarum reliquiarum recenti pestilentia
fuisse infectam: secundò, nullam personam in do-
mibus infectis pestilentiam ab eo tempore contra-
xisse, unã forsan exceptã, inquit. Tertiò gra-
tiam integrã domui in transitu reliquiarum præ-
stitam hoc ferè enarrat modo. Alexander Spec-
chi, Romanus patriã, habitabat Drepani; &
in domo ejus jam quinque persona pestilentia
occubuerant. Dua alia eodem laborabant malo,
& filiola ipsius morti erat vicina. Ipse autem &
uxor ipsius, se malè etiam habentes, cum reli-
quis domesticis ad aspectum reliquiarum se humi
prosternunt, & misericordiam implorant. Mox
domus illa conspersa fuit aquã sacrã à presby-
tero, & reliquiæ per viam suam procedentes,
illam verè reliquerunt expurgatam: nam sanata
est filiola, aliique ægroti: nec ullum deinde ibi fuit
malum, sicut nec in civitate, jam omnino pur-
gatã solo reliquiarum circuitu. Qua de causa,
cessantibus morbis, adhibitisque cantelis solitis
quadraginta dierum, in gratiarum actionem de-
cantatus est hymnus TE DEUM die xxvi Julii;
& prædictus Alexander Specchi elegantem lam-
padem ex argento donum misit S. Rosaliæ. Ab a-
liis quoque ecclesiis Drepanensibus acceptas dein-
de esse nonnullas S. Rosaliæ reliquias, adjungit
auctor.

Reliquia
Marsala:
alterum ibi
beneficium,
alterum in
mari:

367 Inter Drepanum & Mazaram sita est
Marsala, civitas item maritima, ubi haberi
reliquias S. Rosaliæ in ecclesia Societatis Jesu,
S. Stephano dicata testatur Cascinus, tale refe-
rens beneficium. Frater Gabriel Panormitanus ex
Ordine S. Francisci de Paula, ruptam habebat
ve-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 327

venam pulmonis, eaque de causa per octo dies continuos tantam vomebat sanguinis copiam, ut non amplius ageretur de humanis remediis, sed de extrema Unctione. Verùm unum è Patribus Societatis rogavit, ut reliquias S. Rosaliæ ad solamen suum afferret. Ille verò prædictas reliquias aqua imposuit, eamque egroso bibendam dedit. Mox desit sanguinis vomitus; & sanatus est aeger, fatentibus medicis opus esse naturâ superius. Die v. Octobris anni 1626 Marsalam appulit navis Melitensis, quæ horribili tempestate fuerat jactata. Nauta aliique deinde narrarunt Josephum Giunta, patriâ Messanensem, & unum è duobus Fratribus Societatis Jesu, qui in navi fuerant, habuisse quidpiam reliquiarum S. Rosaliæ, idque, cum tempestas saviret sine intermissione, mari immisisse: & confestim mare ita fuisse placatum, ut ad terram pertingere possent.

368. Eryx, oppidum Drepano vicinum, aliàs reliquia ad Mons S. Juliani dictum, per annum integrum à montem S. peste in Sicilia regnante fuerat immune, quando mense Junio anni 1625 etiàm fuit infectum, non credentibus tamen incolis malum esse pestilentia, quo multi occumbebant. Ad hoc oppidum viâ marinâ portata sunt reliquia S. Rosaliæ pro ecclesia Fratrum Predicatorum, receptaque sunt pia supplicatione, non magno tamen cum apparatu, & in memorata ecclesia deposita. Mox eodem die accurrere cœperunt, qui malo infecti erant & catenus latuerant, tamque manifesta præ se ferebant pestis indicia, ut de malo non amplius dubitarentur, & domus suspecta declararentur sexaginta, & paucis diebus usque ad trecentas; ac trecenti intra dies viginti morerentur. Detecto sic malo, cum postea & alia reliquia

Juliani alata,

328 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

quia adferrentur pro ecclesia monasterii Salvatoris, & alia pro ecclesia S. Petri, in qua sacellum Sancta dedicatum est, longè majori affectu fuerunt excepta. Aliam insuper particulam eò delatam insinuat, at non indicat, ubi fuerit deposita. Quod verò spectat ad depulsionem pestilentia, multas gratias particularibus prestas asfirmat ante gratiam universalem.

ubi multi prius sanati, ac dein de totum oppidum peste liberatum.

369 Paula di Pomo sanata est, bibita aqua, cui imposita fuerant reliquia. Pulvis lapidis sepulchralis saluti fuit filio Antonii Selvaggio. Alii utramque adhibuerunt, uti tres sorores & frater unus Antonia Voltagio, qua etiam vota pro ipsis S. Rosaliæ nuncupavit: hujus mater ac soror una jam ante peste erant mortua. Initio mensis Julii duo sacerdotes sanati sunt. Horum primus gravissimam laborans peste vovit thecam argenteam, cui reliquia Sancta imponerentur. Alter Leonardus Theodoro, cum duobus domesticis infectus, reliquias Sancta è monasterio S. Petri supra limen domus suae ponendas curavit; & desideratam sanitatem cum suis obtinuit. Catharina & Vincentia Voltagio, mater & filia, peste erant infecta, sed filia gravius, oculis clausis laborans. Cum hac se mente commendaret S. Rosaliæ, & aliquid ei munusculi offerre vellet, nihil occurrebat nisi annulus digiti. Hunc vicino suo tradidit offerendum, eumque rogavit, ut aquam cui imposita fuerant reliquia, afferret. Altitam bibit cum matre, & amba sanatae sunt: reliqui verò domestici à malo fuere intacti. Circa finem ejusdem mensis Angela Lombardo, laborans peste cum tribus filiis, sola invocatione, & voto Sancta nuncupato, cum iisdem subito sanata est. Antonia Pirrone, in cujus brachiis Antonius maritus, professione medicus, peste erat mor-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 329

mortuus, cùm ipsa eodem malo laboraret, ferventer invocavit S. Rosaliam, eamque visa est nocte videre in somno; mane verò se sanam reperit. Rosalia Piraino peste laborans & gravida, cùm ad partus labores pervenisset sine obstetrice, opem imploravit S. Rosaliæ, prolemque feliciter enixa est; atque hac & illa vixerunt à peste libera. Concludit Cascinus dicendo, se multa alia referre posse beneficia eidem oppido concessa, sed ea ob similitudinem omittere tanto libentius, quanto certius ex omnium confessione constat, totum demum oppidum peste fuisse liberatum.

370 Ipsa civitas episcopalis Mazara, à qua Reliquia una è tribus Sicilia partibus Vallis Mazaræ nominatur, S. Rosaliam elegit patronam, & ejusdem reliquias impetravit Panormi, ut Sancta festivitas quotannis celebraretur ritu solemniori. Non refert Cascinus, quo anno facta sit ista translatio; sed testatur reliquias fuisse obtentas per Marcum la Cava Mazarensem episcopum, qui, teste Pirro tom. 2 pag. 528, defunctus est anno 1626, die 14 Augusti, ita ut translatio certò facta non sit post illud tempus. Solemnitas autem translationis fuit splendidissimo apparatu, & præstanti Mazarensem pietate, maximè insignis, ut fuse narravit Cascinus, qui videri poterit: nam mihi ad alia diœcesis oppida progrediendum est.

371 Non longè Mazara distat Castellum Vetreranum, Siculis Castell Vetrano, quod pestilentia calamitates expertum est integro anno, ac simul cum Drepano & Panormo correptum fuit prædicto malo, teste Cascino. Hoc oppidum, audita inventione corporis S. Rosaliæ, ejusque potenti contra pestem patrocinio, primùm ipsius imaginem curavit pingendam, eamque cum imagine S. Rocchi & Virginis Immaculata in eodem

T t

dem

330 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

dem altari hunc in finem erecto collocavit. Deinde reliquias S. Rosaliæ diligenter petiit, & obtinuit particulas duas cruris & brachii, quibus & tertia accessit, per Fr. Hippolytum Panormitanum, Ordinis Minimorum, studiosè obtenta. Ha reliquia extra urbem Panormitanam tradite sunt delegatis oppidi prædicti bene multis die XIII Junii anni 1625, portataque honorificè versus Castellum Veteranum, ubi maxima solemnitate sunt excepta die Dominico XXII Junii, delataque primùm ad ecclesiam S. Francisci de Paula, ubi una ex tribus particulis est deposita; ubi etiam deinde sacellum Sancta fuit exstructum. Alia verò particula ad principem ecclesiam sunt translata, ibique reverenter deposita.

ubi pestis
extincta.

372 Eodem die sacra reliquia transferunt ante domum de pestilentia suspectam, ubi omnes ingenua provoluti misericordiam Sancta implorabant. Porrò testatur Cascinus, medicorumque duorum testimonio suum confirmat, non modò huic domui suspecta, sed publico etiam infectorum valetudinario tantam gratiam præstitam, ut omnes infirmi convalescerint, ac intra mensem unum & medium nullos superfuisse infirmos in locis prædictis. Unus è medicis erat Vincentius di Maggio, qui, inquit, clarè testatur liberationem valetudinarii infectorum & domus suspectæ, seque ipsum sensitse se malo fuisse correptum, atque aquâ S. Rosaliæ subitò fuisse sanatum. Alter erat Franciscus Mirabella, qui testimonium scripto dedit, sed prolixius, ideoque compendio referendum. Testatur primò, morbum crudelissimum, qui per annum duraverat, subitò benigniorem factum ad invocationem S. Rosaliæ, ab eaque expulsam. Secundo asserit, se certam illius rei habere notitiam, cum ultra cen-
tuno

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 331

tum egrotos visitasset, quos ex indiciis judicabat morituros: at sanos vidisse, invocata S. Rosalia, neque id contigisse secundum naturam ordinem. Tertio de propria domo sua testatur, mortuum jam ibi fuisse famulum unum, et languisse uxorem suam & nutricem filii, qui defectu lactis tantum non moriebatur: sed omnes subito convalescuisse tactu lapidis sepulchralis S. Rosaliæ. Quarto affirmabat, sibi constare, à multis celatas esse gratias obtentas, ne cogerentur fateri se antea malum suum occulasse.

373 Præter hoc universale beneficium, particularia non pauca narrat Casertanus, eaque huc breviter transferam. Antonella Palagonia peste laborare cæpit pridie illationis reliquiarum: sequenti die suprema Sacramenta suscepit, & deinde nonnihil aqua sacrate cum lapide sepulchrali S. Rosaliæ eidem est datum. Tertia die, cum transferenda erat ad vatesudinarium infectorum, inventa est quasi mortua, & pro mortua extra domum humi deposita, ut ante sepulchrum ipsius lectus infectus domo efferretur. Redierunt deinde ad defunctam, ut credebant; sed non modo vivam invenerunt, sed etiam sine peste, & omnino sanam. Attonitis tam subita mutatione, & causam sciscitantibus ipsa respondit, se eo momento sensitse quasi personam aliquam sibi appropinquantem, qua, tacto capite, sibi dixerat: Surge, Antonella: gratiam impetrasti. Res hæc sane mirabilis. At non minus mirandum, quod sequitur. Ipso die ingressus reliquiarum Josephus Alexandri, rediit a supplicatione uxorem suam invenit flentem, quia defuncta erat paulo ante filiola ipsorum, non nisi sex menses nata. Rosalia in baptismo fuerat nominata, ideoque mors illa parentibus S. Rosaliæ amantibus durior accidebat.

332 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

debat. Jam frigida erat infans, & fasciis suis exuta. Cum tamen recordaretur genitor, exiguam sibi esse reliquiarum S. Rosaliæ particulam; illam quesivit, eâque frontem infantis & guttur tangit crucem formando; cum vox, calor & motus revertitur. Sanatam quoque fuisse infantem non enuntiat Cascinus, sed clarè insinuat; asserit enim, annulum aureum à matre infantis S. Rosaliæ missum fuisse in gratiarum actionem.

obtentâ beneficium.

374 Demones eodem die in energumenis immisisse Sancta reliquias, testatur Cascinus: ac Franciscam Accardo, qua tribus annis fuerat obsessa, deinde cruciatu illo liberatam in ecclesia S. Francisci de Paula. Ipso etiam ingressus die melius habere cepit Philippa Catalano, qua per annum à damone vexata fuerat; & sequenti die prorsus liberata est. Gabriel Bassi diu laboraverat feбри quartana; uxor verò ipsius Joanna jam biennio chiragrâ erat vexata. Hæc cum gravida esset, vovit, se nomen Rosaliæ daturam, si puella nasceretur: atque hoc voto ambo eodem illo die sunt sanati. Aliquot mensibus citius, nimirum mense Februario, idem planè votum nuncupavit Angela Pisciotta, peste cum marito suo infecta: atque ambo intra eundem mensem convalescerunt. Die xv Martii à pestilentia sanati sunt Franciscus & Maria Casallari, frater & soror, post votum ab ipsorum patre nuncupatum. Hæc beneficium alterius generis subdit Cascinus, nimirum Raphaëla Dionigi, virgini tertiaria Ordinis S. Dominici, qua in publico infectorum valetudinario decumbebat, sed præ nimia verocundia medicam manuum nolebat pati, nec cilicium deponebat, quo erat induta, mandatam esse ab apparente S. Rosalia, ut medicis obediret; morsemque

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 333

temque eidem à Sancta prædictam. Hactenus de gestis Castellæ Veterani, ubi reliquias Sanctæ etiam haberi apud RR. PP. Prædicatores, adjungit in fine Cascinus.

375 Salem aut Salemnis, Siculis Salemi, oppidum ejusdem diœcesis mediterraneum, habet sanctellum S. Rosaliæ dicatum in ecclesia S. Mariæ de Jesu, Sanctamque eandem elegit Patronam, ac solemnè ritu festivitatem quotannis celebrat. Reliquia quoque in eadem ecclesia servantur: alia verò ibidem habentur in ecclesia Societatis Jesu, S. Ignatio sacra. Hisce Cascinus subdit beneficium, quod cuidam ex oppido Carinensi in eadem diœcesi præstitum fuit. Josephus Lazara gravi vulnere laborabat in gutture; malumque credebatur immedicabile. Venit is Panormum, maloque suo adhibuit oleum è lampade S. Rosaliæ, atque aliquid illius olei secum tulit in lagenula. Verùm medici varia quoque ipsi remedia dederunt, & secum item tulit lagenulam ab iis preparatam. Cùm autem domui propinquus esset, in descensu cecidit, rupitque cadendo lagenulam medicam. Credidit igitur nolle S. Rosaliam, ut oleo suo alia adjungerentur medicamina, præsertim quia mox se sensit sine dolore, ita ut manducare posset & bibere. Ita solo illo oleo sanatus est.

Reliquia Salemi: sanatio oleo S. Rosaliæ ob- tenta:

376 Alcanus in eadem diœcesi S. Rosaliæ sensit patrocinium. Hoc oppidum, uti equali fere distantia inter Panormum & Drepanum est medium, ita utriusque urbis pestilentiam communem habuit, & ad eandem confugit Patronam. Hujus reliquias per delegatos Panormi obtinuit die IV Junii anni 1625, easque magnifico apparatu suscepit, ac deposuit in ecclesia Fratrum Minorum de Observantia. Mox ibi coram reli-

Alcani reliquias, ac pestis sublata.

334 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

reliquiis cœpta sunt preces quadraginta horarum, nec sine fructu: nam statim diminui cœpit pestilentia, atque uno mense prorsus extincta est. Hac de causa tunc iterata est sollemnis supplicatio, cantatisque hymnus TE DEUM in gratiarum actionem. Postea verò in prædicta Minorum ecclesia extructum est sacellum S. Rosaliæ sacrum, variaque in eodem oppido erecta altaria cum imagine ejusdem Sanctæ.

§ XXXVI. Cultus, reliquiæ & miracula in diœcesi Agrigentina.

*Reliquia
Bivonam
delata:*

A Grigentum, incolis Girgenti, urbs Sicilia est episcopalis sub archiepiscopo Panormitano, sita in ora Australi insula. Antiquissimus est Sanctæ cultus in hac diœcesi, in qua est spelunca Quisquinensis, primum sanctæ Anachoretidis habitaculum, nunc & Bivona, aliis Bisbona Latine nominata, & Oppidum S. Stephani, loca jam frequenter memorata. Non repetam hic antè dicta, sed solum adjungam nonnulla que scripta sunt à Cascino, cum eo à Bivona exordium ducens. Bivonenses, audita corporis inventionem, mira alacritate antiquam S. Rosaliæ ecclesiam instaurarunt. Deinde studiosè flagitarunt reliquias, usque operâ P. Leonardi Romano Societatis Jesu, qui eas facillè impetravit per Cascinum ipsum, qui hæc narrat; & geminam quidem obtinuerunt particulam Bivonenses. Harum translatio facta est die xxii Martii anni

1625:

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 335

1625 : suscepta autem sunt summa pietate, cum innumera hominum multitudo nudis pedibus obviam egrederetur ad quinque miliaria, & via difficili per montes. Magnificus quoque cum pietate apparatus fuit conjunctus, ac supplicatio instituta maximè solemnis, atque ita una ex particulis portata fuit ad ecclesiam S. Joannis, ibique deposita, donec propria Sancta ecclesia esset perfecta.

378 Altera particula, qua destinata erat ecclesia Societatis Jesu, non minori pompa per civitatem in supplicantium agmine circumlata est die III & IV Septembris, seu in pervigilio & festivitate S. Rosaliæ. Neque illo solum anno tanta celebritate Patronam suam coluerunt Bivonenses; sed quotannis eandem festivitatem ita celebrarunt, ut apparatus singulis annis potius cresceret, quam diminueretur, teste Cascino. Porro ex documentis Mss. collegii Societatis Jesu Bivonensis disco, dentem esse S. Rosaliæ, quem obtinuit a Cascino, eoque quotannis in festivitate S. Rosaliæ per civitatem in supplicatione circumferri: aliam quoque ossis Sancta particulam nunc in eodem servari collegio. Pestilentia autem Bivonam reliquit intactam, ut jam antea dictum, idque aliis quoque temporibus factum non sine beneficio S. Rosaliæ. Itaque una solum gratia hic commemoranda. Joannes Baptista di Francesco mortifera laborabat infirmitate, & jam extrema Unctione munitus erat. Medicus tamen ad ipsum rediit, mortuum fore existimans, quando perfecte sanatum invenit. Miraculum fuisse testatus est ille ipse medicus, quod nullum in ipso deprehendisset sanationis indicium; sed subito sanatum invenisset. Sanatus verò declaravit, apparuisse sibi beneficia ibi impetrata;

sibi S. Rosaliam, & dixisse: Esto sanus: curam tamen habe instaurationis ecclesiæ meæ.

in oppido S.
Stephani,
& apud
speluncam
Quisqui-
nensem.

379 De Oppido S. Stephani, in cujus territorio sita est spelunca Quisquinensis, deque reliquiis S. Rosaliæ eò translatis, dictum est § 27. Hic pauca adjungo de favoribus, quos loci incolæ S. Rosaliæ attribunt. Saviente per Siciliam peste, & per oppida quoque vicina, juvenis quidam redierat domum peste infectus, ut ex glandulis fuerat intellectum. Mater ipsius, re intellecta, ad patrocinium S. Rosaliæ confugit, juvenemque lecto imposuit: ac vestimenta ipsius omnia comburenda curavit. Sequenti die juvenis surrexit sanus sine ullo mali indicio: nec ulli in Oppido S. Stephani adhaesit contagio. Huc spectant beneficia, quæ occasione antri Quisquinensis leguntur impetrata. R. P. Albertus Valentia, Prior Carmelitarum Camarata, gravi laborabat & immedicabili urina difficultate. Verùm, invocata S. Rosaliâ, & applicato saxo spelunca Quisquinensis, subito sanatus est. Alii, inquit Cascinus, sanati sunt solo voto visitandi speluncam istam, unus ibidem pernoctando. Claudus, incedens fulcris subalaribus, nitebatur cum aliis speluncam istam invisere. Hic in media sanatus est via, portansque deinde fulcra sua humeris, eadem ad speluncam suspendit in testimonium gratiæ obientæ.

Rahalmuti
reliquia,
& beneficia
Sanctæ:

380 Rahalmutum, Agrigentina quoque diæcesis oppidum, Siculis Rahalmuto, antiquis temporibus S. Rosaliam coluit, primamque eidem ecclesiam dedicavit, ut vult Cascinus. Hanc ecclesiam, invento corpore, diligenter instaurarunt Rahalmutenses, & Sanctæ reliquias obtinuerunt Panormi. Harum translatio incidit in diem xxxi Augusti anni 1625, quando suscepta sunt ab incolis

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 337

colis insigni pietate & pari solemnitate, eodemque die energumena liberata in ecclesia Eratrum Minorum de Observantia, ubi solemnè cantabatur Sacrum, teste Cascino. Rahalmutenses quoque pestis periculo liberasse videtur patrona Rosalia, præsertim quia illa maximè sæviebat in vicinia, & quia nonnulli infecti Rahalmutum intrarunt, malo nulli communicato, & demum quia ipsi Rahalmutenses satis diu cum vicinis infectis commercium habuerant, nec ullum tamen contraxerant contagium.

381 De Camarata & Sancto Joanne, quæ reliquæ oppida sunt eidem duci subiecta, & tamquam partes duæ ejusdem oppidi, inquit Cascinus, cum eodem simul agemus. Hæc loca integro anno à peste immunia fuere; sed anno 1625, xxviii Maii, in oppido Castri novi, quod necdum sciebant infectum esse, malum contraxerunt. Ubi innotuit contagium, mox ad humana ac divina præsidia confugerunt utriusque oppidi incola. Reliquæ Panormi impetrata, & die 2 Junii sine hominum frequentia Camaratam versus delata sunt; ac honorificè suscepta, ipso duce cum multis obviam egrediente. Deposita primùm sunt in ecclesia S. Cataldi extra Camaratam, indeque translata pio cum apparatu ad præcipuam ecclesiam Camaratensem, donec edificata esset nova ecclesia, Sanctæ tamquam patronæ dedicanda. Altera particula debito cum honore deposita fuit in ecclesia principe oppidi S. Joannis.

382 Duo facta, inquit Cascinus, optimam mox spem dederunt, tamquam secuturæ liberationis indicia. Per viciniam publici peste infectorum valetudinarii ferebantur reliquæ, & agros supplices accesserant ante fenestras vitro clausas, Sanctæque operam implorabant, quando omnia

V v

simul

338 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

simul tegmina vitrea cum ingenti sonitu delapsa sunt, nec tamen confracta; ac si voluisset insinuarè Sancta, se ostendere reliquias suas afflictis illis sine vitro intermedio. Alterum est tale. Quando dux ipse primum lapidem ponebat pro ecclesia Sancta adificanda, ferebatur in loco vicino lætica, quâ infecti peste transferri solebant, sed vacua. Cum autem eodem tempore tormenta exploderentur, equi perterrefacti saltare cœperunt, totamque illam in frustra comminuerunt læticam. Hec, inquam, populi spem acmerunt.

ac deinde
pestilentia
cxstincta:

383 Nec vana fuit fiducia, quam de subsidio S. Rosaliæ conceperant: nam statim diminiui cœpit malum, teste Cascino. Verumtamen non prorsus cessavit pestilentia ante annum sequentem, quando xxiv Januarii translati sunt, qui convaluerant, ex locis infectorum, totaque purgatio absoluta fuit xxv Martii, in festiuitate Sanctissima Dei Genitricis, ad cuius etiam patrocinium confugerant Camaratenses. Nova tunc instituta fuit supplicatio, cum reliquiis S. Rosaliæ, Missaque de Sanctissima Virgine Maria solemniter celebrata, ac tandem hymnus TE DEUM decantatus. Sequenti verò die iterata est supplicatio, reliquiaeque S. Rosaliæ ad propriam ecclesiam tunc perfectam translata.

aliud geminum beneficium uiri concessum.

384 Hisce accedit particulare beneficium, quod praestitum est P. Angelo Permo ex Ordine Carmelitarum. Laborauerat duobus annis tam graui & continuo sanguinis fluxu, ut sepè videretur morti propinquus. Tandem ductus charitate in miseros & pietate erga S. Rosaliam, decrevit vitam finire in publico valetudinario peste laborantium, quibus ibidem tribus mensibus constanter seruiuit, ope S. Rosaliæ invocata. Viri charitatem approbavit Deus. Sanus semper asti-

iii

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 339

iii infectis, & die festo S. Rosaliæ, seu iv Septembris, incolumnis valetudinario egressus est, & veteri malo liberatus. Idem deinde febrî quar-tana vexatus, parum aqua sumpsit, cui lapis sepulcri S. Rosaliæ fuerat impositus; atque eo modo sanitatem adeptus est.

385 In eadem diœcesi est oppidum, Castrum Castrum
Novum dictum, de quo peste laborante supra Novum,
memini. Hoc oppidum inter ea numerat Casci- acceptis re-
nus, quæ peste liberata sunt patrocinio S. Rosa- liquiis peste
liæ. Hujus reliquias eò missas asserit theca argen- libratum
tea inclusas: ecclesiam quoque ibidem Sancta
construetam. Fatetur tamen horum exactam non
haberi notitiam defectu monumentorum, sed
multa in ecclesia conspici appensa ex votis dona.
Locus ejusdem diœcesis est, qui Siculis le Grot-
te, Latine Gruttæ dici potest, seu vicus sit, sive
oppidulum. Huic loco, multum à peste patienti,
subvenisse ait comitissam Rahalmuti per reliquias
S. Rosaliæ; sed fatetur se distinctam non habere
notitiam alicujus beneficii.

386 Alexandriam, quam aliàs in tabulis geo- ui & Alc-
graphicis non invenio, in eadem diœcesi recen- xandria:
set Cascinus. Testatur ibidem apparuisse S. Ro-
saliam simplici mulieri, ac locum designasse, ubi
ecclesia ad honorem suum erat erigenda, predi-
cens populum tunc liberandum peste, quâ affli-
gebatur. Credidit mulieri populus, & confestim
sacellum construxit in loco designato. Prima ibi
Missa celebrata est die Dominico xvi Februarii
anni 1625. Cessavit subito malum, & nullus de-
inde infectus est peste, ita ut jam die xxi ejus-
dem mensis vacuum esset valetudinarium. Hæc
Panormum perscripta sunt à D. Josepho Bona-
juto, qui ibidem erat causâ pestilentia præfectus.
Porro sacellum illud S. Rosaliæ postea amplifica-

340 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

tum in gratiarum actionem reliquiasque Sanctæ ibidem servari in ecclesia Fratrum Minorum , magnaue populi devotione coli , restatur Cascinus , qui & alteram apparitionem refert , quam huc compendio transfero.

387 Apparuit Sancta puella septemdecim annorum , eamque monuit ut vitam amplecteretur monasticam. Cùm autem hæc responderet , se quidem id libenter facturam ; at patrem sibi non crediturum. Reposuit Sancta se tale daturam signum , ut ei pater esset crediturus : idque cupiente puella , disparuit. Porro , quando mansurrexit , invenit cirros sibi ab una parte amputatos : idque signum visum est tam certum , ut res sequenti die Dominico sit executioni mandata.

Sacca eger
momento
sanatus ,

388 In eadem demum diœcesi Sacca , oppidum maritimum , S. Rosaliam agnoscit patronam. Testatur Cascinus novam ibidem S. Rosaliæ constructam fuisse ecclesiam post liberationem Sicilia à peste , nec tamen explicat , an hæc Sacca quoque dominata fuerit : devotionem verò populi eodem tempore mirificè auctam subita sanatione agri , qui eò adductus erat mali violentiâ , ut se amplius movere non posset. Hinc agrote offerebatur exigua pixis , quam initio repudiabat , quòd medicinas , quarum radio affectus erat , eâ contineri existimaret. Verùm , ubi audivit in ea esse reliquias S. Rosaliæ , in spem erectus est : thecamque acceptam applicuit loco corporis maximè dolenti , atque unico momento convaleuit. Tam subitam sanationem mox indicavit parentibus se levando , eosque amplectendo , ac in gratiarum actionem ecclesie S. Rosaliæ , quæ tunc edificabatur , donavit elegantem picturam ejusdem Sanctæ , pecuniamque notabilem ad promovendam structuram. Hoc autem miraculum oppidi incolæ

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 341

las incitavit ad ecclesiam citius absolvendam, ad instituentem confraternitatem ejusdem Sanctæ; ac demum, perfectâ eo usque ecclesiâ, ut primum in ea fieret Missa sacrificium, ad instruendum pium supplicantium agmen, à quo effigies Sanctæ, honorificè per oppidum circumlata, ad novam ecclesiam deferretur.

389 Quando illa supplicatio per civitatem instituebatur, infirmus, mortis periculo expositus, dum audiebat supplicantes esse in locis sibi vicinis, votum Sanctæ nuncupavit, ac subito sanatus est, & sequenti die tabellam votivam appendit. Hoc eodem, vel alio tempore, quod clare non exprimit Cascinus, puer novem annorum, de cujus vita desperabatur, aquâ Sanctæ vitam protraxit. Terra ejusdem capto membrorum usque salutis fuit. Plura ejusmodi se prætermittere ait Cascinus, qui & varias enumerat imagines Sanctæ in ecclesiis diversis Sacca servatas. Patronam ibidem electam testatur anno demum 1630, prima die Junii: duas quoque ejus reliquiarum particulas eò delatas, quarum altera est in ecclesia principe; altera destinata erat propria ecclesia S. Rosaliæ. Hac de diœcesi Agrigentina, ut ad Catanensem transeamus.

§ XXXVII. Cultus, reliquiæ & miracula in diœcesibus Catanensi & Syracufana.

Catana, urbs episcopalis sub archiepiscopo Mouregaleusi, sita est versus Orientem in ora

342 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

Reliquia
portata Ca-
lasibetum ,
Catanaam ,
Acem ,
* Calata-
scibet

ora maris Ionii. In hac diœcesi antiquitus S. Rosaliam coluit Calasibetum * , oppidum mediterraneum , ubi Sancta deinde electa est patrona , postquam eò translata erant ejus reliquiæ , quas theca argentea incluserunt , ut habet Cascinus. In ipsa verò episcopali urbe Catana Sancta reliquia in duabus servantur ecclesiis ; videlicet in ecclesia Societatis Jesu , dono Cascini accepta , & in ecclesia Domina nostra , de Misericordia cognominata. Ambæ hæ exponuntur die iv Septembris , quando Sancta festivitas celebratur ; uti & imago Sancta eodem tempore exponitur in ecclesia collegiata. Acis , oppidum non longè distans Catana , Rosaliam elegit patronam vi Octobris anni 1625 : delataque eò reliquia ejusdem Sancta à P. Antonio Leonardo Societatis Jesu , cui eas donaverat Cascinus. Translatio autem hac facta ritu maxime solemnè , apparatuque pio & magnifico , cum supplicatione , decantatuque hymno *IB DEUM* , & Missa solemnè , habita est oratio in laudem S. Rosaliæ , cujus reliquia in ecclesia principe manserunt deposita.

Ennam ,
ubi benefi-
cium pecca-
tori in fine
præstitum :

391 Enna , alias Castrum S. Joannis , vulgò Castro Giovanni , desideravit etiam S. Rosaliæ reliquias ; ac duas earum particulas accepit per Cascinum , alteram pro ecclesia majore , alteram pro ecclesia Societatis Jesu , in quibus ecclesiis collocatae sunt multa cum veneratione. In eo oppido insigne beneficium peccatori moribundo præstitum , auctor est Cascinus. Rem accipe compendio. Monitus ille erat , ut ad mortem bene obeundam se prepararet. Hærenti & confuso apparuit in somno Rosalia , visaque est pro eo misericordiam exorare apud sanctissimam Dei Matrem. Cerè sequenti die de peccatis suis confessus est apud aliquem è Societate Jesu presbyterum ,

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 343

rum, optimis comitantibus vera pœnitentia indicium: eaque pietate mortem deinde obiit, ut omnibus de salute sua spem optimam reliquerit, licet liberioris antea fuisset vita.

392 Oppidum S. Philippi accepit S. Rosaliæ *reliquiæ & reliquias die v Julii anni 1625, eaque depositæ sunt in ecclesia Fratrum Minorum Reformato- rum extra oppidum. Sequenti autem die honorifica & pia instituta est supplicatio, Sanctæque electa est oppidi patrona. Solemnitas illa iterata est die iv Septembris; ac demum in prædicta ecclesia sacellum huic Sanctæ dedicatum, ac statua inaurata, qua circumferretur in supplicationibus, eidem constructa.* *reliquiæ & cultus in oppido S. Philippi,*

393 Locus territorii Catanensis, dictus à Cascino le Plache, audita inventione corporis S. Rosaliæ, mira in hanc Sanctam pietate exarsit. Itaque jam anno 1624 festivitatem ipsius magno vicinorum populorum concursu piè celebrârunt. Cum verò hujus beneficiis fruerentur, ut ex donis votivis colligit Cascinus, elegantem tabulam curârunt pingendam Panormi, & statnam eidem Sanctæ erigendam. Reliquias ejusdem deinde obtinuerunt per Cascinum, ac harum translationem tanta pietate celebrârunt primâ Dominicâ Septembris, anno verisimiliter 1625, tantoque populi concursu, ut viginti hominum millia ad festivitatem confluisse, magnamque eorum partem nudis pedibus iter difficile consecisse, affirmet Cascinus. Unum ex beneficiis, qua populis istis convicinis concessa ait, summo ab ipsis loco haberi asserit. Fusè relatam contraham in compendium. *item in loco le Plache dicto,*

394 Populi illi ob propinquitatem montis *Æt-* ubi aqua multum patiebantur ab aquarum penuria, *rum penuria subve-* nec modum sciebant, quo huic malo mederentur. *nisse credi-*
Anno tur Sancta 3

344 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

Anno autem 1630, mense Julio, quando iustus ille tractus defectu aqua vehementer affligebatur, statuerunt ad patrocinium Rosaliæ confugere. Itaque die xv Julii, recordati illam esse diem inventi corporis, reliquias Sanctæ supra altare exponendas curarunt, ut Missa celebraretur: premissaque oratione, atque invicem animantes fiduciâ de Sancta, fodere cœperunt, ut ante Missam finitam invenirent aqua venam. Et revera fontem invenerunt tam copiosum, ut bene expurgatus tres efficeret rivulos, canalesque deinde fuerint fossi, ut aqua ad loca plura derivaretur. Itaque aqua illa à populis istis vocata fuit aqua S. Rosaliæ, ejusque statua ibidem ad rei memoriam collocata. Relationem vero facti se accepisse testatur Cascinus à quinque sacerdotibus subscriptam. Ceterum in toto hoc facto non quidem est manifestum miraculum, cum illa aqua vena ibidem esse potuerit & fodiendo inveniri modo naturali: nam aliquis audierat in eodem loco aquam fuisse inventam ante annos octoginta. Piè tamen & rectè beneficium S. Rosaliæ attributum est, tum quòd causa naturales à Deo etiam dirigantur, tum quia tam copiosa erat aqua, ut aliquid prodigii habere videretur, & fortasse revera habuerit.

miracula
tria Platia
facta.

395 Restat in diœcesi Catanensi oppidum Platia, vulgò Piazza dictum, de quo brevissimè agit Cascinus, cujus verba Latine reddam. Ad civitatem Platiam, nobilem, abundantem & populosam missum fuit aliquid de terra sepulcri S. Rosaliæ die iv Septembris anni mdcxxiv: eaque terrâ subito patrata sunt tria stupenda miracula; nimirum D. Laurentius Terzano & alius, qui moribundi erant, fanati sunt; & cæco, qui ambobus captus erat oculis, visus est restitutus.

Hac

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 345

Hac de causa terra illa ab incolis illius civitatis multum expetita est, ut adjungit: atque ita à Catanensi diœcesi pergit ad Syracusanam, quò & nos sequemur.

396 Syracusæ, urbs olim potentissima, sed *Reliquie postmodum diminuta, episcopalis est sub archie-* Raguse,
piscopo Monregalensi, sitaque in ora maris Io- Sicli,
nii. In hujus diœcesi varia loca cultu S. Rosa-
liæ gavisæ sunt ante corpus inventum, sed plu-
ra accesserunt postea. Ragusa imprimis, præter
antiquam Sanctæ venerationem in ecclesia ipsius
extra civitatem posita, festivitatem S. Rosaliæ
ritu solemniter celebrat die iv Septembris, & reli-
quias ejusdem possidet in principe ecclesia con-
servatas. Siclis, aliud ejusdem diœcesis oppidum,
tres reliquiarum S. Rosaliæ habet particulas, u-
nam nimirum in ecclesia parœciali S. Mariæ,
alteram in ecclesia Fratrum Minorum, & ter-
tiam in ecclesia sanctæ Crucis tertii Ordinis. San-
ctæ quoque sacellum exstructum in prædicta S.
Mariæ ecclesia, electaque ibidem est patrona xvi
Maii anni 1626. Ecclesias in eadem civitate in-
choatas fuisse S. Rosaliæ asserit Cascinus: verum
prima manserat imperfecta: nec edicit, utrum
alia fuerint absoluta.

397 Motuca, Siculis Modica, cum peste la- *Motuce,*
 boraret, anno 1626, die vi Augusti S. Rosa- *que peste*
 liam elegit patronam, ejusque festivitatem cele- *liberata:*
 brare decrevit. Præterea sacellum eidem dedica-
 vit in ecclesia Domina nostra Gratiarum; ac de-
 mum modicam ecclesiam ex voto construxit eo-
 dem anno, mense Septembri, prope publicum
 valetudinarium peste laborantium. Hac pietate
 obtinuisse Motucenses, ut peste liberarentur, af-
 firmat Cascinus. Idem adjungit eò à se missas
 fuisse

346 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

fuisse S. Rosaliæ reliquias, easque depositas esse in ecclesia S. Petro dicata.

398 Netum, Siculis Noto dictum, urbs est in eodem tractu non ignobilis, à qua tertia pars Sicilia vallis Netina dicitur. Hæc civitas, inventione corporis audita, inter primas S. Rosaliam colere studuit, acceptamque ejus imaginem, pictam ex voto duorum, qui à peste Panormi manserant liberi, in ecclesia collocavit. Festivitatem quoque die 14 Septembris celebrant apparatu admodum solemnem magnoque concursu Ne-tenses, quibus non pauca per Sanctam præstari beneficia, testatur Cascinus. Hic ipse anno 1625 eò misit ejusdem Sanctæ reliquias, quæ ibidem in ecclesia Societatis Jesu, dimidiatâ statnâ ex argento reclusa, à fidelibus honorantur.

399 Leontini, aliis Leontina & Leontium, vulgo Lentini, urbs item est diœcesis Syracusana, ubi pietas incolarum erga S. Rosaliam utilis beneficio inchoata est. Rem compendio exponam ex Cascino. Anno 1626 initium æstatis, aut ver potius tam erat siccum, ut omnis ferè spes messis intercideret. Confluxerunt Leontini ad divina subsidia per patronum suum S. Alphium martyrem, aliosque civitatis suæ Sanctos, supplicationibus institutis; sed frustra. Auditâ verò famâ miraculorum S. Rosaliæ, piam ordinârunt supplicationem, in qua hujus Sanctæ reliquias & imaginem circumtulere unâ cum imagine sanctissima calî Regine, ut Rosalia apud Mariam ipsius patrociniûm exoraret. Tam repentina fuit pluvia: ut jam gutta nonnulla præcesserint tempore supplicationis; finita verò supplicantiûm processione, per reliquam diei partem & noctem sequentem abundantissimè decidit. Mox apud Leontinos duo S. Rosaliæ confructa

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 347

structa sunt sacella , alterum in S. Dominici , alterum in S. Alphii ecclesia : atque his tertium deinde adjunctum est.

400 Catalgironum oppidum est ejusdem diœ-
 cesis , ut illud nominat Cascinus , at alibi Cala-
 gironum & Calatagironum nominatum invenio.
 Hic cultum S. Rosaliæ excitavit D. Nuntius Gal-
 lente sacerdos , qui ecclesiam ibi fabricare cœpit
 anno 1625 , mense Octobri , eamque perfecit an-
 no sequenti , ita ut prima Missa ibi celebraretur
 in ipsa festivitate S. Rosaliæ , iv Septembris ani-
 ni 1626. Missa autem celebrata est ab ipso epi-
 scopo , & festivitas fuit peracta tamquam de pa-
 trona , cessantibus operibus servilibus , quia San-
 cta jam erat electa civitatis patrona : reliquia
 quoque ipsius jam advenerant , atque ea solem-
 ni supplicatione fuerunt honorata. Varia huic ci-
 vitati collata sunt beneficia , qua huc transferam
 ex Cascino. Vir bonus , sed infirmus , cùm vi-
 deret fodi pro locandis nova ecclesia fundamen-
 tis , & rogasset , qua de causa id fieret ; ubi au-
 divit ecclesiam adificandam S. Rosaliæ ; promi-
 sit ei tabulam pictam , si sanaretur : sanatus est,
 ac tabulam donavit. Infans , cui nomen erat Ca-
 rolus Sciacca , tanto oculi unius malo labora-
 bat , ut jam visum isti oculo abjudicarent me-
 dici : maligna insuper febris erat correptus. Ve-
 rum mater infantis ad S. Rosaliam confugit eo-
 dem die , quo primus pro nova ecclesia positus
 erat lapis : & infans sequenti die mane pericula
 erat liberatus , ac postea omnino convaluit.

reliquie
 Calatagiro-
 ni , ubi
 multa

401 Quatuor insuper infantes ibidem sanatos impetrata
 testatur Cascinus. Primi grande supra aurem
 apostema momento disparuit. Secundus pericu-
 loso tumore liberatus est. Tertius spinâ usum u-
 nius cruris amiserat , sanatusque est sequenti die

XX 2

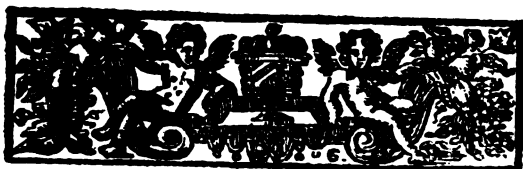
mane ,

mane, postquam solùm biberat parùm aqua, cui lapis sepulcri S. Rosaliæ erat impositus. Quartus erat tam debilis, ut pedibus consistere non posset. Hunc parentes in honorem S. Rosaliæ lanæã induerunt tuniculã, & fortis evasit ac firmus. Duo etiam moribundi, nimirum Didacus Campo, habita Sancta imagine; & alius, voto nuncupato, convalescerunt. Memoratã mox aquã in gravi periculo feliciter usi sunt Hieronymus Longobardo & Franciscus Guerra. Honofrius d' Adama, hydrope laborans à triennio, tribus vicibus, sumptã eãdem aquã, sanatus est, & prima quidem vice, postquam extrema Unctio- ne erat munitus. Verùm Franciscus Secasio, cru- ris unius usu ab octo annis captus, aquã simul & oleo restitutus est. Hieronymus d' Alessandro laborans morbo articulari ab annis quatuordecim, usui dicta aqua addidit votum procurandi oleum pro lampade, donec nova perficeretur ecclesia, atque ita sanitatem consecutus est. Solius verò aqua usus, patrocinate S. Rosalia, D. Anto- nio Bonanno dolores articulares exemit; mulierò membrorum usu destituta vigorem restituit, ac sensum amenti septimagenaria.

402 Tribus aliis S. Rosalia solùm invocata sunt benefi- se beneficam exhibuit modò sanè mirabili. Pri- cia. mus illorum erat sutor, Jacobus nomine, qui herniã dudum laboraverat uno loco, sed idem malum alio item loco recenter contraxerat. Rogavit hic S. Rosaliam, ut novo illo malo, quod majorem creabat dolorem, & laborem impedi- bat, ejus ope liberaretur. Obtinuit, quantum rogavit, recente hernia liberatus est, manente tamen antiqua. Jacobus Semola rusticus calcibus tam graviter vulneratus est sub umbilico, ut viscera effluerent. Cùm autem domum dela- tus

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 349

rus esset moribundus ; uxor eum intuita , mox S. Rosaliam invocavit his verbis : Ah sancta Rosalia , quæ tot patrâsti miracula Panormi. Exclamat hic Cascinus : O grande miraculum ! Dum profertur & auditur Rosalia , homo aperuit oculos jam clausos : qui videbatur mortuus , se recollegit & vixit. Tertius , sola invocatione sanatus , fuit juvenis , qui omnibus subsidiis ad esse moriendum munitus erat , & jam mortuus credebatur. Imò jam oculos & os ipsius clauserant circumstantes , ut solet fieri de mortuis. Mater tamen , inquit Cascinus , conversa ad imaginem S. Rosaliæ , opem ipsius pro filio implorabat. Ritus obortus est quibusdam ex præsentibus , quòd existimarent tarda nimis esse hæc vota : ecce autem , cùm ægri foror animi deliquo corripere , mortui (ut credebatur) vox auditur , dicentis : Modicâ aquâ sororem meam aspergite : tam bene enim unico momento se habebat , ut primus fuerit , qui ad illam necessitatem adverteret , & subsidium flagitaret , ita ut nesciam , an tantumdem facere potuisset , si è somno evigilâisset. Hunc & præcedentem sanatos esse , antè dixerat : utrâq; verò integram quoque sanitatem subito obtinuerint , an paulatim convalescerint , non exprimit ; quia omnia hæc beneficia breviter tantum perstrinxit , maximè priora. Nunc ad diocesim Messanensem transibimus.

§ XXXVIII. Cultus , reliquiæ & beneficia in diœcesi Messanensi & in Paçtensi.

Reliquiæ Imacharam allatæ :

Messana , incolis Messina , urbs est celebris & archiepiscopalis in ora Orientali Sicilia ad fretum Mamertinum. Diœcesim Messanensem Italia proximam cap. xi perlustrat Cascinus , quem ubique in hisce sequor , & ab oppido maximè Messanâ dissito exorditur , quia cultus S. Rosaliæ ibidem antiquitus vixit. Oppidum istud , in parte mediterranea situm , Latine Imachara , vel Hemichara dictum , at nunc vulgò Traina dicitur. Gemina ibidem est particula reliquiarum S. Rosaliæ , altera in ecclesia S. Silvestri Trainensis , altera in parœciali S. Nicolai , ubi festivitas Sancta ritu solemni celebratur iv Septembris , & ejusdem quoque imago exponitur. Reliquiarum particulam posteriorem eò attulit Panormo D. Vincentius Vicino Sacerdos Trainensis , qui veniens Panormo , ubi vigeat pestilentia , coactus est quadraginta dies extra civitatem morari in loco separato , ibique peste laborare cepit. Invocavit igitur loci patronum S. Silvestrum Trainensem , & singulari pietate S. Rosaliam , cujus habebat reliquias : atque ita sanitatem consecutus est.

404 Ecclesiam S. Rosaliæ , variaque altaria & sacella Messanæ condita , restatur Cascinus , addens non pauca quoque Messanensibus beneficia per Sanctam præstita , sed ea à se relata lib. 1.

malum gutturis sublatum Messane :

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 351

1. Nos de iis agemus in appendice miraculorum post Vitam. Quapropter unum dumtaxat, quod hoc loco narrat, huc transfero. Anno 1625, die VIII Aprilis graviter egrotare cœpit uxor Josephi Buttone, ac paucis diebus ad mortiferas angustias fuit perducta, quod suffocaretur tanto gutturis malo, ut os aperire non valeret. Itaque piè ad mortem se preparabat, atque hunc in finem habebat piam Servatoris imaginem. Huic autem imagini adjunctum erat modicum quid reliquiarum S. Rosaliæ, marito ipsius Panormo transmissum. Hac occasione maritus egrotam excitabat ad fiduciam de Sancta concipiendam, quod fama miraculorum ejus jam latè esset sparsa. Egrota igitur, conceptâ fiduciâ, cum loqui non posset, mente invocabat Sanctam ac lacrymis, reliquiasque ejus piè osculata gutturi admovit. Mox eodem momento novum sentit vigorem, & malo cessante, os aperit ac clarè loquitur, gratias agens sanctæ virgini Rosaliæ de sanatione sua tam repentina. Maritus porro, rogante uxore, factum totum perscripsit Panormum; eoque donum misit caput argenteum, ac Missam ibi cantandam curavit in gratiarum actionem.

405 In eadem diœcesi est abbatia S. Philippi reliquia in de Fragala, Ordinis S. Basilii, non longè ab abbatia S. oppido Myrto sita, ut docet Pirrus in Notitia Philippi de abbatiarum Sicilia pag. 91. Hujus abbas commendatarius D. Franciscus lo Presti accepit anno 1629 reliquias S. Rosaliæ, sibi donatas Panormi. De hisce autem reliquiis nemini quidpiam dixerat. Verumtamen, ubi redierat ad sanctum Philippum, ad eum venit virgo pia & simplex, nomine Dominica Castranuci, petiitque opem ab ipso pro necessitate spiritali, dicens se ad
eum

eum missam ab illa Sancta, quæ in domo ipsius erat à vespera præcedente : hæc autem non alia certò erat quàm S. Rosalia. Ita Cascinus, dicens abbatem primò astonium habuisse præ nimia admiratione : deinde verò pietatem ipsius in S. Rosaliam fuisse antam, summoque studio curasse, ut in magno ibidem esset honore. Postmodum nepotem *, aut fortè cognatum, ejusdem abbatis, nomine Philippum, ab infirmitate sanatum esse aquâ, cui eadem reliquie fuerant imposita, idem Cascinus testatur.

* nipote

406 Petra aut Petralia, geminum est in Sicilia oppidum, nimirum Petralia superior & Petralia inferior. Utraque sita est in media ferè Sicilia circa montem, qui olim Nebrodes, nunc Madonia ab incolis dicitur, adeoque longissimè Messanâ distat : ad hujus tamen diœcesim utraque spectat. Porro testatur Cascinus reliquias S. Rosaliæ haberi Petralia in ecclesia majore, imaginem in S. Antonii, ac utrobique festivitatem celebrari die IV Septembris, nec sine beneficiis. Utrùm verò Petraliam Superiorem designet, an Inferiorem, non adjungit.

407 In eadem diœcesi est oppidum S. Marci, & in oppido S. Marci, ubi varii sanati. medium ferè inter Messanam & Panormum. Ad prædictum quoque oppidum translata sunt piæque suscepta S. Rosaliæ sacra pignora : neque hæc suam ibidem frustra desiderari sivit beneficentiam. Dominica Lombardo per annum ferè insanabilem passa erat sanguinis fluxum ; multaque nequidquam usurpaverat medicamina. Deinde verò accepit aquam, cui imposita fuerant reliquie S. Rosaliæ : ubi parum hujus aqua cum fiducia biberat, sanam se reperit, nec umquam deinde sensit prædictum malum. Id intellexerat Laura Bruno, qua febris quotidiana & vehementi per octo

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 353

octo menses continuatâ eò erat adducta , ut de morte magis quàm de vita cogitaret. Usa est eodem remedio piâ fiduciâ , & sanitatem continuo obtinuit. Franciscus Castella biennali laborabat febrî , gustatâque eâdem aquâ , subito sanatum se ita gavisus est , ut circumiret ad prædicandum Sanctæ beneficium. Filia Dominica Lombardo , quam mox vidimus sanatam , nomine Vita , ejusdem aqua nonnihil piè ebibens , febrî liberata est.

408 Omnes modò Sicilia dioceses perlustravimus , excepta Patensî omnium minima. Patæ autem , vel Patæ , Siculis Patti , est urbs maritima in ora Septentrionali Sicilia , & episcopalis sub archiepiscopo Messanensi. In ipsa civitate Patensî festività S. Rosaliæ iv Septembris celebratur. In vico verò tribus miliaribus ab urbe Patensî distito , cui nomen la Gioiosa , festività ejusdem Sanctæ tum iv Septembris tum xv Julii ritu solemnî peragitur cum indulgentiis ac supplicatione celebri , in qua circumferuntur sanctæ Virginis reliquiæ , quas locus ille possedit ab anno 1625. Sacellum hisce reliquiis in ecclesia majore conditum est , in quo multa offeruntur sacrosanctæ Missæ sacrificia. Imago etiam S. Rosaliæ ibidem honoratur in ecclesia PP. Oratorii , beata Virgini dicata. Hactenus de cultu , reliquiis & miraculis S. Rosaliæ paucis annis per totam ferè Siciliam sparsis breviter agere volui cum Cascino , cujus mentem tam fideliter conatus sum exprimere , ut ipsa verba Italica frequenter tantum Latinitate donaverim ; & solâ brevitatî ac commodioris interpretationis causâ id ubique non fecerim.

Cultus & reliquiæ in diocesi Patensî :

409 Volui celerem illam cultûs propagati- cur tam nem non prætermittere , etsi Sanctæ Officiûm & multa de festum ad totam deinde Siciliam auctoritate Pon- cultus sint tificia data.

tificia extensum viderimus, quia celeritatem illam promoti cultus tanto magis ad gloriam Sanctæ spectare credidi, quanto pluribus cum beneficiis & miraculis fuit conjuncta, atque ex iis nata. Præterea celerrima illa cultus propagatio utcumque ostendit, vana non esse, quæ de pluribus Sanctæ beneficiis conscripta sunt: miraculis enim & beneficiis maximè permoventur homines ad Sanctos colendos. Ceterum dubitare nequeo, quin post tempora Cascini cultus S. Rosaliæ ad plura pervenerit Sicilia loca, quemadmodum & de reliquiis & de beneficiis ejusdem etiam existimo. Verum plura de hisce investigare non est necesse: miracula tamen omnia, quæ ad notitiam meam pervenerint, colligam in appendice post Vitam. Nunc verò investigabimus, quàm celeriter, quibusque occasionibus, ad alias plerasque Europæ provincias S. Rosaliæ cultus sit propagatus.

§ XXXIX. Cultus, reliquiæ & beneficia S. Rosaliæ in Italia.

Cultus per totam ferè Europam propagatus:

C *Ascinus lib. 3 cap. 14 ostendit cultum S. Rosaliæ per totam ferè Europam fuisse propagatum. At, cum postea ad civitates longè plures pervenerit, ita hic Cascinum sequar, ut ex aliis scriptoribus aut monumentis relata ab ipso sim amplificaturus, quantum fieri potest diligentè investigatione. Continebit simul hæc relatio, quidquid fide dignum de reliquiis & beneficiis Sanctæ se mihi obtulerit. Provinciarum aut regionum sine delectu alio eum sequar ordinem, quem*

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 355

quem jam tenuit Cascinus, Itaque cum eo exor-
dior ab Italia, ubi Roma inchoatum S. Rosaliæ
cultum, varias reliquiarum ipsius particulas eo
ad Urbanum VIII aliosque missas jam vidimus
§ 30, atque ea de causa de Urbe Romana nihil
hic addo, sed ad alias civitates cum Cascino pro-
gredior.

411 Paula, aliquibus Patycos dicta, & vul- in regno
gò Paola, oppidum est Calabria citerioris in Neapolita-
ora maris Tyrreni. In hujus oppidi territorio no reliquia
antiquam fuisse S. Rosaliæ ecclesiam asserit Ca- Paula, Ri-
scinus lib. 1 pag. 21. Deinde verò Paulam ali- velli,
quid reliquiarum delatum est per quemdam è So-
cietate Jesu atque idcirco sacellum Sanctæ erige-
re voluerunt domini istius loci, ait iisdem ferè
verbis Cascinus. In Basilicata & in diocesi Po-
lycastrensi oppidum est Rivellum, quod in terri-
torio suo antiquam habebat S. Rosaliæ ecclesiam.
Hac de causa Cascinus ait Rivellum se misisse
ejusdem Sanctæ reliquias, quibus populi devotio
anno 1627 excitata fuit.

412 In Principatu Ulteriori intra montem Trivici, ubi
Apenninum est Trivicum, vulgò Trevico, aut Sancta est
Vico della Baronìa, civitas modica, sed episco- patrona;
palis, quæ inter primas regni Neapolitani civi-
tates cultum S. Rosaliæ magna pietate suscepit;
nec sine gratiis obtentis, ait Cascinus, licet nul-
lam nominatim referat. Reliquia Trivicum de-
late sunt circa finem anni 1627. Trivicana ec-
clesia eo tempore præerat Hieronymus Mezza-
ninus, qui S. Rosaliam elegit patronam civitatis,
ac reliquias ejus anno sequenti 1628, die xxiv
Aprilis, ritu maxime solemnè magnaque cum
veneratione transfudit, instituta annua hujus
translationis festivitate. Itaque duo quotannis fe-
sta S. Rosaliæ Trivici peraguntur, alterum iv

356 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

Septembris, alteram translationis xxiv Aprilis.

Neapoli
sublatum
maleficium,

413 Neapolim jam anno 1625 S. Rosaliæ reliquias attulit P. Andreas Gonzaga Societatis Jesu, qui eas Panormi acceperat a Cardinali Doria. Verum exiguam dumtaxat harum particulam ibi reliquit, donatam persona particulari, cui illa saluti fuit. Decumbebat magica artis maleficio mulier non ignobilis, & natus Consiliarii Salinas, mense Novembri anni 1625. Decumbenti applicatae sunt memorata reliquia, ac mox surrexit infirma, jam prorsus sana. In lecto autem ipsius inventa sunt magicarum prastigiarum indicia, teste Cascino, qui hac narrat. Relictum est igitur Neapoli aliquid reliquiarum S. Rosaliæ, sed in manu persona privata, ita ut cultus Sancta ea occasione non fuerit inchoatus in ecclesia Neapolitana, licet privatorum quorundam devotio facile excitari poterit. Ceterum aliam partem reliquiarum suarum P. Andreas Gonzaga portavit ad patriam suam, ibique elegans sacellum Sancta extractum. At non indicat Cascinus, ubi id fuerit.

ac deinde
urbs peste
liberata,

414 Attamen cum anno 1656 sevirimã pestilentiam civitas Neapolitana graviter affligeretur, patrocinium S. Rosaliæ non neglexit, sed eam cum aliis patronis invocavit, atque ita illo flagello liberatam se sensit xvii Augusti. Varia illius rei testimonia affert Vincentius Auria in Rosa caelesti pag. 119 & sequentibus. Patroni invocati fuere Sanctissima Virgo Deipara Immaculata, S. Januarius antiquus patronus, S. Franciscus Xaverius recenter ea de causa electus, & S. Rosalia tamquam universalis contra pestem patrona, quantum existimo. Recitat laudatus Auria fragmentum epistola proregis Neapolitani, ac testimonium medicorum, in quibus prædicti

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 357

diti enumerantur patroni, quibus liberatio Neapolis à peste attribuitur. Consentit etiam Franciscus de Magistris scriptor Neapolitanus in Statu rerum memorabilium civitatis Neapolitana, ubi pag. 142 ait, Depictæ erant imagines Deparæ Immaculatæ, S. Januarii, S. Francisci Xaverii, & D. Rosolæ cum inscriptione, OB URBEM A PESTE SERVATAM. Agit enim de festivitate, qua Neapoli instituta fuit ob pestem sublatam.

415 Itaque Neapoli die IV Septembris magno indeque secum apparatus celebrata est S. Rosaliæ festivitas in ecclesia SS. Trinitatis de Monte, ait Auria. Deinde etiam decretum, ut id fieret annis singulis in gratiarum actionem de beneficiis per S. Rosaliam obtentis. Hisce porrò auditis, senatus Panormitanus gratias egit de gloria S. Rosaliæ promota Neapoli per litteras IX Novembris anni 1657 Panormi datas, quas recitat Auria pag. 121 & 122. In hisce autem significat, se intellexisse, varia sacella Neapoli erecta esse, & ecclesiam quoque adificandam Sancta propriam, ac demum annumerandam esse patronis civitatis Neapolitana. Auria non explicat, an hac re ipsa fuerint peracta. At Mancusus in Historia S. Rosaliæ tom. 1 pag. 274 patronam Neapoli electam asserit, sed nullum citat auctorem: magnamque prebet causam dubitandi, an civitatis patrona sit electa, quod non nisi unam nominet ecclesiam, in qua celebratur Sancta festivitas.

416 Certiora igitur sunt, qua pag. 122 subdit Auria; nimirum Sancta reliquias Panormo Neapolim missas, hasque argentea inclusas theca depositas esse in ecclesia S. Lucia de Monte, ubi sacellum Sancta dicatum, & annua festivitas instituta: præterea anno 1664 à senatu populoque Neapo-

stivitas annua ibi celebrari cœpta,

acceptæque Panormo reliquia.

Neapolitano lampadem argenteam magni ponderis missam esse Panormum, ut ea perpetuo coram sacro corpore S. Rosaliæ arderet.

417 Hisce aliud regni Neapolitani oppidum Atrantum, acceptis reliquiis, item peste liberatum. adjungit P. Caietanus Maria Noto in litteris hoc anno 1746 ad me datis, ita scribens: Anno MDCLVI Atrani, Apuliæ oppidum dioecesis Amalphitanæ, peste maximè afflictabatur. Inter hæc advenit unus è civibus, qui secum S. Rosaliæ reliquias afferebat: quas statim ac publicè adorandas exposuit, & S. Rosaliam cives omnes in patronam suam recepère, peste extincta est. Refert id ex religioso viri testimonio Petrus la Placa . . . Panormitani senatus cancellarius in *Opere Italico, quod anno 1745 Panormi impressum est* sub hoc titulo, I Trionfi di S. Rosalia &c. pag. 27 & 28. *Plura de hisce non addo, cum laudarium Opusculum mihi ad manum non sit: at solum observo, Atrantum etiam numerari inter urbes pestilentiam liberatas S. Rosaliæ patrocinio in Epistola senatus Panormitani data num. 328.*

418 Anno 1630, die IV Septembris, festivitatem S. Rosaliæ maxima solemnitate & devotione celebrare cœpit Ancona, urbs ditionis Ecclesiastica ad mare Adriaticum. Cascinus illam fusiùs referens festivitatem, asserit celebratam esse in honorem S. Rosaliæ, liberatricis à peste. Hæc verba nonnullam præbere possunt suspicionem de liberata Ancona à peste patrocinio S. Rosaliæ. Imò Mancusius saepe laudatus tom. I pag. 285 peste liberatam scribit, hunc ipsum allegans Cascini locum. Verùm examinandum prius erat, an peste laboraverit eo anno Ancona; quod invenire non potui. Itaque non ausim liberatam dicere, sed malim suspicari, Sanctam ibidem fuisse celebratam, aut quia Ancona in periculo fuit
contra-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 359

contrahenda pestilentia, & ad Sanctæ patrocini-
 um confugit; aut quia alia quadam occasione
 pietas Anconitanorum erga S. Rosaliam fuit ex-
 citata. Festivitas illa celebrata fuit in ecclesia So-
 cietatis Jesu. At non exprimit auctor, an statu-
 tum fuerit, ut singulis annis repeteretur. Veri-
 simile tamen est, quotannis celebrari, cum di-
 cat non minori sed potius majori solemnitate ce-
 lebratam esse anno 1632, postquam reliquia S.
 Rosaliæ Anconam fuerant perlata. Demum ad-
 jungit, idem festum actum esse in castro quodam
 vicino, quod Falconero dicitur.

419. Luca, urbs Etruria, sed sui juris & *& Luca, ubi quedam
 republica libera, non minori pietate cultum S. Rosaliæ amplexa est, quàm modo dicta Ancona. obtenta gra-
 Ait Cascinus, credidisse Lucenses, S. Rosaliam tia:*
 ex urbe sua originem trahere, quia Sinibalda
 familia nobilis ibidem est & antiqua, ideoque
 Sanctæ cultum tanto ferventius amplexos esse.
 Jam suo loco monui, varias de genealogia S. Ro-
 salia esse sententias, licet omnes ejus stirpem à
 Carolo Magno deducant. Verùm hic solum de
 cultu & reliquiis agimus. Testatur Cascinus se
 particulam unam pro Lucensibus dedisse abbati
 Raphaëli Olivetano: atque alteram quoque aliun-
 de ad eandem urbem pervenisse: priorem theca
 argentea, alteram crystallina inclusam servari:
 festivitatem verò Sanctæ in pluribus peragi eccle-
 siis. Ceterùm præcipuus promotor cultus S. Ro-
 salia in urbe Lucensi erat D. Vincentius Sinibal-
 di, cui varia ejusdem Sanctæ patrocini collata
 beneficia scribit Cascinus, dicens non modò do-
 mum ipsius, sed illum ipsum, uxoremque ejus
 & filios à S. Rosalia adjutos, & quidem, dum
 medici desperabant; nihil tamen de eorum mor-
 bis distinctius explicans.

420 Cre-

420 Cremona, civitas ducatus Mediolanensis
item cultus satis nota, S. Rosaliam venerari cœpit, ejusque
& reliquias opem implorare occasione militum Sicularum,
Cremonæ, quorum dux Petrus Valdina marchio della Rocca secum habebat Sanctæ reliquias. Cremonam eo tempore pestilentiam laborasse scribit Cascinus, quod videtur intelligendum de malo quodam periculoso & contagioso, qualia frequenter oriri solent in exercitiis. Verum, qualecumque fuerit contagium, testatur auctor, imaginem piam S. Rosaliæ pictam fuisse jussu prædicti militum ducis, eundemque curasse, ut aqua consecraretur reliquiarum S. Rosaliæ impositione; atque hac aqua multis sanitatem fuisse divinitus restitutam, itaque magnam Cremonensium devotionem enatam erga S. Rosaliam. Cum autem laudatus Valdina particulam reliquiarum suarum Cremonæ reliquisset, constructum est in ecclesia S. Viti altare dicatum S. Rosaliæ per eminentissimum dominum Petrum Campora episcopum Cremonensem. Statua insuper Sanctæ erecta per Bernardinum Resta, eaque ad S. Viti ecclesiam portata solemnibus supplicationibus. Pro hisce auctor laudat Vitam brevem S. Rosaliæ editam anno 1633 per P. Franciscum Abriani Ordinis Carmelitarum: an verò annua Sanctæ festivitas Cremonæ etiam sit instituta, ex relatis non liquet.

*& Fori-
Livii:*

421 Forum Livii, urbs diocesis Pontificie in Romandiola, vulgò Forlì dicta, reliquias S. Rosaliæ flagitavit, & particulam costæ accepit, eò per Cascinum transmissam. Hæc costæ particula theca argentea fuit imposita, erectaque ibidem Sanctæ statua in sacello eleganti. Ex hisce non solum profluxit multa populi devotio, sed festivitas etiam instituta quotannis celebranda, teste Cascino, qui hisce plura non addit de cultu Sanctæ

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 361

Et in Italia. Verum Mancusus in Historia S. Rosaliæ multo plures Italia assignat urbes, quæ cultum ejusdem Sanctæ postea sunt amplexæ. Læbet scriptorem illum sequi, urbes illas enumerando, sed brevissime, & eo ordine, quo præcedentibus ab ipso sunt additæ.

422 Setia, vulgò Sezze, oppidum ditionis Pontificiæ in Campania Romana, anno 1716 colere cœpit S. Rosaliam, cujus imago Romæ picta anno 1718 collocata fuit in ecclesia monialium S. Clara, ibique celebrata festivitas, ut suffius narrat Mancusus tom. 1 pag. 275 & seqq. Tusculum in eadem provincia, Italis Fratcati, cultum S. Rosaliæ amplexum est anno 1717, posita Sancta imagine in ecclesia Societatis Jesu, celebrataque ibidem solemnî festivitate, de qua laudatus scriptor pag. 284. Interamna, incolis Terni vocata, diutius S. Rosaliam coluit. Ecclesiam ibi eidem edificavit Joannes Georgius Castellî, eques Ordinis Melitensis, postquam Melitam Sanctam patrociniò peste liberatam viderat, ut suo loco narrabitur. Habet illa ecclesia Sancta reliquias; ejusque festivitas ibidem quotannis ritâ solemnî peragitur, teste Mancuso pag. 284, qui non pauca etiam beneficia à populo obtineri affirmat. Asculum Picenum, oppidum quoque statûs Ecclesiæ in Marchia Anconitana, vulgò Ascoli dictum, habet officulum S. Rosaliæ in ecclesia Societatis Jesu, eodem teste pag. 285. Ravenna Sanctam colere cœpit anno 1718, sparsis primùm per civitatem multis imaginibus, quibus civium pietas fuit accensa. Imago deinde ejusdem Sanctæ exposita fuit publicæ venerationi in ecclesia Societatis, ibique festivitas instituta die xv Julii, quæ dies est corporis inventi.

cultus Se-
tæ, Tuscu-
li, Interam-
na, Ascoli,
Ravennæ:

423 Anno 1717 reliquias S. Rosaliæ accepit

Z z

Bono-

reliquia,
miraculo in
via nobilitata,
Bononiam delatæ :

Bononia, celeberrima Italia civitas, sub dominio summi Pontificis. Narrat istud Mancusus paulo prolixius tom. 2 pag. 150 & seqq. Hasce reliquias Panormo in Italiam & Bononiam deportandas acceperat illustrissimus comes di Rubilani, qui cum illis se navi commisit Neapolim tendenti. Verùm post biduum navigationis dua naves Turcica navim illam ceperunt persequi, ita ut necessario à recta via deflectendum esset, ne prada hostibus fieret navis Christiana. Hac autem ubi toto oclidno ita fugerat, sequentibus semper navibus Turcarum; viderunt Christiani se esse non longè ab urbe Tuncetana, atque idcirco evadere non posse humanis viribus. Itaque ad preces se converterunt, productisque S. Rosalæ reliquiis, eam enixè rogârunt, ne sacer ille thesaurus, venerationi fidelium destinatus, prada esset infidelium. Post breves preces sævissima orta est tempestas, obscuratoque cælo, quod antè serenum erat, prospectus extra navim non nisi ad decem passus patuit: navis autem abrepta vento vehementissimo . . . , inflatis velis intra quatuor circitèr horas jactata est in portum Neapolitanum: quod iter naturaliter peragi non potest tempore tam brevi. Hac sibi relata esse ab ipso comite di Rubilani, asseruit juramentoque confirmavit Bernardinus Ignatius Astensis presbyter ex Ordine Capucinorum, cujus juramentum recitat Mancusus unà cum relatione ejusdem hinc compendio data. Porrò Bononiensis senatus allatas reliquias honorificè suscepit, atque in ecclesia sua S. Petronio dicata deposuit: restaturque Mancusus, extrinxi captum fuisse sacellum marmoreum ad honorem Sanctæ, dum scribebat: alia quoque magnifico opere cæpta fuisse.

ad

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 363

ad reliquias honorificè collocandas festumque celebrandum die 14 Septembris.

424 *Laudatus scriptor tom. 1 pag. 288 docet* *cultus in*
Sanctæ festivitatem quoque annuatim celebrari *multis aliis*
in quadam ducatus Mirandulani ecclesia, quam *Italia urbi-*
non nominat. Per totam insuper diœcesim Muti- *bis.*
nensem agi eandem festivitatem, uti jam dixi
num. 321 episcopo Mutinensi concessum à Cle-
mente XI. Facultatem celebrandi Officium S. Ro-
saliæ per totam diœcesim petierat Mutinensis pra-
sul Ludovicus Masdoni, quia credebatur sanita-
tem sibi instauratam Sanctæ patrocinio. Cùm e-
nim multis ætatis ingravescentis incommodis &
infirmis ad obeundum officium episcopale
ineptus, & lecto plerumque affixus esset, San-
ctam sibi elegit patronam, ac vires sibi eò usque
redditas sensit, ut clerum suum consecrare rurs-
sum posset, & diœcesim quotannis lustrare, quem-
admodum fusiùs refert Mancusus tom. 2 pag.
148 & 149. Coli etiam S. Rosaliam Placentia,
ac in ducatu Ferrarienti, & in Mantuano, af-
ferit laudatus scriptor pag. 289, sed modo quo-
dam vago, ita ut ex dictis ipsius colligi nequeat,
an in locis istis annua celebretur festivitas. Idem
ait pag. 291 exercitum Hispanum Mediolani
pestis periculo liberatum, indeque suspicatur San-
ctam ibidem coli: at nullam producit auctorita-
tem, nec ullum assignat tempus. Verùm Genua
festivitatem celebrari in ecclesia Clericorum Re-
gularium, qui ministerio infirmorum se addixe-
runt, devotionemque ibidem multum esse auctam
anno 1717 & 1718, clariùs eodem loco testatur.

425 *Mons Physcon, vulgo Monte Fiascone, reliquias et*
oppidum est Etruria Pontificia, ubi cultus S. 1211. Monte
Rosalie anno 1717 receptus fuit magno ardore. Physcone,
Rem fuse narrat Mancusus pag. 292 & seqq.,

364 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

ex quo præcipua breviter capita colligam. Ibidem in seminario episcopali varia distributa sunt exemplaria *Vite* S. Rosaliæ, cujus lectione omnium ibidem pietas in Sanctam est accensa. Celebrata igitur in seminario festivitas inventionis die xv Julii magno cum apparatu; ac tunc venerationi exposita imago Sancta, inventa apud civem quempiam, qui assererat se eam pingendam curasse, quia in mari Siculo liberatus erat imminente naufragio, invocata ope S. Rosaliæ. Porrò Franciscus Perini nobilis Panormitanus, ubi prædicta audierat, particulam digiti S. Rosaliæ, quam habebat authenticis testimoniis munitam, donavit ecclesie seminarii Montis Phycconis S. Bartholomæo dicata. Harum reliquiarum translatio solemnitate celebri magnoque apparatu facta est die xiv Julii, & festivitas inventionis die sequenti piè celebrata. Atque hoc modo inchoatus est Monte Phyccone S. Rosaliæ cultus, pietate in Sanctam ad oppida quadam vicina simul propagatâ. Hisce subdit auctor, Florentia die festo S. Rosaliæ imaginem Sancta exponi in ecclesia Societatis Jesu: Liburni * verò sacellum eidem Sancta dicatum esse in ecclesia S. Mariae Montis nigri, multumque eò populum concurrere in festivitate S. Rosaliæ. At non edicit, an Sancta in duabus istis urbibus Officio colatur ecclesiastico.

* Livorno

& Recineti, ubi varia impetrata beneficia.

426 Ut huic collectioni de cultu Sancta in Italia finem imponamus, restat memoranda civitatis Piceni, seu Marchie Anconitanae, Recinetum, vulgo Recanati dicta, quò reliquie S. Rosaliæ pervenerunt anno 1723. Res tota narratur à Mancuso tom. 2 à pag. 196; sed compendium mihi sufficiet. Anno 1723, mense Septembri, in monasterio Recinetensi monialium S. Stephani tres

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 365

è monialibus, videlicet Candida Columba Ghinelli, Barbara Constantia Fortuna, & Rosalia Cherubina Leopardi, lecto decumbebant continua febris vexata. Cum autem non diu ante delata essent reliquia S. Rosaliæ ad prædictum monasterium, infirma moniales ad opem Sancta confugerunt: eaque piè invocata, capita sua memoratis reliquiis tangi voluerunt. Quo factò, mox febris abscessit, sanasque sic reliquit, ut deinde non rediret. Hoc factum ipsa moniales subito sanata, præmisso juramento, testata sunt XXI Februarii anni 1724 coram publico notario Antonio Francisco Præsustino, & duobus testibus ex Ordine Minorum de Observantia, prout latius narratur in Actu notariali, apud Mancusum edito, quem episcopus Recinetensis confirmavit, fidem & auctoritatem prædicti notarii testando XV Martii ejusdem anni, quemque archiepiscopus Panormitanus eodem anno, die 2 Aprilis, in Acta referri curavit, suoque nomine subscripsit, ita ut triplex illa sanatio abundè videatur firmata. Verùm ex relatione jurata monialium clarum non est, an omnes tres eodem die sint sanata, an diversis; sed solum ex illa constat, subito omnes sanatas esse: malimque suspicari singulas esse sanatas diversis diebus, tum quòd de diversis diebus fiat mentio, tum quòd dies sanationis non exprimat. Ceterùm reliquia illa S. Rosaliæ monialibus donata erant à viro nobili Carolo Calcagni, habitante Messana, sicut additur in testimonio monialium. Hec de Italia sufficiant, licet dubitare nequeam, quin Sancta cultus ad plura etiam Italia loca perveneris.

§ XL. Cultus , reliquiæ & beneficia in Gallia , Hispania , Germania & Hungaria.

*Nicea ,
nuncupato
voto , liberatur peste*

QUandoquidem Cascini vestigiis insistere statui , cum eodem ex Italia in vicinam transibo Galliam , ubi Niceam Provinciam , qua ab aliis Italia attribuitur , peste liberatam scribit post votum S. Rosaliæ nuncupatum. Rem narrat hoc modo. *Nicea Gallis Nice , Italici Nizza , qua sita est in limite Italia , & caput est comitatus Niciensis , gravi laborabat pestilentia , uti multa alia urbes eo tempore. Cum autem audivissent Nicienses S. Rosaliam contra pestilentiam esse patronam ; ac scirent reliquias ipsius honorari in pago comitatus Niciensis , dicto Lucerame , qui paucis solum miliaribus Nicaâ distat ; ibique esse sacellum eidem Sanctæ dicatum ; ad patrocinium ipsius confugere decreverunt : atque id fecerunt hoc modo. Voverunt Nicienses , se daturos lampadem argenteam memorato S. Rosaliæ sacello ; seque in urbe sua alterum sacellum eidem Sanctæ erecturos , eique alteram lampadem daturos argenteam. Quin & votum illud impresserunt , multisque miserunt in circuitu. Voto nuncupato , ait Cascinus , cessavit pestilentia : idem videri potest apud Fosredum in Nicea pag. 52.*

*Sanctæ
reliquias
impetrat :*

428 Præterea post biennium litteras miserunt Panormum , ut flagitarent nonnihil reliquiarum Sanctæ Rosaliæ. Exemplar litterarum , quibus reliquias istas petierunt Nicienses , ante me habeo.

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 367

beo. Data sunt Nicae xxiv Junii anni 1633, & subscripta hoc modo, sed Italicè: Syndici Nicenses. Andreas Bontà secretarius. Afferitur votum S. Rosaliæ factum, additurque peti reliquias ad excitandam magis populi devotionem, Quia simulac nuncupatum erat votum, subito cessavit dictum contagium miraculo verè magno, æternæque memoriâ digno. Id contigisse anno 1631 antè in eadem epistola dicitur. Reliquias vero anno 1634 impetrarunt, teste Cascino, qui suas ipse donavit. Inscriptio tamen apud Jofredum pag. 52 exprimit annum 1635. Verùm, cum dicat geminam particulam esse missam, prior forsàn anno 1634, altera 1635 missa fuerit. Eodem teste, Nicenses argenteam lampadem S. Rosaliæ donum miserunt Panormum; ac eidem in cathedrali Nicensi elegans erexerunt sacellum.

429 Parisiis ab anno 1628 particulam costa S. Rosaliæ habuit Anna Austriaca Francia regina, qua & Sanctæ imaginem pingi jussit. Particula maxilla ejusdem Sanctæ ab anno 1631 servatur in ecclesia domus professe Societatis Jesu, S. Ludovico dicata Parisiis. Reliquias S. Rosaliæ etiam petiit & obtinuit Clemens de Bonzy episcopus Biterrensis in Occitania, quòd urbs Biterrensis * peste affligeretur, teste Cascino. Addit Mancusus pestilentiam cessasse per allatas reliquias: nec dubium est, quin cessaverit, sed quomodo aut quamdiu post allatas reliquias, non invenio.

430 Hisce adjungo annotationem à P. Noto scriptam, quæ Panormo hæc missa sic habet: Anno mdcxxx (pestilentia liberata sunt patrocinio S. Rosaliæ) civitates Galliæ Thigernum (in Alvernia inferiori,) & Molinæ (Bononensis provincia caput;) ut fusè scribit P. Stephanus Chamillard Societatis Jesu in epistola ad P. Joan-

reliquie
item Parisiis & Biterrensis:

* Beziers

Thigernum
verò & Molina, iis acceptis, factoque voto, * Thiers * Moulius

P Joannem Mariam Amato : quam hic typis edidit in Oratione secunda in solemnibus studiorum lustratione pag. 135. Assignata epistola Italica est . scriptaque anno 1705. Ejus compendium sufficit ad propositum nostrum Refero Molinas anno 1630 peste graviter laborasse , magistratum autem S Rosaliæ vovisse annuam supplicationem , ad ipsius honorem piè instituendam in ejus die festo ; votoque nuncupato ac supplicatione instituta , pestem cessasse. Occasio voti sic exponitur. Cappucini quidam narrarunt Molinensi magistrato , civitatem Alvernia Thigernum , unde venerant , peste liberatam esse post votum S. Rosaliæ factum , acceptasque nonnullas ipsius reliquias ab aliquo P. Cappucino donatas Thigernensibus. Cum verò rector collegii Societatis Jesu significasset , se reliquias habere S. Rosaliæ , votum nuncupatum est , cessavitque pestilentia.

431 Addit tamen revixisse pestem , quando voto , quo etiam promiserant Molinenses , se curaturos , ut pingereur imago Sancta , non satis velociter satisfactum est ; ac rursus cessasse post impletam hanc quoque voti partem. Dubitabunt fortasse Molinenses de veritate hujus facti , quia in tabulario urbis de eo nihil est inventum ; in tabulario verò capituli dua solum breves inventa memoria : quarum prior dicit , venisse anno 1631 magistratum ad capitulum ac rogasse ut institueretur supplicatio secundum votum. Altera habet , venisse magistratum ac petisse à capitulo , ut institueretur supplicatio generalis , ad agendas Deo gratias pro liberatione à peste. Verum in neutra fit mentio S. Rosaliæ. Itaque existimo P. Chamillard factum narrasse ex litteris annuis collegii Societatis Jesu , in quibus similia solent notari : nam votum primò cum ad-

peste dicuntur liberata.

jun-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 369

*junctis personis refert, atque subscriptum suis-
se, Demmonet. Deinde verò pro occasione voti
ac eventum rei laudat P. Lebel Societatis Jesu.
Ceterum senatus Panormitanus in epistola sua ad
Pontificem inter urbes Sancta patrocínio gavifas
numerat Thigernum & Molinas ex hisce monu-
mentis, quantum opinor. Auria in Rosa caelesti
pag. 102 ex Diario Nicolai Causini, quod mihi
ad manum non est, hæc producit verba ad 14
Septembris: S. Rosalia de Normannis oriunda
miræ sanctitatis, quæ pestis expultrix in Italia,
& Molinis colitur magna solemnitate. Verba ni-
cumque ambigua sunt: nam pro varia interpun-
ctiōne varius exorditur sensus, nimirum de cultu
Sanctæ Molinis delato secundum interpunctiōnem
datam; vel de peste Molinis equè pulsa ac in
Italia, si comma ponatur post vocem Molinis.
Verum qualiscumque fuerit mens Causini; agit
de Molinis in Gallia, non de Mechlinia in Bra-
bantia, ut ipsum perperam intellexit Auria, di-
cens S. Rosaliam Mechlinia in Brabantia coli so-
lemniter. Quippe cultus Sanctæ non est tam citò
inchoatus Mechlinia, sed ibi coeptus est, dum
fuit permissus omnibus diionibus regis Hispania.*

432 *Ex Gallia Cascinam sequor in Hispaniam, de qua breviter sic differit: Civitas Panormitana, simulac reliquiæ S. Rosaliæ veneratiōni fidelium fuerunt expositæ, duas ex illis in-
signes particulas, saxo illo lucido vestitas, in-
cūsasque duabus thecis; quas corallides orna-
bant, in Hispaniam transmisit ad regem Philip-
pum IV & reginam. Illæ verò exceptæ sunt ve-
neratione digna regibus tam Catholicis & piis.
Reliquias hæc omnes, aut certò partem unam
rex Catholicus deinde donavit regali monasterio
S. Laurentii, ubi anno 1722 testimonium Car-*

*Reliquia in
Hispaniam
ad regem
missa:*

dinalis Doria , quod ibi cum reliquiis servatur ; propria manu exscripsit Pinus noster. Illud huc transfero : Joannettinus Doria S. R. E. presbyter Cardinalis tituli S. Petri in Monte aureo , archiepiscopus Panormitanus , fidem facio , & attestor ex reliquiis S. Rosaliæ , virginis Panormitanæ , cujus corpus nuper est inventum in specu montis Peregrini , lapideis thecis mirifica concretionem inclusum , fuisse desumptum capitulum humeri ejusdem beatissimæ Virginis , quod ad sacram Catholicam regis domini nostri Philippi IV majestatem transmittitur à senatu Panormitano. Ut autem in exhibendo cultu præfata majestas minimè sit anceps , ceterique omnes Christi fideles possint ritè colere & religiosè venerari , in ejus rei testimonium præsentem litteras dedi , propria subscriptione & sigillo obsignatas. Panormi xxxi Augusti , Indictione VIII , anno Domini MDCXXV. Joannettinus Cardinalis Doria , archiepiscopus Panormitanus &c. Ita authenticum Cardinalis testimonium.

*exercitus
Hispanus
contagio li-
beratus :*

433 *Factum memorabile , si omnia adjuncta satis sint certa , mihi communicavit mox laudatus adjutor , Cajetanus Noto , ita scribens : Cùm hoc anno (1652) Joannes Austriacus Barcinonensem urbem obsidione cingeret , pestifera lues , quæ per regna Hispaniæ grassabatur , Hispanum exercitum magno militum damno invasit : à qua tamen repente liberatus est , ubi solemnis supplicatio indicta fuit , in qua S. Rosaliæ effigies circumlata est. Habetur hæc narratio in libello , eodem anno MDCLIII Panormi typis Nicolai Bua impresso in 8º. , cui titulus est (*Italicus , quem Latinum facio :*) " Relatio stupendi miraculi , patrati per S. Rosaliam virginem Panormitanam , in exercitu regis nostri Catholici , & solemniter ta-*

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 371

„ tatis ea de causa celebratæ Matriti in die festi-
 „ vitatis ipsius IV Septembris MDCII, accepta
 „ ex litteris, datis in aula die XI ejusdem mensis
 „ à persona summæ auctoritatis „. Ibi autem hæc
 leguntur verba (*Italica, sed rursus Latina red-*
denda:) ” Serenissimus dominus Joannes Au-
 „ striacus piè imploravit opem virginis Panormi-
 „ tanæ S. Rosaliæ: atque ubi ipsam (*id est, pi-*
etam ipsius imaginem) cum applausu & devo-
 „ tione per exercitum in solemnibus supplicatione
 „ circumferri curaverat, ut ab omnibus honora-
 „ retur & coleretur; miraculum revera stupen-
 „ dum! cessavit illico contagium, omnibus per-
 „ fectam sanitatem consequentibus, non solum
 „ à malo contagioso, sed à quacumque etiam
 „ alia infirmitate, ita ut post hanc supplicatio-
 „ nem nullibi melius & perfectius sanitas vigeret
 „ quàm in exercitu Catholico „. Inde adniten-
 „ tibus P. Josepho Spucees Societatis Jesu Panormi-
 „ tano regio concionatore, & doctore Damiano
 Bertolo Panormitani senatus apud Catholicum
 regem procuratore, solemnè festum D. Rosaliæ
 in Matritensi urbe celebratum est. *Hoc factum*
etiam narrant Auria in Rosa celesti pag 110
& Mancusus tom. 1 pag. 271.

434 *Ipsa quoque urbs Barcinonensis periculo reliquæ in*
infestione exposita fuit per quemdam mercato-
Majorica
rem, qui, morte appropinquante, aperuit, cur
insula.
singulis annis festivitatem S. Rosaliæ solemniter
celebrasset, nimirum merces pretiosas, sed infe-
lias, in urbem induxerat, ibique distraxerat:
attamen invocaverat S. Rosaliam, ut omne aver-
teret periculum. Ita revera factum asserit Man-
cusus pag. 271. Merces illa nec mercatori no-
cuerunt, nec iis, quibus eas vendidit. At factum
hoc si satis certum, mirandum quidem; sed ne-

372 ACTA S. ROSALIE VIRGINIS

quaquam imitandum. Anno 1683 insula Balcanis major, dicta aliàs Majorica, accepit S. Rosaliæ reliquias, quas in metropoli cognomine possidet collegium Societatis Jesu, ut latius narrat Mancusius tom. 1 pag. 272. Hactenus de Hispaniâ, ubi cultum S. Rosaliæ primum in diocæsi- bus quibusdam particularibus receptum ac dein- de promotum per totum regnum, ac per ditiones omnes Catholico regi subjectas, jam vidimus § 30. Qua de causa nihil addendum est de insula Sardinia, qua eodem tempore cultum S. Rosa- liæ suscepit, quòd regi Hispania esset subjecta, licèt seculo nostro alium regem acceperit.

435 De reliquiis S. Rosaliæ in Germaniam portatis Cascinus pag. 400 ita scribit: Nihilo minùs augustissimo imperatori Ferdinando carissi- mæ fuerunt (Sancta reliquia,) ex quibus primò nonnulla accepit fragmenta in theca eleganti, ea- que in summo habuit honore; multoque magis (acceptum) deinde fragmentum insigne ex ra- dio brachii, undique candido lapide circumda- tum. Mancusius tom. 1 pag. 261 ex litteris Vien- nensibus docet, prædictas reliquias ab Urbano VIII missas esse ad Ferdinandum II, easque ab impe- ratore postea donatas domui professe Societatis Je- su Vienna. P. Bernardus Gollez, cujus sunt illa li- ttera, inter alia sic scripsit xiv Decembris an- ni 1670: Digitum autem hujus Sanctæ sacrista- nus asserit tempore pestis à Ferdinando II, Ra- tisbonæ existente, ad Domum (professam Vien- nensem) missum fuisse, & ab inde pestem aut numquam aut rarò admodum Viennam infestasse. Primam autem festivitatem S. Rosaliæ magno splendore celebratam fuisse Vienna anno 1641, docet ex litteris annuis prædictæ domus professe. Alia littera P. Gollez Panormum missa affirmant, S. Ro-

Reliquia
Viennam ad
imperatorem
missa:

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 373.

S. Rosaliam Vienna patronam fuisse electam in magnis mortium & morborum periculis. Demum Viennam Sanctæ patrocínio fuisse peste liberatam, affirmat non solum laudatus Mancusus, sed clarioris etiam ostendit Vincentius Auria in Rosa cælesti pag. 106.

436 *Pauca ex hoc scriptore contemporaneo Vienna pe-
Latina facio. Inde, inquit, per totam Germa- ste liberata,
niam nata est extraordinaria devotio erga San-
ctam, (ex Cilleia nimirum peste liberata, ut
mox videbimus) tantoque magis per totum im-
perium accrevit ejus veneratio, quia eadem li-
beratio comperta fuit in urbe Vienna Austriæ,
malo contagioso liberata patrocínio Sanctæ. Un-
de in memoriam tanti beneficii acclamata fuit
Viennæ patrona, & in collegio (imò in domo
professa) Societatis Jesu ejusdem urbis sumptuo-
sum ejus nomini erectum fuit altare, atque in
loco publico elegans ipsius statua, ante quam
singulis hebdomadis die Sabbati litanæ ejus piis-
simè decantantur. Hisce necdum contentus po-
pulus imaginem Sanctæ depingendam curavit in
januis domus suæ in gratiarum actionem de mi-
raculis, patrocínante Sancta patratis toto illo tem-
pore, quo pestis duravit isto anno (1649, ut
antè insinuavit.) Quin imò Georgius Tecler,
istius regionis pictor, venit ad implendum votum
visitandi speluncam S. Rosaliæ in monte Peregrino,
testans veritatem facti, unà cum Laurentio
Churelich Germano, qui Panormum venit, ut
distinctam facti relationem communicaret.*

437 *Cilleia, aut Celia, vulgo Cilley, caput uti & Cile-
est comitatús cognominis in circulo Austriaco, leia:
sitæque in confinio Styriæ & Carnioliæ ad Sada-
nam fluvium. De hac urbe laudatus Auria præ-
miserat sequentia: Hoc anno MDCXLIX patrocí-
nium*

nium Sanctæ obtinuit apud Datorem omnium stupendum miraculum in imperio Germaniæ, in urbe Celia diœcesis Labacensis, ubi tam crudelis sæviit pestis, ut miseri mortales horrendo illo malo existingerentur magna multitudinè usque ad sexaginta millia. Nihil proderant medicorum antidota, magistratuum diligentia, nec preces aut vota diversis Sanctis facta. In statu tam miserando pius istius civitatis episcopus confugit ad devotionem & ad patrocinium Sanctæ anachoretidis Panormitanæ Rosaliæ, à qua mirabilia in variis mundi partibus contra pestem patrata intellexerat. Itaque sincerissimis lacrymis vovit, se ædificaturum ecclesiam, nomini & honori ipsius dicendam, si precibus suis grande illud Dei flagellum ab ista civitate averteret. Non poterat eo tempore pius episcopus adimplere votum, quia ærarium civitatis omnino erat exhaustum sumptibus occasione mali factis. Verùm cùm persona dives eo morbo liberata esset, ea propriis sumptibus vix cœperat ædificare, quando confestim pestis prodigiôsè in civitate cessavit. *Pro hisce auctor laudat relationem quamdam anno 1653 Panormi impressam; subditque orationem, quâ usus fuisse Germanos affirmat, hisce verbis Latinis conceptam: Deus, qui corpus famulæ tuæ Rosaliæ, post tot sæcula intra montes inventum, contra sævientem pestilentiam sacrum amuletum fidelibus tuis esse voluisti; da supplicibus tuis, ut qui sacras ejus reliquias colimus, vel commemoratione lætamur, ejus quoque intervenientibus meritis, à præsentibus periculis, & à malo pestilentia liberemur. Per Christum Dominum nostrum.*

438 *De Gracio, Styria metropoli, vulgo Gratz dicto. scribit Cascinus, summam ibi dev-*

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 375

orationem in S. Rosaliam esse natam anno 1633, reliquia
 tamquam in illam, cujus beneficio fuerant peste *Sancta*
 liberati Græcenses. *Mancusus tom. 1 pag. 262* *Græcii, ubi*
originem hujusce cultus declarat ex epistola Ms. patrona elo-
P. Wolfgangi Reusxen, qui de eo varia Panor- ga:
rum perscripsit anno 1670, die 2 Decembris.
 Origo, inquit, cultus Beatæ hujus in nostro
 templo fuit P. Alegambe, qui cum principe ab
 Hoggenberg in provinciis fuit, & circa illud
 tempus corpus beatæ Rosaliæ fuit inventum. Ac-
 cepit nimirum P. Alegambe reliquias S. Rosaliæ
 in Sicilia, easque Graciam detulit, ubi civitas
 seu magistratus suis sumptibus componi curavit
 elegantem cistam argenteis adornatam laminis,
 cui reliquiæ impositæ sunt, ut habet eadem epi-
 stola, ubi additur: Et in patronam à civitate
 electa tempore pestis. Cum autem reliquia sine
 deposita in ecclesia Societatis Jesu, ibi Sancta fe-
 stivitas quotannis celebratur solemniter, quod et-
 iam fieri solet, quandocumque pestis grassatur,
 inquit P. Reusxen, addens: Et nos ad finem
 Litaniarum de omnibus Sanctis (quæ quotidie
 dicuntur in Societatis Jesu collegiis) semper o-
 ramus orationem de diva Rosalia. Mancusus ex
 eadem epistola, sed verbis illius non adductis,
 narrat extra urbem Græcensem à Congregatione
 honoratorum civium sub titulo Virginis Purifi-
 cata erectam esse ecclesiam S. Rosaliæ, quod fre-
 quens populus excurrit præsertim in ipso festo,
 atque aliquot anathemata ibidem jam sunt affixa.
 Hac demum subjungit P. Reusxen: Nunc à P.
 Rectore intellexi, unam partem reliquiarum esse
 etiam in facello domestico B. Aloysii, & San-
 ctam solenni voto à tota civitate facta fuisse in
 patronam electam; plurimaque beneficia acce-
 pisse Græcenses per intercessionem Beatæ.

376 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

439 *Cascinus reliquias S. Rosaliæ jam suo tempore etiam Colonia fuisse scribit, in ecclesia Societatis Jesu, ibique sacellum Sanctæ extructum. Apud Mancusum verò plura de hisce scribunt duo Patres Societatis Jesu Colonia degentes. P. Adamus Pleikner ita anno 1670: Tempore pestis Patres hujus collegii plurimas illius, tamquam singularis contra pestem patronæ, imagines Coloniae sparserant. Idem referens P. Herwannus Grombach, addidit, imagines istas primùm tetigisse reliquias Sanctæ. De earum verò usu ita habet: Quæ ostiis domorum vel conclavium affixæ sunt, vel gestatæ, successu sæpe felicissimo, depulsa à multis ædibus, familiis, agris*, lue. Unum ex obitibus ibi beneficiis referam in Appendice cap. 5. Porro adduntur ibi & alia pietatis exercitia, quibus tempore pestis Sanctæ opem implorârunt Colonenses. Bonne in electoratu Colonienfi particula est reliquiarum S. Rosaliæ; de qua ad majores meos P. Jacobus Kritzradt anno 1671 ita perscripsit: Bonnæ particula ex reliquiis S. Rosaliæ, nobis in solatium ac tutelam submissa, & venerationi publicæ exposita, pietatem mirificè auxit, contagione per urbem gliscente.*

440 *De eximia Pragensium pietate in S. Rosaliam Mancusus agit pag. 263. Nonnulla quoque de aliis Bohemia & Silesia locis mihi communicavit P. Cajetanus Noto. Verùm cum Sanctæ per omnia regna Augusta domus Austriaca subjecta tamquam patrona colatur, ut vidimus num. 320, solùm memorare volui illius domini urbes, quæ jam antea Sanctæ cultum erant amplexa, nisi singularia quadam dicenda occurrerent. Qua de causa nihil dicam de regno Hungaria, nisi reliquias S. Rosaliæ duobus saltem locis*

reliquia
item Colo-
nia & Bon-
nae.

* foris agris

atque in
Hungaria

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 377

locis ibidem haberi. Tirnavia urbs Hungaria Superioris hoc seculo accepit reliquias S. Rosaliæ per P. Franciscum Castiglia Panormitanum Societatis Jesu, qui Roma erat pœnitentiarius, quando eas rector collegii Societatis Jesu Tirnaviensis studiosè petiit, & per ipsum accepit, teste Mancuso pag. 266; ubi addit in parte quadam ditionis comitis Esterhâsi ecclesiam S. Rosaliæ esse conditam, Sanctæque reliquias anno 1720 impetratas esse à prædicto comite. Forsan & plures reliquias deinde obtinuerunt Hungari, qui ut subditi Domui Austriacæ Sanctam colunt.

441 Idem est de Transilvania, de qua *Lam- & Transil-*
danus P. Noto ita hoc anno ad me scripsit: Dum vania.
 elapsis annis pestilentia per Transilvaniam vicinasque regiones grassaretur, plures S. Rosaliæ reliquiæ pro illis regionibus petitiæ sunt & illuc transmissæ. Invocatam porrò ibi S. Rosaliam, ejusque opem populos illos sensitse, ex litteris Viennâ huc missis accepimus. At nec particulare aliquod memorat beneficium, nec docet, ad quas urbes transmissæ sint reliquiæ. Pestilentia verò, de qua loquitur, inchoata est tempore postremi belli Turcici, seu anno 1737, atque in milites eque sævit ac in Transilvania & Hungaria incolas, præsertim anno 1738, sed non diu post sedata fuit ac omnino demum sublata.

§ XLI. Cultus , reliquiæ & beneficia S. Rosaliæ in Belgio & præsertim Antverpiæ : item in Polonia & in insula Melitenfi.

Reliquia in Belgio :

IN Belgium nostrum varia quoque perlata sunt particula reliquiarum S. Rosaliæ , ejusque cultus ibidem ceptus ab anno saltem 1629 , quando etiam Antverpia editum fuit breve compendium *Vita* , variis imaginibus representatum. Cascinus pag. 400 testatur P. Florentium Montmorentium , qui provincia Flandro-Belgica Societatis Jesu ab anno 1623 ferè finito usque ad annum 1627 præfuit , reliquias S. Rosaliæ Româ portâsse in Belgium , sed nec annum exprimit , nec exponit , ad quam delata sint urbem. Ipris in Flandria collegium Societatis Jesu reliquias Sanctæ à multo tempore veneratur , ut ad me perscripsit P. Ludovicus Verspilt in eodem collegio degens , qui etiam adjungit in ecclesia istius collegii singulare quotannis in honorem Sanctæ celebrari sacrum , ad quod conveniunt puella pauperes , qua erudiuntur doctrinâ Christianâ in sacello sancti Spiritus , cujus S. Rosalia est patrona.

aliqua Antverpiam missa ,

443 Anno 1629 alia reliquia S. Rosaliæ portata fuerunt Antverpiam , ibique solemni ritu deposita in Sacello ornatissimo Sodalitatis juvenum sub titulo Nativitatis beate Mariae Virginis , qua ibidem semper continuata est per unum

Pa-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 379

è Patribus domus Professe Societatis Jesu, & hæcenus floret sodalium numero & pietate. Eas flagitavit P. Hermannus Spruyt prædictæ Sodalitatis director; donavit Panormi Cascinus anno 1628 cum litteris patentibus D. Francisci de la Riba, archidiaconi Panormitani & vicarii generalis Cardinalis Doria, quæ hæcenus servantur & sigillo Eminentissimi Cardinalis sunt munita, imò & nomine ipsius data, ita ut potius vocari debeant littere Cardinalis ipsius, cujus nomen præfigitur. Reliquias autem istas Romam detulit P. Hieronymus la Roccha procurator provincie Sicule ad Congregationem missus anno eodem 1628, ibique eas coram notario multisque testibus tradidit P. Joanni de Tollenare, provincie Flandra-Belgica ibidem procuratori, qui eas finita congregatione Antverpiam detulit anno 1629, una cum instrumento memorato Cardinalis Doria, & instrumento traditionis Roma per notarium factò, ac signato xx Decembris anni 1628.

444 Utrumque instrumentum præ manibus habeo, uti & testimonium P. Joannis de Tollenare, quod notatum est Antverpia III Augusti an. 1629, atque his verbis conceptum: Ego infra scriptus testor, me reliquias S. Rosaliæ cum instrumento authentico illustrissimi Cardinalis Doriæ archiepiscopi Panormitani, & alio instrumento, coram notario Romæ confectò, accepisse Romæ à P. Hieronymo Rocca tunc procuratore Siciliæ Societatis Jesu, & supradicta omnia tradidisse in manus P. Hermannus Spruyt ejusdem Societatis. Visi autem hisce testimoniis, recognitisque reliquiis, illustrissimus Joannes Malderus episcopus Antverpiensis permixto die

ac deposita
in sacello
Sodalitatis
juvenum
domus pro-
fesse Socie-
tatis Jesu

380 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

111 Septembris anni 1629, ut in diœcesi sua publica venerationi exponerentur.

445 Papebrochius noster in *Annalibus Antverpiensibus* apud nos *Mss.* ad annum 1629 de solemnitate: *magna cum* verpiensibus apud nos *Mss.* ad annum 1629 de solemnitate: *ter sic* habet: Die VIII Septembris Sodalitas juvenum, sub titulo Nativitatis B. M. Virginis pridem erecta, solenniter ab ecclesia domus professæ ad aulam suam transtulit reliquias S. Rosaliæ virginis ex Sicilia allatas, curante sodalitatis direttore, & ab illustrissimo Maldero probatas vigore instrumenti, anno præcedenti die XXI Junii signati per D. Franciscum de la Riba, . . . fidem faciendo, fragmentum ossis lapidi inditum, (quod P. Jordanus Cascini, Societatis Jesu in Sicilia provincialis, mittebat Antverpiam P. Hermanno Spruyt) esse ex reliquiis Rosaliæ virginis Panormitanæ Quare eandem Sanctam ista Sodalitas ex tunc cœpit civitati nostræ colendam proponere, veluti singularem contra pestem patronam, & patrociniî efficaciam multis modis experiri. *Paulo antè ad eundem annum scripserat:* Mense Augusto exorta est denuò pestilentia in urbe. *Verum nihil deinde ulterius scribit de illa pestilentia, nisi pauca eodem hoc loco, ita ut credibile sit, patrociniûm S. Rosaliæ profuisse non modò particularibus, sed toti quoque urbi.*

festivitas
annua cum
supplicatione
ne ibidem
hactenus celebrata,
446 Porro festivitas Sancta à prædicta Sodalitate, cui altera juvenum Sodalitas, sub titulo Assumptionis B. M. Virginis, deinde devotionem suam conjunxit, celebratur magna solemnitate, institutaque supplicatione per vicinas urbis plateas, singulis annis Dominicâ primâ Septembris: at non semper eodem planè modo & ordine peracta fuit. Hoc tempore talis est ordo.
Ex-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 381

Exponuntur à tempore matutino sacra reliquia in sacello Sodalitatis, quod amplum est & undique marmore eleganti vestitum, picturisque pretiosissimis exornatum. Præter Sacrificia alia & sacram concionem de S. Rosalia, solemnibus Missa ibidem cantatur, concinente musicorum choro: ac omnes sodales sanctissimum Christi corpus suscipiunt. Post meridiem verò horâ tertiâ reliquia, comitantibus sodalibus cereos gestantibus, feruntur ad ecclesiam domus professa è regione sitam, ibique Laudes solemniter decantantur: quibus finitis, instituitur supplicatio per varias urbis plateas, comitante venerabili Sacramento, & sic reliquia S. Rosaliæ circuitu satis longo ad sacellum sive aulam Sodalitatis referuntur, ibique alia rursum decantantur Laudes. Tandem, finitis Laudibus, sodalibus aliisque magno numero accedentibus exosculanda præbentur reliquia & solemnitas clauditur. Antverpiensis episcopus anno 1682 indulgentias quadraginta dierum concessit omnibus, S. Rosaliæ reliquias in dicta festivitate piè visitantibus, sive in sacello sive in ecclesia prædictis.

447 Quantum porrò pietatis sua fructum perceperint sodales Nativitatis B. M. Virginis, qui non sine fructu à sodalibus congregantur ante meridiem, colligi potest ex litteris impressis, quibus alii sodales, sub titulo Assumptionis, qui congregantur in eodem sacello post meridiem, declarant decretum suum & tempore pestis percepto: rationes eligendi patronam S. Rosaliam, & primam ipsius festivitatem ritu admodum solemniter celebrandi. Verba Belgica Latine reddo: Hujus Patronæ electione sodales sperant se obtenturos favorem & felicitatem, quam omnes ferè, qui opem ejus implorant, consequuntur; quàmque impetrârunt sodales Nativitatis, ex quibus, postquam

quam sacra ossa hujus sanctæ Virginis singulari veneratione prosequi cœperunt, tempore triennialis pestilentiae nullus occubuit, imò nullus ægrotavit, quamvis eorum sodalium numerus à quingentis non longè absit: quod beneficium, ut piè credunt, impetrârunt patrocínio illius, quam antea tot piis exercitiis honorârunt & invocârunt. *Quod dicitur nullus toto triennio pestilentia mortuus fuisse aut infirmus, suspicor intelligendam esse de sola pestilentia, licet verba ita sint posita, ut alios quoque videantur excludere morbos, ideoque incerta sit loci intelligentia. Ceterùm hi sodales sub titulo Assumptionis cum precedentibus concurrant in celebranda festivitate S. Rosaliæ, atque in reliquiis ipsius exornandis, etsi aliàs ob nimiam multitudinem dua sint congregationes diverse.*

*festivitas
extraordi-
naria in
collegio So-
cietatis Fe-
su cum fru-
ctu peracta*

448 Papebrochius in laudatis Annalibus ad annum 1659 de iisdem loquitur sodalibus, quando hæc scribit ad propositum nostrum: Grassante autem per civitatem pestilentia jam inde ab anno superiori, quo domus professæ unum alterumque, obsequio infectorum expositum sacerdotem amiserat; & sodalitas juvenum Mariana duplex, una post alteram, suas S. Rosaliæ reliquias in ejusdem domus professæ sacello cultui publico exposuerat, non sine peculiari sacrorum cereorum & comprecationum frequentia: hoc anno exemplum imitati sunt Patres collegii, in cujus vicinia præ aliis urbis vicis sæviebat malum. Igitur ipsi quoque exposuerunt in suo oratorio publicè venerandam Sanctæ illius statuam, persuaferuntque omnibus circumhabitantibus, nec non scolaribus eorumque parentibus, in ejus patrocinium nomina dare sub solenni Sacro, ad id decantato cum Missis toto matutino tempore

pore continuatis , & concione post meridiem. Ex eo autem die in vico isto , ubi antea septemdecim contagione extincti , triginta afflati fuerant , nemo contactus est ; nemo etiam ex eodem collegio ; ubi tamen anno superiori jam dicto fuerant peste extincti duo : sed eorum mors celata erat , ne à juvandis in vicinia proximis variè laborantibus aut deterrerentur aut prohiberentur Patres , necdum auctoritate publica de periculo moniti.

449 *Duas alias reliquiarum S. Rosaliæ par-* *alia reli-*
ticulas Bollandus noster anno 1637 Româ acce- *quie per*
pit , ut ex iis alteram pro se servaret , alteram *Bollandum*
traderet quatuor sororibus virginitatem professis, *impetratæ*
nobilis stirpe ac pietate præstantibus , multisque *ac donatæ*
beneficiis de domo professa Antverpiensi optimè *facello San-*
meritis , quarum nomen Houtappel. Misit eas *ctæ ,*
particulas ad Bollandum P. Silvester Petrasan-
ctæ , scriptis Opusculis non paucis notus , do-
nante eas R. P. Francisco Piccolomineo , tunc
Romana provincia preposito provinciali , ac post-
ea totius Societatis generali , qui testabatur se
eas accepisse in Sicilia , dum illius provincia
erat visitator. Porro , ubi obierat Bollandus , at-
que etiam vitâ excefferant tres è quatuor memo-
ratis sororibus , curârunt Henschenius & Pape-
brochius , Bollandi successores , ut amba illa par-
ticula , suam eum in finem reddente D. Anna
Houtappel tunc nonagenaria & caca , & pro-
bante autistite Antverpiensi , donarentur facello
S. Rosaliæ jam antiè erecto. Hoc autem sacellum,
amplum & elegans , præcipuè usurpatur ad puel-
las , magna multitudine istud frequentantes , im-
buendum doctrinâ Christianâ , uti tam ibidem
quàm in multis aliis similibus sacellis , constan-
ter

384 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS
ter diebus Dominicis fieri solet per aliquem à So-
cietate Jesu.

ubi ejus
quotannis
celebratur
festivitas.

450 *Festivitas translationis S. Rosaliæ in præ-
dicto sacello solemniter celebrari cæperat impe-
tratis ad id indulgentiis plenariis, jam ante ac-
ceptas reliquias. At he anno 1678 sacello dona-
ta novum festivitati splendorem addiderunt. Ce-
lebratur autem Dominicâ tertiâ Julii perpetua
Sacrificiorum oblatione ante meridiem; post me-
ridiem verò oratione panegyrica in laudem San-
ctæ, ac Laudibus musicè modulatis. Venerabile
Sacramentum manet toto die expositum usque ad
vesperam quando præmissis variis precibus da-
tur benedictio. Præterea singulis anni Dominicis
post oblatum Missa Sacrificium cum aliis preci-
bus jungitur oratio ad honorem S. Rosaliæ. Ce-
terùm devota virgines, quæ & sacelli curam ha-
bent & puellas ibidem privatim instruunt, inter
quas varia sunt nobili stirpe ac opibus spectabi-
les, restantur antiquam esse traditionem, quòd
nulla ex puellis, quæ ibidem instruuntur, aut
ex sacris virginibus, quæ illas privata instru-
tione ad communem & publicam utiliter prepara-
rant, umquam malo contagioso seu pestilentia
fuerit correpta. Alia demum particula ex cra-
nio S. Rosaliæ anno 1744 cum authentica ap-
probatione mihi transmissa est à sapè laudato Ca-
stiglia, quæ anno 1745 huc perlata, rursum-
que in curia episcopali ad publicam expositionem
in ecclesia nostra approbata, hætenus in ara Mu-
sei nostri theca argentea inclusa servatur.*

Mera, pa-
gus Bra-
bantia

451 *Ex reliquiis porrò, quæ conservantur in
sacello Sodalitatis domus professe, particula que-
dam anno 1668 donata est ecclesie parochiali in
Meer. Pagus est diæcesis Antverpiensis prope con-
finia Brabantia Hollandica, atque septem cir-
ci-*

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 385

citer aut octo horarum itinere distans Antverpiâ versus Bredam, à qua minùs distat. Flagitavit illam reliquiarum particulam R. D. Joannes Gerlacus vanden Bogaert, Ordinis Pramonstratensis, & loci parochus, quia cupiebat cultum S. Rosaliæ magis promovere in pago Meer, qui eodem anno pestilentia liberatus erat Sanctæ patrocinio, ut narrat in litteris, quibus rogat prædictam reliquiarum particulam. Epistola illa Belgico sermone conscripta est, & hætenus conservata. Latina faciam præcipua capita, qua huc transfero. Ait primò se diu summa pressum fuisse sollicitudine, Quia, inquit, misericors ac justus Dominus nos castigavit morbo contagioso seu pestilentia, quæ per medium circitèr annum duravit in communitate nostra.

452 Deinde testatur se magno vitæ periculo Sa- peste libera-
 cramenta ægrotis administrasse, ac laudat Deum, tus,
 quòd pagum illum mirabiliter malo illo libera-
 verit, hoc præcipuè attribuens S. Rosaliæ patro-
 cinio: Nam, inquit, postquam Dominicâ de-
 cimâ sextâ post Pentecosten, incidente in diem
 ix Septembris, in longo supplicantium agmine
 per pagum nostrum circumtulimus pictam S. Ro-
 salix imaginem, quæ jam ultra annum magna
 devotione honorata fuit in ecclesia nostra; ex-
 perti sumus ab illo die neminem occubuisse aut
 ægrotasse pestilentia. Id unusquisque advertit ma-
 gna cum admiratione: & ab illo die communi-
 tas nostra magis semper magisque se devotam
 exhibuit ac piam in S. Rosaliam. Demum addit
 se hac de causa partem reliquiarum desiderare
 ac flagitare. Rem autem ita fuisse peractam, non
 modo memoratus parochus subscripto nomine te-
 status est, sed idem quoque testatus est ipsius vi-
 carius, D. Paschasius Michaël van Gessel ex eo-
 dem

dem Ordine Præmonstratensi, uti & quinque aliis ex præcipuis istius pagi, quorum nomina, tamquam testium, epistola leguntur subscripta.

453 Allegata & testata ratio permovet R. P. Franciscum l' Hermite præpositum domus professæ, ut pateretur reliquias Sodalitatis Marianæ dividi, approbante antistite Antverpiensi, ac partem earum donaret memorata ecclesie pagi Merensis. Testimonium donationis sigillo R. P. Præpositi munitum etiamnum servatur in prædicta parochia, illudque nobis perhumaniter transmisit hodiernus pastor in Mera ex Ordine item Præmonstratensi, R. adm. D. Antonius Ophals. Verba subjungo: Ego infrascriptus præpositus domus professæ Societatis Jesu hisce testatum facio, particulam hanc ossis S. Rosaliæ candidam, desumptam ex arca reliquiarum ejus, quæ publicæ venerationi expositæ sunt in Sodalitate juvenum instituta sub titulo Natæ Virginis in eadem domo, & cum consensu officialium ac directoris ejusdem Sodalitatis, templo pagi Merensis, ad postulationem adm. Rdi Dñi pastoris Joannis vanden Bogaert ex Ordine Præmonstratensi datam, ut populi devotioni, tamquam antidotum futuris temporibus contra pestem serviat. In quorum fidem has manu mea scripsi & subscripsi, ac sigillo officii mei munivi. Antverpiæ xxix Novembris MDCLXVIII. Subscriptum erat, Franciscus l' Hermite. Approbatio episcopi Antverpiensis cum facultate exponendi dictas reliquias inferius legitur in eadem charta, quæ sigillo etiam episcopali munita est. Dubitari nequit, quin reliquia ista solemniter exoepta sint in Mera; at illius solemnitatis memoria conservata non est. De festivitate verò annua, ita scribit laudatus supra illius ecclesie pastor Antonius Ophals:

Et ideo particula reliquiarum Antverpiensium edmissa, & Sanctæ festivitas instituta.

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 387

Ophals : Celebratur illud festum apud nos annuè cum indulgentiis plenariis , magno populi concursu & publica supplicatione ; nimirum ipsa die iv Septembris , si sit Dominica ; aliàs verò primâ Dominica post diem prædictam.

354 *Amplissimum Polonia regnum reliquias S. Rosaliæ accepit anno 1630 , atque eam eodem anno colere cœpit , impresso etiam brevi Vi-
ta compendio ; ut refert Cascinus pag. 400. In laudato Compendio Cracovia edito hac sub finem leguntur : Quo (anno 1630) etiam pars costæ illius lapideo cortice inclusa , & parti offis alterius annexa , curâ Patrum Societatis Jesu , ex regno Siciliæ per Jordanum Cascini ejusdem Societatis (qui inventioni sacri corporis adfuerat , Ordinis sui tunc in ea insula provincialis præses) obtenta , Cracoviam hoc eodem mdcxxx , die xxv mensis Julii , cum fide publica apportata fuit : & deinde mensis Septembris die xxi ejusdem anni in ecclesia S. Barbaræ , domus professæ Societatis Jesu , publicis fidelium honoribus , ecclesiastico magistratu volente & approbante , exposita , contra imminentis epidemiæ pericula amuletum salubre. Hisce adjungit Cascinus , festivitatem die iv Septembris celebratam fuisse in prædicta S. Barbaræ ecclesia , ac deinde quotannis continuatam. Præterea asserit , malum contagiosum in quibusdam domibus Cracoviae se manifestasse , sed favore S. Rosaliæ subito cessasse. Mancusius tom. 1 pag. 267 , laudans duos auctores Polonos , narrat memoratas reliquias non solum venerationi fidelium exponi annis singulis in theca argentea pretiosa , sed subinde etiam tempore calamitatis publica circumferri in agmine supplicantium. Reliquias verò ejusdem Sanctæ*

Reliquie Cracoviam delata .

servari etiam in Collegio Cracoviensi, docet ex manuscriptis P. Joannis Scorso.

455 *Varſavia* etiam, ubi solet esse aula regum Polonia, conservantur S. Rosaliæ reliquiae, quas à regina summo honore exceptas tradidit Cacinus. Eas ibidem esse depositas in sacello regio, ait laudatus Mancusus, qui ex testimonio P. Alexandri Saivichi asserit festivitatem ibidem magna solemnitate celebrari. Quin & patronam tempore pestis electam esse à regno Polonia affirmat, sed sine teste. Forsan id intelligi debet de ecclesia quadam particulari, non de regno: nam scriptor ille, licet bona fide procedat, subinde tamen fallitur, dum amori suo in S. Rosaliam nimis indulget, nonnulla ex conjecturis levibus asserens, aut supra verum exaggerans, ita ut assertis ipsis certam habere fidem non semper ausim, nisi fontes, ex quibus hausit, assignet. Verumtamen dubitare non possumus, quin devotio erga S. Rosaliam latè per Poloniam diffusa sit ob Vitam ibidem editam: at nescimus, an festivitas celebretur pluribus locis aliis.

456 Cùm insula Melitensis anno 1676 gravi laboraret pestilentia, postulata sunt reliquiae S. Rosaliæ, ac obienta eo successu, ut pestis continuo fuerit extincta. Narrat id breviter Mancusus tom. 1 pag. 410, adducens verba Laurentii Hasiac medici Melitensis ex Opusculo de Postrema lue Melitensi, quod mihi ad manum non est. At scriptor hic apud Mancusum ita habet: Sanctam Rosaliam virginem Panormitanam, totius orbis amorem, & huic lui roseo, quo pollet, odore adversantem extollere, atque clientelam concelebrare cuncti cœperunt. Ex eodem, opinor, auctore Mancusus Italicè refert, quae Latine reddo: Postquam à magno Priore S. Joannis

& Varſaviam ad reginam Polonia missæ.

Melita peste liberata, ac missa eò reliquia:

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 389

nis (*Ordinis Melitensis*) ex loco eminenti ostensa erant reliquiæ S. Rosaliæ, dono senatus Panormitani ab equitibus Hierosolymitanis (*sem Melitensibus*) impetratæ, Sanctæque invocata precibus, lacrymis votisque totius populi Melitensis, secuta est confestim ad odorem hujus Rosæ prodigiosa mali cessatio. *Idem pag. 273 affirmat, hac de causa non modò annuam Sanctæ festivitatem in insula Melitensi cœptam esse celebrari, sed patronam quoque specialem insula electam: nec non crucem pretiosam dono missam, ut eâ ornaretur Sancta statua in monte Peregrino; ac lampadem argenteam sacello, in quo sacrum Virginis corpus Panormi requiescit.*

457 *Amatus jam sæpè laudatus in Opere de Principe templo pag. 244 de hisce ita scribit: Ob Melitam (anno) MDCLXXVI peste laborantem senatus (Panormitanus) Roteum (id est S. Rosaliæ) indulgit os argentea in arca conclusum Gregorio Carafæ, Neapol. Roccellæ Priori: xxii Junii MDCLXXVI Nicolaus Cottonerius, magnus magister (Ordinis Melitensis) excepit, ac M (fortè mense) Sept., post luem illico extinctam, cum aliis SS. lipsanis, ex Ordinis thesauro educis, solemni supplicatione per urbem circumtulit. Exinde post absolutum eucharisticum hymnum, unanimi concilii sacri voto inter suæ Religionis ac Vallettæ (civitatis, ubi resides summus Ordinis magister) tutelares adlegit, obligans Ordinem ad celebrandas anno quolibet solemnes Vesperas, ac Missam pontificalem xxii Junii in ejus translatione. Pro hisce laudat Putcum in Historia Religionis Hierosol. tom. 2 lib. 8 fol. 448: & deinde subdit: Carafa succedens Cottonerio MDCLXXX transmittens magnam auream crucem, è pectore detractam suo,*

idcirco Sancta à Melitensibus e quibus electa patrona.

390 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS
voluit Divæ statuam argentea veste contextam,
quam ornant onerantque principum donaria.

§ XLII. Sanatus evidenti miraculo Franciscus Castiglia, cultum Sanctæ promovet in Lusitania : sanatus item Indiæ prorex, eundem in India inchoat.

*Mirabilis
sanatio
Francisci
Castiglia,*

Post medium seculi xvii cultus S. Rosaliæ in Lusitaniam quoque & Indiam penetravit operâ maxime P. Francisci Castiglia Societatis Jesu, qui subito & prodigiose sanatus erat per Sanctam, dum post absolutum Societatis tirocinium Logica studebat in collegio Panormitano. Res eodem anno 1663, quo contigit, fuse narrata est, typisque edita relatio cum approbatione archiepiscopi Panormitani. Multi deinde scriptores eandem historiam Opusculis suis inseruerunt. Quapropter præmitto brevem miraculi relationem, quam Joannes Nadasi Societatis Jesu conscripsit in Opusculo, cui titulus: Annus dierum memorabilium Societatis Jesu, ut deinde breviter adjungam quadam ab eo omissa. Laudatus scriptor pag. 369 ad x Augusti sic habet: Decima die Augusti anni mdcclxiii Panormi Franciscus Castiglia Panormitanus, Societatis Jesu religiosus scholasticus, cum animam propè jam ageret, visus sibi est coram tribunali lucis imensæ aspici benigno vultu à presentibus istic
Dei

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 391

Deipara, S. P. Ignatio, & S. P. Xaverio : etiam angelo custode in lectulo jacentem velut complexo, & ei loquente de SS. Eucharistia piè accepta. Accessit ægri lectulum ex alto propiùs S. Rosalia virgo, & ; " Francisce, aiebat, morien-
 „ dum tibi nunc erat : & ego tibi obtinui à Deo
 „ sanitatem, si eam velis : erit illa ad majorem
 „ Dei gloriam. Fac votum eo modo, quem ego
 „ tibi dictabo „. Tum Latine in hæc verba præi-
 „ bat ; ægro quoque ita singula pronunciante, ut
 „ ab illa audiebat : " Voveo me servum tuum in
 „ vita mea laudem & gloriam tuam promoturum
 „ in universo mundo „. Adjecit Sancta Italicè :
 „ Venies ad meum antrum pedes ; ac sacrâ
 „ Communione piè reficieris : & attende ut im-
 „ pleas id, quod est ad majorem Dei gloriam „. Et
 „ post pauca : " Jam, inquit, sanus es „ : ac vi-
 „ deri desuit, Francisco ita sano relicto, ut nul-
 „ lum doloris, vel debilitatis vestigium persentif-
 „ ceret. Hæc omnia fusè descripta, examinata,
 „ & ab illustrissimo ac reverendissimo Panormita-
 „ no archiepiscopo Petro Martinez ritè approbata,
 „ typis variis non semel edita, pro concione lau-
 „ data, æri Panormi ac Romæ incisa, ac mihi ab
 „ ipso Francisco Romæ particulatim narrata sunt.
*Hactenus Nadasi, precipua sanationis capita bre-
 viter complexus.*

459 Nunc ex prolixiori narratione quadam cujus ad-
 accipe adjuncta. Natus erat Franciscus Castiglia juncta ex-
 annos octodecim, & biennio laboraverat pericu-
 loso morbo, quem omnes nominant malum cor-
 dis. Malum id adeo creverat à die VII Augusti
 usque ad X ejusdem mensis, ut sacrosanctum
 Christi Domini Corpus ei pro viatico administra-
 tum fuerit nocte inter IX & X, & paulo post in-
 cesperit omni sensu carere : in quo statu extrema
 Un-

Unctio eidem fuit data, & preces ordinaria pro moribundis recitata. In cubiculo autem moribundi erant imagines sanctissimæ Virginis, SS. Ignatii & Francisci Xaverii, ac reliquia S. Rosaliæ. Aderant quoque egrotanti ea nocte tres sacerdotes, nimirum Philadelphus Vairello collegii minister, Joannes Scorsio, & Petrus Maria Grimaldi, quibus accedebat Josephus Candone auditor theologia ac sacerdotio proximus, præter fratres infirmis ministrantes. Hi omnes vitam quidem infirmi vehementer cupiebant, sed non nisi mortem exspectabant; quando subito circa sextam noctis horam se erexit medio corpore in lecto, lætæque facie oculos aperuit, & clara voce dixit, SANCTA ROSALIA. Nihil videbant circumstantes, nisi motus alacres & pios Francisci, qui brachia expandebat suaviter in aëre & rursus clauderebat. Nullam quoque audiebant vocem, nisi vocem ipsius; & ne omnia quidem, quæ ipse se dixisse retulit, audierunt adstantes, nimirum quod ea protulerit voce nimis submissa, aut interno magis affectu quàm voce articulata. Audierunt tamen præsentia verba omnia voti supra relati, quæ ita proferebat, ut videretur prolata ab alio verba distinctè repetere.

460 Verùm lubet audire ipsum Franciscum, cuius verba Italica solùm Latina faciam: Ad ductus eram, inquit, ad mortis terminum, quando videbar esse coram Dei tribunali. Stabat illa Majestas in loco elevato & tam splendido, ut splendor me obscuraret. Aderat ad latus dexterum sanctissima Virgo mirabili pulchritudine conspicua & pallio coloris cærulei amicta. Vicina sanctissimæ Virgini, in loco tamen humiliori, stabat virgo S. Rosalia, singularis patrona mea, aliquantulum ad Dei folium conversa, pulcherrima

visio moribundo oblata ;

CONTR PESTEM PATRONÆ. 393

rīma etiā ipsa & splendidissima, vestitu induta candido & rosis distincto. Erant insuper ab una parte sanctus pater meus Ignatius habitu sacerdotali, & ab altera parte sanctus pater Franciscus Xaverius formā prædicatoris. Gloriosi hi Sancti me omnes intuebantur vultu alacri atque amabiliissimo modo, tamquam me animantes, & cælum mihi addicentes: quæ res me maximè confortabat & consolabatur. Quantum ad me, videbar mihi esse genibus flexis, & ad latus meum dexterum videbam stantem angelum meum custodem specie juvenis admodum elegantis & alati. Videbam & dæmonem, in parte tamen valde longinqua humi dejectum & valde confusum. Videbar mihi quamprimum judicandus, ac humili submissione expectabam momentis singulis divinam sententiam.

461 Tunc appropinquavit mihi S. Rosalia virgo, mihiq̄ dixit: "Franciscæ, moriendum tibi nunc erat: & ego tibi obtinui à Deo sanitatem, si eam velis: erit illa ad majorem Dei gloriam". Propensus ego in illo casu eram ad moriendum propter certitudinem, quam animo conceperam, quòd irem Deum visurus in gloria. Nihilominus cum interna quadam reluctatione reposui, ut id fieret, quod ad majorem Dei gloriam conducirer. Illa verò vicinior facta, mihi dixit: "Fac votum eo modo, quem tibi dictabo". Et ego admirans, quòd Sancta dignaretur ad me appropinquare, subjunxi: "Sancta Rosalia ad me",? Illa verò cœpit dictare formulam voti, paulatim singula seorsum verba pronuncians, & voce submissa in hunc modum: "Voveo, me servum tuum in vita mea laudem, & gloriam tuam promoturum in universo mundo". Quod attinet ad sensum, qui in mente

*votumque
ab eodem in
visione nuncupatum,*

D d d

mea

394 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

mea nascebatur , quando repetebam illa ultima verba , fuit promissio procurandi , ut dilataretur gloria S. Rosaliæ , in quacumque essem mundi parte , etiam in Indiis , quarum desiderio me stimulari alio tempore senseram , & mox , aucto stimulo , inclusi voto postulationem superioribus proponendam de adeundis illis partibus. Nuncupato voto , subdidit Virgo : " Venies ad an-
 ,, trum meum pedes , ac sacra communionem pie
 ,, reficiëris : & attende , ut impleas id , quod
 ,, est ad majorem Dei glöriam ,, Animam meam
 eo tempore sentiebam suavitate liquefieri : at-
 que accedebam ad amplectendum & osculandum
 sanctos pedes , eosque revera osculabar : & a-
 nimadvertēbam esse nudos , candidos , molles ,
 & calore quasi naturali.

*ac secuta
 momento
 unico inte-
 gra sanatio,*

462 Post hæc omnia videbam , quòd me be-
 nignis oculis intueretur , & animos mihi addidi
 ad hæc dicendum : " Sancta gloriosa , nullus mi-
 ,, hi credet , ideoque non erit tibi gloria de hoc
 ,, magno miraculo , si non dederis mihi aliquod si-
 ,, gnum ,, Ad hæc , eodem teste , reposuit Sancta :
 " Tibi , dum eras moribundus , extremam Unctio-
 ,, nem administravit P. Grimaldi , & jam pro te
 ,, recitarunt preces PRO MORIBUNDIS ; & nonnul-
 ,, li è circumstantibus te tangentes , judicârunt
 ,, nullam vitæ spem superesse ,, Hæc fuit ipsius
 responsio , & plenè mihi satisfecit , quia , quem-
 admodum novo juramento testor , nihil noveram
 de istis adjunctis. Post hæc rursum pedes ejus
 osculabar : & illa dicens mihi , ESTO JAM SA-
 NUS , videri desit , relinquens odorem tam sua-
 vem , ut illum nequeam ulli odori terreno assi-
 milare , quamvis eundem per quadrantem cir-
 citèr horæ perceperim , ubi integrè eram sana-
 tus : credens autem illum percipi à P. Joanne
 Scor-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 395

Scorso confessario meo, de eo ipsum interrogavi. Deinde subito me erexi in lecto, dicens: SUM SANUS, nullo mihi relicto vestigio doloris, debilitatis, aut cujusvis alterius, quod mihi post consuetum malum meum semper supererat. Scripsi continuo propria manu breviter factum, jubente dicto patre meo spirituali: sine ullius adjumento me vestibus indui, & flexis genibus cum circumstantibus de favore accepto gratias egi sanctæ Virgini. Matutino tempore in ecclesia cum reliquis ad Communionem accessi in sacello S. Rosaliæ. Deinde mansi genibus nixus sine ullo incommodo ad spatium unius horæ circiter. Ceterum in omni hac relatione bene animadvertendum est, me fuisse perfecte mentis compotem, meque discurrisse atque attentè cogitasse, quando loquebatur Sancta, aut ego respondebam, meque optimè cognovisse, quòd sua benignitate mihi sanitatem restitueret. *Hactenus Franciscus ipse, qui triduo post speluncam S. Rosaliæ pedes invisit, & omnia religionis exercitia cum aliis statim obire cepit, ut alii latius referunt, testantes spiritus fervorem novum ei quoque fuisse datum: de quo verisimiliter plura dicere poterant, & haud dubiè dixissent, si scripsissent post mortem ipsius.*

463 Porro noluerunt Patres Panormitani, ut tantum S. Rosaliæ beneficium, tamque evidenti miraculo obtentum, debita careret approbatione & confirmatione, sed rem detulerunt ad curiam archiepiscopalem, à qua post testes auditos, re diligenter examinata, decretum prodiit, cujus hic est titulus: Decretum illustrissimi & reverendissimi domini, D. Petri Martinez Rubio; archiepiscopi Panormitani, sanctissimi domini nostri domini Alexandri Papæ VII prælati familiaris

miraculum ab antiquæ Panormitano approbatum:

396 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

& assistentis, & à consiliis statûs Catholicæ Majestatis &c. *Sententia verò lata est talis* : JESUS. Dicimus, pronunciamus, decernimus & declaramus, Franciscum Castiglia, clericum Societatis Jesu religiosum, de quo in hoc processu agitur, miraculosè fuisse liberatum à morbo, & sanitati restitutum, talemque sanitatem derepentè recuperatam per intercessionem S. Rosaliæ virginis, supernaturaliter & miraculosè accidisse, & pro vero miraculo judicari debere, & publicari posse: & ut miraculum approbamus, declaramus & authorisamus de consilio infrascriptorum tam sacræ theologiæ quàm juris canonici doctorum omni meliori modo.

Petrus archiepiscopus.

S. T. & U. J. Doct. cantor D. Joannes Antonius Gelofus, abbas S. Nicolai lo Reale civitatis Mazarinæ, vicarius & visitator generalis.

S. T. & U. J. Doct. D. Simon Fimia, abbas sanctæ Lucie Nethi, vicarius generalis ad piâs causas, regius visitator generalis pro S. C. M. episcopatum Cefaludensis & Paetensis.

S. T. & U. J. Doct. D. Joannes Baptista Bongiorno, protonotarius Apostolicus, & rector ecclesiæ parochialis S. Antonii.

Fr. Angelus à Politio Ordinis Minorum.

Fr. Petrus à S. Hippolyto Carmelita Discalceatus.

Thomas Tamburinus, rector collegii Panormitani Societatis Jesu.

Petrus Salernus è Societate Jesu. *Haëtenu de sanatione Francisci planè prodigiosa, sed iis rationibus & auctoritatibus asserita & confirmata, ut dubitem, an tam imprudentes reperiantur heretici miraculorum asores, ut hoc factum audeant in dubium vocare aut inficiari apud prudentes.*

464 *Quid verò deinde factum sit de Francisco Castiglia, & quo ille modo gloriam S. Rosaliæ promoverit, narrat Mancusus tom. 2 Opusculi sui, adjutus ad id litteris, quas ipse Franciscus scripsit ad fratrem suum, D. Bartholomæum Castiglia, non solum nobili stirpe, sed multis quoque titulis & officiis illustrem. Satis mihi erit, præcipua relationis capita breviter huc transferre. Primò gratia plurimæ Deo & S. Rosaliæ fuerunt acta, vulgatumque per totam Europam miraculum, ut latius videri potest pag. 12 & sequentibus. Secundo Castiglia, petita facultate in Indiam proficiscendi eâque concessâ à Joanne Paulo Oliva, Societatis Jesu præposito generali, Panormo Neapolim ea intentione discessit die VIII Octobris anni 1664; indeque Romam. Eluxit in hoc factò divina providentia: nam præpositus generalis, motus precibus illustrium Francisci parentum, missionem differre voluit, eumque in finem scripsit Panormum; at allata sunt ea littera, postquam Franciscus discesserat: idemque rursus Neapoli factum: nam & eò mandatum subsistendi pervenit serius. Itaque, cum hæc divina dispositioni attribueret Pater generalis, facultatem proficiscendi semel datam non revocandam censuit, sed confirmandam, prout eandem revera Roma ratam habuit.*

Sanctus Franciscus, ut in Indias proficiscatur Romam venit:

465 *Roma ad menses aliquot substitit Castiglia, nec ibidem defuit occasio gloriam S. Rosaliæ promovendi: nam, cum clara esset stirpe, celebrique sanatione magis innotuisset, invisebatur à personis principibus, quibus sanationem suam candidè enarrans, devotionem erga S. Rosaliam conabatur instillare. Inter alios serenissimus Bavaria dux Patri cuidam Germano Romam profecto mandavit, ut factum ex ore ipsius*

ubi Sanctam curat pingendam, sicut apparuerat:

Fran-

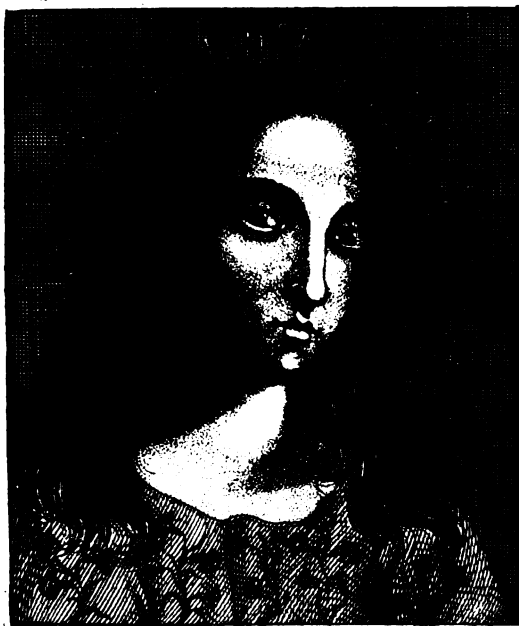
Francisci disceret, sibi que deinde referret. *Ufus ea occasione Franciscus imaginem S. Rosaliæ cum precibus in ea scriptis misit serenissimo duci, cui id munusculum fuit pergratum. Laboravit interim diligenter Castiglia, ut vultum Sanctæ, qualem viderat, penicillo haberet expressum: atque id demum consecutus est. Quippe xx Decembris ejusdem anni 1664 ita ad D. Josephum Castiglia patrem suum Româ scripsit: Post diuturnos labores obtinui à peritissimo pictore vultum S. Rosaliæ, sicut mihi apparuit, atque is est simillimus. Spero finitum fore hoc tempore matutino: ad hoc prototypon aliud exemplar curabo pingendum, quod tibi transmittam, ut illud habeas ad mei memoriam. Mansit illa imago in illustri domo Castiglia vel del Castillo, & nunc est apud R. P. Ignatium Stanislaum Castiglia, provincia Sicula præfecturâ perfunctum, & domus professa Panormitana prepositum, qui jam sæpe in hisce Actis laudatus est, & nunquam satis laudari poterit pro insolita humanitate & diligentia, quâ studuit undique monumenta colligere eaque cum per se tum per subditos suos humanissimè mihi transmittere, ac annotationibus diligenter illustrare.*

*hec tabula
hætenus
servatur:
ejus figura
hic data.*

466 Porro post laudatam imaginem in tabula hac leguntur scripta: Hoc vultu, hac veste, sed longè pulcherrimis, diva Rosalia anno MDC LXIII, mense Augusti, die IX, hora VII, Francisco Del-Castillo, ætatis suæ anno XIX, Soc. Jesu quinto, dum comploratus ageret animam, sese, duce Virgine Maria, cum SS. Ignatio & Xaverio, in augustissimæ Triadis conspectu, dæmone jam perterrita, videndam præbuit: statimque ejus ope & alloquio est vitæ restitutus. Qui dum Rosaliæ jussu ejus laudem & glo-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 399

gloriam promoturum in universo mundo vovisset, atque in Indias, ut vota perfolveret, properaret; hanc ipsam effigiem visæ Divæ propè simillimam, Romæ fortè divino consilio depictam casuque habitam, optimo parenti suo D. Josepho Panormum misit: quam tutelare veluti numen domus Del-Castillo æternum volet. *Laudatus mox P. Ignatius Stanislaus Castiglia notavit prædictam imaginem fuisse pictam secundum quamdam beatissima Virginis Maria effigiem, quam fortuito Roma viderat Franciscus Castiglia, & in qua ipsum vultum Rosaliæ sibi olim apparentis deprehenderat. Effigiem ex prædicta archetypa eleganter adumbratam, quam idem nobis transmisit, ari incisam hic exhibeo.*

467 Porro Franciscus Castiglia discessit Romam

Castiglia
 pietatum er-
 g^a S. Rosa-
 liam excitat
 in Lusita-
 nia;

mâ in Lusitaniam, perlatusque Ulyssiponem accessit ad Lusitania regem, qui miraculum Pannormi factum ex ore ipsius audire voluit, & reliquias S. Rosaliæ piè venerans, imaginem quoque ipsius à Francisco oblatam benevolè accepit. Quin & dixit, teste Mancuso pag. 18: Volo ut ab hoc tempore thaumaturga hæc Virgo habeatur & agnoscat tamquam patrona regni mei. Præterea uxor comitis de Castelmelhor, qui erat ex præcipuis regni ministris, & filius ipsius natu maximus periculoso decumbebant morbo, reliquiisque S. Rosaliæ applicatis brevi sanitatem adepti sunt, mirantibus medicis, ut scribit idem auctor, dicens alia quoque beneficia per S. Rosaliam impetrata esse in Lusitania. Unum refert nominatim hoc ferè modo. Scalabi (oppidum est Lusitania ad Tagum vulgò Santaren dictum) mulier pauper diris torquebatur doloribus per totum corpus. Transiens illic Castiglia ei reliquiis S. Rosaliæ bene precatus est, & mox omni dolore fuit liberata. Ex hisce satis liquet, devotionem erga S. Rosaliam in Lusitania excitatam fuisse per Franciscum Castiglia: eandemque ibidem continuatam, constat ex fragmento epistolæ anni 1721, quod recitat Mancusus pag. 19: nec tamen certum hinc fit, an etiam festivitas annua ibidem aliquo loco celebrata fuerit, aut modò celebretur.

dum navi-
 gat in In-
 diam, pro-
 rex vero sa-
 natur, Ca-
 stiglia pro
 co se devo-
 zens mori-
 tur:

468 Anno 1666 Castiglia sacerdotio initia-
 tus est Ulyssipone, indeque eodem anno cum aliis
 Patribus Societatis Jesu discessit in Indiam navi
 vectus Lusitana. Vehebatur eadem navi novus
 Indie prorex D. Joannes Nugnez, comes S. Vin-
 centii, qui P. Franciscum magni faciebat & a-
 mabat. Verùm cum erant circa promontorium
 Bone spei, pestis classem invasit ipsamque pro-
 regis

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 401

regis navem. Prorex ipse pestilentiam tactus, eò deductus est, ut de vita ejus desperarent medici. Emicuit in hoc casu charitas P. Francisci Castiglia, qui humili prece reliquum vita sua Deo obtulit, ut vita proregi conservaretur diutius. Factum id per litteras testati sunt prorex ipse & P. Grimaldi, missionis Superior & P. Francisci confessorius. Res evenit, prout rogaverat Castiglia, atque hoc modo. Accepturus erat prorex sacrosanctum Sacramentum pro viatico per manus P. Francisci; quando hic prius eum monuit, ut voveret elegantem ecclesiam S. Rosaliæ construere Goa, eamque redivitibus donare pro Missa perpetua, si Sancta patrocinio sanaretur. Votum istud nuncupavit prorex ac juramento firmavit eo eventu, ut simul febris, vomitu ac pustulis pestilentibus liberaretur, momentoque perfectam consequeretur sanitatem. Contra P. Franciscus Castiglia statim mortifero correptus est malo, gratisque Deo & S. Rosaliæ actis de precibus suis exauditis, mira pietate accepit extrema morientium subsidia, ac spiritum Creatori suo placidè reddidit xxvii Augusti anni 1666 in navipratoria, cui à Santa Teresa nomen erat. Plura de hisce videri possunt apud Mancusum tom. 2 pag. 20 & seqq.

469 Prorex autem Goam felici dein navigatione perlatas, mox elegantem ecclesiam S. Rosaliæ prope Goam in monte adificandam curavit, Prima ibidem Sancta festività magno apparatu celebrata est die iv Septembris, anno verisimiliter 1667, cantatis solemniter Vesperis in pervigilio iii Septembris, quemadmodum latius refert Mancusus pag. 26 & seqq. Festivitatem istam primam honoravit conversio decem partim puerorum partim puellarum, qui tempore divi-

cultus S. Rosaliæ proregem in India promotus.

ni Officii omnes simul elata voce baptismi gratiam flagitarunt. Puellis omnibus impostum est Rosalia nomen, quod multis commune facere studuit prorex, assignatis redditibus pro dotatione pauperum puellarum, qua id nomen gestarent. Ceterum prorex ille usque ad mortem S. Rosaliæ cultum conatus est promovere. Hunc in finem Missam perpetuam & festivitatem annuam censu sufficienti stabilivit, & ecclesiam tam pretiosa suppellectili quam reliquiis S. Rosaliæ à P. Cuflaglia acceptis donavit, ita ut re ipsa ostenderes se substitutum esse laudato Patri ad promovendam in India Sanctæ gloriam.

§ XLIII. Reliqua de cultu, reliquiis & beneficiis S. Rosaliæ in America & Africa.

Cultus Sanctæ in Brasilia,

IN Americam etiam penetravit cultus S. Rosaliæ; neque id mirum de regnis & provinciis America, qua sub dominio sunt regis Catholici, cum Sanctæ cultus omnibus subditis regis Hispaniarum sit communis; sed magis est mirandum de aliis America provinciis. Nomen S. Rosaliæ celebre esse per totam Brasiliam, qua parci regi Lusitania, ostendit Mancusus tom. 2 part. 4 § 13, allegans verba P. Antonii Maria Bonucci Societatis Jesu, qui diu in Brasilia habitavit, & ejusdem Sanctæ Vitam ibidem edidit sermone Lusitano. Testatur is, nomen Rosaliæ frequenter puellis imponi in baptismo, vestem anachoreticam à multis gestari ad ejus honorem,

con-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 403

congregationem piam sub titulo S. Rosaliæ erectam, ac demum referri ab incolis beneficia cuiusvis generis, quæ patrociniò ejusdem Sanctæ referunt accepta. Accedit P. Alexander Perier, qui provinciam Brasilia Societatis Jesu pro Provinciali olim gubernavit, ac reversus in Italiam collegium Faventinum rector administravit: nam hic affirmat in ipsa Brasilia metropoli festivitatem Sanctæ quotannis celebrari die 14. Septembris in collegio Societatis Jesu. Urbs illa olim episcopalis, nunc archiepiscopalis, Soteropolis à Latinis passim vocatur, estque caput Sinus Omnium Sanctorum ac regni totius, vulgò S. Salvador de la Bahia de todos os Santos.

471 Maximam esse devotionem erga S. Rosaliam in regno Peruviano, testatus est P. Sebastianus Morales Societatis Jesu, à provincia sua tamquam procurator Romam missus, asserens ibi etiam Vitam ipsius editam esse sermone Hispanico. Cùm vero multùm desideraret particulam quandam reliquiarum ejusdem Sanctæ; illam, teste Mancuso, qui ipsum Roma allocutus est, obtinuit per Patrem aliquem Siculum, promittens reliquias istas Lima, simulac eò pervenisset, pretiosè includendas theca & publica venerationi exponendas. Hec Mancusus, qui mox § 4 pergit cultum S. Rosaliæ ostendere per Novum regnum Granatæ, per Novam Hispaniam perque alias Americæ provincias Hispaniæ subjactas. Verùm cùm nullum possit esse dubium de cultu Sanctæ in ditionibus regis Hispaniæ, breviter tantùm indicabo nonnulla beneficia, quæ in amplissimis istis regionibus obtenta dicuntur, prætermisissis sacellis, ecclesiis, aliisque cultûs indiciis, quæ apud ipsum Mancusum reperiri poterunt, & verisimiliter quotannis mul-

404 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

tiplicantur, *Hac quoque de causa nihil dicam de regno Chilensi, licet ex litteris P. Caroli Haimbhausen, qui procurator provincia Chilensis Societatis Jesu in Europam missus est, hoc ipso anno 1746 intellexerim, S. Rosaliam ibidem in magna esse veneratione.*

varia ibidem

472 Emerita, aut Merida, ut vulgo vocatur, urbs alia est Nova Hispania in provincia Fucatania, alia Novi regni Granata. In hac posteriori malum contagiosum invaluerat adeo, ut domos omnes inficeret. Uni soli dicitur pepercisse domui, cujus possessor imaginem S. Rosaliæ habebat, eique devotus erat. Hanc relationem scripto dedit P. Xaverius Foppolo Jesuita Panormitanus, qui diu in America pro conversione infidelium laboraverat, indeque reversus, Panormi in domo professa defunctus est. Eodem teste, quando prima vice celebrata est Sancta festivitas in Fano S. Joannis, circumlata in agmine supplicantium imagine S. Rosaliæ, mox disperserunt innumera locusta, qua quatuor aut quinque annos territorium urbis magno affecerant detrimento. Non satis mihi apparet, quodnam sit istud Fanum S. Joannis, cum varia sint in America; cumque Mancusus scribat, San Gioan Girone, quod eo modo expressum nullibi invenio. At satis est, quod constat de facto. Præterea narrat Mancusus pag. 41 in Nova Biscaia anno 1716 constitutum fuisse pagum, cui datum est S. Rosaliæ nomen, uti & præcipua ecclesie in eo adificata: populum autem illius pagi immunem fuisse à malo contagioso, quod in circuitu sæviebat: nec aliud contra malum fuisse adhibitum remedium, quam aquam per reliquias S. Rosaliæ sacratam, quam bibebant. Reliquias porrò Sancta eò tulerat P. Aloysius Man-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 405

Mancusi Siculus Societatis Jesu , qui & pagi incolas congregasse , & per easdem reliquias horridam tempestatem sedasse dicitur ibidem pag. 43. Pro his omnibus laudatur epistola P. Francisci Sanfilippo , data Mexici mense Novembri anni 1723.

473 *De Nova Gallacia Mancusus varia re- in diversis fert ex testimonio P. Francisci Maria Gravina , provinciis Societatis Jesu in America missionarii , qua compendio huc transferam. Reperiuntur in memorata provincia duo seu oppida seu pagi , in quibus cura fidei promovenda PP. Augustinianis est demandata. Uni nomen la Barca , alteri Ocotlan. Posterior hic locus in tabulis geographicis notatus reperitur non longè à Guadaluara Nova Gallacia metropoli , ex quo colligitur , priorem quoque in eadem esse vicinia. Hoc autem in Ocotlan anno 1706 factum narratur. Variola , notum malum maxime puerorum , licet nulli subinde parcat atati , multis hominibus in Ocotlan mortem inferebant. Hac de causa quedam S. Rosaliæ devota duas Missas votivas ad honorem ipsius cantandas curavit , aliasque preces jungendas. Cantatâ autem Missâ secundâ die xxviii Junii , profus cessavit pestis , ut habet Hispanica relatio , qua variolas pestis nomine hic designat , quia malum est contagiosum : nam antea clarè birvelas , seu virvelas , id est , variolas nominaverat. Porrò pia mulier , qua Missas istas pro omni populo celebrari curavit , pro una speciatim puella ex variolis moribunda Sancta imploravit opem , invisens aut imaginem aut locum ei sacrum , quod distinctè non dicitur ; eique vitam & sanationem feliciter impetravit.*

474 *Addit scriptum istud Hispanicum , pue- impetrata rum , nomine Michaëlem , quem pater ipsius Tho- beneficia ; mas*

406 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

mas Lopez de Resamano quasi pro mortuo habuerat, ex variolis convaluisse in pago la Barca, ubi ad ipsum per eandem mulierem missa erat imago S. Rosaliæ & oblatum sacrosanctum Missa sacrificium: mulierem quoque Joannam nomine, febribus & variolis laborantem, ibidem implorâsse S. Rosaliæ patrocinium, ac feliciter convaluisse. Domum cum nimia siccitate fruges in locis istis periclitarentur, Missam votivam de S. Rosalia celebratam esse in Ocotlan, & mox abundantem impetratam esse pluviam, quâ discussum fuit periculum, docet eadem scriptura Hispanica apud Mancusum pag. 44 & 45. Laudatus auctor deinde multa accumulata de eximia S. Rosaliæ veneratione in variis Nova Hispania provinciis, præsertim in Mechoacana & in Mexicana. Verùm cum sola colligere statuerim Sancta beneficia, quod de cultu omnibus communi aliunde constet, satis mihi erit verba Italica P. Francisci Sanfilippo Latina reddere. Hic Mexici, inquit, magna est devotio (erga S. Rosaliam) & gratiæ miraculaque sunt innumera. Integræ familiæ, dominante malo quodam contagioso, infirmitate sunt liberatæ per aquam Sanctæ; id est, *pointe aque*, cui reliquia fuerant impositæ.

etiam in
California, 475 California necdum satis erat nota, quando jam prima suscepit fidei semina, & cultum S. Rosaliæ. Credita olim est insula maxima America Septentrionalis. At errorem illum anno 1701 feliciter detexit P. Eusebius Franciscus Kino, Germanus Societatis Jesu missionarius, qui itinere triennali per Americam Septentrionalem, postquam duo transierat flumina, nimirum flumen Cæruleum & flumen Coloratum, quo California à Novo Mexico separatur, se tandem in California esse miratus est, prout lu-
tius

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 407

tius refertur in Opusculo Gallico, cui titulus *Lettres edificantes & curieuses, in epistola dedicatoria quinta epistolarum collectioni præfixa, & ostenditur in tabula geographica California, eidem volumini inserta. Verùm descriptio Californiae hæc non spectat, sed cultus S. Rosaliæ in vastissimam illam provinciam feliciter inductus, ut patet ex laudata modo tabula; in qua cum aliis notatus reperitur pagus S. Rosaliæ. Cultum autem hujus Sanctæ ibidem excitare præcipuè cepit P. Franciscus Maria Picolo, Siculus Societatis Jesu missionarius, qui inter primos fidem in California propagare cepit, ut videri potest tom. 5 Litterarum mox laudatarum à pag. 248, ubi amplam relationem de tota missione Californiae scripsit ad senatum Guadalaxarensium. Idem P. Petro Reggio, Sicula provincia præposito scripsit, se S. Rosaliæ patrocinio maximè attribuere uberes fructus in missione sua collectos.*

476 Ex Sicilia deinde in Californiam profectus est P. Ignatius Marini ejusdem Societatis, reliquias qui acceptas S. Rosaliæ reliquias secum eò detulit, teste Mancuso pag. 51. Deinde verò ad fratrem suum P. Franciscum Marini scripsit, trium sibi pagorum in partibus California vicinis curam esse, omnesque subditos patrocinio S. Rosaliæ, cujus favori referebat acceptum, quòd, cum in omnibus istis partibus dirum sevirer contagium, nullus ex tribus istis pagis mala fuisset correptus. Ceterùm, dominante ante paucos annos malo contagioso in Nova Hispania, S. Rosaliam fuisse multorum refugium, magnamque in eam fuisse pietatem ejusdem mali causam in Portu Principis, oppido Cuba insula, vulgo Porto del Principe, Havanà anno 1740 perscripsit P. Josephus Xaverius Alagna ad P. Caietanum Noto,

Noto , qui litteras mecum communicavit. Hactenus dicta de America ostendunt , S. Rosaliam ibidem in multa haberi veneratione , valdeque in clientes suos beneficam esse : quod ad propositum nostrum sufficit.

*In Africa
etiam*

477 *Ne Africa quidem , licet pauciores numeret Christianos quam reliqua mundi partes , cultu & beneficiis S. Rosaliæ prorsus destituta est. De Exiliffa urbe , qua Hispanis Ceuta dicitur , nullum potest esse dubium , quin ibi Sancta colatur , cum illa dudum fuerit Hispanorum regi subjecta. At magis mirandum est , eidem Sanctæ honorem haberi non à Christianis solum , sed etiam à Mauris Mahometanis. Afferit Mancusus tom. 2 pag. 53 , Tuneti fontem esse prodigiosum , cui nomen est S. Rosaliæ , potiusque istius aqua salutem restitui infirmis , non solum Christianis , sed Mahometanis etiam. Pro facti veritate laudat P. Franciscum Raimondi , qui diu in regno Tunetano fuerat missionarius , & quem id sapiens referentem audivit. Itaque de puteo ipso , sanitatem suis aquis reddente infirmis , non videtur dubitari prudenter posse. Verum forsitan aliqui dubitabunt , an non potius naturali vis istius aquæ , quam alicui miraculo , attribuenda videatur sanitas à bibentibus impetrari solita , cum & aliis locis fontes reperiantur salubres ; cumque solum S. Rosaliæ nomen non sufficiat ad credendum , ejus beneficio potius quam aquæ salubritate pelli infirmitatem ; præsertim cum ignoretur , unde vis illa sanandi predicto fonti sit orta ; & non nisi per conjecturam dicatur , aliquid fortasse de sepulcro aut reliquiis Sanctæ eidem fuisse injectum. Itaque ut quid de sanationibus istis certi posset statui , opus esset diligentis examinis in ipsis locis instituto.*

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 409

478 Porro in adificio seu carcere, cui noctu colitur & includuntur mancipia Christiana Tuneti, sacellum & altare est S. Rosaliæ, in quo divina peraguntur officia, & Sancta festivitas quotannis celebratur, atque apparatus quidem magnifico, ad cuius sumptus non Christiani solum, sed etiam Mahometani concurrunt, si credimus Mancuso, qui & ipsum regem Tunetanum aliquando ad sumptus illius festivitatis subministrasse asserit, testem pro hisce omnibus laudans memoratum ante P. Franciscum Raimondi. Addit ex testimonio P. Michæalis Angeli Haghius, qui predicti Patris in missione fuit socius, pestilentiam, licet saepe Tuneti dominetur, numquam fuisse in carcere illo Christianorum, S. Rosaliæ dicto: quod sanè maximum & mirandum videtur beneficium, si attendamus ad multitudinem mancipiorum, qua locum illum incolunt, & haud dubiè tanto majori periculo expositi sunt tempore contagionis, quanto angustiùs pro numero conclusi sunt. Hactenus dicta de cultu Sancta per precipuas mundi partes multo latius deduci possent, multisque augeri, si opus esset. Verùm ex hisce abundè liquere existimo, gratum fore & jucundum orbi Christiano, si communi Officio cultus S. Rosaliæ ad universam Ecclesiam aliquando extendatur. Itaque finem huic Commentario tandem statim, Vitamque subjicio, ut post hanc tam antiqua quam recentia miracula ac beneficia, que necdum data sunt, pro Vita appendice undique colligam.

colitur & benefica est S. Rosalia.

F f f

VI.

VITA BREVIS

Auctore Octavio Caietano S. J.

*Ex volumine Ms. in bibliotheca
collegii Panormitani Socie-
tatis Jesu.*

*Sanctæ ge-
sta, mors,
sepultura,
cultus :*

a

b

c

d

e

Rosalea virgo Panhormi *a* nata creditur *b*, unaque fuisse ancillarum Margaritæ *c* reginæ, quæ Willelmi Siciliæ regis conjux fuit, à qua proximum urbi Panhormo montem, cui Peregrino nomen, dono habens, eò secessit, vitamque ab omni consortio remotam in spelunca transegit : ibi piè, sanctèque obiit, humataque *d* est. Propter eandem speluncam ædes divæ Rosalæ ædificata *e* est, adjunctumque [cœnobium eremitarum è familiâ sancti Francisci. In urbe Panhormo ædicula olim fuit sanctæ Rosalæ nomini dicata, quæ dein sanctæ Catharinæ, in præsentiarum sancto Martyri Ignatio episcopo Antiocheno adhæsit. Erecta divæ Rosalæ ara, in qua ejus effigies antiqua tabula colitur.

*Bivona per
cam peste
liberata.*

2 In oppido Bivona, ædes item beatæ Rosalæ sacra, cujus origo haud sanè recens est. Sed enim antiquis temporibus, cùm Siciliam pestis lues depopularetur, traditur sæminam divinâ specie, (quæ Rosalea virgo credita est,) bo-

no

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 411

no viro se videndam obtulisse, monuisseque, ut eo loco, quem illa commonstrabat, ecclesiam conderet, & Rosaleæ dicaret, paruisse hominem cælestibus monitis; ædemque, quæ adhuc manet, ædificasse. Locus verò extra oppidi muros tunc temporis fuit: nam Bivona muris olim circumsepta, & vestigia murorum extant. Sed ædes consequentibus temporibus majore spatio aucta. Eodem loco, ubi nunc ædes, ingens erat saxum hederâ circumvestitum: in illud etiam veneratio; nam derasus ex eo pulvis ebibitur ab iis, qui frigoribus laborant; & multis inde incolumitas redit. Ignotum oppidanis, quonam ævo extructa, primùm ædes Rosaleæ dicta: sed in ea divæ Rosaleæ tabula est ante annos cxxv f picta, fufumque æs campanum ante annos cxlv. Panhormi solemnibus divæ Rosaleæ virginis agitur memoria pridie Nonas Septemb.

A N N O T A T A.

a *Panormus antiquissima & pulcherrima urbs est Sicilia ac passim notissima, incolis Palermo dicta. Id unum hic observandum, à variis olim, inter quos etiam est Plinius, Panhormum fuisse scriptum, uti à Cajetano scribitur, licet à Græcis æquè ac Latinis antiquissimis urbs hæc rectius Panormus legatur dicta.*

b *Creditur, ait auctor, quia antiqua non habebat monumenta, quibus dicta sua firmaret. Hinc sequentes Vita adjecit annotationes: Quæ de diva Rosalea scribimus, ex fama & seniorum traditione accepimus. Opere maximo dolemus nullum de ea monumentum à majoribus nostris conscriptum nos comperisse, cum omnem*

Fff 2

ope-

operam ac studium hanc in rem collocaverimus. Plerisque Rosa Lea creditur dicta, quod ex Lea familia fuerit. *Hac ultima observatio jam abunde refutata est in Commentario num. 102, ubi ostenditur illa opinio nata esse ex pictura tecti Olivellensis ecclesia, in qua ita scriptum erat Sancta nomen circa finem seculi xv, repugnantibus picturis omnibus antiquioribus, aliisque monumentis. Caietanus autem errorem illum popularem partim videtur secutus, partim vero repudiâsse: nam scripsit ille Rosalea, mutatâ litterâ i in e, non tamen Rosa Lea geminâ voce. Verum nomen est Rosalia Latine, & secundum idioma Siculum Rufalia, Græcis olim fortasse Ροσολία. Consule dicta num. 102 & seq.*

c Potuit Rosalia vivere in aula inter ancillas honorarias regina Margarita, ut suo tempore creditum fuisse testatur Caietanus. Potuit & montem Peregrinum accipere dono illius regina, ut ibi vitam duceret solitariam, sive credamus monialem fuisse tempore istius donationis, sive malimus dicere usque ad istud tempus in aula vixisse: donatio enim verisimiliter solum facta est, ut tunc ibi viveret Sancta, non ut montem pleno jure possideret, ac heredi alicui post mortem relinqueret. Eandem donationem ab aliis quoque assertam fuisse, observavi num. 100: neque tamen eam pugnaciter defendere velim, cum popularis illa traditio non tam certa sit, & à quibusdam fuerit oppugnata. Illud tamen observavi in Commentario num. 101, non posse mortem Sancta satis probabiliter collocari circa annum 1160, sed collocandam esse multis annis serius, si inherere velimus traditionibus per Caietanum assertis de cohabitatione cum Margarita regina, & de donatione montis Peregrini;
quia

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 413

quia *Margarita Wilhelmo nupsit anno 1150, & verisimiliter montem non donavit ante annum 1166, quo Wilhelmus I obiit. Consule de hisce dicta § 9. Fatear labens, auctoritatem Caietani in hisce tanti momenti non esse, ut rem faciat certam. At certum mihi quoque est, pro anno 1160 nullam afferri posse rationem alicujus momenti. Annus ille primùm signatus est à Philippo Ferrario in Catalogo generali: ductoremque hunc sine multo examine secutus videtur Cascinus.*

d *Ad hunc locum ipse Caietanus notavit sequentia: Ante annos fermè viginti, dum hæc scriberem, fœmina, virili veste ac nomine sumpto, ANGELUM se dixit, habituque eremitarum in antrum divæ Rosalæ sese abdidit; ubi solitariam vitam per aliquot annos duxit. Dein proximi cœnobii præfecturam suscepit. In ea administratione cupido incessit defodiendi corporis sanctæ Rosalæ: postea verò quàm rem ligone exequi cœpit, visa exsudare oleo defossa humus, contremuisse antrum: quibus exterrita prodigiis à facinore destitit. De hac muliere, qua melius edocta vestes sibi congruas deinde resumpsit, deque corpore per alios etiam frustra quasito, plura notavi in Commentario num. 183 & sequentibus.*

e *In Commentario § 15 longè plures antiquas S. Rosalæ ecclesias, sacella, altaria, piætasque tabulas assignavi, ita ut de antiquissimo cultu nulla possit esse dubitatio. Unum hic observo, nempe ignorari initium sacelli hujus in monte Peregrino; indeque suspicionem oriri posse, illud jam extitisse vivente ibidem Rosalia, eique usui fuisse. Certè traditio de monte Peregrino*
per.

414 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

*per reginam Sancta donato nonnullum tali sus-
spicioni prebet fundamentum.*

*¶ De ecclesia Bivonensi admodum antiqua di-
ctum est num. 164, & de Bivona per apparen-
tem Rosaliam peste liberata num. 176, ubi Ca-
scinus existimat factum contigisse anno 1338.
Id tantum adjungo, non posse recurri ad hanc
apparitionem ad statuendum cultus initium, cum
diu antè coleretur Sancta aliis locis, idque li-
queat ex ipsis Caietani verbis, Quæ Rosalea vir-
go credita est. Quippe Sancta apparens non po-
terat credi Rosalia virgo, nisi hæc jam nota fuisset
& culta, cum nec nomen suum nec quid-
quam de gestis suis legatur revelasse.*

VITA ALTERA

Auctore Jordano Cascini S. J.

Ex editione impressa anni

1631.

PRÆFATIO SEU DEDICATIO.

*Auctor per-
stringit va-
ria approba-
tioni reli-
quiarum
Sanctæ præ-
via ;*

E Minentissimo ac Reverendissimo Domino D.
Joannettino Doricæ a S. R. E. Cardinali ar-
chiepiscopo Panormitano. Jordanus Cascini So-
cietatis Jesu. Jam inde ab initio, cum, coortâ
Panormi turbulentissimâ pestilentia procellâ, quæ
rei-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 415

reipublicæ navim malè jactatam in supremæ naufragii discrimen adduxerat, divæ Rosaliæ veluti Arctoum fidus *b* ad levandam animorum ægritudinem, sospitandosque vectores apparuit; placitum Eminentia vestræ fuit, mihi, etsi ex omnibus ab ipsa dilectis minimè ad opus tanti momenti, quod in ea inventione versatum est, promovendum idoneo, ut meam tamen conferrem laboris ac studii partem, imperare. In qua sanè difficili navigatione *c* nec breves, nec modici durandi labores fuère adversus tempestatum furias, & malos genios, qui scopulos nobis obiectare omni ope nitebantur, quo minùs vel incolumitas publica, vel tam inclytæ Patronæ gloria benè feliciterque procederet; sed cepimus tandem portum, & anchoras jecimus, tum cælestis ejus Facis auspicio, ductuque certissimo; tum ejus, qui clavum tenebat, Doriæ Cardinalis recta gubernatione; cujus in sacris reliquiis ritè approbandis non minùs pium, quàm prudens judicium summi deinde gubernatoris sapientissimi sanctissimique Pontificis Urbani gravissimo suffragio cohonestatum est.

2 Fas erat igitur votivam tabellam publicæ Liberatrici suspendere, quod uti persolveretur, justus sum ab Eminentia vestra rerum gestarum ordinem historiæ mandare. Cujus certè conficiendæ majus mihi onus impositum sensi, quàm tum ad earum reliquiarum approbationem desudandum fuit. Quippe cùm multa mihi una in opera fuerint necessariò suscipienda, transigendaque negotia; pervestiganda ea, quæ adhuc in occulto latebant; eruenda ab ruderibus antiquitatis Vita, in quibus non minùs, quàm in durissima filice sacra ossa, usque ad hæc tempora abstrusa erat præteritarum rerum memoria, quæ

ac deinde causam & difficultates hujus Vite scribendæ exponit.

416 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

quæ una cum sæculis interfluxisse videbatur , non Panormi solùm , sed ex tota ferme Sicilia recolligenda , loca alia oculis , alia epistolis perlustranda , ac foris etiam , sicubi odoris aliquid hujus Rosæ expiraret , quæ quò magis in cœlestibus fragrabat areolis , eò in terris evanuerat magis. Sed neque his inceptis non obsecundavit hæc Virgo , cujus præsentis ope imagines illæ *d* quasi ex aurifodinis depromptæ atque in lucem sub auspiciis Eminentis vestræ datæ sunt. Quæ sanè argumenta , senatu Panormitano ita volente , ex solido argento partim fusa , partim affabrè cælata , gemmea veluti emblemata , inserta sunt novæ hujus ac votivæ arcæ lateribus , quæ in votivo itidem non minore , quàm illa , magnificentiâ extracto sacrario dicata est. Intra eam arcam , si ita visum fuerit Eminentis vestræ , rerum etiam gestarum , quas nos vel in inventione testes oculati spectavimus , vel de vita solliciti quæsitores indagavimus , ad conservandam posteritati memoriam monumentum recordere : ea omnia in commentarium retuli , donec multis occupationibus expedito liceat mihi longiorem de his prosequi historiam *e* , eamque pro eo , ac debeo Eminentis vestræ , cui S. Rosaliæ gloria usque adeo cordi est , eadem animi demissione consecrare. Vale.

A N N O T A T A.

a Eminentissimus Cardinalis Doria præerat Panormitana ecclesia ab anno 1608 : Pestilentia verò Panormi orta erat anno 1624 , ut exposui in Commentario § 18. De Cascino actum est § 1, & sæpe per decursum Commentarii , quia omnibus

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 417

*b*us ferè gestis pro approbatione reliquiarum inseruit.

b Corpus inventum hac metaphorâ designat; ac si diceret; Simulac S. Rosaliæ corpus inventum est.

c Agit de recognitione & approbatione reliquiarum, in qua varia occurrerunt difficultates, ut expositum est § 20 & seqq.

d Visam antiquis & novis imaginibus adumbratam jam antiè in lucem dederat.

e Longiorem illam Historiam deinde composuit, sed non edidit ipse morte præventus. Opus istud à Salerno editum sæpè laudavimus.

C A P U T I.

Sancta natales, gesta, mors, sepultura, ac corporis diu absconditi mira inventio.

SANCTA Rosalia Virgo Panormi patre Sinibaldo nata est, clarissimo genere à Carolo Magno per Italiæ reges, & Marforum comites, non longa avorum ferie ducto. Rogerio à Sicilia regi, ejusque filia Constantia *b* imperatrici propinquitate conjuncta, in aula regum, ubi orta, etiam educata est. Margaritæ certè, quæ Garciae *c* Navarræ regis filia Willelmo Rogerii filio nupsit, chara *d* in primis fuit. Sed enim honorum splendoribus, divitiarum commodis, adolescentiæ illecebris per contemptum proculcatis, divino afflata incensaque spiritu, ad Quis-

Sancta natales ac primordia: ingressus in speluncam Quisquimensis:

a
b
c
d

G g g qui-

418 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

e
f
g
 quinzæ e montes ac nemora ditionis suæ , quadraginta fermè passuum millibus Panormo distantia , angelorum f ductu secessit. Hic secretissimam nocta speluncam plures cavernarum anfractus habentem , in quas omnes angustus fatis ac perdifficilis erat aditus , in eam , veluti thalamum à cœlesti Sponso sibi paratum , quò remotior ac tutior ab hominum consuetudine & accessu sola cum eo solo degeret vitam , nullis sive solitudinis , sive ferarum , sive etiam dæmonum terculamentis absterrita , animo ausuque plusquam muliebri , plusquam virili , per os instar putei arctum insiluit , atque ad interiora , quod necesse erat , reptando pervadens , ibi aliquandiu incoluit , eamque domum mirificè adamavit : quod etiam chirographo suo in durissima ejus putei silice insculpto testatum reliquit his verbis. EGO ROSALIA SINIBALDI QUISQUINE ET ROSARUM DOMINI FILIA AMORE DOMINI MEI JESU CHRISTI INI HOC ANTRO HABITARI DECREVI. Quod sanè chirographum mendis ipsis , Puellæ rude Latinitatis ingenium ostendentibus , quasi sigillis munitum , eodem , quo corpus , tempore g divinitus reperiunt est.

transitus ad speluncam mortis Peregrini : gesta

h
i
 4 Ex hac spelunca divino iterum spiritu , ac cœlestium comitatu h ducta , remigravit Panormum , non sanè ad aulam , & paternas ædes , sed altiore quodam consilio ad vicinum urbi montem , quem Erctam i Græcorum historiæ , nunc vulgò Peregrinum Panormitani dicunt , præruptis undique faxis asperum , nec nisi per tres semitas arduum præbentem iter , cetera inaccessum ascendit. In cujus excelsa vertice , qui ex media eaque amœna planitie assurgit , solitariæ vitæ & contemplationi fatis accommodo , quæ

ver-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 419

vergit ad Boream, speluncam Quisquinenti etiam horribiliorem ac secretiorem offendit. Erat hæc ea tempestate nemore circumsepta, nec tam ad defendendas temporum injurias, quam perpetiendas naturam comparata, perenni stillicidio infesta, frigore, luto, tenebris horrida, & vel belluis ipsis inhospitalis. In hanc igitur Virgo per angustum, ut tum res erant, aditum irrumpit. Sed in amplissimo specu extillantibus undique supernè faxis, quæ capiti impendent, vix ullus habitabilis dabatur angulus, quo se stillicidio immunis reciperet. In arctissimum igitur foramen exesæ rupis, & abditissimum, ac vix corpusculi capax, ut pro veste illi potius, quam pro celula esset, intrudebat sese: ibi præterquam immortali Sponso nulli & mortalium cognita castissima Columba delitescere; ibi aspero victu cultuque, prolixis orationibus, perpetuis jejunii, vigiliis, cæterisque sanctarum ascetiarum afflictationibus se exercere, & non magis adversus corpus suum, quam infestissimos spiritus asiduè strenuèque depugnare.

§ Hujus anachoreticæ ac cælestis omnino vitæ cælites ipsos magistros, adjutores, consolatores habuit. Frequenter eam revisebant angeli & honorabant, sæpè etiam ipsa angelorum Regina cum summo rege Filio, aspectu suo jucundisque colloquiis dignabantur; floribus præterea, ac roseis præsertim corollis *l* eam ornabant, ut essent indicio, quantum sibi cordi essent, vel efflorescentes in virgineo pectore virtutes, & fragrans in primis virginitatis odor, vel tam multa erga se sanctæ Virginis in solitudine degentis obsequia, atque in primis illa, quibus Matrem beatissimam, & infantem Jesum ornare gestiebat, modò floribus ex prato decerptis *m*,

G g 2 mo

*in spelunca,
ac sanctus
obitus:*

k

l

m

modò angelicis salutationibus , quasi roseis laudibus ad calculos dinumeratis , quibus solennem nunc precandi ritum , sed per ea tempora singularem usurpabat. Hanc vitam sanctissimè actam consentanea mors excepit , quam ubi instare sibi intellexit , vel usque ad extremum spiritum propositi tenax *n* , ut veteres illæ magnæque anachoretides , sola se in nuda humo composuit , & Crucifixi imaginem in sinu tenens piacularibus globulis sinistra manu pectori admotis & implicitis , dexterâ jam languens sustinens caput , solis spectantibus & adjuvantibus angelis , roseam efflavit animam , quæ ad Sponsum virginum evolavit pridie Nonas Septembris , qui dies tum Panormi , tum in reliqua Sicilia recolendæ ejus memoriæ sacer ac solemnissimus fuit.

sepultura : re , angelorum o ministerio sepulta ad quadringentos & septuaginta circitèr annos veluti thesaurus abstrusus fuerat , atque ad afflictas patriæ suæ res opesque sublevandas divinâ providentiâ reservatus. Nam hoc in loco , prout erat à majoribus traditum , ab aliis alio tempore perquisita *p* , non nisi anno quarto & vigesimo super millesimum sexcentiesimum , cùm maturum ac maximè erat opportunum , inventa est. Hujus anni mense Junio exitialis lues *q* Panormum invasit , ex Lybia importata eo navigio , quo Christiani de Maurorum servitute redempti fide publica reducebantur domum. Serpere ea latius in dies ac miserum in modum vexare urbem coepit. Trepidatum itaque Panormi est , ac primùm ad pacem Numinis exposcendam salutaris Eucharistia in omnibus ferè templis , ut his in malis fieri assolet , exposita : publicæ indictæ preces , supplicationes cleri & religiosorum Ordinum per vices

*corpore diu
abscondi-
sum. Pestis
Panormi or-
ta,*

o

p

q

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 421

vices diebus singulis habitæ , sed Idibus Julii sacre capsæ tutelarium sanctarum Christinæ r & Nymphæ more majorum per urbem summo mane circumductæ præeunte clero universo , ipsoque urbis antistite D. Joannettino Doria S. R. E. Cardinali : hos prosequabatur populus , lacrymis & clamoribus ad opem divinam implorandam identidem sublatis.

7 Hic autem non sine divino instinctu factum est , ut duo sacerdotum paria , qui Sanctorum invocando nomina cæteris cantoribus præcinebant , magno quodam intervallo alterum ab altero disjuncta , non ex condito , sed interno quodam impulsu , post reliquarum virginum patronarum nomina sanctum etiam Rosaliæ nomen , quod ex litanis defuetudine jam abolitum erat , in civium verò memoriam non nisi festo ejus die incidebat , miro consensu & alacritate animi advocarent *f.* Nec in irritum invocatio cecidit : nam è vestigio viva est compellata virgo Rosalia exaudisse populi sibi supplicantis preces : vesperi nimirum ejusdem diei sacrum illius corpus , mirabiliter absconditum , mirabilius inventum est , nec minore Dei providentia indidem depromptum , quàm fuerat antè depositum.

8 Erant menses jam ferè duo t , cùm operam ac laborem in eo loco effodiendo posuerant quidam partim suafu mulieris ob receptam divinitus valetudinem , partim etiam cupiditate ac spe , prout est hominum ingenium , reperiundi thesauri , qui eodem loci ferebatur abstrusus : sed nullus profectò alius sese thesaurus quærentibus obtulit , nisi qui absconditus erat in agro , seu potiùs in petra , quæ sacris ossibus admirabili quodam opere adnata & adhærescens , illa circumquaque vestiebat , ac tumuli loco facta te-

*contra
quam dum
miro planè
modo inwo-
casur San-
cta ,*

*eodem die
invenitur
corpus ,*

422 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

Et servabat. Igitur hæc sæpè priores investiga-
tores frustrata fuerat , ratos se in duram silicem
aliquam , quæ fortè in hujus montis visceribus
lateret, inter effodiendum impegisse , nec ultrà li-
gonibus posse aperiri viam : eademque etiam hos
postremos jam labore defatiscentes , atque exitum
rei desperantes ab incepto retraxissent , nisi
animos spemque addidisset Deus , ut pertinaciùs
illud urgerent. Ita tandem ferreâ clavâ grandem
silicem primò rumpunt ; alterum deinde totius
massæ fragmentum , non quod ita magnæ molis,
sed quod majoris præ mole (id quòd erat mira-
culo) ponderis esset , in alia fragmina discin-
dunt : quæ ubi vacua ac levia conspiciantur , rei
admiratione attoniti , carissimum exoptatumque
Virginis caput jam manibus se tenere animadver-
tunt.

*Ad pala-
tium archi-
episcopi de-
inde porta-
tur.*

9 Nec temerè id creditum , nam mirabile il-
lud monumentum , quod nulla humana arte vi-
debatur elaboratum , locus ipse sacri depositi
constanti ecclesiæ Panormitanæ , & aliarum tra-
ditione certissimus , nuper exorta domi calami-
tas , cui satis opportunum illud præsidium sub-
mittebatur , ratio ipsa inventionis , ossium subitò
spectata pulchritudo & integritas , odoris à mul-
tis percepta suavitas , subsecutus statim populi
concurfus , animorumque conspiratio astruebant
veritati fidem. Verùm ut res tanta , quâ par e-
rat prudentiâ definiretur , diligenti custodia in-
terdiu adhibita , proxima deinde nocte asporta-
tum in urbem est , quod erat inventum , & in
ædium Cardinalis archiepiscopi sacello repositum ,
donec ex præscripto sacrorum canonum de eo
constaret satis. Regebant tunc Siciliam pro rege
Philibertus Emmanuel Sabaudix ducis filius ; Pa-
normum verò don Franciscus del Bosco dux Mi-
sil-

CONTR PESTEM PATRONÆ. 413

filmelis , princeps Catholicæ , prætor ; D. Joannes Agliata baro Soloënti , D. Joseph del Bosco , D. Jacobus Lucchisus baro Camastræ , D. Horatius Strozzi , D. Petrus Bongiorno , Dominicus del Colle senatores. Qui profectò non magis inauspicatum annum suum invasione pestis , quàm tam magni thesauri inventionem fortunatum rati , maximopere expetivèrunt , ut legitima præsulis approbatione sanctæ hæ reliquiæ haberentur.

A N N O T A T A.

a *Rogerus rex Sicilia primus , sed dux istius nominis tertius , nepos erat Roberti Guiscardii Normanni , qui Apuliam , Calabriam & majorem Sicilia partem Saracenis eripuit , ac posteris suis reliquit. Filium Rogerius habuit Willelmum I , quem anno 1150 regni consortem fecit. Obiit verò anno 1152 , vel , ut alii volunt , 1154 , ait Pirrus in Chronologia regum Sicilia.*

b *Constantia quoque filia erat Rogerii. Hac nupsit Henrico VI imperatori , ac cum eo post varios reges obtinuit Sicilia regnum , quod etiam filio suo Frederico II imperatori reliquit. Volunt aliqui Constantiam monialem fuisse ante nuptias ; at idem negant alii. Res huc non spectat.*

c *Garzias , aliis Garhias , aut Garcias , hujus nominis erat quartus Navarra rex , quem Mariana eodem anno 1150 , quo filia ejus Margarita Willelmo nupsit , equi lapsu defunctum asserit in venatione.*

d *Quod hic asserit Cascinus Sanctam fuisse charam Margarita regina , conforme est traditioni per Caietanum in prima Vita relate. At tamen in Opere majore opinio illa vocatur in dubium , quia non bene coheret cum anno emor-*

INA-

424 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

tuali 1160, sive Cascinus ipse abierit in aliam deinde sententiam, sive ejus corrector Salernus. At mihi praplaceat opinio hic asserta, quia annus emortualis omnino est incertus.

e De ingressu Sancta in speluncam Quisquinensem in Commentario actum est § xi, & § 2 data Sanctaque asserta est inscriptio mox referenda: totus verò locus uberius descriptus est § 27.

f Quo nitatur fundamento illa opinio, quâ creditur Sancta ab angelis ad speluncam ducta, videri potest in Commentario num. 111 & 112. Facile ibi videbit eruditus lector, imaginem illam, qua ibi representatur, non sufficere ad certò asserendam rem tantam, qua ne Salerno quidem ibidem num. 117 satis probatur.

g Non idem prorsus, sed idem ferè tempus auctor intelligit: nam inventio illius inscriptionis quadraginta diebus posterior est corporis inventione, ut videri potest in Commentario § 26, ubi antri Quisquinenfis & inscriptionis inventio latè est exposita.

h Cælestium comitatum non sic intelligere necesse est, ut credamus angelos visibili specie comitatos fuisse Virginem. Ad Commentarium num. 133 & 134, ubi etiam eodem § 12 queritur ratio mutata habitationis.

i De Ercta monte, nunc Peregrino, deque antro ibi à Sancta inhabitato consule Commentarium § 25.

k An nulli mortalium fuerit aliquo tempore cognita, incertum est: at ne satis quidem probabile aut verisimile existimo, mansisse Virginem omnibus ignotam usque ad mortem obitam. De ea Cascini & aliorum opinione differui in Commentario § 4, & subinde breviter aliis locis.

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 425

cis. *Videri potest § 13, ubi de gestis omnibus in spelunca actum est.*

l *Hi favores caelestes non aliud habent fundamentum, quam pietas quasdam tabulas. At in Commentario num. 139 observavi, similia pictorum meditationi ac inventioni attribuenda videri: nec obvio sensu explicandas esse ejusmodi tabulas, nisi divini illi favores aliunde quoque probari possunt. Scimus quidem tantam esse divina liberalitatis ac munificentiae præstantiam, ut centuplum promiserit, ac revera tribuat deferentibus sui amore caduca mundi bona; nec dubitamus, quin centuplicatam remunerationem Rosalia abundè acceperit: at cum mille modis electos suos remuneret infinitâ suâ sapientiâ Dominus; nullum nominatim favorem ex ea veritate legitime colligere possumus.*

m *Ne hoc quidem probabile satis videri, dixi num. 138.*

n *Sanctam probabilius non obiisse sine humano auxilio & extremis Sacramentis, nec certum esse situm morientis hic descriptum, ostendi in Commentario § 14, ubi & de aliis ad mortem spectantibus egi; & diem æternalem non omnino certum esse, observavi.*

o *Opinionem hanc esse minùs probabilem, probavi num. 155 & seqq.*

p *De corpore frequenter quæsitò, ac prædictione de eo non reperiendo, nisi tempore gravis calamitatis, vide dicta in Commentario num. 183 & sequentibus.*

q *De hac pestilentia actum est § 18.*

r *De S. Christina apud nos disputatum est ad diem 24 Julii, de S. Nympha agit Martyrologium Romanum 10 Novembris, Siculi vero 12.*

H h h

f Mi

¶ *Mirabilis hac Sancta invocatio fusiùs relata est in Commentario num. 198 & sequentibus.*

¶ *Dies nimirum quinquaginta, ut dictum est num. 201 in Commentario, qui consuli poterit de mirabili inventione corporis, ejusquè delatione ad palatium archiepiscopale § 19.*

C A P U T II.

*Miracula post corpus inventum:
ejus approbatio; Panormus
peste liberata: cultus Sanctæ
multum propagatus, & re-
liquia ad varias provincias
missa.*

*Miracula
inventionem
corporis
subsecuta:*

NEc longum interfuit tempus, cum divina opportunè testimonia accessere: nam ubi sive ossium, sive lapidis eum illis concreti inter frangendum schedæ discussæ, vel aliquid etiam pulveris circum illa jacentis, vel aquæ de specu extillantis ægris corporibus certâ quâdam fiduciâ applicari cœpta sunt, tanta continuò visa coruscare miracula *a*, ut optimum factu, ac necessarium visum antistiti fuerit, pro sua auctoritate jubere de iis cognosci, & in publicas referri tabulas totam inventionis, & rerum supra ordinem naturæ gestarum historiam. In ea cognitione trecenti fermè testes à gravibus viris in ecclesiastica dignitate constitutis rogati examinatique,

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 427

natique, & ad confirmanda dicta jurejurando adacti. Dum hæc aguntur, excedit è vivis Philibertus *b* prorex, cui in Sicilia gubernatione ejusdem Philiberti suffragio designatus, & regio statim consilio subrogatus est idem Cardinalis Doria, & uti afflictam provinciam susciperet exoratus. Qui sanè utraque potestate abundè pollens, rem Panormitanam universæque Siciliae labantem consilio suo, ac labore sustentavit confirmavitque. Exacto etiam annuo magistratu, creati prætor D. Nicolaus Placidus Branciforti, princeps Leonfortis, comes Racudiæ; senatores D. Marianus Agliata & Spatafora, D. Ludovicus Spatafora, Didacus Blasus, Thomas Cascini, D. Franciscus Requesens baro S. Jacobi, D. Petrus Septimus. Qui ad civilium rerum curas in tam perturbato civitatis statu multum studii ac negotii, tum ad extirpandum pestilentiam, tum etiam pro inventi corporis approbatione adhibuerunt.

11 Itaque ad hanc rem transigendam post *consultationes pro approbatione reliquiarum habitæ:* præces à multis religiosis viris, multaque pietatis opera ad eliciendam divinam mentem adhibita, ex omnibus ferè Religiosorum Ordinibus theologi, aliique pii juxtà ac graves viri ab antistite in concilium vocati: his humana divinaque testimonia summatim primùm exposita: tum integra singulis tradita, domi per otium expendenda & enucleanda magis. Ubi ea satis ab his cognita ac perspecta, iterum ac tertio habita consultatio *c*, in qua re maturè discussa, consultoque numquam intermissis precibus Deo, visum est omnibus, ipso antistite rogante sententiam, constare satis, inventi S. Rosaliæ corporis veritatem à Deo miraculis esse testatam. Nam præter innumerabilia signa quotidie ac passim edita,

dita, quorum ratio haberi vix potest, non pauca ita illustria extitère, ut non præsentibus modò, sed etiam longè per orbem diffitos famâ & admiratione complerint: plures ab inveteratis deploratisque morbis erepti: aliis animam agentibus planèque depositis vita servata: alii etiam à morte obita, & vel ab ipso pheretro excitati. Sed in depellenda pestilentia ejus maximè virtus enituit, sive à singulorum capitibus, sive à totis oppidis, in primis verò Panormi urbe, in qua illud etiam miraculo adscribendum, quòd intermissâ sancti corporis declarandi curâ, recrudescere hæs, repetitâ, mitescebat.

*reliquia
tandem ap-
probata de-
lataque ad
ecclesiam
maximam,*

12 Itaque ne longiùs civitatis salus protraheretur, quæ à solo novæ Patronæ cultu ac patrocinio pendere videbatur; rogante sæpè antistitem senatu, expetente populo Panormitano, omnibus optimatibus contendentibus, tandem auspiciatissimo jubilæi anno salutis humanæ sexcentesimo vigesimo quinto supra millesimum, octavo Kalendas Martii, juxta sacrorum canonum ritum D. Joannettinus Doria P. Cardinalis, Panormitanus archiepiscopus sua auctoritate corpus S. Rosaliæ esse, ac sanctum habendum asseruit, eoque nomine senatui, facta publico instrumento fide, tradidit, & venerandum populo exposuit, à quo magno concursu, lætitiâ, ac plausu exceptum, lacrymis etiam spe concepta quàm primùm recuperandæ salutis abortis. Pompa, quâ tum primùm ex privato archiepiscopi sacello in ædem maximam debito sanctitati cultu translatum est, pro re & operis festinatione conspicua sanè fuit, non tamen pro flagranti Panormitani populi studio, & meritis Civis suæ magnifica satis.

13 Alia & multo magnificentior quatuor serè
men-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 429

mensium spatio comparata, spectataque est v Idus Junii ejusdem anni. Ea visa non tam sacra pompa, qualis in circumferendis sacris reliquiis solemnibus in magnis urbibus solet esse, sed planè triumphalis, quâ Virgo sanctissima in urbe sua de pompis ejus atque deliciis devictis prostratisque triumpharet. Arca christallinis compacta tabulis, argenteisque per angulos laminis ornata atque munita, per totam Toletanam aliasque celebriores Panormi vias à lectissimis ex nobilitate viris, in quibus cum pietatis ac generis splendore ornatus etiam corporum emicabat, circumacta est. Convestiti pretiosis peripetasmatis, serico auroque intextis & acu pictis, ad summum usque fastigium & templi maximi, quod rarè visum, & domorum parietes. His frondes, tabulæ pictæ, aliaque id genus ornamenta interposita, cum speciem varietate delectabilem dabant, tum etiam nihil relinquebant rude & inornatum. Erecta passim altaria splendido omni instrumento, cœlato etiam auro argentoque, æ gemmis instructa illustrataque. Arcus quatuor positi ingenti mole, majore artificio, regio propè sumptu. Qui in media civitatis area, quam octogonum vocant, publico ære est constitutus, aureorum amplius duodecim millibus constitit, reliqui etiam sumptuosi: quorum unum Genuensium è regione maximi templi, alterum Catalaunorum non modico post intervallo, quartum propter mare intra portam, quam Felicem vocant, Florentinorum natio dedicavit. Omnes stautis, picturis, carminibus, emblematis ex vario poetarum ingenio graphicè picti ornatique.

14 Ducebant pompam ex quatuor urbis regionibus, in quas æquales partes tributa civitas est, invicem cives, & in quatuor distincti classes,

*deinde verb
per urbem
circumlata
pompa plane
magnifica,*

d

qua describitur:

430 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

ses, vexilla holoserica auroque texta præferabant: in singulis autem singulæ urbis præsidēs Agatha, Christina, Nympha, atque Oliva, novam patronam Rosaliam in societatem ascitam dextrâ ducentes spectabantur: acus phrygii opus perpulchrum erat: tum sodalitates, quæ sunt Panormi tres & nonaginta, partim vexillis ejusdem pretii & ejusdem operis imagine insignitis, longo ordine per vexilliferos magno comitatu stipatos vario splendidoque ornatu conspiciendos; partim Sanctorum statuis auro fulgentibus & vario vocum instrumentorumque concentu ducendis, pompam omnem hilariorem jucundiorēque faciebant. Cæterum religiosi Ordines sua quique pegmata, tum primam vario argumento S. Rosaliam referentia, affabrè constructa portantes subsequuti. Impensa in omnem apparatus centum millium aureorum summa. Civitas universa nullo pestilentia metu deterrita ad eum diem festum, quàm maximè posset lato splendidoque tum animi tum corporis habitu agitandum effusa.

*Panormus
dein Sanctæ
patrocínio
peste liberata.*

15 Spes in Virginem ac Patronam suam concepta incolumitatis pignus erat: nec ea fœdedit. Pro miraculo habitum, quod in contrectanda supellectile, populique tam frequenti conventu, qui per decem dies ad varia festiva spectacula maximus factus est; contagio per has occasiones grassari aliàs assueta, pro incremento sumplerit decrementum: ac ne ambiguum esset, cui tantum beneficium adscribendum foret, eum ab his diebus usque ad Idus Julii pestis variè processisset, hoc tamen Iduum die, qui dies anniversarius inventi corporis est, repente atque omnino cessavit. A quo rursus inito quadraginta dierum numero, perfectæ incolumitati explorandæ veteri observatione constituto, unâ cum

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 431

cum pestilentia, reliqua etiam morborum genera evanuerunt; ac tandem aliis decem ad purgandam civitatem exactis, dies Septembris tertius, qui natalem sanctæ Virginis diem præcedit, prius incidit, cum D. O. laudibus ac novæ Patronæ ritè persolutis, in pristinum cum reliquis Siciliæ civitatibus Panormo restituta commercia e.

16 Verùm profectò mortalium genus divinis beneficiis nescit uti, sed ea per suam socordiam sæpè corrumpit. Quo vitio factum est, ut recuperata Panormi incolumitas perpetua non esset: nam uti, qui ex intestino aliquo morbo medicorum ope curati sunt, neglectâ corporis adhuc imbecilli custodiâ, ex quovis lapsu detrimentum accipiunt, & in eandem recidunt ægritudinem, ita sanè illa cælesti ope restituta civitati salus, incuriâ nostrâ conservata non diu est. Quinque circiter post menses pestilentia revixit, quæ jam planè extincta fuisse videbatur; seu quòd aliquid infectæ vestis, vel non satis exploratæ, vel hominum avaritiâ absconditæ, ad usum, quasi tuta salvaque omnia essent, adeoque ad perniciem depromeretur, sive quòd ex aliis oppidis eodem malo laborantibus (nec enim adhuc Sicilia liberata erat) peregrè venientes in urbem temerè recepti, sive quo alio casu incertum est. Illud pro certo habendum, non sine Dei nutu id contigisse, qui ex erratis hominum attollendæ gloriæ suæ ac suorum argumentum capere consuevit. Ita ex duplicato civitatis malo D. Rosaliæ conduplicatum beneficium est.

17 Eadem opitulante mitior quàm antea lues fuit, nec itidem, ut solebat, recrudescere visa, quinque itidem menses laboratum ex ea est. Ab universa verò civitate omnino depulsa f iterum anno MDCXXVI, Mense Junio, recurrente scilicet

e
Pestis post
quinque
circiter
menses re-
viviscens
Panormi,

rursum
Sancta be-
neficio, ut
creditur,
fuit extin-
cta:

cet f

432 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

cet peracti anno proximo triumpho, atque ipsius inventionis appropinquante die, cum Sicilia præesset adhuc Cardinalis Doria, qui à republica sublevanda non antè conquievit, quàm eam pristinae incolumitati restitutam expurgatamque redderet, urbis verò magistratum gererent, D. Franciscus Agliata & Paruta princeps Villæ Franchæ, D. Simon Parisius & Bononia baro Melochæ, Gaspar Agliata, D. Vincentius Landolina, D. Antonius Colnagus baro S. Veneræ, D. Antonius Gasconius, Don Carolus de Thermis, qui in eadem restituenda tuendaque strenuè laborârunt. Nec multo post latius id beneficium in omne Siciliae corpus à capite promanavit. Ea confessio omnium fuit, Siciliam universam à pestilentia morbo, à quo vix aliquando humana arte atque præsiidiis populi expediuntur, divæ Rosaliæ beneficio brevi liberatam, haud tam multis civibus desideratis.

*varii prore-
ges de Sici-
lia per San-
ctam peste
liberata re-
stati sunt.*

18 Exinde vulgatâ incolumitatis famâ, mirum quantum ejus nomen, & cultus in omnes Christiani orbis regiones coeptus est propagari. Quod etiam in publicas tabulas relatum est multis per totam Siciliam à proregibus aliis alio tempore promulgatis edictis, primum ab eodem Cardinali Doria, deinde à marchione Tavaræ, qui postea Siciliae præfuit, cum eodem tempore urbis magistratum gererent D. Cæsar Cajetanus marchio Sortini, prætor; senatores D. Octavius Corfettus, D. Aloysius Silvera, Alfonsus Saladinus, D. Octavius Oriolés, D. Petrus Buttnerius, Franciscus Ares; tum demum à duce Albuquerque, qui hoc tempore Siciliam prærex gubernat; in quibus edictis cum vel per oppida jam peste purgata, vel per omnem insulam jungendi commercii, vel demum etiam rei familiaris

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 433

miliaris liberè transvehendæ potestas fieret, Sicilia liberatio communi divæ Rosaliæ patrocinio refertur accepta.

19 Aliquid inventi corporis reliquiarum expetitum, ut præfens malorum amuletum. Panormo hæ missæ, ac publicis litteris ab antistite Panormitano comprobatæ, magno cum gaudio, atque omni festivo apparatu à civitatibus exceptæ. Multæ D. Rosaliam in patronam elegere, quarum hîc catalogum recensere longum esset. Nec verò cum Sicilia solum oppidis, sed cum omnibus gentibus id boni communicatum, atque in omnem ferè orbem impertitæ reliquiæ. Romam *b* atque in alias Italiæ civitates, ad reges Hispaniæ, Galliæ, Poloniæ, in Germaniam denique transmissæ, eademque litterarum fide publica consignatæ, ab accipientibus magno in pretio ac veneratione habitæ.

20 Verùm enimvero Urbanus VIII Pontifex *eaque magno in pretio habitæ ab Urbano VIII:* Maximus ex urbe terrarum orbis capite, veluti ab excelsa specula signum ceteris extulit, quo & eorum pietatem ratam faceret jam susceptam, & alios etiam face sua inflammaret; mirum enim quantum tam magnus ac pius Pontifex in hanc Virginem non sine aspirante Deo incensus sit. Quas reliquias thecâ ex auro argentoque pulcherrimè factâ inclusas à duce Montis Alti dono primas accepit, continuò adorationis cultu prosequutus est, idque instrumento publico in Romana curia confecto testatum voluit posteris: neque solum honorem hunc cæteris cælicolis communem, ac debitum habuit, sed quod fuit singularis cujusdam erga eam pietatis, dentem (hic enim erat ex reliquiis excerptus, ac datus) collo suspensum quasi peregrinam magnique pretii margaritam gestavit in pectore.

434 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

*ab eodem
memoria
Sanctæ Ro-
maris Fa-
ctis addita:*

21 Præterea anno MDCXXXIX tum sua in Virginem propensa impulsus voluntate, tum rogatu ejusdem Cardinalis Doricæ, & Panormitani senatus, D. Antonii de Requesens principis Pantellaricæ, prætoris, Don Caroli Siracusa, D. Mariani Agliata & Spatafora, D. Petri Giurato, D. Joseph Buonajuto, D. Leonis Rosselli, D. Gasparis Giurato, senatorum, ejus nomen Ecclesiæ Fastis non sipe honorificentissimo elogio adscribi voluit; neque id uno in loco, sed diem natalem pridie Nonas Septembris, & inventionis Idibus Julii recenseri; acceptam postea aliam à Cardinali Doria reliquiarum partem ex brachio eodem cultu habuit; postremò studium in hanc Virginem excandescens in pectore quamvis Augusto Pontificis diu contineri non potuit, quin tum aliis signis, tum datis præsertim diplomatis tribus sese proderet, duobus ad Cardinalem archiepiscopum, quorum unum gratiarum actionem de dono reliquiarum missio, alterum de relecta in Fastos D. Rosalia nuncium continebat; tertio ad Panormitanum senatum missio, quo ejusdem beneficii sui, & singularis tum in Virginem, tum ejus civitatem universam suscepti amoris significationem gratulationemque tam magno thesauro invento complectebatur. Missa hæc diplomata fuere anno MDCXXX, D. Mario Gambacurta marchione Mottæ prætoræ; Joanne Roxas, D. Joseph Antonio Ballo & Sollima barone Calattuvi, Lancilotto Castelli, D. Francisco Russellii Cap., Martino de Pinedo, D. Vincenzio Gambacurta senatoribus.

*specus mon-
tis Peregrini
magni.
scd exornata.*

22 Interea civitas Panormitana non minore ardore magnifica opera ad ejus cultum, jam olim voto destinata, ac jam inchoata magno colatæ publicæque pecuniæ sumptu prosequabatur.

Nam

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 435

Nam antrum Peregrini montis, ubi Divæ corpus inventum, in templi modum conformatum est & exornatum. Ara marmorea eo ipso in loco, ubi sepulta delituerat, constituta. Intra aram imago posita eodem situ gestuque, quo ibidem jacuerat. Columnæ quatuor ex lapide ipsidis ambientes aram æneum tectum fulciunt, quo adversus guttas ex rupe jugiter manantes ara protecta est, cancellis item æneis & ara & ipsæ antri fores munitæ. Reliqua specus marmoreis tabulis, in quibus res illic gestæ carminibus proflaque explicatæ incisæque ad memoriam posteris & exteris cognitionem tradendam, tecta ornataque ferè est tota *i*.

23 In urbe verò ipsa hæc sunt: in templo maximo, ubi erant jam à majoribus ædificata duo se invicem è regione spectantia & uno vestibulo comprehensa sacraria, quorum alterum divæ Christinæ, alterum D. Nymphæ (licet hoc nondum absolutum esset) arcas argenteas reliquiarum custodes religiosè servaret, amplificatis Septentrionem versus vestibuli spatii, tertium facellum, ubi S. Rosaliæ novæ patronæ nova arca reponeretur, in antiquiorum medio, ut illis etiam esse ornamento posset, constitutum est. Eâdem operâ crustis marmoreis omnium operi parietes, ac multigenum lapidum expolitorum vermiculatis emblematis luculenter ornati *k*. Arca demum ex argento eleganti opere descripta anno MDCXXXI, prætorè Don Francisco Valguamera & Carretto comite Afori & principe Valguarneræ Cap., D. Petro Palacio, Horatio Io Mellino, D. Carolo del Voglia Capisciano, Andrea Agliata Vespasiani filio, Francisco del Colle, Simone Bonaccolto senatoribus, incepta, quinque mensibus perfecta. La-

i
facellum item Panormi pretiosum atque arca corpori servando elegans constructa.

436 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

minarum in ea spectanda crassities, ac varia cæ-
latura: argumenta item vitæ, rerumque ge-
starum Virginis signis partim fufis, partim ana-
glyptica arte pulcherrimè factis extantia: alia
præterea signa, aquilæ tenentes scuta, bajuli-
que sustinentes arcam: ipsa diva Rosalia in sum-
mo eminens: ex solido argento omnia fusa: li-
brarum pondo mille quingentum.

A N N O T A T A.

a *Hæc miracula dabuntur post hanc Vitam partim ex Salerno, partim ex Cascino. De iis jam dictum est in Commentario num. 207, ac 211 & 212.*

b *Obiit Philibertus Sabaudia ducis filius, ac Sicilia prorex die 3 Augusti anni 1624, ut habet Salernus in Commentario num. 208, & Pirrus tom. 1 Sicilia sacra pag. 199 addit Cardinalem Doriam tunc tertium regni Sicilia administrationem pro rege suscepisse. Verùm præfectura ipsius tantum durabat, donec alius prorex à rege statutus advenisset.*

c *De variis consultationibus pro approbatione reliquiarum, earumque recognitionibus consuli potest Commentarius prævius § 20 & 21.*

d *De translatione prima ad adem maximam in Commentario actum num. 234, ac deinde de translatione per urbem § 22.*

e *Argumenta præcipua liberata pestilentia urbis patrocinio S. Rosaliæ recensui in Commentario num. 240.*

f *De secunda hæc aut reviviscente pestilentia agit Commentarius § 23.*

g *De reliquiis Sanctæ ad varias Sicilia urbes missis, piæque & solemniter exceptis, multa dicta*

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 437

dicta sunt in Commentario § 33 & sequentibus; ubi item expositum, quibus locis electa sit patrona.

h De transmissis Romam & in varias provincias reliquiis videri potest Commentarius § 30, 39, 40 & seq., de honore iis habito ab Urbano VIII, item § 30, ubi etiam exposita sunt, quæ tam laudatus Pontifex quàm ejus successores præstiterunt ad cultum Sanctæ promovendum.

i De ornata Sanctæ specu in monte Peregrino altum est § 25 & iterum § 28.

k Pretiosum Sanctæ sacellum, aræ & arcam, in qua corpus servatur, § 29 non solum descripsimus, sed etiam aræ incidi curavimus.

MIRA.

MIRACULA

Auctore Petro Salerno S. J.

*Ex Vitis Sanctorum Siculorum
Octavii Caietani.*

CAPUT I.

*Varia sanationes, facta plera-
que post sumptam aquam,
Sancta reliquiis aut la-
pide sepulcri conse-
cratam.*

*Car auctor
miracula a-
liqua è
multis refe-
rat :*

REs ipsa jam postulare videtur, ut sicut a-
liqua de traditione, cum opportunus inci-
dit locus, commemoravimus, ita hinc aliqua mi-
racula a percenseantur; nimirum liquidò ut o-
mnibus constet, quibus rationum momentis sa-
pientes viri ad hoc de reliquiarum cultu decre-
tum sancendum inclinati sint; tum ut perspe-
cta sint Dei auctoris omnium opera, qui & in
Sanctis suis maximè gloriatur, & in hac mise-
ra

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 439

ra temporis conditione misericordiam suam cum summa potentia conjunctam elucere voluit maxime. Nec verò consilium est omnia persequi, ne longius, quàm satis est, protrahatur historia: sed ex omnibus ea, quæ relatu dignissima sunt, referemus, quæque publicis tabulis consignata, & multorum testium confessione, ac juramento firmata. Et primùm quidem quæ in urbe, tum quæ in lazareto *b* gesta sunt.

2 Nympha Quaranta *c* septimum & vigesimum attingens ætatis annum, Prospero Quarantæ muliebrium crepidarum artifice in matrimonium data, partum immaturè abegit: quicum tanta vis sanguinis præter abortientium morem profluere ocepit, ut exhaustis cum sanguine viribus semimortua in lecto cubârit. Obstetrix, cujus ætas, ad quinquagesimum quintum producta annum, in ea arte atque experientia confenerat, ac medicæ artis peritus extemplo convocati, paucas illi vitæ horas naturæ lege perimitti uno ore pronuntiant; instrui Sacramento- rum armis oportere; & quidem festinato opus esse. Cùm igitur circa secundam noctis horam expiatis exhomologesi animi maculis, deferretur ad ægram Eucharistia, obvius illi fit, Deo potius itineris ejus duce, quàm sorte, D. Hieronymus de Terminis, qui administrandis lazareti rebus à senatu præpositus, domum se referebat. Equo statim defilii, pietate non minùs quàm nobilitate ornatus eques, & sacram Eucharistiam ad domicilium usque moribundæ prosequitur: postea verò quàm ad templum eam eadem pietate reduxit, tum demum venit illi in mentem offis S. Rosaliæ, quod secum circumferebat, eo consilio sibi à reverendissimo vicario don Francisco de Riba traditum, ut æ-

b
mulier ex
abortu mor-
ti vicina.

6

gris

gris ad sanctitatem ejus comprobendam applicaretur : dollet ex animo , quòd , cùm data facultas esset , per oblivionem & mulieris valetudini , & sanctæ Virginis gloriæ defuisset.

sumptâ aquâ, que Sanctæ reliquiis consecrata erat, subind sanatur :

d

e

3 Verùm cùm animadverteret eidem sacerdoti eòdem esse regrediendum extremæ Unctionis causâ , occasionemque sibi oblatam præteritæ culpæ redimendæ , comitem se illi adjunxit. Ubi ventum est domum , ac res sacra ritè perpetrata *d* , extractum ex sacculo holoserico frustulum ejus ossis , ac pugillum pulveris ex eodem antro montis Peregrini collectum , atquè in aquam immersa *e* precibus S. Rosaliæ à sacerdote consecrari jubet , ac viro tradi , qui eam uxori propinet : quibus peractis , ambo discessere. At vir omni cunctatione abjecta , eam uxori porrigit , monens aquam esse S. Rosaliæ sacram : sperare se ejus ope valetudinem recuperandam. Illa oppressos oculos tollens , & se , salutem ac vitam suam Virgini commendans , potum hausit. Nec illum spes , hanc commendatio sefellit : ubi paulùm quievit , marito renuntiat repressam aliquantulum sanguinis effluentis vim , mox etiam omninò stetit , nec ullo se morbo gravari. Itaque ab instantis mortis periculo eadem fermè horâ , quâ moriendum illi prædixerant medici , evasit prorsus incolumis. Quare tam prospero rei exitu lætus Prosper Deo Optimo Maximo ac sanctæ virgini Rosaliæ meritas egit gratias ; & ubi iluxit , D. Hieronymum & sacerdotem convenit , ut tam læta nunciaret , & gratum animum præferret.

sanguis graviter vulnerati lapide sepulchrali Sanctæ mox sistitur :

f

4 Nec solum aquæ potus huic mulieri , sed lapis ipse S. Rosaliæ alii sanguinis profluvium sistit. Joannes Andreas Montaltus in pervigilio S. Jacobi apostoli anni MDCXXXIV *f* vulnus in ad-
verso

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 441

verso pectore, quæ vergit cor, cultro ictus accepit, quo incisa etiam vena est, quam arteriam vocant: tantaque ex ea profiluit sanguinis copia, ut eo obrutus jaceret exanimis. Cum multa incassum medicamenta *g* ad eum cohibendam essent adhibita, & chirurgus Joannes Colonna inspectum vulnus humana arte curari posse negaret, atque adeo mortem faucio homini appropinquare, appositus lapis *b* S. Rosaliæ, & sanguinis fontem obstruxit, & semimortuum excitavit, & paucis demum diebus pristinae incolumitati restituit.

5 Nec solum factis vulneribus remedium attulit sancta Virgo; sed etiam ne fierent, representavit: nam Maria de Martino hydrope diu multumque afflictata, cum etiam in ea morbus vim confirmasset suam, teste Willelmo Carrega medicæ artis doctore, nihilque omnia ferè tentata remedia contulissent, nec aliud eodem teste superesset, quàm si perfoderetur umbilicus, aquâ S. Rosaliæ intrito lapidi admixtâ, atque epotâ, omissoque alio quovis medicamine, planè convaluit.

6 Marcellum verò Lopes *k*, cujus sinistrum oculum propè occupaverat vicinus tumor malis affectionibus scatens, febris etiam invasit. Coguntur medici plures, ut consilium capiant de eocurando: consentiunt omnes ressecandum esse tumorem, vel cauterio inurendum: sed humanis remediis divina anteverunt. Admoveret ille intumescenti frontî particulam ossis lapidi adhærescentem, quæ ex S. Rosaliæ reliquiis habebatur: exinde captus modico somno. Regressi postridie medici & febris & tumore liberum eum offendunt. Jurarunt omnes eam valetudinem nec

K k k natu-

g

b

mulier ex hydrope sanata;

vir ex gravi oculorum malo;

k

242 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

naturæ beneficio , nec medicinæ ulli , sed di-
vinæ solùm virtuti tribuendam.

*tumor ma-
xillæ mo-
mento aba-
tus,*

7 Simili ferè morbo Agatha Galla divinitus
fervata est. Hæc sibi derepentè genæ usque adeo
intumescenti , ut quasi altera promineret facies ,
occurrit properè ingesto in os lapide / S. Rosa-
liæ , eique se ac salutem permittendo suam :
nec verò cunctata est Virgo invocanti succurre-
re : eodem temporis puncto evanuit tumor. Id
& mulieris ipsius & conjugis , & ancillæ con-
fessione compertum est : insignes etiam medica
arte homines juramento affirmant , non potuisse
naturæ vi eam humorum copiam sine ipsius mu-
lieris detrimento intrò refundi , sed altius eam
causam esse petendam.

*diuturnum
oculorum
malum de-
pulsum :*

8 Accedit his etiam Vincentius Ciaccius gra-
viori periculo in eadem corporis parte libera-
tus: ex oculis nimirum magnopere ac diu *m* labo-
rârat, ita ut eorum altero , sanguine suffuso ni-
mioque calore inflammato , captus propemodum
videretur : nec dolorem ex iis solam , sed mo-
lestiam quoque traherat maximam , quod non
modò adversum solem , sed ne illuminatum qui-
dem aërem intueri , aut ferre posset : quod si
quando per urbem ingrediendum esset , demis-
sâ pilei orâ , vel alio quovis modo eos protege-
re necessum erat. Omnes ferè prosequutus fuerat
vias , quibus eos sanari posse speraret : sed tan-
tum absuit ut juvarent remedia , ut aliquod eor-
um etiam noceret. At nunc expertus cælestis me-
dicinæ vim , implicitum bombyce pulverem ,
lapidisque fragmenta chartulâ involuta oculis cùm
admovisset , non plus interfuit moræ , quàm
quantum pronunciandis semel oratione Domini-
ca ac Salutatione angelica insumitur , quibus
piè precibus usus est , cùm subito doloris atque
incom-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 443

incommodi omnis expertem se sensit, omniaque cernere clariùs quàm quando incolumis fuerat.

9 Puellæ duæ à mortis limine revocatæ; in quibus quia tota rerum gestarum series admirationem habet, boni consulat lector, si quid nimis enucleari videbitur. Altera est D. Agatha Morla n, nobilibus parentibus D. Francisco & D. Maria Morlo nata. Hanc sub noctem febris aggreditur, dolorem capitis & inguinum secum afferens. Prima luce medicus cum febrim & tuberculum in inguine exortum comperisset, peste infectam asserit: demum aliorum commercio interdici jubet. Flavia Majorana vicinæ suæ calamitate permota, aquam offert ossæ sanctæ Rosaliæ injecto, ac precibus ritè sacram: hanc ut ebibit puella ac res suas sanctæ Virginis commisit fidei, continuò levare se morbi molestiâ sentit, remittere febris vim, ac tumorem ferme evanescere. Quo comperto, parens puellæ contendit à D. Hieronymo Grimaldi, cujus curæ regio illa urbis à senatu commissâ fuerat, ut habita cognitione levioris morbi, ne medicum mitteret ex iis, qui peste arreptos curare soliti, sed qui suspectos. Impetrat: mittitur Hieronymus Mancusus; qui cum deferbuisset febrim & tuberculum ferè animadverteret, secus quàm prior medicus senserat, suspectis eam adjudicat. Hinc, ut plerumque homines ex eventu res metiuntur, commendare hunc, inveni in priorem medicum coepit D. Franciscus, quod non benè perspecto filiz morbo, segregandam à civium communione duxisset domum. Exceptis has querelas Flavia Majorana, & nacta occasionem, comiter hominem alloquuta est: perperam ab illo medicum incusari: habendam potius S. Rosaliæ gratiam, cujus aquæ potus ægritudinem filiz minuisse:

puella peste infecta, cum melius haberet sumptâ S. Rosaliæ aquâ,

n

nuiſſet : ſed quo plus filia valetudinis acquirebat , eo ille in ſua ſententia obdurabat magis.

ac ideo pater negaret peſte infectam eſſe, ad extrema reduciſtur ;

10 Non inultum profeſſo tulit ingratum hominis animum ſancta Virgo : quamquam, in eo puniendo ſeveritatem miſericordiã temperãrit. Poſtero die increſcit filiaẽ malum, revivificat tumor, febris exitialis efficitur. Mutata puellã habitudine , ſententiam mutat Hieronymus , infectiſque eam addicit : ipſe ſe ab ejus removet cura. Succurrunt illi Demetrius homo Græcus , in eo morbi genere curando uſu & exercitatione abundẽ pollens , & unã Pompilius Naſtaſi : utrique ætũ de corporis ſalute pronunciant : animo ſubveniendum. Itaque accitus ſacerdos cœleſti Pane , ſacro Oleo roborat. Præceps ad mortem ruebat puella : vi appetendi amiſſa, quartam jam & vigeliſimam horam ſine cibo ac potu traduxerat : deficiunt vires : natura concedit morbo , ac ſupremos jam anhelitus ciet : mater deſperata filiaẽ ſalutem , ceream Chriſtiano more facem , ac thus accenſum cervicali apponit:&,quã miſera eſt eo tabeſcentium morbo conditio , ut à quibus maximẽ expectare deberent opem , deſtituantur , ipſa ſe à filiaẽ congreſſu divellit o. Sed enim pater , ut nihil intentatum relinqueret , quo ſpiranti adhuc filiaẽ ſubvenire poſſet , obteſtatur uxorem eſt , ut ingreſſa cubiculum , electuarium ex hyacinto confeſtum , ex medici præſcripto ultimum vitã ſubſidium,afferret natã. Recuſat mater , rata filiaẽ nihil prodeſſe , ſibi autem obeſſe plurimum poſſe : vicẽre tamen & patris preces , & maternus in filiam amor ; atque ut quoquo modo ſibi caveret , aceto ſe proluit , quod ad retundendam contagionis vim , ſi quid aliud , natum eſt : tum hyacinthum, vel,quo incipiente morbo gaudere viſa eſt , electiſſimum offert vinum.

Illa

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 445

Illā interroganti ne annuit quidem : quin & hyacinthi buccellam digito in os ingestam actutum respuit. Igitur cū lachrymulam ab oculis labi, quod ultimum est recedentis vitæ vestigium, & pedes etiā calore destitutos sensisset, renunciat viro filiam extrema pati, ac de sepultura cum eo agit : hic itidem cum eo, cuiā intererat, D. Hieronymo Grimaldi.

11 Hos etiā sermones excepit Flavia Marjorana, quod facile fuit, cū utriusque domus in angiportu sitæ sese è regione respiciant : & quamprimum alloquendi copia fuit, matrem de salute filiz percontata, cū extinctam prope-modū accepisset, bonæ spei plena aquam S. Rosaliæ osse consecratam offert. Redit cum hoc poculo ad filiam mater : vix rogata puella, utrū sibi placeret ex ea sumere, demisso annuit capite, ac bibit. Cujus unquam tanta medicinæ vis, ut eam tam subitò à mortis ore, ac faucibus extraxisset ? Respirat, oculos tollit, & quasi mellis, vel si quid melle dulcius est, delibata dulcedine, rursus eodem potu se recreat, vires statim ac sensus resumit, ac cibos expetit. Pater tam inopinato eventu stupens, properari cibos jubet ad instaurandas ægrotæ vires : his primū cum voluptate pascitur : post paulo uberiori etiā cibo reficitur : somnum capit, à quo incolumis prima luce excitata est. Accersitus medicus, postquam tam insolitam ac mirabilem mutationem admiratur, supra naturam id esse affirmat.

*ac deinde ;
sumptā rar-
sum illā a-
quā, sub-
itō sanatur.*

A N N O T A T A.

*a Titulum hinc miraculis talem prefixit au-
thor : Aliquot miracula in inventionē S. Rosaliæ
virgi-*

446 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

virginis Panormitanæ; non quia omnia ipso inventionis die facta sunt, sed quia non diu post inventionem, & ante approbationem reliquiarum contigerant. Relata illa primùm sunt Italicè à Cascino ex processibus coram Cardinali Doria institutis; Salernus verò è pluribus hæc Latine exposuit.

b Lazaretum hic est domus seu valetudinariam peste infectis unicè destinatum.

c Hoc miraculum narrat Cascinus lib. 1 cap. 12, ubi est vigesimum quintum ex centum, quo eo capite referuntur.

d Id est, ubi extrema Unctio administrata erat infirma, ut habet Cascinus.

e Laudatus Cascinus habet, aquam fuisse consecratam reliquiis S. Rosaliæ, nec ille de pulvere loquitur.

f Legendum anni MDCXXIV, ut patet ex Cascino, cujus hoc est decimum septimum ex centum mox dictis.

g Aut Cascinus medicum non scivisse remedium, quo sanguinem sifteret; tantamque effluxisse sanguinis copiam, ut mox moriturus videretur, & jam instar mortui jaceret sine motu.

h Lapis hic sepulcri S. Rosaliæ à muliere presente datus est Joanni Colonna medico, ut vocatur à Cascino, & ab ipso medico vulnere applicitus, quo sanguis mox stetit. Sequenti autem die, cum vulnus intumisset, idem lapis rursus applicitus, invocata simul S. Rosaliâ, itaque vulnus expurgatum ac paucis diebus sanatum, teste Cascino.

i Per annum hydrope laborasse, & desperata fuisse medicis dicitur à Cascino, cui id est octavam miraculam.

k Marcellus Lopez vocatur à Cascino, cui hoc

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 447.

hoc miraculum est vigesimum quartum. Laboraverat sex mensibus grandi oculorum malo, cui ex febribus tumor ille accefferat. Verum, ubi aquam consecratam reliquis Sancta tumido oculo cum fiducia admoverat (Salernus ipsam reliquiarum particulam scribit admotam) dormivit duabus horis, ac dein se prorsus sanum reperit, teste Cascino. Erat Lopez annorum quadraginta trium, ac unus è tribus capitaneis, ut vocant, servitio senatus Panormitani addictis.

1 Factum est hoc miraculum die sequenti corporis inventionem, seu 16 Julii anni 1624, atque idcirco tertium recensetur à Cascino, qui testatur frustum istud lapidis sepulcralis eodem die datum fuisse Antonio Gallo, qui id uxori suae porrexit; hanc verò istud ori imposuisse, recitata semel Salutatione angelica, itaque subito sanatam.

2 Cascinus, cui hoc quartum est, asserit malum istud oculorum durasse quatuor mensibus, priusquam subito sanaretur, prout exponit Salernus.

3 Puellam fuisse annorum quatuordecim testatur Cascinus, qui id narrat octogesimum septimum miraculum, atque factum mense Januario anni videlicet 1625.

4 Cascinus asserit, facta esse à patre, qua hic matri attribuantur. Præterea omittit, qua hic dicuntur de repugnantia matris in juvanda filia, de ceteris consensiens. Porro, dum scriptiores hi in similibus adjunctis dissonant, dubitari potest, uter rectius scripserit: nam, etsi Cascinus sit coævus ideoque videatur preferendus, potuit Salernus etiam habere processus authenticos, atque ex iis levissimos Cascini errores corrigere, aut supplere nonnulla ab eo prætermissa.

CA.

CAPUT II.

*Alia sanationes , variis modis
impetrata post S. Rosa-
liam invocatam.*

*Puellula
submersa
aut vite di-
vinitus*

ALtera est Laurentii ac Dorotheæ Avernæ filia , cui Angelæ inditum nomen. Hæc in aquas domestici fontis , qui erat in vicinis ædibus per caput & pedes ierat præceps : cùm in eo quartam jam horæ partem *a* , supinis , ut ceciderat , pedibus hæssisset , ac jam motum edere defuisset , eam ex adversa fenestra mulier Hieronyma casu conspicatur. Hæc S. Rosaliæ propitiæ opem implorat puellæ : quod primum omnium insita in animo erga Virginem pietas suggestit. Sed omen sanè futuri miraculi fuit , quod non invocationi , sed reliquiis divino decreto debebatur. Advolat deinde , extrahit intermortuam *b* , quippe albicantibus oculis , exertâ linguâ , turgidulis genis , labellisque spumantibus : parentem puellæ in amicorum cœtu propter ipsas fores offendit. Hem ! quò adversa fortuna tua redegit tibi filiam , inquit , Laurenti ? O spectaculum non tibi , ac tuis modò , sed faxis etiam luctuosum ! Modò eam aquis extuli non victuram potiùs , quàm morituram. Durum sanè ; sed est patientiâ emolliendum , quod infectum fieri fas non est. His verbis , ac multo magis deformi filiz aspectu perculsus parens lachrymari extemplò , pe-
ctus

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 449

Quis pertundere, questibus cœlum laceffere : ac desperatâ ejus vitâ, de funere cogitare. Misit etiam amicos ad proximum Franciscanorum cœnobium, qui id curarent : matrem verò celari rem voluit, ne quæ feбри malignâ confecta erat, & jam sacro Viatico morti comparata, ei præriperet animam repentinus dolor. Interim clamoribus & nunciis excitus, de proxima officina accurrit Franciscus Christadorus, D. Rosaliam ipse identidem exclamans, bono esse animo parentem jubet : sperare se D. Rosaliæ auxilio filiam à morte vindicandam : fragmentum lapidis cum ossis particula concretum ex iis, quæ in monte Peregrino nuper reperta fuerant, admovent puellæ capiti atque humeris. Mirum dictu ! In aspectu atque oculis multorum excitari puella cœpit & haustam aquam ac cibum evomere.

13. Ubi spes vitæ rediit ; advocant medicos. Hi contrâ longiorem lucis usuram illi superesse negant ; præscribunt tamen sua de more remedia ; quorum, matre ipsa teste, adhibitum nullum. Non tam igitur his, quàm S. Rosaliæ præfenti ope in spem adducti, factoque sibi animo, omnia ad matrem deferunt, quæ natam gremio suo, eodemque fovit lecto, quo ipsa jacebat. Vix media effluserat hora, cùm parentem vocat, ostendit filiam omnino sospitem, reudentem sibi, unâque in lecto colludentem. Parens amicum adducit : mirantur ambo non solum in integrum eam rediisse, ac si nihil uspiam mali passa esset, sed vegetiorem, pulchrioremque solito. Miraculum mox miraculo additum ; mater e eò loci, quò paulo antè diximus, deducta, earundem reliquiarum beneficio brevi convaluit.

aut sanitati restituta : ipsius quoque mater sanata :

14. His adscribi potest alia ab urgente etiam morte servata : Margaritæ Bottegaræ nomen est.

morbunda è peste sanata :

L II

Hæc

450 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

Hæc pestilenti feбри vexata , ac duabus papulis exulcerato crure , admotum illis ignem perpessa , eò pervenerat , ut medicorum auxilio destituta , jam intermortuis oculis supremos traheret spiritus. Unde sacerdos quidam , qui eam de media via (nam tum custodes adeuntes cavebant ne cum infectis commercia jungerentur) agentem animam vidit , monere non desistebat eos , qui domi erant , ut Christianis eam monitis in eo agone confirmarent. Cùm eodem se contulisset Stephanus Garofalus medica arte præditus , quam aquam pridie ejus diei S. Rosaliæ sacram sibi paraverat , per eos , qui aditus observabant , tradendam morientis matri in manus dedit : quam ab ipsamet matre in os infusam cùm sorbuisset ægra , quieti sese in altera lecti sponda composuit , ibique convaluisse duas ferme post horas reperta d : postera luce è lecto excitata , in ipso aditu domus , sermonem miscere cum aliis visa est ab iis , qui eam pridie ut depositam luxerant.

alitus eo malo laborare incipiens ,

15 Alii non eò se redigi passi sunt ; sed malum in ipso sui ortu de medio sustulerunt. D. Octavius Moradel legis peritus , ubi meridiari desit , incaluisse se præter solitum sensit : oculos etiam caputque prægravari , æstuarè cor , & quod maximo erat indicio , dextrum genu ad inguen usque dolore afflictari. Itaque uxoris suæ monitu in lecto decumbit : hinc verò magis ac magis ingravescit dolor : ad remedia adjiciunt animum. Sed uxor primùm omnium ad id , quod recens à Deo fuerat oblatum , confugit. Potandam aquam S. Rosaliæ conjugii offert : quâ ille haustâ , sedari sibi cordis æstum sensit. Inde cùm secundari à Virgine spem vidit suam , tentare alia ; digito in aqua intincto loca dolore infecta cepit

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 451

pit contingere : simul ac prima pars tacta est , hinc , velut adversum hostem ferre non posset , aufragit dolor : ille fugientem insequitur , donec continenter fugatus omnis. Cùm igitur vacuum se dolore exclamasset , id S. Rosaliæ acceptum retulit , ac placidæ quieti se dedit. Postea nullius adminiculo surgens refedit in lecto , qui paulo antè vertare non poterat latus e.

16 Similis etiam victoria non absimili ab hoste parata. Glans in inguine existit Hyacinthæ Anfuso , famulæ . f D. Josephi Roasi sacerdotis spectatæ virtutis : dolor etiam caput , rigor ac febris totum quatiunt corpus. Hic ubi rem oculis ac manibus mulierum exploratam sensit , posthabitis aliis , ad hæc primùm arma confugit : recens enim vulgari cœperat miraculorum S. Rosaliæ fama : audierat etiam eodem die particulam lapidis excisi in antro montis Peregrini in potestatem venisse cujusdam femiñæ , quicquid forori suæ consuetudo intercedebat. Hunc postquam ab illa commodatum accepit , vovit etiam rem divinam sanctæ Virgini se facturum : tum aquam à se ipso eo lapide ac precibus consecratam , bibendam famulæ suæ ministrat. Vovet etiam ægra jejunium ; examen verò mulierum , quæ domi erant , & pro sua singulari pietate & sacerdotis etiam jussu in genua procumbens , præeunte illo , stans S. Mariæ Virginis preces submurmurabat : quibus absolutis , quærenti D. Josepho , qui valeret , Melituculè , respondit mulier , ac videri tumorem decrevisse. Instant igitur precibus ; recedentem loco hostem , quibus S. Rosaliæ implorabant opem vocibus , veluti persequuntur. Inter precandum rogata identidem Hyacintha , detumescere sensim tuberculum assererat , donec diuidio ferè quadrante , omnino dissipatum esset.

^e
rursum affe-
jam corre-
pta ,
f

Dei gratia
S. Rosaliæ
venerabilis

452 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

item alia,
g

17 His quoque armis ac vocibus alia mulie-
rum manus abegit hostem. Francisca Grutta g
quindecim annos nata, cum è strato levaret cor-
pus, malè affecta sensit inguina: vidit etiam in-
tumuisse aliquantulum. Re primo aspectu levis
momenti ac neglectui habita, ad domestica mu-
nia obeunda se contulit. Verùm circa meridiem,
cum non molestiam modò, sed & dolorem tra-
heret, atque adverteret paulo plùs tubercula
prominere, sitire etiam se vehementer; amicam h,
quæ domi suæ degebat, de tota re certiozem
fecit. Illa fragmento lapidis S. Rosaliæ in aquam
injecto, nullo alio ritu adjuncto, nepti non se-
mel propinavit: at, quæ aliis statim salutem attu-
lerat, in rem nihil profecit. Quis divina audeat
divinare consilia? fortè ut quo magis in aperto
esset malum, eo miraculum splenderet magis.
Igitur cum invesperasceret, non solum siti, sed
& capitis dolore, & feбри æstuarè: nigrescere
etiam labra, tubera eò magnitudinis procedere,
ut quatuor transversos digitos longitudine, di-
gitum latitudine exæquarent: variis etiam macu-
lata coloribus acrem dolorem incutere. Accedit
mater, ac de re tota cognoscit. Quid faciant?
quo se vertant? ad medicalne artes, an ad
sanctæ Virginis rursus refugiant opem? In alte-
ro periculum suberat vel commigrandi in lazare-
tum, vel per bimestre ferè intercludendæ à com-
mercio domûs: in altero jam repulsam à sancta
Virgine tulerant. Consuluerunt sanè aliquanto post
meridiem pro foribus medicum, sed suppressa de
tuberibus mentione; ut ejus consilia documen-
ti fortè plus quàm adjumenti potuissent afferre.

post secun-
dam invo-
cationem,

18 Consternatæ itaque pari dolore ac metu,
omissis illis, tres uno animo mulieres exposcen-
dam rursus S. Rosaliæ opem censent, bonæque
spei

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 453

spei plenæ, ante papyraceam ipsius imaginem cum animo corporibus quoque prostratis, magnamque lachrymarum vim profundentes, eam exorare contendunt. Ecce autem inter orandum veluti divinitus impulsæ ægra ipsa lapide strumas contigit; nec non salutarem sibi lapidis tactum sentit: affirmat omni se capitis & inguinum dolore, tuberibus etiam vacuam. Aliæ vix credunt, ratæ à nimia cupiditate valetudinis assequendæ ea verba proficisci. Oculis igitur ac manibus explorant, uti se res habeat: vident tantumdem esse omnia, ac si nulla umquam fuissent: quæ tamen paulo antè oculis viderant, manibusque attrectant. Tum verò admiratione ac gaudio perfusæ, Dei Optimi Maximi potentiam, beneficiumque S. Rosaliæ laudibus efferunt. Hæc omnia sacramento adactæ tres ipsæ mulieres retulerunt.

19 Eadem Virginis beneficentia in unam domum sese effudisse visa est; quater enim invocata, quater adfuit præsens. Nam Dominicus de Bartolo Panormi natus annos septem & triginta, filiâ suâ, contagionis causâ, ad lazaretum deportatâ, domi cum uxore, reliquaque familia ab aliorum consuetudine sejunctus, ut sit, ab ipso ferè publicæ calamitatis initio continebatur. Cœpit etiam ipse gravi capitis atque inguinis dolore tentari horam jam ipsam atque amplius. Eo pressus non humano sibi remedio, sed divino opem contulit: pauxillum apud se atque hæbat ex ea, quæ stillat in antro S. Rosaliæ; in hæc pulverem etiam ex eodem loco decussum infundit, eoque hausto poculo, implorataque ejusdem Virginis ope, ægritudine continuo liberatus est. Quatuor ex hoc effluxerant dies, cum non similis modò inguinis dolor, sed & febris irruisset quadrimum ejus filium

tres consequenter in una domo peste;

Hiero-

454 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

Hieronymum : tuberculum etiam in inguine apparuit. Igitur quoddam parenti salutem fuerat, idem in filio tentatum remedium ; nec incassum : propinato illi eodem poculo , & invocantibus cunctis , ipso etiam infante , prout à matre edocēbatur , S. Rosaliæ nomen balbutiente , febris unà cum dolore , ac tuberculo , quæ per horam incrementum fecerant , prorsus evanuit , optimaque deinceps puer valetudine usus est.

*acertius
etiam poly-
po libera-
tus :*

20 Sed profectò non videbatur pestilens malum domo exturbatum , sed ab uno depulsum alium petere. Sex dierum interjecto spatio , vehemens febris alterum filium Franciscum annos agentem tredecim aggressa est : sed eodem remedio subventum est illi ab optimo parente. Quamvis enim noctem integram febrim laborasset , cum prima tamen luce pristina illi reddita valetudo est : nec febris modò , sed & nullius pestis vestigium relictum. Hoc beneficium sancta Virgo alio in eundem adolescentem confirmari , ceteraque in eandem domum collata accumulari voluit. Morbus , quem polypum & medici vocant , mentem jam ipsum adolescentis oculum malè graviterque habebat. Eo ipso die præcipiti , quo filius convaluerat ex febre , fræta sanctæ Virginis liberalitate , ac cælestis medicamenti vim experta , eodem aquæ ac pulveris immixto luto , tamquam novo collyrio , oculos inunxit. Nec spes in irritum cecidit : sequenti die liberum ab omni molestia filium recepit : nec deinceps aliquid ex eo morbo puer , nec alii ex aliis , ex quo S. Rosaliæ beneficio curati sunt , cœpère molestiæ.

21 Adjiciam ultimo loco singulare quiddam , quod ad faciendam sacris reliquiis fidem , siquis tamen eam post tot conscripta & contestata miracula

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 455

racula desideret, plurimum valet. Antonius Villarum, cum mane cognovisset puerum suum pridie febrili, & capitis dolore vomituque jactatum, cum occidente sole in lecto decubuisse, eaque mala etiam tum vigere; veritus maxime ne hæc symptomata, quæ peste tentatis ineffe solent, hoc tantum mali domui suæ portenderent, his periculis ea prodigia procurare voluit. Particulam ossis S. Rosaliæ, quæ penes fe erat, in aquam conjicit: tum eam non precatur modò, sed etiam obtestatur, ut si os illud ex suis esset, id levanda pueri sui ægritudine planum faciat. Quod sanè temerè fortasse ab ipso tentatum existimet quispiam; at certo Dei consilio permissum, ut reliquiarum veritas pateret magis. Igitur ubi aquam hausit æger, seque ac valetudinem suam sanctæ Virginis patrocinio tradit, sedatur continuò capitis dolor, compefcitur vomitus, remittit febris.

sanatio, petita eâ conditione, si essent reliquia S. Rosaliæ:
l

22 Hæc ferè celebriora in urbe fuere miracula: multa etiam alia vulgata sunt, quibus sua quoque habenda est fides; quæ, ne longum faciam, ut suprâ monui, silentio præteribo. Illud vero prætermittendum omninò non censeo, multa, ac fortè etiam plura esse, quæ in publicum prolata non sunt. Cùm enim multi, ne rei familiaris jacturam, aliave subirent incommoda, nulla medicorum ope, sed solo S. Rosaliæ beneficio, vel voto illi suscepto, vel lapide adhibito, aut aquâ potâ, pestem à se ac tota domo depulerint, pestem simul ac miraculum silentio involverunt, ne si se proderent, magistratûs offensionem incurrerent, à quo capite plecebantur hi, qui simul ac peste correpti essent, rem ad se non denunciassent sed: quoniam hujusmodi beneficia clausa in pectore teneri

plura alia prætermissa.

456 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS
neri vix possunt , cum paucissimis ex familia-
rissimis communicabant.

A N N O T A T A.

a Cascinus , cui id est miraculum vigesimum sextum , non asserit , quanto tempore in aqua manserit triennis hæc puella , sed solum dicit spatio sat longi temporis fuisse immersam. Et sanè , cum nullus viderit illabentem puellam , tempus istud exactè nequit determinari.

b Mortua omnino credebatur , ac revera mortuam fuisse existimat Cascinus , idque mihi verisimilius apparet , tum quia omnes initio mortuam credebant , tum quia omnia mortuæ puellæ indicia recenset laudatus auctor. De morte ipsius adeo non dubitabat pater , ut Fratres Minores advocari jufferit ad eam sepeliendam ; non verò medicos ad sanandam. Præterea nullum vitæ indicium dedisse legitur , priusquam cum S. Rosaliæ reliquiis , audito infortunio , accurreret Franciscus Christadorus. Scio quidem nonnullos , qui se ceteris hominibus prudentiores credunt , statim dicturos puellam non fuisse mortuam , quia aliqui homines satis diu sub aqua vivunt. Verùm , cum plures citò sub aqua moriantur , cùmque necesse sit dicere , puellam saltem citiùs sanatam esse , quàm modo naturali potuisse sanari videatur ; id solum dici legitimè potest , de morte non omnino constare ; ideoque in additionibus marginalibus aut vitæ aut sanitati divinitus restitutam asserni.

c Hæc gratia item breviter narratur à Cascino tamquam miraculum vigesimum septimum.

d Ipse medicus Stephanus Garofalus , teste Cascino , cui id est decimum miraculum , Margaritam

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 457

garitam post duas à sumpta aqua horas invisi-
sit, & sanam reperit, miraculum hoc deinde
testatus cum tribus aliis medicis.

e Consentit Cascinus, id referens vigesimum
tertium.

f Id nonum miraculum Cascino, qui exatle
hic relatis consonat, nisi quòd dicat famulam
fuisse in domo Vincentia Ronasi, qua simul cum
fratre Josepho in eadem domo habitabat, ita ut
extrinseque haud dubie fuerit famula.

g Sextum hoc est miraculum Cascini, qui ait
uxorem fuisse Josephi la Grotta, sed annis so-
lum quindecim natam.

h Erat hac ipsius amita vel matertera, Ita-
licè Zia, & Vita nomine.

i Sequentia quatuor miracula eodem modo
narrat Cascinus consequenter, ac primum ex
his ipsi est decimum tertium.

k Cum polypus in naribus oriri soleat, non
in oculis; dubitari potest, an non aliud potius
fuerit oculorum malum; nisi fortè polypus in
naribus ortus circa oculum fuerit egressus.

l Cascinus vocat servum, duodecimque anno-
rum etate fuisse testatur. Nomen ipsi erat Jaco-
bus Majorana. Verisimiliter Salernus per puerum
designavit servulum. Factum id mense Februa-
rio anni 1625, ideoque loco octogesimo nono re-
latum à Cascino, qui temporis ordinem plerum-
que secutus est in referendis hisce miraculis.

M m m

CA-

CAPUT III.

*Miracula facta in publico peste infectorum valedinario.**Sanatio pestis,*

Sed jam quæ in lazareto patrata sunt, scribere aggrediar. Nympha Gentilis Panormitana, annum agens octavum supra vigesimum, adeo fuerat veneno pestilentiae imbuta, ut in plures id evomuerit corporis partes. Ex inguine tuber erupit: sinistrum pedem papula ulceravit: suram quoque majus ulcus foedè corruerat, in quo venenum maximè prodebat. Constituerant medici tibiam omninò refecare. Itaque infelix mulier, & futuri hujus cruciatus metu, & ceteris animi corporisque oppressa doloribus, dies noctesque in lachrymis ac quærelis ducebat infomnis. Curandis in lazareto animis operam dabat P. Adrianus à Panormo ex Observantium S. Francisci familia. Hunc rogat conspicata mulier, ut aquam S. Rosaliæ ministraret sibi: obsequitur ægræ studio ac pietati Pater, nec aquam solùm, sed & pulverem largitur ex eodem antro petitum, ut eo ulcus aspergeret. Mira res! Hoc solùm adhibito medicamento vesperi, implorataque S. Rosaliæ ope, ita convaluit, ut postridie chirurgus eam de more invisens, nihil, cui mederetur, invenit: ac biduo omnis omnino mali expers fuit 4.

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 459

24 Francisca de Arco, Panormi itidem na- *alia cum*
 ta, annos novem & decem, æstuante feбри, *visione præ-*
 ac duobus tuberibus, eò loci redacta erat, ut *via,*
 medicorum auxilio, sensuum usu, ac viribus *b*
 derelicta, prope abesset à morte *b*. Assidebat ei
 Nympha Gentilis, quam modò S. Rosaliæ be-
 neficio curatam diximus; hujus accitu properè
 accessit P. Adrianus, idem ille, de quo suprà
 diximus, qui Christiana monita moribundæ sug-
 gereret, inter quæ illud inculcabat, ut S. Ro-
 saliam identidem invocarent; neque hoc solum
 officium præstitit, sed & S. Rosaliæ reliquias ca-
 piti imposuit, & aquam magno labore in os e-
 jus, quam omnes defecerant vires, glutientiam
 ingessit. Igitur reliqua nocte cum integris sensi-
 bus non uteretur, & sanctam Virginem, uti mo-
 nebatur, & Nympham Gentilem etiam promif-
 cùè compellaret, mulierem sibi videre visa est
 sanctimoniam cultu corporis habituque re-
 ferentem, atque ita sibi amanter affari: Nym-
 pham Gentilem amplius ne appelles: super
 genua mea procumbe, ac somnum cape: jam va-
 les, jam morbo libera es. His auditis, dormire
 re ipsa cœpit: prima verò luce experrecta, va-
 lentem se ac feбри, & tuberum omnisque omni-
 no expertem mali cognovit. Deinde cum monia-
 lem illam, cujus oblectata colloquio fuerat, to-
 to nosocomio quæriraret, negotium etiam de-
 disset aliis, ut sicubi eam offenderent (verbis
 eam describebat) ad se ducerent, ut gratum
 illi præ se ferret animum; nullam similem ore,
 habituque reperire potuerunt. Unde apertè intel-
 lexerunt & colloquii & salutis tam subitò acqui-
 sitæ auctorem non aliam, præter sanctam virgi-
 nem Rosaliam fuisse.

M m m 2

25 Cur-

460 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

25 Curvanus Curvaia in solius divinæ gratiæ spe ægris in lazareto opitulandi laborem periculumque susceperat. Post aliquot verò dies magnum suæ charitatis fructum cepit, ut Dei causâ pestilentiam conficeretur. Sex etiam papulis totum ferè suppuraverat corpus; quarum unaquæque lurida ac virulenta, magnitudine etiam dimidio palmo parvo: ex singulis semissis putridæ carnis rescissus. His itaque doloribus absumptus, cum nec somno nec cibo refici posset, adeoque dolorum acerbitate à sensibus ac ratione avocaretur, ut nec, ubi esset, nec utrum esset, an non esset, planè cognosceret: tandem excessit è vivis, vel certè excessisse existimatus est. Impositus enim feretro est, atque aliis in eo cadaveribus aggestus. Huic pridie, quam moreretur, qui cognatione conjuncti erant, aquam S. Rosaliæ potandam dederant. Et quamquam id tunc è sententia non processisset, quæ tamen erat eorum in Virginem pietas ac fiducia, defuncti etiam corpus, antequam in feretrum inferretur, eadem aquâ perfuderunt. Vim, si fas est dicere, sanctæ Virgini attulisse visi sunt, ut eum vivum redderet sibi. Cum enim jam efferretur, attollit è loculo caput. Exclamant omnes à mortuis excitatum c. Id comprobavit eventus: nam febris depulsa, ex vulneribus quoque brevi convaleuit: incolumem quippe eum reperit postredie medicus. Is erat religiosus vir ex familia S. Francisci, quæ S. Lucie cœnobium in suburbio situm incolit, qui ante hunc diem vitâ sanctum eum viderat.

26 Nec minùs mirandum est, fortè etiam magis, quod adjungam. Joannem Dominicum Lizardum cum septem dies maligna macerasset feretro clati: Sacramentis omnibus ritè expiatum ad insaniam

tertiam cuiusdam pro mortuo habitum ac feretro impositi,

item alterius jam feretro clati:

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 461

saniam prius, quàm ad mortem adduxit. Malo cum genio agitari dixisses, ita febris æstu debacchabatur. Nec injicienda solùm manibus pedibusque vincula, sed defixis etiam humi clavis, ac lignis colliganda, ut membra omnia coërce-
rentur. Quæ etiam abrumpere cùm conaretur, latus sibi ac terga, colliso in terram corpore, sic laceravit, ut suo ipse sanguine obrueretur. Demum loquendi ac sentiendi facultate deperdita, decem & quatuor horas *d* mortuus, vel mortuo simillimus, in lecto distentus est. Qui funera curabant, rati eum exhalasse animam, feretro impositum efferunt. Parùm aberant à nosocomio, cùm ille motum ciere nonnullis visus est. Exclamant hi rei gravitate permoti. Quibus vocibus excitus P. Adrianus ad feretrum pergit: jubet deponi corpus: apponit illi reliquias S. Rosaliæ, & aquam iis sacram in fauces ægri tandem infudit. Cum aqua infundi visus est iterum animus. Ita qui exanimatus jacebat, repentè revixit, ac brevi integram valetudinem recepit.

27 Adolescens quidam, Joannes Baptista Mignuni *e* nomen est, valetudine à sancta Virgine *alius item peste libera-*
supra humanas vires quasi præmii loco suæ in *tus,*
parentes pietatis accepit. Hic pubertatis annos *e*
tum primùm attingens, florentem vitam abrumpere eorum causâ, à quibus eam acceperat, præoptavit. Eos in lazaretum contagionis causâ ductos sequutus est, ut officium iis præstaret suum. Nec multum intercessit temporis, cùm contagionis particeps factus est. Itaque febris ac tuberum molestiâ duos ipsos dies cibum ac potum aversatus, jam inediâ contabescebat. Sed sumptâ S. Rosaliæ aquâ evanescentibus strumis, febris etiam abscessit, ac postridie sospes reper-

462 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

repertus est. Ita confirmârunt parentes ipsius & cum aliis Raimundus Peres. *f.*

f
alius ter fa-
natus :
 28 Sed hic non solum alieni miraculi testis, sed etiam sui conscius non semel fuit. Incolumis hic in lazaretum quasi in ergastulum, iudicam sententiâ, coniectus fuerat, ut cum capitis sui periculo coquum ageret. Et quidem ter peste tentatus, ac toties in summum vitæ discrimen adductus, ac Sacramentis omnibus ritè lustratus, ex primo & secundo morbo precibus obsecrato S. Rosaliæ ejusque hausto salutari poculo, evasit incolumis. Tertium verò cum obstructis duplici glande faucibus non modò quidpiam alimenti, sed ne guttulas quidem aquæ S. Rosaliæ sorbere posset, appositâ gutturi chartulâ, in qua pulvis ex antro ejusdem Virginis collectus continebatur, ut quem veluti conserata manu perimere hostem nequiverant, obsidione premerent, ea sanè non diuturna, sed brevissima, expulerunt.

græve gut-
turis malum
sublatum in
muliere
moribunda:
g
 29 Sed enim in alia cominus idem expugnatus hostis. Prudentia Bandis propter solam contagionis suspicionem ad lazaretum deducta, paucis post diebus re ipsa feбри atque anginâ acerrimâ ita ægrotavit, ut multos dies à cibo abhorreret: & quamquam immisso paxillo referarent palatum, vis tamen deglutiendi nulla erat, sed potiùs quidquid cibi, quamvis delicati, in os ingerebatur, continuò repellebat. Addebatur his malis etiam phrenesis, quæ miseram insanire coegit *g.* Desperata itaque à medicis curatione, quartam jam horam extinctæ similis jacuerat; cùm adest vocatus idem P. Adrianus, præsentique remedio succurrit ægræ. Aquam S. Rosaliæ in os instillat. Magna profectò hujus aquæ vis, cui extemplo cessit hostis, qui omnibus medi-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 463

medicorum artibus, omnibus amicorum machinis antè restiterat. Auribus etiam percepere, qui intererant, P. Adrianus ipse, Jacobus Receptus, & ejus uxor excitatum per fauces strepitum quasi sublato obicis, qui meatus intercluderat, vel potius mortis obmurmurantis, quæ guttur elidere paratum habens, invita recedebat. Ab aliis quoque mors eadem, aliis appropinquans viis, rejecta est.

30 Maria de Carolo *h* pestifera febrî ac glande sub ala prominentè confecta, Sacramento-^{sanata pe-}rumque omnium præsidio munita, hausto S. Rosalix poculo, ab imminente morte servata est. ^{stis,} Quod ipsa de se, & qui assidebant, P. Adrianus & Catharina Calcetra solito jurejurando ^h affirmarunt.

31 Verùm hæc eadem Catharina de se aliud ^{grave vul-} quoque miraculum prodidit. Siquidem illi ingens ^{nus,} lapis, è recto delapsus, in caput cum irruisset, & ipse bifariam fractus est, & ei vulnus infrexit, quo illa concussa attonitæque similis cecidit. Deinde receptis sensibus ita ex capite & genis dolore angebatur, ut nullus cibo aut quieti capiendæ daretur locus. Unà cum ea tum fuerat Agatha Consolincis, ab ictu tamen immunis. Hæc S. Rosalix opem identidem pro sociæ salute flagitabat. Iter illac commodè fecit P. Adrianus: qui fufis de more ad S. Rosaliam precibus, admovit capiti ipsius reliquias, aquam etiam propinavit. His solum, nec aliis usa medicorum remediis, mulier ita convaluit, ut statim & cibo & potu se reficeret, nec ulla deinceps adhibita vulneri cautione, aut quicquam ea de causa cibo ac potioni parcens, nihil ex eo acceperit detrimenti.

32 Hæc eadem de alia Agatha *k*, cui Fonta-

as

febris periculosissima,

k

næ cognomen datum, testata aliud miraculum est. Nam vi febris ad extremum vitæ diem adducta, abjecta omni humani remedii spe, hausto solum poculo S. Rosaliæ, proximo die, qui extremus illius vitæ medici iudicio esse debuerat, non viva solum, sed omnino incolumis reperta est; idque constat non Agathæ solum, de qua diximus, sed & medici, & P. Adriani, & quotquot in eo lazareto agebant, testimonio.

pestis iterum:

l

33 Idem Virginæ Valenzuni / beneficium datum, cujus in coxa strumæ duæ ad mali medici magnitudinem intumuerant. Febri etiam vexata non delirare solum, sed ita etiam furere cepit, ut catenis esset compescenda. Extremum spiritum jam ducebat, sed S. Rosaliæ beneficio usura vitæ prorogata est. Vesperi epotâ aquâ, postridie mane strumis ac febri vacua reperta est.

mulier bis peste, ac tandem vexatione demeris,

m

34 Neque his solum finibus cælestis huius aquæ vis continebatur, ut ab ægris corporibus morbos, sed etiam ut cacodæmones ab energumenis expelleret, magnam habuit vim. Utriusque in una muliere periculum factum. Catharina Samnoata *m* cum semel atque iterum in pestem incidisset, ac duorum tuberum curatione, quorum alterum mali cydonii magnitudinem æquabat, alterum longè superabat, sævis fuisset doloribus excruciatâ; bis etiam S. Rosaliæ aquâ, non epotâ, ut ceteri, sed infusâ solum ulceribus, sic valuit, ut non solum pedibus iter faceret, sed cursum etiam, nescio qua data occasione, capefferet. Sed his perfuncta malis, molestiore alio ac diuturniore torquebatur. Plures annos *n* in eam septem cacodæmones exercuerant dominatum; audisses sæpè mulierem literarum rudem eorum operâ Latinos Græcosque sermones ferere. Sed nihil in hoc literarum ludo molestiæ,

n

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 465

lestiæ, nisi ad verbera ac tormenta ventum esset. Biduum sæpè, vel quatrimum, quandoque etiam septem ipsos dies à cibo miseram prohibebant. Quòd si capere permisissent, retineri tamen sæpè non permittebant. Nunc sanguinis copiam ex variis corporis partibus exprimebant: aliàs mortis metu subigebant, ut intempesta ac nivali nocte è strato se proriperet. Præstigiis etiam infesti erant, si quando ad templum ibat, ut rei divinæ interesset: sacrosanctæ Eucharistiæ, & mulieris etiam, quacum quatuor & decem annos familiarissimè vixerat (Angela de Todaro appellatur) eam sumentis eripiebant aspectum. Fuit, quando filium ab ulnis miseræ matris avulsum in terram impingerent. Demum faucibus aliquando vim intulère, ut suffocarent.

35 His atque aliis multis dirisque agitata modis, quos enumerare supervacaneum esset, ad Drepanitanum Deiparæ Virginis templum, tamquam ad munitissimam arcem confugit, ut ab ea tyrannide liberari posset. Sanctam etiam virginem ac martyrem Christinam, hujus urbis patronam, oravit sæpè, nec exoravit tamen; sæpè sacris carminibus à religiosis viris, aliisque, qui in eo officio diu multumque versati sunt, adjurati dæmones, nec expulsi: scilicet huic Virgini hæc palma servabatur. Alios enim aliis temporibus ex Sanctis suis honore cohonestat Deus. Itaque S. Rosaliæ reliquiis consignatâ aquâ, atque haustâ, manus illa dæmonum ejecta est, nec ullam deinceps mulier ab eis injuriam passa, neque impedita, quominus libero S. Eucharistiæ frueretur aspectu. Hoc ipsamet jurejurando asseruit. Idemque confirmant mulieres duæ Vincenzia Sansuni & Angela de Todaro, de qua supra meminimus.

qua diu duraverat, liberata:

466 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

36 Sed jam miraculorum narrationi, non mi-
multa alia raculis finem imponam, tum sectandæ veritatis
prætermissa. studio, tum vitandæ legentium satietatis, quam
 multarum rerum ad idem pertinentium similitu-
 do & copia parere solet. Brevi tamen perstringam
 omnia. Sex & quadraginta numerantur, qui ad-
 hibitis sanctæ Rosaliæ reliquiis, vel aquæ potu,
 vel alia ratione ipsius ope implorata, præter na-
 turæ modum ac vires curati sunt. Et quidem
 ferè omnes à gravissimo ac lethali pestilentiæ
 morbo, utpote in loco ei curando destinato,
 atque ab instantis jam mortis periculo, in quod
 plerumque pestilentiæ virus solet adigere: plu-
 rimi verò patris Adriani operâ, qui sanctæ Ro-
 salię reliquias, ut præsentissimum hujus veneni
 amuletum, vel aquæ calicem, ut antipharma-
 cum, toto nosocomio circumferebat, adeo ut
 salutem ac vitam omnium in manu sua habere
 videretur.

A N N O T A T A.

a Consonat Cascinus, cui est miraculum quin-
 quagesimum.

b Intra duas horas morituram, dixerant me-
 dici, teste Cascino, qui id eodem modo refert lo-
 co quinquagesimo sexto.

c Septuagesimum septimum hoc est apud Ca-
 scinum, qui sine ulla dubitatione mortuum fuisse
 asserit. Verisimile est, revera mortuum fuisse,
 cum dsu pro mortuo habitus sit; at tamen mors
 non omnino est certa: at certum, non potuisse
 modo naturali tam citò sanari, quàm sanatum
 restantur. Asserit enim Cascinus, reportatum fuisse
 ad lectum, ibique bene dormivisse ea nocte,
 ac sequenti die sanum inventum.

d Testa-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 467

d Testatur etiam Cascinus, cui est septuagesimum quartum, quatuordecim horis pro mortuo habitum fuisse.

e Mangione scribitur à Cascino, qui id habet septuagesimum.

f Cascinus vocat Jacobum Raimundum, narrans triplicem ipsius sanationem loco 61, 62 & 63. Fortè nomen fuit Jacobus Raimundus Peres.

g Consensit Cascinus, apud quem est trigessimus octavus.

h Hoc narrat Cascinus quadragesimum septimum eodem planè modo.

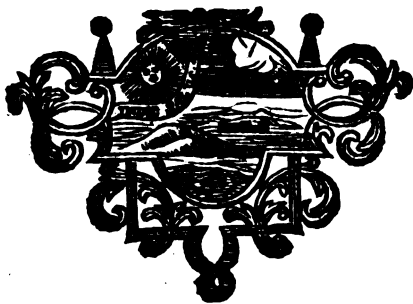
i Eadem habet Cascinus loco octogesimo.

k Angela hæc nominatur à Cascino, cui hoc est miraculum quadragesimum quartum.

l Virginia Valente apud Cascinum, ubi est miraculum trigessimus nonum.

m Catharina Samorcata scribitur apud Cascinum, qui geminam pestis sanationem, pulsamque demonem consequenter narrat, ut tria beneficia, quorum primum est quinquagesimum primum.

n Septemdecim annos ita vexatam fuisse, asserit Cascinus.

APPENDIX

Miraculorum ac beneficiorum.

CAPUT I.

Reliqua miracula seu beneficia,
quæ præter prædicta Cascinus
retulit lib. I cap. 12.

*Præmonitio
ad sequen-
tia miracu-
la ex Casci-
no collecta :*

Centum S. Rosaliæ beneficia, inter corporis inventionem ac approbationem facta, juratisque testimoniis confirmata, narravit Cascinus lib. I cap. 12, ut jam antè monui. Ex hisce sua collegit Salernus, prout mox data sunt, causas reliqua omittendi has allegans: Sed jam miraculorum narrationi, non miraculis finem imponam, tum sectandæ veritatis studio, tum vitandæ legentium satietatis, quam multarum rerum ad idem pertinentium similitudo & copia parere solet. Tum quadraginta & sex miracula uno verbo perstringit. Verùm qua ille prætermisit, forsitan magis præ festinatione, quàm alia de causa, ex Cascino breviter colligere statui. Ut autem id majori brevitæ fieri possit, atque ut adjuncta quadam minùs necessaria, aptius refeceretur; non ipsa ejus verba Latine reddam, sed facta ab eo relata meis verbis fideliter exponam, nihil

nihil pratermissurus, ex quo major aut minor miraculorum evidentia valeat cognosci; ordinemque secuturus, quem ipse secutus est auctor, iis solum pratermissis, qua relata sunt ex Salerno. Porro pravie hic observo cum Cascino, tempore corporis inventi varia variis obtigisse, ad S. Rosaliam utcumque spectantia, eaque multis fuisse salutaria: cum enim disruptus est lapis, in quo sacra ossa erant abscondita, alii nonnullas ossiculorum, alii lapidis particulas sibi clanculum vindicârunt: alii verò nonnihil de terra lapidi vicina, alii de aqua ibidem stillante quidpiam desiderârunt. Horum omnium usus, seu potius fiducia, quâ hisce utebantur, mirè profuit ad qualibet impetranda beneficia.

2 Ipso inventionis die, seu xv Julii anni sanati hydropica, 1624, Franciscus Ricca, cui custodia turris in monte Peregrino demandata erat, virtutem S. Rosaliæ, quam dudum amaverat, feliciter experitus est. Cum adesset corporis inventioni, quidpiam ossiculorum secum tulerat, domumque reversus, illud aqua imposuerat. Hanc deinde aquam inflatis cruribus uxoris sue Petronilla dudum hydropica applicuit: atque ea continuo sanata est. Idem Franciscus S. Rosaliæ attribuebat aliud beneficium; quod ut minùs clarum pratermitto. Hoc primum apud Cascinum.

3 Secundum eodem die patrasum narrat in peste laborans, hunc modum. Carolus Cardona, quindecim annorum juvenis, ex febre, dolore capitis, carbunculisque tribus, peste infectus deprehendebatur. Avunculus ipsius D. Franciscus Burchi, accepto frusto lapidis sepulcralis S. Rosaliæ, consecravit aquam, cui illud imposuit. Hanc aquam vesperi ager sumpsit, & mox dolore liberatum se

470 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

se sensit ; nec ullum sequenti die inventum pestilentia vestigium.

4 *mulier variis malis affecta ,* Tertio antè jam relato , transeo ad quartum , quod contigit die xx Julii , atque ita refertur. Francisca , uxor Francisci Balsamo , annos nata triginta octo , variis simul gravibusque premebatur malis , videlicet animi deliquiis , capitis doloribus ac stomachi , gravi sudore , febris vehementi , cordis palpitatione & vomitu. Hæc omnia oriri credebantur ex impressione pestifera , quam contrahere potuerat occasione rheda infecta , missa ad vehendum corpus mortuum. Quidquid autem sit de causa infirmitatis , sumpsit illa aquam à marito oblatam , cui lapis sæpè laudatus erat impositus , premissa oratione Dominica & salutatione Angelica , ac subito integram sanitatem est consecuta.

5 *alius stomachi dolore ,* Relatum modò beneficium alteri , quod quintum est apud Cascinum , occasionem præbuit. Joannes Dominicus Costa , eodem ferè stomachi laborans malo , cùm audisset sanationem prædicta Francisca vicine sue , eandem aquam flagitavit , premissisque iisdem precibus , contra malum suum eam potavit , ac statim sanatus est.

6 *laborans febre pestilente ,* Josephus Schifano notarius pestilenti laborabat febre , ideoque tamquam suspectus de peste segregatus erat. Eò ipsum perduxerat vis morbi , ut medici judicarent non superfuturum , nisi ad quinque aut septem horas. Verùm cùm uxor ipsius aquam S. Rosaliæ accepisset , maritoque bibendam dedisset ; hic dormire cœpit , ac mane tam bellè habere à medicis inventus est , ut triduo prorsus fuerit sanatus. Hoc beneficium , quod præcedentibus minùs subito obtentum est , undecimum est apud Cascinum.

7 Duo-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 471

7 Duodecimum, quod geminum est, sic nar-
 rat: Eodem ferè modo ac eâdem aquâ fanatæ
 sunt soror Salvatoris Basilicò, & filia Vincentii
 Panicola, quæ ob febrem pestilentem ac morti-
 feram segregatæ erant, & ad extrema deductæ.

8 Uxor Andrea Montalto quinque habebat
 vulnera in una mamilla: huic quinquies appli-
 cuit frustum lapidis sepulcralis Sanctæ, & sana
 fuit. Id decimum octavum apud Cascinum.

9 Sequitur decimum nonum, hoc modo rela-
 tum. D. Antonius Agliata, septemdecim anno-
 rum juvenis, laborabat frigore, feбри ac capi-
 tis dolore. Sumpsit paululum aquæ, stillantis in
 spelunca montis Peregrini, cui admixtum erat
 quidpiam terra sepulcro vicina. Dormire dein-
 de incipit, auditque in somno se moneri, ut sa-
 nus surgat, quemadmodum fecit.

10 D. Petrus Valdina, marchio della Rocca, calculo la-
 annorum viginti & octo, gravem lateris dolo-
 rem ex calculo ortum sibi abstulit brevissimo tem-
 pore, postquam lapidem sepulcralem sibi appli-
 cuerat: ipsumque calculum sine labore effudit se-
 quenti die mane. Id vigesimum.

11 Loco vigesimo primo observat auctor, va-
 ria beneficia contigisse in domo D. Josephi del
 Bosco senatoris Panormitani, qui cum aliis de-
 putatus fuerat die xvi Julii ad montem Pere-
 grinum, ut de inventione cognosceret. Primum,
 quod eodem die contigit, ante cum inventione
 corporis narraverat hoc ferè modo. Carolus di
 Palermo, duodecim circiter annorum puer, cum
 pueris aliis ludebat in area domus predicti sena-
 toris, cum inter ludendum subito retrocedens,
 in puteum, qui ibidem erat, capite deorsum ver-
 so se incogitans precipitat. Cum autem de inven-
 to S. Rosaliæ corpore audivisset, nec tamen no-
 minis

dux aliæ eo-
 dem malo
 affectæ

quinque
 vulneribus
 laborans,

febricitans,

laborans.

Lapsus in
 puteum mi-
 rabili modo
 servatur il-
 latus:

472 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

minis recordaretur, inter cadendum Sanctam invocavit his verbis: O Sancta, quæ nunc inventa es, adjuva me. Mox se in puteo deprehendit recto corpore pedibus insistens sine ulla læsione. Ad cumulatum beneficium accessit, quod statim invenit funem, quo vinum dimittebatur in putei aquam frigidam, eoque apprehenso tam agilis fuerit, ut sine ullo alicujus subsidio ad summitatem putei pervenerit, atque illesus exiverit.

12. Alterum beneficium loco antiè assignato sic refertur. Hieronymus, filius Josephi Curmaci, sex annorum puer ex familia domini del Bosco, febris laborare cœperat, atque alia pestis indicia in corpore circumferebat. Data est puero aqua, cui lapis sepulcralis erat immixtus; & mox melius habere cœpit, atque intra horam omnino convaluit.

13. Deinde ipse D. Josephus, cum die 1 Augusti ratione officii sui multum fuisset occupatus negotiis peste laborantium, vesperi se debilitate, frigore, capitis dolore, vomitu, ac demum febris & tumore pestilente in inguine correptum advertit. Circa mediam noctem, cum quietis expertus esset, ad patrocinium S. Rosaliæ confugere statuit: sumptamque particulam lapidis, cui nonnihil quoque ossis S. Rosaliæ adharebat, loco corporis inflato applicuit, Sanctam simul magno affectu invocans. Paulo post lapidem amovens, & tumorem abactum deprehendit, & febris omni- que dolore caruit.

14. Hinc transeo ad vigesimum octavum Cascini, quod primum contigit in publico valetudinario insectorum mense Julio anni 1624. Joannes Thomas Ferro, novemdecim annorum adolescens, febris pestilenti ad extrema redactus erat intra duos dies. Verum cum unus ex eremitis montis

pestis sanatur in puero,

item inviro.

Multi

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 473

montis Peregrini nonnihil reliquiarum S. Rosaliæ eò portasset, aquamque, cui illa fuerant imposita, egroto bibendam dedisset, hic subito integrè convaluit.

15 Eodem tempore infans Margarita lo Pre- alii ste, febrî tumoreque laborans pestilente, aquâ S. Rosaliæ sumptâ, intra duas horas febrî, tumore, omnique malo liberatus fuit.

16 Josephus Jonico, adolescens quindecim pestè annorum, peste eò erat adductus, ut desperatus ac derelictus à medicis jaceret in valetudinario. Advocatus ad moribundum P. Adrianus ex tertio Ordine S. Francisci, jam supra sæpè laudatus apud Salernum, aquam ei porrexit reliquiis Sanctæ consecratam. Qui quatuor diebus nec manducare nec bibere potuerat, hanc aquam sumere potuit, sumpsitque tam feliciter, ut subito convaluerit.

17 Franciscus Barone, triginta annos natus, magis febrî ac tumore pestifero jam sensuum usu carebat. Data ei nihilominus aqua frequenter laudata, eademque loco corporis affecto aspersa fuit. Mox cœpit dormire, ac brevi convaluit.

18 Nardus Montalbano, cum peste non ad- minisve modum maligna laboraret, votum nuncupavit S. Rosaliæ; & tunc, etsi jam ad valetudinarium destinatus fuisset, tandem relictus est domi. Verum redeunte post mensem ferè malo pestilente, rursus invocavit sanctam Virginem, aquamque ejus & loco affecto applicuit & bibit: ac mox tumore febrîque liberatus est, & sanus permansit.

19 Hieronymus Scarpate, piscator triginta laborantes, annorum, tam gravi febrî tamque horrendis pestis tumoribus laborabat, ut medici malum rescare non auderent, ne hominem occiderent. Desperatus igitur erat, atque extremis Sacra-

ooo

mentis

474 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

mentis ad mortem paratus ; quando F. Joannes Maria Capucinus rogavit chirurgum , ut agrotum refecaret tumorem pestilentem sub axilla. Ille id præstitit ; agrotus verò invocans S. Rosaliam , aquamque ejus bibens , & vulnere applicans , mox cessante febris , sanari cœpit , nec alio usus remedio , brevè omnino convaleuit.

20 Hieronymus Pileri , natus annos quindecim , vehementè febris & gravi gusturis malo sic laborabat , ut triduo cibum capere non posset. Cùm tamen potuisset sumere paululum aqua sæpè dicta , Sanctamque piè invocasset , repetita tribus vicibus oratione , Salve Regina ; omni liberatus est malo.

21 Stephanus Maiorana , annos natus viginti tres , pestilentia eò deductus erat , ut sensuum careret usu , nec ultra duas horas victurus crederetur à medicis. Huic aquam sacram infudit P. Adrianus , eumque sequenti die carentem febris deprehendit , non tamen sine glande pestilente. Vovit igitur infirmus se curaturum , ut Misfa celebraretur : eaque celebratà , omnino se sanum reperit.

22 Josephus Casata , annorum quadraginta jam vicini , & sex , pestilentem tumorem habebat supra stomachum , sanguinemque vomebat. Jam loquelà & sensuum usu ad horam orbatus fuerat eo malo , quando nonnihil ad se reversus , sumpsit aquam S. Rosaliæ. Aperuit subitò oculos , evomit malignos humores , ac non sanguinem ; locutus est , cessavit febris , ac convaleuit. Hoc trigesimum septimum apud Cascinum.

23 Transeo ad quadagesimum. Angelica Starabba , annos nata viginti sex , bis sanata est post sumptam S. Rosaliæ aquam ; prima vice ex maligna febris , quando jam erat derelicta à medicis ,

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 475

dicis ; altera vice ex quatuor tumoribus pestilentibus.

24 *Joanna Barcasancio febrî & peste sic erat diversis correpta , ut medici pronuntiarent , sanari non posse , nisi à Deo. Vesperî bibit S. Rosaliæ aquam, qua & locis affectis applicata est : mane vero surrexit sana.*

25 *Hieronyma Licet-domine , annorum viginti & quinque , eodem malo eodemque die laborans , eodem etiam modo sanata est.*

26 *Antonia di Casare , à medicis item de in vota sperata , sequenti die convaluit è peste , sumptâ eadem aquâ.*

27 *Pratermisso uno , quod datum à Salerno , vocatam , sequitur quadragesimum quintum hoc modo. Diana di Stephano , annorum viginti septem , bis sanata est , sumptâ S. Rosaliæ aquâ. Prima vice ob febrem malignam & pestis vehementiam deserta erat à medicis , quando sanata est. Altera vice rursus ad extremum deducta periculum , seu peste seu alio malo , quod non exprimitur , subito sanata est , & sequenti die è lecto surrexit.*

28 *Philippa Christiana di Bivona , annos quadraginta nata , pestilentia & febris vehementia à medicis derelicta erat , & sensuum usu destituta , ac jam morti vicina. Ubi verò aqua S. Rosaliæ bibenda ei data est , & locis affectis adpersa , subito cessavit febris : at pustula pestilentes sunt aperte , quibus deinde nullum adhibere voluit remedium , nisi aquam ac oleum ejusdem Sancta : & sic brevi sanata est.*

29 *Angela di Theodoro , annorum viginti aut post sex , gravi pestilentia malo & plaga gravi , è qua vermes scaturiebant , jam à medicis erat derelicta & sensibus destituta , quando nonnihil predicta aqua ori ejus infusum est , plagaque adpersum.*

476 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

spersum. Hoc factò , rediit ei sensuum usus , cessavit febris ; ac plaga etiã brevi tempore est sanata.

tempus

30 Joana Rizza , nata annos triginta , tumore brachium dexterum affligente febrique maligna , evidenti mortis periculo erat exposita. Verum , dum ei maritus nonnihil aquæ S. Rosaliæ attulit , ac signum crucis addidit , ipsa simul misericordiam unica voce inclamante , disparuit pestilens tumor , febrisque cessans brevi sanam reliquit.

minimo

31 Angela Oliva , viginti sex annorum , præ febrì vehemente , locisque corporis peste infectis , ad dies quinque cibo caruerat & quiete. Præterea tumor pestilens ei jam abscissus erat , sed alius alio loco natus. Quapropter aquam S. Rosaliæ utriusque loco admovit , eaque resercti tumoris dolor cessavit , atque alter tumor disparuit : & sic brevi convaleuit. Hoc quinquagesimum quartum est apud Cascinum.

convalescentiis.

32 Sequitur aliud non minùs mirabile , quo hoc caput concludam. Vincentia Bongiorno , quatuordecim annorum puella , febrì maligna , varisque ac glandibus pestilentibus , sensuum usum perdidit , ac desperata erat à medicis. Huic ipsa sancta Rosalia dicitur aquam applicuisse , eique moribunda medicata esse propriis manibus , quemadmodum ferè relatam est apud Salernum num. 27 de Francisca de Arco , cujus sanatio apud Cascinum sequitur. Observat autem Cascinus ex duabus hisce sanationibus in valetudinario ortam esse famam , quòd Sancta in valetudinario infectos peste sanaret etiã propriis manibus.

CA-

CAPUT II.

Prosecutio eorundem miraculorum ex Cascino cap. 12.

Cascinus à beneficio 57 incipit quadam nar- Ex illis,
 rare de iis, qui se peste laborantium ser-
 vitio addixerant in valetudinario. Ex hisce au-
 tem, quòd perpetuo expositi essent periculo, non-
 nulli variis vicibus sanati sunt. Primus occurrit
 Petrus del Monaco, qui quater sanatus narra-
 tur; bis nimirum convaluit ex maligna febre,
 qua pestilens credebatur; ac bis item sanatus est,
 quando manifesta habebat pestilentia indicia. Sin-
 gulis vicibus momento convaluit, postquam la-
 pidem sepulcri S. Rosaliæ sibi applicerat. De
 coquo valetudinarii ter sanato actum est apud
 Salernum. Qua de causa ad sexagesimum quar-
 tum progredior.

34 Franciscus Consolino octiduo servierat in qui servie-
 valetudinario, quando correptus est febre pesti- bant
 lente, qua intra mensem eò ipsum deduxit, ut
 derelictus esset à medicis, & ad mortem ob-
 eundam presbyter pia eidem suggereret monita.
 Verùm ubi ab eodem sacerdote parùm aqua S.
 Rosaliæ acceperat, cessavit malum, rediitque sa-
 nus ad servitium infirmorum xiv Augusti. At
 die v Septembris pestis eum jam aperta corripuit:
 eaque rursus liberatus est potu aqua atque in-
 vocatione S. Rosaliæ.

35 Bartholomæus Papa inter primos servire peste labo-
 cepe- rantibus

478 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

cæperat peste laborantibus , atque eodem correptus est malo , quod se manifestabat in sex corporis partibus. At ubi die XIII Augusti nonnihil aquæ S. Rosaliæ bibisset , eâque partes corporis affectas tetigisset , sequente die sanum se reperit. Deinde pergens servire infectis rursus tanto oppressus est malo , ut & loquelam perdiderit , & supremis morientium subsidiis fuerit munus. Verùm eâdem sumptâ aquâ , iterum convaluit , & quidem subito.

malumque
contraxerant ,

36 Joannes Nicoletti ad valetudinarium se contulerat , ut scriba ibidem fungeretur officio. Laboravit primùm vehementi feбри , ac deinde peste. At utraque vice salutis ei fuit aqua S. Rosaliæ.

aliqui repetitis vicibus sanati ,

37 Josephus Lombardo missus erat ad valetudinarium tamquam peste infectus , sed ex errore. Verùm morbo suo confestim liberatus , infectis servire voluit ; & pestem contraxit tam vehementem , ut extrema suscepit Sacramenta. Sumptâ quoque S. Rosaliæ aquâ , sanus reperiens est XII Augusti , quando moriturus credebatur. Porrò reversus ad servitium infirmorum , peste rursus contracta iterum videbatur ad extremum vita deductus ; sed sanatus est eodem remedio , quo antè.

alii semel ,

38 Didacus Gandaneri suspectis de peste servierat , maloque illo correptus atque ad publicum valetudinarium erat deportatus. Pesti ac feбри tantus accesserat sanguinis vomitus , ut à medicis haberetur pro desperato. Verùm ille invocavit S. Rosaliæ opem , voto nuncupato de invisa nuda nudis pedibus spelunca ipsius. Post vorum dormire cæpit , indeque manducare : potâque deinde etiam S. Rosaliæ aquâ , tam cito convaluit , ut post biduum ad mensam serviret eidem medico ,

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 479

co, à quo derelictus fuerat ut certo moriturus.

39 Rocchus Marchese in valetudinario erat, postquam ut scriberet nomina agrotantium & defunctorum. jam fuerat Peste febrigue ibidem correptus est, eoque deductus, ut desperatus à tribus medicis, extrema susceperit Sacramenta, & jam animam ageret. Verùm modicâ S. Rosaliæ aquâ sensibus est restitutus, maloque cessante, sine alio remedio sanatus.

40 P. Franciscus Marino Societatis Jesu, ad extrema cum diligenter assisteret peste infectis, contagium deducti, in fronte contraxerat ad partem dexteram, & sensibus jam erat orbatus, desperantibus medicis de sanatione. Verùm socius ipsius P. Antoninus di Agostino ope S. Rosaliæ sanandum sperabat. Quapropter hanc sanctam Virginem invocans, rogabat ut eâ gratiâ dignaretur confirmare apud Siculos veritatem reliquiarum suarum, promittebatque se ad honorem Dei & Sanctæ promulgaturum beneficium: atque ita sacras reliquias admovit ipsius capiti, quod ita erat inflatum, ut nec oculi nec humani capitis figura agnosceretur. Hoc tactu reliquiarum mox melius habere cœpit infirmus: neque tamen vel sic existimabant medici ipsum sanari posse; cumque viderent malum diminui, affirmabant infirmum oculo dextero cariturum. Attamen perfectè tandem convaluit, oculusque eidem fuit salvus, ut integrum esset beneficium, relicta solum ad supercilium cicatrice in gratia obtenta memoriam.

41 Laudatus mox P. Antoninus di Agostino aut saltem pestilentia indicia in se ipso deinde expertus est, videlicet capitis dolorem, malam inguinis affectionem, nauseam, & vomitum aliaque contagio propria. Hac de causa jam se preparabat ad mor-

mortem piè obeundam, sumptoque manu offe S. Rosaliæ, quod secum habebat, ei se commendabat, non ea intentione, ut vitam obtineret diuturniorem, sed potiùs ut cum Sancta perveniret ad conspectum Creatoris, desiderans, ut corpus suum cum illa reliquia sepeliretur. Cùm autem ea proferret, suavem sensit fiducia affectum; dixitque cupere se vivum aut mortuum esse cum S. Rosalia; at incongruum sibi videri, si os istud Sancta, cuius corpus quingentis ferè annis sub terra fuerat absconditum, suâ causâ rursus terra redderetur: eaque dicens, sacrum istud os reverenter exosculatus est, quando ei subito supervenit sudor copiosus, quo omne malum expellebatur: atque ita dormire cœpit, ac mane surrexit sanus.

graviter

42 Fr. Augustinus Kirieleisonne, ex Ordine S. Joannis de Deo, ad infirmorum servitium instituto, serviebat in valetudinario, ubi ter est sanatus. Febri valde maligna liberatus est XII Augusti ad solam S. Rosaliæ invocationem; & post dies octodecim eodem modo sanatus à grandi timore pestifero. Verùm, postquam ad servitium infirmorum redierat, post dies quindecim graviùs relapsus est, & ad extrema deductus. Quapropter locum peste infectum consperxit aquâ per lapidem Sancta sepulcralem sacratâ; & febris omneque malum cessavit, seque subito sanum agnovit.

laborabant.

43 Fr. Alphius Marcavia ejusdem Ordinis peste & febre eò deductus erat 1 Septembris, ne nec cibum ampliùs capere posset, ac deliraret præ mali vehementia, & à medicis esset desperatus. Verùm postquam aqua S. Rosaliæ ei data fuerat potanda, locaque infecta Sancta reliquiis
con-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 481

contacta, manducare primum cepit, ac deinde aliis infirmis de more servire.

44 *Sebastiana di Noto, serviens in valetudinario mulieribus infirmis, febris maligna ac tumore pestilente præter modum grandi laborabat adeo, ut destituta esset a medicis, sensibusque orbata, atque animam brevi ætura videretur. Verùm modica aqua S. Rosaliæ ori ipsius fuit imposita, ac tumori pestilenti admota: atque ita sequente mane prorsus erat sanata.* *Mulieres eodem ferè modo*

45 *Hieronyma Gattusa, quæ antè sanata per sanata. S. Rosaliam, ut dictum est num. 189, occasionem præbuerat sacrum corpus querendi, cum ex charitate se addixisset servitio infirmorum in valetudinario, contagio afflata fuit, sed ope ejusdem Sanctæ sanata.*

46 *Post relatas sanationes eorum, qui non nisi ex charitate, quantum scitur, peste laborantibus servire voluerant, Cascinus nonnulla profert exempla, quibus patet, ne illos quidem sancta Rosaliæ beneficiis privatos fuisse, qui culpâ suâ tali servitio erant applicati, aut lucri solius intentione serviebant. Hieronymus Canina damnatus erat ad serviendum peste infectis in valetudinario; ibi tam gravi pestilentia malo fuit correptus, ut & sensuum usu privatus & à medicis esset derelictus. Verùm acceptâ modicâ S. Rosaliæ aquâ, intra horas viginti quatuor convalescit, & sanus surrexit.* *Aliæ pestis*

47 *Josephus Graco, febris item & peste ibidem laborans, eadem aquâ sanatus est.* *sanationes*

48 *Petrus Pennizza, serviens ibidem ut mercenarius, febris ac peste in multis partibus corporis se manifestante ad extrema deductus est, ac sanctissimis Sacramentis ad mortem præparatus. Verùm salutis fuit aqua S. Rosaliæ, ex qua* *in publico*

P P P

non-

482 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

nonnihil bibit, & quidpiam locis affectis admo-
tum est. Evanuerunt subito pestilentes tumores
uno excepto, qui cum modico dolore quasi pro
signo erat relictus; atque hic brevi quoque sine
alio medicamento fuit sanatus.

49 *Dominicus di Messina ad valetudinarium*
deportatus fuerat infirmus; ibique sanatus aliis
laborantibus coeperat servire. Deinde majori cum
periculo pestem contraxit, eaque sic laboravit,
ut desperatus esset à medicis. Verum datâ eidem
aquâ S. Rosaliæ, febris confestim cessavit, ac
die sequente è lecto surrexit.

50 *Hisce subdit Cascinus, multos quoque ser-*
uatos fuisse in manifestis pestilentia periculis,
ex quibus unum dumtaxat allegat pro specimi-
ne. Vincentius Daidone chirurgus nullum aliud
contra pestilentia pericula subsidium voluit, nisi
lapillum ex sepulcro S. Rosaliæ, quem ori im-
ponebat, & sic magno animo fiduciaque de San-
cta ad infectos accedebat. Dentem quoque postea
impetravit, atque hisce praesidiis numquam con-
tagio affatus est, etiamsi ex aliis facile triginta
obiissent, partim medici partim chirurgi, teste
Cascino.

51 *Postea nonnulla beneficia refert laudatus*
audor, qua per reliquias S. Rosaliæ impetrata
fuere, addita protestatione, Si vera ipsius essent
reliquia. Duo jam ex iis dedi cum Salerno. Se-
quens verò apud Cascinum, ubi nonagesimum
est, sic refertur. D. Josephus Ricupri sacerdos
laborabat tumore in gutture, cui applicuit par-
ticulam memoratorum ossium. Porro non solum
petiit, ut sanaretur, si hoc os esset S. Rosaliæ;
sed ausus est adjungere; se id non crediturum,
nisi sanaretur: ac momento evasit sanus.

52 *Ha reliquia, quibus eam gratiam obti-*
nerat

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 483

nuerat laudatus sacerdos, mutuo ei data erant varia alia à Joanne Baptista di Gregorio, qui earum usu beneficia varias à Deo obrinuerat gratias. Primò ipse ali- per reli-
quando sic fuerat cordis dolore pressus cum vo- quias,
mitu, capitis dolore, & pestilentia signis, ut se moriturum crederet. Verùm admoto supra cor suum sacro illo pignore, momento relevatus fuit & sanus. Secundò ex duabus filiabus ipsius, Vi- etoria & Vincentia, febrì laborantibus cum in- diciis pestilentie, prior subito convaluit tactu e- jusdem ossis ac potu aqua ejusdem; altera verò potu aqua S. Rosaliæ, positoque supra partem affectam gossypio, quod prædictas attigerat reli- quias. Tertiò Antonia, filiola ipsius triennis, ludebat in platea, cum equus infrenatus pleno cursu sic in puellulam videbatur deferendus, ut ipsa nequaquam evadere posset periculum. Ve- rum matre S. Rosaliam invocante, furiosus ille equus subito stetit, mirantibus omnibus. Evi- dentius est beneficium, quod de eadem puellula sequitur, & non diu post contigit. Labebatur puella è scala viginti graduum, ita ut videretur caput eidem comminandum. At jam didicerat puella S. Rosaliam invocare, & sic evasit illasa.

53 Hisce duo alia ob similitudinem jungit aus solam auctor, sed qua citius facta testatur. Infans ex- positus erat equo cursim accedenti, quando ma- ter ipsius invocavit S. Rosaliam tanta felicitate, ut equus ille ante ipsum infantem consisteret, quamvis ab altero item accurrente truderetur.

54 Franciscus Daidone, filiulus novennis Vin. invocatio- centii Daidone chirurgi antè laudati, labebatur nem è scala, non per gradus devolvendo, sed à late- re; ita ut ob altitudinem scala evidens esset mor- tis periculum. Sed qui cadentem videbant, S. Rosaliæ opem implorârunt, atque invenerunt

puerum stantem in terra & saluum, modicè tamen laesum à ferro, quod è scala in ipsum ceciderat. Porro testatus est infans, quòd sentiret inter cadendum, se sub axillis ab aliquo sustentari, ac leviter in terram deponi.

S. Rosaliæ à diversis Duo alii ejusdem cognominis Daidone, ambo feбри, vomitu, glandibusque pestilentibus ad extremum vita periculum adducti, fuère sanati sola applicatione lapidis sepulchralis S. Rosaliæ eodem die xv Julii, unus spatio viginti quatuor horarum, alter brevi tempore.

obtenta. 55 Caput, in quo hac omnia narravit, Cascinus concludit alio beneficio, ex quo ortum est contentionis aliquid, quod vertit in laudem Sanctæ. Hieronymam di Aragona, infantem infirmam, inspexerant medici atque ex glandibus pestilentibus pronuntiaverant peste infectam. Hac de causa toti domui, in qua habitabant viginti persona, communi hominum commercio erat interdictum. Sequenti die domus incola contendunt, sibi injustè aliorum commercio interdictum esse, ideoque missus est primarius urbis medicus ad judicandum de illa lite, uno ex prioribus medicis comitante. Adducta est infans, nec ullum in ea deprehensum est pestis indicium, stupente medico, qui signa pestilentia in illa pridie agnoverat. Hinc crescente domesticorum contentione contra medicum, hujusque stupore, anceps hærebatur medicus primarius, quando mulier aliqua ex interiore domus parte exclamavit: Dicite, cicite pro amore Dei, & ad laudem Sanctæ, infantem esse sanatam oleo ipsius lampadis. Ad quam vocem cessavit contentio cum gloria S. Rosaliæ.

CA-

CAPUT III.

Alia miracula & beneficia , rela-
ta à Cascino cap. 15 in con-
firmationem reliquiarum
S. Rosaliæ.

C Ascinus lib. 1 cap. 15 mirabilia & benefi- Perceptus à
cia narrat non pauca , quibus veritas reli- multis sua-
quiarum S. Rosaliæ , jam antè aliis rationibus vis odor re-
probata , etiam confirmatur. Cùm autem in hi- liquiarum ,
sce prolixior sit , quàm in ceteris , ea compendio
huc ita transferam , ut tamen nulla alicujus mo-
menti adjuncta omittere decreverim. Primum si-
gnum , seu liberationem Sicilia à peste , quia
abundè relata est , breviter solùm perstringit. De-
inde de suavi reliquiarum odore à multis perce-
pto , de quo subinde jam facta est mentio , me-
morat sequentia. Primò asserit suavem illum odo-
rem perceptum fuisse ab initio inventionis , sed
solùm à quibusdam , & numquam ab omnibus ;
seque in diuturna reliquiarum recognitione sæpè
audivisse , odorem illum laudari à multis ; ac
semper ingenuè confessum esse , à se non percipi.
Secundò testatur , se tandem , cùm frangeret la-
pidem , cui aliquod os erat insertum , nihilque
de reliquiarum odore cogitaret , improvisò tantà
suavis incognitque odoris fragrantia fuisse per-
fusus , ut odorem illum nulla odoris terreni si-
militudine explicare posset. Cùm autem ad istum
odorem

286 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

odorem invitaret socios , à nullo tunc fuit perceptus , licet illi aliis vicibus diutiusse se suavem percipere odoris fragrantiam. Idem sibi secunda vice accidisse testatur , & numquam postea.

57 Tertiò Erasmus Salato , unus è doctoribus *que aquam, cui erant impositæ, etiam fecerunt odoriferam.* medicina , qui ad recognitionem reliquiarum fuerunt adhibiti , particulam ossis , cui nonnihil terra adharebat , secum domum portavit , atque aqua imposuit. Hoc factò , aqua ista concepit odorem quasi aqua rosacea , qui à multis fuit perceptus : eaque de causa aqua ista diligenter fuit servata. Addit auctor , idem tam multis aliis contigisse , ut nimis prolixum esset , singula referre. Quarto cum constet aquam rosaceam mutari nonnihil odore & colore , quando affunditur aqua pura ; aliqui reverenter experiri voluerunt , an idem contingeret in aqua illa , que tantam odoris suavitatem ex impositis S. Rosaliæ reliquiis contraxerat. Quare experimentum istud bis sumptum est , presentibus multis , semel in domo domina Vincentia Lucchese , probata virtutis matrona , atque iterum in collegio Societatis Jesu. Sumpta est aqua rosacea , eique affusa est aqua pura : mox color aquæ rosaceæ mutatus est & odor imminutus. Allata similiter est aqua , cui odor ex impositis Sanctæ reliquiis inhaferat ; eique eodem modo aqua pura est affusa. Verùm color hujus aquæ mutatus non est ; odor verò adeo auctus , ut ab omnibus non sine stupore jucundo perciperetur magis quàm antè. Audierat hæc P. Franciscus Sparacino , nonnullis reliquiarum particulis donatus , ac simile experimentum capere voluit Calatagironi in collegio Societatis Jesu. Vasi imposuit lapidis sepulcri S. Rosaliæ frustulum , quantum est granum milii ; eique infudit aquam copiosam. Mox aqua illa facta est odorifera

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 487

rifera instar rosacea. Evacuato deinde vase, iterum & tertio exigua isti particula affusa est aqua pura, qua toties contraxit odorem rosaceum, presentibus multis Societatis Jesu Patribus & stupentibus de miraculo.

58 Porro dubitari nequit, quin hac occasionem dederint bibendi aquam, cui vel reliquia vel lapis sepulcri S. Rosaliæ fuerat impositus, uti felicissimè contra morbos quoslibet factum, multis exemplis jam didicimus. Inter primos fuit P. Josephus Agostini Societatis Jesu, & socius Cascini in recognitione reliquiarum. Laborabat hic à mensibus tredecim gravi dolore dexteri humeri, isque tantum accreverat, ut difficulter divina Mystèria peragere posset, & minùs etiam quietem capere. Itaque sacras S. Rosaliæ reliquias aqua imposuit, eamque bibit, brevi processu premissa. Vix tantum interfuit spatium, quo posita aqua ad stomachum pervenire posset, cum sensit quasi manu aliena gravitatem humeri sui ac dolorem auferri; subitoque vibrans brachium ac cubiculo exiens, aliis Patribus obtentam gratiam communicare festinavit.

Brachii dolor tali aqua subito sublatus:

59 Mirabile est, quod sequitur apud Cascinum, ubi refertur hoc sensu, sed multo prolixius. Vincentius Barbera, architectus civitatis Panormitanae & pictor, particulam habebat reliquiarum S. Rosaliæ, sed eam absconditam servabat, donec lis de approbatione esset decisa. Die xv Februarii audivit approbationem esse decretam, etsi necdum esset promulgata. Mirè letatus hoc nuntio, statim eadem vespèrâ cum reliquiis accedit aliquos Patres è Societate Jesu, qui alias Sancta reliquias viderant, ut earum audita similitudine se magis securum redderet. Reversus domum, rem communicat uxori, qua hor-

reliquia ab infante mirabiliter honorata,

tatur, ut simul reliquias illas venerentur. Cùm autem chartam, quã involutas tenebat reliquias, domesticis omnibus vellet ostendere, infans ipse Franciscus, octodecim menses natus, quem amissa vel matertera gestabat in brachio, vi cœpit se gestantis brachio evolvere, evolvensque se primus in genua provolvit, manu quoque significans, ut idem facerent alii; deinde verò expedite pronuntiat, sancta Rosalia, easdemque voces alacritate magna quater repetit, licet antea necdum voces ullas proferre soleret, nisi fortè Mamma & Tata: demum tot gestibus instabat, ut reliquia sibi traderentur, ut pater eas in manus daret infantulo, qui eas primus omnium reverenter exosculatus est. Hæc omnium domesti-
orum testimonio firmata fuisse, testatur Cascinus.

60 Huic simillimum est, quod subjungit, quòdque eodem serè tempore factum testatur. Puella, quæ lula tredecim mensium agrotabat. Hujus pater acceperat particulam reliquiarum S. Rosaliæ, quã infantem tacturus accedebat. Infans verò nihil edocta, viso patre, pronuntiat, S. ROSALIA, in lecto se elevans, ac subito sanatur.

61 Alterius generis est, quod deinde proluxa narratione exponit Cascinus, quòdque brevi compendio huc transfero. Franciscus Morillo Societatis Jesu ex villa quadam redibat Panormum per mare, quando ventus subito factus est contrarius & iam vehemens, ut mare præter modum intumesceret, atque apertum esset naufragii periculum. Timorem augebat nox obscura, quòdque cymba amissa esset, dum eam attrahere conabantur, ut in terram evaderent. Quapropter opem S. Rosaliæ, quam pia prece salutaverant, dum montem Peregrinum præternavigabant, implorare cœperunt, & mox prope navem
appa-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 489

apparuit cymba, nec tamen ea vice apprehendi potuit, quòd subito vehemente rursus deiceretur ex oculis. Cùm mæsti essent nauta, hac spe frustrati, cùmque cymbam per tenebras querere non possent; hortante Francisco Morillo, qui S. Rosaliæ reliquias secum habebat, ad iteratas preces convertuntur, nec frustra. Quippe cymbam viderunt prope navem, eamque invenerunt illasam in tanta tempestate: nec mora, in cymbam ingressi, remisque adnixi, tam cymbam quàm navim, quam ei alligaverant, feliciter ad terram perduxerunt prope montem Peregrinum.

62. Hinc beneficio alia quadam serins facta ^{navigantibus} subduntur ob similitudinem. Lembus in mari Siculo impetebatur à navi inimica tam propinqua, ut nec fugere posset nec resistere. Qui lembo vehebantur, ubi agnoscebant periculum, vota fecerunt S. Rosaliæ, nec frustra, quantum colligitur ab eventu. Dum enim rectores navis inimica vela vertere laborabant ad lembum melius apprehendendum, ita se implicârunt, ut ille interim se longè subduxerit, & feliciter ad terram pervenerit.

63. Præterea non pauca beneficia navigantibus præstita. à S. Rosalia fuisse præstita, colligitur è multitudine tabellarum votivarum, quibus ecclesia Sancta ejusque spelunca in monte Peregrino jam olim abundabat. Ex his unum narratur hoc modo. Quatuor Patres Societatis Jesu è regno Neapolitano vela faciebant in Æthiopiã: atque inter hos erat P. Josephus Pomo, cui nonnullas S. Rosaliæ reliquias dederat Cascinus. Horum navis, bis acri tempestate jactata fuit & periclitata; primum in sinu Foia*, qui est in ora * Gioia Catabria ulterioris; deinde prope insulam Capream*, non longè à Neapoli. Utraque tamen * Capri

490 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

vice feliciter evaserunt, & salutem suam attribuerunt S. Rosaliæ. Nam in prima tempestate P. Josephus Pomo thecam, in qua erant Sanctæ reliquia, funi alligatam immisit mari exiguo solum tempore, & mox mari tranquillitas rediit: atque eodem ferè modo tempestas quiescit altera vice prope Neapolim.

Hernia

64 Pergit deinde auctor ad alia beneficia, quorum hoc est primum. Quispiam, cujus nomen non indicatur, viginti annis hernia laboraverat insanabili. Hic conceptâ fiduciâ de S. Rosalia, cujus miracula audierat, pedes adire voluit montem Peregrinum; sed in media via subsistere coactus est, quòd vires deficerent. Cùm autem tristis sederet, & non sociis modò, sed etiam S. Rosaliæ se excusaret, quòd iter non posset perficere; animatum se sensu ad iter prosequendum, moxque se sanum deprehendens, mirantibus sociis, reliquum itineris currando peregit: humillimasque Sanctæ agens gratias, ferreum ligamen, quo uti coactus fuerat, lætus deposuit in monte Peregrino. Factum id est post primam expositionem reliquiarum S. Rosaliæ die ix Aprilis.

65 Eodem malo novem annis vexatus fuerat Fr. Ludovicus à S. Michaële, reformati Ordinis S. Augustini, quando xxii Novembris nudis pedibus ad montem Peregrinum ivit, fecit voverat. Postquam summo labore eò pervenerat, gratias egit S. Rosaliæ de itinere perfecto, novam simul flagitans gratiam: & mox se malo suo liberatum sensit.

Sanata:

66 D. Antonius Francione sacerdos simili malo per annos quindecim laboraverat, quando spectulancam S. Rosaliæ invisere voluit, sperans ibidem se sanandum. Verùm sine sanatione obten-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 491

ta rediit; neque tamen de illa obtinenda desperavit: sed ad alia pietatis exercitia conversus, ligamen, quo semper contra malum se munierat, rumpi sensit: anteaque hinc spe, Missa sacrificium obtulit, votisque quibusdam nuncupatis, se ita reperit liberum, ut nullo egeret ligamine.

67 Honophrius Buonarota laboraverat diu fistulâ inveteratâ sub costis, dixerantque medici gravius affigendum infirmum, si illa consolidaretur. Evenit, ut dixerant: clausâ fistulâ, infirmi latera, pectus, aliæque corporis partes tam malè affecta sunt, ut de vita ipsius desperaretur. Cùm autem speraret, se sanandum patrocinio S. Rosaliæ, in sedili portatus est ad speluncam: ibique Sanctam piè cœpit invocare. Paulo post somno correptus obdormiuit; ac sanus deinde evigilavit: nam sponte rursus aperta est fistula, per quam mali humores se exonerârunt, & sic recreatus ac fortis, gratias Sancta egit, sanusque & alacer domum rediit.

68 D. Philippus Salonia gravi capitis inflammatione visum prorsus amiserat, & jam quinque mensibus, adhibita nequidquam arte medicorum, usu oculorum carebat. Invocatâ frequenter S. Rosaliâ, de cujus ope fidebat, tandem duci voluit ad speluncam montis Peregrini, eoque pedes pervenit ductoris subsidio. Diu ibidem oravit, ac sequenti etiam die sacra Communionem refectus est. Verùm, non impetrato visu, domum repetiit, se divina providentia totum permittens; non tamen sine spe visum recuperandi. Cùm autem esset in roditu, pergens semper orare, exclamavit, se, quantum existimaret, videre, & quidem videre S. Rosaliam: idem paulo post rursus accidit, audiente ductore, quid diceret, sed nihil vidente. Incertum tamen ipsi

erat, an hac ab imaginatione processissent; an verò etiam oculis corporeis Sanctam ad momentum vidisset. Attamen spes hisce angebatur, pergebatque per viam orationi instare, donec jam tertio Sancta ipsi appareret, quod factum, quando orationem de ipsa recitabat. Majus hac vice lumen vidit, atque oculis apertis, ita ut non ferens tantam lucem, humi laberetur instar mortui, atque ita jaceret per mediam horam, mirante socio, qui nihil videbat, ac frustra ipsum excitante. Surrexit tandem apertis oculis, & omnia rectè cernens. Testatus etiam est se in lapsu illo vidisse S. Rosaliam, ac longè clariùs quam duabus prioribus vicibus, tanquam fulgur ante se coruscantem, ac uocem audivisse dicentis: Reddi ad speluncam. Qua de causa statim reversus est sine auxilio duëloris, utpote jam clarè videns, ut Sancta gratias ageret in spelunca, ubi eadem die cum Eremitis vicini monasterii hymnum TE DEUM decantavit, ac postridie sacrosanctum Missa sacrificium obtulit, mirantibus omnibus ac Deum laudantibus, qui eum duobus diebus precedentibus cacum ibidem viderant.

ablata.

69 Fr. Placidus à sanctissimo Sacramento, Augustinianus excalceatus in conventu S. Nicolai Tolentini, ita laborabat, ut nec alterum brachium movere posset nec collum, atque uno oculo prorsus esset captus & altero parùm cerneret. Cum autem pia per conventum insisteretur supplicatio cum reliquiis S. Rosaliæ, dum haec ante cubiculum ipsius erant, humi se projecta misericordiam implorans, ac max. de terra surrexit perfecte sanatus.

CA

CAPUT IV.

Alia beneficia & miracula , à
Cascino relata cap. 16.

Cascinus cap. 16 narranda suscepit benefi- *Dua mulie-*
cia cujuscumque generis , ommissis ferè omnibus *res peste la-*
sanationibus à peste , ex quibus se duo tantùm hîc *borantes*
exponere asserit , quia reliquis magis sunt in-
signia ob adjunctam apparitionem. Primum est
de muliere , qua septemdecim diebus peste labo-
raverat , quaque morti tam videbatur propin-
qua , ut jam mandatum esset , ut carrus venires
mane ad corpus ipsius vehendum ad sepulch-
ram. Venit statuto tempore carrus , sed mulier sa-
na exierat lecto : narrabatque se nihil sumpsisse ,
nisi parùm aqua , terra & lapidis sepulcri S.
Rosaliæ : Sanctam verò noctu sibi apparuisse ,
sæciloque supra se crucis signo , sanitatem mo-
mento reddidisse.

71 Alia gravi quoque laborans pestilentia , ab apparen-
tino noctu vidis formam beatissima Virginis Matris *te Rosalia*
Dei , ac cum ea aliam Dominam admodùm spe- *sanata :*
ciosam (ita nominabat S. Rosaliam , inquit Ca-
scinus.) Hæc infirma appropinquabas. At ea
clamabas , ut abscederet , aut falem aceto se la-
varet , nimirum ne peste afflaretur. Respondebat
illa , nullum esse periculum , & ne ipsam qui-
dem morituram. Tum propriis manibus tetigit
quinque corporis loca peste infecta , eademque la-
vit : aquamque infirma bibendam obtulit , di-
cens

494 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

gens sic sanandam, quemadmodum revera contigit, Sancta eidem rursus apparente, eamque juvante. Ab hisce ita enarratis ad alia progreditur laudatus auctor.

multi

72. Josephus li Moli filiulam habebat quadrimam, Annam nomine, filium verò duodennem Matthæum. Illa feбри laborabat acutissimâ, filio gravis dentium dolor nullam concedebat quietem. Pater pro medicina utriusque applicuit aquam S. Rosaliæ sepius jam memoratam, quâ filiola intra tempus matutinum convalescit, & filii dolor momento fuit abactus.

à morbis

73. Gratia Casale calculo tam graviter affligebatur, ut morituram se crederet. Applicuit lateri dextro reliquias S. Rosaliæ; & dolor mox cessavit: ac paulo post lapillum eiecit notabilis magnitudinis. Similis gratia obtigit P. Francisco Guidara Societatis Jesu, qui antea fuerat medicus. Hic etiam calculorum dolore graviter cruciabatur, quando adhibitis frustra medicinis, reliquias S. Rosaliæ sibi applicuit. Intra spatium, quo psalmus Miserere bis posset recitari, cessavit dolor: deinde post mediam horam aut paulo amplius calculum effudit bene magnum, quem minores secuti sunt postridie.

varii

74. Vincentia, uxor doctoris Pompilii di Anastasio, officulum per guttur eo usque dimiserat, ut inbarente officulo suffocanda videretur. Tanto exposita periculo, ac memor S. Rosaliæ, mox conabatur dicere, S. Rosalia, adjuva me; sed voces formare non satis poterat ob difficultatem respirationis. At recordata, se aliquid secum habere de lapide sepulcri S. Rosaliæ; illud mox profere, ac gutturi admoveat, Sanctam simul mente invocans. Mirabilis sanè gratia! simulac frustulum istud lapidis guttur assigit, officulum,

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 495

ficulum, quo suffocabatur, per os ipsius exsiliis ad spatium trium palmorum, reperitumque est tinctum sanguine, quo præstantia beneficii clarior appareret.

75 Hujus filia Nympha, qua nupta erat do- & mortife-
 Etori Fabritio Scarfelotti à San Basilio, non mi- ris
 nor collata fuit gratia. Hac acuta febris, per de-
 cem dies noctesque continuata, ad extrema erat
 deducta, nec confiteri poterat ob perpetua deli-
 ria. Aderat confessorius à Societate Jesu, sed ne
 per signa quidem impetrare poterat tantum, ut
 absolutionem auderet impertire, quòd non loque-
 là modò, sed sensu quoque esset orbata. Qua de
 causa ad preces, & præcipuè ad patrociniùm S.
 Rosaliæ confugerunt presentes: ac primò nonni-
 bil aqua sapè dicta ori infirma per vim aperto
 infuderunt; ac deinde Sancta reliquias eidem
 admoverunt. Nihil tamen eo die videbantur præ-
 ficere, nisi quòd infirma os aperuerit ac semel
 iterumque dixerit, SANCTA ROSALIA, quibus
 vocibus in spem erecti sunt presentes. Tota no-
 ãte sequente in tali mansit statu, ut quinque me-
 dici, qui infirma assistebant, deinde testati sint,
 se cogitasse non supervicturam ultra horam unam.
 Inter illos proprius ipsius frater, qui nunquam
 aberat, affirmavit, se decem facillè signa lethalia
 in sorore sua deprehendisse. Verum quando
 aurora sequentis diei aderat, & illucescebat, au-
 dita est alta voce matrem aliosque vocare dome-
 sticos, quibus dixit: Sum sana per gratiam S.
 Rosaliæ. Deinde subjunxit: Non auditis musi-
 cam? Audite, audite angelos. Non credidit sa-
 nam mater, quia verba illa minus expedire præ-
 ferebat; sed delirantem hanc dubiò existimavit.
 Cum tamen & confessorium desideraret; ille vo-
 catus citò adfuit, & melius loquentem, ac rectè
 confi-

496 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

confitentem invenit. Hisce erectus in spem maritus quadam Missæ sacrificia curavit offerenda; uxoremque oleo lampadis S. Rosaliæ unguendam. Hac unctio tam citò convaluit infirma, ut cibum sumpserit, & sine alio remedio fuerit sana. Tam subita visa est Cascino hac sanatio, ut quasi momento factam asserat, præsertim quia tam gravis erat infirmitas, ut medici assernerint sanari non potuisse sine miraculo. Nam hec ratio evincit, claro ac evidenti miraculo sanatam esse, & subito etiam convaluisse; nec tamen sanatio momento est peracta, atque ea de causa dixit, quasi momento. Ceterùm Nympha post sanationem suam varia minutè narravit de habitu & forma pulcherrima S. Rosaliæ sibi apparentis, de verbis ipsius, dicentis, suas esse eas reliquias, ac de musica angelorum audita, que auctor perstrinxit breviter.

sanati,

76 Vincencia di Maggio morti item vicina erat, nec vitam desiderabat longiorem. At jubenti confessario, ut sanationem suam rogaret, obedivit, & ad S. Rosaliam confugit. Apparuit ei Sancta habitu eremitico, & egrotam momento sanavit. Hæc autem tanto simul spiritûs fervore donata fuit, ut Sanctam imitatura votum virginitatis nuncupaverit, & capillos abscissos ad speluncam ipsius miserit, ubi multa similia apensa testatur Cascinus.

ui & infans,

77 Infans, sexdecim dies natus, cum infirmus per dies quatuor à lacte prorsus abstinisset, defunctus est, certè ut credidit, & asseruit Cascinus. Verùm pater, natione Hispanus, imaginem S. Rosaliæ supra mortuum infantem posuit, tantæque fide oravit, ut infans oculos aperuerit, ac se moverit; moxque sanus lac maternum sugere cœperit.

78 Puell-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 497

78 Puellula quoque in vico Hispanorum in fontem valde profundum deciderat, diuque ibidem manserat immersa: nam quaesita erat per totum vicum, priusquam sciretur submersa. Cum non inventa esset, & quispiam diceret, infantem circa fontem fuisse visam; pericâ in fonte querere cœperunt, ac tandem infantem invenerunt submersam. Summus erat parentum dolor; ac fides non minor: tanto fervore institerunt precibus apud S. Rosaliam, ut infantem receperint vivam & valentem.

& puella, qui credebantur mortui.

79 Francisca Sieri varios S. Rosaliæ experta est favores. Primò adierat montem Peregrinum, ubi rixa erat tanta, ut quis sclopo manum ad moveret, globum autem per errorem rectâ in caput Francisca dirigeret. Illa S. Rosaliam subito invocaverat, & sic illasa fuit: nam globus plumbens in velo capitis & in capillis ipsius haesit, ibique visus à multis. Secundò agrotans in-visit corpus Sancta in ecclesia Panormitana, ibique levi somno correpta convalescit. Hosce experta favores, de tertio non dubitavit. Apparuit ei S. Rosalia, monuitque ut ad mortem post triduum obeundam se sacra confessione & Communionem prepararet. Paruit illa: confessa est de peccatis, & sacram Communionem tribus diebus continuis iteravit. Monita rursus est nocte sequentis dici, uti & nocte tertia. Monitionem quoque illam secreto indicavit confessorio suo, & duobus aliis sacerdotibus magna probitatis. Neque decepta est: nam levi tacta est infirmitate die Sabbati; ac die Luna, qui tertius erat, animam Creatori suo reddidit.

Sancta cui-dam mortem suam triduo ante reve-lat;

80 Mirabile est, quod sequitur, & prae- aliâ ad denti eatenus simile, quòd felicem mortem S. moriendum Rosalia clienti sua prænuntiaverit. Antonia Mi- suavitè in- vitat.

R r r

rendina,

498 ACTA S. ROSALIE VIRGINIS

rendina, piissima septemdecim annorum puella, diuturno morbo ad extrema erat deducta. Cùm autem ut mortua aliquamdiu jacuisset, & ut mortua à matre aliisque presentibus plangeretur, tamquam è somno evigilans, matri dixit: Mater, cur plangitis? Mortua non eram, sed suavissimè dormiebam: O quàm magna vidi! Cùm verò mater rogaret, ut ea sibi diceret, diu noluit: sed voluit Cardinalem archiepiscopum advocari, ut ipsi ea referres. At, non audente matre Cardinalem accersere, ita inter ipsas convenit, ut vocaretur confessorius, qui omnia deinde Cardinali diceret. Verùm, non invento confessorio, rursus institit mater, ut sibi visa referret. Cui tandem filia dixit, à S. Rosalia gratiam sibi factam moriendi: nam velle Sanctam, ut ipsa secum esset in supplicatione. Hac ser ab ipsa fuisse repetita, non voce puella moribunda, sed virili & forti, mandasseque ut Cardinali dicerentur, testati sunt presentes. Deinde post quadrantem & medium hora, composito corpore clausisque oculis suaviter expiravit.

Nonnulli

81 Post hac Cascinum refert beneficia nonnulla, impetrata ab iis, qui laborabant ad honorem Sancta, quando instituenda erat ac quando instituta est celebris illa supplicatio, quâ corpus approbatum prima vice per urbem fuit portatum. Stabat aliquis, cujus nomen non dicitur, in scalis excelsis ad parietem quemdam exornandum, quando rheda transiens scalas evertit, hominemque ita dejecit, ut conterendus videretur: nihilominus tam erat illæsus, ut laborem mox resumere potuerit. Alia rheda mulierem ita ad parietem pressit, ut presentes contritam crederent; sed intactam repererunt. Equus marchionis della Rocca ita per rhedam confusus fuit,

262

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 499

ut ipse ex equo precipitaretur : equus tamen & eques fuere illasi. Hisce merito addit , mirandum esse , in tanta hominum , equorum & rbedarum per plateas commeantium multitudine , quanta fuit eo tempore , nullum accidisse infortunium.

82 Duo alio tempore facta his jungit ob simi- in grazibus
litudinem. Dominus Joannes de Torres cum mi- periculis
litam cohorte accedebat , ut excubias mutaret
ante palatium regium , in armis stante cohorte
alia , qua de statione decedebat , quando equus ,
quo vehebatur , subito exterritus in lanceam cen-
turionis Noëra , quam protensam tenebat ac in
terra firmatam , sic invehit dominum suum , ut
hic equo decideret. Transiit lancea thoracem i-
psamque indusum , corpus tamen prorsus erat
illasum : quod S. Rosaliæ favori attribuit , quia
illam subito invocarat.

83 Clarius miraculum est , quod sequitur. Vir illasi.
probus equo vehebatur cum uxore retrò sedenti ,
& cum filio , quem brachio tenebat. Cùm autem
transiret per viam angustam montis Gebel Ros
juxta precipitium , equus improvisò sic exsiliit ,
ut mulier decideret , ac vir ipse cogeretur infan-
tem dimittere , atque equo exsilire. Mox equus
in precipitio constitit , & omnes tres inventi sunt
sine ulla læsione : nam S. Rosaliam equo se de-
jiciens piè invocarat.

84 Subjungit Cascinus quadam beneficia ener- Maleficia
gumenis præstita , quorum hoc est primum. Mu- ablata,
lier Hispana , D. Maria Figueroa de Torres ,
magico maleficio credebatur affecta. Quando ad-
hibebantur exorcismi sacri , tam malè habebat ,
acsi moritura esset , quòd ad vomitum urgeretur ,
nec tamen vomere posset. Præsens aliquando fuit
mox memoratus dominus Joannes de Torres , qui

500 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

particulam habebat ossis S. Rosaliæ. Hanc ille particulam aqua imposuit, & nonnihil ex ea bibere mulierem jussit. Potâ aquâ, max evomere cœpit massas quasdam capillorum. Ejusdem aqua potationem repetiit quatuor sequentibus diebus, ac semper aliquid simile evomuit, adjunctis etiam quandoque aciculis, donec perfectè sit sanata. Hæc coram multis testibus facta, affirmat auctor. Similem quoque gratiam eodem tempore alteri præstitam testatur, qua, sumptâ similiter aquâ S. Rosaliæ, maleficorum prestigias per vomitum eiecit, ac sanata est.

85 *ac demones* Antonia Leonti à sexdecim annis erat energumena, dixeratque, dum appropinquabas festum S. Rosaliæ, se morituram sequenti Sab- bato. Qua de causa filius ipsius, susceptis ante sanctissimis Sacramentis, ipsam vehementer re- luctantem perduxit ad ecclesiam metropolitanam, nec tamen pertrahere potuit ad sacellum, in quo servatur corpus S. Rosaliæ, cui multas dicebat injurias. Verùm ad nomen illius Sancta quatuor demones, ut creditum est, stationem suam reli- querunt, extinguentes candelam longè positam, quemadmodum se pro signo facturos prædixerant. Quintus demum post cancellos ferroos vehemen- tius percussos, quàm fieri posset à femina, simi- liter egressus est, ac feminam, qua credebatur à quinque malignis spiritibus obsessa, reliquit Libe- ram.

86 *expulsi.* In die autem corporis solemniter translati multos fuisse expulsos malignos spiritus, eadem- que per totam Octavam continuata beneficia, as- serit Cascinus. Ex hisce unum refert nominatim, testaturque illud accidisse è regione collegii Socie- tatis Jesu, se multisque Patribus presentibus, ac coram innumera populi multitudine. Mulier valde:

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 507

valde honorata atque honesta à malignis spiritibus vexata fuerat per annos septemdecim sine remedio. Hæc è regione altaris ante collegium erecti sedebat modesto, omnemque ornatum contemplantur, donec arca S. Rosaliæ pervenisset ad initium istius plateæ. Verùm, ubi eò pervenerat, priusquam ibi ullus alius arcam adhuc longè distantem vidisset, subito arrepta, clamore repentino & saltu in aëra palliumque dejiciens, ac capillos crispans, omnibus notum fessit, sanctam arcam appropinquare, seque inde torqueri. Mox ad stridores & injurias delapsus est demon, per os mulieris dicens: Sta, canis: sta, canis, idque tanta vi, ut mulier à quinque viris retineri non posset. Verùm non potuit malignus spiritus presentiam sacrarum reliquiarum exspectare, sed exerià prius linguà præter modum crassâ & nigrâ, ante earum adventum fugit ac mulierem prorsus liberam reliquit. Hoc factum die Luna IX Junii, sicut ipse spiritus malignus precedente die Luna prædixerat.

87 Ab hisce ad mirabiles quasdam infidelium Mirabiles conversiones progreditur. Mahometanus captus à quodam Christianis, diligenter diu hero suo servierat, conversiones comparatoque peculio libertatem suam emerat. Verùm, abrupto commercio Panormi ob pestilentiam, non poterat in patriam suam discedere: auditisque miraculis S. Rosaliæ, sperabat se per eam à peste fore immunem: atque ea de causa imaginem ipsius sibi comparavit, ac vespers singulis lampadem ante eam accendit. Quin & speluncam ipsius inviserat, atque alia faciebat ad ipsam honorandam, acsi fuisset Christianus, ut ejus patrocinio in patriam redires. Grata fuere Sancta prædicta servitia: nam apparuit ipsi in somno, monuitque ut fieret Christianus, dicens
hanc

hanc unam esse viam , quâ ad veram patriam , seu ad calum pervenitur. Attonitus quidem fuit hoc somnio ; at non conversus. Porro ad patriam redire desiderans , jam cum alio Turca item libero ad iter erat paratus , quando Sancta reliquias antè invisit , ut de beneficiis gratias ageret , & pro felici itinere oraret. Sequenti nocte iterum apparuit Sancta , ejusque duritiam increpans , percussâ malâ ipsam excitavit. Evigilans itaque & internè motus , vidit cubiculum suum magno lumine illustratum , & in ea Dominam mira pulchritudinis , quam aliter explicare nesciebat , nisi dicendo : Pulchra , pulchra , pulchra ; multùm , multùm , multùm. Hac rursus ipsi dicens , ut se faceret Christianum , alioqui moriturum , disparuit. Hac apparitio virum quidem vehementer movit ; sed additum patriæ sectæque suæ non ita penitus permovit , ut non fluctuaret ambiguus. Tertiò demum dormienti visa est sancta Virgo , mortem certam & infernum prædicens , nisi converteretur , tactâque leviter malâ disparuit. Evigilans igitur omnem deposuit dubitationem , ac mane ad pedes Cardinalis se projecit , baptismum flagitavit , eumque post sufficientem instructionem piè suscepit , vivens deinde de vocatione sua latus ac contentus.

88 Maurus Algerii natus , cui nomen erat Xiniffa , mancipium erat Gabriëlis Mas , & subinde aliquid pauperibus dabat ad honorem S. Rosaliæ. Apparuit ipsi Sancta in somno , præcepitque , ut fieret Christianus : quod primò recusavit. At iterum jussus , rogavit nomen apparentis , auditoque Rosaliæ juvenis nomine , dixit se baptismum velle suscipere. Verùm cum deinde parùm attenderet ad promissionem in somno factam ; reversa rursus est Sancta nocte sequente ,

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 503

te, magisque institit, ut baptismum suscipere, atque etiam rogata à Mauro, quo nomine in baptismo vocari deberet, Petri nomen eum eligere iussit, dexteram ipsius tangens. Quin & crucis signo ipsum in fronte signasse dicitur, his additis verbis: In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Certè Maurus divino hoc somnio ita per-motus est, ut post debitam instructionem suscep-rit baptismum & Petri nomen, cui adjungi de-sideravit nomen Rosalia ad honorem Sanctæ.

89 Hisce similis additur conversio, at seriùs infidelium, peracta. In irremibus Sicilia diu servierat man-cipium infidele, cui jam ætas erat sexaginta an-norum. Quo huic modo succurrerit S. Rosalia, nescitur: sed Sanctam ei succurrisse, ab eventu colligitur. Nam postquam aliquot diebus febris laboraverat, baptismum flagitavit, & Rosali-nus vocari voluit ad honorem S. Rosaliæ. Cùm ardens instaret, & morbus ipsius jam esset gra-vis, baptismus ei mox collatus est, datumque nomen Rosalinus. Deinde, vix duabus horis e-lapsis à prima mentione baptismi, animam feli-citer Creatori suo reddidit.

90 Deinde advertit Cascinus, in aliorum quo- Animalia
que Sanctorum Vitis legi, animalia ipsorum ope etiam sanata
fuisse sanata, & nonnulla exempla similia nar- ra:
rat de S. Rosalia. Primò gallina quedam, qua
videbantur moritura, semel iterumque servata
sunt terrâ sepulcri S. Rosaliæ. Secundo catellus
unus moribundus, & alter pro mortuo habitus,
medicatus est re quapiam ad Sanctam utramque
spectante.

91 Demum prodigia duo adducit, alterum prodigia
de vite, qua recisa fuerat, atque iterum sic co- alia.
aluit per terram sepulcri, ut uvæ eodem anno
producerit. Alterum est de malo aurea, qua in
mona-

504 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS
*monasterio quodam produxerat ramusculum no-
 vorum florum in pervigilio festivitatis S. Rosa-
 liæ, seu die III Septembris. Cùm autem Supe-
 rior monasterii hunc vidisset ramusculum, di-
 xit: Utinam multi essent, conducerent cras ad
 coronam S. Rosaliæ texendam in sua festivitate.
 Annuit Sancta pio desiderio: nam postridie ma-
 ne tota arbor plena fuit floribus. Hactenus ex
 Cascino, cujus mentem fideliter exprimere cona-
 tus sum.*

C A P U T V.

Recentiora quædam beneficia
 compendio data ex Histo-
 ria Mancusi part. 5.

*Puella Co-
 lonia sana-
 ta,*

M *Ancusus part. 5 Historie S. Rosaliæ re-
 fert varia Sancta beneficia, partim anti-
 qua, partim recentiora. Cùm autem antiqua jam
 dederim, & nonnulla quoque ex recentioribus oc-
 casione cultius narraverim, huc solùm transfe-
 ram alia, qua necdum à me commemorata sunt,
 idque faciam tanta brevitate, quanta fieri pote-
 rit. Reliquias Sancta Coloniam fuisse portatas,
 Sanctæque patrociniùm ibidem non inutiliter fuis-
 se imploratum tempore pestis, narraui in Com-
 mentario num. 439. Porrò unum ex beneficiis
 ibi obtentis refert Mancusus § 7, citans auctori-
 tatem P. Hermannii Crombach in collectione qua-
 dam Ms. Res ita habet. Puella nobilis, Gertru-
 dis*

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 505

dis nomine, heres unica magnarum opum, anno 1636 pestilentia malo tacta, eoque deducta erat, ut extrema suscepisset Ecclesia Sacramenta. Aderat ei confessarius P. Adrianus Horn, rector Colonienſis collegii Societatis Jeſu, cum reliquiis S. Roſaliæ. Hic ſuaſit, ut votum aliquod nuncuparet in honorem Sanctæ, cujus reliquias ei porrigebat exoſculandas. Vovit illa perpetuam virginitatem ſervare, ſi convaleſceret; ſubitoque revaluit integris viribus, inquit laudatus Crombach, addens eam adhuc ſuperfuiffe ſanam anno 1670, quando ſcribebat.

93 *Laudatus Mancuſus § 8 refert ſanationem moribunda, factam anno 1680 Mazarini, quod oppidum eſt Sicilia in valle Netina. Teſtatur autem ſe totum factum habere ex ſcriptura diligenter examinata, juramentoque firmata anno 1711, quando miſſenda erat ad curiam episcopalem Syracuſanam. Compendium beneficii accipe. Agatha, uxor Petri Maggio, honorate conditionis mulier, tum abortu gemini infantis, tum inſcitiâ medentium ad extrema erat perducta, & jam moribunda, quando Alphius Ingala eam inviſit. Hic, ubi deprehenderat nonnihil ſenſus infirma ſuperesse, ſuggeſſit nomen S. Roſaliæ, monuitque ut votum aliquod in honorem ipſius nuncuparet. Paruit illa, ac vovit gerere veſtem modeſtam, qualis ibidem uſurpatur ab iis, quæ Sanctæ ſingulari titulo ſunt devota. Nuncupato voſo, poſt horam loqui cœpit, meliùſque habere, id S. Roſaliæ attribuens: ac poſt duos reſſe dies è lecto ſana ſurrexit. Deinde prolis amans, promiſit ſe prima daturam nomen Roſaliæ in honorem Sanctæ: nec diu poſt concepit, felicique partu ſuo tempore edidit filiam, cui nomen Roſaliæ impoſitum.*

mulier moribunda Mazarini,

idem alia
mulier.

94 Idem auctor § 9 palatinum legati regis Hispaniarum Roma à saviente istic pestilentia immune fuisse asserit, patrocinioque Matris Dei Immaculata, ac S. Rosaliæ istud attribuit. Præterea ibidem asserit, doctori Bartolo Maggio, cum oraret pro salute uxoris sue Vincentia periculosè agrotantis, visam fuisse Matrem Dei, qua ad preces S. Rosaliæ vitam reddebat uxori ipsius, qua revera citò convalescit: conjuges autem in gratiarum actionem mutuo consensu ab usu conjugii deinde abstinuisse. Pro utroque facto laudat Mongistorium in Opusculo, cui titulus: Panormus Mariæ devota. Similia haberi possunt pro beneficiis ab iis, qui gaudent tale quid sibi obtigisse, & merito se gratos exhibent. Verùm recenseri debent inter minùs clara minùsque certa. Qua verò refert § 10, non lubet huc transferre, quia non satis certa videntur, & modo utrumque diverso referuntur à Fornamira in Idea conjugesturali pag. 156.

Mauroorum

95 Marcus § xi de conversione cujusdam mancipii Mahometani historiam narrat bene longam, quam compendio huc transfero. Anno 1694 Panormi periculosis stomachi doloribus decumbens mancipium, cui nomen Barca. Sæpè rogatus, ut fieret Christianus, pertinaciter semper rennebat. Accessit P. Hieronymus Natale Societatis Jesu cum reliquiis S. Rosaliæ, rogavitque agrotum, an vellet bibere aquam, quam consecraret cum S. Rosaliæ reliquiis. Annuit Barca, qui, licet Mahometanus, Sanctæ orat devotus. Bibis aquam consecratam: rogatusque, an baptizari vellet, mox consensit. Iterum rogatus, adjecit se Rosalinum vocari velle. Brevi interim sanatur, ubi iterum de aqua illa consecrata largiet hiberat. Verùm sanatus vacillare cepit in
pro-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 307

proposito suo, dissuadentibus conversionem sociis quibusdam perfidis, qui illi aderant. Itaque rursum correptus est pristinis stomachi doloribus: ac sic ad patrocinium S. Rosaliæ pro salute corporis ferventer recurrit, & revera vomitu acerbis bilis nonnihil est recreatus, ita ut somnum caperet. Dormienti apparuit Sancta, atque omnem excemis dubitationem. Multa de hoc somnio divino narrat auctor: ac mihi sufficit dicere, eo somnio prorsus esse conversum. Narravit ille ostensum sibi fuisse infernum, deinde purgatorium, ac demum celum. Hisce verò visis, Sancta disparuit, atque ipse evigilavit perfectè sanatus. Porro mox instrui voluit, atque in ipso S. Rosaliæ festo baptizatus est, ac Rosalinus dictus. Piissimò deinde vixisse Rosalinum testatur Mancusius, qui tum novit.

96 Subdit auctor § 12 aliquos Mahometanos quorumdam ita conversos, ut eorum conversio adscribatur favori S. Rosaliæ. Primus ab apparente S. Rosalia dicitur missus ad P. Alphonsum Magnòs Societatis Jesu, ut ab eo instrueretur & baptizaretur; idque revera factum est. De hac conversione quedam adjuncta me docuit P. Caietanus Noto. Res contigit circa annum 1685. Mahometanus ille vocabatur Mustafà, ac atatem habebat sexaginta circiter annorum, dum conversus est. Primò ut mancipium serviebat in triribus Siculis; ac deinde ad domestica servitia translatus erat à quodam ex prefectis tririum, qui inter alia ipsum jubebat lampadem accendere coram imagine S. Rosaliæ. Hoc cum diu fecisset, ab apparente in somno S. Rosalia monitus est, ut fieret Christianus, quia citò erat moriturus; missusque ab eadem ad P. Alphonsum Magnòs in domo professa Panormitana habitantem. Cum am-

tem domum professam Mustafâ adibat, vidit imaginem Sanctæ circa portam domus, dixitque Sanctam sibi apparuisse eâdem planè formâ. Instructus igitur est baptizatusque, & non multo post tempore defunctus. Ita testabatur Fr. Petrus Mira Societatis Jesu, qui socius fuerat P. Alphonsi Magnos ad instruendum Mustafam, & aetate admodum provecta supererat, dum hæc ante paucos annos mihi communicavit P. Noto. Redeo ad Mancusum.

Sanctæ attributa.

97 Alter laborans arthritide, etiamsi infidelis esset, invisit speluncam S. Rosaliæ in monte Peregrino, ibique osculans pavimentum altaris, subito variis presentibus exclamavit, se Christianum esse velle, sicut revera factus est. Duo alii cum hero suo ad speluncam iverant, ut omnia curiosè lustrarent. Verum herus unum ex illis excitavit ad Sanctam quoque honorandam; quod ubi ille tandem aggressus est, voluit mox fieri Christianus: deinde alter quoque ingressus, miratusque socii sui mutationem, idem quoque mox desideravit: atque ambo instructi sunt & baptizati. Quintus jam senex sæpe monitus erat, ab ipso etiam archiepiscopo, ut fieret Christianus; sed pertinaciter resistens, respondere solebat, id sibi non esse dictum à S. Rosalia. Verum gravi infirmitate decumbens, improvisò clamare cæpit: Vocate dominum archiepiscopum, ut me baptizet, quia S. Rosalia vult, ut fiam Christianus. Re audita, illustrissimus archiepiscopus Jacobus Palafox accurrens ipse ad mancipium: instructumque, quantum permittebat infirmitas, baptizatus, dato illi nomine Rosalinus. Neque diu post piè defunctus est Rosalinus ille, eximium divina misericordia documentum. Eodem ferè modo conversus est sextus, qui item sub finem vita secre-

ta

ta monitione S. Rosaliæ fidem Catholicam dicitur amplexus, & paulo post mortuus. Addit auctor plures ejusmodi factas esse conversiones; sed de aliis sibi non esse notitiam satis distinctam.

98 Laudatus auctor § 13 narrat varios fa- Alia que-
viores, interveniente S. Rosalia, prestitos pia il- dam benefi-
lustrique domina Catharina Venèro, baroni delli cia:
Magazzenacci, cui Sancta subinde apparuisse
dicitur anno 1696 & 1697. Deinde § 14 nar-
rat, ignis periculum bis depulsum post invoca-
tam S. Rosaliam. Primum narratur accidisse Fra-
tri cuidam Societatis Jesu, qui ut agros magis
redderet fertiles, incendium in iis excitaverat.
Verùm ventus exortus flammam eò deferebat, ubi
grave metuebat periculum. Timens igitur im-
prudencia sua damna, in genua provolvitur, &
votum nuncupat S. Rosaliæ. Mox ventus mu-
ratur, flammæque eò defert, ubi nullum erat
periculum. Factum hoc frater ille dicitur jure
jurando confirmasse P. Philippo Noto rectori Bi-
vonensi Societatis Jesu. Aliud, ex Mongitorio
relatum, ita evenisse dicitur. Vitus Riccobono,
cùm vicinum incendium ad vineam & silvam
suam cerneret appropinquare, recurrit ad opem
sanctissima Dei Genitricis, & simul ad S. Rosa-
liam: atque ita vinea mansit immunis à flam-
mis, & levissimum dumtaxat damnum in silva
fuisse asseritur.

99 Auctor § 15 narrat beneficium, quod con- equus post
tigit anno 1696 prope speluncam Quisquinen- lapsus è
sem, ubi tunc presens erat, ita ut de re tota opti- precipitio
mè potuerit esse instructus. Equus trunco alliga- illesus:
tus, dum dominus sacra concioni intererat, eva-
serat liber, ac vagando pervenerat ad ingens pra-
cipitium. Dum autem herus, ecclesiâ egressus,
equum accedit, ut reducat; equus princeps per
rupes

510 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

vix illas devolvitur atque ad imum delabitur. Omnes credebant mortuum, & revera instar mortui jacebat. Verùm dum accedunt equum lastrari; ille se erigit, ac reperitur sine ulla laesione. Hoc attributum favori S. Rosaliæ, quia presentes, non minus timentes homini, qui equum in precipitio stantem accedere volebat, quàm ipsi equo, Sanctam alta voce invocârunt. Deinde § 16 exponit auctor favores factos illi ac pie virgini Panormitana, Antonia Maria Sandamiani, cui ait S. Rosaliam datam esse ab Immaculata Virgine magistram vite spiritualis: & cui mortem anno 1698 obitam à S. Rosalia prænuntiatam fuisse affirmat, laudans pro hisce Mengitorium. Talia facta breviter solum perstringo, quia vera quidem esse possunt; sed non habent ea certe veritatis indicia, quibus nituntur pleraque beneficia & miracula ex Cascino & Salerno antè commemorata.

tempestatis
periculum
ablatam:

100 Certius apparet, quod sequitur. Rediebant ex Africa in Siciliam circa finem seculi XVII P. Franciscus Raimondi & P. Michael Angelus Haghius, felicique navis cursu delati fuerant ad portum Liburnicum. Verùm cùm deinde præterveherentur agrum Romanum, sevirissima orta est tempestas, qua omnem videbatur salutis spem eripere. Conversi sunt Patres ad preces, ac nominatim Haghius S. Rosaliæ, cujus penes se habebat reliquias, opem implorabat, addito voto de invisendo nudis pedibus monte Peregrino, si superiores Societatis permitterent. Vix finieram preces, inquit Haghius, cùm navis, nescio quo modo, periculo fuit defuncta. Inde ortus ventus secundus, qui semper pergens prosperè spirare, nos quatuor dierum spatio salvos & incolumes perduxit in Siciliam. Idem deinde narrationem

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 512

tionem suam ita confirmavit : Ego P. Michaël Angelus Haghius confirmo , ut suprà , anno MDCCVI , mense Septembris , die III , in hac residentia Maziensi Societatis Jesu , in quorum fide m hæc omnia sigillo Societatis munivi , paratus juramento munire.

101 Anno 1700 , ut subdit Mancusus ex no- favores
vitiis Francisci Pilosi , sacellani in monte Peregrino , die XIV Julii ad ecclesiam montis Peregrini portata fuit in sedili uxor Francisci di Carbo , qua jam quinque annis nervorum contractione acutisque doloribus sic fuerat vexata , ut incedere non posset. Verùm ante sacrum altare subito sanata , sine ullius ope pedes domum rediit læta & alacris.

102 Anno 1702 , mense Septembri , ad spe- variū
luncam venerunt quidam nautæ , ut votum persolverent , quo nuncupato , piratarum Saracenorum manibus fuerant erepti.

103 Eodem anno , die XXVIII Augusti , quæ à quodam
dam persona laborans febre tertiana , post sumptum quidpiam de terra sepulcri S. Rosaliæ , continuo febre suis liberata.

104 Eodem anno , I Septembris , Anna Lan- in monte
dolina , cui apoplexia manuum ademerat usum , Peregrino oravit Sanctam , ut sibi restitueret usum manuum , quibus victum sibi comparare posset. Exaudita est , ac XXII Septembris in monte Peregrino S. Rosaliæ egit gratias.

105 Eodem anno , XXVIII Decembris , filiola scriptis
quodam Messana , ubi cum parentibus tunc erat , sic rhedâ exciderat , ut rota per ipsam transierit. Verùm illæsa fuit puella , accepto solùm signo quodam in pectore , idque favori S. Rosaliæ attributum à parentibus , qui reversi Panormum ,

MOX

512 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

mox ad montem Peregrinum se contulerunt, ut se gratos Sancta exhiberent.

olim
* Petraglia 106 *Dominica Luisa, nata Petra * in Sicilia, quindecim habebat etatis annos, sed prorsus erat muta. Adducta est à parentibus ad montem Peregrinum die VIII Martii anni 1703, ibique accepit nonnihil gossypii, quod intinctum erat oleo lampadum in ecclesia ibidem semper ardentium, ut eo linguam attingeret. Iha verò etiam transmisit ad stomachum, & mox soluta est lingua ipsius in laudes S. Rosaliæ.*

consignati.
* Lentini 107 *Mirabile prorsus est, quod anno 1706 contigisse asserit in Sicilia prope Leontinos *, citans Francisci Pilosi mox laudati notitias. Quidam ab hero suo erat rogatus, ut montis quoddam jugum preceps, ubi nidus erat columbarum silvestrium, conscenderet. Cum autem inter ascendendum manu apprehenderet saxum non satis firmum; cedente saxo, precipiti lapsu ferebatur deorsum. At invocata S. Rosalià, mansit in aëre pendulus, solis retentus cruribus fasciis, donec è summitate montis funibus à precipitio sit retractus.*

Sanationes 108 *Eodem anno infans quadraginta dierum Mazarini totum ferè corpus habebat ulceribus plenum, ita ut miserè cruciaretur, & lamentaretur. Porro xxix Junii capiti infantis impositum fuit numisma S. Rosaliæ insignitum effigie, & mox siluit & quievit ad quadrantem unius hora. Postridie datus ei fuit cibus S. Rosaliæ (ita vocant glandes, quas ferunt ilices prope antrum S. Rosaliæ in monte Peregrino) redactus in pulverem, & mox quievit infans, nec diu post sanatus est. Verùm eodem rursus malo deinde correptus est; atque eodem etiam modo sanatus est in perpetuum.*

109 Ursu-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 513

109 *Ursula Xacia*, puellula biennis, pedibus ita distortis semper fuerat, ut loco se movere non posset, nisi rependo. Mater infantem miserata, votum nuncupavit S. Rosaliæ: mox pedes cruraque ad statum naturalem pervenerunt; materque cum infante x Maii anni 1707 adivit montem Peregrinum, ubi non modò Sancta gratias egit, sed miraculum quoque cum aliis rei conscis grata predicavit. Hoc item factum ex notitiis Pilosi hausit Mancusus & § 20 innexnit, cum sequenti aliunde accepio.

110 Eodem anno 1707, cùm Marsala concionaretur Mancusus, didicit miraculum diu antè factum, quod ei narravit ipse, qui ab ap- parente S. Rosalia momento erat sanatus. Senex hic erat sexagenario major, qui narrabat se in juventute sua, dum occuparetur ornandâ quâ- dam ecclesiâ, ita è scala portatili lapsus, ut brachium sibi ruptum esset, & caput vehemen- ter laesum. Portatus itaque domum fuit pro mor- tuo, quia initio mortuus credebatur. Adhibitis verò medicamentis eò deductus est, ut de vita parùm aut nihil spei superesset, quando vidit S. Rosaliam, cui devotus erat, ad se appropin- quantem: qua, postquam infirmum bene spera- re jusserat, manum suam imposuit rupto bra- chio, & capiti pessimè affecto; disparsitque ita sanum reliquit, ut rediens medicus nullum ma- li invenerit vestigium. Hac sibi tenerrimo affectu relata ab ipso sene testatur Mancusus, licet aliàs nullam de facto repererit scripturam.

111 Huic ex notitiis Pilosi subdit aliud, quod & momento contigit anno 1709. Generalis Crucigerorum peractæ. mense Septembri è gravi morbo convalescerat, sed visum eo malo penitus amiserat. Cæcus igitur nuncupavit votum juratum invisendi speluncam

514 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS
S. Rosaliæ , cuius reliquias simul oculis admo-
vebat : ac visum derepente recuperavit. Hac de
causa mense Octobri venit ad montem Peregrini-
num , sicut facturum se voverat.

C A P U T VI.

Prosecutio recentiorum mira- culorum ex Mancuso.

*Mazarini-
Sancta ele-
cta patrona
contra locu-
stas.*

Mancusus § 21 incipit narrare varia bene-
ficia , à S. Rosalia prestita in comitatu
Mazarino , premonens ea esse desumpta ex A-
ctis authenticis , qua Mazarini formata sunt ius-
su episcopi Syracusani , in cuius diocesi est Ma-
zarinum , oppidum non ignobile , & comitatus
titulo exornatum , de quo jam egimus supra
num. 93. Anno 1710 ingens locustarum agmen,
quod ad eas Sicilia partes supervenerat , vastita-
tem agris minabatur. Curaverunt Mazarinenses
magnam pingi tabulam , in qua erat effigies S.
Rosaliæ , eique altare erexerunt in ecclesia So-
cietatis Jesu. Deinde magno cum apparatu in
eadem ecclesia , eum in sinem ornata , S. Rosa-
liam elegerunt civitatis patronam , maxime con-
tra locustas. Formula istius electionis , siquæ
oblationis per magistratum & civitatem facta ,
uti & totius festivitatis solemnitas , videri potest
apud Mancusum , qui se presentem fuisse , ac
brevisiter ad concionem dixisse testatur. Reliquias
quoque Sanctæ in solemnitate illa fuisse affirmat
pag. 124 , sed non indicat , unde fuerint acceptæ.

113. De-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 515

113 Deinde favores, S. Rosaliæ patrocínio contra quas attributos, sic enumerat. Primò ait, territorio creditur defendisse Mazarinensi levissimum aut nullum damnum agros Ma- illatum esse à locustis, qua in vicinis territoriis zarinen- nihil ferè reliquerant intactum, & non depa- sium: sum. Secundo ait, locustarum magna examina avolasse ex agris, quando aqua per reliquias S. Rosaliæ consecrata iis aspergebatur à personis particularibus, ac transvolasse agros, quibus eadem aqua fuerat aspersa, aut certè iis non nocuisse: atque id etiam accidisse villa collegii Societatis Jesu, in cujus sacello idcirco collocata sunt Sancta reliquia, per Mancusum ipsum donata. Tertio affirmat, aquam illam à plurimis hominibus fuisse petitam; & nonnulla refert facta particularia, in quibus messem miraculo attribuit. Verùm ea prætermitto, quòd non satis clara videantur miracula. Quarto demum testatur, plurima oblata esse dona ab iis, qui crediderunt agros suos favore S. Rosaliæ servatos fuisse contra locustarum vastationes; diemque illum, quo Sancta fuerat electa patrona, sequenti etiam anno magna solemnitate fuisse celebratum.

114 Certius videtur miraculum, quod § 22 bernia san- narrat ex Actis ad episcopum Syracusanum mis- cerdotis sis, quòdque ita refertur. Sacerdos probatorum morum, & sacra theologia doctor, natus Plattia *, sed habitans Mazarini, ita ab anno & * Piazza medio hernià laborabat, ut equo vehi non posset, nec diu valeret pedibus consistere, etiamsi consuetis contra simile malum cautelis se munivisset. Hic in modò dicta solemnitate S. Rosaliæ rogatus fuit, ut tempore supplicationis diaconi fungeretur officio, quemadmodum pridie fecerat in Vesperis. Acceptat officium tractus pietate in S. Rosaliam, accensisque candelis quibusdam,

516 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

rogat Sanctam, ut malo suo liberaretur. Porro, cum supplicatio ad duas circiter horas durasset, acres sentire cepit dolores, qui cum nimium auferentur, convertit se ad sacras reliquias, rogavitque Sanctam, ut subministraret vires ad ministerium ceptum perficiendum; ac subito dolor isa ablatu est, ut posset ad finem usque supplicationi assistere. Finita supplicatione, quando reliquias deponebat manu sua, rursus Sancta se commendavit, & tunc quasi interna voce sibi audivit dici: Esto jam sanus. Domum reversus, iterum idem audivit, ac revera se sanum reperit. Gratias igitur egit Sancta, sed sanationem suam quadraginta diebus filius, interim ligamina omnia abiciens, & equitans uno die Platiā, indeque Mazarinum eodem die revertens. Post quadraginta dies miraculum publicavit, illudque post duos menses coram testibus confirmavit juramento. Tres quoque medici locum, ubi malum fuerat, lustrarunt, juratoque testimonio affirmarunt, se ne quidem minimum hernie invenisse vestigium.

& infantis
sanata:

115 Infans eodem hernia malo laborabat, cujus mater, audita sanatione laudati sacerdotis, sperare cepit filiolum suum ita quoque sanandum. Itaque ducit ipsum ad altare S. Rosaliæ: capitque aliquid de rosis, qua ibidem erant posita in vasis aquâ plenis. Reversa domum, parti affecta infantis abstrahit medicinas applicatas, & tria dictarum rosarum folia applicat. Deinde locum affectum iterum lustrans, vidit nullum superesse malum: doctaque iteratis postea inspectionibus filiolum suum certò sanatum esse, gratias Deo egit & S. Rosaliæ. Præterea rem totam ipsi Mancuso exposuit, & juramento firmavit.

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 517

vis, rogans, ut beneficium istud scriberet, sup-
presso sanati nomine.

116 *Quidam medicina doctor, ut narrat sanationes*
Mancusus § 23, decumbebat febrī vexatus ac
gravissimo stomachi dolore. Adhibitis frustra re-
mediis naturalibus, petiit ac obtinuit reliquias
S. Rosaliæ. Deinde premissa salutatione Angeli-
ca, propriis manibus reliquias stomacho admo-
vet, presentibus variis: ac mox dolorem pulsum
sentit, ac Sancta agit gratias. Eâdem vespere
bene cœnavit, sequenti autem die febrī liberatus
è lecto surrexit, atque exiit domo, uberores
Sancta gratias acturus.

117 *Hiscæ generatim subdit auctor, varias aliæ*
per aquam S. Rosaliæ obtentas esse gratias
Platia & Mazarini in malo quodam populari,
quod Meridionalem Sicilia oram percurrit. De-
inde unum ex Actis Mazarinensibus jam lauda-
tis nominatim refert in hunc modum. Vir nobi-
lis correptus fuit febrī tertiana quadruplici, eâ-
que malignâ. Desperabat doctor medicus Trigo-
na de vita infirmo conservanda, ideoque muni-
tus fuit extremis Ecclesiæ Sacramentis. Deinde
mortis propinquus videbatur, quando petiit a-
quam S. Rosaliæ, ex qua bibit post brevem ora-
tionem. Bibisâ eâ aquâ, copiosissimè sudavit, ac
sequenti die redeuntibus medicis sanum se exhi-
buit, de lecto surrexit, & S. Rosaliæ gratias
egit.

118 *Mancusus § 24 primò narrat, placidam diversorum*
mortem cuidam esse concessam à S. Rosalia. De-
inde refert, filiolum cujusdam principis despera-
tum fuisse à medicis, applicatoque gossypio S.
Rosaliæ, infantem eodem die ereptum esse peri-
culo, ac non diu post sanatum. Alium eodem
gossypio confestim liberatum malo gutturis; alium
verò

verò gravi laterum dolore. Hec breviter perstringenda censeo, quia non omnia iis confirmantur iudiciis certitudinis, quæ in eiusmodi factis desiderantur, ut habeantur pro miraculis.

119 Magis confirmatum ac planè mirabile est, quod sequitur § 25. Dominus vicarius Calatanituriensis (oppidum est Sicilia in valle Mazara ad Himeram fluvium, quâ vallis Mazara separatur à valle Demona, ac vulgo dicitur Caltavoturo) iter nocturnum agebat, ut domum reverteretur, quando tam densis sepeus est tenebris, ut nec ipse, nec equus, quo vehebatur, quidpiam amplius cernerent. Sæva nimirum tempestas noctis anxerat tenebras, atque inter rupes montiumque precipitia formidinem angebant fulmina & tonitrua. In tanto periculo constitutus, ad singularem patronam suam S. Rosaliam confugere statuit, ejusque opem imploravit ferventi oratione. Post preces vidit in aère pulcherrimam & lucidissimam rosam magnitudine unius palmi, quæ se locavit prope brachium dexterum prædicti domini, eumque salvum & incolumem perduxit domum; ac dein mox disparuit. Duo hæc adjungenda. Primò, quando invocata S. Rosaliâ, apparere cœpit rosa illa, erat vicarius cum equo suo prope precipitium, quo de vita periclitabatur. Secundo lucida illa rosa equitanti tam erat vicina, ut subinde manum ad illam extenderit: at ipsa nonnihil recedebat. Demum vicarius domum reversus, tam erat attonitus stupore, ut mox genua flecteret, & humillimas S. Rosaliæ gratias ageret. Porrò factum istud didicite Mancusus ex P. Antonio de Nostris, viro magne virtutis ex Ordine S. Augustini, qui scripto testatus est, id sibi anno 1713 ab ipso domino vicario non sine tenerrimis lacrymis relatam esse.

120 Quod

quidam mirabili modo è periculo crepitus,

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 519

120 Quod sequitur, Mancuso expositum est aliis aequè
 à viro aequè probo ejusdem Ordinis Augustiniani, mirabiliter
 ni, atque item scripto traditum. Erat Corleone è gangrana
 (de quo oppido jam actum in Commentario num. sanatus :
 356) fonsum textor, nomine Balibasar, cujus
 maxillam invaserat gangrana terribilis, ac ju-
 dicio medicorum insanabilis. Cum tamen aliquid
 spei superesse judicaretur, si ferro igneque adhi-
 bito refecerasur malum, dies sectioni tam pericu-
 losa jam statutus erat, ac infirmus extrema Sa-
 cramenta huic in finem susceperat. Commenda-
 bat igitur se enixè favori S. Rosaliæ illa nocte,
 qua sectionem statutam precedebat. Sensit dolo-
 rem utcumque mitigatum, ita ut in somnum in-
 cideret. Dormienti autem apparuit S. Rosalia,
 qua suavibus verbis agrum solata est, dicens se
 esse Rosaliam, quam invocaveras, sanandumque
 promittens. Hac dicens locum affectum duobus
 attigit digitis, fecitque ut totum os corrosum
 maxilla decideret in pectus ipsius, ubi illud evi-
 gilans invenit. Mox advocata uxori suæ os istud
 nigrum ac putridum ostendit, ac visionem enar-
 ras. Mirantur ambo miraculum, & plurimas
 sanctæ Rosaliæ gratias agunt. Sana prorsus erat
 maxilla, nullumque supererat mali vestigium;
 nisi quod gena nonnihil esset excavata, ubi os
 istud exciderat. Porro hujusce facti se testem o-
 culatum esse ait P. Vincentius Simonetta Augu-
 stinianus, quia & infirmum & sanatum vidit:
 restaturque factum Corleone fuisse notissimum,
 & juridica quoque solemnitate superioribus ma-
 nifestatum.

121 Non absimile est, quod subdit Mancu- os gutturi
 sus ex testimonio domini Philippi Sidoti, vicarii infixum mi-
 generalis antistitis Panormitani, qui sorori suæ rabiliter
 id accidisse narravit. Hac Panormi in monaste- evulsam :
 rio

rio S. Viti repetitis vicibus fuerat abbatissa, & ibidem vocabatur Joanna Eleonora Crucifixa. Porro in grave mortis periculum inciderat ex frusto ossis, quod inter manducandum faucibus tam tenaciter inhaeserat, ut nullo modo potuisset evelli. Cùm autem suffocanda videretur, ultimamque emissura spiritum, apparuit ei S. Rosalia, quam mente invocaverat, immisissique in guttur ipsius duobus digitis ossiculum benignè evulsit, ac disparuit. Narravit illa visionem suam toti monasterio, & sanatio ab omnibus attributa est miraculo: ideoque gratia S. Rosaliæ persoluta.

122 Demum § 26 colligit Mancusus gratias gratia quo- aliquot internas, quas attribuit patrocínio S. Rosaliæ. Verùm, etsi gratia interna longè pluris que interne faciendæ sint, quàm externa, seu quàm spectantes multis præ- res ad felicitatem quamdam temporalem; non solent passim habere tam clara gratia prodigiose indicia. Cùm autem tales quoque sint, quas ibidem narrat laudatus auctor, eas silentio involvendas censeo; contentus observare probabilem conjecturam fieri posse de gratiis internis S. Rosaliæ patrocínio impetratis ex multitudine externarum & visibilibus; nec dubitandum esse, quin Sancta animabus clientum suorum non minùs prospexerit quàm corporibus. Ceterùm commemoratis omnibus, quæ visa sunt huc transferenda ex Mancusi Opusculo, ultimum spicilegium aggrediar ex documentis novissimis.

CA-

CAPUT VII.

Collectio beneficiorum & miraculorum ex documentis recentioribus , partim impressis , partim manuscriptis.

Diligentissimi ac frequenter laudati adjuvatores nostri , Castiglia & Noto , studiosè collegunt documenta omnia ad S. Rosaliam spectantia , quæ vel posteriora sunt Opusculo Mancusi , vel hujus diligentiam suggerunt ; eademque nobis humaniter transmiserunt annis 1737 , 1744 , ac demum hoc ipso anno 1746 , quo hac scribo. Quapropter ex his documentis referam posteriora Sanctæ beneficia , idque faciam ea brevitate , quâ sine rerum detrimento singula exponi poterunt ; ac servato etiam temporis ordine , quantum patietur documentorum ratio. Primò occurrit scriptura , in bibliotheca collegii Panormitani Societatis Jesu servata , cujus titulus *Italicus sic redditur Latinè* : Collectio miraculorum , quæ facit quotidie gloriosâ mater , S. Rosalia virgo solitaria , in monte Peregrino in gratiam eorum , qui ipsi sunt devoti , incipiens ab ejus festivitate die iv Septembris anni MDCXCIV. Hujus scripti auctor videtur fuisse aliquis ex iis , qui sacre cryptæ S. Rosaliæ curam gerunt , ut rectè observatur in margine. Verum ad

Unde accepta sunt documenta sequentium beneficiorum :

522 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

duos tantum annos videtur curam ea scribendi continuasse, forsan quia diutius in officio suo non mansit, seu morte subtractus, seu aliò profectus. Certè duorum dumtaxat annorum beneficia mihi communicata sunt, qua paucis subjungam.

124 Anno 1694, die xv Septembris, ad *sanationes* montem Peregrinum venit, S. Rosaliæ gratias acturus, quidam Panormitanus, qui libertatem suam Sanctæ attribuebat. Captus fuerat à Tunetanis, & servituti addictus. Verùm, factis S. Rosaliæ votis, modum invenit, quo se natatu in libertatem vindicaret. Alterum ita refertur. Mancipium infidèle, quod ad montem Peregrinum venerat cum R. D. Algaria paroco, ubi statim S. Rosaliæ in medio spelunca osculatum fuerat, liberè edixit se velle fieri Christianum, sicuti revera factum est. Fateor hæc non esse evidèntia miracula. At evidèntissimum est, quod sequitur ex eodem scripto. Quidam è servis proregis Sicilia, rebus emendis prefectus, Messana mortifero correptus est morbo, & jam mortuus credebatur, ac feretro erat impositus, ut sepeliretur. Dilata fuit sepultura ob curam aliorum infirmorum ad mediam circiter horam, cum evigilavit homo patrocinio S. Rosaliæ, que eidem apprensus dixit, non moriturum eo morbo. Itaque, mirantibus omnibus, qui habitus fuerat pro mortuo, venit die xix Julii anni 1695 ad ecclesiam montis Peregrini, ibique sacro epulo refectus, S. Rosaliæ egit gratias. Hæc tria ex eodem monumento mihi communicata, quorum ultimum eodem die xix Julii fuit conscriptum, hæud dubiè ex testimonio ipsius sanati.

125 Sequitur ordine temporis alia relatio, *varia* italicè scripta, que auctorem habet R. P. Andream Bertolino, Ordinis Clericorum regularium, qui

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 523

qui infirmis ministrant, & Cruciferi vel Crucigeri nominantur. Relatio hec accuratè concinnata est, sed prolixior, quam congruat proposita brevitati. Quapropter facta singula fideliter ex ea compendio tradam. P. Casimirus Selvago, laudati Ordinis sacerdos, etatem habens annorum viginti & octo, quatuor mensibus tam gravi laboravit sanguinis fluxu, ut bis susceperit extrema Sacramenta cum indulgentiis istius Ordinis, qua solent concedi in articulo mortis. Curam infirmi habebat celebris medicus Joannes d'Orlando, qui ex variis indiciis ei non nisi mortem prasagebat, & revera non raro capitis dolore, febris, ac nimio sanguinis fluxu jam jam videbatur moriturus. Mense Octobri anni 1715 ita lamentabatur, ut alius ejusdem Ordinis Religiosus, obiens exercitia spiritualia S. Ignatii in vicino cubiculo, confestim accurreret, credens moriturum.

126 Ubi verò verbis paululum solatus erat ex man-
agrotum, recordatus est se in cubiculo suo habere scriptis
re reliquias S. Rosaliæ, abiitque eas allaturus.
Portatis ad agrum reliquiis istis, hic fiduciâ ple-
nus vovit Sancta inter alia adire montem Pere-
grinum, ibique celebratâ Missâ, predicare in
honorem Sancta de ejus laudibus. Nuncupato vo-
to, mox recesserunt vicina mortis indicia, &
melius habere cœpit. Hac de causa dictas reli-
quias è collo suo suspensas gestare voluit. Eodem
tamen die apparuit deinde in agroti tale indi-
cium, ut id medico videretur mortale, dicente
contrà infirmo, se jam sanatum S. Rosaliæ patro-
cinio. Cùm autem advenisset dies 1 Novembris,
de quo ex predicto indicio malè ominatus fuerat
medicus, se tandem vidit deceptum, dixitque
eam esse gratiam divinitus acceptam, quam ve-

nerabili patri Camillo de Lellis, Ordinis institutori, attribuebat. Verùm respondit P. Casimirus concurrisse forsàn servum Dei Camillum; ac palmam deberi S. Rosaliæ, quam viva fide invocaverat. Demum die III Novembris prorsus sanatus è lecto surrexit. Porrò eidem Patri aliud non diu post obtigit beneficium: nam cùm per horas aliquot gravi laborasset dentis dolore, tandem reliquias Sancta ori imposuit, & momento disparuit dolor. Utrumque beneficium subscripto nomine testatus est laudatus Andreas Bertolino.

127 Idem quoque aliud refert beneficium, *relata:* quod concessum testatur cuidam sui Ordinis sacerdoti, ac viro sanctitate vita conspicuo, quem nominare noluit, sed patriam fuisse Calatagironensem affirmat. Hic cùm Panormi studiis navaret operam, multo affectu ferebatur in S. Rosaliam ejusque speluncam frequenter & piè invisebat in monte Peregrino. Post studia reversus in patriam, melancholicus primò, ac tandem phreneticus est effectus. Adhibitis nequidquam medicinis, malum ad octo ferè menses duravit, donec die IV Septembris in festo S. Rosaliæ quispiam ex laudato Ordine ipsum inviseret. Ille phrenetico significat, diem illum esse S. Rosaliæ, cui Panormi fatigatus fuerat devotus. Simulatque audivit S. Rosaliam nominari, Adjuva me, inquit, S. Rosalia, adjuva me; ac memor esto obsequiorum, quæ tibi Panormi præstiti. Ac sine mora, mirantibus omnibus, sibi restitutus est, eaque de causa ab aliis vocatus est devotus S. Rosaliæ.

128 Hiscè apparitionem S. Rosaliæ cum festo Vita pia
eujusdam
monialis di-
citur S. Ro-
salia
su, Maria aliisque Sanctis subjungam ex libro
impresso, de quo hac notavit Castiglia: Vitam
fororis Febronæ Ferdinandæ à Jesu sanctimo-
nalis, quæ in Panormitano S. Claræ monaste-
sio

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 529

rio magna virtutis opinione obiit die xxiii Septembris mdcxviii, scripsit ejusdem confessorius, Fr. Caietanus à Panormo, Ordinis Minorum Observantium lector jubilatus, & typis edidit Panormi anno 1733, ut in titulo adjuncto legitur. Titulus libri, sed Italicus, est Speculum universale &c. Ex hoc autem libro, qui mihi ad manum non est, visionem cap. 85 pag. 314 relatam communicavit laudatus Castiglia. Rem partim compendio, partim ipsis verbis Latine redditis, lector accipe. Die xv Julii in festo inventionis S. Rosaliæ vitam solitariam Sancta considerabat soror Febronia, talemque sibi vitam vehementer optabat. Rapta tum fuit in spiritu, viditque sanctissimam Dei Genitricem cum Jesu puerulo, quem brachio gestabat: cum hisce quoque erant S. Rosalia, S. Franciscus & S. Bona Ventura. Deinde à Jesu jussa est S. Rosalia allocui Febroniam de statu suo, atque illa dicitur sic locuta:

129 Soror mea charissima, Sponsus noster per infinitam sapientiam suam te duxit ad Religionem, & me in eremum. Verùm ego eò ducta fui, ut me solam facerem salvam, & tu in eo loco posita fuisti, ut aliorum etiam salutem procurares. Ego me eò modo salvare poteram, si verò fuisset in Religione, forsan non vicissem mundum, dæmonem & carnem, quia illi stri nata genere, educataque secundum excellentiam humanam, facilè poteram allici commoditatibus corpori congruentibus; nec tantùm me humiliare potuissem & contemnere me ipsa, quantùm amari poteram colique & æstimari ab aliis. Verùm æterna Sapientia, quæ cernit omnia, me destinavit ad locum solitarium, valdè absconditum & occultum, quòd salvare me vel-

eam in apparitione allocuta verbis hinc relatis:

vellet; quia fortasse alio modo perdere poteram, quod nunc possideo. In te verò, charissima mea, cum sis pauperula, portata ab altissima Providentia tam prodigiòse, ductaque ad hunc Religiosæ vitæ statum, locum habere nequit superbia, cum multa habeas, quibus te humilies. Insuper ad hunc locum te duxit æterna Sapientia ad utilitatem multarum animarum: itaque destinata non es ad utilitatem dumtaxat tuam, sed in bonum aliarum. Si tu existimas, soror, magis perfectam esse vitam solitariam in eremo; ego tibi dico, perfectiorem esse statum tuum Religiosum, quia non deerit, quod patiaris in Religione, si perfectâ vivas observantiâ. Noli igitur mihi invidere; quia tibi assevero, me certò tibi invituram, si capax essem invidiæ. O soror charissima, quantum obstricta es liberalissimæ dexteræ Dei nostri amantissimi, quia tantos tibi favores præstitit & amores. *Hactenus S. Rosalia, si credimus Visa auctori.*

at ex iis
hauriri ne-
queat argu-
mentum ali-
cujus mo-
menti

130 *Quæret hic aliquis, an ex hac visione nequeat desumi argumentum contra monasticam sanctæ Rosaliæ vitam, & pro vita omnino ignota. Respondeo me nullam hujuscæ visionis mentionem facere voluisse, ubi de illis tractatum est, quia argumentum nullius ponderis hac relatione haberi puto. Nam primò non dicitur, utrum relatio istius visionis scripta fuerit ab ipsa sorore Febronia, an solùm ab ipsius confessorio, dum Vitam exaravit. Secundo non explicatur, an Febronia statim post visionem, dum recens erat memoria, eandem conscripserit, aut confessorio suo dictaverit. Itaque, etsi visio ipsa omnino esset certa, de quo judicare nequeo, cum Vitam non viderim; necdum scimus, an satis rectè sit exposita, & an verba S. Rosaliæ satis exactè sine rela-*

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 527

relata : neque enim tam longa oratio diu post exactè conscribi potuit , ideoque verendum est , ne preconceptas opiniones suas vel Vita auctori vel ipsa Febronia visioni immiscuerit. Præterea, etiãsi constaret Febroniam statim post visionem calamum assumpsisse , ut eam exactè enarraret , ne sic quidem satis esset certum , immixtas eidem non esse prævias ipsius opiniones de statu vita S. Rosaliæ , cùm eas etiã immiscere potuerit statim post visionem , auditaque internè verba suo modo explicare , & defectum sufficientis memoria nonnihil imminuere.

131 Hac de causa rectè dixit Papebrochius *contra opinionem de revelationibus S. Mariae Magdalena de Pazzi, vita Sancta monastica.* noster tom. vi Maii pag. 246 , ubi agebat de revelationibus S. Mariae Magdalena de Pazzi , in talibus (visionibus aut revelationibus) nihil esse præsidii ad quæstiones purè historicas , seu sacræ illæ seu profanæ sint , prudenter dirimendas ; proinde nihil ipsis Sanctis detrahi , cùm talium veritas , citra ullum ad ipsas respectum , vocatur in controversiam , aliunde probanda vel infirmanda. Hac ibidem pluribus probantur exemplis , & ratio jam data est , nimirum quia solent opiniones naturaliter præhabita se immiscere visionibus istis , neque idcirco visiones istæ desunt esse divina , & utiles ad finem intentum. Hujusce autem visionis scopus erat , ut Febronia contenta esset vitâ suâ Religiosâ , isque obtineri poterat , etsi eidem non explicaretur , an S. Rosalia ante vitam solitariam vixisset in monasterio. Demum in allegatis verbis ne quidem ullibi affirmatur , S. Rosaliam rectè ex adibus paternis ad solitudinem abiisse , aut numquam vixisse in monasterio : omniaque verba , quæ Rosaliæ attribuantur , vera essent , licet per vitam monasticam gradum fecisset ad anachoreticam : quad
enim

enim dicitur , Si verò fuisset in Religione , facile intelligi potest , sicut tu , videlicet ut vitam ibi finirem. Hac breviter observanda censui , quia adverti nonnullos existimasse aliquid in illa visione latere praesidii contra opinionem de monastica S. Rosaliæ visa.

C A P U T V I I I .

Profecutio eorumdem miraculorum aut beneficiorum.

Multi Religiosi in Africam navigantes ad redimendos captivos ,

** Cartagena*

ANno 1725 S. Rosalia insigne præstitit beneficium non paucis viris Religiosis ac sacerdotibus ex Ordine B. M. V. de Mercede , qui pro captivorum redemptione in Africam navigabant cum aliis quibusdam. Tota facti series mihi communicata est ex relatione Ræi admodum Patris Marci à S. Antonio definitoris generalis Ordinis jam laudati de Mercede , qui presens fuit. Carthagine nova * in Hispania navi , cui nomen erat à S. Antonio , se simul commiserant ex Ordine de Mercede P. Melchior Garzia Navarrus provincialatus perfunctus , & redemptor pro provincia Castellana , ac P. Emmanuel Priego , predicator regius , & pro eadem provincia redemptor ; ac jam laudatus P. Marcus à S. Antonio pro eodem regno. Totidem ex eodem Ordine erant pro regno Andalusia , videlicet PP. Petrus Ortega , Petrus Vos-Valler , & Franciscus à Spiritu sancto. Hiis Patribus adjuncti erant quatuor Fratres laici ex eodem Ordine. Navem
insu-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 529

insuper ascenderunt P. Didacus Teglio jam dicti Ordinis, P. Genesius Matthæus Ordinis Prædicatorum, P. Alfonsus Torilla ex Ordine Trinitariorum, & Josephus Torres secularis. Hi omnes Carthagine nova solverunt die XVIII Martii anni 1725, ac die Jovis sancto, seu XXI ejusdem mensis venerunt in conspectum portus, qui ab auctore Farigna, in tabulis Blavianis Farina vocatur, prope Tuncum, quo navigabant.

133 Verùm vento contrario impediti sunt, quo minùs portum intrarent; die autem sequente versus Sardiniam rejecti sunt gravi tempestate, quâ item sequenti Sabbato prohibiti sunt ab ingressu portus Calaritani. Hac de causa die Dominica Paschatis Siciliam versus cursum direxerunt navarchi, ut intrarent portum Panormitanum. Verùm horâ vigesimâ primâ Italicâ, seu tertiâ post meridiem, orta est nubes tam terribilis, ut humanam spem omnem abjicerent. Ad divina igitur conversi præsidia, voverunt S. Rosaliæ Missam solemnem celebrandam, si imminens periculum effugerent, & Panormum pervenirent. Vix nuncupatum erat votum, cum nubes illa in duas divisa est partes, ac navem reliquit in medio, in quam non nisi modicum quid grandinis incidit. Ventus quidem vehemens eo die continuatus est, sed sine ullo navis damno. Postridie verò, seu die Luna, 2 Aprilis, favente aura Panormum feliciter pervenerunt. Inde die Jovis sequenti omnes ante memorati Religiosi pedites se contulerunt ad montem Peregrinum, ut votum suum implerent: quod ibidem mira pietate & non modica solemnitate fecerunt. Demum sequenti die VI Aprilis totius beneficii relationem conscripsit, ac subscripto nomine confirmavit u-

X x x

nus

330 ACTA S. ROSALIE VIRGINIS

nus ex illis , nimirum jam antè dictus P. Marcus à S. Antonio , qui de pietate cujusdam Mauri infidelis erga S. Rosaliam hac addit. Cùm omnibus distribuerentur imagines S. Rosaliæ & quidpiam de terra sepulcri , Maurus in regno Tunetano natus , & dictus Ali Almanzor , ea non minùs avidè expetebat quàm Christiani. Causam verò rogatus à P. Marco , respondit , gloriosam S. Rosaliam esse Sanctam Maurorum & Christianorum. Notat Castiglia , idem factum esse relatum in Opusculo quodam Hispanicè scripto ab Emmanuele Mariano Ribera , & impresso Barcinone anno 1725 , cui titulus : Real patronato &c.

134 Hisce subjungam alia quaedam , collecta ex variis epistolis ex America scriptis in Siciliam. Scripsit hasce litteras P. Josephus Xaverius Alagna Societatis Jesu , patriâ Panormitanus , ac tunc degens Havana , unde eas misit Panormum , partim ad P. Antonium Ignatium Mancusi saepe laudatum , partim ad P. Cajetanum Mariam Noto , qui ex eis mihi transmissit , quæcumque ad Sanctam nostram spectant. Porro in prima ex hisce epistolis , datâ v Septembris anni 1738 ad Mancusum , generatim scribit , cultum S. Rosaliæ vigere multumque augeri Havana , nomen Sanctæ multis imponi , multasque numerari gratias ipsius patrocinio impetratas , aliaque similia , qua huc non transfero , tum quia de cultu Sanctæ in ditione Hispanica , cujus est Havana , nullum est dubium ; tum quia solùm generatim relata sunt. Idem Pater anno 1740 , eodem die mensis Septembris , ad P. Noto rursus repetiit multa per S. Rosaliam beneficia impetrari Havana , ac duo ex illis nominatim refert , affirmans ea esse facta suo tempore.

135 Pri-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 531

135 Primum hoc modo exponitur. Puellula biennis circiter aut triennis gravi morbo ad extremam erat perducta : nam medicus ipse existimabat eo die , quo sanata est , se post Meridieam eam mortuam reperiturum , quia jam aliquo tempore oppressa fuerat leibargo , ita ut nec cibum sumpisset nec potum. Mater puellula multum dolens accurrat tandem ad collegium Societatis Jesu , ac flagitat consecratam S. Rosaliæ aquam. Acceptâ hac aquâ , redit ad filiulam , multâque vi efficit , ut quidpiam ex ea aqua bibat , dicens esse S. Rosaliæ. Hac sumptâ , subito oculos aperit puellula , vidensque mensam sanis ad manducandum stratam , ipsa quoque cibum petis , ac bene manducat. Mater , hisce visis , nullum aliud adhibere voluit remedium , ac sanam habuit filiulam , quam post paucos dies misit ad collegium Societatis Jesu ad eundem Patrem Alagna , ex cujus epistola factum compendio tradidi.

136 Alterum sic refertur. Virgo quadam primaria ferupulis primâ vexata fuerat , ac deinde in amentiam deciderat , multum dolente ejus Patre , qui egregius erat S. Rosaliæ cultor. Hic itaque promisit celebrandam festivitatem cum oratione panegyrica de S. Rosalia ; & sic exiguo tempore sanata est filia. Gratiarum actioni interfuit P. Alagna , qui id narrat ut beneficium S. Rosaliæ , non ut apertum miraculum , quemadmodum præcedens vocaverat. Multa deinde subjicit de devotione erga S. Rosaliam in alio oppido ejusdem insula , quod vocatur Portus principis , testaturque maximè invocari contra malum quoddam ibi particulare , quod describit. Verum nullum nominatim refert factum. De cultu autem S. Rosaliæ in Portu principis jam dixi in Commentario num. 476. Hac de causa tam illa

sanitas illic
restituta.

& mens sana
amenni :

532 ACTA S. ROSALIE VIRGINIS

pratermitto, quàm alia, qua subjungit de cultu
ejusdem Sanctæ in Nova Hispania.

periculosa
aliterius
gangræna
sanata.

137 In epistola xxii Februarii anni 1742 ad
eundem P. Noto data P. Alagna speciale refert
beneficium, puella septenni circiter aut octenni,
ut ex visu conjiciebat, concessum. Fuerat illa
diuturno morbo variis vicibus deducta ad supre-
mum mortis periculum, ac tandem in maxilla
& in mento ipsius apertum erat vulnus, quo se
manifestabat nigro colore perfectæ gangræna. Mors
ipsum, inquit Italicè, momentis singulis exspe-
ctabatur, & jam parabantur necessaria ad sepul-
turam, quando proba mulier, ac devota S. Ro-
saliæ, eam visitans, dixit matri, bono esset ani-
mo, & juberet afferri aquam S. Rosaliæ, cum
spe certa de sanatione filix obtinenda patrocini-
o Sanctæ. Ita factum est: venientesque eodem
die medici summa admiratione detexerunt vul-
nus, videruntque tam colorem nigrum quàm
omnia alia gangrænx indicia disparuisse. Id acci-
disse testatur duobus fere mensibus, antequam
scriberet, cùmque initio vocet gratiam singula-
rem, insinuat filiam à morbo suo perfectè sana-
tam esse, etsi post data verba nihil amplius ha-
beat in parte epistola mihi communicata.

CA.

CAPUT IX.

Panormus variis vicibus servata
à periculo pestilentiae.

Primquam Actis S. Rosalix finem imponam, Panormus nonnulla supersunt commemoranda de urbe Panormo variis vicibus in pestilentia periculo servata, qua in hunc locum distuli; ac demum quadam facta postremis hisce temporibus. Vincentius Auria in sæpè laudata Rosa cælesti pag. 103 latè exponit, qua ratione factum sit, ut anno 1649 periculum pestilentie esset Panormi, ac quidam jam peste obisse dicerentur in gemino valetudinario istius urbis, consentiente Mancuso part. 1 pag. 409. Verumtamen pestis illa initio suffocata est, idque patrocinio S. Rosalix attributum à Panormitanis, qui idcirco jussu Vincentii Landolina urbis prætoris in gratiarum actionem dio corporis inventi, seu xv Julii, insignem magno apparatu festivitatem celebrârunt in honorem Sanctæ. Iterum anno 1656 Panormus periclitata est à peste, qua sæviebat eo anno Neapoli, multisque aliis Italia locis, quòd merces quadam infectæ Panormum clandestinè essent introductæ per mercatorem quendam Florentinum, teste Mancuso mox laudato. Verùm extincta fuit flamma, antequam innotuerat; idque favori sanctæ Patronæ suæ attribuit senatus Panormitanus, qui in gratiarum actionem ante portam Spelancæ montis Peregrini erexit simulacrum

crum marmoreum cum hac inscriptione : Divæ Rosaliæ patris servatrici anno MDCLVI S. P. Q. P.

variis vici-
bas

139 Rursum anno 1691 trepidatum est Panormi, quod pestis invasisset Conversanum, civitatem regni Neapolitani in provincia Bariana, recursamque ad S. Rosaliam jussu prætoris Panormitani, qui ante sacrum S. Rosaliæ corpus, & ante statuam ejus in spelunca montis Peregrini multas semper faces ardere voluit in honorem Sanctæ. Majus & evidentius fuit periculum sub initium hujus sæculi, ut disco ex relatione M^s. R. P. Petri Maria Tagliarini, quam scripsit Italianè & subscripto nomine confirmavit die IX Januarii anni 1744, tunc rector Panormitane domus tertie probationis Societatis Jesu. Didicit ille factum ex ipso, cui imminere periculum, sed aliquot annis postquam acciderat, ideoque annum certum determinare nequit. Verum ex triginta annis, qui præterierant post rem auditam, aliisque aliquot annis antè elapsis, necumque colligitur, rem contigisse ante aut circa annum 1710. Præterea testatur, virum fuisse præbe vite, ac fame integerrima mercatorem, cui periculum acciderat, quique haud dubiè cavet, ne vulgo innotesceret, quamdiu erat periculum constanda cuiquam invidia. Itaque mirari non possumus, hoc S. Rosaliæ beneficium à nemine hætenus fuisse scriptum. Rem fideliter enarratam accipe.

pestis peri-
culo

140 Scripserat D. Maximilianus Delbono ad mercatorem Tuneti degentem, quocum habebat commercium, ut sibi transmitteret tapetem à lana contextum, quales Tuneti texuntur, ut eo in domo sua useretur. Diu post tapet ille transmittitur Panormum cista inclusus, ferturque ad ades D. Maximiliani, non apertâ in arbis introitu

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 535

troitū cistā. Vesperī ille cistam aperit, ut lustraret tapetem, presentibus uxore, filiis ac servis ipsius. Verūm vix explicaverant tapetem, cū omnes subito vertigine ac febrī se correptos sentiunt. Hinc cogitārunt tapetem illum advectum esse ex partibus peste infectis: ac revera adhuc eādē vespērā in se deprehenderunt tumores pestilentes. Itaque Maximilianus, ne fidem publicam laderet, mox domum suam obserari jubet, decernisque generoso animo rem manifestare magistratibus, qui publicā sanitatis curam habent, ut prospicerent ne longius serperet contagio. At tamen, priusquam id faceret, voluit cum omnibus domesticis implorare patrocinium S. Rosaliæ, cujus (si bene memini, inquit,) penes se habebat reliquias. Omnes igitur humi prostrati, Sanctam piè oraverunt, ut se patriamque suam eo liberaret periculo. His factis, cum magna de protectione Sanctæ fiduciam cubitum iverunt: manequē evigilantes, viderunt disparuisse tumores pestilentes, seque funesto istī periculo divinitus ereptos. Qua de causa ex animo gratias egerunt sanctæ suæ Protectrici, reque nemini indicata, tapetem simul cum cista combusserunt. Hac omnia sibi ab ipso Maximiliano Delbono relata, testatur laudatus Pater.

141 Anno 1720 rursus patrocinio S. Rosaliæ attribuerunt Panormitani, quod pestilentia, fuit, qua Massiliam eo tempore gravissimè afflixit, accensa non sit Panormi, quam istius contagii periculo expositam fuisse affirmant. Eam autem periculi Advancus pag. 411 allegat rationem, quæ s̄ satis est certa, periculum fuit manifestum. Quippe asserit navem infectam, quā pestis Massiliam delata est, appellere voluisse Panormum, eoque cū navem dirigerent reflectere, ter impedire.

ditos fuisse vento contrario, donec demum gravi procella longius rejecta sit navis, ideoque Masfiliam directa.

Et præsertim anno
1743.

142 Vicinius & manifestius fuit periculum, quod à pestilentia imminerebat Panormitanis anno 1743, quando illa seviit Messanæ. Quanta pietate tunc Panormi imploratum sit Sancta patrocinium, exposui in Commentario num. 309 occasione expositi hunc in finem sacri corporis. Quam verò manifestum fuerit periculum, hic restat explicandum. Sæpe laudatus adjutor noster P. Noto sic ad propositum nostrum hoc anno 1746, xi Februarii Panormo Latine scripsit: Minimè tamen est silentio prætereundum, quod Panormi non sine maximo totius civitatis emolumento evenisse, nuper accepi. Carolus Tuca nauclerus Messanensis mense Maio anni MDCCXLIII Messanâ Panormum appulit, & nondum satis hinc explorata Messanensi pestilentia, liberum habuit cum Panormitanis commercium. Post paucos dies febris primùm corripitur: deinde bubonem, clarissimum pestilentiaë indicium, in seprehendit. Accersito medico, venam sibi aperiri postulat impetratque, dolorem simulans: pestis tamen indicia pernicioso quodam animi rubore minimè detegit. Cùm tamen ex eo silentio & sibi ipsi & toti huic civitati maximè metueret, divam Rosaliam illacrymans invocat, votoque se obstringit iavifendi sacram ejus speluncam, si convalescat.

ut probatur:

143 Res mira! Cùm in tot animi agitationibus paulùm conquievisset, ubi è somno evigilat, pestiferum tumorem jam evanuisse, & se sanitati prorsus restitutum advertit. Servatiscena suam statim agnoscit: è lecto prolilit, & ad antrium S. Rosaliæ, ut sponderat, accedit, & lætus

538 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

anni præteriti MDCCLV (qui dies solemnus est Panormi ob servatam hanc urbem ope S. Rosaliæ à terræ motu anni MDCXCIII) extraordinaria indicta est supplicatio , in qua præeuntibus Religiosis familiis , clero ac capitulo , ac subsequente Panormitano senatu , S. Rosaliæ reliquiæ à metropolitano templo ad senatorias usque ædes circumductæ sunt , ubi digesta undique luminaria , ac ludrici ignes festivo strepitu pompam auxere. Die XVI Maii (in quem eodem anno MDCCLV incidit festum patrocinii S. Josephi , totius Siciliæ patroni) sublato jam omnis contagionis metu , atque expurgatâ cum reliquis finitimis oppidis Messanâ , Panormitanæ urbis refferatæ sunt portæ omnes , ac deinceps portarum ablata custodiæ. Sequenti verò die XVII Maii excellentissimus senatus , (quod decessor suus eodem die anno MDCCLIV magna pietate præstitit) ad sacram S. Rosaliæ cryptam se contulit , sacram Synaxim sumpsit , ac scuta Sicula ducenta ad ejus altare donum obtulit. Prædicta autem omnia gesta sunt , prætorè Josepho Emanuele de Vigintimiliis , principe Pulchri Montis , qui præterea de sua pecunia sacellum S. Rosaliæ in ecclesia cathedrali æneis cancellis ornavit.

piè crediderunt Panormitanis , eique festivas grates persolverunt

145 At Ignatius Migliaccius princeps Malvagnæ , qui proximè post illum præturam adeptus est , solemnitatem , quæ quotannis mense Julio per quatrimum celebrari consueverat (quæque anno MDCCLIII & MDCCLIV ad impediendam periculoso pestis tempore populi frequentiam fuerat intermissa) anno MDCCLV maxima cum pompa quinque continenter dies celebrari iussit , innumeris propè hominibus , non ex vicinioribus modò , sed ex remotissimis etiam Siciliæ urbibus ,

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 539

bus , turmatim Panormum confluentibus. Totius solemnitatis narrationem typis mandavit Petrus la Placa , Panormitani senatus cancellarius , sub hoc titulo : " I Trionfi di S. Rosalja V. P. ,, domatrice della pestilenza &c. Panormi apud ,, Antonium Epirum mdcxlv in 4°. ,, . Sed & populus Panormitanus , editis per illos dies plurimis lætitiæ signis , haud parùm solemnitatem cumulavit. Visebantur passim per vias ac domorum limina constructæ aræ , coruscantes faces , quæ aquarum quæ ignium festivi lusus , erectæ denique multo artificio moles quamplurimæ , in quibus collatum urbi à S. Rosalia beneficium ante civium oculos ponebatur. Simile quid iterum præstitère cives Panormitani eodem anno Nonis Augusti. Cùm enim hoc die per singulas penè urbis vias , plateas , vicos , angiportus , ubicumque icones beatissimæ Virginis sunt (sunt autem innumeræ) festa quotannis exhiberi soleant spectacula ; hoc anno unà cum B. Virgine S. Rosaliam quoque expressère , Panormitanæ urbi in præsentis discrimine opitulantes , ut videlicet tantum beneficium utriusque patrocinio referre se profiterentur acceptum.

Yyy 2

CA-

CAPUT X.

Præter Panormitanos alii quoque Siculi ipsique Messanenses tempore pestis, anno 1743 Messanæ vigentis, Sanctæ patrociniæ implorârunt; nec frustra.

Sancta Al-
sami patro-
na electa ob
pestem Mes-
sana vigen-
tem; idem-
que alibi
factum.

POrro non soli Panormitani tempore pestis Messanensis ad patrociniûm S. Rosaliæ con- fugiendum censuerunt; sed alii etiam id fecere. Imò vix dubitare possim, quin id factum sit per totam ferè Siciliam, si non ubique communi ac publico consilio, certè privata multorum pietate, prout etiam hic Antverpia factum memini. Lubet pro exemplo adducere civitatem Alcamum, quam anno 1625 post acceptas S. Rosaliæ reliquias peste liberatam dixi in Commentario num. 376: Alcamenses enim anno 1743 die xv Julii publicum nuncupârunt votum celebrandi quotannis festivitatem inventi corporis, idque per notarium Josephum Blasi in Acta referri voluerunt, additis subscriptionibus principum magistratum. Ex Actis hisce, quæ mihi communicata sunt, præfationem huc transfero: Cùm contagiosa pestifera labe hæc civitas laborâset die rx Julii mdcxxv, beatissimæ Virginis Mariæ Miraculorum, ejusdem principalis patro-

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 547

patronæ , ac divæ Rosaliæ intercessione liberata fuit , ut omnibus notum est , & litteræ eminentissimi Joannettini Cardinalis Doria , tunc hujus regni proregis . . . sub die xxiii Septembris . . . testantur. Memor modò tanti beneficii in præsentì univèrsali regni timore ejusdem causâ morbi , à quo Messana vexatur , tremens ac fidens , ut eodem patrociniò tueatur , decrevit ipsam sanctam Panormitanam virginem Rosaliam quoque in patronam accipere , & diem ejus inventionis xv Julii perpetuò sibi sub infrà scripto solemnì voto festivam facere & celebrare , & ut singulis omni ævo innotescat , ad præsentem actum devenire decrevit. *Formula voti hisce planè est consentanea. Hac facta Alcamì.* Sed & in reliquis Siciliæ urbibus S. Rosaliæ cultus est instauratus, eamque Servatricem in tanto rerum discrimine reliquæ totius insulæ urbes agnoscunt & prædicant , *inquit P. Noto in epistola ad me data xxii Maii anno 1744.*

147 *Pergit deinde ad loca , in quibus sævis* *Flumine pestis , ita scribens :* Quin & in ipsa Messana *Dionysii & Messana ,* plures , qui ad ejus opem confugerunt , vel Servatricem vel Liberatricem experti sunt , de qua *quando pestis sævis* *bat ,* re nonnulla misimus sincera documenta. In oppido etiam , quod FLUMEN DIONYSII vocant , & duodeviginti passuum millia Messanâ distat , incolæ peste correpti , S. Rosaliæ opem senserunt , festum magnâ pompâ celebrârunt ; & novum templum accepti beneficii monumentum erigere aggressi sunt : singuli cives , ecclesiasticis viris ac magistratu præeuntibus , lapides ad id suis humeris asportârunt. *Hoc anno rursus memoravit sequenti :* In oppido etiam Messanæ proximo , quod FLUMEN DIONYSII , vulgo FIUME-DINISI dicitur , haud pauci tuere , qui in S. Rosaliæ imagine ,

542 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

gine , aut in ejus sepulchrali pulvere adversus pestiferam hunc pharmacum opportunè nacti sunt.

148 Dignus est , qui memoretur , doctor Joannes Dominicus de Joanne Panormitanus , qui oppidum istud nomine domini Calogeri Columnæ ducis Cæsaris ac marchionis ejusdem Fluminis Dionysii administrabat. Hic mense Maio anno MDCCXIII , Messanæ cum moraretur , imaginem S. Rosaliæ depingi curavit , quam die XIV ejusdem mensis ab illustrissimo domino F. Thoma Moncada , Messanensis archiepiscopi generali vicario (nunc autem ejusdem urbis archiepiscopo) consueto ritu benedictam , ad proximum Fluminis Dionysii oppidum secum transtulit , & sequenti die in ecclesia cathedrali pia veneratione locavit. Post paucos dies Messanense contagium illuc illabatur , ac penè quingentos supra mille cives interimit. Gubernator oppidi , ubi duos è suis famulis (quos ægrotos inviserat , & pulsui haud semel manum admoverat) peste extinctos videt , S. Rosaliæ opem postulat , & cum reliqua familia servatur incolumis : quod eò magis S. Rosaliæ refert acceptum , quòd deinde bis quotidie ex officio contagiosos omnes inviseret : quin & ad expurganda finitima alia oppida , peste sedata , designatus accesserit.

149 In documentis , de quibus mox num. 147 fuisse ab illo fit mentio , similia ferè referuntur Messana fatali immunes , Varii scribunt se inter evidentissima pericula mansisse incolumes , idque attribuunt patrocinio S. Rosaliæ , cujus penes se habebant reliquias. Primò D. Franciscus Carrascón , armatura militaris inspectior & senator Messanensis scripsit Messana anno 1743 , xxx Augusti , sibi datas fuisse S. Rosaliæ reliquias , Quæ , inquit , sunt unicum antidotum , quod semper mecum gestavi ,

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 543

vi, ac Deo per patrocinium Sanctæ me obstri-
ctum agnosco, quod in hoc conflictu me sem-
per intrepidum servaverit & sanum. Idem 1 Se-
ptembris ejusdem anni scripsit, incredibile esse,
quantam pestilentia populo Messanenſi intulisset
ruinam: asseritque sape sibi per cadavera corru-
pta & mirè foetentia eundum fuisse, quando ad
senatum, ad valetudinarium publicum, aut aliud
pro ratione muneris sui procedebat; nec tamen
officio suo deesse voluisse, sed mira animi tran-
quillitate omnia peregisse: oblatum quidem sibi
à chirurgo fuisse antidotum, sed reliquias S. Ro-
saliæ, miramque de ope ipsius fiduciam sibi fuisse
pro antidoto; nec aliud se voluisse, ne fidu-
ciam illam videretur minuere. Hæc pluribus ver-
bis exposita sunt in laudata epistola. Porro quan-
ta fuerit populi Messanenſis strages, colligi po-
test ex annotatione P. Castiglia, quæ ita habet:
Scripserat (senatus Messanenſis scriba ad prore-
gem Siciliæ) paulò ante (diem 1 Septembris an-
ni 1743) usque ad illum diem viginti sex circi-
tèr hominum millia intra Messanenſem urbem
peste obiisse. P. Hieronymus Maria Polara So-
cietatis Jesu xx Martii anni 1744 ita scribit
Italicè, sicut reddo Latinè: Locutus sum postea
cum plurimis personis, hic Messanæ similiter à
malo servatis à S. Rosalia, cui se commenda-
bant, ut mihi dixerunt. Multi etiam à morbo
sanati patrocinio ejusdem.

150 Antea in eadem epistola dicit laudatus aliqui etiam
Polara, se fuisse quasi cadaver animatum, non se sanatos
quidem febribus aut apertis mali pestilentis indi-
cibus, sed molesta inquietudine interna; atque in
eo statim votum nuncupasse S. Rosaliæ: eadem
verò nocte tam copiosum secutum esse sudorem,
qui item nocte sequente continuatus, ut indu-
menta

menta interiora frequenter fuerint mutanda. Tam firmiter porrò credidit, se Sanctæ patrocínio fuisse sanatum, ut inferius sic loquatur: Pro gratiâ mihi facta, id juro & attestor ut sacerdos indignus, me miraculo sanctæ virginis Rosaliæ vivum esse, obligatumque voto veniendi Panormum, eundique peditem à radicibus montis Peregrini usque ad speluncam, curandique celebrari triginta Missas in honorem Sanctæ. Mox addit de socio suo Petro Polara Societatis Jesu: Ita etiam magister Petrus, qui item in vivis mansit miraculo S. Rosaliæ virginis. Jam initio epistola idem de se ac socio suo dixerat, ibique addit, se votum jam dictum nuncupasse cum socio, postquam P. Martinus de Andrea, ipsorum socius, correptus fuerat peste, quâ obiit ix Julii anni 1743, ipsis ei assistentibus. Quin & addit, se ambos credidos fuisse peste infectos, & jam mortuos. Petrus Antonius Bova Societatis Jesu, qui peste correptus fuit & convaleuit, ita ad fratrem quemdam suum Panormi degentem Italicè scripsit xi Aprilis anni 1744: De me possum dicere, mihi, dum malo eram obstupescens, suggestum esse, ut confugerem ad Sanctam nostram. Id feci, vovens ei jejunium in pane & aqua, cui jam satisfeci die III Septembris, nimirum in pervigilio Sanctæ.

quin & à multis imminutio istius pestilentie

151 *Finem pestilentia istius etiam patrocínio S. Rosaliæ à multis attribui, disco ex litteris jam laudatis. P. Noto de hisce ita hoc anno ad me scripsit: Horatius Turrianus, qui à secretis est Mamertini senatus, librum edidit Italicò fermone sub hoc titulo: "Memoria istorica del contagio della città di Messina", . . . Ibi pag. 110 testatur à die xv Julii (quæ est anniversaria inventionis corporis S. Rosaliæ) anni MDCC-*

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 545

XLIII inminutam fuisse Messanæ in dies singulos morbi vim , quòd ejus cives in æde senatoria imaginem beatissimæ Virginis , ac S. Rosaliæ affixerint , & utrique quotidianas preces in Missa obtulerint. Eadem scribit auctor cujusdam libri Italici , cui titulus : " Istoria dell' anno MDCC-
,, XLIII ,, . . : additque lib. 3 pag. 262 in eadem æde senatoria publicas ob id Deo gratias. Messanenses egisse. *Hac confirmantur ex epistola , quam die 1 Septembris anni 1743 laudatus Horatius Turrianus direxit ad principem Baribolomæum Corsini proregem Sicilia : nam in ea prorsus eadem asseruntur de imminuta à xv Julii pestilentia , deque imagine S. Rosaliæ in sacello senatorum unà cum imagine beatissima Virginis locata , ac demum de utraque Patrona quotidianis precibus invocata.*

152 *Tam hac pestilentia imminutio , qua pas- & cessatio
sem xv Julii cæpta asseritur , quàm integra ces- attribuitur
satio non diu post precipuam S. Rosaliæ festivi- patrocinio
tatem , & in ipso festo nata Virginis Maria se- Virginis
cuta , teste jam laudato Horatio Turriano , fece- Immaculata
runt , ut utriusque patrocinio liberationem civi- & S. Rosa-
tatis sua multi attribuerint Messanenses. Multi liae :
initio existimabant neminem peste obiisse in urbe
Messana post diem iv Septembris S. Rosaliæ sa-
crum : at me monuit P. Noto , unum deinde in-
notuisse , qui ex peste antè contracta die vii ejus-
dem mensis occubuit. Hac de causa Turrianus
integram cessationem rectè affixit diei viii Se-
ptembris , quâ Virginis Nativitas celebratur ,
quâque credunt Messanenses Epistolam ejusdem
beata Virginis ad Majores suos delatam fuisse ,
ut notat Turrianus ; sed de ea hic non disputo.
De Flumine Dionysii hac quoque scribit P. Noto :
Illud etiam notandum , quòd in eo oppido de-*

Z z z

clinare

546 ACTA S. ROSALIÆ VIRGINIS

clinare visa est morbi vis à die iv Septembris ; nostræ Virgini sacro , quo effusissimus imber , diu expetitus , è cælo lapsus , pestiferas sordes è viis oppidi secum abduxit , atque aërem purgavit. Idcirco cives omnes S. Rosaliæ , quam sibi patronam adoptârunt , ædificando templo eâ , quâ in altera epistola scripsimus , solemnitate operam contulère. *Hactenus de iis , quæ occasione pestis Messanensis S. Rosaliæ accepta referantur , in quibus manifesta quidem non sunt miracula ; varia tamen beneficia sic impetrata , ut piè & prudenter credi possit Sancta profuisse patrocinium , uti revera crediderunt Messanenses , qui anno 1730 Sanctam ritæ solemniter elegerant patronam.*

grata Panormitano-
rum in Sanctam Patronam suam pietas.

153 Ceterùm quàm gratâ memoriâ Panormitani hactenus recolant istud S. Rosaliæ beneficium , ut urbi suæ reliquæque Sicilia concessum , disco ex gemina hujus anni 1746 epistola. In priori P. Noto ita ad me scribit xvii Junii : Parrari jam cepta sunt , quæ pro annua S. Rosaliæ celebritate futuro exhibenda sunt mense. Accepti autem beneficii recens memoria id efficiet , ut non minore pompa , ac fortasse etiam majoræ , quàm anno præterito solemnitas sacra celebretur. *Hac de festivitate corporis inventi , xv Junii peragi solita. De qua celebrata ita deinde scripti : Magnificentissima omnium consensu fuit mense Julio annua S. Rosaliæ solemnitas , ad quinque dies producta , & novis aucta lætitiæ ac pompæ significationibus. Illud fanè memoratu dignum , quòd amplissimi principis templi interior facies ab imò ad summum , non jam holericis , ut moris est , aliisque id genus ornatibus , sed tersissimis fuit obducta crystallis , quæ innumeris propemodùm cereis luminibus reper-*
cussa ,

CONTRA PESTEM PATRONÆ. 547
cussa , jucundissimum nocturno præsertim tem-
pore oculis exhibebat spectaculum. Hæc autem
præstari jussit Ferdinandus Maria Tomasi & Ca-
ro , princeps insulæ Lampadusæ & Palmæ dux ,
hoc anno iterùm prætor , qui litteratorum etiam
Mecænas in suis ædibus academiam , sub nomi-
ne PISCATORUM ORETÆORUM , pridem instituit,
in qua eruditam de S. Rosalia dissertationem quo-
tannis habendam decrevit. *Hæc in laudem Pa-
normitana pietatis erga S. Rosaliam pro coronide
adjungenda duxi. Utinam urbes singula sanctos
patronos suos , si tantâ nequeant magnificentia ,
pari certè pietate venerentur.*

F I N I S.

